Fr. Aug. Alex. Klotz
candidatus theol.
1830
Berolini.

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE.

AD

CODICES MOSQUENSES UTRIUSQUE BIBLIOTHECAE SS. SYNODI, TABULARII IMPERIALIS, ATQUE UNIVERSITATIS, ITEM AUGUSTANOS, DRESDENSES, GOETTINGENSES, GOTHANOS, GUELPHERBYTANOS, LANGERI, MONACHIENSES, LIPSIENSES, NICEPHORI ET ZITTAVIENSEM, ADHIBITIS PATRUM GRAECORUM LECTIONIBUS, EDITIONIBUS N. TESTAMENTI PRINCIPIBUS ET DOCTORUM VIRORUM LIBELLIS CRITICIS, ITERUM RECENSUIT, SECTIONES MAIORES ET MINORES EUSEBII, EUTHALII ET ANDREAE CAESARIENSIS NOTAVIT,

PRIMUM QUOQUE NUNC

LECTIONES ECCLESIASTICAS

EX USU

ECCLESIAE GRAECAE DESIGNAVIT

AC

SYNAXARIA EVANGELIARII

ET

PRAXAPOSTOLI

ADDIDIT

ET

CRITICIS INTERPOSITIS ANIMADVERSIONIBUS

EDIDIT

CHRISTIANUS FRIDERICUS DE MATTHAEI,

LITTERARUM GRAECARUM LATINARUMQUE IN UNIVERSITATE CAESAREA MOSQUENSI PROFESSOR P. O. ET CONSILIARIUS AULICUS.

TOM. III. CONTINENS EPISTOLAS PAULI ET JOANNIS APOCALYPSIN.

RONNEBURGI. ANNO MDCCCVII.

APUD AUGUSTUM SCHUMANN.

AUGUSTISSIMO

ET

POTENTISSIMO

PRINCIPI ET DOMINO

ALEXANDRO I

IMPERATORI

ET

AUTOCRATORI

ROSSORUM OMNIUM

ETC. ETC. ETC.

SUMMA ANIMI PIETATE CONSECRATUM.

N o t a.

Nullo modo hic ſilentio praetermittere poſſum nomen *Viri* longe *Praeſtantiſſimi*, cuius cura, ope et impenſis haec editio nunc eſt perfecta tota. Eſt is FRIDERICUS ADOLPHUS WIMMER, a pluribus annis Rector ſcholae Plauienſis in Variscis, *Vir* copioſa et lectiſſima doctrina praeditus, inprimisque litteris orientalibus, item graecis et latinis eruditiſſimus. Hic ergo ſuis ac familiae ſuae impenſis, conatu forti, conſtanti, ac propemodum periculoſo, perfecit, ut hic liber, luce digniſſimus, in lucem prodiret. Quod ergo olim JOANNI MILLIO, in edenda nova Novi Teſtamenti editione, beneficium praeſtitit JOANNES FELL, Epiſcopus Oxonienſis, haud exiguis, ut credibile eſt, opibus abundans: idem mihi, multo generoſiore etiam animo, praeſtitit FRIDERICUS ADOLPHUS WIMMER, vix mediocris fortunae homo, certe nullis Anglicanis theſauris locuples. Etſi vero pro hoc, propemodum plus, quam humano auxilio, etiam poſt obitum meum, quamdiu haec legentur, me habebit gratiſſimum: tamen, ut ipſe et familia eius pro hoc merito aliquid emolumenti habeat, ex animi ſententia exopto.

Moſquae, *d.* $\frac{8}{20}$ *Oct.* 1806.

CHRISTIANUS FRIDERICUS DE MATTHAEI.

APOCALYPSIS

IOANNIS.

PRAEFATIO.

Contextum, quem vocant, in hoc libello expressi ex priore editione mea, quae cum duplici commentario critico prodiit Rigae et Lipsiae 1785. 8. Ad hunc contextum accommodatae sunt variae lectiones et animadversiones, quas hic deinceps subiecimus. Probabiliores lectiones Codicum, littera A., minus probabiles, littera B. notavimus. Reliquas, his inferiores, interdum etiam indicavimus, addita littera C. De locis, admodum paucis, hic copiosius egimus, cum pleraque in editione priore occupavissemus.

Veterum et recentiorum de hoc libello, et auctore eius, contrariae sententiae, non sunt ignotae. Hoc quilibet ipse videt, inventionem eius haud adeo fuisse difficilem, cum omnis repetita sit ἑυρεσιλογίας ἀφορμὴ a numeris. Quod nos attinet, bona fide testari possumus, nos, ut virum honestum decet, tractasse hunc libellum, tanquam divinum, summa, et cura, et diligentia, et religione.

 Post

Post priorem editionem meam septem Codices denuo examinavi, quos appello 7. 15. 17. 19. 21. 22. 23. Lectiones Ioannis Hentenii, ex eius Arethae exemplari, ab aliis editoribus neglectae, hic notantur numero 20. Hos octo Codices interdum hic laudavi. Eorum autem variae lectiones cum reliquorum in totum N. Testamentum brevi post prodibunt. Omnes prioris meae, et huius editionis Codices Apocalypseos pro cuiusque auctoritate in quinque classes distribuo. Praestantissimi ac primae classis sunt r. 21. l. 17. p. 15. secundae classis k. 19. Tertiae o. 20. 23. Quartae 7. Quintae 23.

Post meam priorem editionem Birgius ad edit. Steph. maiorem examinavit, certe notavit, Codices fere quatuordecim. Quos si cum mea editione contendere potuisset, vix emersura fuisset tertia pars variarum lectionum, si praesertim vitiosorum Codicum Andreae et ex Andrea corruptorum, veluti Laur. IV, 32. etc. lectiones excludantur. Evidenter hoc apparebit, cum meorum Codd. variae lectiones prodierint. Ex Birchii Codicibus octo omnino, quos etiam frequentius appellat, sunt notabiles.

Alterus

Alterus quatuor examinavit, quos eo ordine, quo varietates lectionum notavit, appello, Vind. 1. 2. 3. 4. Tertius et quartus commentarium Andreae habet.

Editores priores, qui fere Erasmum ſecuti ſunt, procul in hoc libro aberraverunt a vero. Erasmus enim uno ſolo Codice Reuchlini, eoque adeo mutilo, inſtructus fuit. Iſte autem Codex, ut perhibent, adiunctum habebat commentarium Arethae et Andreae. Cum vero hos commentarios in nullo Codice confuſos invenerim: probabile mihi videtur, ſolum Andreae, aut Arethae commentarium additum fuiſſe. Inde tot corruptiones reperiuntur in editione Erasmi, quas ipſe etiam, adhibitis Codicibus Latinis, ſuis coniecturis, ac ſuis corruptionibus auxit. Poſtea Erasmus adhibuit etiam editionem Complutenſium. Verum hi quoque, vel uno ſolo Codice Andreae, meliore tamen, inſtructi fuerunt, vel certe eius generis Codicem potiſſimum ſecuti ſunt. Inde accidit, ut editio Complutenſis ſimillima ſit meo Moſquenſi Codici o. Textus ergo *receptus*, ut vocatur, repetitus eſt ex vitioſis Arethae et Andreae Codicibus, quod dudum in priore editione demonſtravi.

Cum

Cum Bengelius in hoc libello, quem multis de caussis accuratius et religiosius tractare decreverat, ab una parte, per versionem Latinam vulgatam, per Cod. Alexandrinum, per corruptiones Andreae et Arethae, ab altera, per lectiones praestantissimorum Codd. ad extremas angustias se compulsum videret, per summam desperationem, quod nemo criticus, nisi idoneis ac in primis historicis argumentis motus facere solet, excogitavit *recensionem* Africanam et Asiaticam. Codicem ergo Andreae Palatinum refert ad recensionem Asianam: Codicem autem eiusdem Andreae Augustanum, quem nos quoque tractavimus, Africanam recensionem exhibere opinatur. (v. Apparat. crit. p. 780. §. IX.) Qui vero accuratius ad Codices attenderit, ac Codices Andreae, Arethae, et ex his corruptos, a ceteris praestantioribus separaverint, ii facile animadvertent, hic de diversis cogitare recensionibus, prorsus vanum esse atque temerarium.

Simile aliquid usu venit mihi in Evangeliis, post priorem editionem meam. Inter ceteros Codices enim examinavi quoque tres Augustanos. In his duo sunt cum Theophylacti scholiis 10. et 11. Hi vehementer, et inter se, et a ceteris praestan-

ſtantioribus Codicibus diſſentiunt. Scribae enim fuerunt, et leves, et audaces. Codex 11. ὑπογραφὴν habet hanc: ἐγράφη καὶ ἀντεβλήθη ἐκ τῶν ἱεροσολυμιτῶν παλαιῶν ἀντιγράφων, τῶν ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει ἀποκειμένων. Iam ſi quis iſtiusmodi ſpecioſis mendaciis ſcribarum ſidem habeat, facile hunc Codicem cum recenſionum fabris referre poſſit ad recenſionem Hieroſolymitanam, alterum vero, quod Theophylactus Bulgarorum fuit epiſcopus, ad Bulgaricam. Ut enim Bengelius alterum ex iſtis Codicibus ad Aſiaticam, alterum ad Africanam recenſionem referret, ne quidem uno huiusmodi mendaci teſtimonio unius iſtorum duorum ſcribarum moveri potuit. Tertius Codex, quem 12 appello, ſcholia excerpta habet ex Chryſoſtomo, et ex eo peſſime atque impudentiſſime corruptus eſt. Ita ergo evadit recenſio tertia, ſeu, ut Griesbachius vocat, Chryſoſtomica. Verum huiusmodi commenta riſum movent Criticis, qui integros et adulteratos Codices diſcernere didicerunt. Obiter addo, quod in Catena in Marcum, quae vulgo Victori Antiocheno tribuitur, legitur. (v. edit. meam Moſquenſem Voll. II. pag. 122. et edit. N. Teſt. Birchianam pag. 316.) Nam ibi memoratur παλαιστιναῖον εὐαγγέλιον μάρκου. His ergo confirmari poterit

erit Semleri recenſio Palaeſtina. Verum ex his nihil licet colligere, niſi hoc, ac ne id quidem ſatis certo: fuiſſe evangelium, et antiquiſſimum, et accuratiſſimum, in Palaeſtina, forte Hieroſolymis, idque poſtero tempore translatum eſſe, auctore ſcribae Codicis Aug. 11. in montem Atho. Verum ſcriba iſte eo exemplari aut omnino non eſt uſus, aut profecto negligentiſſime, niſi adeo totam iſtam ὑπογραφὴν, quod et ab aliis ſcribis factum eſſe compertum habeo, ex alio Codice vetuſtiore repetierit. Alii alias coniecturas interponent, certo autem nihil definiri poterit.

Ἀνδρέου ἐπισκόπου καισαρείας καππαδοκίας διαίρεσις τῆς ἀποκαλύψεως εἰς κεφάλαια καὶ λόγους.

Κεφ. Α. 1) λόγ. α.) προοίμιον τῆς ἀποκαλύψεως, καὶ ὅτι δι' ἀγγέλου αὐτῷ δέδοται. Cap. I, verſ. 1.

Β.) ὀπτασία, ἐν ᾗ τὸν ἰησοῦν ἐθεάσατο ἐν μέσῳ λυχνιῶν ζ. χρυσῶν ἐνδεδυμένον ποδήρη. I, 9.

Γ.) τὰ γεγραμμένα πρὸς τὸν τῆς ἐφεσίων ἐκκλησίας ἄγγελον. II, 1.

Δ. β.) τὰ δηλωθέντα τῷ τῆς σμυρναίων ἐκκλησίας ἀγγέλῳ. II, 8.

Ε.) τὰ σημανθέντα τῷ τῆς περγάμων ἐκκλησίας ἀγγέλῳ. II, 12.

Ϛ.) τὰ γεγραμμένα τῷ τῆς ἐν θυατείροις ἐκκλησίας ἀγγέλῳ. II, 18.

Ζ. γ.) τὰ ἐπεσταλμένα τῷ τῆς ἐν σάρδεσιν ἐκκλησίας ἀγγέλῳ. III, 1.

Η.) τὰ γραφέντα τῷ τῆς ἐν φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας ἀγγέλῳ. III, 7.

Θ.) τὰ δηλωθέντα πρὸς τὸν τῆς λαοδικέων ἐκκλησίας ἄγγελον. III, 14.

Ι. δ.) περὶ τῆς ὁραθείσης θύρας ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τῶν κδ. πρεσβυτέρων. IV, 1.

ΙΑ.)

1) Λόγοι numerantur κδ. propter κδ. πρεσβυτέρους, quorum hic ſit mentio. Hic numerus ter ſumtus efficit οβ. Totidem ergo ſunt capita. Myſtice!

ΙΑ) περὶ τῆς βίβλου τῆς ἐσφραγισμένης σφραγῖσιν ζ. ἣν οὐδεὶς τῆς κτιστῆς φύσεως δύναται ἀνοῖξαι. V, 1.

ΙΒ) περὶ τοῦ ἀρνίου τοῦ τὰ ζ. κέρατα ἔχοντος, ὅπως τὴν βίβλον ἀνέῳξεν. V, 6.

ΙΓ. ε.) λύσις τῆς πρώτης σφραγῖδος, τὴν ἀποστολικὴν διδαχὴν σημαίνουσα. VI, 1.

ΙΔ.) λύσις τῆς β. σφραγῖδος, δηλοῦσα τὸν τῶν ἀπίστων κατὰ τῶν πιστῶν πόλεμον. VI, 3.

ΙΕ.) λύσις τῆς γ. σφραγῖδος, δηλοῦσα τῶν μὴ παγίως πιστευσάντων τῷ χριστῷ τὴν ἔκπτωσιν. VI, 5.

ΙϚ. ϛ) λύσις τῆς δ. σφραγῖδος, ἐμφαίνουσα τὰς ἐπαγομένας παιδευτικὰς μάστιγας τοῖς δι᾽ ἀνυπομονησίας ἀρνησαμένοις τὸν κύριον. VI, 7.

ΙΖ.) λύσις τῆς πέμπτης σφραγῖδος, σημαίνουσα τὴν τῶν ἁγίων πρὸς κύριον περὶ τῆς συντελείας καταβόησιν. VI, 9.

ΙΗ.) λύσις τῆς ϛ. σφραγῖδος τὰς ἐν τῇ συντελείᾳ ἐπαγομένας πληγὰς ἐμφαίνουσα. VI, 12.

ΙΘ ζ.) περὶ τῶν σωζομένων ἐκ πληγῆς τῶν τεσσάρων ἀγγέλων χιλιάδων ρμδ. VII, 1.

Κ.) περὶ τοῦ ἀναριθμήτου ὄχλου τῶν ἐξ ἐθνῶν λαμπροφορούντων. VII, 9.

ΚΑ.) λύσις τῆς ἑβδόμης σφραγῖδος, δηλοῦσα ἀγγελικὰς δυνάμεις προσάγειν τῷ θεῷ τὰς τῶν ἁγίων προσευχὰς, ὡς θυμιάματα. VIII, 1.

ΚΒ. η.) περὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων, ὧν τοῦ πρώτου σαλπίσαντος, χάλαζα καὶ πῦρ καὶ αἷμα ἐπὶ τῆς γῆς ἐφέρετο. VIII, 7.

ΚΓ.)

ΚΓ.) περὶ τοῦ β. ἀγγέλου καὶ τῆς ἀπωλείας τῶν ἐν θαλάσσῃ ἐμψύχων. VIII, 8.

ΚΔ.) περὶ τοῦ γ. ἀγγέλου καὶ τοῦ πικρασμοῦ τῶν ποταμίων ὑδατάτων. VIII, 10.

ΚΕ. θ.) περὶ τοῦ δ. ἀγγέλου καὶ τοῦ σκοτισμοῦ τῶν φωστήρων. VIII, 12.

ΚϚ.) περὶ τοῦ ε. ἀγγέλου καὶ τῶν νοητῶν ἀκρίδων καὶ τοῦ ποικίλου τῆς μορφῆς αὐτῶν. IX, 1.

ΚΖ.) περὶ τοῦ ϛ. ἀγγέλου καὶ τῶν ἐπὶ τῷ εὐφράτῃ λυομένων ἀγγέλων. IX, 13.

ΚΗ. ι.) περὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ περιβεβλημένου ἶριν καὶ νεφέλην καὶ τὴν συντέλειαν προμηνύοντος. X, 1.

ΚΘ.) ὅπως τὸ βιβλιδάριον ἐκ τοῦ ἀγγέλου ὁ εὐαγγελιστὴς εἴληφεν. X, 8.

Λ.) περὶ ἐνὼχ καὶ ἠλία. XI, 3.

ΛΑ. ια.) πῶς ἀναιρεθέντες ὑπὸ τοῦ ἀντιχρίστου ἐνὼχ καὶ ἠλίας ἀναστήσονται. XI, 11.

ΛΒ.) περὶ τῆς ζ. σάλπιγγος καὶ τῶν ὑμνούντων τὸν θεὸν ἁγίων ἐπὶ τῇ μελλούσῃ κρίσει. XI, 15.

ΛΓ.) περὶ τῶν διωγμῶν τῆς ἐκκλησίας τῶν προτέρων καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ ἀντιχρίστου. XI, 19.

ΛΔ. ιβ. περὶ τοῦ πολέμου τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν δαιμόνων καὶ τῆς τοῦ σατανᾶ πτώσεως. XII, 7.

ΛΕ.) ὅπως ὁ δράκων διώκων τὴν ἐκκλησίαν οὐ παύεται. XII, 13.

ΛϚ.) περὶ τοῦ θηρίου τοῦ δεκακεράτου καὶ ἑπτακεφάλου. XII, 18.

ΛΖ. ιγ.) περὶ τοῦ ψευδοπροφήτου. XIII, 11.

ΛΗ.) περὶ τοῦ [illegible] ὀνόματος τοῦ θηρίου. XIII, 18.

ΛΘ.)

ΛΘ.) περὶ τοῦ ἀρνίου καὶ τῶν ρμδ. χιλιάδων. XIV, 1.

Μ. ιδ.) περὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ προαγορεύοντος τὴν ἐγγύτητα τῆς κρίσεως. XIV, 6.

ΜΑ.) περὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ τὴν πτῶσιν Βαβυλῶνος κυρήσσοντος. XIV, 8.

ΜΒ.) περὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἀσφαλιζομένου τοὺς πιστοὺς, μὴ δέχεσθαι τὸν ἀντίχριστον. XIV, 9.

ΜΓ. ιε.) ὅπως ὁ ἐν τῇ νεφέλῃ καθήμενος τῷ δρεπάνῳ συντελεῖ τὰ ἐν τῇ γῇ βλαστάνοντα. XIV, 14.

ΜΔ.) περὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ τρυγῶντος τὴν τῆς πικρίας ἄμπελον. XIV, 17.

ΜΕ.) περὶ τῶν ζ. ἀγγέλων τῶν ἐπαγόντων τοῖς ἀνθρώποις πρὸ τῆς συντελείας τὰς πληγὰς, καὶ περὶ τῆς ὑαλίνης θαλάσσης. XV, 1.

Μϛ, ιϛ.) ὅπως, τῆς πρώτης φιάλης ἐκχυθείσης, ἕλκος κατὰ τῶν ἀποστατῶν γίνεται. XVI, 2.

ΜΖ.) πληγὴ δευτέρα κατὰ τῶν ἐν θαλάσσῃ ψυχῶν. XVI, 3.

ΜΗ.) ὅπως οἱ ποταμοὶ διὰ τῆς γ. πληγῆς εἰς αἷμα μετακεράννυνται. XVI, 4.

ΜΘ. ιζ.) ὅπως διὰ τῆς δ. πληγῆς καυματίζονται οἱ ἄνθρωποι. XVI, 8.

Ν.) ὅπως διὰ τῆς ε. πληγῆς ἡ βασιλεία τοῦ θηρίου σκοτίζεται. XVI, 10.

ΝΑ.) ὅπως διὰ τῆς ϛ. φιάλης ἡ ὁδὸς διὰ τοῦ εὐφράτου τοῖς ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου βασιλεῦσιν ἀνοίγεται. XVI, 12.

ΝΒ. ιη.) ὅπως διὰ τῆς ζ. φιάλης χάλαζα καὶ σεισμὸς κατὰ τῶν ἀνθρώπων γίνεται. XVI, 17.

ΝΓ.

ΝΓ. περὶ ἑνὸς τῶν ζ. ἀγγέλων τοῦ δεικνύντος τῷ μακαρίῳ ἰωάννῃ τὴν τῆς πόρνης πόλεως καθαίρεσιν, καὶ περὶ τῶν ζ. κεφαλῶν καὶ τῶν ι. κεράτων. XVII, 1.

ΝΔ.) ὅπως ὁ ἄγγελος τὸ ῥηθὲν αὐτῷ μυστήριον ἡρμήνευσεν. XVII, 6.

ΝΕ. ιθ.) περὶ ἑτέρου ἀγγέλου τὴν πτῶσιν βαβυλῶνος δηλοῦντος, καὶ περὶ οὐρανίου φωνῆς τὴν ἐκ τῆς πόλεως φυγὴν ἐντελλομένης, καὶ περὶ τῆς ἀποβολῆς τῶν τερπνῶν αὐτῆς. XVIII, 1.

ΝΣ.) περὶ τῆς τῶν ἁγίων ὑμνῳδίας καὶ τοῦ τριπλοῦ ἀλληλούϊα, ὅπερ ἐπὶ τῇ καθαιρέσει βαβυλῶνος ᾄδουσιν. XIX, 1.

ΝΖ.) περὶ τοῦ μυστικοῦ γάμου καὶ δείπνου τοῦ ἀρνίου. XIX, 7. καὶ ἡ γυνὴ κ. τ. λ.

ΝΗ. κ.) ὅπως τὸν χριστὸν ὁ θεολόγος ἔφιππον εἶδε μετὰ δυνάμεων ἀγγελικῶν. XIX, 11.

ΝΘ.) περὶ τοῦ ἀντιχρίστου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ βαλλομένων εἰς τὴν γέενναν. XIX, 17.

Ξ.) ὅπως ὁ σατανᾶς ἐδέθη ἀπὸ τῆς τοῦ χριστοῦ σταυρώσεως μέχρι τῆς συντελείας, καὶ περὶ τῶν χιλίων ἐτῶν. XX, 1.

ΞΑ. κα.) περὶ τῶν ἡτοιμασμένων θρόνων τοῖς φυλάξασι τὴν χριστοῦ ὁμολογίαν ἀν-ξάρνητον. XX, 4.

ΞΒ.) τί ἐστιν ἡ πρώτη ἀνάστασις, καὶ τίς ὁ δεύτερος θάνατος. XX, 5.

ΞΓ.) περὶ τοῦ γὼγ καὶ μαγώγ. XX, 7.

ΞΔ. κβ.) περὶ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως καὶ κρίσεως. XX, 11.

ΞΕ.) περὶ καινῶν οὐρανοῦ τε καὶ γῆς, καὶ τῆς ἄνω ἱερουσαλήμ. XXI, 1.

ΞΣ.)

ΞΓ.) περὶ ὧν εἶπεν ὁ ἐν τῷ θρόνῳ καθήμενος. XXI, 5.

ΞΖ. κγ.) περὶ ἀγγέλου δεικνύντος αὐτῷ τὴν τῶν ἁγίων πόλιν καὶ τὸ ταύτης τεῖχος σὺν τοῖς πυλεῶσι διαμετροῦντος. XXI, 9.

ΞΗ.) περὶ τοῦ καθαροῦ ποταμοῦ τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τοῦ θρόνου. XXII, 1.

ΞΘ.) ὅτι θεὸς τῶν προφητῶν ὁ χριϛὸς, καὶ δεσπότης τῶν ἀγγέλων. XXII, 6.

Ο. κδ.) περὶ τοῦ ἀξιοπίϛου τῶν τεθεαμένων τῷ ἀποϛόλῳ. XXII, 8.

ΟΑ.) ὅπως ἐκελεύσθη, μὴ σφραγῖσαι, ἀλλὰ κηρῦξαι τὴν ἀποκάλυψιν. XXII, 10.

ΟΒ.) ὅπως ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ ἐν αὐτῇ πνεῦμα προσκαλοῦνται τὴν τοῦ χριϛοῦ ἔνδοξον ἐπιφάνειαν, καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς, ᾗ ὑποβάλλονται οἱ τὴν βίβλον ταύτην παραχαράττοντες. XXII, 16.

Ἰωάννου
Ἀποκάλυψις.

A. α. Ἀποκάλυψις ἰησοῦ χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ I, 1.
ὁ θεὸς, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γε-
νέσθαι ἐν τάχει· καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας
διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ
ἰωάννῃ· ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, 2.
καὶ τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ χριστοῦ, ὅσα εἶδε.
μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκούοντες 3.
τοὺς λόγους τῆς προφητείας, καὶ τηροῦντες
τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς
ἐγγύς. ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις 4.
ταῖς ἐν τῇ ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος·
καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων, ἃ ἐνώπιον
τοῦ θρόνου αὐτοῦ· καὶ ἀπὸ ἰησοῦ χριστοῦ, 5.
ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς, ὁ πρωτότοκος τῶν νε-
κρῶν,

Διάφορος γραφὴ καί τινες σημειώσεις ἄλλαι.

I, 4. ἀπὸ ὁ. B. ἀπὸ τοῦ ὁ. 1. ἀπὸ τοῦ θεοῦ ὁ. C.

κρῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς·
τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λούσαντι ἡμᾶς
ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι
6. αὐτοῦ. καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν,
ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ
δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
7. αἰώνων. ἀμήν. ἰδοὺ, ἔρχεται μετὰ τῶν
νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλ-
μὸς, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ
κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς
8. γῆς· ναὶ, ἀμήν. ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω,
λέγει κύριος ὁ θεὸς, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ
9. ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ. ἐγὼ ἰωάννης B.
ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν, καὶ κοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει
καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν χριστῷ ἰησοῦ,
ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ πάτμῳ,
διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρ-
10. τυρίαν ἰησοῦ χριστοῦ. ἐγενόμην ἐν πνεύμα-
τι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα φωνὴν
11. ὀπίσω μου μεγάλην, ὡς σάλπιγγος, λεγού-
σης· ὃ βλέπεις, γράψον εἰς βιβλίον, καὶ
πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς ἔφεσον,
καὶ εἰς σμύρναν, καὶ εἰς πέργαμον, καὶ εἰς
θυάτειρα, καὶ εἰς σάρδεις, καὶ εἰς φιλα-
12. δέλφειαν, καὶ εἰς λαοδίκειαν. καὶ ἐκεῖ
ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν, ἥτις ἐλάλει
μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχ-
νίας

5. ἀγαπῶντι] ἀγαπήσαντι. C. ἀγαπᾷ εἰσαεί· ἔλουσεν ἐφάπαξ. Ita ego arbitror.

13. νίας χρυσᾶς. καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ
λυχνιῶν ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον
ποδήρη, καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς
14. ζώνην χρυσῆν. ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ
τρίχες λευκαὶ, ὡσεὶ ἔριον λευκὸν, ὡς χιών·
καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός·
15. καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ,
ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι· καὶ ἡ φωνὴ αὐ-
16. τοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν. καὶ ἔχων
ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ ἀστέρας ἑπτά· καὶ
ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος
ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς
17. ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. καὶ
ὅτε εἶδον αὐτὸν, ἔπεσον πρὸς τοὺς πόδας
αὐτοῦ, ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκε τὴν δεξιὰν αὐ-
τοῦ ἐπ᾽ ἐμὲ, λέγων· μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι
18. ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· καὶ ὁ ζῶν, καὶ
ἐγενόμην νεκρὸς, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. καὶ ἔχω τὰς
19. κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου. γρά-
ψον οὖν, ἃ εἶδες, καὶ ἅ εἰσι, καὶ ἃ μέλλει
20. γίνεσθαι μετὰ ταῦτα. τὸ μυστήριον τῶν
ἑπτὰ ἀστέρων, ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου,
καὶ

13. μαστοῖς] Aliqui μαζοῖς, quod vulgo credunt μαστὸν esse mulierum, μαζὸν virorum. Ita certe Ammon. Contra sunt exempla probatorum auctorum.

14. λευκαὶ καὶ ὡς t λευκαὶ ὡς. A.

καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς. οἱ
ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν
εἰσι· καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλη-
Γ. σίαι εἰσί. Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν ἐφέσῳ II, 1.
ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ κρατῶν
τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ
περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν
χρυσῶν. οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν 2.
κόπον σου, καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι
οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς· καὶ ἐπείρασας
τοὺς λέγοντας, ἑαυτοὺς ἀποστόλους εἶναι,
καὶ οὐκ εἰσί· καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς·
καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ 3.
τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἐκοπίασας. ἀλλ' 4.
ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν
πρώτην ἀφῆκας. μνημόνευε οὖν, πόθεν 5.
πέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ
πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί
σοι ταχὺ, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου
ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς.
ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα 6.
τῶν νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. ὁ ἔχων 7.
οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν
ἐκ

II, 1. Erasmi ἐπὶ μέσῳ nec Alter, nec Birch. invenit, v. P. 241.

5. Ut ego edidi, habent mei omnes, etiam 28. praeter duos Andreae Codd.

ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν τῷ
8. παραδείσω τοῦ θεοῦ μου. καὶ τῷ Δ. β.
ἀγγέλῳ τῆς ἐν σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον·
τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς
9. ἐγένετο νεκρὸς, καὶ ἔζησεν· οἶδά σου
τὰ ἔργα καὶ τὴν θλίψιν, καὶ τὴν πτω-
χείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ· καὶ τὴν βλα-
σφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων, ἰουδαίους εἶναι
ἑαυτοὺς, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ
10. τοῦ σατανᾶ. μηδὲν φοβοῦ, ἃ μέλλεις
παθεῖν· ἰδοὺ δὴ μέλλει βαλεῖν ὁ διάβολος
ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε·
καὶ ἕξετε θλίψιν ἡμέρας δέκα· γίνου
πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν
11. στέφανον τῆς ζωῆς. ὁ ἔχων οὖς, ἀκου-
σάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις·
ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου
12. τοῦ δευτέρου. καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν E.
περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει
ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν
13. ὀξεῖαν· οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ ποῦ
κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ·
καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω
τὴν πίστιν μου ἐν ταῖς ἡμέραις, αἷς
ἀντίπας, ὁ μάρτυς μου ὁ πιστὸς, ὃς
ἀπεκτάν-

8. ἔσχατος ὃς] ὃς — C. v. P. Sic mox v. 13. ὃς, post πιστὸς aliqui omittunt.

ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶς
κατοικεῖ. ἀλλ' ἔχω κατά σου ὀλίγα, 14.
ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν
Βαλαὰμ, ὃς ἐδίδαξε τὸν Βαλὰκ βαλεῖν
σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ
φαγεῖν εἰδωλόθυτα, καὶ πορνεῦσαι. οὕτως 15.
ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν
νικολαϊτῶν ὁμοίως. μετανόησον οὖν, εἰ 16.
δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ, καὶ πολεμήσω
μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός
μου. ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦ- 17.
μα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι
δώσω αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου,
καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ
τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ
οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ ὁ λαμβάνων. καὶ τῷ 18.
ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας
γράψον· τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ
ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα
πυρὸς,

14. ἐδίδαξε τὸν βαλὰκ cum reliquis habet etiam 20. v. P. In ἐδίδαξε non accurate inſpecti videntur Codd. v. Alter.

15. ὁμοίως cum reliquis meis 20. Sed Andreae 7. ὃ μισῶ. v. Alter. Birch.

18. Θυατείροις, quod Erasm. laudat, legitur ſolum in Codd. non nullis in indice cap. 6. apud Andream. Dicitur τὰ Θυάτειρα, etſi Steph. de Urbb. dicat, olim dictum eſſe ἐν ἴδει θηλυκῷ. Sic enim legendum cenſeo. Ad manus eſt ſola edit. Baſil. 1558.

πυρὸς, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκο-
19. λιβάνῳ. οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν
ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν, καὶ τὴν διακονίαν,
καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου,
20. τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. ἀλλ᾽
ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκά
σου ἰεζάβελ, ἣ λέγει ἑαυτὴν προφῆτιν
καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δού-
λους, πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα.
21. καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον, ἵνα μετανοήσῃ,
καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας
22. αὐτῆς. ἰδού, βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην
καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ᾽ αὐτῆς εἰς
θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν
23. ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς· καὶ τὰ τέκνα
αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ, καὶ γνώσον-
ται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ
ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω
24. ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. ὑμῖν
δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς, τοῖς ἐν Θυατείροις,
ὅσοι

20. ἀφεῖς et ἀφεὶς Codd. Notius erat ſcribis ἀφείς. Sed in hoc ſcriptore, ut alia, ferendum videtur ἀφεῖς, loco ἀφιεῖς ſeu ἀφίης. Ἐᾷς et ἀφῆκας correctiones ſunt. Opportune Wetſt. laudavit Exod. 32, 32. Ita quoque Chryſ. VI, 2. ἀφεῖς. Neque tamen ſilentio praetermittendum, quod apud eundem in eodem loco ἀφῇς, ἀφίης et ἀφιεῖς legitur. Eaedem varietates ſunt in Codd. τῶν ό, quos nos examinavimus.

21. καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι] cum reliquis 20.

ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν διδαχὴν ταύτην,
οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ
σατανᾶ, ὡς λέγουσιν· οὐ βάλλω ἐφ'
ὑμᾶς ἄλλο βάρος. πλὴν ὃ ἔχετε, κρα- 25.
τήσατε ἄχρις οὗ ἀνοίξω. καὶ ὁ νικῶν, 26.
καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου,
δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν·
καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· 27.
ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντριβήσεται,
ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου.
καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. 28.
ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει 29.
Z. γ. ταῖς ἐκκλησίαις. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς III, 1.
ἐν σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει
ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ
τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· οἶδά σου τὰ ἔργα,
ὅτι ὄνομα ἔχεις, καὶ ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ.
γίνου γρηγορῶν, καὶ στήριζον τὰ λοιπὰ 2.
ἃ ἔμελλες ἀποβάλλειν. οὐ γὰρ εὕρηκά
σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ μου. μνημόνευε οὖν, πῶς εἴληφας, 3.
καὶ μετανόησον. ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς,
ἥξω

25. In meo 17. homo indoctus correxit, ἂν ἥξω. Idem mox verf. 27. in vocabulo ῥάβδῳ litteram β. correxit, etfi β. fed ea forma, ut faepe eft in Codd. effet in Codd. v. P. pag. 52. 244.

III, 2 de στήριζον v. P. Ita Codd. aliqui exhibent adeo Luc. 9, 51. 22, 32. Proverb. 16. 25.

ἥξω ἐπὶ σε, ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῷς,
4. ποίαν ὥραν ἥξω ἐπί σε. ἀλλ᾽ ὀλίγα
ἔχεις ὀνόματα ἐν σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυ-
ναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσι
μετ᾽ ἐμοῦ ἐν λευκοῖς· ὅτι ἄξιοί εἰσιν.
5. ὁ νικῶν, οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις
λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμο-
λογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ
πατρός μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων
6. αὐτοῦ. ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω, τί τὸ
7. πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. καὶ τῷ H.
ἀγγέλῳ τῆς ἐν φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας
γράψον· τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθι-
νὸς, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ δαυίδ· ὁ ἀνοί-
γων, καὶ οὐδεὶς κλείσει αὐτὴν, εἰ μὴ ὁ
8. ἀνοίγων, καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει. οἶδά σου
τὰ ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν
ἀνεῳγμένην, ἣν οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι
αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ
ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω
9. τὸ ὄνομά μου. ἰδοὺ, δίδωμι ἐκ τῆς
συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων,
ἑαυτοὺς ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν,
ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ, ποιήσω αὐτοὺς, ἵνα
ἥξωσι

3. γνῷς] γνώσῃ. B.

7. ὁ ἀνοίγων — ἀνοίξει] Ita adeo 28. qui tamen in fine addit, εἰ μὴ ὁ κλείων. v. P. 37. 245.

ἥξωσι καὶ προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν
ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν, ὅτι ἠγάπησά σε·
ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, 10.
κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πει-
ρασμοῦ, τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς
οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦν-
τας ἐπὶ τῆς γῆς. ἔρχομαι ταχύ· κράτει 11.
ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν
σου. ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν 12.
τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ
ἐξέλθῃ ἔτι· καὶ γράψω ἐπ᾽ αὐτὸν τὸ
ὄνομα τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς
πόλεως τοῦ θεοῦ μου τῆς καινῆς ἱερουσα-
λήμ, ἣ καταβαίνει ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ
τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τὸ καινόν.
ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει 13.
Θ. ταῖς ἐκκλησίαις. καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς 14.
ἐν λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε
λέγει ὁ ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ
ἀληθινὸς, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ.
οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ, 15.
οὔτε ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς ἦς ἢ ζεστός.
οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὐ ζεστὸς, οὔτε 16.
ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός
μου. ὅτι λέγεις· πλούσιός εἰμι, καὶ 17.
πεπλούτηκα, καὶ οὐδενὸς χρείαν ἔχω.
καὶ οὐκ οἶδας, ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος, καὶ
ἐλεεινὸς, καὶ πτωχὸς, καὶ τυφλὸς, καὶ
γυμνός.

17. καὶ ὁ ἐλεεινός. A.

18. γυμνός. συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι χρυ-
σίον παρ' ἐμοῦ πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς, ἵνα
πλουτήσῃς· καὶ ἱμάτια λευκὰ, ἵνα περι-
βάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς
γυμνότητός σου· καὶ κολλύριον, ἵνα
ἐγχρίσῃ τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς.
19. ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω·
20. ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. ἰδοὺ, ἕστηκα
ἐπὶ τὴν θύραν, καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ
τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν,
καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ δειπνήσω
21. μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. ὁ νικῶν,
δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ
θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα
μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.
22. ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα
IV, 1. λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Μετὰ ταῦτα I. δ.
εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἀνεῳγμένη ἐν τῷ
οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη, ἣν ἤκουσα,
ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων·
Ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι, ἃ δεῖ γενέσθαι
2. μετὰ ταῦτα. εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύ-
ματι· καὶ ἰδοὺ, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ
οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος,
3. ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ·
καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου, ὁμοίως ὅρα-
σις

IV, 3. Scribae variant in κύλωθεν et κυκλόθεν. κυκλόθεν vero non ſolum Andr. et Areth. h. l. habent. ſed

σις σμαραγδίνῳ. καὶ κυκλόθεν τοῦ 4.
θρόνου, θρόνοι εἰκοσιτέσσαρες, καὶ ἐπὶ
τοὺς θρόνους τοὺς εἰκοσιτέσσαρας πρεσ-
βυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν
ἱματίοις λευκοῖς· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς
αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. καὶ ἐκ τοῦ 5.
θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ
καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς
καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, αἵ
εἰσιν ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ. καὶ 6.
ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη,
ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου
καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα,
γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπι-
σθεν. καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον 7.
λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον
μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον πρόσω-
πον ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον ὅμοιον
ἀετῷ

ſed et Lyſias p. 283. edit. Reisk. De utroque monet Phavorinus.

4.] Alii Codd. καὶ poſt εἴκοσι omittunt et uno vocabulo exhibent εἰκοσιτέσσαρες, alii ſcribunt κδ'. Rurſus alii poſt θρόνους non ſolum εἶδον omiſſum notant, ſed et τούς. Subdubito. Ἔσχον, quod excluſi, nec mei Cod. Andreae agnoſcunt.

6.] Alii, ὑελίνη, ut ὕαλος et ὕελος, quanquam Gaza hoc damnat. In Codd. non nullis ſcribitur etiam κρύσταλος, κρυσταλίζειν.

7. ἔχον πρόσ. ἀνθρώπου habet adeo alter Andreae Cod.
apud

8. ἀετῷ πετομένῳ. καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα,
ἓν καθ᾽ ἓν ἔχον ἀνὰ πτέρυγας ἓξ κυκλό-
θεν, καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν·
καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ
νυκτὸς, λέγοντες· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος
κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ
9. ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. καὶ ὅταν δῶσι
τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν
τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι
10. εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, πεσοῦνται
οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ
καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνή-
σουσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων, καὶ βαλοῦσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν
11. ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες· ἄξιος
εἶ ὁ κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἅγιος,
λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν
δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας πάντα, καὶ διὰ
τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.
Καὶ

apud Sylburg. Πετωμένῳ imperiti correxerunt, quod fortasse πέτομαι non reperiebant in Schrevelio. Nam Platonem et alios eius generis scriptores editorum N. Test. *plebs studiosa*, ut Huibnerus vocat, nunquam legit. Nec sine caussa.

8.] Permulti ac probi Codd. novies habent ἅγιος.

9. δώσουσι l. δώσουσι. C.

11.] Graece est εἰσὶ *sunt*, non *erant*. Erasm. Scilicet ita erat in uno, quem solum habuit, Andreae Codice.

ΙΑ. Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου V, 1.
ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσω-
θεν καὶ ἔξωθεν, κατεσφραγισμένον σφρα-
γῖσιν ἑπτά. καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν, 2.
κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς ἄξιός
ἐστιν ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς
σφραγῖδας αὐτοῦ; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν 3.
τῷ οὐρανῷ ἄνω, οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς, οὔτε
ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον,
οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ ἐγὼ ἔκλαιον 4.
πολὺ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι τὸ
βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ εἷς 5.
ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ κλαῖε·
ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς ἰούδα,
ἡ ῥίζα δαυὶδ, ὁ ἀνοίγων τὸ βιβλίον καὶ
ΙΒ. τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. καὶ εἶδον 6.
ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων
ζώων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων,
ἀρνίον ἑστηκὸς, ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα
ἑπτὰ, καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτά· ἅ εἰσι τὰ
ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ ἀποστελλόμενα
εἰς πᾶσαν τὴν γῆν· καὶ ἦλθε καὶ εἴλη- 7.
φεν

Codice. Atqui Hentenii exemplar Arethae habebat adeo ἦσαν. Andream exhibuiſſe εἰσὶ, conſtat ex meis c. 7. et Palatin. Sylburgii.

V, 1. ἔξωθεν] ὄπισθεν ſuſpicor nullius eſſe Codicis. v. P.

4. καὶ ἀναγνῶναι nec 20. habet.

φεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
8. θρόνου. καὶ ὅτε ἔλαβε τὸ βιβλίον, τὰ
τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσ-
βύτεροι ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχον-
τες ἕκαςος κιθάραν καὶ φιάλας χρυσᾶς,
γεμούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσι προσευχαὶ
9. τῶν ἁγίων. καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν,
λέγοντες· ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον,
καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι
ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς
ἐν τῷ αἵματί σου, ἐκ πάσης φυλῆς καὶ
10. γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους· καὶ
ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς
καὶ ἱερεῖς· καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς
11. γῆς. καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν
ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ
τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἦν
ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων, καὶ
12. χιλιάδες χιλιάδων· λέγοντες φωνῇ με-
γάλῃ· ἄξιόν ἐςι τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον
λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτον καὶ
σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν
13. καὶ εὐλογίαν· καὶ πᾶν κτίσμα, ὅ ἐν
τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑπο-
κάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐςὶ,
καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντας ἤκουσα λέγον-
τας·

11. καὶ ἦν] ut ego edidi, habet adeo 20. cum reliquis meis omnibus.

τας· τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ, καὶ
τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ
δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων ἀμήν. καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα 14.
λέγοντα τὸ ἀμήν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι
IΓ. ε. ἔπεσον, καὶ προσεκύνησαν. Καὶ εἶδον, VI, 1.
ὅτι ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ
σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσ-
σάρων ζώων λέγοντος, ὡς φωνὴ βροντῆς·
ἔρχου καὶ ἴδε. καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός· 2.
καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν, ἔχων τόξον·
καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε
IΔ. νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ. καὶ ὅτε ἤνοιξε 3.
τὴν δευτέραν σφραγῖδα, ἤκουσα τοῦ δευ-
τέρου

13. ἐπὶ τῷ θρόνῳ] Hic auctor nullam certam rationem sequitur. Modo genitivum habet, quod legitimum est, modo accusativum, qui frequens est in his scriptoribus, modo denique dativum. Proprie ἐπὶ τοῦ, est *auf*: ἐπὶ τῷ, *oben über*, oder, *oben drauf*. Interdum est etiam *auf*. Ἐπὶ τὸν, graeci non dicunt.

14.] Appendicem huius versus nec post priorem edit. in Codd. inveni. Omittit eam adeo Andreas et Arethas. Deberet saltem esse τῷ ζῶντι. Erasmus id fabricavit ad *suam* latinam vulgatam. v. Alter. Birch.

VI, 1.] Nostri cod. habent φωνῆς, ait Erasmus. Qui, quaeso? Tuus Reichlini? φωνὴ habet adeo meus 6, et 7. nec tamen Palatin. Sylburgii. v. P. 252. Alter. Birch.

2. καὶ εἶδον] omittit adeo 29.

4. τέρου ζώου λέγοντος· ἔρχου. καὶ ἐξῆλ-
θεν ἄλλος ἵππος πυῤῥός· καὶ τῷ καθη-
μένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν
εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς, ἵνα ἀλλήλους σφά-
ξωσι· καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.
5. καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην, IE.
ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· ἔρχου
καὶ ἴδε. καὶ ἰδοὺ, ἵππος μέλας, καὶ ὁ
καθήμενος ἐπ' αὐτὸν, ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ
6. χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ
τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· χοῖνιξ
σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς
δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ
7. ἀδικήσῃς. καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα Iς. ς.
τὴν τετάρτην, ἤκουσα τοῦ τετάρτου ζώου
8. λέγοντος· ἔρχου καὶ ἴδε. καὶ ἰδοὺ ἵππος
χλωρὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ

ὄνομα

4.] Codd. haud contemnendi et hic et alibi eodem ſenſu exhibent πυρός. Sic iidem habent ἐραβδίσθη, ἐραντίσθη et alia. De neglecto διπλασιασμῷ in huiusmodi *verbis* v. Euſtath. ad Hom. Idem vero πυῤῥὸς probat. Andreas utrumque explicat. Sic idem fecit 3, 7. in δαυὶδ et ἄδου, 2, 2. in κόπον et σκοπόν, 1, 5. in λούσαντι et λύσαντι, 15, 6. in λίνον et λίθον, 18, 8. in λοιμὸν et λιμὸν ac in aliis etiam, de quibus monitum eſt in P. Mox unus Andr. 7. habet κατασφάξωσι, quod et Arethas videtur apud eum inveniſſe.

6.] Codd. habent etiam χοίνιξ. ſed χοίνικες ap. Hom. eſt *dactylus*.

ὄνομα αὐτῷ ὁ θάνατος· καὶ ὁ ᾅδης ἠκο-
λούθει αὐτῷ· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία
ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἀποκτεῖναι ἐν
ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ
IZ. ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς. καὶ ὅτε ἤνοιξε 9.
τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ
θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων
διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρ-
τυρίαν τοῦ ἀρνίου, ἣν εἶχον· καὶ ἔκρα- 10.
ξαν φωνὴν μεγάλην λέγοντες· ἕως πότε,
ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινὸς, οὐ κρίνεις
καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοι-
κούντων ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ ἐδόθη αὐτοῖς 11.
στολὴ λευκὴ, καὶ ἐῤῥέθη αὐτοῖς, ἵνα ἀνα-
παύσωνται ἔτι χρόνον, ἕως πληρώσωσι καὶ
οἱ σύνδουλοι αὐτῶν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν
καὶ οἱ μέλλοντες ἀποκτένεσθαι ὡς καὶ
αὐτοί.

8. ἠκολούθει αὐτῷ] habet adeo 20.

9. et 11.] attingit Clem. Alex. 201. Orig. IV, 153. a. Cyrill. I, a. 188. ubi etiam obiter de apocalypſi: ὃ (βιβλίον) καὶ ταῖς τῶν πατέρων τετίμηται ψήφοις. Τῶν ἀνθρώπων nec o. nec 7. agnoſcit, ſed Palatin. et Vindob. 4. Ex eiusmodi Cod. in Complut. venit.

11. μικρὸν] nec 20. habet. De πληρώσωσι v. P. 61. 254. Birch. Alter. Πληρώσωσι, nimirum τὸν χρόνον. πληρωθῶσι fictum eſt ad Pauli τελειωθῶσι, quod in ſcholio habet Andr. πληρώσωσιν habent adeo Codd. Andr. o. 7. Palatin. in textu et in ſcholio. Ἀποκτένεσθαι et ἀποκτέννεσθαι pro vitio videtur

12. αὐτοί. καὶ εἶδον, ὅτε ἤνοιξε τὴν σφρα- IH.
γίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγέ-
νετο, καὶ ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο ὡς σάκκος
τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς
13. αἷμα. καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσον
εἰς τὴν γῆν ὡς συκῆ, βαλοῦσα τοὺς ὀλύν-
θους αὐτῆς, ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη.
14. καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον
ἑλισσόμενος, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ
15. τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. καὶ οἱ
βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ μεγιστᾶνες, καὶ
οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ
ἰσχυροὶ, καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος
ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς
16. τὰς πέτρας τῶν ὀρέων. καὶ λέγουσι τοῖς
ὄρεσι

videtur habuiſſe Birch. v. Alter. Wetſt. In meo 19. manus rec. ex ἱ. fecit εἱ. Ipſe adeo Sylburg. hoc non notavit ex Cod. 7. v. Matth. 10, 28. et ibi Wetſt. P. atque ipſum etiam Birch. Habet hoc verbum diverſas formas in *praeſenti*.

12. εἰς αἷμα. C. v. Alter. Birch.

13. Meus 7. βάλλει et ſupra ſcriptum ἀπο, id eſt, ἀποβάλλει. Ergo vel explicatio, vel correctio. Scriba enim graece doctus fuit.

14. Non nulli ἑλισσόμενος et εἱλισσόμενος. v. Euſtath. ad Il. p. 892. v. 23. edit. Rom.

15. δυνατοὶ, loco ἰσχυροὶ, in nullo reperi. ἰσχυροὶ primus notavit Steph. ex Compl. et Pariſ. ιε. Eraſmus et Beza ſilent.

ὄρετι καὶ ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς,
καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ
καθημένου ἐπὶ τῷ θρόνῳ, καὶ ἀπὸ τῆς
ὀργῆς τοῦ ἀρνίου. ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα 17.
ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· καὶ τίς δύνα-
ΙΘ. ζ. ται ςαθῆναι; Καὶ μετὰ τοῦτο εἶδον VII, 1.
τέσσαρας ἀγγέλους, ἑςῶτας ἐπὶ τὰς τέσ-
σαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς
τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ
ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς
θαλάσσης, μήτε ἐπί τι δένδρον. καὶ 2.
εἶδον ἄλλον ἄγγελον, ἀναβαίνοντα ἀπὸ
ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ
ζῶντος· καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ τοῖς
τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδι-
κῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν. λέγων· 3.
μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασ-
σαν, μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις οὗ σφραγί-
σωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ
τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα τὸν 4.
ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων· ρμδ. χιλιά-
δες

17. σωθῆναι, loco ςαθῆναι, ex uno notat Birch. Ita in edito Areth. p. 709. d. Eſt explicatio, quae cuique Graeco in mentem venire poterat. Ipſe tamen in uno tantum inveni. Alter in 3. et 4. invenit ςῆναι, quod de Graecismo ſuſpectum eſt. De ςαθῆναι et ςῆναι in evangeliis monitum. ςαθῆναι, ut minus graecum, peperit etiam σωθῆναι. Rurſus ergo, ut centies dixi, duplex correctio, quae, quid ſequendum ſit, docet.

δες ἐσφραγισμένων ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν
ἰσραήλ. ἐκ φυλῆς ἰούδα, ιβ χιλιάδες
5. ἐσφραγισμέναι· ἐκ φυλῆς ῥουβὴν, ιβ.
χιλιάδες· ἐκ φυλῆς γὰδ, ιβ. χιλιάδες.
6. ἐκ φυλῆς ἀσὴρ, ιβ. χιλιάδες· ἐκ φυλῆς
νεφθαλεὶμ, ιβ. χιλιάδες· ἐκ φυλῆς μα-
7. ναστῆ, ιβ χιλιάδες. ἐκ φυλῆς συμεὼν,
ιβ. χιλιαδες· εκ φυλῆς λευϊ, ιβ. χιλιά-
δες· ἐκ φυλῆς ἰσαχαρ, ιβ. χιλιάδες.
8. ἐκ φυλῆς ζαβουλὼν, ιβ. χιλιάδες· ἐκ
φυλῆς ἰωσὴφ, ιβ. χιλιάδες· ἐκ φυλῆς
βενιαμὶν, ιβ. χιλιάδες ἐσφραγισμέναι.
9. μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, K
ὃν ἀριθμῆσαι οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς
ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν,
ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον
τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευ-
κάς· καὶ φοίνικας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.
10. καὶ κράζουσι φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες· ἡ
σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν, τῷ καθημένῳ ἐπὶ
τῷ

VII, 5.] Alii ῥουβὶν, ῥουβεὶμ, ῥουβίμ. De δὰν, loco γὰδ v. P. Id nec poſtea inveni.

9.] De omiſſo αὐτὸν poſt ἀριθμῆσαι v. P. Ego nec poſtea inveni.

10. τῷ θεῷ ἡμῶν] habet adeo 20. ante τῷ καθημένῳ. Nec aliter eſt in Andr. o. et Palatin. Sed 7. τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου θεῷ ἡμῶν. Ex huiusmodi Cod. Eraſmus videtur finxiſſe τοῦ θεοῦ

 ἡμῶν.

τῷ θρόνῳ, καὶ τῷ ἀρνίῳ. καὶ πάντες 11.
οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου
καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων
ζώων, καὶ ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ
ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνη-
σαν τῷ θεῷ, λέγοντες· ἀμήν· ἡ εὐλογία 12.
καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία
καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ
θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
ἀμήν. καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσ- 13.
βυτέρων, λέγων μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλη-
μένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς, τίνες εἰσὶ,
καὶ πόθεν ἦλθον; καὶ εἶπεν αὐτῷ· 14.
κύριέ μου, σὺ οἶδας· καὶ εἶπέ μοι· οὗτοί
εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς
μεγάλης· καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν,
καὶ ἐλεύκαναν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου.
διὰ τοῦτο εἰσὶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ 15.
θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ
νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ καθήμενος
ἐπὶ τῷ θρόνῳ, σκηνώσει ἐπ᾽ αὐτούς. οὐ 16.
πεινά-

ἡμῶν. Tamen aliqui apud Birch. ſilent pro hac lectione. v. Alter.

14. ἔπλυναν] habet etiam 20. quod diſerte explicat Areth. Nec Codices Andr. o. 7. Palatin. habent ἐπλάτυναν, cuiusmodi tamen Codicem ad manus habuit Erasm. v. P. 258. Idem tamen reperio apud Birch. Diſſentiunt duo Codd. 3. 4. Andreae et 1. 2. apud Alter. v. 22, 14.

πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδ'
οὐ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν
17. καῦμα· ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ
θρόνου ποιμαίνει αὐτοὺς, καὶ ὁδηγεῖ αὐτοὺς
ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει
ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν
VIII, 1. αὐτῶν. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα ΚΑ.
τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ
2. ὡς ἡμιώριον. καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέ-
λους, οἳ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασι· καὶ
3. ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. καὶ
ἄλλος ἄγγελος ἦλθε, καὶ ἐστάθη ἐπὶ
τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν·
καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ, ἵνα
δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων,
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον
4. τοῦ θρόνου. καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν
θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων,
ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
5. καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν,
καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ
θυσια-

17. ζωῆς] habet adeo 20. v. P. 258. καὶ ἐξαλείψει κ. τ. λ. interpretatur Areth. Servant ea omnes mei, ſed ἐκ loco ἀπὸ habent, ut Areth. p. 716. d. 717. c. v. Alter. Apud Birch. unus omittit Vat. 579. Saltus ab ὑδάτων ad αὐτῶν.

VIII, 2.] In uno inveni ἐδόθη, in altero ἐδοΘ, quod, prouti ſententia poſtulat, utrumque notare poteſt. Ab aliis ex uno Alex. notatur.

θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν.
καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστρα-
παὶ καὶ σεισμός. καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι, 6.
οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας, ἡτοί-
ΚΒ. η. μασαν ἑαυτοὺς, ἵνα σαλπίσωσι. καὶ ὁ 7.
πρῶτος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα
καὶ πῦρ, μεμιγμένα ἐν αἵματι, καὶ ἐβλήθη
εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατε-
κάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη,
ΚΓ. καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη. καὶ 8.
ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ὡς
ὄρος μέγα καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν
θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς
θαλάσσης, αἷμα. καὶ ἀπέθανε τὸ τρί- 9.
τον τῶν κτισμάτων ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ
ἔχοντα ψυχάς· καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων
ΚΔ. διεφθάρη. καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλ- 10.
πισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ
μέγας καιόμενος ὡς λαμπὰς, καὶ ἔπεσεν
ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς
πηγὰς τῶν ὑδάτων. καὶ τὸ ὄνομα τοῦ 11.
ἀστέρος λέγεται ὁ ἄψινθος· καὶ ἐγένετο
τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ
πολλοὶ

7. *καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη*] habet cum meis omnibus etiam 20. v. Wetst. Birch. P. pag. 72. 259. Alii hoc, alii proximum membrum omiserant. Prius habet, posterius omittit Complut. Erasmus ergo debebat hanc cum Cod. Reuchl. comparare. His enim solis copiis instructus erat.

πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν
12. ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. καὶ ὁ τέταρ- ΚΕ. Θ.
τος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ
τρίτον τοῦ ἡλίου, καὶ τὸ τρίτον τῆς σελή-
νης, καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων· ἵνα
σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ τὸ τρίτον
αὐτῆς μὴ φαίνῃ, ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νὺξ
13. ὁμοίως. καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ
πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος
φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ, οὐαὶ, οὐαὶ τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν
φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων
IX, 1. τῶν μελλόντων σαλπίζειν. Καὶ ὁ πέμ- ΚϚ.
πτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ εἶδον ἀστέρα,
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν,
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς
ἀβύσ-

13. ἀετοῦ, loco ἀγγέλου, habet etiam 20. Post μεγάλῃ addit Andreae o et Vindob. 4. τρίς. Contra sunt 7. et Palatin. Τρὶς habet etiam Vat. 366. qui etsi multas probas lectiones habeat, tamen notabiliter ex Andrea interpolatus est. Multo melior est Pio-Vat. 50. quanquam propter specimen a Birchio exhibitum nullo modo ad Sec. XII. referri potest. Comparentur specimina meorum Codd. l. k. p. r. o. in priore editione mea ad epist. ad Corinth. et ad Rom. De Cod. l. tantum addo, eum esse formae minimae. Ergo minutissimae sunt eius litterae. Erasmus primo μεσουράνισμα, deinde ex correctione deteriore etiam μεσουράνησμα exhibuit. v. Wetst. P. 259. 260. μεσουρανίζειν non occurrit: ex μεσουρανεῖν autem non fit μεσουράνησμα.

ἀβύσσου. καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ 2.
φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου καιομένης· καὶ
ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ
καπνοῦ τοῦ φρέατος. καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ 3.
ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη
αὐταῖς ἐξουσία, ὡς ἔχουσι ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι
τῆς γῆς. καὶ ἐῤῥέθη αὐταῖς, ἵνα μὴ 4.
ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν
χλωρὸν, οὐδὲ πᾶν δένδρον· εἰ μὴ τοὺς
ἀνθρώπους, οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφρα-
γῖδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.
καὶ ἐδόθη αὐταῖς, ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν 5.
αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσι μῆνας
πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασα-
νισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον.
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ 6.
ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ οὐ μὴ εὑρή-
σουσιν αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθα-
νεῖν, καὶ φεύξεται ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος.
καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια 7.
ἵπποις, ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον· καὶ ἐπὶ
τὰς

IX, 2. καὶ ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου] omittit etiam 20. Ex meis habet solus k. et duo Andreae o. 7. Καιομένης habent omnes mei, etiam 20. Solus Andreae 7. exhibet μεγάλης. Repugnat meus o.

5. παίσῃ] retinent adeo Andr. 7. Palatin. et alii Andreae contra meum o. Ita editur etiam apud Areth. qui τύμματι, non πλήξει explicavit. τύμμα obiter noto ex Theocrit. Id. 4, 55.

τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι χρυσοῖ,
καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα
8. ἀνθρώπων. καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας
γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόν-
9. των ἦσαν. καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρα-
κας σιδηροῦς· καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων
αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων, ἵππων πολλῶν
10. τρεχόντων εἰς πόλεμον. καὶ ἔχουσιν
οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ κέντρα. καὶ
ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχουσιν τοῦ
ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε.
11. ἔχουσαι βασιλέα ἐπ᾽ αὐτῶν ἄγγελον τῆς
ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ ἑβραϊστὶ, ἀβαδδὼν,
ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει ἀπολλύων.
12. ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι
13. δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα. καὶ ὁ ἕκτος KZ.
ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν
μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσια-
στηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
14. λέγοντος τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν
σάλπιγγα, λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους
τοὺς

10. καὶ ἐν ταῖς — ἀδικῆσαι, ſed omiſſo τοῦ, cum reliquis meis, 20.

11.] Hieronymus, qui ad exemplum Origenis ſui, ubicunque poteſt, nomina propria vexat, habet, Labbaddon. Sic idem 16, 16. finxit, Armageddon.

12. μετὰ ταῦτα] haud contemnendi Codd. ad ſequentia referunt. Sed Andreas ad praecedentia refert. Ex iſtis unus mox omittit καί.

τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ με-
γάλῳ, εὐφράτῃ. καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσ- 15.
σαρες ἄγγελοι, οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν
ὥραν καὶ εἰς τὴν ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ
ἐνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν
ἀνθρώπων. καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευ- 16.
μάτων τοῦ ἵππου, μυριάδες μυριάδων
ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. καὶ οὕτως 17.
εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς
καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας
πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ
αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόν-
των, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύε-
ται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ἀπὸ 18.
τῶν

16.] In nullo meorum ante μυριάδες reperi δύο, ſed in uno Vindob. 4. et meo 15. δίς. Ille diſſenſus inter δὶς et δύο, quod apud Areth. editur, iam ſuſpectam reddit hanc lectionem, cum praeſertim tot praeſtantes Codices contra ſint, atque adeo Andreae. P. 82. et corrigenda. Item 262. ubi ſecundo loco pro Er. 2. 5. legendum 3. 5. Fortaſſe in aliquo Cod. graeco ſcriptum erat M M, aut etiam μ μ μ (ἀδων) cum lineola deſcendente ex ſiniſtra parte primi μ cum lineola in ſuperiori parte ſecundi et tertii μ. Id ergo alii δὶς μυριάδες, alii δύο μυριάδες explicarunt. Exinde poſtremo tertia lectio extitit, δὶς ſeu δύο μυριάδες μυριάδων. Veruntamen in nullo meorum hic reperi numerum iſtum ita ſcriptum. Δύο plures omittunt apud Birch. δὶς nullus habet. De meo 15. adhuc addo, eum et a graeco ſcriptum ac minime ex latina vulgata corruptum eſſe.

τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν
τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τοῦ πυρὸς
καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου, τοῦ ἐκ-
19. πορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν.
ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι
αὐτῶν ἐστὶ καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν. αἱ
20. γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεων, ἔχουσαι
κεφαλάς· καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. καὶ
οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάν-
θησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ με-
τενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν,
ἵνα μὴ προσκυνήσωσι τὰ δαιμόνια, καὶ
τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ
καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε
21. βλέπειν δύνανται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε
περιπατεῖν. καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν
φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν φαρμάκων
X, 1. αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὔτε KH. 1.
ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν. Καὶ εἶδον
ἄγγελον

19. ὄφεων] editur etiam apud Areth. Ex meis duo tantum Andreae et 17 ſed hic ex correct. habent ὄφεσιν. In ὅμοιαι ὄφεων commode poteſt intelligi οὐραῖς.

20. καὶ τὰ χαλκᾶ] ex meis habent ſoli o. 7. Sed nec Arethae editio agnoſcit. Idem valet de φαρμακειῶν verſ. 21. Quomodo unus et item alter in his et ſimilibus locis examinaverit Codices, ex Wetſtenii et mea editione licet quodammodo ſuſpicari. Sic et mox, 10, 1. pro omiſſo ἄλλον etc. nimis pauci Codd. notantur. Credo, quemlibet criticum ſagacem hic aliquid olfacere.

ἄγγελον ἰσχυρὸν, καταβαίνοντα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ
ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· καὶ τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες
αὐτοῦ ὡς στύλοι πυρός. καὶ ἔχων ἐν τῇ 2.
χειρὶ αὐτοῦ βιβλίον ἀνεωγμένον· καὶ
ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς
θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς.
καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, ὥσπερ λέων 3.
μυκᾶται· καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ
ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. καὶ 4.
ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ, ἔμελλον
γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
λέγουσαν· σφράγισον, ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ
βρονταὶ, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. καὶ ὁ 5.
ἄγγελος, ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσ-
σης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα
αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ 6.
ὤμοσε τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν
αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ
τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι
χρόνος οὐκέτι ἔσται. ἀλλὰ ἐν ταῖς ἡμέ- 7.
ραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου,
ὅταν

X, 2.] De diverſis formis vocabuli βιβλίον vide P. et Pollux. VII. §. 210.

5. ἑστῶτα — B.

ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη τὸ
μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισε τοὺς
8. δούλους αὐτοῦ τοὺς προφήτας. καὶ ἡ ΚΘ.
φωνὴ, ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν
λαλοῦσα μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ λέγουσα· ὕπαγε,
λάβε τὸ βιβλιδάριον τὸ ἀνεῳγμένον ἐν
τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου, τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς
9. θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἀπῆλ-
θον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦ-
ναί μοι τὸ βιβλιδάριον. καὶ λέγει μοι·
λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ
σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ᾽ ἐν τῷ στόματί σου
10. ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. καὶ ἔλαβον τὸ
βιβλίον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ
κατέφαγον αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί
μου, ὡς μέλι, γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον
11. αὐτὸ, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. καὶ
λέγουσί μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι
ἐπὶ λαοῖς καὶ ἐπὶ ἔθνεσι καὶ γλώσσαις
XI, 1. καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς. Καὶ ἐδόθη μοι
κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων· ἔγειραι,
καὶ

7. (καὶ) τελεσθῇ. Andr. τελεσθήσεται Areth. Ex arbitraria correctione. Secunda καὶ τελεσθήσεται, tanquam interpretatio, ferri poteſt. Centies ita eſt praeteritum pro futuro.

8. ὕπαγε καὶ λάβε. B.

10.] Origenes haec comparat cum Ezech. 2, 9. 10. 3, 1. vide I, 633. e. et P. 89—91.

XI, 1.] De verbis, καὶ ὁ ἄγγελος εἱστήκει v. P. 92. 265.

καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ
θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν
αὐτῷ. καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ 2.
ναοῦ ἔκβαλε ἔξω, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς,
ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι· καὶ τὴν πόλιν τὴν
ἁγίαν πατήσουσι μῆνας τεσσαράκοντα καὶ
A. δύο. καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, 3.
καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακο-
σίας ἑξήκοντα, περιβεβλημένοι σάκκους.
οὗτοί

265. Ex Birchii Codd. unus id addit. Ad priorem animadverſionem meam nunc tantum addo; in Cod. 7. in ſcholio legi, ἀκηκοέναι παρ᾽ αὐτοῦ et μέτρου, loco μετρου. Quin etiam Andreae 7. et Palatin. omittunt καὶ — εἱστήκει. Ergo hi repugnant meo o. in quo haec ita transpoſita ſunt, καὶ εἱστήκει ὁ ἄγγελος. Ceterum 7. ex meis ſolus hic exhibet: ῥάβδῳ, καὶ φωνὴ λέγουσα· ἔγειρε. Meus o. ſolum, tanquam aliam lectionem, notaverat λέγουσα, loco λέγων. Ex hoc ergo 7. fecit, καὶ φωνὴ λέγουσα. Ita inter manus ſcribarum multiplicantur variae lectiones. Si λέγουσα omnino defendendum fuiſſet, potuiſſet ita explicari: λέγουσα, nimirum ἡ ῥάβδος, τουτέστιν, ὁ κάλαμος. De ἔγειρε et ἔγειραι ſupra iam monitum in evangeliis. Vix dubito, quin ſaltem in hoc libello ſcribendum ſit ἔγειρε.

2. ἔξωθεν] habent omnes omnino mei, praeter ſolum 7. qui habet ἔσωθεν. Idem exhibet mox ἔξωθεν, loco ἔξω. Repugnant adeo duo alii Andreae o. et Palatin. nec non Vindob. 4. Etiam Areth. Pro ἔσωθεν ex uno Birch. notat ἄνωθεν, ſed ἔξωθεν ex nullo. Miror. Ergo Wetſtenius et ego ſomniavimus, qui ἔσωθεν in duobus tantum reperimus.

4. οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο
λυχνίαι, αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς,
5. ἑςῶτες. καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆ-
σαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ ςόματος
αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν·
καὶ εἴ τις θέλει αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτω
6. δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. οὗτοι ἔχουσι
τὸν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλεῖσαι, ἵνα μὴ
ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας
αὐτῶν· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν
ὑδάτων, ςρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ
πατάξαι τὴν γῆν, ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν,
7. ἐν πάσῃ πληγῇ. καὶ ὅταν τελέσωσι
τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον, τὸ ἀνα-
βαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου, ποιήσει μετ᾽ αὐτῶν
πόλεμον, καὶ νικήσει αὐτοὺς, καὶ ἀποκτε-
8. νεῖ αὐτούς. καὶ τὸ πτῶμα αὐτῶν ἐπὶ
τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης,
ἥτις

4. ἑςῶσαι] non niſi in Andreae Codd. o. et 7. et in uno k. inveni. Contra eſt adeo Areth. ἑςῶτες refertur ad οὗτοι. v. Birch. Alter.

5.] Pro ſecundo ἀδικῆσαι habet 7. ἀποκτεῖναι. Repugnat o. et Areth.

7.] Non miror, Erasmum ex ſuo Reuchlini dediſſe, ὅτε τελέσουσι. Sic enim habet meus Andreae 7. Contra eſt o. Areth. et reliqui omnes mei.

8.] Meus 7. καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν ἐάσει ἐπὶ — μεγάλης ἄταφα. Repugnant o. et Palatin. cum ceteris meis. Alii inculcarunt ἄταφα καταλείψει,
ἄταφα

ἥτις καλεῖται πνευματικῶς σόδομα καὶ
ἀίγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσαυ-
ρώθη. καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ 9.
φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτῶμα
αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς ἥμισυ, καὶ τὰ πτώμα-
τα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς
μνῆμα. καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς 10.
χαίρουσιν ἐπ᾽ αὐτοῖς, καὶ εὐφρανθήσονται·
καὶ δῶρα δώσουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι
οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοι-
ΛΑ. ια. κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ μετὰ τὰς 11.
τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ
τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν εἰς αὐτούς· καὶ ἔστησαν
ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας
ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. καὶ 12.
ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
λέγουσαν αὐτοῖς· ἀνάβητε ὧδε. καὶ ἀνέ-
βησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ· καὶ
ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. ἐν 13.
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας,
καὶ

ἄταφα ῥίψει. Ἐάσει habet unus apud Birch. Vindobonenſium nullus agnoſcit.

11. ἐπέπεσεν. C. In primis ita habent aliqui Codd. Andreae. Contra eſt Palatin. et Areth. et omnes probi Codd. Scribae graeci hoc, ut elegantius, alibi etiam intulerunt.

13. ἡμέρᾳ] habet etiam 20. ὥρᾳ ex meis ſolus 7. qui ſolus etiam mox γενόμενοι, loco ἐγένοντο καί, habet. Utroque loco repugnat Palatin. o. Areth.

ut

καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ
ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀν-
θρώπων χιλιάδες ἑπτά· καὶ οἱ λοιποὶ
ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ
14. θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλ-
θεν, ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἰδοὺ ἔρχεται ταχύ.
15. καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ΛΒ.
ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ,
λέγουσαι· ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου
τοῦ κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ,
καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
16. αἰώνων. καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτε-
ροι

ut de aliis taceam. Cum haec mecum reputo, doleo profecto vices Bengelii, qui, cum ipſe in fronte cum interprete latino vulgato et cum militibus mercenariis, Africanis et Aſiaticis, pro aris et focis myſticis pugnaret, Codicem vero Alexandrinum praefeciſſet dextro cornu, hunc nimirum ſcribam Cod. 7., transfugam Andreae, ſiniſtri fecit ducem, qui apud me nec ὀνάγρου ſtipendia meret. Codicum ratio habenda erat, non Afrorum, nec Aſianorum, nec myſteriorum. Primo enim conſtituenda eſt lectio, deinde enucleanda ſunt myſteria. Quid? quod iſte transfuga, ut ego animadverti, Bengelium ſaepe numero latuit et decepit. Fortaſſe, quod alienis oculis videbat. Vix enim mihi perſuadeo, Bengelium Codd. Auguſtanos habuiſſe ante oculos.

14. παρῆλθεν, loco ἀπῆλθεν, ut ſuperius. 7. quod id magis graecum eſt.

15. λέγοντες. A.

ροι οἱ ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, οἱ
κάθηνται ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσον
ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν
τῷ θεῷ, λέγοντες· εὐχαριστοῦμέν σοι 17.
κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν, καὶ
ὁ ἦν. ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν
μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας· καὶ τὰ 18.
ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου·
καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν, κριθῆναι, καὶ
δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς
προφήταις, καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς
φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς
καὶ τοῖς μεγάλοις· καὶ διαφθεῖραι τοὺς
ΑΓ. διαφθείροντας τὴν γῆν. καὶ ἠνοίχθη ὁ 19.
ναὸς τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη
ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ κυρίου ἐν τῷ
ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ
φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ χάλαζα μεγάλη.
Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ· XII, 1.
γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ
σελήνη

18. διαφθείροντας etiam Areth. cum aliis. Alii ex graecismo διαφθείραντας. Alii ex incogitantia, ut Palatin. (ergo etiam Erasmi.) φθείροντας. Melior ergo hic erat Codex Andreae Complutenſium, quam Erasmi.

19.] In quibusdam verbis uſitatius dicitur aor. 2. quam aor. 1. Ergo ſaepe temere in ſcriptoribus graecis ex aor. 2. factus eſt aor. 1. Diverſa eſt ratio horum ſcriptorum, in quibus ſaepius eſt aor. 1. etiam in iis verbis, ubi graeci aor. 2. praeferunt.

σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων
2. δώδεκα· καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἔκραζεν
3. ὠδίνουσα. καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. καὶ
ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ
ἰδοὺ δράκων πυῤῥὸς μέγας, ἔχων κεφαλὰς
ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα· καὶ ἐπὶ τὰς
4. κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα. καὶ
ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν
γῆν· καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς
γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα, ὅταν
5. τέκῃ, τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. καὶ
ἔτεκεν υἱὸν ἄῤῥενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν
πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ
ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν
6. καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἡ γυνὴ
ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ
τόπον ἡτοιμασμένον ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα
ἐκεῖ ἐκτρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας δια-
κοσίας

XII, 2.] Auctoritate Codd. h. l. praeferendum ἔκραζεν, tametsi in N. Test. saepe sit in his aor. 1. v. P. Birch.

3.] De πυρὸς et πυῤῥὸς supra monui. v. Birch.

6. ἐκτρέφωσιν] etiam Areth. τρέφωσιν Codd. Andreae, sed non Complutensium. Forte ἐκεῖ absorpsit ἐκ, aut quia ἐκτρέφειν de adultis, nisi forte in malam partem, ut ἐκτρέφειν εἰς πολυσαρκίαν, non dici-

 tur.

12. ιβ. κοσίας ἑξήκοντα. καὶ ἐγένετο πόλεμος 7.
ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι
αὐτοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος, καὶ
ὁ δράκων ἐπολέμησε, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ·
καὶ οὐκ ἴσχυσεν, οὐδὲ τόπος εὑρέθη αὐτῷ 8.
ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων 9.
ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος
διάβολος καὶ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν
οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ
οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν.
καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ 10.
λέγουσαν· ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ
δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν,
καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι
ἐβλήθη ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν,
ὁ

tur. v. Birch. Alter. Wetst. Alii ergo ἐκεῖ, alii ἐκ omiserunt.

9.] Defectum vocum μετ' αὐτοῦ ex aliis et ex Oxon. editione notavit Wetst. Aliae editt. habent. Ex prioribus editt. Erasmi haud dubie casu exciderant.

10. ἐβλήθη] habet adeo 7. contra o. et Palatin. Item Areth. Ut h. l. Cod. Alex. habet κατήγωρ, loco κατήγορος, ita etiam in Cant. 7, 13. habet μανδράγορες. Videtur ergo terminationes in ωρ vehementer adamasse. Fortasse fuit ex familia βεελφεγώρ. v. Cyrill. III, 77. d. Quaero hic auxilium divini Vat. B. seu 1209. quem Apocalypsin etiam habere, tradit Birch. in varr. lectt. ad evangelia. Sed in Apocalypsi nullas apud eum reperi lectiones,

ὁ κατηγορῶν ἀυτῶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν
11. ἡμέρας καὶ νυκτός. καὶ ἀυτοὶ ἐνίκησαν
ἀυτὸν διὰ τὸ ἆιμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ
τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας ἀυτῶν· καὶ ὀυκ
ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν ἀυτῶν ἄχρι θανά-
12. του. διὰ τοῦτο ἐυφραίνεσθε ὀυρανοὶ καὶ
ὁι ἐν ἀυτοῖς σκηνοῦντες· ὀυαὶ τῇ γῇ καὶ
τῇ θαλάσσῃ, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος, πρὸς
ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, ἐιδὼς, ὅτι ὀλίγον
13. καιρὸν ἔχει. καὶ ὅτε ἔιδεν ὁ δράκων, ΛΕ.
ὅτι ἐβλήθη ἐις τὴν γῆν, ἐδίωξε τὴν
14. γυναῖκα, ἥτις ἔτεκε τὸν ἄῤῥενα. καὶ
ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ δύο πτέρυγες τοῦ
ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται ἐις τὴν
ἔρημον

nes, quas tamen ὀδυνώμενος ἐζήτησα. Fortaſſe conflagrarant in illo incendio. Erasmus in prioribus editt. ediderat κατηγορῶν ἀυτούς. Atque ita reperio nunc in Vind. 4.

12. τοῖς κατοικοῦσι τὴν κ. τ. λ. ex meis habet ſolus 7. Repugnat o. Palatin. Areth.

14.] Erasmus cum typothetis ſuis per quinque editt. πέταται. Haud dubie voluit πετᾶται. Quater enim edidit πετώμενος. πίταται ex uno laudat etiam Wetſt. Ex uno etiam, ſed ſine accentu, πεταται. Birch. Jam enim lingua graeca in Europa, ut vernacula, nota eſt. Ergo accentibus amplius non eſt opus. Addo ſolum hoc, in meorum nullo eſſe πέταται aut πετᾶται. v. ſupra ad 4, 7. Erasmum poſtea miſſum feci, cum notum ſit, quam negligens, perfidus et miſerabilis fuerit

ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπως τρέφη-
ται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς, καὶ ἥμισυ
καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. καὶ 15.
ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν· ἵνα
αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. καὶ ἐβοή- 16.
θησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ
τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιε τὸν ποταμὸν,
ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος
αὐτοῦ. καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ 17.
γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον
μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς,
τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ, καὶ
ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ. καὶ ἐστάθην 18.
ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. Καὶ εἶδον XIII, 1.
ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον
κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά· καὶ
ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα,
καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα
βλασφημίας. καὶ τὸ θηρίον, ὃ εἶδον, ἦν 2.
ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς
ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέον-
τος,

rit editor N. Teſt. Plura peti poſſunt ex priore mea Apocalypſeos editione. Dudum id ante me in evangeliis docuerat doctiſſimus Hentenius ad Euthym. Zigab.

XIII, 2.] De ἄρκου v. P. 108. 273. et Montf. ad Chryſoſt. VII, 61. nota a. ἄρκου hic notarunt etiam Alter et Birch.

τος, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύνα-
μιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ
3. ἐξουσίαν μεγάλην. καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφα-
λῶν αὐτοῦ ὡσεὶ ἐσφαγμένην εἰς θάνατον·
καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθερα-
πεύθη, καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω
4. τοῦ θηρίου. καὶ προσεκύνησαν τῷ δρά-
κοντι, τῷ δεδωκότι τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ,
καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ, λέγοντες·
τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; τίς δυνατὸς πολεμῆ-
σαι

3.] Edit. Steph. quam Birch. contulit, habet ἐθαυμάσθη ἐν ὅλῃ τῇ γῇ. Ergo omnes Codd. Birch. habent eodem modo. Nihil enim varietatis notavit. Miror. Cur vero idem, ut in evangeliis, actt. et epiſtt. non notavit Codices Vindobonenſes? Mei omnes praeter unum 7. qui ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ exhibet, habent, ut edidi. Item Complut. Ex quatuor Vindobb. tres ita etiam habent, quartus, ut Steph. v. Alter. Denique lectioni meae accedit et Areth. Ἐθαυμάσθη ergo ex Andrea venit, cui tamen repugnat Complut. et meus o. Codices vero Andreae duo Sylburgii inter ſe conſentiunt. Nam Palat. habet ἐθαυμάσθη ἐν ὅλῃ τῇ γῇ. Alter 7. habet ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ. Quatuor Codd. Wetſt. A. C. 12, 28. qui ſoli a mea lectione recedunt, ipſi quoque inter ſe diſſentiunt. Notum praeterea 12. et 28. eſſe infimos, ut taceam de A. et C. Nonne denique vulgata latina etiam exprimit ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ; v. P 110. 273. Cum haec ſcripſiſſem, reperi in 23. ἐθαυμάσθη ἐν ὅλῃ τῇ γῇ, in 22. vero ita eſt, omiſſo ἐν. Uterque Andreae commentarium habet. Repugnat divinus Monachienſis 21. qui, ut ego edidi, exhibet.

σαι μετ' αὐτοῦ; καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα 5.
λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίαν, καὶ
ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία πόλεμον ποιῆσαι μῆνας
τεσσαράκοντα δύο. καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα 6.
αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν θεόν,
βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν
σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦν-
τας. καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον 7.
μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ
ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ
λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. καὶ 8.
προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦν-
τες

5.] De πόλεμον ποιῆσαι v. P. 110. 275. Mei omnino omnes habent πόλεμον ποιῆσαι, etiam 20. ſolus 7. omittit πόλεμον. Lectioni a me probatae accedit etiam Areth. et Complut. Pro omiſſo πόλεμον, quod deeſt in edit. Steph. ſilent omnes omnino Codd. Birchii, quod merito mireris, cum praeſertim praeſtantiores eius cum meis probent βλασφημίαν. Ex quatuor Vindobonenſibus tres habent πόλεμον ποιῆσαι, ſed idem ille quartus, de quo modo dixi, omittit πόλεμον. Addo ſolum hoc, hunc Codicem habere ſcholia Andreae. Nemo ergo mirabitur, cur ſolus diſſentiat. Ceterum locus Dionyſii, de quo dixi, legitur etiam, haud dubie ex Euſebio, apud Georgium Syncellum p. 383. b. ubi Cod. Aug. exhibet: ἐδόθη γὰρ αὐτῷ, φησί, στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλάσφημα. καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία, καὶ μῆνες τεσσαράκοντα δύο.

7.] Hic rurſus *aliqui* codd. Andreae omittunt καὶ λαόν. In his Vindob. 4. Habet meus 7. et Areth. cum reliquis. Nota hoc ad verſ. 5.

τες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν ὀυ γέγραπται τὸ
ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου
τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.
9. [10.] ἔι τις ἔχει ὖς, ἀκουσάτω. ἔι τις αἰχμα-
λωσίαν, ὑπάγει· ἔι τις ἐν μαχαίρᾳ, δεῖ
ἀυτὸν ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ
11. καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων. καὶ ἔιδον ἄλλο ΛΖ. ιγ.
θηρίον, ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἔιχε
κέρατα ὅμοια ἀρνίῳ· καὶ ἐλάλει ὡς
δράκων.

10.] Eſt haec elliptica oratio, ut 11, 8. ubi alii alia intulerunt. Hoc loco intulerunt ἔχει, συνάγει, ἀπάγει, et εἰς, in altero membro autem ἀποκτενεῖ. Loca ſimilia, ubi itidem diverſa intelligenda ſunt, reperiuntur Philipp. 2, 1. Rom. 17, 6. 7. 8. Unice probabilis lectio eſt, quam aliqui meorum exhibent, quamque hic expreſſi. Eam ita non corrigendam, ſed ſupplendam iudico: ἔι τις αἰχμαλωσίαν (intellige, ἐπάγει. Nam ἔχει abſurdum eſt. Si vero cum aliquibus Codd. probetur εἰς, intelligetur ἀπάγει. Sed prius probo.) ὑπάγει (nimirum, εἰς αἰχμαλωσίαν.) ἔι τις ἐν (loco σὺν) μαχαίρᾳ (intellige, ἐστίν. Ergo non opus eſt addere, ἀποκτενεῖ.) δεῖ ἀυτὸν ἀποκτ. De ὑπάγει v. 17, 8. 11. Cum altero membro compara Matth. 26, 52. Reliquas interpolationes vide apud Wetſt. et Alterum.

11.] Apud ſolum Erasmum et qui eum ſequuntur reperio ὅμοια ἀρνίου. Ita tamen habet meus 7. ſupra tamen ſcripto ῳ. Si id explicandum eſſet, intelligerem κέρασιν, ut ſupra 9, 19. ὅμοιαι ὄφεσιν, ſcilicet ὀυραῖς. Etſi ergo Erasmus propter Cod. Reuchlin. excuſari poteſt: tamen contra ſunt ceteri Codd. Andreae et Areth. Stephaniana tertia habet ἀρνίῳ.

δράκων. καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου 12.
θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ
ἐποίει τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦν-
τας, ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶ-
τον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου
αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, καὶ 13.
πῦρ, ἵνα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνῃ ἐπὶ
τὴν γῆν, ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. καὶ 14.
πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς, τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ
τῆς γῆς, διὰ τὰ σημεῖα, ἃ ἐδόθη αὐτῷ
ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου· λέγων τοῖς
κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ποιῆσαι εἰκόνα
τῷ θηρίῳ, ὃ εἶχε πληγὴν, καὶ ἔζησεν ἀπὸ
τῆς μαχαίρας. καὶ ἐδόθη αὐτῷ πνεῦμα 15.
δοῦναι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ
λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ,
ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσι τῇ εἰκόνι τοῦ
θηρίου ἀποκτανθῶσι· καὶ ποιεῖ πάντας, 16.
τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς
πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς

ἐλευ-

ἀρνίῳ. Ergo Birch. nihil notavit. Sed bonus Steph. in edit. 1550. pag. 189. tacite intulit ἀρνίῳ. In edit. 1546. pag. 335. eſt adhuc ex Erasmo ἀρνίου.

14. τοὺς ἐμοὺς] addit etiam 20. v. P. 115.

15. ἵνα καὶ] καὶ — B. In τῇ εἰκόνι et τὴν εἰκόνα auctor ſibi non conſtat. ἵνα ante ἀποκτανθῶσιν, quod excluſi, omittunt etiam praeſtantiores apud Birch. et apud Alterum omnes.

ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δώσωσιν
αὐτοῖς χαράγματα ἐπὶ χειρὸς αὐτῶν τῆς
17. δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν. καὶ
ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι,
εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ ὄνομα
τοῦ θηρίου, ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος
18. αὐτοῦ. ὧδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν, ΛΗ.
ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθ-
μὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστὶ, ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ
XIV, 1. χξϛ. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἑστη- ΛΘ.
κὸς ἐπὶ τὸ ὄρος σιὼν, καὶ μετ' αὐτοῦ
ἀριθμὸς ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες
χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ
τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον
2. ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων
πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης·
καὶ ἡ φωνὴ, ἣν ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν
κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν.
3. καὶ ᾄδουσιν ὠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ
θρόνου,

XIV, 1. ἑστὼς, neutro genere, 7. Sed Palatin. ἑστηκός. In ſcholiis Andreae autem eſt ἑστὼς, quod maſculino genere refertur ad Chriſtum. Eraſmus primo ediderat ἑστὼς, deinde vero exhibuit ἑστός. Ἀριθμὸς addunt mei omnes praeter 7. Eraſmi καιόμενον, loco γεγραμμένον, nullibi reperire potui.

3. ὡς, ante ᾠδὴν, addit ſolus 7. Omittit adeo Palat., ſed hic habet ᾀδόντων, loco ᾄδουσι, quod nemo notavit, nec Bengelius. Adeo ergo contemſit Aſiaticam recenſionem ſuam. v. Sylburg. p. 59. verſ. 52.

θρόνου, καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων,
καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο
μαθεῖν τὴν ᾠδὴν, ει μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσα-
ρακοντατέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι
ἀπὸ τῆς γῆς. οὗτοί εισιν οἳ μετὰ γυναι- 4.
κῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εισιν·
οὗτοί εισιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ,
ὅπου ἐὰν ὑπάγῃ· οὗτοι ὑπὸ ἰησοῦ ἠγορά-
σθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ τῷ
θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ. καὶ οὐχ εὑρέθη ἐν 5.
τῷ ςόματι αὐτῶν ψεῦδος· ἄμωμοι γάρ
M. ιδ. εισιν. καὶ εἶδον ἄγγελον πετόμενον ἐν 6.
μεσουρανήματι, ἔχοντα ευαγγέλιον αἰώνιον,
εὐαγγελίσαι τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς,
καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσ-
σαν καὶ λαόν· λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· 7.
φοβήθητε τὸν κύριον, καὶ δότε αὐτῷ δόξαν,
ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ· καὶ
προσκυνήσατε αὐτὸν, τὸν ποιήσαντα τὸν
οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν
MA. καὶ πηγὰς ὑδάτων. καὶ ἄλλος δεύτερος 8.
ἄγγελος ἠκολούθησε, λέγων· ἔπεσε βαβυ-
λὼν ἡ μεγάλη, ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ
τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα τὰ
MB. ἔθνη. καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκο- 9.
λούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ·
ει

5. ψεῦδος] δόλος. C. Ita solus 7.

8. πορνείας ταύτης. B.

εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα
αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ
μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ,
10. καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ
τοῦ θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ
ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· καὶ βασανισθή-
σεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν ἁγίων
11. ἀγγέλων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. καὶ ὁ
καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας
αἰώνων ἀναβαίνει· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνά-
παυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦν-
τες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ
εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόμα-
12. τος αὐτοῦ. ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων
ἐστίν· οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ,
13. καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ· καὶ ἤκουσα φωνῆς
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης, γράψον· μακά-
ριοι οἱ νεκροὶ, οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες
ἀπάρτι· λέγει ναὶ τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύ-
σωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ ἔργα
14. αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν. καὶ εἶδον, ΜΓ. ιε.
καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέ-
λην καθήμενον ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου, ἔχων
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν,
καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ.
καὶ

13. ἀπάρτι] alii referunt ad γράψον, alii ad μακάριοι, alii ad λέγει. Mox aliqui, ἀναπαύσονται. B.

14. ὅμοιον υἱῷ, ut 1, 13. Mox aliqui, τὴν κεφαλήν. B.

καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, 15.
κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ
τῆς νεφέλης· πέμψον τὸ δρέπανόν σου,
καὶ θέρισον· ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ θερίσαι·
ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. καὶ 16.
ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην τὸ
δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐθερίσθη
ΜΔ. ἡ γῆ. καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ 17.
τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ
αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. καὶ ἄλλος ἄγγελος 18.
ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἐξουσίαν
ἐπὶ τοῦ πυρός· καὶ ἐφώνησεν ἐν κραυγῇ
μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ,
λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ,
καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου
τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασεν ἡ σταφυλὴ τῆς γῆς.
καὶ ἐξέβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον 19.
αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε τὴν
ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν
ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν.

καὶ

15. ναοῦ] οὐρανοῦ. C.

τοῦ θερίσαι] τοῦ — A.

16. τῇ νεφέλῃ. B. Andreas; τῆς νεφέλης. C.

18. τῆς γῆς ſecundum] αὐτῆς. C.

19. ἐξέβαλεν] ex tribus notat Alter. Birch. ex nullo: Etſi Andr. habeat ἔβαλεν; tamen miror.

τὴν ληνὸν — τὸν μεγάν] exhibet etiam Areth. ſed in ſcholio nihil de eo monet. Andreas habet

qui=

20. καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως,
καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν
χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σαδίων χιλίων
XV, 1. ἑξακοσίων. Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν ME.
τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαςὸν, ἀγγέλους
ἑπτὰ, ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχά-
τας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ
2. θεοῦ. καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην
μεμιγμένην πυρί· καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ
τῆς εἰκόνος καὶ ἐκ τοῦ θηρίου αὐτοῦ καὶ
ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ,

ἑςῶτας

quidem τὴν μεγάλην; ſed in ſcholio diſcrepant Codices eius inter μέγας et μεγάλη, ut me inſcio ante me monuerat Sylburgius. Nam Sylburgii editione carebam in Roſſia. v. P. Alii τὸν ante ληνὸν, alii τὴν μεγάλην corrigunt, alii τὸν μέγαν prorſus omittunt. De ὁ ληνὸς valde quidem dubito, cum apud ſcriptores eccleſiaſticos etiam, ut apud Chryſoſt. Gregor. Naz. repererim ἡ ληνός. Immo in Apocalypſi et alibi et hic continuo eſt ἡ ληνός. Vide 19, 15. ex quo loco aliqui hic adoptarunt οἴνου. Quid igitur huic loco opitulabitur. Nam τὸν μέγαν propter Codices ſine ullo dubio legendum. Refero ergo τὸν μέγαν, non ad ληνὸν, ſed ad θυμόν. Ληνὸς eſt translatum; θυμὸς proprium. Ergo ad proprium retulit. Sic 11, 4. ἑςῶτες non ad ἐλαῖαι et λυχνίαι, quae translata ſunt, ſed ad perſonas, quae cum iſtis comparantur, hoc eſt, ad οὗτοι ſeu μάρτυρες retulit. Primaſius, (nam in morbis deſperatis etiam a vetulis non nulli medicamenta requirunt:) Primaſius ergo monet etiam de feminino et maſculino. v. Sabat. Sed Primaſio nos non habebamus opus.

XV, 2. ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ] ex meis habent

ſoli

ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην,
ἔχοντας τὰς κιθάρας τοῦ θεοῦ· καὶ 3.
ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν μωυσέως δούλου τοῦ θεοῦ,
καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες·
μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε
ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀλη-
θιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν.
τίς οὐ μὴ φοβηθῇ σε, κύριε, καὶ δοξάσει 4.
τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ἅγιος· ὅτι πάντες
ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου· ὅτι
τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν. καὶ 5.
μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς
σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ 6.
ἐξῆλ-

ſoli k. et 7. et, quem poſtea conſului, Codex Andreae 23. Omittit adeo Cod. Andreae o. v. Wetſt. Birch. Ordinem autem, quem hoc verſu probavi, ſequitur etiam divinus Monachienſis 21. v. P. pag. 128. 129. 284. 285.

3. ἐθνῶν, loco ἁγίων, habent mei omnino omnes. Hic ſibi nec Bengelius temperare potuit, quin contra Eraſmum et eius Latiniſmum, hoc eſt, ut ego interpretor, Barbariſmum exclamaret. Eodem modo Millius non ſemel exclamavit contra Cod. Alexandr. et Cantabrig. Recordabar iſtorum apud Aeſch. oratorem: περιέρχονται κατὰ τὴν ἀγορὰν ἀληθεῖς κατ' ἀλλήλων ἔχοντες δόξας καὶ λόγους οὐ ψευδεῖς διασπείροντες. Ceterum de ἐθνῶν v. Wetſt. Alter. Birch. qui hic octo Codd. memorat. Tot enim ex univerſo numero eius paullo accuratius videntur examinati eſſe. Sed horum ipſorum ſilentium mihi interdum ſuſpectum fuit.

4. δοξάσῃ. B. ἅγιος, loco ὅσιος, habet adeo Palatin.

ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι, οἱ ἔχοντες τὰς
ἑπτὰ πληγὰς, οἳ ἦσαν ἐνδεδυμένοι λίνον
καθαρὸν, λαμπρὸν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ
7. τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. καὶ ἓν ἐκ τῶν
τεσσάρων ζώων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις
ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ
θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς
8. αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς
ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, καὶ
ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο
εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν, ἄχρι τελεσθῶσιν
αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.
XVI, 1. Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης, λεγούσης τοῖς
ἑπτὰ ἀγγέλοις· ὑπάγετε καὶ ἐκχέατε τὰς
ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν
2. γῆν. καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεε MϚ. 15.
τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο
ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώ-
πους, τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ
θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι
3. αὐτοῦ. καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐξέχεε MZ.
τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ
ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ· καὶ πᾶσα ψυχὴ
ἀπέθα-

6. λίθον pertinet ad διττογραφίας Andreae, de quibus supra monui 6, 4. λινοῦν aliqui Codd. habent in schol. Andreae, in his 7. Sed non ut lectionem, verum ut interpretationem. Inveni etiam λῖνον et λινόν.

ΜΗ. ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ. καὶ ὁ τρίτος 4.
ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποτα-
μοὺς καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ
ἐγένετο αἷμα. καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου 5.
τῶν ὑδάτων λέγοντος· δίκαιος εἶ, ὁ ὢν,
καὶ ὁ ἦν, ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας· ὅτι 6.
αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ
αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν· ἄξιοί εἰσι. καὶ 7.
ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· ναὶ κύριε,
ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ
ΜΘ. ιζ. δίκαιαι αἱ κρίσεις σου. καὶ ὁ τέταρτος 8.
ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον·
καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι ἐν πυρὶ τοὺς
ἀνθρώπους. καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄν- 9.
θρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν
οἱ ἄνθρωποι τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, τοῦ ἔχον-
τος ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας·
καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.
Ν. καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ 10.
ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ
βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη· καὶ ἐμασσῶντο
τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου. καὶ 11.
ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ
τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν
αὐτῶν· καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων
ΝΑ. αὐτῶν. καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεε τὴν φιάλην 12.
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν, εὐφρά-
την·

5. ὁ ὅσιος. B.

την· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα
ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ
13. ἀνατολῆς ἡλίου. καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόμα-
τος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ
θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπρο-
φήτου πνεύματα ἀκάθαρτα τρία, ὡς
14. βάτραχοι. εἰσὶ γὰρ πνεύματα δαιμονίων
ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς
βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν
αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης,
τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτο-
15. ρος. ἰδοὺ, ἔρχομαι ὡς κλέπτης. μακά-
ριος ὁ γρηγορῶν, καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ
16. βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. καὶ
συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλού-
17. μενον ἑβραϊστὶ μαγεδών. καὶ ὁ ἕβδομος NB. ιη.
ἐξέχεε

13.] v. P. 138. — 140. 287. Birch. Sylburg. Alter.

14. ἃ ἐκπορεύεται] ſervat adeo Palat. et Areth. Unus Alteri Cod. Andr. ἃ ἐκπορεύονται. Hoc loco mihi ſuſpecta eſt diligentia Birchii v. Wetſt. Alter. Birch.

16.] Tam quia praeſtantiores Codd. habent μαγεδὼν, quam quia Hieronymus, forte ex Origene, probavit Armageddon, probo μαγεδών. Notum enim eſt, Origenem, eiusque aſſeclam Hieronymum, nullum fere nomen proprium praetermiſiſſe, quod non vexarint. v. 9. 11. Μαγεθὼν poſtea inveni etiam in divino Monachienſi 21.

ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα·
καὶ ἐξῆλθε φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ
τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγουσα·
γέγονε. καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ βρον- 18.
ταὶ καὶ φωναὶ καὶ σεισμὸς μέγας, ὃιος
οὐκ ἐγένετο ἀφ᾽ οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο
ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω
μέγας. καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη 19.
εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν
ἔπεσον· καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτή-
ριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ.
καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέ- 20.
θησαν. καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαν- 21.
τιαῖα καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ
τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ
ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς
χαλάζης· ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς
ΝΓ. σφόδρα. Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ XVII, 1.
ἀγγέλων, τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας,
καὶ ἐλάλησε μετ᾽ ἐμοῦ λέγων· Δεῦρο,
δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγά-
λης, τῆς καθημένης ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν
πολλῶν· μεθ᾽ ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς 2.
τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦν-
τες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας
αὐτῆς. καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν 3.
πνεύματι· καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην
ἐπὶ

ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον ὀνόματα βλασ-
φημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα
4. δέκα. καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη
πορφυροῦν καὶ κόκκινον, κεχρυσωμένη χρυ-
σίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις,
ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ
αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων, καὶ τὰ
5. ἀκάθαρτα τῆς πορνείας τῆς γῆς· καὶ
ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμέ-
νον· μυστήριον· βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ
μήτηρ τῶν πόρνων καὶ τῶν βδελυγμάτων
6. τῆς γῆς. καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύου- ΝΔ.
σαν τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων, ἐκ τοῦ αἵμα-
τος

XVII, 3. τὸ θηρίον τὸ κόκκινον t θηρίον τὸ κόκκινον. C. Nam eiusmodi animalis antea non eſt facta mentio. Quanquam verſ. 4 eſt γέμον βδελ. tamen hic ὀνόματα conſiſtere poteſt ac debet propter Codices.

4.] De Cod. Vat. 579. apud Birch. v. P. pag. 147. et Sylburg. p. 74. Τῶν ἀκαθάρτων habet ſolus Areth. ſed in fine τῆς γῆς. Sic etiam in 20.

5. πόρνων, non πορνῶν legendum eſt. Hoc loco et ii, qui Codd. tractarunt, et ſcribae Codd. videntur erraſſe. In meo 17. erat etiam πόρνων, ſed recentior manus ex edit. Eraſmi, ut videtur, correxit πορνῶν, addita nota Al. id eſt, *alius* aut *alibi*. πορνειῶν ex Andreae ſcholiis venit. Apud Areth. etiam in textu eſt πορνειῶν, in ſcholio πορνῶν. Complutenſes eiusmodi Cod. ad manus habuerunt, cuiusmodi eſt meus o. qui πόρνων exhibet. Vide inferius 21, 8. 22, 15.

6.] Hic rurſus in meo 17. poſt μεθύουσαν inſertum
eſt

τος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ· καὶ ἐθαύμασα,
ἰδὼν αὐτὴν, θαῦμα μέγα. καὶ εἶπέ μοι 7.
ὁ ἄγγελος· διατί ἐθαύμασας· ἐγὼ ἐρῶ
σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ
θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν, τοῦ ἔχον-
τος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα
κέρατα. τὸ θηρίον, ὃ εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ 8.
ἔστι· καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσ-
σου καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν· καὶ θαυ-
μάσονται οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν, ὧν οὐ
γέγραπται τὸ ὄνομα ἐπὶ τοῦ βιβλίου τῆς
ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων,
ὅτι ἦν τὸ θηρίον καὶ οὐκ ἔστι, καὶ παρέσται.
ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφα- 9.
λαὶ, ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται
ἐπ᾽ αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς εἰσὶν ἑπτά· οἱ 10.
πέντε ἔπεσον, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὔπω
ἦλθε· καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον δεῖ αὐτὸν
μεῖναι.

eſt a recentiore ἐκ et poſt ἁγίων καί. Utrumque ex Andrea venit. Praeſtantiores Codd. neutrum agnoſcunt. v. P. Quin etiam Areth. ἐκ et καὶ omittit.

8. τὰ ὀνόματα B. mox, τὸ βιβλίον. B. τῷ βιβλίῳ. C. καὶ παρέσται habet etiam 20. De toto verſu v. Birch. Niſi mea prior editio prodiiſſet anno 1785. Birchii autem 1798. dicerent, meam in plerisque locis conformatam eſſe ad praeſtantiores Birchii Codices. Sed ego eo tempore Birchium nondum noram et eius prima evangeliorum editio prodiit demum 1788. 4. cum mea prodiiſſet ab anno 1782. — 88.

11. μεῖναι. καὶ τὸ θηρίον, ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι,
καὶ οὗτος ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ
12. ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. καὶ τὰ
δέκα κέρατα, ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν,
οἵτινες βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξου-
σίαν, ὡς βασιλεῖς, μίαν ὥραν λαμβάνουσι
13. μετὰ τοῦ θηρίου· οὗτοι μίαν ἔχουσι
γνώμην, καὶ τὴν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν
14. αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν. οὗτοι μετὰ
τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον
νικήσει αὐτοὺς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶ καὶ
βασιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ,
15. κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. καὶ λέγει
μοι, τὰ ὕδατα, ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθη-
ται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶ, καὶ ἔθνη καὶ
16. γλῶσσαι, καὶ τὰ δέκα κέρατα, ἃ εἶδες,
καὶ

11. καὶ αὐτὸς ὄγδοος. B. αὐτὸς ὄγδοος, quod per ſe intelligitur, uon ad θηρίον, ſed ad βασιλεὺς refertur. Loca ſimilia ſupra notata ſunt.

13.] De διδόασι v. P. 151. 290. Wetſt. Birch. Ita quoque tres ex quatuor habent apud Alterum atque omnes omnino mei praeter 7. qui δώσουσιν exhibet.

15.] Poſt εἶδες addunt, καὶ ἡ γυνὴ, meus l. 15. 19. Areth. qui tamen nihil de eo habet in ſchol. De hoc a nullo monitum eſt. Equidem arbitror, ἡ γυνὴ adſcriptum fuiſſe vocabulo πόρνη ex verſu 3. aut 18. Id deinde, addito καὶ, relatum eſt in contextum. Eodem modo verſ. 16. ex eodem verſu 3. ante τὸ θηρίον, loco καὶ, illatum eſt ἐπί.

καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην,
καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν, καὶ τὰς
σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατα-
καύσουσιν ἐν πυρί. ὁ γὰρ Θεὸς ἔδωκεν 17.
εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην
αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι γνώμην μίαν, καὶ
δοῦναι

16. οὗτοι] hic rursus nec ad ὕδατα, nec ad κέρατα, nec ad θηρίον refertur, sed ad λαοί. Ceterum inter versum 15. et 16. nulla debet esse maior distinctio. Nam non solum τὰ ὕδατα, sed et τὰ κέρατα et τὸ θηρίον, ut paullo ante docuit, sunt λαοὶ seu βασιλεῖς. Recentiores ergo μύσται καὶ μυσταγωγοὶ, mutata lectione, aliam interpretationem excogitare coguntur. v. P. 152. 153. 290. Birch. Wetst. Mox post, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν, addunt aliqui, καὶ γυμνήν. Istud γυμνὴν est interpretatio τοῦ ἠρημωμένην. Ergo etiam accurati Codices καὶ γυμνὴν omittunt, alii a recentiore manu id adscriptum habent in margine. Hac appendice alii non contenti, addebant etiam ποιήσουσιν αὐτὴν, quod permulti Codd. excludunt. Ergo et καὶ γυμνὴν, et καὶ γυμνὴν ποιήσουσιν, ut interpretatio et interpolatio excludenda sunt. Codices Andreae adeo in addito et omisso, καὶ γυμνὴν, dissentiunt. v. P. 153 — 155. 290. Birch. Wetst. Alterum, cuius primus et quartus haec prorsus omittit. Propter vulgatae Latinae *desolatam* et *nudam* comparetur 3, 18. *ignitum probatum*.

17. καὶ ποιῆσαι γνώμην μίαν] contra Millium tuentur etiam Codd. Birchii et Alteri. Ex meis unus 7. omittit. Contra est meus Andreae o. et apud Sylburg. Palatinus et Bauaricus. Volebat Millius scilicet vulgatam latinam et divinum Cod. Alex. defendere v. P. 155. De proximo τελεσθῶσιν eadem est ratio.

δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ,
18. ἄχρι τελεσθῶσιν ὁ λόγοι τοῦ θεοῦ. καὶ
ἡ γυνὴ, ἣν εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη,
ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων
XVIII, 1. τῆς γῆς. Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον NE. ιθ.
ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφω-
2. τίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. καὶ ἔκραξεν
ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ, λέγων· ἔπεσε βαβυλὼν
ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαι-
μόνων καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος
ἀκαθάρτου, καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου
3. ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου. ὅτι ἐκ τοῦ
ὄινου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπώ-
κασι πάντα τὰ ἔθνη· καὶ οἱ βασιλεῖς
τῆς γῆς μετ᾽ αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ
ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ
4. στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν. καὶ ἤκουσα
ἄλλην

18. ἐπὶ τῆς γῆς. B.

XVIII. 2. ἰσχυρὰν φωνὴν t ἰσχυρᾷ φωνῇ. b. Ἐν fortaſſe a proximo ἔκραξεν abſorptum eſt. Poſt φωνῇ aliqui Codd. Andreae addunt μεγάλῃ, quod tamen mei o. et 7. omittunt. Alterus ex eiusmodi Cod. laudat καὶ μεγάλῃ. Ἐν ἰσχύϊ Erasmus videtur finxiſſe ex latino *in fortitudine*. v. P. 155. 291.

ὀρνέου] θηρίου. C. v. P. ac ibid. de μεμυασμένου. Bonus Erasmus ab ὄρνις primo fabricaverat ὀρνίου. Deinde ὄρνεον correxit. Sic mox exhibuerat στρήνου, Graece!

3.] De πεπότικε et πέπτωκαν. v. P.

ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν·
ἔξελθε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου, ἵνα μὴ
συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ
ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε·
ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι 5.
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν αὐτῆς ὁ
θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. ἀπόδοτε 6.
αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκε, καὶ διπλώ-
σατε τὰ διπλᾶ, ὡς καὶ αὐτὴ, καὶ κατὰ
τὰ ἔργα αὐτῆς, ἐν τῷ ποτηρίῳ αὐτῆς, ᾧ
ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν. ὅσα 7.
ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασε, τοσοῦτον
δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος· ὅτι
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει· ὅτι κάθημαι
βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ, καὶ πέν-
θος οὐ μὴ ἴδω. διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ 8.
ἥξου-

4. ἐξέλθετε] per Andream ex Jeſaia venit, ut verſ. 2. θηρίου. v. P.

5.] De ἐμνημόνευσεν αὐτῆς. v. P. Alter. Birch.

6.] Hunc verſum denuo ad Codices plures et meos, et aliorum examinavi, nec tamen inveni, quod mutatum velim contra priorem editionem meam. Repetitiones fraudi fuerunt ſcribis non nullis.

7. κάθημαι] καθώς. A. De utroque nihil definio. Alterus laudat, καθὼς κάθημαι, (deberet eſſe, κάθημαι, καθώς. et ἐγὼ κάθημαι. Neutrum probabile. Sigla ως in mea priore editione hic inepte expreſſa eſt. Vide ergo in evangelio Lucae meae prioris editionis ſpecimen Cod. M. in καθὼς, ἀκριβῶς. v. P.

ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος, πέν-
θος καὶ λιμός· καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθή-
σεται, ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς, ὁ κρίνας
9. αὐτήν. καὶ κλαύσουσι καὶ κόψονται ἐπ᾽
αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ᾽ αὐτῆς
πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέ-
πωσι τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς.
10. ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες, διὰ τὸν φόβον
τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαὶ,
οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλὼν, ἡ πόλις
ἡ ἰσχυρὰ, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις
11. σου. καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαύσουσι
καὶ πενθοῦσιν ἐπ᾽ αὐτῇ, ὅτι τὸν γόμον
12. αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει. οὐκέτι γόμον
χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου, καὶ
μαργαρίτου, καὶ βυσσίνου, καὶ πορφυροῦ,
καὶ σηρικοῦ, καὶ κοκκίνου· καὶ πᾶν ξύλον
θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ
πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ
χαλκοῦ,

12. οὐκέτι] plerique Codd. huc referunt, ſed Andreas ad ſuperiora refert, certe in meo o. Nam et in Andrea in aliis Codd. huc refertur. v. Sylburg. p. 82. verſ. 48. Loco μαρμάρου in duobus meis reperi μαργάρου. Idem erat in tertio, ſed a recentiore correctum. Credo id repetitum eſſe ex μαργαρίτου. Certe his, quae in fine verſus memorantur, magis convenit μαρμάρου, quam μαργάρου. Exempla tamen notavi in P. De margaritis copioſe diſputat Orig. III, 448. ſeqq. Pertinebant ea ſcilicet ad interpretationem Alexandrinam grammaticam Matth. 13, 45.

χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ μαρμάρου,
καὶ κινναμώμου, καὶ θυμιάματα, καὶ μύρον, 13.
καὶ λίβανον, καὶ ἔλαιον, καὶ οἶνον, καὶ
σεμίδαλιν, καὶ σῖτον, καὶ πρόβατα, καὶ
κτήνη· καὶ ἵππων, καὶ ῥεδῶν, καὶ σωμά-
των, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. καὶ ἡ 14.
ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου
ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ
καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ
οὐκέτι αὐτὰ οὐ μὴ εὕρῃς. οἱ ἔμποροι 15.
τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ
μακρόθεν στήσονται, διὰ τὸν φόβον τοῦ
βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πενθοῦν-
τες, καὶ λέγοντες· οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ 16.
μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσον καὶ
πορ-

13.] Alii, καὶ οἶνον, alii, καὶ ἔλαιον omiſerant. Hinc poſtea in aliis transpoſita ſunt. *Rheda* notum. Scribae graeci exhibent, h. l. ῥαιδῶν, ῥαίδων, ῥέδων, ῥεδῶν, ῥεδίων. De σωμάτων, item de Latiniſtarum, *mancipiorum, porcorum* et *diverſi generis animalia* v. P.

14. οὐκέτι αὐτὰ] αὐτὰ non nulli poſt εὕρῃς habent.

15.] Nonnulli, οἱ ἔμποροι αὐτῶν, trahunt ad praecedentia. Inde in aliquibus paullo ante ortum εὑρήσουσιν. Aliqui, (ex meis duo) ante κλαίοντες addunt καὶ, et mox ante λέγοντες (ex meis duo) id omittunt. Vide mox verſ. 19.

16.] Aliqui bis habent οὐαί. Mox aequalitas poſtulat βύσσινον propter πορφ. et κόκκ. Cum vero βύσσον reperiretur, alii ſcripſerunt πορφύραν. Neutrum

πορφυροῦν καὶ κόκκινον καὶ κεχρυσωμένη
χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις·
ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος.
17. καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον
πλέων, καὶ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασ-
σαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν,
18. καὶ ἔκραζον, βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς
πυρώ-

trum probari poteſt per Codd. De χρυσίῳ, quod ego edideram, v. Birch. Wetſt. Alterum, cuius unus Andreae Codex, ut meus 7. χρυσῷ exhibet.

17. ἐπὶ τόπον] mirabile videbatur non nullis. Correxerunt ergo, ἐπὶ τῶν πλοίων. Jam vero, cum nemo ἐφ᾽ ἁμαξῶν πλέειν ſoleat, πλέων quoque in ὁ ὅμιλος mutatum eſt. v. Alter. Birch. P. Meus 7. exhibet, πᾶς ἐπὶ τῶν πλοίων ὅμιλος, fere ut Erasm. quod nullo modo mirabile eſt, cum et Erasm. unum Reuch. Cod. cum ſchol. Andr. ſecutus ſit. Repugnat meus o. Compl. Alteri quartus, Palatin. et Areth. Meliores Codd. Latini adeo *locum*, pro *lacum* habent. Fruſtra ergo Veleſius, homo nequam, ἐπὶ τῆς λίμνης correxit. Sanctus Caryophilus, Latiniſtarum patronus optimus maximus, ex Vaticaniſſimis Codicibus notat: καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπων πλέων. Itane ergo habent quatuor Vaticani? Erasmus in tribus editt. loco ἐργάζονται, (ut mox v. 19. ἐπλούθησαν,) errore et ſuo, et typothetarum ediderat ἐργάζοντες. Id repetierunt Ald. Colin. Ex eodem Wetſt. Cod. 18. poſtea fecit ἐργαζόμενοι, ut magis graecum eſſet. Suntne hae lectiones diſcrepantes Codicum? — Quidni vero? Sed ex fabrica Cyclopum occidentalium et Alexandrinorum. Divinus Monachienſis Cod. 21. quem poſtremo conſului, plane hunc verſum exhibet, ut eo nondum inſpecto edideram.

πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες· τίς ὁμοία τῇ
πόλει τῇ μεγάλῃ; καὶ ἔβαλον χοῦν 19.
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον
κλαίοντες καὶ πενθοῦντες καὶ λέγοντες·
οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ
ἐπλούτησαν πάντες, οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα
ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς,
ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη. εὐφραίνου ἐπ' 20.
αὐτῇ οὐρανὲ, καὶ οἱ ἅγιοι, καὶ οἱ ἀπόστο-
λοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς
τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. καὶ ἦρεν εἷς 21.
ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον, ὡς μύλον μέγαν,
καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων·
οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ
μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι.
καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ 22.
αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν, οὐ μὴ ἀκουσθῇ
ἐν σοὶ ἔτι· καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης
τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ
φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι.
καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι· 23.
καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης, οὐ μὴ
ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου
ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ
φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ
ἔθνη. καὶ ἐν αὐτῇ αἵματα προφητῶν 24.
καὶ

23. ὅτι, ante οἱ ἔμποροι, omittunt tres boni mei et apud Birch. quatuor haud contemnendi. Facile excidit ante οἱ, quod deest in uno Alteri.

καὶ ἁγίων εὑρέθη, καὶ πάντων τῶν
XIX, 1. ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς. Μετὰ ταῦτα N5.
ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ
ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων· ἀλληλούϊα· ἡ
σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ
2. θεοῦ ἡμῶν. ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ
κρίσεις αὐτοῦ. ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν
μεγάλην, ἥτις διέφθειρε τὴν γῆν ἐν τῇ
πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα
τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς.
3. καὶ δεύτερον εἴρηκεν· ἀλληλούϊα. καὶ ὁ
καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας
4. τῶν αἰώνων. καὶ ἔπεσον οἱ πρεσβύτεροι
οἱ εἰκοσιτέσσαρες, καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα,
καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, τῷ καθημένῳ
ἐπὶ τῷ θρόνῳ, λέγοντες. ἀμήν· ἀλλη-
5. λούϊα. καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθε,
λέγουσα· αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἡμῶν πάντες
οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτὸν,
6. οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. καὶ ἤκουσα
ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ ὡς φωνὴν
ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν
ἰσχυρῶν, λέγοντες· ἀλληλούϊα. ὅτι ἐβα-
σίλευσε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ.
7. χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν
τὴν δόξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ
ἀρνίου,

XIX, 7. ἀγαλλιῶμεν habet 7. nec aliter edidit. Sylburg. Ita etiam Alteri tertius et quartus. Ut Luc. 1, 47.

NZ. ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν
ἑαυτήν. καὶ ἐδόθη αὐτῇ, ἵνα περιβάλη- 8.
ται βύσσινον λαμπρὸν καὶ καθαρόν· τὸ
γὰρ βύσσινον, τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων
ἐστί. καὶ λέγει μοι· γράψον· μακάριοι 9.
οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου
κεκλημένοι· καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι
ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσί. καὶ ἔπεσον 10.
ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι
αὐτῷ· καὶ λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδουλός
σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου, τῶν ἐχόν-
των τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ. τῷ θεῷ προσκύ-
νησον· ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ ἰησοῦ ἐστὶ τὸ
NH. κ. πνεῦμα τῆς προφητείας. καὶ εἶδον τὸν 11.
οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευ-
κὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾽ αὐτὸν, καλού-
μενος πιστὸς καὶ ἀληθινὸς, καὶ ἐν δικαιο-

σύνῃ

9.] Alii, τὸν δεῖπνον. In his meus 15. v. verf. 17. De hoc in evangeliis monui.

10.] Bengelius folus ex Andr. 1. hoc eft, ut ipfe vocat, ex recenfione Africana, (nam alterum Palatinum Cod. Andreae ad recenfionem Afiaticam refert v. p. 780. edit. 1734.) loco προσκυνῆσαι, laudat καὶ προσεκύνησα. Sed contra eft non folum Palat. verum etiam Mofq. o. qui tamen ad recenfionem Conftantinopolitanam fortaffe pertinet. Vindobonenfis 4. etiam contra eft.

11. καλούμενος] ex meis omittunt l. 15. 19. 7. et Areth. v. Wetft. P. καλούμενος, ut arbitror, omittebant, quod difcrimen faciebant inter καλεῖσθαι et εἶναι. Sed id vanum eft.

12. σύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ
αὐτοῦ φλὸξ πυρὸς, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων ὀνόματα
γεγραμμένα καὶ ὄνομα γεγραμμένον, ὃ
13. οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ αὐτός. καὶ περιβεβλη-
μένος ἱμάτιον, βεβαμμένον αἵματι· καὶ
κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ὁ λόγος τοῦ
14. Θεοῦ. καὶ τὰ στρατεύματα, τὰ ἐν τῷ
οὐρανῷ, ἠκολούθει αὐτῷ ἐπὶ ἵπποις λευκοῖς,
15. ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν, καθαρόν. καὶ
ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομ-
φαία δίστομος, ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ
τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν
ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν
τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ,
16. τοῦ παντοκράτορος. καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ
ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα
γεγραμμένον· βασιλεὺς βασιλέων καὶ
17. κύριος κυρίων. καὶ εἶδον ἄγγελον, ἑστῶτα NΘ.
ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξεν ἐν φωνῇ μεγάλῃ,
λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις, τοῖς πετομένοις
ἐν

13. βεβαμμένον] ἐῤῥαντισμένον. 19. v. P. 174. 296. In schol. Andr. est βαφεῖσα. Refertur enim ad σαρξ. Sic et Areth.

17.] Hic rursus meus 15. ἔκραξε φωνὴν μεγάλην. Alii ἐν omittunt. Erasmus hic rursus ἐν μεσουρανίσματι πετᾶται cum istis avibus seu ὀρνέοις. Sic enim habet in edit. 1519. pag. 559, Wetst. ὀρνίοις laudat. Alii, τὸ δεῖπνον τὸ μέγα. a. sed

f An-

ἐν μεσουρανήματι· δεῦτε, συνάχθητε εἰς
τὸν δεῖπνον τὸν μέγαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα 18.
φάγητε σάρκας βασιλέων, καὶ σάρκας
χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ
σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ'
αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων, ἐλευθέρων
τε καὶ δούλων, καὶ μικρῶν τε καὶ μεγά-
λων. καὶ εἶδον τὸ θηρίον, καὶ τοὺς 19.
βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ στρατεύματα
αὐτῶν συνηγμένα, ποιῆσαι τὸν πόλεμον
μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ
μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. καὶ 20.
ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ
ψευδοπροφήτης, ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα
ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λα-
βόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ
τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶν-
τες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην
τοῦ πυρὸς, τὴν καιομένην ἐν θείῳ. καὶ 21.
οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ
τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ ἐξελ-
θούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα
τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν
αὐτῶν.

Andreae o. 7. τὸ δεῖπνον τοῦ μεγάλου. c. Repugnat Palat. Accedit tamen Vindob. 4. Συνάχθητε εἰς τὸν δεῖπνον τὸν μέγαν etiam Areth.

20. βληθήσονται] Palat. Andreae. Contra est 7. o. Areth. Compl. accedit tamen Vindob. 4.

XX, 1. αὐτῶν. Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα Ξ.
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς
ἀβύσσου, καὶ ἅλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν
2. χεῖρα αὐτοῦ. καὶ ἐκράτησε τὸν δράκον-
τα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὅς ἐστι διάβο-
λος καὶ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκου-
μένην ὅλην· καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη.
3. καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ
ἔκλεισε καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ,
ἵνα μὴ πλανᾷ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι
τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα δεῖ
4. λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον. καὶ εἶδον ΞΑ. κα.
θρόνους καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ
κρῖμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς
τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν
ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ
οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον, οὐδὲ
τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ
χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν
χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασί-
λευσαν μετὰ τοῦ χριστοῦ τὰ χίλια ἔτη.
5. [6.] Αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. μακάριος ΞΒ.
καὶ

XX, 2. ὁ πλαν. — ὅλην omittit 7. Repugnat Palatin. o. Areth. 20. Habent praestantiores apud Birch. tres Vindobonenses. Nam quartus a 19, 20. deficit. v. Wetst.

3. καὶ μετὰ ταῦτα. B.

5.] A principio huius versus in priore editione inclu-

20, 6 Ἰωάννου

καὶ ἅγιος, ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος

feram haec verba: καὶ οἱ (οἱ δὲ) λοιποὶ τῶν νεκρῶν (ἀνθρώπων) οὐκ ἔζησαν (ἀνέζησαν) ἄχρι (ἕως) τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. Ea iam plurium ac proborum Codd. auctoritate prorfus excludo. Andreas et Arethas haec explicare poterant, etfi in contextu non αὐτολεξεὶ reperirentur. Infunt enim ἐξ ἀκολουθίας καὶ συλλογισμοῦ. Quid? quod neuter haec αὐτολεξεὶ in fcholiis repetit? Praeterea hoc mirabile eft, et in Andrea, et in Aretha, quod haec non coniunguntur cum verfu quarto, quo neceffario referenda effent. Immo contra primo ponuntur verba textus in utroque ad finem verfus 4. Deinde fubiiciuntur fcholia. Poft fcholia eft in utroque index capitis ΞΒ. ac poft hunc indicem demum, ante αὕτη ἡ ἀνάστασις, inferuntur. Quivis autem intelligit, haec cum verbis, αὕτη ἡ ἀνάστ., commode non poffe copulari. Haec verba ergo, ante αὕτη ἡ ἀνάστασις, pro ultima parte indicis habeo. Indices capitum alibi etiam in contextum relatos effe, notum eft. Praeterea haec verba facillime coalefcunt cum indice, fi modo poft καὶ addatur folum ὅτι. Index ergo totus erit: Τί ἐστιν ἡ πρώτη ἀνάστασις; (Sic continuo incipit textus poft hunc indicem.) καὶ τίς ὁ δεύτερος θάνατος, καὶ ὅτι οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. Hactenus index. Continuo textus, verfu 5. Αὕτη ἡ ἀνάστασις κ. τ. λ. In huiusmodi locis oculos Codicibus admovere nos oportet. Nonne eodem modo fupra 17, 3. poft verfum 3, verfus eiusdem capitis 18. temere in quibusdam Codd. infertus eft? Scilicet, quod explicandi cauffa ibi legebatur, quamvis in medio fcholio. Immo eo in loco aliqui fcribae margini adeo adfcripferunt: κείμενον. Erat fane κείμενον, verum non eo in loco,

fed

τος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς
τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ χριστοῦ, καὶ βασιλεύ-
7. σουσι μετὰ ταῦτα χίλια ἔτη. καὶ μετὰ ΞΓ.
τὰ χίλια ἔτη λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ
8. τῆς φυλακῆς αὐτοῦ. καὶ ἐξελεύσεται
πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι
γωνίαις τῆς γῆς, τὸν γὼγ καὶ τὸν μαγὼγ,
συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν
ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσ-
9. σης. καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς
γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν
ἁγίων, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην·
καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ
10. θεοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτούς. καὶ ὁ
διάβολος, ὁ πλανῶν αὐτοὺς, ἐβλήθη εἰς
τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ
τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· καὶ βα-
σανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς
11. αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ εἶδον θρόνον ΞΔ. κβ.
μέγαν λευκὸν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ'
αὐτὸν,

ſed paullo inferius. De Erasmico ἕως et ἄχρι v. P. 299. Omnem intellectum ſuperat iſtius hominis levitas. Tamen Aldum et Colinaeum habuit etiam in his ſectatores. Sylburgium oportebat edere N. Teſtamentum, non Erasmum, non Complutenſes, immo adeo nec Stephanum. De iis, quae hic incluſi, vide P. non ſolum p. 180. ſed et in corrigendis ad p. 180. non, ut vitioſe legitur, ad 108. Cum haec ſcripſiſſem, intellexi etiam, in divino Monachienſi 21. iſta omnia excludi.

αὐτὸν, οὗ ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ
καὶ ὁ οὐρανὸς· καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη
αὐτοῖς. καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς, τοὺς 12.
μεγάλους, καὶ τοὺς μικροὺς, ἑστῶτας ἐνώ-
πιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἤνοιξαν, καὶ
ἄλλο βιβλίον ἠνεώχθη, ὅ ἐστι τῆς ζωῆς·
καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμέ-
νων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα
αὐτῶν. καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς 13.
νεκροὺς, τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ
ὁ

12.] Ex Codd. qui haec verba ſervant, intelligitur, legendum eſſe, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς. Haec aliqui propter ſimilitudinem νεκροὺς — μικροὺς omiſerunt. Deſunt igitur in non nullis. Alii vero eadem poſtea alieno loco et turbato ordine, reſtituerunt. Ergo in aliis ante, in aliis poſt ἑστῶτας leguntur. Quidam vero etiam transpoſuerunt, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, aut μικροὺς καὶ μεγάλους. Omnem tamen ſuſpicionem contra haec verba, tanquam ex locis ſimilibus huc translata, ipſe a me amoliri nequeo. Praeter Codices in primis ea ſuſpecta mihi reddunt verba Andreae, ὡς προέφημεν, pag. 97. Περὶ μικρῶν καὶ μεγάλων autem ad alia loca dixerat pag. 48. 85. edit. Sylburg. Ἤνοιξαν et ἤνοιξε poſtea Birchius etiam in probis Codd. reperit. Accipi ergo poſſit in hoc ſcriptore pro ἀνέῳγε. *Libri aperuerunt* ſe, ſeu *aperti ſunt.* Nihil tamen impedit, quo minus ἤνοιξαν uſitato modo dicatur, *libros aperuerunt*, omiſſo ſcilicet *ſubiecto.* Intelligi enim poſſint οἱ εἰς τοῦτο ταχθέντες, haud dubie, ἄγγελοι. Alii exhibent ἠνεῴχθησαν, ἠνοίχθησαν, ἀνεῴχθησαν, ἠνοίγησαν. v. P. Modo video, μικροὺς καὶ μεγάλους abeſſe etiam a divino Monachienſi 21.

ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς, τοὺς ἐν αὐτοῖς·
καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα
14. αὐτοῦ. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλή-
θησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός· οὗτος
ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ
15. πυρός. καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῷ
βιβλίῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη
XXI, 1. εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. Καὶ εἶδον ΞΕ.
οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν. ὁ γὰρ
πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλ-
2. θον· καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. καὶ
τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ, καινὴν
εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ
τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκο-
3. σμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ἤκουσα
φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης·
ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώ-
πων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ
λαὸς

13. ἔργα αὐτοῦ] post priorem editionem, loco ἔργα αὐτῶν, reperi in meo perbono 15. et apud Alterum. Aliqui, qui Codices examinarunt, videntur hoc neglexisse.

14. οὗτος — πυρός.] Eodem ordine Alter etiam notat. v. P. 185. 301.

XXI, 1.] Andreas non hic solum, sed et superius παρῆλθε dedit loco ἀπῆλθον, ut 9, 12. 11, 14. v. P.

3.] Pro σκηνώσει ex Andr. 1. Bengelius laudat κοινωνήσει, idque etiam scholiis firmari, credit. Sed scholia

λαὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς
μετ᾽ αὐτῶν ἔσαι. καὶ ἐξαλείψει ἀπ᾽ 4.
αὐτῶν πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσαι ἔτι·
οὔτε πένθος, οὔτε κραυγὴ, οὔτε πόνος
οὐκ ἔσαι ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθε.
ΞΞ. καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· 5.
ἰδοὺ, πάντα καινὰ ποιῶ. καὶ λέγει·
γράψον· ὅτι οἱ λόγοι πισοὶ καὶ ἀληθινοὶ
τοῦ Θεοῦ εἰσι. καὶ εἶπέ μοι· γέγονα 6.
ἐγὼ τὸ α. καὶ τὸ ω. καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ
τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω αὐτῷ
ἐκ

ſcholia iſta pertinent ad ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον. Contra Andr. 1. ſeu Aug. 7. ſunt Andreae Codd. o. Palatin. Scriba Cod. 7. haud dubie voluerat ſcribere κατασκηνώσει. Sic enim idem exhibuit 7, 15. Sed ibi Bengelius de Andr. 1. nihil monuit, ut locis pluribus. De verſ. 3. et 4. v. Birch. Alter P. Accedit etiam 20. qui, θεὸς αὐτῶν, omittit, ſed mox ex parte vitioſe exhibet: ἐκλείψει πᾶν δάκρυον.

4. ἀπῆλθε, loco ἀπῆλθον poſtea in pluribus ac bonis reperi.

5. καὶ εἶπεν] καὶ — B.

6.] Poſt γέγονα addunt ἐγὼ mei 7. 15. 19. 20. l. k. Alteri 1. Areth. Ergo recepi. Vide de γέγονα etc. Birch. P. 189. 302. Eraſmus hic haud dubie de ſuo Reuchlino mentitus eſt, cum dixit, eum conſentire cum vulgata latina. Contra enim ſunt, ac γέγονα habent Andreae Codd. o. 7. Palatin. Complut. Areth. Beza de ſuis Codd. prorſus ſilet, ac γέγονεν interpretatur.

ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν.
7. ὁ νικῶν δώσω αὐτῷ ταῦτα, καὶ ἔσομαι
αὐτῷ Θεὸς, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός.
8. τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἁμαρτω-
λοῖς καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ
πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις,
καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν
ἐν τῇ λίμνῃ, τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ,
9. ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος. καὶ ΞΖ. κγ.
ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων, τῶν
ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, γεμούσας
ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων· καὶ ἐλάλησε
μετ' ἐμοῦ, λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὴν
10. γυναῖκα, τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου. καὶ
ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι ἐπ' ὄρος μέγα
καὶ ὑψηλὸν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν,
τὴν ἁγίαν ἱερουσαλὴμ, καταβαίνουσαν
11. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τοῦ θεοῦ. ἔχουσαν
τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς
ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι
12. κρυσταλλίζοντι· ἔχουσα τεῖχος μέγα
καὶ ὑψηλὸν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα,
καὶ

7. δώσω αὐτῷ ταῦτα] habet etiam 20. et alii, quos postea consului.

8.] De φαρμακοῖς v. Demosth. 794. edit. Reisk. Lysiam p. 255. et Harpocrat. in hoc vocabulo. Codices hic etiam in accentu variant.

9. πρός με, post ἦλθε, nullus meorum habet.

καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα,
καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἅ ἐστιν
ὀνόματα τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν ἰσραήλ.
ἀπ᾽ ἀνατολῶν, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ 13.
βοῤῥᾶ, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ νότου,
πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες
τρεῖς. καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον 14.
θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν δώδεκα
ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.
καὶ ὁ λαλῶν μετ᾽ ἐμοῦ, εἶχε μέτρον, 15.
κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν,
καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς. καὶ ἡ πόλις 16.
τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς,
ὅσον τὸ πλάτος· καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν
τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίους δεκαδύο χιλιάδων,
δώδεκα τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ
ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστί. καὶ τὸ τεῖχος 17.
αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαρακοντατεσσάρων πη-
χῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου.
καὶ ἦν ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς 18.
ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν,
ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. οἱ θεμέλιοι τοῦ 19.
τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ
κεκοσμη-

12. πυλεῶσι] et hic et in reliquis locis Erasmus, vir graece doctus, haud dubie ex Eratosthene hauserat. Locum laudat Scholiasta ad Apoll. Rhod. edit. Steph. p. 47. ἐφ᾽ ὑψηλοῦ πυλεῶνος. Ὀσοῦτον autem, quod habet mox vers. 16. apud Eratosthenem reperire non potui.

κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις·
ὁ δεύτερος, σάπφειρος· ὁ τρίτος, χαλκη-
20. δών· ὁ τέταρτος, σμάραγδος· ὁ πέμ-
πτος, σαρδόνυξ· ὁ ἕκτος, σάρδιον· ὁ
ἕβδομος, χρυσόλιθος· ὁ ὄγδοος, βήρυλλος·
ὁ ἔνατος, τοπάζιον· ὁ δέκατος, χρυσόπρα-
σος· ὁ ἑνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος,
21. ἀμέθυστος. καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες,
δώδεκα μαργαρῖται, ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν
πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ
πλατεῖα τῆς πόλεως, χρυσίον καθαρὸν,
22. ὡς ὕαλος διαυγής. καὶ ναὸν οὐκ εἶδον
ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος, ὁ θεὸς ὁ παντο-
κράτωρ, ναὸς αὐτῆς ἐστὶ, καὶ τὸ ἀρνίον.
23. καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου,
οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν. αὐτὴ γὰρ
ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, καὶ ὁ
24. λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. καὶ περιπα-
τήσουσι τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς·
καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν αὐτῷ
δόξαν

20. ἀμέθυστος ſcribi oportere, contendunt viri docti apud Heſych. Plutarch. et alios. De amethyſto exponit etiam Plin. Hoc loco et alii, et ego reperi in multis ἀμέθυσος. Ἀμέθυστος reperio etiam Heliodor. pag. 102. 103. ubi late de hoc lapide exponit. Hi lapides memorantur etiam Ezech. 28, 13.

24.] Editam in priore editione lectionem poſtea vidi a plurimis Codd. confirmatam eſſe. Τῶν σωζομένων omittit etiam 20. v. Birch.

δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν ἐις αὐτήν.
καὶ ὁι πυλῶνες αὐτῆς ὀυ μὴ κλεισθῶσιν 25.
ἡμέρας. νὺξ γὰρ ὀυκ ἔςαι ἐκεῖ. καὶ 26.
ὄισουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν
ἐθνῶν ἐις αὐτὴν, ἵνα ἐισέλθωσι. καὶ ὀυ 27.
μὴ ἐισέλθῃ ἐις αὐτὴν πᾶν κοινὸν, καὶ ὁ
ποιῶν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος· ἐι μὴ ὁι
γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ
ΞΗ. ἀρνίου. Καὶ ἔδειξέ μοι ποταμὸν ὕδατος XXII, 1.
ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύςαλλον, ἐκπορευόμε-
νον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ
ἀρνίου. ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς· 2.
καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν
ξύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ
μῆνα ἀποδιδοὺς ἕκαςον τὸν καρπὸν αὐτοῦ·

καὶ

26. ἵνα ἐισέλθωσι] poſtea a multis probatum vidi, in his a 20. Erasmus in prioribus editt. hunc totum verſum in graeco et in latino omiſerat.

XXII, 1. 2.] *Subiectum* h. l. eſt ὁ ποταμὸς, non τὸ ξύλον. Ergo etiam *praedicatum*, διδόναι καρποὺς, non ξύλῳ, hoc eſt apud hos ſcriptores, *arbori*, ſed ποταμῷ tribuitur. Quomodo vero ποταμὸς fert fructus? Scilicet, ut Andreas monet, ποτίζων, id eſt, ἀρδεύων τὰ παραπεφυτευμένα δένδρα. Ita ergo ἀποδιδοὺς, quod omnes non correcti, nec interpolati Codd. exhibent, conſiſtere poteſt. Ἐν μέσῳ — αὐτῆς refero ad ſuperiora. Ante, καὶ τοῦ ποταμοῦ, pono diſtinctionem minorem. In priore editione ex μῆνα intellexeram ἐνιαυτὸς, quod nec nunc prorſus abſurdum cenſeo. De καταγγέλλεται monui in priore editione. Ita

enim

καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν
3. τῶν ἐθνῶν. καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ
ἔσται ἔτι· καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ
τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι
4. αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ. καὶ ὄψονται
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ
5. ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ νὺξ οὐκ
ἔσται· καὶ οὐ χρεία λύχνου καὶ φωτὸς,
ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτιεῖ αὐτούς· καὶ
βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
6. καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ΞΘ.
ἀληθινοί· καὶ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμά-
των τῶν προφητῶν ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον
αὐτοῦ (δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ) ἃ δεῖ
γενέσθαι

enim in Cod. o. reperi, non, ut in edito προκαταγγέλλεται. Apud Birch. nullus id habet. Ex quatuor Alteri duo hic deficiunt. Primus habet, tertius omittit. Ex meis duo habent. Hic per Andream etiam deceptum puto Aretham. Nam is pag. 832. a. habet: καὶ τὰ φύλλα, φησὶ τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν καταγγέλλεσθαι, οἱονεὶ φημίζεσθαι, τῶν ἐθνῶν. Sed istud καταγγέλλεται, etiamsi non sit κατὰ λέξιν in contextu, tamen κατὰ δύναμιν inest. Intelligitur enim ex vocabulis, εἰς θεραπείαν.

3. ἔτι] ἐκεῖ. A. De κατάθεμα. v. P.

6. δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ] Alii exhibent, διδάξαι τοὺς δούλους αὐτοῦ, alii ista prorsus omittunt, in his quatuor divini mei r. p. 17. 21. Respondebitur: exciderunt propter duplex αὐτοῦ. Non repugno. Sic ipse iudicaveram in priore editione mea,

γενέσθαι ἐν τάχει. καὶ ἰδού, ἔρχομαι 7.
ταχύ· μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς
O. κδ. προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. κἀγὼ 8.
ἰωάννης, ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα·
καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ὅτε εἶδον, ἔπεσον
προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ
ἀγγέλου, τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. καὶ 9.
λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμί, καὶ
τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν
τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τού-
OA. του· τῷ θεῷ προσκύνησον. καὶ λέγει 10.
μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προ-
φητείας τοῦ βιβλίου τούτου. ὁ καιρὸς γὰρ
ἐγγύς ἐστιν. ὁ ἀδικῶν, ἀδικησάτω ἔτι· 11.

καὶ

mea, Codice 17. et 21. nondum inſpecto. Nunc credo, ea huc translata eſſe vel ex cap. 1. verſ. 1. vel ex Andreae ad hunc locum ſcholio, in quo αὐτολεξεὶ legitur δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ. Accedit diſſenſus, cum alii legant, διδάξαι τοὺς δούλους αὐτοῦ, quod in duobus Codd. Andreae 7. et 23. in contextu reperi, etſi alii duo 0. et 22. habeant, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ut eſt in ſcholio. Arethas p. 833. haec prorſus ſilentio tranſit in ſcholio. Abruptam autem ita eſſe orationem, opponi nequit. Ita enim plura abrupta et rimoſa in hoc ipſo libro inculcandis complementis eſſent explenda. Saltem ergo haec incluſimus. Ex quatuor Codicibus Alteri duo hic prorſus deficiunt.

9. ἀδελφῶν σου, τῶν προφητῶν, τῶν τηρούντων. A. Cyrill. V, a. 149. ὅρα — προφητῶν καὶ τῶν φυλασσόντων — τούτου.

καὶ ὁ ῥυπαρὸς, ῥυπαρευθήτω ἔτι· καὶ ὁ
δίκαιος, δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· καὶ ὁ
12. ἅγιος, ἁγιασθήτω ἔτι. ἰδοὺ, ἔρχομαι
ταχύ· καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀπο-
δοῦναι ἑκάστῳ, ὡς τὸ ἔργον ἔσται αὐτοῦ.
13. ἐγὼ τὸ α. καὶ τὸ ω. ὁ πρῶτος καὶ ὁ
14. ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. μακά-
ριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα
ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς
ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν
15. πόλιν. ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ
καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλο-
λάτραι, καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦ-
16. δος. ἐγὼ ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν OB.
μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς
ἐκκλησίαις· ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος
δαυὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς, ὁ πρωϊνός.
17. καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν·
ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ
ὁ

11. ῥυπανθήτω] meus 29. et Orig. IV, 419. 441. Poterat id cuilibet Graeco facile venire in mentem. v. P.

14. οἱ ποι. — ἐντολὰς] in ſcholio repetit etiam Andr. p. 111. verſ. 1. πλύνοντες et πλατύνοντες τὰς ςολὰς αὐτῶν venit ex 7, 14. Nam ibi ἐπλάτυναν in paucis legitur, loco ἔπλυναν. Ibidem eſt, ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου, quod ipſum aliqui hic addunt. Ex meis nullus corruptus eſt. Ex Birchii unus, quem ſupra etiam corruptum eſſe, docui. Duo Alteri, qui ſoli hunc locum habent, nihil mutant. Alteri enim duo hic deficiunt.

ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ
ζωῆς δωρεάν. μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ, τῷ 18.
ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ
βιβλίου τούτου, ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτὰ,
ἐπιθήσαι ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς,
τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ·
καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ 19.
βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφέλοι
ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς
ζωῆς,

18.] Apud Erasmum *μαρτυροῦμαι; medium*, eſt ex ſchol. ad verſ. 16. et 18. *συμ.* vero eſt ex Latino *conteſtor.* Idem in prioribus editt. exhibuerat, *εἴ τις ἐπιτιθῇ*, deinde, cum in Compl. reperiſſet *ἐὰν*, loco *εἰ*, edidit: *ἐὰν εἴ τις ἐπιτιθῇ.* Eodem modo 20, 5. in eius Reuchl. Cod. legebatur *ἕως*, deinde in Compl. invenerat *ἄχρι.* Ita volebat corrigere. Pro eo autem, adeo in quinta editione, utrumque poſuit. Legitur ergo: *οὐκ ἀνέζησαν, ἕως τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη ἄχρι.* Ad metalla eiusmodi editores! apage! *Ἐπιθήσαι* peſſime vexatum eſt a ſcribis. Alii habent *ἐπθήσαι*, alii *ἐπιθῇ*, ut aliqui Andreae, alii *ἐπιθήσοι*, alii *ἐπιθῆσαι*, alii *ἐπιθήσεται*. *Ἐπιθήσαι* diſplicebat, ut videtur, dogmaticis. Cavere enim volebant, ne Apoſtolus, ut credebant, mala imprecari videretur. Huic occurri poſſe, opinabantur, ſi corrigerent *ἐπιθήσει*. Eodem modo corruperunt 2. Tim. 4, 14. ubi loco *ἀποδῴη* ſuppeditarunt *ἀποδώσει*. v. P.

19. *ξύλου*] habent omnes mei, etiam Andreae o. et 7. Tamen *βιβλίου* habet Palatin. Ergo propter Cod. Reuchl. hic excuſari poteſt Erasm. *ξύλου* exhibent ſex Birchii, duo Alteri. Nam reliqui duo hic deficiunt. Idem Areth. habet.

ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν
20. γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. λέγει
ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναὶ ἔρχομαι ταχύ·
21. ἀμήν. ναὶ ἔρχου, κύριε ἰησοῦ. ἡ χάρις
τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν
ἁγίων. ἀμήν.

Appendix.

De Codicibus nonnullis, ac potissimum de Codice apocalypseos Universitatis Mosquensis, seu 25.

Jam ante meum in Rossiam reditum Wittembergae hoc ipso tomo tertio huius editionis pag. 57. nota 12. de coniectura scripseram, Petropoli haud dubie a me repertum iri Codicem Wetstenii epistolarum Pauli vel D. vel E. Ad eam coniecturam ductus fueram breviori quadam notitia *Friderici Adelungii,* Rossici Consiliarii Aulici, Illustris atque Eruditissimi Viri, quam in Jenensibus sic dictis *Allg. Litt. Zeitungen* exhibuerat. Petropolim delatus eodem duce accessi ad *Dubrowskium,* Rossum nobilem, ibique istos Codices omnes, quos paucis annis ante Parisiis emerat, perlustravi. Inter alios ergo reperi etiam Codicem epistolarum Pauli Sangermanensem E. Codicem istum ab impostore, eoque stultissimo, ex Codice D. transcriptum esse, et antea indicaveram, et nunc, oculorum etiam testimonio confirmatus, pro certo affirmo. Num eius aliquando accuratiorem traditurus sim notitiam, cum praesertim nulla mentione dignus sit, ipse adhuc ignoro. Quorundam vero hominum in aestimanda huius Codicis aetate sive cupiditas, sive credulitas risum mihi movit. Inter alia enim in ipso textu subinde sunt signa crucis cum punctis, simili fere modo, uti in Hexaplis Origenis reperiuntur. Istis signis notantur defectus textus,

tus, uti res ipſa docet. Verum illi ex iſtis ſignis colligunt, eum Codicem, qui fortaſſe Seculo XV. ſcriptus eſt, adeo vetuſtum eſſe, ut proxime ad Origenis aetatem accedat. Inter iſtos Codices autem, qui quidem olim in bibliotheca Coisliniana, poſtremo in ſic dicta Sangermanenſi fuerunt, modo vero Petropoli in bibliotheca imperiali ſervantur, aliqui tamen videntur eſſe, qui nondum collati ſint. In his vidi unum quatuor evangeliorum, qui ſcriptus eſt Sec. XI. a *Michaële Cerulario*, patriarcha quondam Conſtantinopolitano.

Ex iſtis quondam Pariſinis Codicibus beneficio et liberalitate Michaëlis Nicetidis a Murawiew, Univerſitatis Moſquenſis Curatoris, *Viri Illuſtriſſimi, Excellentiſſimi et litterarum Amantiſſimi*, duo pervenerunt in huius Univerſitatis bibliothecam publicam.

Alter continet Lyſiae XXXI. nec non Gorgiae Leontini, Alcidamantis, Antiſthenis et Demadis aliquot orationes. Expoſuit de eo Montefalconius in bibl. Coislin. Cod. CCCXLII. pag 455—457. qui Tayloro etiam variantes ex eo lectiones ſuppeditavit.

Alter notatus eſt a Montefalconio ibid. Cod. CCXXIX. pag 292. Complectitur inter alia inſigne fragmentum ex Apocalypſi Joannis a cap. 16. verſ. 20. vocabulis, ἔφυγε καὶ ὄρη, ad finem libri. Nam in fine non eſt mutilus, uti Montefalconius per errorem ſcripſit. Convenit hoc fragmentum a principio cum optimis Codicibus, interdum tamen in eo permutantur litterae ſoni ſimilis, ut αι et ε, η et ι, et aliae. Poſtrema vero capita expreſſa ſunt ex Codice, ex Andreae Caeſarienſis commentario et capitum indicibus notabiliter interpolato. Forte ergo exemplar quod ſcriba exprimebat, in fine erat mutilum, ut alium Codicem adhibere cogeretur. Contuli hoc fragmentum cum priore edi-

 tion

tione mea atque hic ſubieci diſcrepantes lectiones, Wetſtenius, qui Codices N. Teſtamenti Coislinianos examinavit, hunc prorſus neglexit, nec alius poſt eum editor eo uſus eſt.

Cap. 16. v. 21. ταλαντιαία. Mox, πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ex uno ita notat Wetſt. ſed omiſſo τούς. Ib. ἡ πληγὴ ἄυτη σφόδρα. Cap. 17. v. 3. ἐν, ante πνεύματι, deeſt. Mox, γέμον ὀνόματα, ut edidi. Eodem modo plures lectiones, a me probatas, exhibet. 4. καὶ χρυσωμένη. Ex confuſione litterarum αι et ε. Inde ab aliis effictum, καὶ κεχρυσ. 5. πορνῶν. 16. poſt ποιήσουσιν αὐτὴν, addit, καὶ γυμνὴν ποιήσουσιν αὐτήν. Ib. καύσουσιν. 18. βασιλέων ἐπὶ τῆς γῆς. Cap. 18. v. 2. ἔκραξεν ἰσχυρᾷ φωνῇ, ſic. 11. πενθήσουσιν, et mox, γόμον αὐτῆς. Poſterius ex nullo notat Wetſt. 13. κιννaμώμου. Mox deeſt, καὶ οἶνον. Deinde vitioſe, ἔλεον. Mox, ῥαίδων. 15. καὶ κλαίοντες. 17. Codex etiam h. l. conſentit cum mea editione. 21. μῦλον. 22. καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν ad εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, exciderunt propter duplex, καὶ φωνή. Ita propter duplex, ἐν σοὶ ἔτι, in aliis alia exciderunt. 23. ὅτι, ante οἱ ἔμποροι, abeſt. Mox, μεγιςᾶνες. Cap. 19. v. 4. οἱ εἰκοσιτέσσαρες. 9. κεκλειμένοι, confuſo η. 12. καὶ ὄνομα γεγραμμένον. Antea vero per errorem ſcriptum erat ὀνόματα, quod ſatis docet additum γεγραμμένον, ὅ. Ergo ſyllaba τα deleta 17. ἐν τῷ μεσουρανήματι. Ibid. τὸ δεῖπνον τὸ μέγα. Cap. 20. v. 2. καὶ ὁ σατανᾶς. 5. Omittit omnia ab, καὶ οἱ λοιποὶ ad χίλια ἔτη, quae ego in priore editione incluſeram, in hac autem prorſus excluſi. Vide etiam priorem editionem in corrigendis. 8. ὡσεὶ ἄμμος. 9. ἐκύκλευσαν, uti ipſe quoque iam in prima editione volueram. 12. μικροὺς καὶ μεγάλους, abſunt. Ergo huius quoque Codicis accedit auctoritas. Mox idem firmat, ἠνοίξαν. 13. ἔδωκαν τοὺς ἐν αὐτοῖς νεκρούς. Cap. 21. v. 1. καὶ ἡ γῆ ἀπῆλθεν. 3. λαοὶ αὐτοῦ. Mox deeſt καὶ, poſt ἔσονται. In fine poſt ἔσται addit, αὐτῶν θεός. 4. Deeſt, ἀπ' αὐτῶν,

ἀυτῶν, et mox, ὄυτε πόνος, ac denique ὅτι. 5. καὶ λέγει ὁ καθήμενος. Mox, ἰδοὺ κενοποιῶ (ſic.) πάντα, καὶ γράψον. In fine deeſt, τοῦ θεοῦ. 6. γέγωνα (ſic.) ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω. ἀρχὴ καὶ τέλος. Mox, δώσω ἐκ τοῦ ὕδατος τῆς πηγῆς τῆς ζωῆς. 7. ὁ νικῶν (ſic.) κληρονομήσει ταῦτα. καὶ ἔσομαι ἀυτῶν ὁ θεὸς, καὶ ἀυτοὶ ἔσονταί μοι υἱοί. 8. καὶ ἁμαρτωλοῖς abſunt. Mox, φαρμάκοις. Deinde, καιομένῃ ἐν πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐςιν ὁ δεύτερος θάνατος. 9. φιάλας τὰς γεμούσας τῶν ἑπτά. Mox, τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα. 10. καὶ ἀπήνεγκέ με ἐπ' ὄρος. Syllabis, κέ μέ inſcriptum ſive η. ſive υ. Credo poſterius, ut ſit ἀπήνεγκεν. Mox, μέγα ὑψηλόν. Deinde, πόλιν τὴν μεγάλην καὶ ἁγίαν. In fine: ἀπὸ τοῦ θεοῦ. 11. ὁ, ante φωςὴρ, deeſt. Mox, κρουςαλλίζοντι. 12. καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, abſunt. Mox, ἅ ἐςιν τὰ ὀνόματα. Deinde deeſt, υἱῶν. 15. Poſt πυλῶνας ἀυτῆς addit: καὶ τὸ τεῖχος ἀυτῆς. 16. πόλιν ἐν τῷ καλάμῳ. Mox, ςαδίους δώδεκα χιλιάδων τὸ μῆκος. 17. καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος ἀυτῆς. Mox, πήχεων. 18. καὶ ἡ οἰκοδομὴ τοῦ τείχους. Mox deſunt, ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. 19. καὶ οἱ θεμέλιοι. Mox, σάμφιρος. (ſic.) 20. βηρίλλιον. (ſic.) Mox, τὸ πάζιον, et, χρυσοπράσινος. 21. Secundum δώδεκα, abeſt. In fine legitur, ὕελος. 22. ναὸς ἀυτοῦ ἐςιν. 23. φαίνωσιν ἐν ἀυτῇ. ἡ γὰρ δόξα. 24. φέρουσι τὴν δόξαν ἀυτῶν εἰς ἀυτήν. 25. In fine ἔτι, loco ἐκεῖ, habet. 26. ἵνα εἰσέλθωσι, deſunt. 27. κοινὸν, οὐδὲ ποιῶν. Mox, καὶ πᾶν ψεῦδος. Cap. 22. v. 1. ποταμὸν καθαρὸν ὕδατος. (Καθαρὸν eſt, ut alia ſimilia, ex Andreae indice capitis LXVIII. Vide ſupra cap. 20. v. 5.) 2. ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν. Mox, μῆνα ἕκαςον ἀποδιδοῦν τοὺς καρποὺς ἀυτοῦ. 5. ἔςαι ἔτι, καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσι φῶς λύχνου καὶ φῶς ἡλίου. (ſic.) ὅτι κύριος. 6. καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι. Mox deeſt, πιςοὶ καί. Deinde: πνευμάτων καὶ τῶν προφ. 8. καὶ ἐγὼ ἰωάννης. Mox, ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσον. 10. ἀδικείτω. Mox abeſt, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι. 12. καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι. Mox, τὸ ἔργον, ὅ ἐςιν ἀυτοῦ.

15.

13. Ante ὁ πρῶτος addit: ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. omittit autem eadem haec poſt ἔσχατος. 15. Φαρμάκοι. Et: πᾶς ὁ φιλῶν. 16. Ante ὁ ἀςὴρ addit: καὶ ὁ λόγος καί. 18. ἐπιθήσῃ ἐπὶ ταῦτα, ἐπιθήσῃ ἐπ' αὐτὸν ὁ θεός. 19. ἀφελεῖ. 20. ταῦτα· ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· ναὶ ἔρχου, κύριε ἰησοῦ χριςέ. 21. ἁγίων αὐτοῦ. ἀμήν.

Ante meum in Roſſiam reditum tradidi *Auguſto Schumanno*, bibliopolae Ronneburgenſi, duos libellos, a me conſcriptos, hoc pacto, ut uterque eius cura et impenſis in mercatu Lipſienſi poſt Paſcha anno 1805. prodiret. Alter arctiſſime copulatus eſt cum hac ſecunda mea N. Teſtamenti editione. Continet enim diſcrepantes lectiones ex viginti quatuor Codicibus, quos partim primo, partim denuo poſt priorem editionem examinavi. Ipſe in hunc libellum multum pecuniae impendi, ut Codices Auguſta Vindelicorum, Monachio et aliunde ad me transmitterentur et remitterentur. Alter libellus complectitur LII. eclogas novas ex omnibus S. Chryſoſtomi operibus cum commentario et indice vocabulorum copioſiſſimo. Utrum iſti libri iam prodierint, nec ne, nondum factus ſum certior. Certe id vehementer opto. Scribebam Moſquae, die $\frac{19}{31}$ Maii 1805.

Συναξάριον

τοῦ

Πραξαποστόλου.

Συναξάριον

τοῦ πραξαποστόλου, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς μεγάλης κυριακῆς τοῦ πάσχα καὶ καταλῆγον τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, περιέχον καὶ τὸ μηνολόγιον.

Δήλωσις

ὡς ἐν συντόμῳ περὶ τοῦ πραξαποστόλου.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι οἱ ἀπόστολοι ἀναγινώσκονται οὕτως. Ἀπὸ [1]) τοῦ πάσχα μέχρι τῆς πεντηκοστῆς, αἱ πράξεις τῶν ἀποστόλων· ἀπὸ δὲ τῆς ἐπαύριον τῆς πεντηκοστῆς μέχρι τῆς κυριακῆς τῆς τυροφάγου· ἀλλὰ καὶ τῇ ἁγίᾳ τεσσαρακοστῇ μέχρι τοῦ μεγάλου σαββάτου, τοῖς σάββασι καὶ ταῖς κυριακαῖς, αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ ἁγίου παύλου, ἤτε πρὸς ῥωμαίους καὶ αἱ λοιπαί αἱ δὲ. καὶ εἰς τὸ μηνολόγιον τοῦ ὅλου χρόνου· τὸ δὲ ὕφος τῶν ἀποστόλων ἀναγινώσκεται οὕτως.

Ἀπὸ τῆς γ. τῆς μετὰ τὴν πεντηκοστήν, ἡ πρὸς ῥωμαίους, μέχρι τῆς β. τῆς ϛ. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. καὶ ἀπὸ τῆς γ. τῆς ϛ. ἑβδομάδος, ἡ πρὸς κορινθίους α. μέχρι τῆς δ. τῆς ι. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. ἀπὸ δὲ τῆς ε. τῆς ι. ἑβδομάδος, ἡ πρὸς κορινθίους β. μέχρι τῆς δ. τῆς ιδ. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς καὶ ἀπὸ τῆς ε. τῆς ιδ. ἑβδομάδος, ἡ πρὸς γαλάτας, μέχρι τῆς δ.

τῆς

1) A Patribus ita inſtitutum eſſe, ut legerentur Actus Apoſtolorum a Paſchate ad Pentecoſten, diſerte docet etiam Chryſoſt. III, 85. c. ſeq. 88. a. 89. d. ſeq. 102. a. b.

τῆς ις. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. ἀπὸ δὲ τῆς ε. τῆς ις. ἑβδομάδος, ἡ πρὸς ἐφεσίους μέχρι τῆς ϛ. τῆς ιη. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. καὶ ἀπὸ τῆς β. τῆς ιθ. ἑβδομάδος, ἡ πρὸς Φιλιππησίους, μέχρι τῆς β. τῆς κα. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. ἀπὸ δὲ τῆς γ. τῆς κα. ἑβδομάδος, ἡ πρὸς κολασσαεῖς μέχρι τῆς ϛ. τῆς κβ. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. καὶ ἀπὸ τῆς β. τῆς κγ. ἑβδομάδος, ἡ πρὸς θεσσαλονικεῖς α. μέχρι τῆς ϛ. τῆς κδ. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. ἀπὸ δὲ τῆς β. τῆς κε. ἑβδομάδος, ἡ πρὸς θεσσαλονικεῖς β. μέχρι τῆς ϛ. τῆς κε. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. ἀπὸ δὲ τῆς β. τῆς κϛ. ἑβδομάδος, ἡ πρὸς τιμόθεον α. μέχρι τῆς ε. τῆς κζ. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. ἀπὸ δὲ τῆς ϛ. τῆς κζ. ἑβδομάδος, ἡ πρὸς τιμόθεον β. μέχρι τῆς δ. τῆς κη. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. καὶ ἀπὸ τῆς ε. τῆς κη. ἑβδομάδος, ἡ πρὸς τίτον, μέχρι τῆς ϛ. τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος, ἡμέραις β. μόνον. ἀπὸ δὲ τῆς β. τῆς κθ. ἑβδομάδος, ἡ πρὸς ἑβραίους, μέχρι τῆς γ. τῆς λα. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. καὶ ἀπὸ τῆς δ. τῆς λα. ἑβδομάδος, ἡ καθολικὴ ἰακώβου, μέχρι τῆς ε. τῆς λβ. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. ἀπὸ δὲ τῆς ϛ. τῆς λβ. ἑβδομάδος, πέτρου α. μέχρι τῆς ε. τῆς λγ. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. καὶ ἀπὸ τῆς ϛ. τῆς λγ. ἑβδομάδος, πέτρου β. μέχρι τῆς δ. τῆς λδ. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. ἀπὸ δὲ τῆς ε. τῆς λδ. ἑβδομάδος, ἰωάννου πρώτη, μέχρι τῆς ε. τῆς λε. ἑβδομάδος, καὶ αὐτῆς. τῇ ϛ. τῆς λε. ἑβδομάδος, ἤτοι τῆς ἀπόκρεω, ἡ δευτέρα ἰωάννου καθολική. τῇ β. τῆς τυροφάγου, ἡ τρίτη καθολικὴ ἰωάννου. τῇ τρίτῃ καὶ τῇ πέμπτῃ τῆς τυροφάγου, ἡ ἐπιστολὴ ἰούδα.

Ἑβδο-

Ἑβδομάς

A.		B.	
τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ πάσχα. πράξεων. α. 2)		τῇ κυριακῇ τοῦ θωμᾶ. πράξεων. ιε.	
τῇ β. τῆς διακινησίμου. πράξεων. β.		τῇ β.	ι.
		γ.	ια.
γ.	ε.	δ.	ιβ.
δ.	ϛ.	ε.	ιγ.
ε.	ζ.	ϛ.	ιδ.
ϛ.	η.	σα.	ιϛ.
σα.	θ.		

Γ.

2) In aliis plerisque Codicibus capita notantur ex diviſione Euthalii. In aliis per Actus, epiſtolas catholicas et Pauli omnino numerantur ſectiones 365, aut 355, aut etiam plures, paucioresve. Vehementer enim in his diſſentiunt Codd. Aliud etiam monendum eſt, cuius ſupra in ſynaxario Evangeliarii fueram oblitus. Scilicet inter lectiones eccleſiaſticas, tam Evangeliarii, quam Praxapoſtoli, occurrunt dies feſti, qui ſine ulla dubitatione proprii fuerunt eccleſiae Conſtantinopolitanae. Ex hoc aliqui collegerunt, iſtiusmodi Codices fuiſſe in uſu iſtius ſolius eccleſiae. Verum id vanum eſt. Etenim non ſolum omnia omnino Evangeliaria, ſed Praxapoſtoli quoque omnes iſtas lectiones exhibent. Loquor enim hic de integris Codd. Accedit praeterea, quod Codices omnino omnes, tam Evangeliorum, quam Actuum et epiſtolarum, qui quidem indices lectionum eccleſiaſticarum, vel in ſynaxariis, vel in marginibus, vel utroque loco notatos habent, iſtorum dierum feſtorum mentionem faciunt. Reliquae ergo eccleſiae iſtos dies feſtos videntur celebraſſe in gratiam τῆς βασιλίδος, ſeu τῆς βασιλευούσης, ut vocant, πόλεως. Neque vero dubitari poteſt, quin iſtae lectiones de com-

muni

Γ.

κυ. τῶν μυροφόρων πράξεων ιζ.
β. . . ιη.
γ. . . ιθ.
δ. . . κ.
ε. . . κα.
ς. . . κβ.
σα. . . κγ.

Δ.

κυ. τοῦ παραλύτου. πράξεων κθ.
β. . . κε.
γ. . . κς.
δ. . . λε.
ε. . . κζ.
ς. . . κη.
σα. . . λ.

Ε.

κυ. τῆς σαμαρείτιδος. πράξεων. κθ.
β. . . λα.
γ. . . λβ.
δ. . . λγ.
ε. . . λς.
ς. . . λζ.
λα. . . λη.

Ϛ.

κυ. τοῦ τυφλοῦ. πράξεων. λθ.
β. . . μ.
γ. . . μβ.
δ. . . μγ.
ε. τῆς ἀναλήψεως. πράξεων. α.
ς. . . μδ.
σα. . . με.

Ζ.

κυ. τῶν ἁγίων πατέρων. πράξεων. μς.
β. . . μη.
γ. . . μθ.
δ. . . ν.
ε. . . να.
ς. . . νβ.
σα. . . νγ.

Η.

muni consilio et consensu universae ecclesiae Graecae designatae fuerint. Chrysostomus certe, Cyrillus, et alii istas lectiones a Patribus, id est, a maioribus, ante sua tempora constitutas esse, referunt. Quin ecclesia Sicula eodem instituto fuerit usus, in Evangeliario certe, per Theophanem Ceramcum, quem nos diligenter examinavimus, nullo modo dubitare licet. Lectiones in certos ac notabiliores dies festos, nec non in sabbata et κυριακὰς, vetustissimae videntur. Reliquae, in memoriam Sanctorum, sensim sensimque videntur accessisse. Igitur etiam in utroque synaxario lectiones εἰς σάββατα καὶ κυριακὰς certo quodam ordine procedunt. Si deus vitam mihi diuturniorem etiam largitus fuerit, de his quoque aliquando accuratius exponam.

H.

κυ. τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς. πράξεων. . δ.

τῇ β. τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἤτοι τῇ ἐπαύριον τῆς πεντηκοστῆς. ἐφέσ. . ιε.

τῇ γ. τῆς α. ἑβδομάδος. ῥωμ. . . α.

δ. . . . δ.

ε. . . . ε.

ς. . . . ζ.

σα. . . . β.

Τῶν ἁγίων πάντων.

A.

κυ. α. ἑβραι. . . λδ.

τῇ β. τῆς β. ἑβδομάδος. ῥωμ. . . η. 3)

γ. . . . ια.

δ. . . . ιβ.

ε. . . . ιδ.

ς. . . . ιε.

σα. . . . θ.

B.

κυ. β. ῥωμ. . . ς.

β. . . ιθ.

γ. . . κ.

δ. . . κα.

ε. . . κγ.

ς. . . κς.

σα. . . ι.

Γ.

κυ. γ. ῥωμ. . . ιγ.

β. . . κζ.

γ. . . κθ.

δ. . . λ.

ε. . . λα.

ς. . . λβ.

σα. . . ιζ.

Δ.

κυ. δ. ῥωμ. . ιη.

β. . . λδ.

γ. . . μ.

δ. . . μγ.

ε. . . μδ.

ς. . . μς.

σα. . . μθ.

E.

κυ. ε. ῥωμ. . κη.

β. . . μζ.

γ. α. κορ. . α.

δ. . . ζ.

ε. . . θ.

ς.

3) Septimanae quaelibet in die dominica terminantur. Ergo dies proximi, a β. ad σάββατον, a ſequenti dominica appellantur. Ergo h. l. dies lunae poſt dominicam α. appellatur ἡ β. τῆς β. ἑβδομάδος.

ϛ. . . ια.
σα. ῥωμ. . κε.

Ϛ.

κυ. ϛ. ῥωμ. . λε.
β. α. κορ. . . ιε.
γ. . . ιζ.
δ. . . ιη.
ε. . . ιθ.
ϛ. . . κ.
σα. ῥωμ. . . λγ.

Ζ.

κυ. ζ ῥωμ. . μβ.
β. α. κορ. . κγ.
γ. . . κε.
δ. . . κϛ.
ε. . . κη.
ϛ. . . κθ.
σα. ῥωμ. . λζ.

Η.

κυ. η. α. κορ. . γ.
β. . . λα.
γ. . . λγ.
δ. . . λε.
ε. . . λζ.
ϛ. . . λθ.
σα. ῥωμ . λθ.

Θ.

κυ. θ. α. κορ. . η.
β. . . μα.
γ. . . μγ.
δ. . . μδ.
ε. β. κορ. . . α.
ϛ. . . γ.
σα. ῥωμ. . . με.

Ι.

κυ. ι. α. κορ. . ιβ.
β. β. κορ. . . ε.
γ. . . ϛ.
δ. . . ζ.
ε. . . θ.
ϛ. . . ια.
σα. α. κορ. . β.

ΙΑ.

κυ. ια. α. κορ. . κβ.
β. β. κορ. . ιγ.
γ. . . ιδ.
δ. . . ιϛ.
ε. . . ιη.
ϛ. . . ιθ.
σα. . . ε.

ΙΒ.

κυ. ιβ. α. κορ. . μ.
β. β. κορ. . κα.
γ. . . κβ.
δ. . . κδ.
ε. . . κε.
ϛ. . . κζ.
σα. α. κορ. . ϛ.

ΙΓ.

IΓ.

κυ. ιγ. α. κορ. . μη.
β. β. κορ. . λ.
γ. . . λα.
δ. . . λβ.
ε. γαλ. . . α.
ϛ. . . ε.
σα. α. κορ. . . ι.

IΔ.

κυ. ιδ. β. κορ. . δ.
β. γαλ. . . ϛ.
γ. . . η.
δ. . . ια.
ε. . . ιβ.
ϛ. . . ιδ.
σα. α. κορ. . ιγ.

IE.

κυ. ιε. β. κορ. . ι.
β. γαλ. . . ιϛ.
γ. . . ιζ.
δ. . . ιθ.
ε. ἐφεσ. . . α.
ϛ. . . β.
σα. α. κορ. . κζ.

IϚ.

κυ. ιϛ. β. κορ. . ιε.
β. ἐφεσ. . . δ.
γ. . . η.
δ. . . θ.
ε. . . ια.
ϛ. . . ιβ.
σα. α. κορ. . λη.

IZ.

κυ. ιζ. β. κορ. . ιζ.
β. ἐφεσ. . . ιγ.
γ. . . ιϛ.
δ. . . ιζ.
ε. . . ιη.
ϛ. . . κ.
σα. α. κορ. . μδ.

IH.

κυ. ιη. β. κορ. . κγ.
β. φιλιππ. . . α.
γ. . . β.
δ. . . γ.
ε. . . δ.
ϛ. . . ε.
σα. α. κορ. . μϛ.

IΘ.

κυ. ιθ. β. κορ. . κγ.
β. φιλιππ. . . ζ.
γ. . . η.
δ. . . θ.
ε. . . ι.
ϛ. . . ια.
σα. β. κορ. . β.

K.

K.

κυ. κ. γαλ.	γ.
β. Φιλιππ.	ιδ.
γ. κολασσ.	α.
δ.	δ.
ε.	ε.
ς.	ς.
σα. β. κορ.	η.

KA.

κυ. κα. γαλ.	ζ.
β. κολασσ.	η.
γ.	θ.
δ.	ιβ.
ε.	ιγ.
ς.	ιδ.
σα. β. κορ.	ιβ.

KB.

κυ. κβ. γαλ.	κ.
β. α θεσσ.	α.
γ.	β.
δ.	γ.
ε.	δ.
ς.	ε.
σα. β. κορ.	κ.

KΓ.

κυ. κγ. ἐφεσ.	ε.
β. α. θεσσ.	ς.
γ.	ζ.
δ.	η.
ε.	ι.
ς.	ια.
σα. β. κορ.	κς.

KΔ.

κυ. κδ. ἐφεσ.	ζ.
β. β. θεσσ.	α.
γ.	β.
δ.	γ.
ε.	δ.
ς.	ε.
σα. γαλ.	β.

KE.

κυ. κε. ἐφεσ.	ι.
β. α. τιμοθ.	α.
γ.	β.
δ.	δ.
ε.	ζ.
ς.	θ.
σα. γαλ.	θ.

KΣ.

κυ. κς. ἐφεσ.	ιε.
β. α. τιμοθ.	ια.
γ.	ιβ.
δ.	ιγ.
ε.	ιε.
ς. β. τιμοθ.	α.
σα. γαλ.	ιη.

KZ.

κυ. κζ. ἐφεσ.	ιθ.
β. β. τιμοθ.	δ.
γ.	ζ.
	δ.

δ.	θ.
ε. τίτου.	β.
ς.	γ.
σα. ἐφεσ.	γ.

ΚΗ.

κυ. κη. κολασσ.	γ.
β. ἑβραι.	ς.
γ.	θ.
δ.	ια.
ε.	ιδ.
ς.	ις.
σα. ἐφεσ.	ς.

ΚΘ.

κυ. κθ. κολασσ.	ι.
β. ἑβραι.	ιθ.
γ.	κα.
δ.	κε.
ε.	κη.
ς.	κθ.
σα. ἐφεσ.	ιδ.

Λ.

κυ. λ. κολασσ.	ια.
β. ἑβραι.	λβ.
γ.	λζ.
δ. ἰακωβ.	α.
ε.	β.
ς.	γ.
σα. κολασσ.	β.

ΛΑ.

κυ. λα. α. τιμοθ.	γ.
β. ἰακωβ.	δ.
γ.	ε.
δ.	ς.
ε.	ζ.
ς. α. πετρ.	α.
σα. α. θεσσ.	ιβ.

ΛΒ.

κυ. λβ. α. τιμοθ.	ι.
β. α. πετρ.	ζ.
γ.	η.
δ.	θ.
ε.	ι.
ς. β. πετρ.	ς.
σα. β. τιμόθ.	γ.

ΛΓ.

κυ. λγ. τοῦ τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου. β. τιμοθ.	ς.
β. β. πετρ.	γ.
γ.	δ.
δ.	ε.
ε. α. ἰωανν.	β.
ς.	γ.
σα. β. τιμόθ.	ε.

ΛΔ.

κυ. λδ. τοῦ ἀσώτου. α. κορ.	ις.
β. α. ἰωανν.	δ.
γ.	ε.
δ.	ς.
ε.	η.
ς. β. ἰωανν.	α.
σα. α. κορ.	κζ.

ΛΕ.

ΛΕ.

κυ. λε. τῆς ἀπόκρεω. α. κορ. κα.
τῇ β. τῆς τυρινῆς γ. ἰωανν. α.
γ. ἰουδ. . α.4)
ε. . . . β.
σα. ῥωμ. . μα.

ΛϚ.

κύριακῆ τῆς τυρινῆς ῥωμ. λη.

Ἀρχὴ τῶν ἁγίων νηϛειῶν.

σάββατον α. τῶν νηϛειῶν ἑβραι. . . α.
κυριακὴ α. . λγ.
σα. β. . . ζ.
κυ. β. . . β.
σα. γ. . . κζ.
κυ. γ. . . ι.
σα. δ. . . ιβ.
κυ. δ. . . ιγ.
σα. ε. . . κδ.
κυ. ε. . . κβ.

σα. του ἁγίου λαζάρου. . λη.
κυ. τῶν βαΐων. Φιλίππ. ιγ.

Τῆς μεγάλης ἑβδομάδος.

τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλη ε. α. κορ. λ.
τῇ μεγάλη παρασκευῇ. τῇ α. ὥρα. γαλ. κ.
τῇ γ. ὥρα. ῥωμ. ιγ.
τῇ ϛ. ὥρα. ἑβραι. δ.
τῇ θ ὥρα. ἑβραι. κϛ.
τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλη παρασκευῇ ἑσπέρας. α. κορ. δ.
τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ εις τὸν ὄρθρον. α. κορ. ιδ. καὶ γαλ. ι.
τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ ἑσπέρας. ῥωμ. ιϛ.

4) Cur hic omissa sit ἡ δ. et ἡ ϛ. vide Tom. I. pag. 745. nota 85. et 86.

Ἀρχὴ τοῦ μηνολογίου, τῶν ἑορταζομένων ἁγίων.

Μὴν Σεπτέμβριος.

α. Ἀρχὴ τῆς ἰνδίκτου καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν συμεὼν τοῦ ςυλίτου καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων.
τῆς ἰνδίκτου. α. τιμόθ. ε.
τοῦ ὁσίου. κολασσ. ια.
β. τοῦ ἁγίου μάρτυρος μάμαντος. ῥωμ. κδ.
τοῦ ὁσίου ἰωάννου τοῦ νηςευτοῦ. ἑβραί. ι.
γ. τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος ἀνθίμου. β. τιμοθ. α. ἀπὸ τὴν 1) μέσην.
δ. τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος βαβύλα. β. τιμοθ. ζ.
ε. τοῦ ἁγίου προφήτου ζαχαρίου, πατρὸς τοῦ προδρόμου. ἑβραι. ιγ.
ς. τοῦ ἀρχιςρατήγου μηχαὴλ. ἑβραι. γ.
η. τὸ γενέσιον τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου Φιλιππ. ς.
θ. τῶν ἁγίων καὶ δικαίων ἰωακεὶμ καὶ ἄννης. γαλ. ιε. 2)

σάββα-

1) Ita ad verbum. Scilicet haec lectio incipit a capite primo medio.

2) Eodem die celebratur memoria Concilii Ephesini contra Nestorium. Legitur Hebr. XIII, 7.

σάββατον πρὸ τῆς ὑψώσεως. α. κορ. ς.
κυριακὴ πρὸ τῆς ὑψώσεως. γαλ. α.

ι. τῶν ἁγίων μαρτύρων μηνοδώρας, μητροδώρας καὶ νυμφοδώρας. ῥωμ. μδ.

ια. τῆς ὁσίας θεοδώρας τῆς ἐν ἀλεξανδρείᾳ. ἐφεσ. ιε.

ιβ. τὰ ἐγκαίνια τῆς ἁγίας τοῦ χριστοῦ ἀναστάσεως. κολασσ. ι. ἑβραι. ε.

ιδ. ἡ ὕψωσις τοῦ τιμίου σταυροῦ. α. κορ. δ.
σάββατον μετὰ τὴν ὕψωσιν. α. κορ. ε.
κυριακὴ . . . . . γαλ. ζ.

ιε. τοῦ ἁγίου μάρτυρος νικήτα. κολασσ. ε.

ις. τῆς ἁγίας μάρτυρος εὐφημίας. β. κορ. ιε.

κ. τοῦ ἁγίου μάρτυρος εὐσταθίου. ἐφεσ. ιθ.

κγ. ἡ σύλληψις τοῦ προδρόμου. γαλ. ιε.

κδ. τῆς ἁγίας πρωτομάρτυρος θέκλης. β. τιμοθ. ς.

κς. ἡ μετάστασις τοῦ ἁγίου ἰωάννου τοῦ θεολόγου. α. ἰωανν. ζ.

κη. τοῦ ὁσίου καὶ ὁμολογητοῦ χαρίτωνος. ἑβραι. λθ.

κθ. τοῦ ὁσίου κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ. γαλ. ιη.

λ. τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος γρηγορίου τῆς μεγάλης ἀρμενίας. α. κορ. μη.

Μὴν Ὀκτώβριος.

α. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἀνανία καὶ τοῦ ὁσίου ῥωμανοῦ τοῦ μελῳδοῦ. πραξ. κβ.

β. τοῦ ἁγίου κυπριανοῦ καὶ ἰουστίνης. α. τιμοθ. β.

γ. τοῦ ἁγίου διονυσίου τοῦ ἀρεοπαγίτου. πραξ. μα.

ς. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου θωμᾶ. α. κορ. ιβ.

ζ. τῶν ἁγίων μαρτύρων σεργίου καὶ βάκχου. ἑβραι. λδ.

θ. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἰακώβου τοῦ ἀλφαίου. ῥωμ. κθ.

ια. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου φιλίππου, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ διακόνων. πραξ. κα.

ιβ. τῶν ἁγίων μαρτύρων πρόβου, τεράχου καὶ ἀνδρονίκου. φιλιππ. ια.

ιγ. τῶν ἁγίων μαρτύρων κάρπου καὶ παπύλου. ἐφεσ. ιθ.
ιδ. τῶν ἁγίων μαρτύρων ναζαρίου, προτασίου, γερβασίου καὶ κελσίου. Φιλιππ. ια.
ις. τοῦ ἁγίου μάρτυρος λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου. β. τιμοθ. β.
ιη. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ λουκᾶ κολασσ. ιγ.
κ. τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος ἀρτεμίου. β. τιμοθ. β.
κα. τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἱλαρίωνος. β κορ. κγ.
κβ. τοῦ ἁγίου ἀβερκίου ἱεραπόλεως. ἑβραι. ιζ.
κγ. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου. γαλ. γ.
κδ. τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος ἀρέθα καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. ἑβραι. λε.
κε. τῶν ἁγίων μαρκιανοῦ καὶ μαρτυρίου. κολασσ. ι.
κς. τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος δημητρίου, καὶ εἰς μεγάλους μάρτυρας. β. τιμοθ. β.
κθ. τοῦ ὁσίου ἀβραμίου καὶ τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος ἀναστασίας. γαλ. ιη.

Μὴν Νοέμβριος.

α. τῶν ἁγίων (καὶ ιαματικῶν) ἀναργύρων κοσμᾶ καὶ δαμιανοῦ. α. κορ. λδ.
γ. τῶν ἁγίων μαρτύρων ἀκινδύνου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. ἑβραι. λε.
δ. τοῦ ὁσίου ἰωαννικίου. γαλ. ιη.
ε. κυριακὴ πρὸ τῆς ς. τοῦ νοεμβρίου, ὅτε ἀναγινώσκεται τὸ εὐαγγέλιον τοῦ πλουσίου. ἑβραι. κς.
ς. τοῦ ἁγίου παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ. ἑβραι. ιη.
η. ἡ σύναξις τῶν ἀσωμάτων. ἐν ἄλλοις· τῶν παμμεγίστων ταξιαρχῶν. ἐν ἄλλοις· τοῦ ἀρχιστρατήγου μιχαήλ. ἑβραι. γ.
ια. τῶν ἁγίων μαρτύρων μηνᾶ, βίκτωρος καὶ βικεντίου. ἐφεσ. ιθ.
ιβ. τοῦ ἁγίου ἰωάννου τοῦ ἐλεήμονος. β. κορ κγ.
ιγ. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου τοῦ χρυσοστόμου, καὶ εἰς ἑτέρους ἱεράρχας. ἑβραι. ιζ.
ιδ. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φιλίππου. πραξ. κα.

ιε. τῶν ἁγίων μαρτύρων γουρία, σαμωνᾶ καὶ ἀβίβου. ἐφεσ. ιθ.
ιϛ. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ ματθαίου. α. κορ. ιβ.
ιζ. τοῦ ἁγίου γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ. α. κορ. ιβ.
κα. ἡ ἐν τῷ ναῷ εἴσοδος τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου. ἑβραι. κ.
κβ. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου φιλήμονος. πρὸς φιλήμονα. α.
κγ. τοῦ ἁγίου ἀμφιλοχίου. β. τιμόθ. ζ.
κδ. τοῦ ἁγίου γρηγορίου τοῦ ἀκραγαντίνων (ἐπισκόπου) α. κορ. μη.
κε. τῶν ἁγίων κλήμεντος ῥώμης καὶ πέτρου ἀλεξανδρείας. φιλιππ. ιβ.
κϛ. τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἀλυπίου. β. κορ. ι.
κζ. τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος ἰακώβου τοῦ πέρσου. β. τιμοθ. β.
κη. τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος στεφάνου τοῦ νέου. β. τιμοθ. α.
λ. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἀνδρέου. α. κορ. ιβ.

Μὴν Δεκέμβριος.

δ. τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος βαρβάρας καὶ εἰς ἑτέρας γυναῖκας μάρτυρας. καὶ τοῦ ὁσίου ἰωάννου τοῦ δαμασκηνοῦ. τῆς ἁγίας. γαλ. ιβ. καὶ τοῦ ὁσίου. β. κορ. ι.
ε. τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν σάβα. γαλ. ιη. καὶ ἑβραι. μ.
ϛ. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν νικολάου. ἑβραι. μ.
ζ. τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἀμβροσίου. β. θεσσ. δ.
θ. ἡ σύλληψις τῆς ἁγίας ἄννης. γαλ. ιε.
ι. τῶν ἁγίων μαρτύρων μηνᾶ, ἑρμογένους καὶ εὐγράφου. γαλ. ιβ. ἀπὸ τὴν μέσην.
ια. τοῦ ὁσίου δανιὴλ τοῦ στυλίτου. γαλ. ιη.
ιβ. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν σπυρίδωνος. ἐφεσ. ιε.
ιγ. τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. ἐφεσ. ιθ.
ιε. τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος ἐλευθερίου. β. τιμοθ. α.
ιζ. τῶν ἁγίων τριῶν παίδων καὶ δανιὴλ τοῦ προφήτου. ἑβραι. λδ.

κ. τοῦ

κ. τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου. ἑβραι. ι. [3]
κα. τῆς ἁγίας μάρτυρος ἰουλιανῆς. γαλ. ιβ.
κγ. τῶν ἁγίων μαρτύρων, τῶν ἐν κρήτῃ. κολασσ. ι.
κυριακὴ τῶν ἁγίων [4] προπατόρων. κολασσ. ι.
σάββατον πρὸ τῆς χριςοῦ γεννήσεως. γαλ. θ.
κυριακὴ πρὸ τῆς χριςοῦ γεννήσεως. ἑβραι. λ.
κδ. εἰς τὴν παραμονὴν τῆς χριςοῦ γεννήσεως. ἑβρ. α.
κε. ἡ κατὰ σάρκα γέννησις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριςοῦ. γαλ. ιγ.
κϛ. τῇ ἐπαύριον τῆς χριςοῦ γεννήσεως, ἡ σύναξις τῆς θεοτόκου. ἑβραι. δ.
σάββατον μετὰ τὴν χριςοῦ γέννησιν. α. τιμοθ. ιδ.
κυριακὴ μετὰ τὴν χριςοῦ γέννησιν. [5] γαλ. γ.
κζ. τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος ςεφάνου. πραξ. ιγ.
κη. τῶν ἁγίων δισμυρίων. ῥωμ. κα.
κθ. τῶν ἁγίων νηπίων, καὶ μεθέορτον. ῥωμ. ιε.
λα. τῆς ὁσίας μελάνης τῆς ῥωμαίας. κολασσ. γ.

Μὴν Ἰαννουάριος.

α. ἡ περιτομὴ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριςοῦ, καὶ μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν βασιλείου τοῦ μεγάλου. κολασσ. ζ.
β. προεόρτια τῶν Φώτων, καὶ τοῦ ἁγίου σιλβέςρου πάπα ῥώμης. ἑβραι. μ.
σάββατον πρὸ τῶν Φώτων. α. τιμοθ. η.

κυριακὴ

3) Post hoc alii addunt haec:
Τῶν ὡρῶν τῆς μεγάλης παρασκευῆς. ὥρα α. ἑβρ. α.
ὥρα γ. ἑβρ. κϛ.
ὥρα ϛ. ἑβρ. β.
ὥρα θ. ἑβρ. δ.

4) Scilicet Adam, Eva, Abel, Seth, et reliqui.

5) In aliis additur: καὶ μνήμη τῶν ἁγίων καὶ δικαίων, ἰωσὴφ τοῦ μνήστορος, δαυὶδ τοῦ θεοπάτορος καὶ ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου.

κυριακὴ πρὸ τῶν Φώτων. β. τιμοθ. η. 6)
ε. τῇ παραμονῇ τῶν Φώτων. α. κορ. κδ.
ϛ. τὰ ἅγια θεοφάνια. τίτου. δ.
ζ. ἡ σύναξις τοῦ προδρόμου. πραξ. μδ.
σάββατον μετὰ τὰ Φῶτα. ἐφεσ. ιθ.
κυριακὴ μετὰ τὰ Φῶτα. β. τιμοθ. α. ἕτερον. ἐφεσ. ι.
ι. τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν γρηγορίου νύσσης. β. τιμοθ. α.
ια. τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν θεοδοσίου τοῦ κοινοβιάρχου. ἑβραι. λθ. ἐν ἄλλοις γαλ. ιη.
ιδ. τῶν ἁγίων ἀββάδων. ἑβραι. κζ.
ιε. τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν παύλου τοῦ θηβαίου καὶ ἰωάννου τοῦ καλυβίτου. γαλ. ιη.
ιϛ. ἡ προσκύνησις τῆς τιμίας ἁλύσεως τοῦ ἁγίου ἀποστόλου πέτρου. πραξ. λ.
ιζ. τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἀντωνίου τοῦ μεγάλου. γαλ. ιη. καὶ ἑβραι. μ.
ιη. τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν ἀθανασίου καὶ κυρίλλου. ἑβραι. λθ.
ιθ. τοῦ ὁσίου μακαρίου τοῦ αἰγυπτίου. γαλ. ιη.
κ. τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν εὐθυμίου τοῦ μεγάλου. β. κορ. ι.
κα. τοῦ ὁσίου μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ. Φιλιππ. γ.
κβ. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου τιμοθέου. β. τιμοθ. α.
κγ. τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος κλήμεντος ἀγκύρας καὶ ἀγαθαγγέλου. Φιλιππ. ιβ.
κδ. τῆς ὁσίας ξένης. γαλ. ιη.
κε. τοῦ ἁγίου γρηγορίου τοῦ θεολόγου. α. κορ. λβ.
κζ. ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις ἰωάννου τοῦ χρισοστόμου. ἑβραι. ιζ.
κη. τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἐφραὶμ τοῦ σύρου. γαλ. ιη.

κθ.

6) Post hoc alii interponunt lectiones horarum hoc modo:

ὥρα α. πραξ. λδ.
ὥρα γ. πραξ. με.
ὥρα ϛ. β. τιμοθ. η.
ὥρα θ. τίτ. δ.

κθ. ἡ ἐπάνοδος τοῦ λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰγνατίου. ἑβραι. ι.
λ. τῶν ἁγίων τριῶν ἱεραρχῶν βασιλείου τοῦ μεγάλου, γρηγορίου τοῦ θεολόγου καὶ ἰωάννου τοῦ χρυσοςόμου. ἑβραι. μ.
λα. τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων, κύρου καὶ ἰωάννου. ἐφεσ. ιθ.

Μὴν Φεβρουάριος.

α. τοῦ ἁγίου μάρτυρος τρύφωνος. ῥωμ. κδ.
β. ἡ ὑπαπαντὴ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριςοῦ. ἑβραι. ιε.
γ. τοῦ ἁγίου συμεὼν τοῦ θεοδόχου, καὶ τῆς ἁγίας ἄννης. ἑβραι. κβ.
ε. τῆς ἁγίας μάρτυρος ἀγάθης. γαλ. ιβ.
ζ. τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος θεοδώρου τοῦ ςρατηλάτου. ἐφεσ. ιθ.
θ. τοῦ ἁγίου μάρτυρος νικηφόρου. ῥωμ. κδ.
ια. τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος βλασίου. ἑβραι. ι.
ιζ. τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος θεοδώρου τοῦ τήρωνος. ἑβραι. ζ.
κδ. ἡ εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ προδρόμου. β. κορ. ι.
κε. τοῦ ἁγίου ταρασίου κωνςαντινουπόλεως. ἑβραι. ιζ.

Μὴν Μάρτιος.

α. τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος εὐδοκίας. ἐφεσ. ιε.
ς. τῶν ἁγίων μβ. μαρτύρων τῶν ἐν τῷ ἀμίωρῳ. ἑβραι. λε.
η. τοῦ ὁσίου καὶ ὁμολογητοῦ θεοφυλάκτου νικομηδίας. ἑβραι. ι.
θ. τῶν ἁγίων μ. μαρτύρων τῶν ἐν σεβαςείᾳ, (τῇ λίμνῃ, μαρτυρησάντων.) ἑβραι. λε.
ι. ἡ ὑπαπαντή. ἑβραι. ιε.
ιβ. τοῦ ὁσίου θεοφάνους τοῦ τῆς σιγριανῆς. β. κορ. ι.
ιγ. ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου νικηφόρου κωνςαντινουπόλεως. ἑβραι. ιη.

ιζ. τοῦ ἁγίου ἀλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. γαλ. ιη.
κε. ὁ εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου. ἑβραι. δ.
κϛ. τοῦ ἀρχιστρατήγου γαβριὴλ. ἑβραι. γ.
λ. τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου τοῦ τῆς κλίμακος. γαλ. ιη.

Μὴν Ἀπρίλλιος.

α. τῆς ὁσίας μαρίας τῆς αἰγυπτίας. ἐφεσ. ιη.
κγ. τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος γεωργίου (τοῦ τροπαιοφόρου.) πραξ. λ.
κε. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ μάρκου. α. πετρ. ια.
κζ. τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος συμεὼν τοῦ συγγενοῦς τοῦ κυρίου. ἐφεσ. η.
λ. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἰακώβου, ἀδελφοῦ τοῦ ἁγίου ἰωάννου τοῦ θεολόγου. πραξ. λ.

Μὴν Μάϊος.

β. τοῦ ἁγίου ἀθανασίου τοῦ μεγάλου. ἑβραι. λθ.
ζ. ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημείου τοῦ σταυροῦ ἐπὶ κωνσταντίου βασιλέως, υἱοῦ τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου. πραξ. να.
η. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ ἰωάννου τοῦ θεολόγου. α. ἰωαννν. α.
ιε. τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν παχωμίου. γαλ. ιη.
κα. τῶν ἁγίων βασιλέων κωνσταντίου καὶ ἑλένης. πραξ. να. εἰ δὲ τυχῃ ἔξω τῆς ν., ἀναγινώσκεται πρὸς γαλάτας κεφ. γ.
κδ. τοῦ ὁσίου συμεὼν τοῦ θαυμαστορίτου. (τοῦ ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει.) κολασσ. ια.
κε. ἡ τρίτη εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ προδρόμου. β. κορ. ι.
κθ. τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος θεοδοσίας. γαλ. ιβ.

Μὴν

Μὴν Ἰούνιος.

η. τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος θεοδώρου τοῦ ςρατηλάτου. ἐφεσ. ιθ.

θ. τοῦ ἁγίου κυρίλλου ἀλεξανδρείας. α. κορ. μη.

ια. τῶν ἁγίων ἀποςόλων βαρθολομαίου καὶ βαρνάβα. α. κορ. ιβ.

ιβ. τοῦ ὁσίου ὀνουφρίου. ῥωμ. κβ.

ιδ. τοῦ ἁγίου προφήτου ἐλισσαίου καὶ τοῦ ἁγίου μεθοδίου κωνςαντινουπόλεως. ἰακωβ. η. ἑβραι. ι.

ιζ. τῶν ἁγίων μαρτύρων μανουὴλ, σαβὲλ καὶ ἰσμαὴλ. ἐφεσ. ιθ.

κδ. τὸ γενέσιον τοῦ τιμίου προδρόμου. ῥωμ. λη.

κη. ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων τῶν ἁγίων κύρου καὶ ἰωάννου. α. κορ. λδ.

κθ. τῶν ἁγίων καὶ κορυφαίων ἀποςόλων πέτρου καὶ παύλου. β. κορ. κη.

λ. τῶν ἁγίων ιβ. ἀποςόλων. α. κορ. ιβ.

Μὴν Ἰούλιος.

α. τῶν ἁγίων ἀναργύρων, κοσμᾶ καὶ δαμιανοῦ. α. κορ. λθ.

β. τὰ κατα-θέσια τῆς τιμίας ἐσθῆτος τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου. ἑβραι. κ.

δ. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἀνδρέου κρήτης. ῥωμ. κβ.

η. τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος προκοπίου. α. τιμοθ. ι. ἐν ἄλλοις· β. τιμοθ. β.

ια. τῆς ἁγίας μάρτυρος εὐφημίας. β. κορ. ιε.

ιε. τῶν ἁγίων μαρτύρων, κηρύκου καὶ ἰουλίττης. α. κορ. λς. μνήμη τῆς δ. συνόδου τῶν ἐν χαλκηδόνι χλ. θεοφόρων πατέρων. ἑβραι. λθ.

ιζ. τῆς ἁγίας μάρτυρος μαρίνης. γαλ. ιβ.

κ. τοῦ ἁγίου προφήτου ἠλιού. ἰακωβ. η.

κβ. τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος φωκᾶ, καὶ τῆς ἁγίας μαρίας τῆς μαγδαληνῆς. β. τιμοθ. α. ἀπὸ τὴν μέσην. Ἐν ἄλλῳ· α. κορινθ. κβ.

κδ.

κδ. τῆς ἁγίας μάρτυρος χριςίνης. γαλ. ιβ.
κε. ἡ κοίμησις τῆς ἁγίας ἄννης, μητρὸς τῆς θεοτόκου. γαλ. ις.
κς. τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος ἑρμολάου. α. τιμοθ. η.
κζ. τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος παντελεήμονος. β. τιμοθ. β.
λα. τοῦ ὁσίου εὐδοκίμου. ῥωμ. κβ.

Μὴν Αὔγουςος.

α. τῶν ἁγίων μακκαβαίων. ἑβραι. λδ.
β. ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος ςεφάνου. πραξ. ιη.
ς. ἡ μεταμόρφωσις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριςοῦ. β. πετρ. β.
η. τοῦ ἁγίου ἀποςόλου ματθίου. πραξ. β.
ιε. ἡ κοίμησις (ἡ μεταςάσις) τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου. Φιλιππ. ς.
ις. [ἔν τισιν.] ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ ἁγίου μανδυλίου. β. τιμοθ. η.
ιζ. τοῦ ἁγίου μάρτυρος διομήδους. β. τιμοθ. β.
κ. τοῦ ἁγίου προφήτου σαμουὴλ καὶ τοῦ ἁγίου ἀποςόλου θαδδαίου. α. κορ. λη.
κδ. τοῦ ἁγίου ἀποςόλου βαρθολομαίου. α. κορ. ιβ.
κε. τοῦ ἁγίου ἀποςόλου τίτου. τίτου. α.
κς. τῶν ἁγίων ἀδριανοῦ καὶ ναταλίας. ἑβραι. κζ.
κζ. τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ποιμένος. ἑβραι. λθ.
κη. τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν μωυσέως τοῦ αἰθίοπος. γαλ. ιη.
κθ. ἡ ἀποτομὴ τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ προδρόμου. πραξ. λδ.
λα. τὰ καταθέσια τῆς τιμίας ζώνης τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου. ἑβραι. κ.

Ἀπόςο-

Ἀπόστολοι

ἀναγινωσκόμενοι εἰς διαφόρους ἁγίους

καὶ λιτάς.

εἰς ἀσωμάτους. (ἀγγέλους.) ἑβραι. γ.

εἰς προφήτας. ἑβραι. ιγ. ῥωμ. λ. α. κορ. λη. α. θεσσ. ε. πραξ. ι. ἰακωβ. η.

εἰς ἀποστόλους. α. κορ. ιβ. ῥωμ. κθ. ἐφεσ. η. β. κορ. κη.

εἰς μάρτυρας. κολασσ. ε. β. τιμοθ. β. ἐφεσ. ιθ. ῥωμ. κδ. ἑβραι. λδ. λε.

εἰς ἱερομάρτυρας. Φιλιππ. ιβ. κολασσ. ια. ῥωμ. κδ. β. τιμοθ. α. ἀπὸ τοῦ μέσου. ἑβραι. ιη. μ.

εἰς γυναῖκας μάρτυρας καὶ ὁσιομάρτυρας. γαλ. ιβ. ἑβραι. λζ. α. κορ. κβ.

εἰς ἱεράρχας. β. τιμοθ. ζ. ἑβραι. ι. μ. καὶ ιη. καὶ. ιζ. α. κορ. λβ.

εἰς ὁσίους καὶ ὁσίας. γαλ. ζ. ιβ. ιη. β. κορ. ι. ῥωμ. κβ. ἐφεσ. ιε. α. κορ. κδ.

εἰς ἀνομβρίαν καὶ ἀσθενοῦντας ἰακωβ. η.

εἰς λιτήν. α. τιμοθ. ε. ἐν ἄλοις· εἰς λιτανίαν. ἐφεσ. ιγ.

εἰς ἐπιδρομὴν ἐθνῶν (βαρβάρων, πολεμίων.) ἐφεσ. ε. ιγ. ιε. καὶ α. ἀπὸ τοῦ μέσου. α. κορ. κϛ.

εἰς Φόβον ἐμπρησμοῦ. ἐφεσ. ε.

εἰς σχῆμα μοναχοῦ. κολασσ. ιβ. α. β. πετρ. α. ἐφεσ. ιθ.

εἰς ἐξομολόγησιν. ἰακωβ. η.

εἰς σεισμόν. ἑβραι. λϛ. λζ.

εἰς ἐγκαίνια ναοῦ. ἑβραι. ε. Φιλιππ. ιβ. πραξ. λζ.

εἰς κοιμηθέντας. α. κορ. μβ. καὶ με. α. θεσσ. θ. ῥωμ. λθ. α. κορ. μδ. β. κορ. ιβ. πραξ. ιζ.

εἰς ἱερεῖς κοιμηθέντας. α. κορ. με.

εἰς

ἐις κοιμηθέντας βασιλεῖς. β. κορ. ιβ. πραξ. ιζ.
ἐις πόλεμον. ἐφέσ. ε. ιε.
ἐις ἐπινίκια. β. τιμοθ. γ. ἐφεσ. ζ.
ἐις ἀσθενοῦντας. ἰακωβ. η. ῥωμ. μβ. α. κορ. κς. ἑβραι. λς. πραξ η. κδ.
ἐις ἐμπρησμόν. ἑβραι. λζ.

PRAEFA-

PRAEFATIO

in

epiſtolas Pauli.

Ne poſtea in locis ſingulis disputandum eſſet contra quosdam Codices, qui in epiſtolis Pauli inter principes, atque adeo, ut principes, ponuntur a Griesbachio, hic quaedam praemonenda eſſe cenſui. De Codice A. ſeu Alexandrino, qui editus eſt, non opus eſt multa proloqui. Illud autem criticus attentus facile reperiet, eum in Act. et Epiſtolis multo eſſe deteriorem etiam, quam in evangeliis. De B. ſeu Vat. 1209. quem noviſſime Birchius examinavit, infra interdum monebitur. C. ſeu regius Pariſ. fragmenta ſola continet. Eorum, cum iam ſpongiae devotus eſſet, veſtigia latent ſub ſcriptis Ephraemi Syri, quae a recentiore manu iſtis deletis litteris inſcriptae ſunt. H. ſeu Coislinianus, Graeco-Latinus, continet in foliis 14. aliquot fragmenta. Ea edidit Montſ. bibl. Coislin. p. 253 — 261. Reſtant quatuor, D. ſeu Claromontanus. E. Sangermanenſis ſeu Corbeienſis.

ſis. F. Augienſis, et G. Boernerianus. Hi quatuor ſunt Graeco-Latini, ſcripti a barbaris, alter eſt alterius apographum. Pendent enim omnes ex D. D. vero tranſcriptus eſt ex exemplari Codici Alexandrino ſimili, ſuperaddita interpretatione Latina, ab ea, quae Vulgatae nomine edita eſt, in non nullis diverſa. In prioribus duobus Codd. D. et E. Sabatierius credidit inveniſſe interpretationem eam, quam, vel nullis, vel incertis argumentis moti, veterem Italam, aut etiam Antehieronymianam appellant. Eam edidit Pariſ. 1751. fol. Tom. III. De Codice D. egit Mill. Prolegg. §. 1284. Wetſt. Prolegg. II. p. 1—6. Bengel introduct. §. XXVIII. p. 386. et ad Rom. p. 641. De E. vide Mill. §. 1457. Wetſt. p. 7. 8. De utroque Sabat. l. l. p. 591. 592. De F. vide Wetſt. p. 8. De G., quem ipſe edidi Miſenae 1791. 4. leguntur iudicia virorum doctorum omnium in praefat. p. VII — XXIV. Quibus tempus ſuppetit, eos humaniſſime rogo, ut iſta iudicia legant, in primis etiam Bengelii p. X. de Cod. D. et G. etſi is ipſe etiam Latiniſtis iuſto plus tribuerit. A Bengelio tamen ſibi oculos apertos eſſe, Griesbachius cum gratiarum actione palam ipſe praedicat. Verum ipſe Bengelius l. l. iſtos Codices *non pro Codicibus habet, ſed pro rhapſodiis* etc. Codicem vero E., tan-

am apographum Codicis D. pro nullo aeſti- Sabatierius Codicem D. facit annorum [1]) E. vero M. Tantae vetuſtatis cauſſam re- .t a litteris uncialibus, *quae, ut ait, certiſſi- num habentur antiquitatis ſignum.* Accedit, [2]) quod D. in graecis nullos accentus habet. Addit idem Sabatierius: *unum* (E.) *ex alio* (D.) *deſcriptum* [3]) *qui negaverit, in meridiana luce caecutire voluerit. Quod ego ut ne pluribus laborem oſtendere, ſatis ſit animadvertere,* 1 Cor. 15, 5. *ubi* D. habet, ὤφθη κηφᾷ, καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς ἕνδεκα, *additis* εἶ *ſuper* ταῦτα *et* δώ *ſuper* ἕνδεκα. *Ergo variam lectionem, ſive correctionem exhibet,* καὶ εἶτα τοῖς δώδεκα. *Hic* E. *plane hoc modo habet:* καὶ μετὰ ταῦειτα τοῖς δέενδεκα. *Sic etiam* Rom. 15, 29. D. ἐν πληροφορίᾳ εὐλογίας, *addito* ῥώματι *ſuper* πληροφορίᾳ. *Ergo* E. *prodigioſe,* [4]) ut ait Sabat., ἐν πληρομαπιρίᾳ εὐλογίας, *ex binis*

1) Codicem utrumque ſcriptum eſſe a falſariis, nullo modo dubitare licet. Fortaſſe tempus futurum ac futurus criticus docebunt, eos exeunte ſeculo XIV. aut ineunte XV. ſcriptos eſſe lucrandae pecuniolae cauſſa a ſycophantis. Huiuscemodi Codex videtur nunc eſſe Petropoli, quo deo comite proficiſcor.

2) Utrumque convenit etiam in Codicem G. ſeu Boernerianum, quem ipſe penitus cognovi et edidi. Is ſeculo XV. nullo modo poteſt eſſe vetuſtior.

3) Mirabili ergo caſu poſt ducentos annos exemplar et apographum in unam bibliothecam translata ſunt.

4) Monſtra eſſe iſtos duos Codices, quivis animadvertit, qui ad eorum lectiones accuratius attenderit.

binis lectionibus unam, quaſi hippocentaurum, effigens. Hactenus Sabatierius. Quae ex his, a Sabatierio laudatis locis, in varr. lectt. habet Wetſtenius et ex eo Griesbachius, ea hic repetenda duxi. Ita ergo exhibent: ἔτα] καὶ μετὰ ταῦτα. D. a prima manu. E. F. G. et: δώδεκα] ἔνδεκα. D. a prima manu. E. F. G. Conſentiunt ergo quatuor iſti. Uter vero haec probavit? Neuter. Ac Griesbachius p. 70. ne quidem in interiore margine iſta oſtendit. Altero loco habent: πληρώματι] πληροφορίᾳ. D. a prima manu. E. F. G. Sed hoc tamen Griesbachius p. 38. in interiore margine ſaltem monſtravit, cum quatuor iſti conſentiant? Nec hoc. Cur ergo iſtos Codices caeteris praetulit? Reſtat argumentum Semlerianum huiusmodi, quo ſaepiſſime utitur: Sabatierius ex E. laudat ταῦειτα, δέειδεκα et πληροματιρίᾳ, vocabula Graeciſſima et Attica: Sed Wetſtenius tria iſta non [5]) notat. Ergo Sabatierii E. eſt diverſus a Wetſtenii E. adeoque E. non eſt E. Acute! Eodem argumento uſus eſt idem de aliis Codicibus, in his de F.

5) Ita Wetſtenius et Kuiſterus multas eiusmodi lectiones non notarunt ex Codice G. quem nos edidimus. Ex horum ſilentio acutiſſimus Semlerus colligit, Codices F. et G. eſſe diverſa exemplaria, non apographa alterum alterius. Inſani profecto fuerint Wetſtenius et Kuiſterus, ſi iſtas monſtroſas lectiones omnes notare voluerint.

F. et G. Vide eius Hermeneutiſche Vorbereitung. Wetſtenius de D. inter alia pag. 5. habet: *Frequentiſſime textum Graecum ad Latinam ſive Italam verſionem corrumpit.* Id ibi etiam demonſtrat exemplis pluribus, in quibus haud pauca ſunt adeo ridicula. De Codice E. idem p. 7. *Non accurate, ſed imperite et negligenter admodum exaratum eſſe, ex ſingulis fere paginis conſtare poteſt.* Scibit enim ψεύλαι, pro ψεύδαι, ἀκαινῆ, pro ἀκλινῆ, θεοςυπὶς, pro θεοςυγεῖς. Cetera eiusmodi a Wetſtenio notata praetermitto. Idem paullo poſt: *non eſt iſte Codex niſi vitioſum exemplar praecedentis* (i. e. D.) *adeoque, cum αὐτόγραφον, unde deſumtus eſt, extet, revera nullius auctoritatis atque pretii.* — Idem etiam mox exemplis demonſtrat: *Ubi enim in Claromontano* etc.

Codex F. ſeu [6]) Augienſis. Hunc et G., ſeu Boernerianum, in manibus habuit et comparavit Wetſte-

6) De eo vide Beckium, Virum Eruditiſſimum, in monogrammatt. hermineutices p. 43. Lipſ. 1803. et catalogum bibliothecae Boernerianae p. 6. 7. Lipſ. 1754. Ex comparatione utriusque loci magna oritur ſuſpicio contra Codicem Augienſem ſeu Bentleii Bengelius Saugermanenſem ſeu E. et Augienſem ſeu F. in introduct. p. 641. prorſus neglexit: Boerneriano vero ſeu G. et Claromontano, ſeu D. attribuit patriam Britanniam. Vide apparatum criticum eius edit. 1763. §. XXVIII.

Wetſtenius. Utrique Codici novae corruptiones acceſſerunt, notabiliter quidem haud paucae ex Hilario, quae non videntur eſſe in D. et E. ſi quidem ſatis accurate examinati ſunt, [7]) de quo tamen vehementer dubitatur. Ex ceteris autem corruptionibus, quas quatuor iſti Codices D. E. F. G. communes habent, cum ſint prorſus ſingulares atque a reliquis Codd. omnibus abhorrentes, niſi forte caſu una et altera cum aliquo infimo Codice conſentiat, certo colligitur, *textum* horum repetitum eſſe ex D. Sed Wetſtenium audiamus. Is ergo: *ſcriptus eſt ab homine Latino*, (id eſt, ut ego interpretor, *non Graeco*, ſed fortaſſe a Belga, aut Gallo, aut Britanno.) — *Graeca innumeris in locis imperite admodum ad Latina reficta ac detorta ſunt.* De Codice G. Wetſtenius ita: *animadverti autem, iſtum Cod. non eſſe niſi apographum praecedentis* (nimirum, F. ſeu Augienſis.) *Omnia enim ad amuſſim in utroque ad errores etiam leviſſimos usque ſibi invicem reſpondent: praecipue hoc patet ex omiſſionibus* etc. — *Nolim* [8]) *tamen pertinacius contendere cum*

7) Bengelius ante epiſt. Pauli p. 641. Boernerianum vetuſtiorem cenſet Claromontano. Mirabilis diſſenſus eſt criticorum in his Codicicibus.

8) Haec ergo teſtatur Wetſtenius, qui utrumque vidit et comparavit. Griesbachius, qui neutram vidit, nedum comparavit, audacter pro-

cum eo, qui putaret, potius praecedentem (F.) *Codicem istius* (G.) *esse* ἀπόγραφον etc. Cum fortasse Codex Boern. seu G. a me editus in paucorum sit manibus, aut saltem a paucis examinatus sit, aliquot exempla epistolae ad Galatas ex eo hic proposui, ut lectores de ceteris ipsi iudicare possent. Gal. 1, 6. est μάζω,[9]) loco θαυμάζω, quia interpretationis Latinae *miror* ab littera *m* incipit. Vers. 7. est παράσσοντες, loco ταράσσοντες, quia *perturbantes* a littera *p*. incipit. Versu 10. est ἐπίθω, loco πείθω. Transposuit ergo ε. et ι. Vers. 13. loco ἐπόρθουν, est ἐπολέμουν, in Latino, *expugnabam*. Sic et vers. 23. ἐπολέμι, (sic.) loco ἐπόρθει, et in Latino, *expugnabat*. Vers. 19. loco ὀυκ εἶδον, est εἶδον ὀυδένα, quod in Latino est, *vidi neminem*. Cap. II. vers. 21. loco ἀνεθέμην, est ἀνεβαλόμην, quod in Vulgata Latina est *contuli*, etsi hic sit, *exposui*. Cur vero *contuli* non reddidit συνεβαλόμην; Scilicet, quia voluit retinere primam syllabam ex ἀνεθέμην. Vers. 6. addit, τι εἶναι, quia in Latino est, *aliquid esse*. Vers. 7. πεπίστευταί μοι, loco πεπίστευμαι, quod Latinum habet, *creditum est*

pronunciat, Codicem G. esse apographum Codicis F. Fortasse ideo, quod ego Codicem G. edidi.

9) Hoc nec Wetst. nec Kuist. notavit. Sed Wetst. additum δὲ et omissum ὀυτω indicat. Kuist. solum ὀυτω omissum dicit. De ταχέως neuter monuit. Ex his et similibus locis Semlerus colligebat, F. et G. non esse alterum alterius apographum. Acute!

eſt mihi. Ridiculum eſt, quod hoc verſu retinuit πέτρος et *Petrus*, cum tamen poſt πεπίστευταί μοι ſcribendum fuiſſet πέτρῳ et *Petro*. Verſ. 8. fere totus omiſſus propter repetitum περιτομῆς. Verſ. 12. poſt τοὺς ἐκ περιτομῆς addit ὄντας, cum in Latino ſit, *qui — erant*. Immo περιτεμνόντας adeo pro uno vocabulo habuit. Verſ. 14. πῶς — ἀναγκάζεις, loco τί — ἀναγκάζεις, et in Latino, *quomodo*. Cap. III. verſ. 19. loco παραβάσεων χάριν προσετέθη, habet πράξαιων ἐτέθη, quod in Latino, praeter *praevaricationum*, eſt etiam, *factorum*. Πράξαιων, loco πράξεων, ſcripſit, ut Griesbachius, loco κατήγορος, κατήγωρ, et loco *ſivit*, *ſinivit*. Uterque enim in grammaticis eodem praeceptore uſi ſunt. Verſ. 21. loco ὄντως ἂν, eſt ἀληθίᾳ (ſic.) et in Lat. *veritate*. Verſ. 18. ἄρσης et *maſculus*, loco ἄρσεν. Scilicet, ut μαθητής, *diſcipulus* Cap. IV. verſ. 17. in ſine ex 1 Cor. 12, 13. aſſuit: ζηλοῦτε δὲ τὰ κρείττω χαρίσματα. Cap. V, verſ. 13. addit ex Latino *detis*, δῶτε. Verſ. 24. poſt χριστοῦ addit, ἔντες. (Sic, non ὄντες.) In Latino vero habet: *ſunt*, *id eſt*, *participium*. Fecit ergo ex Latino *ens*, *entes*, ἒις et ἔντες. Cap. VI. verſ. 13. habet περιτεμνημένοι, loco περιτετμημένοι. Pauca ex eodem carptim addam alia. In editis 2 Tim. 2, 17. legitur: ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει. Ex eo hic ſcriba fecit:

cit: ως (Caret enim accentibus et spiritibus, uti ex mea editione constat. Ex Sabatierii ergo critico iudicio hic quoque scriptus est ante mille, aut ante mille et ducentos annos.) γαγγρα ΙΝα νομηνεζει. In Latino vero huius Codicis est: *sicut cancer ut serpat.* Ergo γαγγρα est *cancer*, ἵνα est *ut*, νομηνεζει, uno vocabulo, est *serpat*. Vide meam editionem et Codicem ipsum, qui nunc Dresdae est, fol. 93. versu ultimo. 1 Tim. 4, . legitur in editis: τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει. Sed in Latino est *spiritus*, qui est generis masculini. Ergo in hoc Codice est: Ο [10] δε πνα. Vide fol. 88. Cap. II.

10) De hoc differit Griesbachius in Particula I. commentarii crit. pag. 31. **) Ex mea autem Codicis Boerneriani editione et ex specimine aere expresso ad primam meam evangelii Matthaei editionem apparet, in Codice isto legi O magnum, ac, quod probe notandum, non in principio, sed prope finem versus. Ergo eius coniectura de omisso, in principio versus, T non est huius loci. Conveniret id potius in 1 Tim. 3, 16. ubi fol. 88. in principio versus legitur Oς, loco Θεός. Quod ibidem autem mihi consociatur, quod Codices *manu sedula*, ut ait, *versari*, id minime mirum. Ipse enim, Semleri hemerodromus criticus, Codices, ut ipse multis in locis profitetur, *cursim (!!!) inspexit*, hoc est, ut ego interpretor, *pedibus pernicibus et dolosis*, ut vero ipse l. l. explicat, *intenta mentis acie. Mentemne* ergo in *pedibus* habet, ut isti apud Demosthenem (edit. Reisk. Vol. I. p. 88. vers. 1. 2.) *cerebellum in plantis?* Quid respondebit Griesbachius ad Marc

II. verſ. 10. in editis eſt: *γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις.* In hoc Codice reperitur: *γυναιξειν* et ſupra ſcriptum: *mulieres t* (id eſt, *aut.*) *infinitivus.* Scilicet a verbo *γυναίκω*, *γυναίξω*, *γυναίξειν.* Cap. VI. verſ. 6. apud alios eſt, *ἡ εὐσέβεια.* In hoc Codice, *η ευσεβεια θυ*, quia in Latino eſt: *pietas dei.* 2 Cor. 10, 5. in editis eſt: *αἰχμαλωτίζοντες — χριστοῦ.* Id Vulgata reddidit: *in captivitatem redigentes.* Ergo hic Codex: *αιχμαλωτιζοντες — χυ αγοντες*, et in Latino: *captiuantes — chriſto t.* (id eſt, *aut.*) *chriſti perducentes.* 1. Tim. 3, 10. legitur, *ἀνέγκλητοι ὄντες.* Id Vulgatus expoſuit: *nullum crimen habentes.* Ergo Codex G. plane ita: Ανεν', (ſic.) et ſupra: *nullum*, deinde, *κλητοιον*, ſupra, *crimen*, et, *εχοντες*, ſupra, *habentes.* Ergo *ανεν'* eſt *nullum*, *κλητοιον*, *crimen.* Epheſ. 6, 21. occurrit nomen proprium, *τυχικὸς*, quod, ſi omnino reddere velis verbo Latino, erit *fortunatus.* Quid hic Codex? *τυχεικος* (ſic.) ſupra, *tychicus t.* (*aut.*) *murarius.* Scilicet ab *τεῖχος*, *murus.* Sed ex pluribus millibus monſtrorum ſufficiant haec pauca

14, 3. ubi apud Latiniſtas eſt *ampulla*, quae eſt generis feminini? Nonne ibi divini Codices eius B. et L. exhibent, *τὴν ἀλάβαστρον*; Atqui hic T a principio non excidit. Vide ſecundam editionem meam ad iſtum locum. Imprudenter fecit, quod auſus eſt contra me diſputare.

pauca ad aeſtimandam occidentalem Griesbachii, ut vocat, *recenſionem.* Quorſum ergo iſti quatuor Codices? — Ad ſterquilinia. — Ex huiusmodi Codicibus autem Griesbachius, Lutheranae orthodoxae theologiae doctor et profeſſor primarius, idemque intimus eccleſiae chriſtianae conſiliarius, 1 Tim. III, 16. impugnat, Θεὸς ἐφανερώθη. Scilicet propter huiusmodi loca excogitatae ſunt a Semlero [11]) iſtae *recenſiones.* Sublata enim auctoritate Codicum graecorum, quidlibet in textu mutare pro arbitrio licet. Wetſtenius, ut quilibet attentior in eius editione animadvertit, id nimis ſero ſenſerat et intellexerat. Eius errorem ergo correxerunt Semlerus et Griesbachius.

De Codice Boerneriano, accurate examinatis eius lectionibus, indicaveram iam in Roſſia, antequam eum etiam videram. Poſtea, cum iam totum edidiſſem, ſententiam tuli in eius editione, in praefat. p. XXIV. ſed ſolis ſignis S. C. F. G. etc.

11) Michaelis in ſeiner Einleitung S. 710. ſcheint mir doch mehr konſequent zu ſeyn. Er ſagt: Wetſtein konnte ſich nicht mehr darüber beklagen, (daſs man ihn von einer reformirten Kirche, als Prediger, ausſchloſs,) als ich darüber, daſs ich nicht Mufti zu Konſtantinopel werden kann.

etc. Ista signa licet iam ex parte explicare. Hoc ergo sibi volunt: Siehe Christian Fürchtegott Gellerts Fabel vom grünen Esel am Ende. Ibi ergo Gellertus, vir divinus, de hoc et ceteris eius generis Codicibus, tanquam vates, haec praedixit:

Ein Ding — — —
Drauf kömmt die Zeit, und denkt an ihre Pflicht;
Denn sie versteht die Kunst, die Narren zu bekehren,
Sie mögen wollen, oder nicht.

Codex Boernerianus scriptus videtur Sec. XV. aut adeo XVI. Reliqui tres, quos non vidi, fortasse paullo ante.

Fortasse aliquando criticus sagax, post futurus, ac tempus futurum docebit, ex qua fabrica istud monstrosum Codicum genus prodierit. Extra omnem dubitationem est, Codices istos etiam in vitiosis, fictis ac mirabilibus lectionibus notabiliter contra ceteros Codices consentire cum Codice Alexandrino et Parisino scholiorum Damasceni, quo usus est Lequien. Multa etiam similia habent editioni Complutensium. Praeterea diversi Codices Latini adhibiti sunt, ex quibus modo Graeca, modo Latina corrupta et interpolata sunt. Postremo accessit etiam variarum lectionum farra-

go

go ex diverſis Patribus, tam Graecis, quam Latinis. Eos ergo data opera corruptos eſſe, incurrit in oculos. F. et G. autem recentiores non ſolum corruptiones, ſed et correctiones experti ſunt. Utinam aliquando Codex D. cum diſcrepantibus lectionibus E. ita, ut Boernerianus, a viro [12]) docto, diligente et fide digno edatur. Nam iſte ſplendor, quo fulgent editiones Codicum Alexandrini et Cantabrigienſis, ad criticam ſcientiam et ad notitiam iſtorum Codicum nihil conferunt.

Ex diverſis de Codice D. relationibus apud Wetſtenium Prolegg. T. II. p. 1. ſeqq., item ex iis, quae idem Prolegg. T. I. p. 29 ſeqq., de Codice Cantabrigienſi tradit, magna oritur ſuſpicio contra Bezae vel fidem, vel credulitatem.

In epiſtolis catholicis ad hunc usque diem nondum eiusmodi Codicis inventum eſt monſtrum, cuiusmodi ſunt in evangeliis et actibus D. etc. in epi-

12) Fortaſſe in catalogis bibliothecae Pariſinae adhuc invenire licet notitiam, quae doceat, quando et per quos iſti duo Codices D. et E. in iſtam bibliothecam venerint. Eandem mihi videntur habuiſſe nativitatem et fortunam, quam Codex Ravianus Berolinenſis, de quo poſt duos libellos Eruditiſſimi Pappelbaumii (1785. 1796.) nemo amplius dubitat, quin ab falſario conſcriptus ſit. Quid, ſi, ut ſuſpicor, Petropoli, quo pergo, reperiam Cod. D. aut E?

epistolis Paulinis D. E. F. et G. In his epistolis ergo prorsus careremus praestantioribus istis recensionibus, nisi hunc defectum supplerent Codex Alexandrinus, Latinistae et Patrum Graecorum perversa scholia. Forte tamen aliquando aliquis exiliet ab inferis Ravius, qui nos istiusmodi mille annorum Codice locupletet.

Παύλου Ἀποςόλου

Ἐπιςολαί.

Παύλου Ἀποςόλου Ἐπιςολὴ πρὸς ῥωμαίους.

Ἐυαγγελικὴ διδασκαλία περὶ τῶν ἔξω χάριτος χριςοῦ, καὶ τῶν ἐν χάριτι, καὶ περὶ ἐλπίδος καὶ πολιτείας πνευματικῆς.

A. I, 1. [Ἀρχή.] Παῦλος δοῦλος ἰησοῦ χριςοῦ,
κλητὸς ἀπόςολος, ἀφωρισμένος εἰς ἐυαγγέ-
2. λιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν
3. προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις, περὶ
τοῦ ὑιοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρμα-
4. τος δαυὶδ κατὰ σάρκα· τοῦ ὁρισθέντος
ὑιοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἁγιω-
σύνης, ἐξ ἀναςάσεως νεκρῶν, ἰησοῦ χριςοῦ,
5. τοῦ κυρίου ἡμῶν· δἰ οὗ ἐλάβομεν χάριν
καὶ ἀποςολὴν εἰς ὑπακοὴν πίςεως ἐν πᾶσι
6. τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ· ἐν
οἷς ἐςὲ καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ ἰησοῦ χριςοῦ·
πᾶσι

Ἐκκλησιαςικῶν ἀναγνώσματων ἐπιγραφαὶ καὶ ἀρχαί.

I, 1. A. τῇ γ. τῆς α. ἑβδ. παῦλος δοῦλος ἰησοῦ χριςοῦ.

πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ῥώμῃ, ἀγαπητοῖς θεοῦ, 7.
κλητοῖς ἁγίοις· [Ἀρχή.] χάρις ὑμῖν καὶ B.
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου
Ὑπέρβα εἰς ἰησοῦ χριστοῦ. [Ὑπέρβα.] πρῶτον μὲν 8.
τὸ τῆς γ. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ ἰησοῦ χριστοῦ
ὑπὲρ πάντων ἡμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν κατ-
αγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. μάρτυς 9.
γάρ μου ἐστὶν ὁ θεὸς, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ
πνεύματί μου, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦ-
μαι· πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου 10.
δεόμενος, εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν
τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ, ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.
ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τὶ μεταδῶ 11.
χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν, εἰς τὸ στηρι-
χθῆναι ὑμᾶς· τοῦτο δέ ἐστι, συμπαρακλη- 12.
θῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πί-
Τέλος τοῦ στεως, ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. [Τέλος.]
σαββάτου. Ἄρξου τῆς [Ἄρξου.] οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελ- 13.
γ. φοὶ, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς
ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα *
τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ
ἐν

I, 7. B. σαββάτῳ α., μετὰ τὴν πεντηκοστὴν, τῶν ἁγίων πάντων· ἀδελφοὶ, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.

Διάφορος γραφὴ καὶ τινες σημειώσεις ἄλλαι.

I, 10. εἴπως ἤδη ποτὲ] Basil. III, 9. εἰ δήποτε.

13. καρπόν τινα] τινὰ καρπόν.

14. ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. ἕλλησί τε καὶ
βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέ-
15. της εἰμί· οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον, καὶ
16. ὑμῖν τοῖς ἐν ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. οὐ
γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χρι-
στοῦ· δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν
παντὶ τῷ πιστεύοντι, ἰουδαίῳ τε πρῶτον
17. καὶ ἕλληνι. δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ
ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν· καθὼς
γέγραπται· ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.
[Τέλος.] Τέλος τῆς γ.

Α. πρῶτον μὲν οὖν μετὰ τὸ προοίμιον, περὶ κρίσεως τῆς κατὰ ἐθνῶν τῶν οὐ φυλασσόντων τὰ φυσικά.

Δ. 18. [Ἀρχή.] ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ
ἀπ'

I, 18. Δ. τῇ δ. τῆς α. ἑβδ. ἀδελφοί, ἀποκαλύπτεται ὀργὴ θεοῦ ἀπ'.

16. τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ] — τοῦ χριστοῦ. E. Habent Codices omnes omnino, etiam ſeptem, quos poſt priorem editionem examinavi. v. Wetſt. Ex Codd. Birchii omittit ſolus B. ſeu Vat. 1209. Auctoritate Chryſoſtomi K, [illegible] b. [illegible], qui hic ſtatim, poſt ἐπαισχύνομαι, Paulum interrogat, cur non dixerit, καυχῶμαι, σεμνύνομαι, ἐναβρύνομαι. Plures corruptiones ex Chryſ. in his epiſt. deinceps attentiores et acutiores reperient lectores. Vulgata vero Latina adeo interpretationes Chryſoſtomi exprimit. Alii fortaſſe excluſerunt, quia mox eſt, τοῦ θεοῦ. Ac ſi vero evangelium Chriſti, non ſit evangelium dei. Omittunt Orig. Cyrill. et ad h. l. Damaſcenus. Contra ſunt Theophyl. Oecum. in Codicibus omnibus. Etiam Euthym. Zigab. in Cod. Monachienſi, quem poſtea 20 appello.

ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδι-
κίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδι-
κίᾳ κατεχόντων. διότι τὸ γνωστὸν τοῦ 19.
θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ θεὸς
αὐτοῖς ἐφανέρωσε. τὰ γὰρ ἀόρατα αὐ- 20.
τοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τοῖς ποιήμασι
νοούμενα, καθορᾶται, ἥτε ἀΐδιος αὐτοῦ δύνα-
μις καὶ θειότης· εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀνα-
πολογήτους. διότι γνόντες τὸν θεὸν, οὐχ 21.
ὡς θεὸν ἐδόξασαν, ἢ εὐχαρίστησαν· ἀλλ'
ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν,
καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία·
φάσκοντες εἶναι σοφοὶ, ἐμωράνθησαν, καὶ 22. 23.
ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ
ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου
καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν.
διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς 24.
ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρ-
σίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν
ἐν ἑαυτοῖς. οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλή- 25.
θειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβά-
σθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ
τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς
αἰῶνας. ἀμήν. διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐ- 26.
τοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵτε γὰρ
θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν
χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν· ὁμοίως τε 27.
καὶ οἱ ἄῤῥενες, ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν
τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει
αὐτῶν

αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν
ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀν-
τιμισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν
E. 28. ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. [Τέλος.] καὶ Τέλος τῆς ε.
[Ἀρχή.] καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν
ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ
Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθ-
29. ήκοντα· πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ,
πορνείᾳ,

I, 28. E. τῇ ε. τῆς α. ἑβδ. ἀδελφοὶ, καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν οἱ ἀσεβεῖς τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει.

28. ἀδόκιμον νοῦν] Semel, πάθη ἀτιμίας. Basil. I, 481. ex versu 26. et ibid. p. 537. semel καθόσον, loco καθώς.

29. πάσῃ ἀδικίᾳ] Basil. I, 388. πάσης ἀδικίας. Sic et deinceps genitivos habet II, 215. omisso πορνείᾳ. Vulgatum tamen exhibet 422. ubi ad finem capitis recitat. Sed vers. 32. post ἐπιγνόντες addit: οὐκ ἐνόησαν, quod per se valde probabile est. Addit etiam δὲ, post μόνον. Vide etiam 658. ubi appendicem, οὐκ ἐνόησαν et δὲ omittit. Quid hic efficitur ex tot Basilii locis? Idem, quod ex Clem. Orig. Cyrill. Chrys. — Scilicet audiendos esse incorruptos Codd. N. Test. graecos. — Sed versu 29. omittendum tamen δόλου fortasse? Nam et Cod. Wetst. A. omittit, et, teste Wetstenio, Basilius. — Quid Griesbachius de Basilio? — Wetstenium exscripsit. — Uterque ergo mentitur. — Alius Codex omittit φθόνου. Sed id diserte habet Basil. II, 92. — Verum Basilii auctoritate non est opus. Scribae negligentes, ut in locis similibus, ubi plura similia cumulantur, alius aliud omittebat. Ceterum Basilius in multis locis multum confert ad cognoscendam gelidam Cappadocum recensionem, quae ipsa quoque una est ex prima-

πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς
φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας· ψι- 30.
θυριστὰς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστὰς,
ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν,
γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀσυνέτους, ἀσυνθέ- 31.
τους, ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας·
οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, 32.
ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανά-
του εἰσὶν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ
καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι. Διὸ II, 1.
ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε, πᾶς ὁ κρί-
νων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν
κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρί-
νων. οἴδαμεν δὲ, ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ 2.
ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα
πράσσοντας. λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρω- 3.
πε, ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας
καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα
τοῦ θεοῦ; ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότη- 4.
τος αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀνοχῆς, καὶ τῆς μα-
κροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν, ὅτι τὸ
χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει;
κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετα- 5.
νόητον καρδίαν, θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν
ἐν

primariis. Eam ergo amico nostro Griesbachio commendamus, cum ipse Basilium non legerit, mihi vero eum legendum reliquerit et commendaverit.

II, 1. ἐν ᾧ γὰρ] κρίματι addit Ath. III, 26. mox, τὸν ἕτερον, ἑαυτόν.

ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως * καὶ
6. δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ
7. κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· τοῖς μὲν καθ'
ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμὴν
καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον·
8. τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ
ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς
9. καὶ ὀργή· θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ
πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομέ-
νου τὸ κακὸν, ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ ἕλλη-
νος. [Τέλος.] Τέλος τῆς ε.

Β. περὶ κρίσεως τῆς κατὰ ἰσραὴλ, τοῦ μὴ φυλάσσοντος τὰ νόμιμα.

5. 10. [Ἀρχή.] δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ
τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθὸν, ἰουδαίῳ τε πρῶ-
11. τον καὶ ἕλληνι. οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία
12. παρὰ τῷ θεῷ. ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον,
ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρ-
13. τον, διὰ νόμου κριθήσονται, οὐ γὰρ οἱ ἀκροα-
ταὶ

II, 10. 5. κυριακῇ β. ἀδελφοὶ, δόξα καὶ τιμή.

5. ἀποκαλύψεως] + καί. Sic cum aliis Basil. I, 363. Oecum. I, 220. d. ὡς πρὸς τὴν ἑρμηνείαν (ποίαν;) τὸ καὶ παρέλκει. Recte ἀποκάλυψις et δικαιοκρισία iungitur. v. 2 Thess. I, 7.

7. ζητοῦσι] Chrys. VIII, 451. b. ὁ παῦλος — ἔλεγε — τοῖς καθ' ὑπομονὴν ἔργων ἀγαθῶν τρέχουσι. Sed nemo τρέχουσι, loco ζητοῦσι probavit. At vero infra ex eodem 12, 13. probatum est μνείαις. O lepida criticorum capitula! Vide mox versum 26. Ad alia Pauli loca nota h. l. nominativos post accusativum, θυμὸς, θλίψις.

ται τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ'
ὁ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται.
[Ἀρχή.] ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχον- 14. Ζ.
τα, φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον
μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι νόμος· οἵτινες 15.
ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν
ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐ-
τῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων
τῶν λογισμῶν κατηγορούντων, ἢ καὶ ἀπο-
λογουμένων, ἐν ἡμέρᾳ, ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς 16.
τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγ-
Τέλος τῆς κυριακῆς.* γέλιον μου, διὰ ἰησοῦ χριστοῦ. [Τέλος.]
ἴδε, σὺ ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπανα- 17.
παύῃ τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ,
καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις 18.
τὰ διαφέροντα, κατηχούμενος ἐκ τοῦ νό-
μου· πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι 19.
τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν 20.
ἀφρό-

II, 14. Ζ. τῇ ϛ. τῆς α. ἑβδ. ἀδελφοί, ὅταν ἔθνη τὰ μή.

15. τὸ ἔργον τοῦ νόμου] i. e. τὸν νόμον. Sic Diog. Laërt. ſtatim in principio: τὸ τῆς φιλοσοφίας ἔργον.

17. ἴδε] εἰ δέ. E. In optimis Codd. contra vulgares regulas grammaticorum reperi ἴδε. Alii ſcribebant εἶδε aut εἰδὲ, hinc εἰ δέ. ἴδε eſt in Codd. Theophyl. Oecum. et apud Theodoret. Sic etiam apud Clem. Alex. legendum cenſent. v. edit. Potteri p. 423. Apud Chryſ. IX, 472. b. et VII, 299. ἴδε. Sed VI, 10. editur εἰ δέ. Editores hic in culpa ſunt, qui occidentales erant. Euthymii Codex hic deficit.

ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν
μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας
21. ἐν τῷ νόμῳ. ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυ-
τὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν,
22. κλέπτεις; ὁ λέγων, μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις;
23. ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα, ἱεροσυλεῖς; ὃς
ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως
24. τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; τὸ γὰρ
ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν
25. τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέγραπται. περιτομὴ
μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν
δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου
26. ἀκροβυστία γέγονεν. ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία
τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ
ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθή-
27. σεται; καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία,
τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος
H. 28. καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; [Ἀρχή.]
οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ ἰουδαῖός ἐστιν· οὐδὲ
ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκὶ, περιτομή.
29. [Τέλος.] ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ, ἰουδαῖος, τέλος τῆς σ.
καὶ

II, 28. H. τῇ β. τῆς β. ἑβδ. ἀδελφοὶ, οὐχ ὁ ἐν τῷ φανερῷ.

21.] Ath. III, 26. τὸν ἕτερον, ἑαυτόν.

26. λογισθήσεται] μετατραπήσεται t τραπήσεται. E. Audiamus Chrys. IX, 476. b. οὐκ εἶπε, λογισθήσεται, ἀλλὰ τραπήσεται, ὅπερ ἐμφαντικώτερον ἦν. v. P. Obiter noto, ibi pag. 31. legendum esse: *Quid vero? Aliquid.*

καὶ περιτομὴ καρδίας, ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ.

[illegible]

Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ III, 1.
ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; πολὺ, κατὰ 2.
πάντα τρόπον· πρῶτον μὲν γὰρ, ὅτι ἐπι-
στεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. τί γὰρ 3.
εἰ ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν
πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσει; μὴ γένοιτο· 4.
γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθὴς, πᾶς δὲ ἄνθρω-
πος ψεύστης· καθὼς γέγραπται· ὅπως ἂν
δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς
ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν 5.
Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν; μὴ
ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ
ἄνθρωπον λέγω, μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς 6.
κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον; εἰ γὰρ ἡ ἀλή- 7.
θεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπε-
ρίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ
ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; καὶ μὴ, καθὼς 8.
βλασφημούμεθα, καὶ καθώς φασί τινες
ἡμᾶς λέγειν, ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ, ἵνα
ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι.

[illegible] ..., κατὰ τὸν ἀνθρώπινον τρόπον.

9. τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προῃτιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας

III, 9. προῃτιασάμεθα] ᾐτιασάμεθα. E. v. P. Post τί οὖν, necessario est interrogandi signum. Nam τί οὖν προεχόμεθα; postulat οὐδὲν, non, οὐ πάντως. Aliqui ergo, οὐ πάντως tollebant et scribebant. τί οὖν [illegible] ᾐτιασάμεθα (προῃτιασάμεθα). Qui [illegible] scribebant, προ in [illegible] excludebant. [illegible] ut [illegible] ἄρα περισσὸν (ex vers. 1.) ἔχομεν παρὰ τοὺς Ἕλληνας; Oecumen. I. 258. a. b. duplici modo προεχόμεθα explicat. Primo pro προέχομεν, (praecellimus.) accipit, hoc sensu: num ergo nos Iudaeos [illegible] gentiles? Secundo interpretando [illegible]mur, i. e. num ergo nos gentiles Iudaeis inferiores sumus? Graecos interpretes ergo male habuit τὸ προεχόμεθα. item ista interrogatio, τί οὖν, et responsio, οὐ πάντως. Chrys. IX. 482. a. callide se subducit, adeo, ut nec verba textus repetat, nisi inferius p. 487. c. ac obiter quidem. Ita in [illegible] solet. Plura exempla memoravi in P. Verum hic nullo modo a me impetrare possum, ut silentio praetermittam scholium Cod. Aug. 6, cum praesertim hic nulla sit [illegible], quae [illegible] orthodoxiam, infamare possit. [illegible] Codicem illum [illegible] Alstino adspexit. Nos ergo [illegible] oculos nostros admovimus, atque ita ibi (fol. 3x. pag. 2.) reperimus. Τὰ ἀκριβῆ (ἀκριβῆ semper sunt ea, quae quis ipse probat. Sic in his epistolis, ex mente [illegible] Wetst. D. E. F. G.) μὲν τῶν ἀντιγράφων (Cogita quaeso, Pseudocritice, hoc loco quaestionem esse de codicibus epistolarum Pauli, non de codicibus Chrysostomi, aut Theodoreti.) [illegible]

πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι· καθὼς γέ- 10.
γραπται· ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς·
οὐκ

χόμεθα ἔχει, ἀλλὰ, τί οὖν κατέχομεν περισσόν; (Mentiris, si hic de codicibus N. T. loqueris.) ἐλλειπῶς δὲ εἴρηται. ἀκόλουθον γὰρ ἦν εἰπεῖν· (v. Oecum. I, 236. d.) τὴν ἐκ πίστεως δικαιοσύνην. (Facit ergo Christianos interrogantes, atque hoc, ut responsum, vult supplere.) Hactenus scholiasta unus. Quae enim mox adduntur, alterius sunt. Quomodo enim is, qui προεχόμεθα, ut contrarium Codicibus, repudiat, id continuo interpretari sustineat? Additur enim: τὸ δὲ προεχόμεθα δύο σημαίνειν φαμὲν, ἢ τὸ περισσότερον κατακεκρίσθαι· (condemnari.) ἐπεὶ καὶ ἔνοχόν φαμεν, τὸν κατάκριτον. (Fuit ergo hic scholiasta graece doctissimus, fortasse ex schola Alexandrina Clementis et Origenis. Argumentatur autem sic: quia ἔνοχος notat *poenis, rationibus reddendis obnoxium*, et, quia αἰτίαις ἐνέχεσθαι est, *criminibus obnoxium esse*, consequitur, ut προέχεσθαι sit *condemnari*. Ohe!) ἢ τὸ προκεκρίσθαι· (*praeferri, anteferri*.) καθὸ φαμεν, προέχει τοῦδε ὅδε εἰς ἀρετήν. (Recte!) Sed hic non est προέχει, sed προέχεται. Id ergo graecos male habebat.) κατὰ μὲν οὖν τὸ πρῶτον σημαινόμενον· τί οὖν, κατάκριτοι ἰουδαῖοι πρὸ παντὸς ἔθνους, ἅτε νόμῳ μὲν τετιμημένοι, μηδὲν δὲ τούτῳ βελτιωθέντες; καὶ φησίν· (*respondet*.) οὐ πάντως. ὁμοτίμως (i. e. ὁμοίως.) γὰρ πάντες ἥμαρτον, καὶ οὐκ ἂν ἔχοιεν τῶν ἐν νόμῳ κατακαυχᾶσθαι. (nimirum, οἱ ἕλληνες.) κατὰ δὲ τὸ δεύτερον σημαινόμενον, καθαιρεῖν βούλεται τὴν αὐθάδειαν τῶν ἰουδαίων ἐπὶ τῇ τοῦ νόμου ὑποδοχῇ, ὡς οὐ προτιμητέοι τῶν ἄλλων διὰ τὸν νόμον, ἐπ' ἂν (ἐπεὶ, seu ἐπειδὰν) καὶ αὐτοὶ, τοῖς ἄλλοις ὁμοίως, τῆς (Forte, τὴν ἐκ.) θείας χάριτος σωτηρίαν ἀναγκαίαν μᾶλλον (ergo ὁμοίως et μᾶλ-
λον

11. οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν
12. Θεόν. πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθη-
σαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως
13. ἑνός. τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν·
ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς ἀσπί-
14. δων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· ὧν τὸ στόμα
15. ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει. ὀξεῖς οἱ πόδες
16. αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα. σύντριμμα καὶ τα-
17. λαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· καὶ ὁδὸν
18. εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ
ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. [Τέλος.] Τέλος τῆς β.
Θ. 19. [Ἀρχή.] οἴδαμεν δὲ, ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει,
τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ· ἵνα πᾶν στόμα
φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος
20. τῷ Θεῷ. διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιω-
θήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ
21. γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας. νυνὶ δὲ
χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται,
μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προ-
22. φητῶν· δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως
Ἰησοῦ

III, 19. Θ. τῷ σαββάτῳ τῆς β. ἑβδ. ἀδελφοί, οἴδαμεν, ὅτι ὅσα ὁ νόμος.

λον iunxit.) ἀποφαίνειν. (Forte, ἀπέφηναν, vel potius, ἀναγκαῖαν ἔμελλον ἀποφαίνειν. Ita utraque dubitatio tollitur.) En graecitatem scholiasticam!

20. ἐπίγνωσις] γνῶσις. E. Ita Clem. Alex. 374. d. idque etiam repetit p. 375. a.

21. προφητῶν] Codex Euthym. Monach. ἀφηγητῶν. Unde haec tam mirabilis lectio orta? Scilicet,

ex

ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας
τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστι διαστολή. πάν- 23.
τες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης
τοῦ θεοῦ· δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ 24.
χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν
χριστῷ ἰησοῦ· ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστή- 25.
ριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι,
εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν
πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων
ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς 26.
δικαιοσύνης αὐτοῦ, ἐν τῷ νῦν καιρῷ· εἰς τὸ
εἶναι αὐτὸν δίκαιον, καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ
Τέλος τοῦ σαββάτου. πίστεως ἰησοῦ. [Τέλος.] ποῦ οὖν ἡ καύχη- 27.
σις; ἐξεκλείσθη· διὰ ποίου νόμου; τῶν
ἔργων; οὐχί· ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως.
[Ἀρχή.] λογιζόμεθα οὖν, πίστει δικαιοῦ- 28. I.
σθαι

III, 28. I. τῷ σαββάτῳ τῆς γ. ἑβδ. ἀδελφοί, λογιζόμεθα, πίστει.

ex Codicibus conſtat, ſcribas interdum ſyllabam προ a principio notare littera α. Sic inveni, ſed in ſcholiis, ἄβατα, id eſt, πρόβατα, et alia. Hic ergo ſcriptum erat ἀφητῶν. Ex eo ergo alius, non profecto inepte, faciebat ἀφηγητῶν. Notabile exemplum eſt in Montf. bibl. Coislin. p. 136. in tabula aere expreſſa. Ibi ad latera Nicephori imperatoris ſunt quatuor miniſtri, ſeu πρόεδροι. Hic quater legitur ἀεδρ, id eſt, πρόεδρος.

24. ἰησοῦ] + τῷ κυρίῳ ἡμῶν. E. Baſil. I, 180. vulgatum II, 634. Ex 6, 11. quod ibi omittit in fine orationis 634. 640. et in media oratione 648.

28. οὖν] γάρ. E. Cyrill. ſemel hunc locum habet V, a. 270.

29. σθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. ἢ Ἰου-
δαίων ὁ Θεὸς μόνον; οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν;
30. ναὶ καὶ ἐθνῶν. ἐπείπερ εἷς ὁ Θεὸς, ὃς
δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκρο-
βυστίαν

a. 270. ubi nexus postulabat γάρ. Sic ibi deest etiam πίστει.

29. δὲ καὶ] δὲ — E. Servat Cyrill. I, a. 351. V, b. 280. Si variis lectionibus opus est, notari quoque potest III, 187. ὁ θεσπέσιος γράφει παῦλος· (ergo nominatim, examinatis Codicibus Alexandrinis.) οὐκ ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνων, ἀλλὰ καὶ ἐθνῶν. Ex Cyrillo ergo et *confratribus* eius efficitur? — Poenitet et pudet iam respondere amplius — Nihil. — Id autem quisque per se intelligit, qui ipse Patres legit, me loca eorum noluisse cumulare, tametsi, et hic, et alibi ingentem numerum ad margines duorum exemplorum editionis prioris meae adscripta habeam. Ubi ergo Cyrillus omittat δὲ, non ignoro. Quinquies hunc locum laudat, id quod scilicet discitur ex edit. Griesb. p. 12. Nam is pro more suo, nec tomum, nec paginam notavit. Nihilo minus tamen δὲ exclusit.

30. ἐπείπερ εἷς ὁ] εἴπερ εἷς. E. Cyrill. V, a. 270. εἴπερ εἷς ὁ. I, a. 351. III, 367.

ὁ θεὸς, ὃς] Hoc loco ex Cod. G. seu Boern. disci potest, quomodo θεὸς et quomodo ὃς, etiam in istis *recensionis* occidentalis Codicibus, scribatur. Parisini possunt etiam consulere Codd. D. E. Notetur hoc ad 1 Tim. 3, 16. Hoc enim loco, ubi θεὸς et ὃς iungitur, nemo in ὃς lineolam reperiet, uti nec in aliis locis, verum in θεός.

ὃς δικαιώσει] ἵνα δικαιώσῃ. E. Cyrill. V, b. 276. δεδικαίωκε γάρ. III, 187. v. Griesb. Utrum ergo praeferendum? Licet enim eligere. — Mei Codd.

omnino

βεβαιοῦμεν διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν καταρ- 31.
γοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ
νόμον ἱστῶμεν. Τί οὖν; ἐροῦμεν, ἀβραὰμ IV, 1.
τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα;
εἰ γὰρ ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει 2.
καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν θεόν. τί 3.
γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; ἐπίστευσε δὲ ἀβραὰμ

τῷ

omnino omnes nihil mutant, nec hoc versu, nec vers. 31. Mirabile vero est, quod εἴπερ notatum est ex Cyrillo, haec vero non notata sunt. Solum hunc locum in indicibus reperimus, respondet Criticorum plebs.

31. *νόμον — ἱστῶμεν*] *οὐ γὰρ καταργοῦμεν νόμον διὰ τῆς πίστεως, ἀλλὰ ἱστάνομεν νόμον δι' αὐτῆς.* E. Ita Orig. IV, 228. *διὰ πίστεως — ἱστάνομεν.* Cyrill. I, a. 4. *διὰ τῆς πίστεως — ἱστῶμεν.* II, 695. et V, d. 57. Chrys. *ἱστῶμεν* bis. IX, 488. c. d. VII, 206. b XII, 95. a. Codex Boern. non habet *ἱστάνομεν*, sed *ἱστωμεν*, sine accentu. Scilicet, quia ibi interpretatio latina, *statuimus*, ab *st.* incipit. Vide supra praefationem. De Cyrillo et Orig. v. Griesb. Opus est attentione, et hic, et alibi, ne lectores aut a Griesbachio, aut a me decipiantur. Verum equidem ubique tomos, paginas, ac plerumque etiam paginarum partes per litteras a. b. c. notare soleo. Griesbachius contra, nihil nisi Wetstenium exscribit, atque adeo negligenter.

IV, 1.] Bis vulgato ordine Chrys. IX, 297. a. c. cum codicibus nunc omnino omnibus.

κατὰ σάρκα] nimirum, *δικαιοσύνην*; *κατὰ σάρκα* trahunt *κατ' ὑπερβατὸν* ad *τὸν πατέρα.* Male, ut ego arbitror. *κατὰ σάρκα* est, *κατὰ σαρκικὴν περιτομήν. οὐ γὰρ ἐκ περιτομῆς, ἀλλ' ἐκ πίστεως πρὸ τοῦ περιτέμνεσθαι ἐδικαιώθη, ὡς παρακατιὼν ἐκδηλότερον διδάσκει ὁ ἀπόστολος.*

τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύ-
ΙΑ. 4. νην. [Τέλος.] [Ἀρχή.] τῷ δὲ ἐργαζο- Τέλος τοῦ σαββάτου
μένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν,
5. ἀλλὰ κατὰ * ὀφείλημα· τῷ δὲ μὴ ἐργα-
ζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν
ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιο-
6. σύνην. καθάπερ καὶ δαυὶδ λέγει τὸν
μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ Θεὸς λογί-
7. ζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων· μακάριοι,
ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκα-
8. λύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. μακάριος ἀνὴρ,
9. ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. ὁ
μακαρισμὸς οὖν οὗτος, ἐπὶ τὴν περιτομὴν,
ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γὰρ, ὅτι
ἐλογίσθη τῷ ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιο-
10. σύνην. πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ
ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ,
11. ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· καὶ σημεῖον ἔλαβε
περιτομῆς, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς
πίστεως

IV, 4. ΙΑ. τῇ γ. τῆς β. 'βδ' ἀδελφοί, τῷ ἐργαζομένῳ.

4. τὸ ὀφείλημα] τὸ —.

11. περιτομῆς] περιτομήν. E. Chryſ. IX, 500. b. 501. d. ubi data opera explicat, bis habet: σημεῖον ἔλαβε καὶ σφραγῖδα, omiſſo περιτομῆς. Utroque modo dici poteſt, σημεῖον περιτομῆς, et, σημεῖον, τὴν περιτομήν. περιτομῆς mei omnino omnes exhibent, praeter Moſq. n. qui habet ſcholia Pſeudo-Oecumenii. Qui Chryſoſtomum Hom. VIII. legerit, ipſe intelliget, quae turbet verſu 11. 12. 13. In homilia III. ad 2 Corinth. nihil reperio apud

πίστεως, τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι
αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι'
ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς
τὴν δικαιοσύνην· καὶ πατέρα περιτομῆς, 12.
τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ
τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς * πίστεως τῆς
ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἀβραάμ.
Τέλος τῆς γ. [Τέλος.] [Ἀρχή.] οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ 13. ΙΒ.
ἐπαγγελία τῷ ἀβραὰμ, ἢ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσ-
μου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. εἰ 14.
γὰρ οἱ ἐκ νόμου, κληρονόμοι, κεκένωται ἡ
πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία. ὁ 15.
γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὗ γὰρ
οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ παράβασις. διὰ τοῦτο 16.
ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι
βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρ-
ματι,

IV, 13. ΙΒ. τῇ δ. τῆς β. ἑβδ. ἀδελφοὶ, οὐ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία.

apud Chryf. fed T. IV, 258. d. eft: καὶ σημεῖον ἔδωκε περιτομῆς, σφραγῖδα. 402. d. καὶ σημεῖον ἔλαβε, περιτομὴν, σφραγῖδα. Cyrill. I, g. 66. καὶ σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς σφραγίδα — ἀκροβυστίᾳ. Sed περιτομὴν — τῆς ἐν ἀκροβ. I, a. 53. περιτομὴν, σφραγῖδα τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως. (Ergo, omiffo τῆς δικαιοσύνης, et, transpofitis vocabulis, ut mox verf. 12.) I, g. 124. Ex eo orgo nihil efficitur.

12. τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίστεως] τῆς πίστεως, τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ. Ita optimi Codd. Aliqui tamen τῇ omittunt. Cyrill. I, g. 67. τῆς ἐν ἀκρ. πίστεως, item III, 192. V, b. 75.

ματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ
καὶ τῷ ἐκ πίστεως ἀβραάμ, ὅς ἐστι πατὴρ
17. πάντων ἡμῶν, καθὼς γέγραπται· ὅτι
πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε, κατέ-
ναντι οὗ ἐπίστευσε θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος
τοὺς νεκροὺς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα
18. ὡς ὄντα· ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπί-
στευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολ-
λῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον· οὕτως ἔσται
19. τὸ σπέρμα σου. καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ
πίστει, οὐ κατενοήσε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη
νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων,
20. καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας σάῤῥας· εἰς
δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη

τῇ

18. σπέρμα σου] + ὡς αἱ (sic.) ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ (sic.) ἀμμὸν (sic.) τῆς θαλάσσης. E. Ita ex divinis F. et G. hoc est, ex Griesbachii *recensione* occidentali, notat Wetst. Quomodo Griesbachius (p. 14.) haec ex sterquiliniis critica furca sua eruere potuerit, id sane parumper miror. Verum S. *Remigius*, *remo* innixus, eum adiuvit inter emoliendum. Solum hoc noto, in Cod. G. legi etiam θαλασσεις, sine accentu. Ex eodem, hoc eodem versu, notari poterat, παρελ, *contra*, πιδα, *spem*, εφελπιδει, *in spe*. Vide Dresdae Cod. Boern. fol. 6. pag. 2. vers. 13. — Heus Stephane! Cras ut inferas thesauris tuis, ἡ ἀστήρ. *Stella* enim generis feminini est. Et, τὸ ἀμμόν. Nam *sabulum* est neutrius generis. [illegible] sunt, qui huiusmodi Codices probant? Hic nullum T. a. principio excidit, ut Tu, ad 1 [illegible] 4, 1., asseveras, mi Griesbachi, Vir Amicissime!

τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει,
δοὺς δόξαν τῷ θεῷ· καὶ πληροφορηθεὶς, 21.
ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι.
διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 22.
οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλο- 23.
γίσθη αὐτῷ· ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς 24.
μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν
ἐγείραντα ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν,
ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, 25.
καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

Τέλος τῆς δ. [Τέλος.]

Ε. *περὶ τῆς ἀποκειμένης ἐλπίδος.*

['Αρχή.] δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρή- V, 1. ΙΓ.
νην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου
ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· δι' οὗ καὶ τὴν προσ- 2.
αγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν
ταύτην, ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα
ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. οὐ μόνον 3.
δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψε-
σιν·

V, 1. ΙΓ. *κυριακῇ γ. ἀδελφοὶ, δικαιωθέντες ἐκ πίστεως.*

V, 1. *ἔχομεν*] *ἔχωμεν.* A. Poteſt tamen ortum eſſe, vel ex confuſione vocalium, vel ex *καυχώμεθα*, quod tamen ambiguum eſt, vel, quia homiletis hoc ad cohortationem magis erat idoneum. Vulgatum Baſil. II, 487.

3. *καυχώμεθα*] *καυχώμενοι.* Baſil. I, 142. 172. Sic mox [illegible] 143. Accommodate ad propoſitum ſuum [illegible] nexum orationis. Eodem modo II, 106. ex Rom. 2, 16. laudat, *εὐαγγέλιον ἡμῶν.* Nam *μου* [illegible] abſurdum fuiſſet.

σιν· εἰδότες, ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατερ-
4. γάζεται· ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δο-
5. κιμὴ ἐλπίδα· ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει,
ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς
καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ
ΙΓ. 6. δοθέντος ἡμῖν. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἔτι γὰρ Τέλος ἐν
χριστὸς, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν τισι.
7. ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. μόλις γὰρ ὑπὲρ
δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ
ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν.
8. συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ
θεὸς, ὅτι, ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, χρι-
9. στὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. πολλῷ οὖν μᾶλ-
λον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ,
σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς.
ΙΔ. 10. [Τέλος.] [Ἀρχή.] εἰ γὰρ, ἐχθροὶ ὄντες, Τέλος ἐν
κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τισι.
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλα-
γέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.
11. [Τέλος.] οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώ- Τέλος τῆς
μενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ κυριακῆς
χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβο- καὶ τῆς
μεν. [Τέλος.] μεγάλης ε.

Τέλος ἐν τισι.

5. περὶ εἰσαγωγῆς τοῦ πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν ἀνθρώπου ἰησοῦ χριστοῦ, ἀντὶ τοῦ πεσόντος ἐξ ἀρχῆς γηγενοῦς ἀδάμ.

διὰ

V, 6. ΙΓ. τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ ε., ὥρᾳ γ. [ἐν ἄλλοις, ὥρᾳ α.] ἀδελφοὶ, [ἔτι] χριστὸς ὄντων ἡμῶν.

V, 10. ΙΔ. τῇ ε. τῆς β. ἑβδ. ἀδελφοὶ, εἰ ἐχθροὶ ὄντες.

διὰ τοῦτο [Ἀρχή.] ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώ- 12. ΙΔ.
που ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε,
καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕ-
τως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλ-
θεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον. ἄχρι γὰρ 13.
νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ
οὐκ ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου. ἀλλ' 14.
ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ ἀδὰμ μέχρι
μωυσέως, καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας
ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως ἀδὰμ,
ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος. ἀλλ' οὐχ, 15.
ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα.
εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολ-
λοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ
θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι, τῇ τοῦ ἑνὸς
ἀνθρώπου ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς τοὺς πολλοὺς
ἐπερίσσευσε. καὶ οὐχ, ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρ- 16.
τήσαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα
ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα· τὸ δὲ χάρισμα ἐκ
πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα.
Τέλος τῆς ε. [Τέλος.] [Ἀρχή.] εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς 17. ΙΕ.
παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ
τοῦ ἑνὸς, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν
τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης
λαμβάνοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ
ἑνὸς

V, 12 — 21. ΙΔ. Ἔν τισιν· ἀδελφοὶ, ὥσπερ δι' ἑνός.

V, 17. ΙΕ. τῇ ς. τῆς β. ἑβδ. [ἐν ἄλλοις· δεκεμβρίου κη. μεθέορτον.] ἀδελφοὶ, εἰ τῷ τοῦ ἑνός.

ΙΕ. 18. ἑνὸς ἰησοῦ χριϛοῦ. ἄρα οὖν, [Ἀρχή.] ὡς
δι᾽ ἑνὸς παραπτώματος, εἰς πάντας ἀν-
θρώπους, εἰς κατάκριμα· οὕτω καὶ δι᾽
ἑνὸς δικαιώματος, εἰς πάντας ἀνθρώ-
19. πους, εἰς δικαίωσιν ζωῆς. ὥσπερ γὰρ
διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρ-
τωλοὶ κατεϛάθησαν οἱ πολλοὶ, οὕτω καὶ
διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι καταϛα-
20. θήσονται οἱ πολλοί. νόμος δὲ παρεισῆλ-
θεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ
ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ
21. χάρις· ἵνα, ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρ-
τία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις βα- Τέλος τοῦ
σιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, μεθεόρτου.
διὰ ἰησοῦ χριϛοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. [Τέλος.]

Ζ. περὶ τῆς ἐποφειλομένης ἐπὶ τῇ πίϛει πράξεως ἀγαθῆς.

VI, 1. Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμενοῦμεν τῇ ἁμαρτίᾳ,
2. ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; μὴ γένοιτο· οἵτι-
νες

V, 18. ΙΕ. μεθέορτον τῆς χριϛοῦ γεννήσεως· ἀδελφοὶ, ὡς δι᾽ ἑνὸς παραπτώματος.

20. οὗ] ὅπου. E. Basil. I, 342. II, 116. Ath. I, 754.

21. βασιλεύσῃ] βασιλεύσει. A. Ita multi Codd. Ergo ἵνα, ut alibi, cum *futuro indicativi.*

VI, 1. ἐπιμενοῦμεν] ἐπιμείνωμεν t ἐπιμένομεν. E. ἐπιμένωμεν. D. Ex septem, quos postea consului, unus ἐπιμένωμεν habet. Damasc. habet ἐπιμένω. II, 20. Vulgatum Cyrill. I, a. 542. Chrys. IX, 525. XII, 97. et alii. Accedit, quod plures Codd., qui ἐπιμένωμεν exhibent, versu tamen secundo ζήσομεν habent. Eadem est varietas vers. 15.

νες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζή-
Τέλος τῆς ε. σομεν ἐν αὐτῇ; [Τέλος.] ἢ ἀγνοεῖτε, ὅτι 3. 15.
[Ἀρχή.] ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν
ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθη-
μεν; συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ 4.
βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ
ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ
πατρός, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς
περιπατήσωμεν. εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγό- 5.
ναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ,
ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· τοῦ- 6.
το γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄν-
θρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ
σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν
ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. ὁ γὰρ ἀποθανὼν δε- 7.
δικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. εἰ δὲ ἀπε- 8.
θάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν, ὅτι καὶ συ-

ζήσομεν

VI, 3. 15. τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ, εἰς τὴν λειτουργίαν· ἀδελφοί, ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστόν.

3.] Laudat Basil. II, 317. ubi in media oratione multa omittit ex versu 4. et 5. Sic et 494. Locum integrum ac longiorem habet 634. item 636. 652. ubi tamen aliquoties, ut [illegible], post ἀγνοεῖτε addit ἀδελφοί, ex 7, 1. Semel etiam exhibet, secunda persona, ἐβαπτίσθητε. III, 25. quia ibi tractat Gal. 3, 27.

4. ἐκ νεκρῶν] — E. Ath. II, 11.

6. συνεσταυρώθη] Sic Chrys. IX, 531. sed 536. e. ἐσταύρωται, τουτέστι, νενέκρωται. Sed ex hoc, nec hic, nec ullibi alibi quicquam efficitur. Contra sunt omnes Codd.

9. ζῶμεν αὐτῷ. εἰδότες, ὅτι χριστὸς ἐγερ-
θεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνα-
10. τος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ὃ γὰρ ἀπέθα-
νε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ
ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. [Τέλος.] [Ὑπάντα εἰς τὴν Τέλος ἐν
ΙΖ. 11. πρὸς γαλάτας, καὶ ἄρξου κεφ. ι.] [Ἀρ- τισι.
χή.] οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε, ἑαυτοὺς
νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ ζῶντας δὲ
τῷ θεῷ ἐν χριστῷ ἰησοῦ, τῷ κυρίῳ ἡμῶν.
12. [Τέλος.] μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία Τέλος τοῦ
ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπ- μεγάλου
ακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ· σαββάτου.
μηδὲ

VI, 11. ΙΖ. τῷ σαββάτῳ τῆς δ. ἑβδ. ἀδελφοί, οὕτως ὑμεῖς λογίζεσθε.

11. μὲν εἶναι] εἶναι — E. Nullus meorum omittit, praeter unum Chryſ. 8. qui tamen altero loco habet. Diſſentit etiam alter Cod. Chryſ. 3. Chryſ. IX, 532. e. bis deinceps habet, laudatque ad κυρίῳ ἡμῶν. Damaſc. et Cod. Euthym. habent ante νεκρούς. Ita et Cyrill. I, a. 541. qui ad χριστῷ ἰησοῦ laudat.

τῷ κυρίῳ ἡμῶν] — E.

12. αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ] — E. v. P. In meorum uno k. deeſt ſolum αὐτῇ. Unus d. ἐπιθυμίαις αὐτῆς exhibet. Vide Chryſ. IX, 532. e. 533. c. ubi data opera explicat, atque haec ipſa urget. Diſerte haec exponunt etiam Theophyl. Oecum. I, 279. c. Theodoret. p. 64., μὴ ὑπακούειν αὐτῇ ἀμέτρως ἐξαπτούσῃ τὰς ὀρέξεις τοῦ σώματος, explicat. Damaſc. omittit, αὐτῇ ἐν. Euthym. MS. εἶτα λέγει καὶ τὸν τρόπον τῆς βασιλείας· εἰς τὸ — ἐπιθυμίαις αὐτοῦ. Et: ἐπιθυ-

μηδὲ παριςάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδι- 13.
κίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραςήσατε ἑαυ-
τοὺς τῷ Θεῷ, ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ
τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ.
ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ 14.
ἐςε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν. τί οὖν; 15.
ἁμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον,
ἀλλ' ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. οὐκ οἴδατε, 16.
ὅτι ᾧ παριςάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπα-
κοὴν, δοῦλοί ἐςε, ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρ-
τίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύ-
νην; χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι 17.

τῆς

μίας δὲ τοῦ σώματος λέγει, τὰς ἐφαμάρτους. Vide etiam Baſil. ll. ll. in primis II, 648. 641. ubi tamen ſecundo loco eſt αὐτῆς. 653. Accedit, quod nullus locus parallelus eſt, ex quo huc transferri potuerit. Nam Epheſ. 2, 3. diſſimile eſt. Apud Birch. duo ſolum Codd., iique infimi, omittunt ſolum αὐτῇ ἐν, ut Damaſcenus. Αὐτῇ ἐν deeſt apud Orig. I, 239. Suis etiam verbis refert 240. a. Αὐτῇ ἐν, ſalva ſententia, quae ita etiam expeditior redditur, poterat abeſſe. Igitur omiſſum eſt.

13. τῇ ἁμαρτίᾳ] Semel Chryſ. hic affuit: ἀλλ' ὅπλα δικαιοσύνης. Sed ibid. mox vulgatum habet. IX, 533. d. e. Similis confuſio eſt verſ. 19. ibid. 542. a. c.

15. ἁμαρτήσομεν] ἁμαρτήσωμεν. D. Multi Codices. Sed Chryſ. IX, 535. vulgatum, tamen XI, 788. e. ἁμαρτησόμεθα.

17. χάρις δὲ Θεῷ] Vulgatum cum aliis Baſil. II, 634. 636. Sic et Chryſ. IX, 535. et 430. a. Sed VII,

425.

τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας
ἐις ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. [Τέλος.] Τέλος τοῦ
ΙΗ. 18. [Ἀρχή.] ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρ- σαββάτου.
19. τίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. ἀνθρώ-
πινον λέγω, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς
ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη
ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ
ἐις τὴν ἀνομίαν· οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ
μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ ἐις ἁγιασ-
20. μόν. ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας,
21. ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα οὖν καρ-
πὸν ἔιχετε τότε, ἐφ' ὄις νῦν ἐπαισχύνε-
σθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος.
22. νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας,
δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν
ὑμῶν ἐις ἁγιασμόν· τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώ-
23. νιον. τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θά-
νατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ζωὴ αἰώ-
νιος ἐν χριστῷ ἰησοῦ, τῷ κυρίῳ ἡμῶν. [Τέ- Τέλος τῆς
λος.] κυριακῆς.

Η. ἐπανάληψις περὶ τῆς ἐν χάριτι ζωῆς.

Ἡ

VI, 18. ΙΗ. κυριακῇ δ. ἀδελφοὶ, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας.

425 e. ἐυχαριστῶ τῷ θεῷ. Unde? Ex Matth. 11, 25. ἐξομολογοῦμαι, quod ibi interpretatur, ἐυχαριστῶ. Vide 425. c. Vel etiam ex Rom. 7, 25. quem locum alii, ut ibi docui, cum hoc permutarunt.

Ἢ ἀγνοεῖτε, [Ἀρχή.] ἀδελφοὶ, γινώσκουσι VII, 1.
γὰρ νόμον λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ΙΘ.
ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; ἡ γὰρ 2.
ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νό-
μῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται
ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ἄρα οὖν ζῶν- 3.
τος τοῦ ἀνδρὸς, μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν
γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ
ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου· τοῦ μὴ
εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ
ἑτέρῳ. ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς 4.
ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος
τοῦ χριστοῦ· εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ
ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν
τῷ θεῷ. ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκὶ, τὰ 5.
παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νό-
μου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ
καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. νυνὶ δὲ κατηρ- 6.
γήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, * ἀποθανόντες ἐν

ᾧ

VII, 1. ΙΘ. τῇ β. τῆς γ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, [τοῖς.] γινώσκουσι νόμον λαλῶ.

VII, 1 — 6. Laudat Basil. II, 642.

6. ἀποθανόντος] ἀποθανόντες. Chrys. IX, 546. e. habet quidem ἀποθανόντος, sed ut interpretationem. Igitur etiam addit, καὶ ταφέντος, nimirum, τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου. Continuo autem recte exhibet, ἀποθανόντες, consentientibus Chrysostomi Codd. Mosqq. 3. 8. Ita quoque Basil. II, 642. Consentiunt etiam Codices N. T. et interpretes. In Codice Euth. Monach. reperio quidem ἀποθανόντες.

ᾧ κατειχόμεθα· ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

Θ. περὶ τῆς ὑπὸ νόμου κατακρίσεως διὰ τὴν ἁμαρτίαν.

7. τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ
διὰ νόμου· τήντε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, οὐκ ἐπιθυμήσεις.
8. ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία, διὰ τῆς ἐντολῆς, κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά.
9. ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν.
10. ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ
11. ἡ εἰς ζωήν, αὕτη εἰς θάνατον. ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα, διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτει-
12. νεν. ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ
13. ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. τὸ οὖν ἀγαθὸν, ἐμοὶ γέγονε θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. [Τέλος.] Τέλος τῆς β.

[Ἀρχή.]

νόντος. Sed huius quoque interpratatio contraria videtur. Addit enim: διὰ τοῦ βαπτίσματος, quod ad νόμου referri nequit.

['Αρχή.] οἴδαμεν γὰρ, ὅτι ὁ νόμος πνευμα- 14. K.
τικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰμι, πεπραμέ-
νος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ὃ γὰρ κατεργά- 15.
ζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο
πράσσω· ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. εἰ δὲ 16

ὃ

VII, 14. K. τῇ γ. τῆς γ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, οἴδαμεν, ὅτι ὁ νόμος.

14. σαρκικὸς] σάρκινος. E. Ita fere occurrit apud ſcriptores Graecos. Σαρκικὸς tamen reperi etiam apud Plutarch. II, 905. a. uti ibi quoque exhibent duo MSS. Moſqq. Nullus meorum Codd. hic habet σάρκινος, Unus ſolus litterae κ. inſcriptum habet ν. Quoniam tamen Griesb. ex Wetſtenio Cyrillum etiam pro σάρκινος laudavit, addo Cyrill. V, b. 251. b. ubi eſt σαρκικός. Sed σάρκινος eſt VI, b. 90. Mirabile eſt, quod utroque loco mox legitur πεπραγμένος, quod tamen vitioſum eſt. Σαρκικὸς habet etiam V, a. 354. ubi hunc locum reſpicit, nec tamen totum recitat. σαρκικὸς bis ex hoc loco habet etiam Orig. IV, 166. c. Apud Baſil. II, 420. variant libri. Griesbachius p. 19. edidit σαρκινὸς, ut σαρκικός. Vide 2 Cor. 3, 3. Ariſtot. Eth. ad Nicomach. III, 9. τὸ δὲ τύπτεσθαι ἀλγεινὸν, εἴπερ σάρκινοι. Theocrit. Id. XXI, 66. τὸν σάρκινον ἰχθύν. Hipparch. Pythagor. edit. Galei p. 669. ὅτι ἐντὶ θνατοὶ καὶ σάρκινοι. Ergo προπαροξυτόνως.

15. ὃ γὰρ — γινώσκω] in media oratione omittit Baſil. II, 420. habet 623. ubi tamen infert, ἀγαθὸν et κακὸν, poſt θέλω et μισῶ.

τοῦτο πράσσω κ. τ. λ.] Cyrill. II, 826. τοῦτο ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὃ μισῶ κακὸν, τοῦτο πράσσω. Ex Baſilio ergo et Cyrillo efficitur? — Idem, quod ex ceteris Patribus et ex iſtis ſic dictis *recenſionibus*. — Nihil.

ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ,
17. ὅτι καλός. νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργά-
ζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρ-
τία.

I. περὶ τῶν ἐν ἀνθρωπίνῃ φύσει πάθων, ἀδύνατον ποιούντων τὴν πρὸς νόμον συμφωνίαν.

18. οἶδα γὰρ, ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοὶ, τουτέστιν ἐν
τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν
παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ
19. καλὸν οὐχ εὑρίσκω. οὐ γὰρ, ὃ θέλω,
ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακὸν, τοῦ-
20. το πράσσω. εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο
ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ'
21. ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. εὑρίσκω ἄρα
τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν,
22. ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. συνήδομαι
γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄν-
23. θρωπον· βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς
μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ
νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ
τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου.
τα-

16. θέλω] + ἐγώ. E. Basil. II, 626.

18. μου] + τό. E. Ita non solum habet Cyrill. VI, b. 9. ut Wetstenius notavit, sed et V, b. 251.

οὐχ εὑρίσκω] οὐ. E. Cyrill. V, b. 251. τὸ γὰρ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν, οὐ. Sic, sed, τὸ δὲ, altero loco.

23. ἐν τοῖς μέλεσί μου prius.] — E. Cyrill. II, 826. Servat Ath. II, 21. et alii.

ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται 24.
ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;
εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ 25.
κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν
νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ· τῇ δὲ σαρκὶ, νόμῳ
ἁμαρτίας. Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα VIII, 1.
τοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα περι-
πατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. [Ἀρχή·] 2. ΚΑ.
ὁ

VIII, 2. ΚΑ. τῇ δ. τῆς γ. ἑβδ. [καὶ ἔν τισι δεκεμβρίου κθ. εἰς τὴν μεθέορτον·] ἀδελφοί, ὁ νόμος τοῦ πνεύματος.

25. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ] χάρις δὲ τῷ θεῷ. E. Ex 6, 17. quem locum hic compara. Nullus meorum Codd. hic varietatem habet. Vulgatum bis habet Chryſ. IX, 562. a. e. ubi tamen ſecundo loco poſt θεοῦ, addit μου. Vulgatum etiam I, 335. b. Baſil. I, 512. diſerte. Sic et II, 626. 648. Verum, χάρις δὲ τῷ θεῷ Cyrill. VI, b. 379. Damaſc. II, 26. 27 χάρις τῷ θεῷ Orig. I, 276. Miror, neminem ex hoc loco et ex Ieſaia intuliſſe, τάλας, loco ταλαίπωρος.

VIII, 1. μὴ κατὰ σάρκα — πνεῦμα] — E. Ath. I, 524. Sed is ſaepe quaedam in medio contextu omittit. Sic in media oratione excludit 8, 20. I, 420. Ex meis Codd. nullus iſta omittit, ſed nec aliorum probi Codd. Ex Birchianis unus omittit Vat. 1209. Excluſa ſunt a non nullis propter ſimilitudinem verſus 4. Vocabula: ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα Chryſ. omittit, ac ea verſu quarto tantum videtur agnoſcere. v. IX, 563. a. 565. d. Sed idem mox, verſu 2. non videtur agnoſcere, ἐν χριστῷ ἰησοῦ. Sic idem ſemel νῦν transponit, ſemel omittit. v. 562. e. 563. a. De his, ac de confuſione unius Codicis Theophylacti d. vide P.

Codici

ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. [Τέλος.] Τέλος τῆς γ.

IA.

Codici d. repugnat Cod. q. et ceteri Codd. Theophylacti, quos poſtea conſului. Poſt ἰησοῦ a non nullis inculcatur, τοῖς, quo non opus eſt. Coniungenda enim ſunt, τοῖς ἐν χριστῷ — περιπατοῦσι. Qui τοῖς inculcabant, ad prius τοῖς ἐν, intelligebant οὖσιν. Integros verſus 1. et 2. Pauli nomine laudat Chryſ. VII. 210. b. poſito tamen νῦν, poſt κατάκριμα; et omiſſis, verſu ſecundo, vocabulis, ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ſcilicet, quod leguntur verſu primo. Cyrillus, qui plura huius epiſtolae loca deinceps extra ordinem laudat, recitat verſum 1. et 2. ſine varietate, omiſſis ſolis, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα, quae facile poterant intelligi. Eadem tamen negligentius refert V, d. 103. Pro ſententia ſua Griesbachius poterat etiam laudare Damaſcenum, qui ſibi tamen in ſcholio ipſe repugnat. Memoratur etiam ſcholium Origenis, quod addendum erat a Wetſtenio. Si eius ad hunc locum eſt ſcholium, ſine ullo dubio reperietur in Cod. Aug. 5. qui catenam habet. Is tamen nunc non eſt amplius in manibus meis. Euthymii MS. diſerte explicat: μὴ κατὰ τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας πολιτευομένοις, λέγω δὴ τὰς φαύλας, ἀλλὰ πνευματικῶς καὶ κατὰ θεὸν ἀναστρεφομένοις, ἤτοι κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ ἁγίου πνεύματος. Baſil. II, 626. μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσι diſerte. In his verbis autem ibi terminat. Nec enim reliqua ibi ad eius propoſitum pertinebant.

2. ἐν χριστῷ ἰησοῦ] — E. Baſil. III, 48. 87. Ibid. priore loco, poſtulante ſententia, ἡμᾶς, poſteriore diſſentiunt Codd. inter με et σε. v. Chryſ. IX, 563. a. coll. 565. d. Servat iſta Ath. II, 3.

ΙΑ. περὶ τῆς ἀποδύσεως τῶν φυσικῶν παθημάτων διὰ
τῆς πρὸς τὸ πνεῦμα συμφωνίας.

[Ἀρχή.] τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ 3. ΚΑ.
ἠσθένει διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ
υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρ-
τίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας, κατέκρινε τὴν
ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί· ἵνα τὸ δικαίωμα 4.
τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ
σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.
οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς 5.
φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ
πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς, 6.
θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος,
ζωὴ καὶ εἰρήνη. διότι τὸ φρόνημα τῆς 7.
σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ
Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται.
[Ἀρχή.] οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ ἀρέσαι 8. ΚΑ.
οὐ δύνανται. ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, 9.
ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ

ἐν

VIII, 3. ΚΑ. μεθέορτον (Modo occurrit τὸ μεθέορτον, modo ἡ μεθέορτος, nimirum ἡμέρα. Gregor. Naz. in Hom. εἰς τὴν καινὴν κυριακὴν, p. 268. καὶ μεθέορτος ἑορτή. Pollux I, p. 24. μεθέορτοι ἡμέραι.) τῆς χριστοῦ γεννήσεως, ἔν τισιν· ἀδελφοὶ, τὸ ἀδύνατον.

VIII, 8. ΚΑ. ἰανουαρίου η. [ἐν ἄλλῳ· δ.] μεθέορτον τῶν φώτων· [ἔν τισι προέορτον τῶν φώτων.] ἀδελφοὶ, οἱ ἐν σαρκὶ ὄντες.

9. οὐκ ἐστὲ] οὐκέτι ἐστέ. E. Ath. II, 452. sed vulgatum 10. 479. Mox primo loco deest etiam, ἀλλ' ἐν πνεύματι. Deinde bis, τοῦ Θεοῦ.

ἐν ὑμῖν. — [Τέλος.] εἰ δέ τις πνεῦμα χρι- τέλος ἐν
10. στοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. εἰ δὲ τισι τοῦ
χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' μεθεόρτου.
ἁμαρτίαν· τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιο-
11 σύνην. εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος
ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας
τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσει καὶ τὰ
θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ * τὸ ἐνοικοῦν
12. αὐτοῦ * πνεῦμα ἐν ὑμῖν. ἄρα οὖν, ἀδελ-
φοὶ

10. εἰ δὲ] Apud Basil. II, 193. sententia postulabat, ὁ δὲ. Ergo vulgatum 584.

11. ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν] ἰησοῦν χριστόν. Ath. II, 452. sed, χριστὸν ἰησοῦν ἐκ τῶν νεκρῶν. 479. et mox abest, ὁ ἐγ. τ. χρ. ἐκ νεκρῶν. 8. τὸ ἐγεῖραν ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν. Sic et 12.

διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος] διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα. Vulgatum magis Graecum est. Atque ita habet Ath. I, 522. 534. 536. Apud Oecum. I, 303. d, temere textus editus est ex edit. Erasmi, Nam in scholio 305. a. recte laudatur, ac diserte ἐνοικοῦν, contra ἐνοικῆσαν, defenditur. Cyrill. IV, 92. exhibet: διὰ τὸ ἐνοικῆσαν αὐτοῦ πνεῦμα τοῦ μονογενοῦς. Sed 824. ἐγείρας ἰησοῦν χριστὸν — διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος. 831. ἐγείρας χριστὸν ἰησοῦν — διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος. Ut nos edidimus, magno consensu exhibent non solum Codd. Mosqq. sed et sex alii, quos postea examinavi. Solus 13. dissentit, qui est meorum infimus. Bis ita habet Chrys. IX, 570. c. e. Tamen exhibet, τοῦ ἐνοικοῦντος — πνεύματος. VIII, 262. b, X, 391. c. τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτ. πνεύμ. Basil. I, 276. 303. II, 584. III, 48. Ath. II, 452, 479, 8. Consensus, plurium etiam Graecorum Patrum, contra Codices epistolarum Pauli nihil potest efficere,

φοὶ, ὀφειλέται ἐσμὲν ὀυ τῇ σαρκὶ, τοῦ
κατὰ σάρκα ζῇν. ἐι γὰρ κατὰ σάρκα 13.
ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· ἐι δὲ πνεύματι
τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζή-
Τέλος τῆς δ. σεσθε. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ὅσοι γὰρ πνεύ- 14. ΚΒ.
ματι θεοῦ ἄγονται, ὅυτοί ἐισιν ὑιοὶ θεοῦ.
[Τέλος.] ὀυ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δου- 15.
λείας πάλιν ἐις φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε
πνεῦμα ὑιοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, ἀββᾶ
ὁ πατήρ. ἀυτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ 16.
τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ.
ἐι δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν 17.
θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ χριστοῦ· ἐιπερ συμ-
Τέλος ε. τισ. τοῦ προεόρτου. πάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. [Τέ-
λος.]

ΙΒ. ἐπανάληψις περὶ τῆς ἀποκειμένης τοῖς ἁγίοις δόξης.

λογίζομαι γὰρ, ὅτι ὀυκ ἄξια τὰ παθήματα 18.
τοῦ

VIII, 14. ΚΒ. σαββάτῳ τῆς ε. ἑβδ. [καὶ ἔν τισι, σεπτεμβρίου δ. τῆς ἁγίας ἑρμιόνης. καὶ σεπτεμβρίου ζ. τοῦ ἁγίου σώζοντος.] ἀδελφοὶ, ὅσοι πνεύματι θεοῦ.

13. τοῦ σώματος] τῆς σαρκός. E. Nullus meorum, ne quidem Cod. 13. Σώματος, ut mittam alios, etiam Cyrill. V, b. 146. 304. ac diserte Chrys. IX, 576. c. d.

15. ἐλάβετε — ἐλάβετε] Bis ἐλάβομεν. Ath. II, 171.

17. ἐίπερ] ἐι. E. Ath. II, 391.

18. λογίζομαι γὰρ] Haec Chrys. tam in MSS. quam in editt. omnib. et habet. IX, 580. d. 581. a.

τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν
19. ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ἡ γὰρ ἀπο-
καραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν
20. τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. τῇ γὰρ
ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα,
21. ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα ἐπ' ἐλπίδι ὅτι
καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ
τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθε-
ρίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ.
ΚΓ. 22. [Τέλος.] [Ἀρχή.] οἴδαμεν γὰρ, ὅτι πᾶσα Τέλος τοῦ σαββάτου.
ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ
23. νῦν. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν
ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες. καὶ ἡμεῖς
αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἱοθεσίαν ἀπεκ-
δεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος
24. ἡμῶν. τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ
βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει
25. τις, τί καὶ ἐλπίζει; εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπο-
μεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμε-
26. θα. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντι-
λαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν· τὸ γὰρ
τί * προσευξόμεθα, καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν,
ἀλλ'

VIII, 22. ΚΓ. τῇ ε. τῆς γ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, οἴδαμεν ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις.

21. τῆς δόξης] omittit Ath. II, 392.

26. ταῖς ἀσθενείαις] τῆς ἀσθενείας t τῇ ἀσθενείᾳ. E.

προσευξώμεθα] προσευξόμεθα. Ita etiam postea in septem Codd. reperi. v. P. Wetst. Birch.

ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ
ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις. ὁ δὲ ἐρευ 27.
νῶν τὰς καρδίας οἶδε, τί τὸ φρόνημα τοῦ
πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ
Τέλος τῆς ε. ἁγίων. [Τέλος.] οἴδαμεν δὲ, ὅτι [Ἀρχή.] 28. ΚΔ.
τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς
ἀγαθὸν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖ-
σιν. ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισε συμ- 29.
μόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ
εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελ-
φοῖς. οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκά 30.
λεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίω-
σεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε.
τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ 31.
ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; ὅσγε τοῦ ἰδίου 32.
υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάν-
των παρέδωκεν αὐτὸν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν
αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; τίς 33.
ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δι-
καιῶν.

VIII, 28. ΚΔ. φεβρουαρίου α. τοῦ ἁγίου τρύφωνος [ἐν τισι σεπτεμβρίου ιε. εἰς τὴν ἀνάβλεψιν σαύλου. ἐν ἄλλῳ· τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος μάμαντος. ἐν ἄλλῳ· εἰς μάρτυρας.] ἀδελφοὶ, τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεόν. ἐν ἄλλῳ· ἀδελφοὶ, οἴδαμεν.

ὑπερεντυγχάνει] ἐντυγχάνει. E. Chryſoſt. utrumque IX, 585. e. 586. c. V, 134. a. Tertium λαλεῖ etiam in promtu eſt, ex Hebr. 12, 24. v. XII, 296. d.

29. προέγνω] Baſil. I, 302. in uno Codice προέγνωκε. Sed 292. ſine varietate. Sic et II, 646.

34. καιῶν· τίς ὁ κατακρίνων; χριστὸς ὁ ἀπο-
θανὼν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεὶς, ὃς καὶ
ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει
ὑπὲρ ἡμῶν.

ΙΓ. περὶ τῆς ὀφειλομένης ἀγάπης χριστῷ.

35. τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ
χριστοῦ; θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς,
ἢ λιμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μά-
36. χαιρα; καθὼς γέγραπται· ὅτι ἕνεκά σου
θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθη-
37. μεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. ἀλλ' ἐν τού-
τοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαν-
38. τος ἡμᾶς. πέπεισμαι γὰρ, ὅτι οὔτε θάνα-
τος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαὶ,
οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλ-
λοντα,

35. τοῦ χριστοῦ] Sic et Basil. I, 126. 200. II, 468. ubi tamen deest, ἢ λιμός. 657. ista servat. Sed 673. τοῦ θεοῦ. Sic et III, 613. χριστοῦ. Ath. I, 263. 273. 455.

στενοχωρία] Non possum praetermittere lectionem *recensionis* occidentalis, seu Cod. G., seu Boern. Habet enim στενσαωρία, et supra, *t* (id est, *aut*) χ. Ergo altera lectio est στενσχωρία. Nemo, ut mille alia, haec notavit. Ergo Codex G., seu Boern., a Kuistero et Wetst. examinatus, non est is, quem ego edidi? Quis vero criticus eiusmodi monstra et ludibria falsariorum notabit? Immo, quis criticus eiusmodi, non dico Codices, sed sterquilinia, omnino excutiet?

38. ἀρχαὶ] + οὔτε ἐξουσίαι. E. Basil. II, 673. Vide mox.

λοντα, οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε 39.
τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι
ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ, τῆς ἐν χριςῷ
Τέλος τοῦ ἁγίου. ἰησοῦ, τῷ κυρίῳ ἡμῶν. [Τέλος.]

ΙΔ. περὶ ἐκπτώσεως ἰσραὴλ, τοῦ ἀποβληθέντος, καὶ κλήσεως τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ ἐκλεχθέντος μετὰ ἐθνῶν.

['Αρχή.] 'Αλήθειαν λέγω ἐν χριςῷ, οὐ IX, 1. ΚΕ.
ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδή-
σεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὅτι λύπη 2.
μοι ἐςὶ μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ
καρδίᾳ μου. ηὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ 3.
ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ χριςοῦ ὑπὲρ τῶν
ἀδελ-

IX, 1. ΚΕ. τῷ σαββάτῳ τῆς ϛ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἀλήθειαν λέγω ἐν χριςῷ.

39. τοῦ θεοῦ — ἡμῶν] Sic cum aliis Baſil. II, 521. Chryſ. IX, 600. b. Sed idem XI, 171. e. ἀγάπης τοῦ χριςοῦ, idque adeo urget: οὐκ εἶπεν ἁπλῶς, ἀπὸ τοῦ χριςοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χριςοῦ. Ex confuſione verſus 35. Eodem modo inter ἀρχαὶ et δυνάμεις verſu 38. inculcat, οὔτε ἐξουσίαι, quod ipſum etiam non nulli arripuerunt. Recte vero utrumque verſum diſtinguit et exhibet Chryſ. I, 135. c. Ex ſingulis locis Patrum ergo nihil efficitur. Aliud exemplum eſt 9, 3.

IX, 3. αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι] ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγώ. E. Chryſ. IX, 603. 607. a. XI, 326. ηὐχ. ἀνάθεμα εἶναι ἀπό. I, 221. 385. 464. ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι. 251. αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι. 694. ηὐχόμην ἀνάθεμα εἶναι. IX, 280. Cyrillus ſaepius haec

ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ
4. σάρκα. οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ
υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ
ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγ-
5. γελίαι· ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χρι-
στὸς, τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων
θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

[Τέλος.]

haec habet, ſed nolo cumulare locos. Baſil. I, 601. hic rurſus in media oratione omittit, ἡ χ — χριστοῦ. Habet II, 479.

4. αἱ διαθῆκαι] ἡ διαθήκη. Ath. II, 353.

5.] Sufficit hic accuratius laudare aliquot loca Ath. Chryſ. Cyrill. quae quilibet ipſe poteſt evolvere. Ergo Ath. I, 327. (489. ſed hic deeſt, τὸ κατὰ σάρκα.) 546. 726. II, 353. ſed hic abrumpit poſt πάντων θεός. Addit 13. 166. 464. Chryſ. IX, 604. e. 607. d. 653. e. VII, 51. b. VIII, 30. c. 191. b. VI, 434. I, 483. X, 172. e. Cyrill. V, a. 20. 240. 765. V, b. 58. V, c. 144. VI, a. 60. ex Neſtorio, qui haec agnoſcit. 240. VI, b. 216. Baſil. I, 282. de Chriſto. Sed 579. d. de deo patre, per ſic dictam *accommodationem*. (Arrige aures, Wetſteni cum aſſeclis!) Damaſc. II, 45. 88. Longa, varia, ac ne Graeca quidem diſputatio eſt apud Orig. IV, 48—55. de verbis, λόγος et θεός. Euthym. MS. ita habet ad h. l. ὁ χριστός, φησιν, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς, ἢ ἐπὶ πάντων τῶν κτισμάτων θεός. In priore editione dixeram, nullum Codicum meorum hic variare. Id veriſſimum eſt. Sed nec ex ſeptem iis, quos poſtea examinavi, unus eſt, qui varietatem habeat. Verumtamen de Codice k. in priore editione mea excidit haec animadverſio. Scilicet, ὁ ὢν ἐπὶ, legitur in fine verſus, extra verſum, ſed ab eadem

 manu:

Τέλος τοῦ σαββάτου

[Τέλος.] [Ἀρχή.] οὐχ οἷον δὲ, ὅτι ἐκπέ- 6. ΚΕ.
πτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ· οὐ γὰρ πάντες
οἱ ἐξ ἰσραὴλ, οὗτοι ἰσραήλ. οὐδ' ὅτι εἰσὶ 7.
σπέρμα ἀβραὰμ, πάντες τέκνα· ἀλλ' ἐν
ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα. τουτέστιν, 8.
οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς, ταῦτα τέκνα
τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας
λογίζεται εἰς σπέρμα. ἐπαγγελίας γὰρ 9.
ὁ λόγος, οὗτος· κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον
ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ σάῤῥᾳ υἱός. οὐ 10.
μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ῥεβέκκα, ἐξ ἑνὸς κοί-
την ἔχουσα, ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν.
μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων 11.
τὶ ἀγαθὸν ἢ κακὸν, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν *
πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένῃ, οὐκ ἐξ ἔργων,
ἀλλ'

IX, 6. ΚΕ. τῇ ϛ. τῆς γ. ἑβδ. οὐχ οἷον ἐκπέπτωκεν.

- manu: πάντων θεὸς vero, in principio proximi versus, in rasura, etiam a prima manu. Sic in eodem 13, 9. τὸ γὰρ οὐ, in fine versus, extra versum scriptum est, μοιχεύσεις vero, in principio proximi versus, in rasura. Sed haec quoque a prima manu. Scriba ergo utroque loco eodem modo errorem suum correxit.

9. ἐλεύσομαι] πρὸς σὲ, addit Chrys. IX, 608. d. Idem ibidem interrogat: τί ἐστι, κατὰ δύναμιν ἐπαγγελίας; Ac si ita in textu legatur.

11. κακὸν] φαῦλον. E. Synonymum ex levitate permutatum. Chrys. IX, 609. V, 410. cum aliis vulgatum. Pro φαῦλον laudari quoque poterat Cyrill. III, 820. Vide mox versum 19. et 27.

τοῦ θεοῦ πρόθεσις] πρόθεσις τοῦ θεοῦ. Sic et

Oecum.

12. ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐῤῥήθη αὐτῇ·
ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι.
13. καθὼς γέγραπται· τὸν ἰακὼβ ἠγάπησα,
14. τὸν δὲ ἡσαῦ ἐμίσησα. τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ
15. ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο. τῷ
γὰρ μωυσῇ λέγει· ἐλεήσω, ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ
16. οἰκτειρήσω, ὃν ἂν οἰκτείρω. ἄρα οὖν οὐ
τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ
17. τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ. λέγει γὰρ ἡ γραφὴ
τῷ φαραώ· ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε,
ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ
ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ
KZ. 18. γῇ. ἄρα οὖν ['Αρχή] ὃν θέλει, ἐλεεῖ·
19. ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει. ἐρεῖς οὖν μοι· τί
ἔτι μέμφεται; τῷ * γὰρ βουλήματι αὐτοῦ
20. τίς ἀνθέστηκε; [Τέλος.] μενοῦνγε, ὦ ἄν- Τέλος τῆς ε.
θρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ
θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι·
21. τί με ἐποίησας οὕτως; ἢ οὐκ ἔχει ἐξου-
σίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ
φυράμα-

IX, 18. KZ. τῇ β. τῆς δ. ἑβδ. [ἐν τισι, σεπτεμβρίου ιγ. τοῦ ἁγίου κορνηλίου.] ἀδελφοί, ὃν θέλει ὁ θεὸς ἐλεεῖ.

Oecum. in ſcholio. Utroque modo Chryſ. IX, 611. a. 612. e.

19. τῷ βουλήματι] τῷ γὰρ βουλήματι. Sed Chryſ. IX, 614. c. τῷ γὰρ θελήματι, quod aliqui ſecuti ſunt.

φυράματος ποιῆσαι, ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος,
ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς 22.
ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι τὸ
δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακρο-
θυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώ-
λειαν; καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς 23.
δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοί-
μασεν εἰς δόξαν; οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς, 24.
οὐ μόνον ἐξ ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν.
ὡς καὶ ἐν τῷ ὠσηὲ λέγει· καλέσω τὸν οὐ 25.
λαόν μου, λαόν μου· καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην,
ἠγαπημένην. καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ, οὗ ἐῤῥήθη 26.
αὐτοῖς· οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσον-
ται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. ἠσαΐας δὲ κράζει 27.
ὑπὲρ τοῦ ἰσραήλ· ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν
υἱῶν ἰσραὴλ, ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ
κατάλειμμα σωθήσεται. λόγον γὰρ συντελῶν 28.
καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ, ὅτι λόγον συντετ-
μημένον ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ 29. ΚΖ.
καθὼς προείρηκεν ἠσαΐας· [Ἀρχή.] εἰ μὴ
κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα,
ὡς

IX, 29. ΚΖ. δεκεμβρίου λ. εἰς τὴν μεθέορτον, τῶν χριστοῦ γενεσίων. ἔν τισι. καὶ ἐν ἄλλῳ, τῇ ε τῆς ς. ἀδελφοὶ, εἰ μὴ κύριος.

22. κατηρτισμένα] Editor Basilii M. II, 77. nota *b*. reprehendit Vulgatum interpretem, quod reddidit *apta*, non *aptata*. Ego potius laudo.

27. κατάλειμμα] ἐγκατάλειμμα. E. Ita Damasc. et Chrys. IX, 618. 620. 637. Aliqui ὑπόλειμμα, et,

iuncto

ὡς σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς γόμοῤῥα
ἂν ὡμοιώθημεν.

ΙΕ. ὅτι κατὰ ἀπιστίαν ἡ ἔκπτωσις, διὰ τῆς εἰς ἄγνοιαν ἐγκαταλείψεως καὶ τοῦ μὴ ἁρμόζοντος αὐτοῖς κηρύγματος.

30. τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα
δικαιοσύνην, κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιο-
31. σύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· ἰσραὴλ δὲ διώ-
κων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης
32. οὐκ ἔφθασε; διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως,
ἀλλ᾽ ὡς ἐξ ἔργων νόμου· προσέκοψαν γὰρ
33. τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος. καθὼς γέ-
γραπται· ἰδοὺ, τίθημι ἐν σιὼν λίθον προσ-
κόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ
πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ, οὐ καταισχυν-
ΚΗ. Χ, 1. θήσεται. [Τέλος.] [Ἀρχή.] Ἀδελφοὶ, ἡ Τέλος τῆς ϛ. καὶ τῆς μεθεόρτου.
μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις
ἡ

Χ, 1. ΚΗ. κυριακῇ ε. ἀδελφοὶ, ἡ εὐδοκία τῆς ἐμῆς.

iuncto utroque, ὑποκατάλειμμα. Mei Codices nihil mutant. Comparetur hic Wetst. Griesb. Birch. Ex huiusmodi locis, quae nullam dogmaticam disceptationem habent, aestimanda est Codicum fides et auctoritas.

32. νόμου] — E. Chrys. IX, 620. b. οὐκ εἶπεν, ἐξ ἔργων, ἀλλ᾽, ὡς ἐξ ἔργων νόμου. Idem tamen νόμου omittit VII, 141: ἀλλ᾽ ὡς — νόμου prorsus desunt. VIII, 54. Centies dixi, ex Chrysostomo et ceteris Patribus quodlibet defendere licet. v. P. Mei Codices nihil mutant, nisi unus 13. qui in ὡς rasuram habet, ut desit ς.

33. ἐπ᾽ αὐτῷ] ἐπ᾽ αὐτόν. E. Chrys. IX, 620. b. et Theodoret.

ἡ πρὸς τὸν θεὸν, ὑπὲρ τοῦ ἰσραὴλ ἐστιν εἰς
σωτηρίαν. μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον 2.
θεοῦ ἔχουσι, ἀλλ᾽ οὐ κατ᾽ ἐπίγνωσιν.
ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, 3.
καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι,
τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν.
τέλος γὰρ νόμου χριστὸς, εἰς δικαιοσύνην 4.
παντὶ τῷ πιστεύοντι. μωυσῆς γὰρ γράφει 5.
τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου· ὅτι ὁ
ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐ-
τοῖς. ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέ- 6.
γει· μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς ἀνα-
βήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τουτέστι χριστὸν
καταγαγεῖν. ἤ· τίς καταβήσεται εἰς τὴν 7.
ἄβυσ-

X, 1. τοῦ ἰσραὴλ] αὐτῶν. E. Ita Chryſ. IX, 607. e. 621. a. 280. c. diſſentientibus tamen eius Codicibus. Credo autem, apud Chryſoſtomum praeferendum eſſe αὐτῶν, cum praecedat ἰουδαίων. Semel autem Chryſoſtomus h. l. in animum induxerat αὐτῶν. Ergo id poſtea etiam inculcavit II, 487. εὐδοκία μου καὶ — αὐτῶν. Sic et XI, 52. Αὐτῶν etiam Cyrill I, g. 385. Birch. αὐτῶν in uno B. ego in nullo inveni, nec in ſeptem illis, quos noviſſime examinavi.

3. ἰδίαν δικαιοσύνην] δικαιοσύνην —. E. Baſil. II, 643. 664. Poterat abeſſe. Ergo omiſſum.

4. τέλος — χριστὸς] πλήρωμα οὖν νόμου ὁ χριστός. Ath. II, 378. Ex Rom. 13, 10. Eodem modo Patres alii errarunt, ut ad Clem. Alex. ſuo loco notavi.

5. αὐτοῖς] αὐτῇ. E. αὐτοῖς refertur ad αὐτά,

ἄβυσσον; τουτέςι χριςὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγα-
8. γεῖν. ἀλλὰ τί λέγει; ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά
ἐςιν ἐν τῷ ςόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ
σου, τουτέςι τὸ ῥῆμα τῆς πίςεως, ὃ κηρύσ-
9. σομεν· ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ ςόματί
σου κύριον ἰησοῦν, καὶ πιςεύσῃς ἐν τῇ καρ-
δίᾳ σοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,
10. σωθήσῃ. καρδίᾳ γὰρ πιςεύεται εἰς δικαιο-
σύνην· ςόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν.
ΚΘ. 11. [Τέλος.] [Ἀρχή.] λέγει γὰρ ἡ γραφή· Τέλος τῆς
πᾶς ὁ πιςεύων ἐπ᾽ αὐτῷ, οὐ καταισχυν- κυρ. ακῆ.
12. θήσεται. οὐ γάρ ἐςι διαςολὴ ἰουδαίου τε
καὶ ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων,
πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους
αὐτόν.

X, 11. ΚΘ. τῇ γ. τῆς δ. ἑβδ. [καὶ ἐν ἄλλοις δεκεμβρίου γ.] ἀδελφοί, λέγει ἡ γραφή. πᾶς ὁ πιςεύων ἐπὶ τῷ θεῷ οὐ.

8. λέγει] + ἡ γραφή. E. Ex interpretis alicuius supplemento. Ergo nec boni Codd. nec Patres accuratiores agnoſcunt. In his Baſil. III, 642. qui ibi explicandi cauſſa addit: οὐ χρείαν ἔχεις τὰ ὄντα σου μακρὰν, οὐρανὸν ἢ ἄβυσσους, περιεργάζεσθαι· ἀλλὰ τῷ ἐγγὺς καὶ σὺ χρῆσαι δεξιῷ βοηθήματι. Sic nec novis N. Teſtamenti editoribus ad inferos deſcendendum eſt, ut inde novas et inuſitatas *recenſiones* requirant ac reportent. In promtu ſunt Codices Graeci.

12. εἰς πάντας] εἰς πάντα καὶ ἐπὶ πάντας. E. Chryſ. IX, 624. e. 625. a. εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας. II, 399. III, 9. VII, 285. XI, 726. Vulgatum III, 769.

αὐτόν. [Ἀρχή.] πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικα- 13. ΚΘ.
λέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται· πῶς 14.
οὖν ἐπικαλέσονται, εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν;
πῶς δὲ πιστεύσουσιν, οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς
δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσσοντος; πῶς δὲ 15.
κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; καθὼς γέ-
γραπται· ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγε-
λιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ
ἀγαθά. ἀλλ᾽ οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ 16.
εὐαγγελίῳ· ἠσαΐας γὰρ λέγει· κύριε, τίς
ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ἄρα ἡ πίστις ἐξ 17.
ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος θεοῦ, ἀλλὰ 18.
λέγω· μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε εἰς πᾶσαν
τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ
εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα
Τέλος ἀπο- αὐτῶν. [Τέλος.] ἀλλὰ λέγω· μὴ οὐκ 19.
στόλων. ἔγνω ἰσραήλ; πρῶτος μωϋσῆς λέγει· ἐγὼ
παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ᾽ οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθ-
νει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. ἠσαΐας δὲ 20.
ἀπο-

X, 13. ΚΘ. ἐν τισιν, εἰς ἀποστόλους· ἀδελφοί, πᾶς ὃς ἄν.

14. Basil. II, 490. πῶς γὰρ πιστεύσουσιν (πιστεύσωσιν.) ἐὰν μὴ ἀκούσωσιν; Ath. II, 4. omittit, πῶς δὲ πιστ. — ἤκουσαν, et proximum δέ. Sed 493. habet: πῶς πιστεύσουσιν, ἐὰν μὴ ἀκούσωσι;

17. ἄρα] ὥστε. Ath. II, 494.

19. οὐκ ἔγνω ἰσραὴλ] ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω. E. Ex Chrys. IX, 632. a. ut alia plura maioris etiam momenti. Mox idem in eadem pagina πρῶτος et πρῶτον habet.

ἀποτολμᾷ, καὶ λέγει· εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ
ζητοῦσιν, ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ
21. ἐπερωτῶσι. πρὸς δὲ τὸν ἰσραὴλ λέγει·
ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς
μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέ-
γοντα.

IΒ. περὶ τοῦ σκοποῦ, καθ' ὃν ἐξεβλήθησαν, ὥστε δεύτερον ἐπανελθεῖν, ζήλῳ τῶν προτιμηθέντων ἐθνῶν συνταχθέντων τῷ πιστῷ ἰσραήλ.

XI, 1. Λέγω οὖν· μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν
αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ ἰσραηλί-
της εἰμὶ ἐκ σπέρματος ἀβραάμ, φυλῆς
2. βενιαμίν οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν
Λ. αὐτοῦ, ὃν προέγνω. [Τέλος.] ἢ [Ἀρχή.] Τέλος τῆς γ.
οὐκ οἴδατε ἐν ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; ὡς
ἐντυγ-

XI, 2. Λ. τῇ δ. τῆς δ. ἑβδ. [ἐν ἄλλοις, ὀκτωβρίου ιθ. καὶ δεκεμβρίου β.] ἀδελφοί, οὐκ οἴδατε ἐν ἠλίᾳ τί λέγει.

21. καὶ ἀντιλέγοντα] Ita et Cyrill. V, b. 41. et omnes Codices, praeter quatuor infimos, D. E. F. G. qui tamen alibi in pretio funt apud Griesbachium. Hoc loco ad eos non attendit, fed, auctoritate fcribae Codicis Cantabrigienfis, (v. Act. 14, 16.) *finivit* (fic.) *eos ambulare vias fuas.* Utinam eos potius *fanaffet,* cum praefertim ille ipfe fcriba fuppeditaffet, *fanavit.*

XI, 1. λαὸν αὐτοῦ] + ὃν προέγνω. E. Chryf. IX, 634. d. e. qui id etiam ibi urget. Et X, 53. b. Qui Codices ergo h. l. ex Chryf. interpolati funt? Ex meis omnino nullus. Immo nec mei Theophylacti Codices, praeter unum Lipfienfem, quem appello *f.* Ita tamen habent Wetft. A. D.

ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, λέ-
γων· κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτει- 3.
ναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν·
κἀγὼ, ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν
ψυχήν μου. ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρη- 4.
ματισμός; κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχι-
λίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ
τῇ Βάαλ. οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν 5.
καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγο-
νεν. εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ 6.
ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις· εἰ δὲ ἐξ
ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον
οὐκέτι

2. λέγων] — E. Omittit Chryſ. IX, 635. d. Ex Birchianis unus, ex meis nullus omittit.

4. κατέλιπον] κατέλειπον t κατέλειψα. E. Poſterius Damaſc. II, 42. Prius ex confuſione vocalium.

5. γέγονεν] Baſil. I, 395. pro arbitrio, ἐσώθη. Vulgatum 520.

6.] Chryſ. IX, 637. b. nihil mutat, niſi ἐστι, loco γίνεται. Sic unus Auguſtanus 5. qui eſt cum catena ex Chryſ. et aliis. In uno tamen Chryſ. Cod. Moſq. 8. deſunt, εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις. Ergo defectus ab χάρις ad χάρις. Cum alter Codex 3. contra ſit, non dubito, quin Chryſoſtomus haec ſeruarit. Accedit, quod I, 602. e. ſine defectu refert. Nihilominus tamen aliqui Codices, non mei, ſed aliorum, omittunt omnia ab, εἰ δὲ ἐξ ἔργων ad finem verſus. Cauſſa omittendi duplex eſſe poteſt, vel ſimilitudo membrorum, quae ſaepe ſcribis, praeſertim illis, qui hic memorantur, fraudi fuit: vel quia Chryſoſtomus haec ſine interpretatione transmittit, quod ei ni-
mis

7. οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ
ἰσραὴλ, * τοῦτο οὐκ ἐπέτυχε· ἡ δὲ ἐκλογὴ
ἐπέ-

mis arguta, atque etiam impedita videbantur. Ita multoties in eiusmodi locis clam se subduxit. Quae vero Chrysostomus non interpretatus fuerat, ea a quibusdam omissa esse, multis exemplis docui in priore editione. De Luc. 9, 55. etiam in hac editione monui. Postremo etiam Origenes in culpa esse potest, in cuius interpretatione Latina IV, 629. 630. haec abrupte laudantur. Merito quilibet mirabitur, quomodo tot scribae, verba satis obscura, tanto consensu ac sine ulla varietate, quod nullibi in locis interpolatis, praesertim tam longis, factum est, inculcarint, cum praesertim nulla addendi, sed contra omittendi caussa et occasio fuerit. Sed nec apud Birchium ullus est Codex, qui haec omittat. Qui Codices ergo hic, ut millies alibi, corrupti sunt? Scilicet infimi, A. C. D. E. F. G. 47. Dissentit adeo B. seu Vat. 1209. de quo vide Birchium ad h. l. Singula haec copiose explicat Euthymius in Cod. Monach. num. 259. cuius apographum beneficio Ignatii Hardt, Summi Viri, est penes me. Cum Euthymius nondum sit editus, nihil impedit, quo minus totum locum, qui omittitur, cum interpretatione hic adscribam:

εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις] εἰ δὲ ἐξ ἔργων ἡ ἐκλογὴ, ἀνῄρηται ἡ χάρις.

ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶ ἔργον] ἐπεὶ, εἰ μὴ ἀναιρεθῇ ἡ χάρις, τὸ ἔργον οὐκέτι λογίζεται ἔργον. ἀλλήλοις γὰρ ἐμποδίζουσι· κἂν μὴ θάτερον ἀπείη, θάτερον, οὐ συστήσεται. τοῖς ἔργοις μὲν γὰρ ἕπεται μισθὸς, ἀλλ' οὐ χάρις· ἡ χάρις δὲ δίδοται τοῖς μὴ ἐργασαμένοις, ἀλλ' οὐ τοῖς ἐργασαμένοις. τί τοίνυν φιλονεικεῖτε, ἐξ ἔργων νόμου δικαιωθῆναι, ὅπερ οὐ δυνήσεσθε; τί δὲ φοβεῖσθε προσελθεῖν, ἔργα μὴ ἀπαιτούμενοι, ἀλλὰ χάριτι δικαιούμενοι; Vide praeterea P.

ἐπέτυχε, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν. καθὼς 8.
γέγραπται· ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα
κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν,
καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον
ἡμέρας. καὶ δαυὶδ λέγει· γενηθήτω ἡ 9.
τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς θήραν,
καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα
αὐτοῖς. σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν 10.
τοῦ μὴ βλέπειν· καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν
διαπαντὸς σύγκαμψον. λέγω οὖν, μὴ 11.
ἔπταισαν, ἵνα πέσωσι; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ
τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς
ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. εἰ 12.
δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου,

καὶ

7. ἐπιζητεῖ] ἐπεζήτει. E. Elegantius quidem. Nullus tamen meorum ita, nec ullus apud Birch. Verum ex codicibus elegantibus F. G. 5. 52. iſta laudat Wetſtenius. *Quaerebat* eſt etiam in Vulg. et Itala. Chryſoſtomus vulgatum habet IX, 642. a. b. ubi tamen eſt τούτου, de quo mox monetur. Videamus autem, annon expli[illegible] poſſimus, unde hoc ſit. Tamen ergo ex Chryſoſtomo eſt. Vide VIII, 53. a. ubi eſt, et ἐπεζήτει, et mox τοῦτο.

τούτου οὐκ] τοῦτο οὐκ. Ita, praeter alios meos, duo etiam Codd. Chryſ. Moſqq. 3. et 8. hoc ipſo loco. Hi tamen hic, ut dixi, ἐπιζητεῖ ſervant. Τοῦτο explicari poteſt, κατὰ τοῦτο. Xenoph. edit. Leuncl. p. 530. a. ἐκ τούτου τε μάλα καὶ τἄλλα ἐπετύγχανεν Ἰφικράτης. Ergo et a Graecitate vindicatur. Idoneus enim auctor Xenophon, ut arbitror. Igitur etiam Griesbachius quotidie eum ſolet legere. v. Birch.

12. εἰ δὲ τὸ — πλήρωμα αὐτῶν] Omittit Wetſt. A.

Nota

καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ
μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν; [Τέλος.] Τέλος τῆς δ.
ΛΑ. 13. [Ἀρχή.] ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν, ἐφ'
ὅσον μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν
14. διακονίαν μου δοξάζω· εἴπως παραζηλώσω
μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐ-
15. τῶν. εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλ-
λαγὴ κόσμου· τίς ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ
ΛΑ. 16. ἐκ νεκρῶν; [Ἀρχή.] εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ Ἀρχὴ ἐν
ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, τισι.
17. καὶ οἱ κλάδοι. εἰ δέ τινες τῶν κλάδων
ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεν-
τρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς
ῥίζης καὶ τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου,
18. μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατα-
καυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις,
19. ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ. ἐρεῖς οὖν· ἐξεκλάσθησαν
20. οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. καλῶς·
τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει
ἕστηκας· μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ.
εἰ

XI, 13. ΛΑ. τῇ ε. τῆς δ. ἑβδ. ἀδελφοί, ὑμῖν λέγω [τοῖς ἔθνεσιν.]

XI, 16. ΛΑ. κυριακῇ ς. τῶν βαΐων. ἀδελφοί, ἡ ἀπαρχή. οὕτως ἐν τισι.

Nota hoc ad verſum 6. ubi idem omittit, εἰ δὲ — ἔργον. Habent hunc verſum et alii, et Cyrill. IV, 1037.

19. οἱ κλάδοι] οἱ — D. v. P. Quatuor ex ſeptem, quas poſtea conſului, omittunt οἱ.

εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων 21.
οὐκ ἐφείσατο, μήπως οὐδὲ σοῦ * φείσε-
ται. * ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτο- 22.
μίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, ἀπο-
τομίαν· ἐπὶ δὲ σε, χρηστότητα, ἐὰν ἐπιμεί-
νῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.
καὶ ἐκεῖνοι δὲ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπι- 23.
στίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν
ὁ θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. εἰ γὰρ 24.
σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου,
καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέ-
λαιον, πόσω μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν,
Τέλος τῆς ε. ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ; [Τέλος.]
[Ἀρχή.] οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελ- 25. ΛΒ.
φοὶ, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε παρ'
ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους
τῷ ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα
τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ. καὶ οὕτω πᾶς 26.
ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται· ἥξει
ἐκ

XI, 25. ΛΒ. τῇ ϛ. τῆς δ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν.

21. φείσηται] φείσεται. Ita postea etiam in sex reperi.

22. ἰδὲ] ἴδε. De hoc supra monui.

25. ἄχρις οὗ ad 25. γέγραπται] Omittit Chrys. IX, 651. ubi haec data opera interpretatur. Habet tamen antea 644. e. ὅταν δὲ τὸ πλήρωμα — τότε πᾶς ἰσρ. σωθ. Versum 25. et 26. multoties alibi etiam laudat, ut VII, 656. c. Item Cyrill. multoties, primo, secundo et tertio volumine.

ἐκ σιὼν ὁ ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας
27. ἀπὸ ἰακώβ. καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ'
ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρ-
28. τίας αὐτῶν. κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον,
ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν,
29. ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. ἀμεταμέ-
λητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις
30. τοῦ θεοῦ. ὥσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτε
ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ
31. τούτων ἀπειθείᾳ· οὕτω καὶ οὗτοι νῦν
ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ
32. ἐλεηθῶσι. συνέκλεισε γὰρ ὁ θεὸς τοὺς
πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας
33. ἐλεήσῃ. ὢ βάθος πλούτου καὶ σοφίας
καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ
κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ
34. αὐτοῦ. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς
35. σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ἢ τίς προέδω-
κεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ;
36. ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν
τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.
ἀμήν. [Τέλος.] Τέλος τῆς ϛ.

ΙΣ. παραινέσεις περὶ ἀρετῆς τῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ ἀνθρώπους. ἐν αἷς, περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμονοίας. περὶ τῆς πρός θεὸν λατρείας. περὶ τῆς πρὸς ἀντικει-
μένους

29. Ath. I, 455. χαρίσματα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ χάρις τῆς κλήσεως.

36. εἰς αὐτὸν] ἐν αὐτῷ, dissentientibus tamen ibi Codicibus, Basil. I, 311. vulgatum III, 7. et Ath. II, 11. 446.

μένους ἀνεξικακίας. περὶ τῆς πρὸς ἄρχοντας ὑποταγῆς. περὶ σωφροσύνης καὶ πρᾳότητος. περὶ τῆς ἐν βρώμασι καὶ ἡμέραις ἀμάχου διανοίας.

[Ἀρχή.] Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, XII, 1.
διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ ΑΓ.
σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν,
εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν
ὑμῶν· καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι 2.
τούτῳ·

XII, 1. ΑΓ. σαββάτῳ ζ. ἀδελφοὶ, παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῶν.

XII, 1. παραστῆσαι] παραστήσατε, postulante oratione, Basil. II, 492. Ergo non est diversa lectio, uti nec mille alia similia. Vide ibid. 506. in primis 653. 652. παραστήσατε etiam Ath. II, 476. ὅπως παραστήσητε. 477. Vulgatum III, 42. sed ἁγίαν omittit. Hoc loco nemo ex Patribus varietatem notavit, nec ulli in mentem venit, ut de παραστῆσαι dubitaret. Quis vero etiam, sana mente praeditus, ex homiletis et ascetis disputare audeat contra Codices N. T. fide dignissimos? Tamen homines vesani reperti sunt, qui in locis similibus ausi fuerint Codices, ex Patribus corruptos, ex Patribus defendere, si praesertim istae mirabiles lectiones ipsorum mirabilibus et impiis faverent opinionibus.

2. συσχηματίζεσθε — μεταμορφοῦσθε] συσχηματίζεσθαι — μεταμορφοῦσθαι. E. Hoc tantum in interiore margine ostentavit Griesbachius, cum tamen ita legatur in A. D. E. F. G. et tredecim eius generis aliis. Ita quoque, ut ex Birchio constat, correctum est in eius divino B. Notetur hoc ad loca alia, ubi ex multo paucioribus istius generis Codicibus Griesbachius audacissime corrupit textum, auctoritate optimorum Codicum incorruptum. Vide mox.

τούτῳ· ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαι-
νώσει τοῦ νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν
ὑμᾶς, τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν
3. καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον. λέγω γὰρ διὰ
τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ
ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν, παρ' ὃ δεῖ
φρονεῖν· ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν,
ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως.
ΛΔ. 4. [Τέλος.] [Ἀρχή.] καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ Τέλος τοῦ
σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη σαββάτου.
5. πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν· οὕτως
οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ
καθ' εἷς, ἀλλήλων μέλη. [Ὑπέρβα.] Ὑπέρβα εἰς
ΛΕ. 6. [Ἀρχή.] ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν τὸ τῆς β.
χάριν

XII, 4. ΛΔ. τῇ β. τῆς ε. ἑβδ. ἀδελφοί, καθάπερ ἐν ἑνί.

XII, 6. ΛΕ. κυριακῇ ς. καὶ ἐν ἄλλῳ, ἀπριλλίου ιϛ. ἀδελφοί, ἔχοντες χαρίσματα.

μεταμορφοῦσθε] + ἐν. E. Baſil. II, 662. qui ibi etiam proximam appendicem Chryſoſtomi excludit atque etiam 511.

δοκιμάζειν ὑμᾶς] + τὰ διαφέροντα καὶ γινώσκειν. E. τὰ διαφέροντα Chryſ. IX, 659. qui ibi aliquoties interpretatur, τὰ συμφέροντα. v. P. Cum aliis vulgatum habet Cyrill. I, a, 492. I, g. 155. 417. II, 591. 616. V, b. 147.

3. χάριτος] + τοῦ θεοῦ. D. Ita Baſil. II, 662. diſſentit tamen ibi Cod. Non agnoſcit Chryſ. IX, 660. nec X, 258. d. nec Cyrill. V, a. 355. Sed nec poſtea in ſeptem Codd. reperi. Eſt ergo explicatio ex locis Pauli ſimilibus.

χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προ-
φητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως·
εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ δι- 7.
δάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· εἴτε ὁ παρα- 8.
καλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδοὺς,
ἐν ἁπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ
ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι. ἡ ἀγάπη ἀνυπό- 9.
κριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρὸν, κολλώ-
μενοι τῷ ἀγαθῷ. τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς 10.
ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους
προηγούμενοι· τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ 11.
πνεύματι ζέοντες· τῷ κυρίῳ δουλεύοντες·

τῇ

11. κυρίῳ] καιρῷ. E. vide omnino P. et hic 13, 11. *Domino* adeo exhibet ſic dicta Vulgata et Itala. Contra tamen diſputatur a ſic dicto Ambroſiaſtro, etſi is ipſe fateatur in Graeco eſſe *domino*. Vide Sabat. *Domino* ipſe etiam inveni in Cod. Demidoviano, Goettingenſi et Baueri, qui nunc eſt Wittenbergae apud Aſsmannum Profeſſorem, Virum Eruditiſſimum. Hos tres Codd. Latinos ſolos conſului. Κυρίῳ diſerte in ſchol. Oecum. et Theodoret. explicant, ut Chryſ. Nullum lectionis καιρῷ veſtigium reperio in meis Codd. Vide etiam Birch. Griesbachius p. 31. verſ. 11. 12. κυρίῳ, litteris minoribus, καιρῷ, maioribus, in textu exhibet. Petrus ergo et Ioannes aliter ſentiebant, quam Griesbachius. Vide Act. 4, 19. 20. Cur vero h. l. lectioni καιρῷ, litteris minoribus impoſuit, κυρίῳ; Non profecto ſine cauſa. Paullo enim inferius lectoribus in lectionibus gravioribus vult imponere. Senſim, ſenſimque ergo eos, ſicuti aſinos, fricat et manſuetos ſibi cupit facere, ut onera, quaecunque ab ipſo impoſita fuerint, demiſſis auriculis, patienter dorſo baiulent.

12. τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένον-
13. τες· τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν

13. χρείαις] μνείαις. E. Aliquoties vulgatum Chryſ. IX, 676. ubi data opera explicat. Damaſc. in textu et in ſchol. Huc alludit etiam Theophyl. ad epiſt. Pauli edit. Lond. p. 861. Apud Theodoret. ad epiſt. Pauli p. 133. legitur quidem in interpretatione: τῇ μνήμῃ τῆς κοινωνίας. Sed hoc non pertinet ad μνείαις, ſed ad κοινωνοῦντες. Unde autem μνείαις venit? Ex Chryſ. XI, 674. c. quod vocabulum totus ille locus poſtulat. Scilicet, de martyribus, eorumque μνείαις, loquebatur. Sic et II, 525. c. ὑποδοχὴ δὲ μάρτυρος, τὸ συνελθεῖν (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) εἰς τὴν ἐκείνου μνήμην. 604. d. ἐν γὰρ μαρτύρων μνείαις. IX, 425. a. μαρτύρων ἁγίων μνήμαις. X, 392. fin. ὁ παρεστὼς τῷ θυσιαστηρίῳ, τῶν φρικτῶν μυστηρίων τελουμένων, βοᾷ· ὑπὲρ πάντων, τῶν ἐν χριστῷ κεκοιμημένων, καὶ τῶν τὰς μνείας ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιτελούντων· εἰ γὰρ μὴ ὑπὲρ αὐτῶν αἱ μνεῖαι ἐγίνοντο, οὐδ᾽ ἂν ταῦτα ἐλέχθη. Eſt ergo haec lectio liturgica, pro tempore ficta. Similiter etiam Baſil. III, 424. b. ἀλλ᾽ οὐ τῶν μαρτύρων ἀμελῆσαι δίκαιον, ὧν ταῖς μνείαις κοινωνήσων καλῇ. Item Gregor. Nyſſ. II, 214. b. ubi XL. martyrum memoriam celebrat, habet: ταῖς μνήμαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες. Quid ergo per Patres probandum, utrum μνείαις an μνήμαις; Nam nec ſibi conſtant. Poſtremo addo, nullum omnino meorum Codd. habere μνείαις. Sed nec Birch. reperit. Euthym. MS. interpretatur: ἐν ταῖς σωματικαῖς χρείαις — ἐν τῷ εἰσφέρειν — αὐτοῖς τὰ χρειώδη. v. P. Contra quos ergo fere plerumque diſputandum [illegible] critico? Contra haereticos raro, ſed contra aſcetas, homiletas, dogmaticos,

 pole-

Τέλος τῆς κυριακῆς. Ἄρξου τῆς β.

ξενίαν διώκοντες. εὐλογεῖτε τοὺς διώκον- 14.
τας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.
[Τέλος.] [Ἄρξου.] χαίρειν μετὰ χαιρόν- 15.
των, καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. τὸ 16.
αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ
ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς
συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ'
ἑαυτοῖς. μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδι- 17.
δόντες. προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων
ἀνθρώπων. εἰ δυνατὸν, τὸ ἐξ ὑμῶν, 18.

μετὰ

polemicos, exegetas, metaphrastas, indoctos, barbaros, leves, audaces, ac, quod indignissimum est, contra aliquot Codices sterquiliniarios, quos homines aliqui inconstantes, et laudant, et reprehendunt. Similes ergo sunt quibusdam amatoribus, qui temporariis amicitiis et inimicitiis moti, eodem die eandem meretricem multoties foras crudeliter propellunt, ac multoties hospitaliter domo recipiunt. Cod. Boern. h. l. exhibet: *μνίαις*. Cur non adeo *μυίαις* aut *κυνομυίαις*; Griesbachius testatur, neminem facile falli posse per lectiones Chrysostomi. Quomodo vero testari potest de Chrysostomo, aut de ceteris Patribus, cum eos non nisi *τῇ κυριακῇ τοῦ τυφλοῦ*, *ἤδη* (aut, ut ipse, dialecto Aeolica, Graece loqui solet, *ἔτι*) *δύναντος ἡλίου*, soleat legere?

17. *ἀνθρώπων πάντων* Chrys. IX, 682. *ἀνθρώπων* omittit Theodoret. ad h. l. Sed haec arbitraria et fortuita sunt, quae plerumque silentio praetermisi. Notanda vero est appendix, quam Chrys. habet VIII, 536. a. *προνοούμενοι γὰρ, φησι, καλὰ, οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων*. Homiletice! Verum etiam Basil. II, 424. addit:

καλὰ,

19. μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. μὴ
ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί· ἀλλὰ δότε
τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ· ἐμοὶ ἐκδί-
20. κησις· ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. ἐὰν
οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν·
ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν,
ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφα-
21. λὴν αὐτοῦ. μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ·
ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. [Τέ- Τέλος τῆς 3.
XIII, 1. λος.] [Ἀρχή.] Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις
ΑΖ. ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γάρ ἐστιν
ἐξουσία εἰ μὴ * ὑπὸ θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ἐξου-
σίαι, ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν.
2. ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ
θεοῦ

XIII, 1. ΑΖ. σαββάτῳ η. ἀδελφοί, πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις.

καλά, φησιν, οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ καί. Ex 2. Cor. 8, 21. Ex meis Codd. nullus istam appendicem habet, sed Wetstenii nobilissimi. Vide Griesbachium, qui tamen haec ad farraginem variarum lectionum reiecit. Recte! Quis enim sanae mentis homo Codicibus A. F. G. ullo in loco fidem et auctoritatem tribuat, contra tot praestantes Codices, quos tamen omnes Griesbachius, appellatione *Constantinopolitanorum*, frustra infamare tentat.

XIII, 1. ἀπό θεοῦ] ὑπό θεοῦ. Theodoret. utrumque p. 136. Chrys. IX, 686. c. ὑπὸ τοῦ θεοῦ et ὑπὸ θεοῦ.

οὖσαι ἐξουσίαι] ἐξουσίαι. —. E.

ὑπὸ τοῦ] τοῦ —. E.

θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκό-
τες, ἑαυτοῖς κρῖμα λήψονται. οἱ γὰρ 3.
ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔρ-
γων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. θέλεις δὲ μὴ φο-
βεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει,
καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς. θεοῦ γὰρ 4.
διάκονός ἐστι, σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ
κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μά-
χαιραν φορεῖ. θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκ-
δικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.
διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ 5.
τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν.
διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουρ- 6.
γοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσ-
καρτεροῦντες. ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς 7.
ὀφειλάς. τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ
τέλος, τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν φό-
βον· τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμήν. μηδενὶ 8.
μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾷν ἀλλή-
λους·

3. τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν] τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῷ κακῷ. E. Chryſ. IX, 687. ubi data opera explicat vulgatum. Nec aliter in utroque Codice Moſquenſi 3. et 8. Sed τῷ κ. τ. λ. Damaſc. II, 49. Repugnant Codices mei omnes.

7. τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος] — E. Ath. II, 62.

8. ὀφείλετε] Ex hoc vocabulo Chryſ. IX, 690. a. b. in interpretatione fingit ὀφείλημα et ὀφειλήν. Plane, ut 1 Cor. 7, 3. Nemo tamen, hoc quidem loco, ut 1 Cor. 7, 3. ita vecors fuit, ut alter-utrum

λους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον
9. πεπλήρωκε. τὸ γάρ· οὐ μοιχεύσεις· οὐ
φονεύσεις· οὐ κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρή-
σεις· οὐκ ἐπιθυμήσεις· καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐν-
τολὴ, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦ-
ται, ἐν τῷ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς
10. ἑαυτόν. ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ
ἐργάζεται. πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη·
11. [Τέλος.] καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, Τέλος τοῦ
ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· σαββάτου.
ΛΗ. [Ἀρχή.] νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτη-
ρία

XIII, 11. ΛΗ. κυριακῇ κη. καὶ τῆς τυροφάγου καὶ εἰς τὴν γέννησιν τοῦ τιμίου προδρόμου· ἀδελφοὶ, νῦν ἐγγύτερον.

utrum probarit. Ita novi Critici nec ſibi conſtant. De Chryſoſtomo nemo iudicare poteſt, niſi qui eum legerit. Id, ut arbitror, per ſe patet. Verum multa alia notiſſima ſunt, quae tamen mihi, etiam poſt priorem editionem meam, centies in hac repetenda fuerunt, propter quorundam ἀγνωσίαν καὶ ἄνοιαν.

9. κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις] οὐ ψευδομαρτυρήσεις — D. Cyrill. V, b. 95. Alii alia ob ſimilitudinem membrorum, vel omiſerunt, vel, agnito errore, transpoſuerunt. Habet hoc Chryſ. IX, 690. c. ſed omittit, οὐ κλέψεις et οὐκ ἐπιθυμήσεις. II, 490. habet ſola, οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις. VI, 288. d. omittit ſolum, οὐκ ἐπιθυμήσεις. Damaſc. II, 50. ſervat omnia, ſed 353. abeſt, οὐ φονεύσεις et οὐκ ἐπιθυμήσεις. v. P.

11. εἰδότες τὸν καιρὸν] Recenſio ſcurrilis, apud Clem. Alex. 531. εἰδότες τὸν κύριον. Diſſimili errore iidem

ρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ἡ νὺξ προέκοψεν, 12.
ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ
ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ
ὅπλα τοῦ φωτός. ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχη- 13.
μόνως περιπατήσωμεν· μὴ κώμοις καὶ μέ-
θαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι
καὶ ζήλῳ· ἀλλ᾽ ἐνδύσασθε τὸν κύριον 14.
ἰησοῦν χριστὸν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ
ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας. Τὸν δὲ ἀσθε- XIV, 1.
νοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς
διακρίσεις διαλογισμῶν. ὃς μὲν πιστεύει 2.
φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα
ἐσθίει. ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ 3.
ἐξουθενείτω· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα
μὴ

iidem ſcurrae 12, 11. loco κυρίῳ exhibuerunt καιρῷ. Vide edit. Clem. Potteri p. 628. nota 3.

12. προέκοψεν] Editor Baſil. I, 473. nota *b.* excuſat Vulgatum Latinum propter *praeceſſit.* Sed alii quoque atque adeo divina Itala ita habet. Vide Sabat. Scilicet editor Pariſinus ignorabat, Latinitas pendere ex lexico beati Spieſeri.

14. ἐπιθυμίας] ἐπιθυμίαν. Ath. II, 517.

XIV, 1. διαλογισμῶν] λογισμῶν. E. Chryſ. IX, 701. 702. utrumque. Vulgatum 427. e. Utrumque etiam habet Damaſc. II, 51. 155. Patriſtice!

3. ἐξουθενείτω] Chryſoſtomus ita quidem in textu, ſed in interpretatione IX, 702. b. οὐκ εἶπεν, ἐάτω, οὐκ εἶπε, μὴ ἐγκαλείτω, οὐκ εἶπε, μὴ διορθούσθω, (Volo tandem cognoſcere, non, quid non dixerit, ſed quid tandem dixerit. Reſpondet ergo:)

μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελά-
4. βετο. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέ-
την; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σαθή-
σεται δέ· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς στῆσαι
5. αὐτόν. [Τέλος.] ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν Τέλος τῆς
παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. κυριακῆς.
ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω.
ΛΘ. 6. [Ἀρχή.] ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρο-
νεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ
οὐ φρονεῖ. * καὶ ὁ ἐσθίων, κυρίῳ ἐσθίει·
εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων,
κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ.
7. οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς
8. ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. ἐάντε γὰρ ζῶμεν,
τῷ κυρίῳ ζῶμεν· ἐάντε ἀποθνήσκωμεν, τῷ
κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάντε οὖν ζῶμεν,
ἐάντε ἀποθνήκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν.
Μ. 9. [Ἀρχή.] εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς καὶ ἀπέ-
θανε

XIV, 6. ΛΘ. σαββάτῳ θ. καὶ εἰς κοιμηθέντας. ἀδελ-
φοί, ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν.

XIV, 9. Μ. τῇ γ. τῆς ε. ἑβδ. ἀδελφοί, εἰς τοῦτο χρι-
στὸς ἀπέθανε.

ergo:) ἀλλά, μὴ ὀνειδιζέτω, μὴ διαπτυέτω. Iam ergo novimus, quid Paulus dixerit. Haec est illa Asiatica *recensio* Bengelii, quam Asiaticus orator Chrysostomus enixus est.

4. γάρ ἐστι] ἐστι — E. Omissum ἐστὶ, peperit δυνατεῖ et δύναται. Rursus hic sibi repugnat Damasc. II, 52. 399. Ex meis solus 20. seu Euthym. cum Chrys. 3. et 8. omittit ἐστί.

6. ὁ ἐσθίων] καὶ ὁ ἐσθίων.

θανε καὶ ἀνέστη καὶ * ἔζησεν, ἵνα καὶ νε-
Τέλος τοῦ σαββάτου. κρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. [Τέλος.]

σὺ

9. καὶ ἀνέστη] — E. Ex meis nullus omittit, nec ex feptem iis, quos poftea examinavi. Ex interpretibus folus Damafc. omittit. Ἀνέστη et ἔζησε fervat cum aliis Chryf. IX, 704. ubi de induftria haec interpretatur. Utrumque tamen omittit 292. c. Cyrilli tredecim loca, quae nec Wetftenius, ergo, ut femper, nec Griesbachius, fatis accurate indicavit, haec funt: I, a. 70. I, g. 54. 307. II, 745. III, 285. (non, 283.) 614. 791. V, a. 712. V, b. 160. 234. 260. (et, quae Wetft. ex Act. Ephef. notavit,) V, d. 40. 105. Habet ergo, καὶ ἀνέστη, omittit, καὶ ἔζησε loco 1. 6. Habet ἔζησε, omittit ἀνέστη. 2. 3. 4. 5. 8. 10. 11. 12. 13. ἀπέθανε καὶ ἀνέζησε. 7. ultimam partem verfus folam laudat. 9. In his locis idem confundit, εἰς τοῦτο et διὰ τοῦτο, quod a nullo animadverfum eft. Qui credunt, καὶ ἀνέστη, huc translatum effe ex 1 Theff. 4, 14. facile rem expediunt. Sed ita quidlibet ex quolibet loco translatum licet dicere. Ἔζησε enim, quod hic auctoritate Codd. probandum eft, diffimilia reddit haec duo loca. Paulus hic enucleatius dixit: ἀπέθανε, ἀνέστη, καὶ ἀναστὰς ἔζησε, non ἀνέζησε. Ἀνέζησε vero in quibusdam conflatum videtur ex ἀνέστη et ἔζησε, aut, quia, fublato ἀνέστη, ἔζησε non videbatur fententiam luculenter fatis declarare. Ex Birchianis unus 1209. omittit, qui non tam nobilis, quam notus eft. Duo Codices Vaticani 367. et 1209. infra etiam ad verfum 22., cuius generis fint, demonftrant. Nam 1209. plerumque eft pediffequus iftius 367. qui tamen minus corruptus eft.

ἀνέζησε] ἔζησε. Ita maximo Codicum et interpretum confenfu, in his Chryf. IX, 704. d. Vide 1 Theff. 4, 14.

10. σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ
σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες
γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ χρι-
11. στοῦ. γέγραπται γάρ· ζῶ ἐγὼ, λέγει
κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ
πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ.
12. ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον
13. δώσει τῷ θεῷ. μηκέτι οὖν ἀλλήλους
κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ
μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ, ἢ
14. σκάνδαλον. οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ
ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' * αὐτοῦ· εἰ μὴ
τῷ

10. τοῦ χριστοῦ] τοῦ θεοῦ. E. Damaſc. II, 52. Contra ſunt Codd. mei omnes. Item ceteri interpretes. Cyrill. V, d. 59. πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ χριστοῦ, φησί· παραστησόμεθα δὲ τῷ χριστῷ· καθιεῖται γὰρ ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, κρίνων τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ· καίτοι λέγοντος τοῦ δαυὶδ, ὅτι θεὸς κριτής ἐστι. θεὸς ἄρα ἐστὶν ὁ χριστός. Haec ſaltem defendunt lectionem τοῦ χριστοῦ. Chryſoſt. χριστο non ſolum IX, 705. d. e. ſed et VI, 429. IX, 229. Quod ſi vero homileta aut dogmaticus, unus et idem alter, hic θεοῦ exhibuit, ſecit id ideo, quod utrumque Chriſto accommodabat, ut hic ex Cyrillo diſcitur.

12. περὶ — δώσει] modo περὶ, modo ὑπὲρ, ſed ἀποδώσει. Chryſ. IX, 705. d. e. De Codd. Chryſ. 3. et 8. v. P.

14. δι' ἑαυτοῦ] δι' αὐτοῦ. Maximo Codd. conſenſu. Apud Chryſ. utrumque eſt IX, 711. b. d. et II, 228. δι' ἑαυτοῦ. Forte editorum culpa. Oecum.
I, 388,

τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοι-
νόν. εἰ δὲ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου 15.
λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς·
μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε ὑπὲρ
οὗ χριστὸς ἀπέθανε. μὴ βλασφημείσθω 16.
οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. οὐ γάρ ἐστιν ἡ βα- 17.
σιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ
δικαιοσύνη, καὶ εἰρήνη, καὶ χαρὰ ἐν πνεύ-
ματι ἁγίῳ. ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων 18.
τῷ χριστῷ, εὐάρεστος τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος
Τέλος τῆς γ. τοῖς ἀνθρώποις. [Τέλος.] ἄρα οὖν [Ἀρ- 19. ΜΑ.
χή.] τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς
οἰκοδο-

XIV, 19. ΜΑ. σαββάτῳ τῆς τυρινῆς ἤτοι τῆς τυροφά-γου· ἀδελφοί, τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν. * Δέον γινώσκειν, ὅτι τὸ, ἁμαρτία ἐστὶ, καὶ τὸ, τῷ δὲ δυναμένῳ, καθεξῆς ἀναγινώσκεται καὶ ἐν τῷ πραξαποστόλῳ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἀντιγράφοις.

I, 388. a. in ſchol. bis αὐτοῦ. Item Theodoret. Δι᾽ αὐτοῦ recte interpretati ſunt, τῇ ἑαυτοῦ φύσει. Graecos autem aliquos δι᾽ αὐτοῦ interpretari potuiſſe, vel, διὰ τὴν εὐαγγελικὴν αὐτοῦ (χριστοῦ) νομοθεσίαν, vel, τουτέστι, τοῦ θεοῦ, id ſane miror. Damaſc. II, 53. exhibet δι᾽ ἑαυτοῦ. 398. παρ᾽ αὐτοῦ.

18. τούτοις] τούτῳ. E. Saepe ſane in N. Teſt. in his eſt ſingularis. Singulari in his utuntur etiam Latiniſtae et Germani. Male! Graeci et Latini rectius utuntur plurali. Hoc loco τούτοις tuentur Codices. Damaſc. habet τούτῳ, quem in hac epiſtola multoties expreſſerunt Codices ſterquilinarii, ut cuique licuit animadvertere. Sed iſte Damaſceni Pariſienis Codex ipſe quoque eſt infimus,

20. οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. μὴ ἕνεκεν
βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ.
πάντα μὲν καθαρά· ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀν-
θρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι.
21. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν
οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει
22. ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ. σὺ πίστιν
ἔχεις· κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκι-
23. μάζει· ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ,
κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ
ὃ

fimus. Ergo meus Mosquensis g. plerumque ab eo dissentit. Damascenus valere nequit contra Codices reliquos omnes. Chrys. IX, 713. a. habet etiam τούτοις, consentientibus Codd. Mosqq. 3. et 8.

21. ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ] — E. Servat Basil. II, 437. 670. et alii. Habet, sed semel transponit Chrys. IX, 713. d. e. Vulgari ordine I, 233. X, 113. d. Vide Oecum. I, 390. fin. 391. et P. Euthym. MS. εἰπὼν δὲ, ὅτι σκανδαλίζεται καὶ τὰ ἑξῆς ἰσοδύναμα, καθίκετο τῆς ἀσθενείας τοῦ ἐντε-λοῦς. (Forte, ἀτελοῦς.)

22. ἐνώπιον τοῦ θεοῦ] — E. Chrys. IX, 714. et eius Codd. Mosqq. 3. et 8. Item Oecum. n. et Oecum. I, 391. a. Sed ibidem c. d. primum, ἴσω ὁ θεὸς τὸ πρᾶγμα, ac bis, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Omittit etiam Euthym. Cod. 20. et Aug. 5. Sed hoc repetitur in scholio Theodoreti, ac Gennadii scholium id quoque innuit.

23. πᾶν — πίστεως] πᾶν γὰρ τὸ μὴ ἐκ πίστεως γενόμε-νον. Ath. II, 388.

ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστί. * τῷ δὲ 24. [XVI
δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέ- 25.]
λιόν

ἁμαρτία ἐστι] Post haec leguntur capitis 16. versus 25 – 27 editionum vulgarium, in meis quidem Codicibus omnino omnibus, etiam in septem iis, quos post priorem editionem consului. Igitur huc revocaveram iam in edit. priore. Nexus est aptissimus et arctissimus, ac de eo monent quoque interpretes cum alii, tum Oecum. Sermo fuerat περὶ ἀσθενῶν. Eos ergo optat στηριχθῆναι a deo. Sed continuo rursus περὶ ἀσθενῶν addit: ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν. Vide etiam Theodoret. et Theophyl. ad h. l. et ad 15, 1. 16, 24. Cyrillus, qui loca ex hac epistola *secundum ordinem* laudat, habet haec V, d. 119. b. ante 15, 8. seqq. Seorsim autem, quod obiter noto, hunc locum laudat I, g. 10. Rufinus (v. Orig. IV, 687. col. 2. a. b.) ponit haec in fine epistolae, qui ibi etiam contra Marcionem disputat, a quo omnia ab hoc loco ad finem resecta esse, tradit. Ipse tamen fatetur, haec in aliis Codd. hoc loco lecta esse. Tandem addit: *alii vero Codices in fine id,* (legitur ibi etiam: *id est.*) *ut* nunc *est positum, continent.* De Rufino vide in ista editione, in *indice rerum, indicem hunc*: Rufinus Origenis scripta interpretando foedavit, et: Rufinus pessimus interpres. Ut enim ipse contra Rufinum disputem, non est huius loci. v. Wetst. P. Ex Codicibus Birchii duo soli Vat. 367. et 1209. ista hic exhibent. Ex his evidenter apparet, cuius sint generis. Lectionariorum Graecorum auctoritatem hic non urgeo. Saepe enim quaedam in media oratione transmittunt et ad alia transeunt. Sed ea quoque hic consentiunt cum Codicibus textus perpetui et cum Codicibus, qui commentarios, scholia et catenas habent. Neque tamen lectionaria,

λιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις

naria, si haec temere invicem iunxissent, fallere aut latere potuissent criticum attentum ac pluribus Codicibus instructum. Codices enim textus perpetui, in quibus notatae sunt lectiones ecclesiasticae, id arguissent, additis vocabulis ὑπέρβα et ἄρξου, quae hic in nullo Codice reperiuntur. Quo die autem haec coniunctim lecta fuerint in ecclesia Graeca, discitur ex hac editione 14, 19. Ut autem hic tres versus transpositi sunt in infimi generis Codicibus, ita idem Codicum genus transposuit 2 Cor. 14, 34. 35. post versum 40. Nisi me omnia fallunt, auctor huius confusionis est Clem. Alex. nec tamen sua culpa. Etenim p. 578. d. recitans Rom. 15, 28. οἶδα, ὅτι ἐρχόμενος — ἐν πληρώματι — continuo addit: πλήρωμα χριστοῦ καλέσας κατὰ (16, 25. editionum vulgarium.) ἀποκάλυψιν μυστηρίου ad γνωρισθέντος. Ex his ergo dialectici et critici acuti, quales erant isti Latinistae, colligebant, Clementem haec in suis Codicibus reperisse post caput 15. Hoc eis satis erat. Hinc iam intelligitur, quae ἀντίγραφα memoret Rufinus, scilicet ἀντίγραφα Clementis. Eodem modo ipse Origenes, ut docui ad Io. 1, 3. non ἀντίγραφα N. Testamenti, sed Clementis memorat. Eorum, qui hanc ambiguitatem vocabuli ἀντιγράφων nondum, nec ex Patribus, inprimis ex interpretibus, nec ex mea priore editione didicerunt, ac tamen nomina sua adhuc inter criticos profitentur, me sane miseret. Eiusdem Clementis et Eusebii auctoritate a non nullis translati sunt Matth. 5. versus 4. et 5. Sed neuter recte intellectus est. Quoties in hac ipsa editione monui, locos nonnullos temere translatos esse etiam ab Athanasio, Basilio etc? Fictionum, seu *possibilitatum*, ut vocant, inventores et opifices, qui

νίοις σεσιγημένου. Φανερωθέντος δὲ νῦν 25. [26.]
διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ᾽ ἐπιτα-
γὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως,
εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος· μόνῳ 26. [27.]
σοφῷ θεῷ, διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς
Τέλος τοῦ σαββάτου. τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. [Τέλος.]

ΙΗ. περὶ τῆς μιμήσεως τῆς χριστοῦ ἀνεξικακίας.

[Ἀρχή.] Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ XV, 1.
τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν. MB.
καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ἕκαστος * ἡμῶν 2.
τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς
οἰκοδομήν. καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ 3.
ἤρεσεν, ἀλλά, καθὼς γέγραπται· οἱ ὀνει-
δισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε, ἐπέπεσον ἐπ᾽
ἐμέ. ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμε- 4.
τέραν διδασκαλίαν προεγράφη· ἵνα διὰ τῆς
ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γρα-
φῶν,

XV, 1. MB. κυριακῇ ζ. ἀδελφοί, ὀφείλομεν ἡμεῖς οἱ δυνατοί.

qui hic, neſcio quid, de tabellario Pauli ſomniarunt, ii absque ullo dubio, intempeſto convivio ſuperſtites, altero die iam illuceſcente, inter manus meretricum et ſervorum, cubitum elati fuerant ebrii.

XV, 2. ἕκαστος γὰρ] γὰρ —.

ἡμῶν] ὑμῶν. D. Baſil. II, 456. ſed ibid. in MSS. ἡμῶν. Ὑμῶν habet etiam Chryſ. IX, 720. c. Theodoret ad h. l.

5. φῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ὁ δὲ θεὸς τῆς
ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν
τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν
6. ἰησοῦν· ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι
δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου
ΜΓ. 7. ἡμῶν, ἰησοῦ χριστοῦ. διὸ [Ἀρχὴ] προσ-
λαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χρι-
στὸς προσελάβετο * ὑμᾶς εἰς δόξαν θεοῦ.
8. [Τέλος.] λέγω δὲ, ἰησοῦν χριστὸν διάκο- Τέλος τῆς κυριακῆς.
νον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας
θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας
9. τῶν πατέρων· τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους
δοξάσαι τὸν θεόν· καθὼς γέγραπται· διὰ
τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ
10. τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. καὶ πάλιν λέγει·
εὐφράνθητε ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
11. καὶ πάλιν· αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ
ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ
λαοί.

XV, 7. ΜΓ. τῇ δ. τῆς ε. ἑβδ. καὶ προεόρτιον τῆς τοῦ χριστοῦ γεννήσεως· ἀδελφοὶ, προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους.

5. ἐν ἀλλήλοις] Omittit Ath. II, 4.

6. δοξάζητε] δοξάζωμεν. Ath. II, 4.

7. προσελάβετο ἡμᾶς] προσελάβετο ὑμᾶς. A.

8. ἰησοῦν χριστὸν] χριστὸν ἰησοῦν. A. Cyrill. II, 838. V, d. 119. 146. λέγω γὰρ χριστὸν διάκονον. Ath. I, 955. χριστὸν ἰησοῦν διάκ. γενέσθαι.

9. ἔθνεσι] + κύριε. E.

λαοί. καὶ πάλιν ἡσαΐας λέγει· ἔσαι ἡ 12.
ῥίζα τοῦ ἰεσσαὶ, καὶ ὁ ἀνιςάμενος ἄρχειν
ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιεῦσιν. ὁ δὲ 13.
θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης
χαρᾶς καὶ ἐιρήνης ἐν τῷ πισεύειν, ἐις τὸ
περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει
πνεύματος ἁγίου. πέπεισμαι δὲ, ἀδελφοί 14.
μου, καὶ ἀυτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ
ἀυτοὶ μεςοί ἐςε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμέ-
νοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους
νουθετεῖν.

ΙΘ. περὶ τῆς λειτουργίας ἀυτοῦ, τῆς ἐν ἀνατολῇ καὶ δύσει.

τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοὶ, 15.
ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς,
διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ
θεοῦ, ἐις τὸ ἐιναί με λειτουργὸν ἰησοῦ 16.
χριςοῦ ἐις τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ ἐυαγ-
γέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ
τῶν ἐθνῶν ἐυπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν
Τέλος τῆς δ. πνεύματι ἁγίῳ. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἔχω 17. ΜΔ.
ὄυν καύχησιν ἐν χριςῷ ἰησοῦ τὰ πρὸς * τὸν
θεόν. ὀυ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τὶ, ὧν ὀυ 18.
κατειρ-

XV, 17. ΜΔ. τῇ ε. τῆς ε. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἔχω καύχησιν ἐν.

14. ἀλλήλους] ἄλλους. D. Chryfoft. conftanter ἄλλους. IX, 428. b. 729. c. e. 730. a. Vide P.

17. τὰ πρὸς] + τόν.

κατειργάσατο χριςὸς δι᾽ ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν
19. ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει
σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύμα-
τος θεοῦ· ὥςε με ἀπὸ ἱερουσαλὴμ καὶ
κύκλῳ μέχρι τοῦ ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι
20. τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριςοῦ. οὕτω δὲ
φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου
ὠνομάσθη χριςὸς, ἵνα μὴ ἐπ᾽ ἀλλότριον
21. θεμέλιον οἰκοδομῶ· ἀλλὰ, καθὼς γέ-
γραπται· οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ,
ὄψονται· καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασι, συνήσουσι.
22. διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν
23. πρὸς ὑμᾶς. νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων
ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ
ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν
ἐτῶν·

18. λόγῳ] ἐν λόγῳ. E. Ath. I, 534. Idem II, 452. οὐ τολμῶ τι ἐγὼ λέγειν, ὧν οὐ — χριςὸς δι᾽ ἐμοῦ λόγῳ καὶ ἔργῳ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν.

19. πνεύματος θεοῦ] πνεύματος ἁγίου. E. v. P. ἁγίου ex correct. in uno inveneram. Poſtea in nullo inveni, θεοῦ habet Damaſc. 56. Theodoret 152. Theophyl. 148. Oecum. I, 404. Euthym. MS. Explicatur tamen ἁγίου. Sed ἁγίου. Ath. II, 452. Baſil. I, 320. qui alia etiam mutat verſu 17. Item Cyrill. V, a. 355. 674. VI, a. 224. Tamen idem θεοῦ. 338. et V, d. 60. Rufinus adeo habet: *in virtute ſpiritus dei.* Vide Orig. IV, 676. d. Πνεύματος ἁγίου; ut notius et uſitatius, arripiebant. Sic et Hebr. 9, 14. a non nullis mutatum eſt αἰωνίου.

ἐτῶν· ὡς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν σπανίαν, 24.
ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐλπίζω γὰρ δια-
πορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ'
ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ· ἐὰν ὑμῶν πρῶτον
ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. νυνὶ δὲ πορεύομαι 25.
εἰς ἱερουσαλὴμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις.
εὐδόκησαν γὰρ μακεδονία καὶ ἀχαΐα κοι- 26.
νωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς * τοὺς πτωχοὺς
τῶν ἁγίων τῶν ἐν ἱερουσαλήμ. εὐδόκησαν 27.
γὰρ, καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσιν· εἰ γὰρ
τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ
ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς
λειτουργῆσαι αὐτοῖς. τοῦτο οὖν ἐπιτελέ- 28.
σας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρ-
πὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν
σπανίαν. οἶδα δὲ, ὅτι ἐρχόμενος πρὸς 29.
ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγε-
Τέλος τῆς ε. λίου τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι. [Τέλος.]
[Ἀρχή.]

24. ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς] — E. Sic Chryſ. IX, 733. d. e. Servat tamen ipſe 514. e. diſerte hunc locum notaris. Sed rurſus XII, 401. c. ἱσπανίαν ἐλπίζω θεάσασθαι. Ergo hic etiam deeſt διαπορευόμενος. Ibidem verſu 19. omittit etiam κύκλῳ et τοῦ χριστοῦ.

ἐλπίζω γὰρ] Unus Cod. Chryſ. δὲ, loco γάρ. Alter omittit. In edito bis abeſt l. l. Sublato, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς, amplius non opus erat γάρ. Utroque loco contra ſunt mei omnes, praeter k. qui δὲ habet.

26. εἰς τοὺς πτωχοὺς] τοὺς omiſerat edit. Gregor.

29. τοῦ εὐαγγελίου τοῦ] — E. Clem. Alex. 578. Origenes.

ΜΕ. 30. [Ἀρχή.] παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ,
διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ διὰ
τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνί-
σασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ
31. πρὸς τὸν θεόν. ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν
ἀπειθούντων ἐν τῇ ἰουδαίᾳ· καὶ ἵνα ἡ δια-
κονία μου ἡ εἰς ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος
32. γένηται τοῖς ἁγίοις· ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω
πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συνα-
33. ναπαύσωμαι ὑμῖν. ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης
μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. [Τέλος.] Τέλος τοῦ σαββάτου.
XVI, 1. [Ἀρχή.] συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελ-
ΜΞ. φὴν ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς
2. ἐν κεγχρεαῖς· ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν
κυρίῳ

XV, 30. ΜΕ. σαββάτῳ ι. [ἐν ἄλλοις νοεμβρίου κθ. τοῦ ἁγίου παραμόνου.] ἀδελφοὶ, παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ [τοῦ ὀνόματος] τοῦ κυρίου.

XVI, 1. ΜΞ. τῇ ς. τῆς ε. ἑβδ. ἀδελφοὶ, συνίστημι ὑμῖν φοίβην.

genes, ſeu, verſio Latina vulgata, IV, 678. 680. et Codices ſterquiliniarii. Recte hunc defectum nec interiore margine dignum, cenſuit, etſi ex Wetſtenio notaverit Codd. A. C. D. E. F. G. Griesbachius. Tanta vis veritatis eſt. Sed alibi tamen, vel ex uno, aut paucis iſtorum Codicum, contra reliquos omnes mutavit contextum. In Clemente autem notandum eſt, quod poſt hunc verſum ſubiungit vulgarium editionum 16, 25. ſeqq. noſtrae 14, 27. ſeqq. Verum ille ſaepius loca disiuncta invicem iungit. Centum ac pluribus exemplis id demonſtratur in mea variarum lectionum ex Patribus editione.

κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστῆτε
αὐτῇ, ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζῃ πράγματι· καὶ
γὰρ αὕτη προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ
αὐτοῦ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε πρίσκιλλαν καὶ 3.
ἀκύλαν, τοὺς συνεργούς μου ἐν χριστῷ
ἰησοῦ. οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν 4.
ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν· οἷς οὐκ ἐγὼ
μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλη-
σίαι τῶν ἐθνῶν. καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐ- 5.
τῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε ἐπαίνετον τὸν
ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς
ἀχαΐας εἰς χριστόν. ἀσπάσασθε μαριάμ, 6.
ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς. ἀσπά- 7.
σασθε

XVI, 3. πρίσκιλλαν] πρίσκαν. D. Theodoret. 157. πρίσκιλλαν ἢ πρίσκαν. ἀμφότερα γάρ ἐστιν εὑρεῖν ἐν τοῖς βιβλίοις. Scilicet in diverſis locis. Nam ipſe hic videtur inveniſſe πρίσκιλλαν. Tamen p. 294. diſerte monet, hic legi πρίσκαν. Forte autem permutavit 2 Tim. 4, 19. Chryſ. vulgatum non ſolum IX, 741. ſed et XII, 352. 353. et alibi.

συνεργοὺς] συλλειτουργούς. E. Chryſ. IX, 740. a. etiam in Codd. Moſqq. 3. 8.

5. ἐπαίνετον] Multi Codd. ἐπαινετὸν, neglecta regula grammaticorum.

ἀχαΐας] ἀσίας. E. Ter vulgatum Chryſ. IX, 744. 746. a. b. Illud eſt apud Damaſc. II, 58. Praeter alios Euthym. MS. etiam habet ἀχαΐας, et in ſchol. repetit.

6. εἰς ἡμᾶς] εἰς ὑμᾶς. E. Codd. Chryſ. inter ſe diſſentiunt. Immo edita etiam diſſentiunt, IX, 746. b. d.

σασθε ἀνδρόνικον καὶ ἰουνίαν, τοὺς συγγενεῖς
μου, καὶ συναιχμαλώτους μου· οἵτινές εἰ-
σιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ
8. ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν χριστῷ. ἀσπάσασθε
ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ.
9. ἀσπάσασθε οὐρβανὸν, τὸν συνεργὸν ἡμῶν
ἐν χριστῷ, καὶ στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου.
10. ἀσπάσασθε ἀπελλῆν, τὸν δόκιμον ἐν
χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν ἀριστοβού-
11. λου. ἀσπάσασθε * ἡρωδίωνα, τὸν συγγενῆ
μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν ναρκίσσου,
12. τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε τρύ-
φαιναν καὶ τρυφῶσαν, τὰς κοπιώσας ἐν
κυρίῳ. ἀσπάσασθε περσίδα τὴν ἀγαπητὴν,
13. ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. ἀσπά-
σασθε ῥοῦφον, τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ
14. τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε
ἀσύγκριτον, φλέγοντα, ἑρμᾶν, πατρόβαν,
ἑρμῆν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς.
15. ἀσπάσασθε φιλόλογον καὶ ἰουλίαν, νηρέα
καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ ὀλυμπᾶν,
καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους.
16. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.
ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

[Τέλος.]

11. ἡροδίωνα] ἡρωδίωνα.

14. ἑρμᾶν] apud Damasc. II, 59. in marg. traditur: οὗτός ἐστιν ἑρμᾶς, ὁ τὸ βιβλίον τὸ ἐπίγραφον Ποιμὴν συντάξας.

Τέλος τῆς παρα-σκευῆς.

[Τέλος.] [Ἀρχή.] παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, 17. ΜΖ.
ἀδελφοὶ, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ
τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν, ἣν ὑμεῖς
ἐμάθετε, ποιοῦντας· καὶ ἐκκλίνατε ἀπ'
αὐτῶν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν, 18.
ἰησοῦ χριστῷ, οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυ-
τῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ
εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν
ἀκάκων. ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάν- 19.
τας ἀφίκετο· χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω
δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθὸν,
ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. ὁ δὲ θεὸς 20.
τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ
τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. *
ἀσπάζονται ὑμᾶς τιμόθεος, ὁ συνεργός μου, 21.
καὶ λούκιος καὶ ἰάσων καὶ σωσίπατρος, οἱ
συγγενεῖς μου. ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ 22.
τέρτιος, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ.
ἀσπάζεται ὑμᾶς γάϊος, ὁ ξένος μου καὶ 23.
τῆς ἐκκλησίας ὅλης. ἀσπάζεται ὑμᾶς 24.
ἔραστος, ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ κούαρ-
τος, ὁ ἀδελφός. ἡ χάρις τοῦ κυρίου 25.
ἡμῶν,

XVI, 17. ΜΖ. τῇ β. τῆς ϛ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, παρακαλῶ ὑμᾶς σκοπεῖν.

19. θέλω — σοφοὺς] Basil: III, 627. βούλομαι δὲ πάντας ὑμᾶς φρονίμους.

20. μεθ' ὑμῶν· ἀμὴν] ἀμήν. —.

ἡμῶν, ἰησοῦ χριστοῦ, μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. * [Τέλος.] Τέλος τῆς β.

πρὸς ῥωμαίους. ἐγράφη ἀπὸ κορίνθου
διὰ φοίβης, τῆς διακόνου τῆς ἐν κεγ-
χρεαῖς ἐκκλησίας. στίχων ϡ κ.

25. *μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.*] Hic omnes mei terminant epistolam. Vide supra ad 14, 23. Damascenus, et hic, et supra istos tres versus exhibet. Interpretationem vero, quae tamen ex Chrysostomo decerpta est, hic in fine adiecit contra Chrysostomum ac contra Codices omnino omnes, qui commentarios, scholia aut catenas habent. Qui aliquando Codicem Damasc. Parisinum inspexerint, definient, utrum id culpa Codicis, an editoris, ut ego credo, acciderit. Mosquensis Codex Damasc. g. deficit ab Rom. 10, 18. ad 1 Cor, 6, 13.

Ἡ

Πρὸς Κορινθίους πρώτη Ἐπιστολή.

Περὶ πλειόνων καὶ διαφόρων ἡ ἐπιστολὴ διόρθωσιν ἔχει τῶν κορινθίοις ἡμαρτημένων.

[Ἀρχή.] Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος ἰησοῦ I, 1. A.
χριστοῦ, διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ σωσθέ-
νης ὁ ἀδελφός τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, 2.
τῇ οὔσῃ ἐν κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ
ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπι-
καλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἰησοῦ
χριστοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε καὶ
ἡμῶν. [Ἀρχή.] χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη 3. B.
ἀπὸ θεοῦ, πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ
χριστοῦ.

I, 1. A. τῇ γ. τῆς ϛ. ἑβδ. παῦλος κλητὸς ἀπόστολος.

I, 3. B. σαββάτῳ ια. ἀδελφοί, χάρις ὑμῖν.

I, 1. Initium negligentius notat Cyrill. V, d. 60. Priores verſus bis habet Damaſc. II. 61. cum magna confuſione, diſerte tamen explicat κλητός. κλητὸς omittit Ath. II, 11.

4. χριστοῦ. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε
περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ, τῇ
5. δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ· ὅτι ἐν
παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ
6. λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει· καθὼς τὸ μαρ-
τύριον τοῦ χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν.
7. ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρί-
σματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν
8. τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἰησοῦ χριστοῦ. ὃς καὶ
βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἰησοῦ χριστοῦ.
9. πιστὸς ὁ θεὸς, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν
τοῦ

4. εὐχαριστῶ ad verf. 5. γνώσει] Sine varietate Cyrill. I, g. 232. Sic, fed omiffo τοῦ θεοῦ, et poft λόγῳ, addito, καὶ πάσῃ σοφίᾳ, idque etiam repetit. IV, 1072. εὐχαριστῶ — χρ. ἰησοῦ, fine varietate. V, a. 115. Negligenter IV, 794. μου — περὶ πάντων ὑμῶν ἐπὶ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ χάριτι. Τοῦ θεοῦ ex meis unus Aug. 6. Oecumenii, fi ita appellare licet, omittit. v. Griesb.

5. Cyrill. III, 866. πεπλουτισμένοι τε, καθ' ἅ φησιν ὁ μακάριος παῦλος, ἐν παντὶ λόγῳ, καὶ ἐν πάσῃ γνώσει, καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ. Ergo, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ut modo notavi, *bis*. Si hic iam accederent Codices *fterquiliniarii*. — Quid ergo illud *bis* apud Cyrillum valet contra codices probos? — Nihil. — Addo Chryf. II, 330. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτ. — γνώσει. III, 136. εὐχαριστῶ — μου ἐπὶ τῇ — ἐν αὐτῷ, ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστ. — χαρίσμ. Sed idem X, 8. 9. nihil addit, nihil omittit, uti nec probi Codices. Singulis in locis ita contra difputare, non eft noftri confilii, tametfi loca Patrum in promtu funt.

τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ κυρίου

Τέλος τῆς γ. καὶ τοῦ σαββάτου. ἡμῶν. [Τέλος.]

Α. μετὰ τὸ προοίμιον, περὶ τοῦ μὴ διχονοεῖν πρὸς ἀλλήλους ἐκ φιλοδοξίας τῆς ἐπὶ σοφίᾳ ἀνθρωπίνῃ. ἐν ᾧ, περὶ θείας σοφίας. περὶ λειτουργιῶν. περὶ τοῦ μὴ κρίνειν διδασκάλους. περὶ τοῦ μὴ ἐπαίρεσθαι.

[Ἀρχή.] παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, 10. Γ.
διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἰησοῦ
χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ
μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρ-
τισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ
γνώμῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, 11.
ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν χλόης, ὅτι ἔριδες
ἐν ὑμῖν εἰσι. λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος 12.
ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μέν εἰμι παύλου, ἐγὼ δὲ
ἀπολλὼ, ἐγὼ δὲ κηφᾶ, ἐγὼ δὲ χριστοῦ.
μεμέρισται ὁ χριστός; μὴ παῦλος ἐσταυρώθη 13.
ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα παύλου
ἐβαπτίσθητε; εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, ὅτι 14.
οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ κρίσπον καὶ
γάϊον· ἵνα μή τις εἴπῃ, ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν 15.
ὄνομα ἐβάπτισα. ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν 16.
στεφανᾶ

I, 10. Γ. κυριακῇ η. [ἔν τισι, σεπτεμβρίου ιδ. εἰς τὴν προσκύνησιν τῶν τιμίων ξύλων. καὶ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ εἰς τὴν γ. ὥραν.] ἀδελφοὶ, παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τοῦ ὀνόματος.

15. ἐβάπτισα] ἐβαπτίσθητε E. Chryſ. X, 18. b. in edito et in Codd. Moſqq. 2. 7. Ita ſolus inſimus numerum 15. Sed nec Theophylacti Codices accedant.

στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα, εἴ τινα ἄλ-
17. λον ἐβάπτισα. οὐ γάρ ἀπέστειλέ με χρι-
στὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ
ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς
Δ. 18. τοῦ χριστοῦ. [Ἀρχή.] ὁ λόγος γὰρ ὁ
τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία
ἐστὶ, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ
19. ἐστι. [Τέλος.] γέγραπται γάρ· ἀπολῶ Τέλος τῆς κυριακῆς.
τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν
20. τῶν συνετῶν ἀθετήσω. ποῦ σοφός; ποῦ
γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος
τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν
21. τοῦ κόσμου τούτου; ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ
σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς
σοφίας τὸν θεὸν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ
τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς
22. πιστεύοντας. ἐπειδὴ καὶ ἰουδαῖοι σημεῖον
αἰτοῦ-

I, 18. Δ. τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ καὶ εἰς τὴν ὕψωσιν· ἀδελφοὶ, ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ.

cedunt. Solus Damascenus editus. Wetstenius ex G. notavit, ἐβαπτίσθη. Falso. Habet enim ἐβάπτεισα (Sic. et mox:) βεβάπτικα δέ. Unde ergo Codices scurriles, nimirum A. C. ac ceteri apud Wetst. et Birch. h. l. corrupti sunt? Nonne ex Chrysostomo?

22. σημεῖον] σημεῖα. E. Rectius quidem, ut multoties dixi. Chrysostomus hoc rursus inuexit X, 26. II, 495. XII, 399. Cyrill. V, a. 775. Si ergo centum Patres Graeci hic Graece locuti essent, quid efficeretur? Auditudos esse Graecos Pauli melio-

αἰτοῦσι, καὶ ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσι·
ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν χριστὸν ἐσταυρωμένον, 23.
ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ἕλλησι δὲ μωρίαν·
αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, ἰουδαίοις τε καὶ ἕλ- 24.
λησι, χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν.
Τέλος τῆς ὑψώσεως. [Τέλος.] ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ, σοφώ- 25.
τερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί· καὶ τὸ ἀσθενὲς
τοῦ θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί.
[Ἀρχή.] βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, 26. E.
ἀδελφοὶ, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα,
οὐ

I, 26. E. σαββάτῳ ιβ. καὶ σαββάτῳ μετὰ τὴν ὕψωσιν· ἀδελφοὶ, βλέπετε τὴν κλῆσιν.

meliores Codices. Sed prius conſulamus Cyrillum V, d. 61. Atqui ibi eſt σημεῖον. Ex meis Codd. ſoli Theophylacti i et 8. ita habent. Contra ſunt Theophyl. d. Moſq. ſ. Lipſienſis, Oxonienſes, Venetus. Hic de nullo religionis decreto ſermo eſt. Ergo haec criſis transferri poteſt ad loca ſimilia, ubi ἐμπαῖκται νεωτερικοὶ κακουργοῦσι.

23. ἕλλησι] ἔθνεσι. E. Alibi in N. T. ἕλληνες ſunt Chriſtiani ex gentilibus. Hoc loco intelliguntur gentiles in genere, maximeque Graeci. Ergo aliqui ſubſtituerunt ἔθνεσι. Chryſ. X, 26. vulgatum, ſed Moſqq. Codd. eius hic inter ſe diſſentiunt. Idem II, 264. ἔθνεσιν habet. Sic et Cyrill. V, b. 390. A ſe ipſo diſſentit Theodoret. v. pag. 171. nota 8. Senſum ergo expreſſerunt non nulli, idque fere extra nexum verſus 22. et 24. Ἕλληνες, quod legitur verſ. 22. et 24. id hoc etiam verſu vindicat. Mei Codices omnino omnes ἕλλησιν habent. Vide etiam Birch. Rurſus ergo hic corrupti ſunt Cod. Wetſt. A. B. C. D. E. F. G.

οὐ πολλοὶ δυνατοὶ, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς·
27. ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ
θεὸς, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ, καὶ
τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξεξέλατο ὁ θεὸς,
28. ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά· καὶ τὰ
ἀγενῆ τοῦ κόσμου, καὶ τὰ ἐξουθενημένα
ἐξελέξατο ὁ θεὸς, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα
29. τὰ ὄντα καταργήσῃ· ὅπως μὴ καυχή-
σηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον * τοῦ θεοῦ.
30. [Τέλος.] ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χρι- Τέλος τοῦ
στῷ ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ θεοῦ, σαββάτου.
δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρω-
31. σις· ἵνα, καθὼς γέγραπται· ὁ καυχώ-
II, 1. μενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω. Κἀγὼ ἐλ-
θὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἦλθον οὐ καθ'
ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας, καταγγέλλων
2. ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ
ἔκρινα

27. τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ] καταισχύνῃ τοὺς σοφούς. E. Ad similitudinem καταισχ. τὰ ἰσχυρὰ Chryſ. et ex eo aliqui Codices. Item Baſil. I, 542.

29. ἐνώπιον αὐτοῦ] ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Maximo conſenſu Codd. Tamen Euthym. 20. in textu et in ſcholio αὐτοῦ. Lectionaria bis habent τοῦ θεοῦ, tam in lectione media, quam in fine.

30. ἐγενήθη — δικαιοσύνη τε καὶ] ἐγένετο ἡμῖν δικαιοσύνη καί. Ath. I, 469.

II, 1. μαρτύριον] μυστήριον nullus bonus Codex habet. εὐαγγέλιον Theodoret. Diſerte μαρτύριον Chryſ. X, 43. c. οὐκ εἶπε, τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. Oecum I, 430. d. Euthym. μαρ-
τύριον

ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τί ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν
Τέλος τῆς μεγάλης ε. χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. [Τέλος.]
καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν 3.
τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς· καὶ ὁ 4.
λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πει-
θοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ᾽ ἐν
ἀπο-

τύριον δὲ προσηγόρευσε τὸ κήρυγμα, ὡς μαρτυροῦν περὶ τοῦ χριστοῦ, ἢ καὶ, ὡς ἔλεγχον τὴν πλάνην. v. Cyrill. V, d. 61. Chryſ. II, 495. b. III, 137. a. Unde vero iſti ſcarabaei, nimirum Wetſt. A. C. G. eruerunt μυστήριον; Tamen ex Chryſoſtomo I, 740. a. coll. 739. e. καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ.

2. τοῦ εἰδέναι] τοῦ — E. Meorum nullus omittit. Solus infimus 13. habet, τι εἰδέναι, omiſſo mox τι, ut Cyrill. III, 429. V, a. 289. 695. V, d. 22. quae eſt lectio facillima. Τὸ poterat abeſſe. Ergo omiſerunt. Theodoret. bis habet 174. 576. Cyrill. V, d. 61. ἔκρινα εἰδέναι τι. Chryſoſt. X, 42. 43. vulgatum, ſed II, 495. τι εἰδέναι.

4. ὁ γὰρ λόγος ἡμῶν καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν — πειθοῖς, Ath. II, 47.

πειθοῖς ἀνθρωπίνης] ἐν πειθοῖς, nec tamen ex hoc loco, notatur in libello grammatico, qui vulgo Basilio tribuitur p. 2. Legitur ille libellus in edit. Iunt. 1515. poſt Apollonium Alexandrinum. Eam tamen editionem non ad manus nunc habeo. Pro dativo pluralis, a πειθώ, accepit etiam Euthym. MS. Explicat enim, πιθανότησι. Habet enim: οὐκ ἐν πιθανότησιν; ἤγουν ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις. Ergo ἀνθρ. σοφ. λόγοις accepit pro ἐπεξηγήσει. Ita apud eundem Euthym. legendum in interpretatione ad Oſeam p. 13. edit. Venet. quanquam ibi vitioſe editum eſt, ἐν πειθοῖς.

5. ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως. ἵνα ἡ
πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ'
5. 6. ἐν δυνάμει Θεοῦ. [Ἀρχή.] σοφίαν δὲ
λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ
τοῦ

II, 6. 5. σαββάτῳ ιγ. καὶ σαββάτῳ πρὸ τῆς ὑψώσεως. [ἐν τισι, σεπτεμβρίου ι. εἰς τὴν προσκύνησιν τῶν ἁγίων ξύλων.] ἀδελφοὶ, σοφίαν λαλοῦμεν.

θοῖς. Antecedit enim: οὐκ ἐν σοφίᾳ — οὐ δὲ ἐν λογισμοῖς. Ἐν πειθοῖς non eſt Graecum, ſed ἐνπειθέσιν. Πειθὸς non eſt in uſu. Πειθοῖς ἀνθρωπίνης ſervant omnes mei, unus tamen 13. omittit λόγοις, quod per ſe non abſurdum eſt. Chryſ. X, 44. d. e. vulgatum habet. ſed duo eius Codd. Moſqq. omittunt ἀνθρωπίνης, ut Theodoret. in uno Codice. v. edit. Noeſſelt. et Cyrill. V, a. 356. 377. 675. Verum 694. ἐν πειθοῖς σοφίας ἀνθρωπίνης λόγοις, et V, d. 20. ἐν πειθοῖ σοφίας ἀνθρωπίνοις λόγοις. Sed ad Chryſoſtomum revertamur. Is ergo rurſus vulgatum habet IX, 92. e. ſed II, 495. ἐν πειθανοῖς (loco, πιθανοῖς.) σοφίας λόγοις. I, 740. ἐν πειθανοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις. Orig. I, 163. III, 308. IV, 11. ἐν πειθοῖς σοφίας λόγοις. Vulgatum I, 377. 630. (hic tamen memoratur etiam πειθοῖ.) III, 635. ἐν πειθοῖ σοφίας λόγων. Sigma in πειθοῖς facile ante alterum ſigma omittebatur. Forte ita etiam corrigebatur ad ſimilitudinem ἀποδείξει. Ath. I, 956. μὴ ἐν πειθοῖ σοφίας ἀνθρωπίνης. Qui ergo certus eſſe vult de lectione in locis dubiis, is accedat Patres et Codices ex eis interpolatos, hoc eſt, ut nunc loquuntur, *recenſiones ſcrquili-niarias*.

6. ad 8.] Haec negligentius, multis omiſſis, laudat Baſil. I, 562. accuratius II, 99.

τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ
αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων. ἀλλὰ 7.
λαλοῦμεν σοφίαν Θεοῦ ἐν μυστηρίῳ, τὴν
ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ
τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· ἣν οὐδεὶς 8.
τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν·
εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς
δόξης ἐσταύρωσαν. ἀλλὰ καθὼς γέγρα- 9. Z.
πται· [Ἀρχή.] ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ
οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου
οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγα-
Τέλος τῶν β. σαββάτων. πῶσιν αὐτόν. [Τέλος.] ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς 10.
ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ· τὸ
γὰρ

II, 9. Z. τῇ δ. τῆς ς. ἑβδ. ἀδελφοί, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε.

7. σοφίαν Θεοῦ] Θεοῦ σοφίαν. E. Ita etiam in Codd. et in edit. Chrys. X, 49. 50. Θεοῦ prorsus omittit 52. c. et III, 470. c. Poterat vero abesse, quod mox est, ἣν προώρισεν ὁ Θεός. Cyrill. V, a. 697. Θεοῦ σοφίαν. Sic et V, d. 24. 61. Contra Chrysostomum sunt adeo Codices Theophylacti, etsi non omnes, tamen. d. i. et Oecum. 6. n. et Euth. 20. Ath. II, 378. ἀλλὰ ζητοῦμεν Θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν οὐδεὶς κ. τ. λ. Ita haud dubie Athanasius legebat in sua *Griesbachiano - Aléxandrina recensione.*

9. Hunc versum non solum cum varietate, sed et cum appendice laudat Clem. Alex. 60. b, Sed nemo ista probabit. Variat etiam Basil. I, 173.

10. ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψεν] ἀπεκάλυψεν ὁ Θεός. E. Vulg. Chrys. X, 54. III, 470. ἀπεκ. ὁ Θεός. Cyrill. IV, 828.

γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη
11. τοῦ θεοῦ. τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ
τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀν-
θρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτω καὶ τὰ τοῦ
θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ
θεοῦ.

828. V, a. 334. 385. Ath. II, 416. δὲ καὶ θεός. Multi mirabuntur, cur Griesb. ediderit verſ. 7. θεοῦ σοφίαν, et verſ. 10. ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς, cum parum interſit, etiamſi vulgaris ordo ſeruetur. Id Griesb. ipſe non ignorabat. Sed cupiebat fulcire auctoritatem Codd. Wetſt. A. C. D. E. F. G. ut eos, tanquam latrones, a latere haberet in aliis locis. A Birchianis Codd. parum habet praeſidii hoc capite, cum plerique cum meis conſentiant.

11. et 12. Deſunt in Codd. Moſqq. Chryſ. 2. et 7. ubi tamen hanc epiſtolam data opera interpretatur. v. P. Verum haec multoties alibi laudat, ut VIII, 131. [illegible] XII, [illegible] VI, [illegible] I, [illegible] 81. 484. X, 265. Neque vero hic eſt ſolus locus, in quo Chryſ. quaedam etiam tum, cum data opera interpretatur, omittit. Laudat haec praeterea Cyrill. V, a. 334 628. IV, 42. 837. 925. Damaſc. II, [illegible] Baſil. cum varietate I, [illegible] 314. 319. III, 35. accuratius I, 310. II, 584.

11. ἀνθρώπου τὸ] κατοικοῦν addit Ath. I, 552. et mox, πν. τοῦ θεοῦ τὸ ἐν αὐτῷ. Alibi tamen eundem locum laudans, omittit. Idem etiam 702. loco οὐδεὶς οἶδεν, habet οὐδεὶς ἔγνωκεν. Vide mox.

οὐδεὶς οἶδεν] οὐδεὶς ἔγνωκεν. E. Baſil ll. ll ἔγνω et ἔγνωκε. Ath. II, 416. omittit, τὸ ἐν αὐτῷ, habetque, οὐδεὶς ἔγνω, εἰ μὴ τό. 178. habet: οὐδεὶς ἀνθρώπων οἶδε τά, ſervatque, τὸ ἐν αὐτῷ — οὐδεὶς ἔγνω. Ibidem addit poſt verſ. 11. ex verſu 10. τὸ γὰρ πνεῦμα. Ex Athanaſio ergo diſcitur, quae ſit *recenſio Alexandrina.*

θεοῦ. ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου 12.
ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ
θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρι-
σθέντα ἡμῖν. ἃ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν 13.
διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ'
ἐν διδακτοῖς πνεύματος ἁγίου· πνευματι-
κοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. ψυχικὸς 14.
δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύμα-
τος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι, καὶ
οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνα-
κρίνεται. ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν 15.
πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται.
τίς

12. Appendix, quam memoravi in P. est Theophylacti. v. edit. Lond. 180. ad hunc versum. Basil. I, 271. semel, ὑμεῖς. — ἐλάβετε.

χαρισθέντα ἡμῖν] ὑμῖν est vitium edit. Gregor. Ath. II, 18. εἴδωμεν — χαρ. ἡμῖν.

13. ἁγίου] — E.

14. ψυχικὸς] Hoc non solum interpretatur Chrys. X, 56. sed et VI, 188. e. Basil. II, 205. σαρκικὸς γὰρ οὐ δέχ. Ath. I, 740. transponit versum 14. et 15.

τοῦ θεοῦ] — E. Chrys. X, 56. a. 57. c. VI, 188. VII, 287. XI, 17. v. P. Servat cum aliis Cyrill. V, b. 110. IV. 556.

καὶ οὐ δύναται γνῶναι] ὅτι οὐκ οἶδεν. E. Chrys. X, 57. e. etiam in Codd. Mosqq. 2. 7.

15. μὲν] + τὰ. E. Chrys. X, 57. e. II, 107. Sic, omisso μὲν, Damasc. II, 398. sed 68. vulgatum.

πάντα] πάντας. E. Theodoret. qui in schol. habet ἑτέρους. p. 178. ubi v. Noesselt.

16. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει
αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν χριστοῦ ἔχομεν.
III, 1. Καὶ ἐγὼ, ἀδελφοὶ, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι
ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς,
2. ὡς νηπίοις ἐν χριστῷ. γάλα ὑμᾶς ἐπότι-
σα, καὶ οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἠδύνασθε·
ἀλλ'

III, 1. καὶ ἐγὼ] κἀγὼ t κἀγὼ δέ. E. Chryſ. X, 65. a. b.

λαλῆσαι ὑμῖν] ὑμῖν λαλῆσαι. D.

σαρκικοῖς] σαρκίνοις. E. Griesbachius hic p. 45. rurſus edidit σαρκινοῖς, ut Rom. 7, 14. σαρκινός εἰμι. Ad priorem locum de σαρκικὸς et σάρκινος monui. Orig. III, 479. σαρκίνοις. Vide tamen ibi Huet. Ad hunc Apoſtoli locum autem ibi nugaciſſimus Origenes delatus eſt verbis Matthaei 14, 21. παιδίων καὶ γυναικῶν. Ergo de utrisque, ſicuti ebrius in ſomnio, philoſophatur a pag. 478. §. 3. Iterum ibid. ad Matth. 19, 13. 15. παιδία, nugas ſuas promens, exhibet σαρκίνοις. Ac tertio p. 663. Baſil. I, 216. verſu 3. exhibet σαρκικοί.

ὡς νηπίοις] (καὶ) ὡς νηπίους, ut referatur ad ἐπότισα. E. Griesbachius ad hunc verſum laudat etiam Clem. Alex. Sed eum haud dubie non legit. Qui ergo Clementis vere puerilem et anilem interpretationem vult cognoſcere, legat p. 98. totum locum. Noto hic ſolum: γάλα ὑμᾶς ἐπότισα ἐν χριστῷ· (iam de ſuo addit: καὶ διαστήσαντες ὀλίγον, ἐπαγάγωμεν, ergo poſt, ἐν χριστῷ, ſpiritus ducendus, ac deinde addendum.) ὡς νηπίους. Apud Chryſ. X, 65. a. eſt quidem ὡς νηπ. ἐν χριστῷ, ſed 66. d. prorſus praetermittitur. Legitur tamen I, 486. b.

2. καὶ οὐ βρῶμα] καὶ — D. καὶ redundare videbatur.

ἀλλ' οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε. ἔτι γὰρ 3.
σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ
ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ
κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; ὅταν γὰρ 4.
λέγῃ τίς· ἐγὼ μέν εἰμι παύλου· ἕτερος δέ·
ἐγὼ ἀπολλώ· οὐχὶ σαρκικοί ἐστε; τίς οὖν 5.
ἐστι παῦλος, τίς δὲ ἀπολλὼς, ἀλλ' ἢ διά-
κονοι, δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ, ὡς ὁ
κύριος ἔδωκεν; ἐγὼ ἐφύτευσα, ἀπολλὼς 6.
ἐπότισεν· ἀλλ' ὁ θεὸς ηὔξανεν. ὥστε οὔτε 7.
ὁ φυτεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ
αὐξάνων θεός. ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτί- 8.
ζων ἕν εἰσιν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν

λήψεται

Nemo ergo id addiderit, sed potius omiserit. v. Birch. Ex meis tres omittunt, in his unus Theophylacti. Chrys. omittit X, 66. VIII, 142. a. 173. XI, 68. XII, 87. Habet X. 65. Cyrill. I, g. 279. habet. Omittit II, 843. 913. Ath. I, 887. Euthym. 20. explicat: ἔθρεψα, δηλονότι. Scilicet, quia non dicitur, ποτίζειν βρῶμα.

οὔτε] οὐδέ. E. Manifesta correctio, quam Graeci plures habent, ut Chrysost. et alii. Plerique ac praestantissimi Codices retinent οὔτε.

4. ἕτερος δὲ ἐγώ] ἐγὼ δέ. E. Chrys. X, 67. c. Sic et Wetst. A.

5. ἀλλ' ἢ] — E. Damasc. omittit. Ex meis nullus omittit. Chrys. X, 68. b. ἐπήγαγεν· ἀλλ' ἢ διάκονοι. Sed VII, 704. τίς γάρ ἐστι παῦλος; τίς δὲ ἀπολλώ; τίς δὲ κηφᾶς; οὐχὶ διάκονοι. Tamen hic Montf. ex MSS. notat, ἀλλ' ἢ.

6. ηὔξανε] ηὖξε. E. Chrys. X, 68. sed vulg. 57.

λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. [Τέλος.] Τέλος τῆς θ.
Η. 9.[Ἀρχή.] θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ
10. γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. κατὰ τὴν
χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σο-
φὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλος
δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος δὲ βλεπέτω, πῶς
11. ἐποικοδομεῖ. θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς
δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν
12. ἰησοῦς * χριστός. εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ
ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον, χρυσὸν, ἄργυ-
ρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλά-
13. μην· ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται·
ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκα-
λύπτεται· καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι,
14. τὸ πῦρ δοκιμάσει. εἴ τινος τὸ ἔργον μένει,
ὃ

III, 9. Η. κυριακῇ θ. [ἐν τισιν ὀκτωβρίου κε τοῦ ἁγίου μαρκιανοῦ.] ἀδελφοί, θεοῦ ἐσμὲν συνεργοί.

9. γεώργιον] + ἐστε. E. Basil. I, 351. rectius 195.

10. τέθεικα] ἔθηκα. E. Chrys. X, 69. Vulgatum XI, 40.

11. ὁ χριστὸς] ὁ —. Sic et Basil. I, 486. II, 612. Ath. I, 428. qui tamen versum 10 et 11. transponit. Item Cyrill. V, a. 171. V, b. 163. Tamen V, c. 176. a. ὁ χριστός. Chrys. X, 70. a. ἰησοῦς χριστός. 79. a. χριστὸς ἰησοῦς.

12. χρυσὸν, ἄργυρον] χρυσίον, ἀργύριον. E. Ita Damasc. II, 71. Apud Basil. I, 487. variant Codd. Sed Cyrill. II, 852. εἰ γάρ τις, φησὶν, ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον, ξύλα, χόρτον, λίθους, καλάμην.

13. τὸ πῦρ] + αὐτό. E. Ita, sed dissentientibus Codd.,

ὃ ἐπῳκοδόμησε, μισθὸν λήψεται· εἴ τινος 15.
τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐ-
τὸς δὲ σωθήσεται, οὕτω δὲ ὡς διὰ πυρός.
οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ 16.
πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; εἴ τις 17.
τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον
ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν,
Τέλος τῆς κυριακῆς. οἵτινές ἐστε ὑμεῖς. [Τέλος.] [Ἀρχή.] μη- 18. Θ.
δεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς
εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς
γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. ἡ γὰρ σοφία 19.
τοῦ κόσμου τούτου, μωρία παρὰ τῷ θεῷ
ἐστι· γέγραπται γάρ· ὁ δρασσόμενος τοὺς
σοφοὺς

III, 18. Θ. τῇ ε. τῆς ϛ. ἑβδ. ἀδελφοί, μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω.

Codd., Basil. III, 30. Ita et Ath. I, 428. II, 413. Item Chrys. X, 73. Theodoret. Sed vulgatum Cyrill. III, 767. Damasc. 71. 346. Codicum meorum nullus addit ἀδελφοί. In Cod. 88. Synodi Mosq. num. CCIX. bis laudatur hic locus in scholiis ad Malach. 3, 2. 4, 1. Ibi semel additur, semel omittitur.

16. τοῦ θεοῦ] Ath. I, 704. addit: τὸ ἅγιον. Saepius tamen omittit.

17. εἴ τις] ὁ γάρ. Ath. II, 83. et mox: φθείρων, φθείρεται ὑπὸ τοῦ θεοῦ.

18. ἐξαπατάτω] + κενοῖς λόγοις E. Ex Ephes. 5, 6.

σοφὸς] φρόνιμος et σοφὸς Chrys. v. P. Eundem vide VII, 426 XI, 111. Ex hoc versu Ath. II, 86. laudat: ὁ θέλων σοφὸς γενέσθαι, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός

20. σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. καὶ
πάλιν· κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς
21. τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. ὥςε μηδεὶς
καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν
22. ἐςιν· εἴτε παῦλος, εἴτε ἀπολλὼς, εἴτε
κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωὴ, εἴτε θάνα-
τος, εἴτε ἐνεςῶτα, εἴτε μέλλοντα· πάντα
23. ὑμῶν ἐςιν· ὑμεῖς δὲ, χριςοῦ· χριςὸς δὲ,
I. IV, 1. θεοῦ. [Τέλος.] Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω Τέλος τῆς ε.
ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας χριςοῦ, καὶ οἰκο-
2. νόμους μυςηρίων θεοῦ. ὃ δὲ λοιπὸν, ζητεῖ-
ται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιςός τις εὑ-
3. ρεθῇ. ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιςόν ἐςιν, ἵνα ὑφ᾽
ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας·
4. ἀλλ᾽ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. οὐδὲν γὰρ
ἐμαυτῷ σύνοιδα· ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τούτῳ δεδι-
καίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, κύριός ἐςιν.
5. ὥςε [Ἀρχή.] μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε,
ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος· ὃς καὶ φωτίσει τὰ
κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς
βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος
γενήσεται ἑκάςῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. [Τέλος.] Τέλος τοῦ σαββάτου.

ταῦτα

IV, 1. Ι. σαββάτῳ ιδ. ἀδελφοὶ, οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος.

IV, 5. ΙΑ. τῇ παρασκευῇ τῆς ς. ἑβδ. ἀδελφοὶ, μὴ πρὸ καιροῦ κρίνετε.

IV, 5. φωτίσει] Semel φανερώσει Chryf. VIII, 199. c. Lectio, quae cuique Graeco poterat venire in mentem. Negligenter laudat Ath. II, 2.

ταῦτα δὲ, ἀδελφοὶ, μετεσχημάτισα εἰς 6.
ἐμαυτὸν καὶ ἀπολλὼ, δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν
μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν,
ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ
τοῦ ἑτέρου. τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ 7.
ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί
καυχᾶσαι, ὡς μὴ λαβών; ἤδη κεκορε- 8.
σμένοι ἐστὲ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν
ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύ-
σατε· ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσω-
Τέλος τῆς παρασκευῆς. μεν. [Τέλος.] δοκῶ γὰρ, ὅτι [Ἀρχή.] ὁ 9. IB.
θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέ-
δειξεν, ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενή-
θημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώ-
ποις. ἡμεῖς μωροὶ διὰ χριστὸν, ὑμεῖς δὲ 10.
φρόνι-

IV, 9. IB. κυριακῇ ι. [ἐν τισι σεπτεμβρίου κα. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου κοδράτου τοῦ ἐν μαγνησίᾳ καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους ἁγίους. ἐν ἄλλοις ἰουνίου λ. τῶν ἁγίων ἀποστόλων. ἐν ἄλλοις νοεμβρίου λ. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἀνδρέου.] ἀδελφοὶ, ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους.

6. φυσιοῦσθε] Negligentius laudat Ath. I, 452. Codices haud contemnendi duplici negatione, μὴ φυσιοῦσθε. Postea tamen, septem adhibitis Codicibus, id non inveni. Chrys. vulgatum quidem exhibet, sed μὴ addit III, 138. Damasc. II, 628, sed 74. φυσιῶσθε, absque μὴ, quod Montf. etiam notat ad Chrys. X, 97. Id ipse etiam in Cod. Mosq. 2 inveni. Scholiasta Theocrit. ad Id. II, 3. verba: ὡς καταθύσομαι, ita habet: ἵνα καθαθύσομαι. ὁριστικὸν, ἀντὶ ὑποτακτικοῦ, ὡς ἐν τῷ· ἵνα εἴδομεν ἄμφω. Ex Hom. Il. α. 363. Vide Galat. 4, 17.

φρόνιμοι ἐν χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς
δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι.
11. ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, καὶ
διψῶμεν, καὶ γυμνητεύομεν, καὶ κολαφι-
12. ζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν· καὶ κοπιῶμεν,
ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί· λοιδορούμε-
νοι, εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα·
13. βλασφημούμενοι, παρακαλοῦμεν· ὡς περι-
καθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάν-
14. των περίψημα ἕως ἄρτι. οὐκ ἐντρέπων
ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου
15. ἀγαπητὰ νουθετῶ. ἐὰν γὰρ μυρίους παι-
δαγωγοὺς ἔχητε ἐν χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολ-
λοὺς πατέρας. ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ διὰ
τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα.
16. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε.
ΙΓ. 17. [Τέλος.] [Ἀρχή.] διὰ τοῦτο ἔπεμψα Τέλος τῆς
ὑμῖν κυριακῆς.

IV, 17. ΙΓ. σαββάτῳ ιε. ἀδελφοί, [διὰ τοῦτο] ἔπεμψα ὑμῖν.

13. βλασφημούμενοι] δυσφημούμενοι. E. Meorum nullus id habet. Sed nec Birch. notat. Ita tamen Damasc. Arbitraria et mutatio a Graecis ficta. Sic Cyrill. III, 496. exhibet etiam Matth. 26, 65. Ergo etiam hic. v. IV, 899. Chryſoſt. ubique vulgatum. Etiam Orig. I, 257. f. II, 501. Sed δυσφημούμενοι I, 627. (ubi tamen notatur vulgatum, nota. d.) 728. Ex Origene ergo conſtat, quid probandum ſit.

14. νουθετῶ] νουθετῶν. E.

16. μου γίνεσθε] + καθὼς κἀγὼ χριστοῦ· E. v. P. Ita et Ath. II, 83. ſed haec referenda erant ad 1 Cor. 11, 1.

ὑμῖν τιμόθεον, ὅς ἐςι τέκνον μου ἀγαπη-
τὸν καὶ πιςὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει
τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν χριςῷ, καθὼς παν-
ταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. ὡς 18.
μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθη-
σάν τινες. ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς 19.
ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι
ου τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ
τὴν δύναμιν. ου γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία 20.
τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει.

Ε. κατὰ πορνῶν καὶ πορνείας καὶ τῶν τούτοις κοινωνούντων.

τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, 21.
ἢ ἐν ἀγάπῃ, πνεύματί τε πρᾳότητος;
Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύ- V, 1.
τη πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνο-
μάζεται, ὥςε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς
ἔχειν.

20. τοῦ θεοῦ] τῶν ὀυρανῶν. E.

V, 1. ὀνομάζεται] — E. Servant mei omnes. v. Birch: Chrysostomus id etiam urget X, 125. a. b. Recitat etiam a vers. 1—5. I, 777. II, 282. III, 536. ἥτις ad ὀνομάζεται omittit Cyrill. III, 268. Ὀνομάζεται omittit Orig. scilicet in interpretatione Latina II, 301. 482. III. 280. Ergo vulgata Latina laudatur pro vulgata Latina. Griesbachius Origenem refert ad *recensionem* Alexandrinam, Semlerus ad occidentalem. Hoc saltem verum, Origenem saepe numero pugnare pro Vulgata et Vulgatam pro Origene. Etenim Origenes et Hieronymus eodem spiritu critico suffiati erant. Inter-

2. ἔχειν. καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστὲ, καὶ
οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ
μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας;
3. ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν
δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα, ὡς παρὼν,
4. τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον, ἐν τῷ
ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ,
συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύμα-
τος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
5. χριστοῦ, παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σα-
τανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦ-
μα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἰησοῦ.

[Τέλος.]

terpolatores hoc loco fortaſſe dubitarunt de veritate ſententiae. Verum Paulus ita dixit, quod iſta exempla vel inter gentiles rara fuerunt. Accedit, quod, ſublato ὀνομάζεται, tamen intelligendum eſt, ἀκούεται. Ergo eodem redit. Baſil. II, 607. loco ἀκούεται, habet etiam ὀνομάζεται. Corruptio ex Graecitate.

2. ἐξαρθῇ] ἀρθῇ. E. Ita ex meis ſolus infimus 13. Vulgatum cum aliis Baſil. II, 221. 372. 518. 668. Ceterum *verbo compoſito* hic non erat opus. ἐξαρθῇ tamen urget Chryſ. X, 126. c. Saepius hunc locum repetit II, 283. III, 536. VIII, 335. Eodem modo 6, 14. a non nullis neglectum eſt ἐξ, in ἐξεγερεῖ.

ποιήσας] πράξας. E.

3. μὲν γὰρ] — E. Servat Chryſoſtomus etiam XI, 323.

4. De diſtinctione huius verſus monet Chryſ. X, 127. a. Oecum. I, 457. d. Poſterius ἡμῶν et χριστοῦ abeſt apud Baſil. II, 470. III, 58.

Τέλος τοῦ σαββάτου. [Τέλος.] οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. 6.
οὐκ οἴδατε, ὅτι [Ἀρχή.] μικρὰ ζύμη ὅλον
τὸ φύραμα ζυμοῖ; ἐκκαθάρατε οὖν τὴν 7.
παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα,
καθώς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα
ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν * ἐτύθη, χριστός. ὥστε 8.
ἑορτάζω-

V, 6. ΙΔ. τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς τὸν ὄρθρον· ἀδελφοὶ, μικρὰ ζύμη ὅλον.

6. ζυμοῖ] δολοῖ. E. Mei et Birchiani nihil mutant. Vide omnino P. Apud Latiniſtas aliquos erat *deſipit*. Ex hoc deinde fecerunt *decipit* et *decepit*. Hoc rurſus alii ſcurrae reddiderunt δολοῖ, alii δηλεῖ. Utrumque prorſus ineptum et abſurdum eſt. Latini accuſantur, ac ſi ex ζυμοῖ fecerint φθείρει. v. Wetſt. Griesb. Ego nullam idoneam cauſam reperio, cur Latiniſtae reprehendantur, ſi ζυμοῖ reddiderint *corrumpit*. In Cod. Boerner. eſt ζυμοῖ, et in Latino, *fermentat*. ζυμοῖ repetit Chryſ. II, 283. XII, 285. Cyrill. I, a. 480. 542. IV, 365. Orig. III, 303. 309. Baſil. II, 372. 394. 422. Sed 668. diſſentientibus tamen Codicibus, eſt δολοῖ. v. Galat. 5, 9.

7. ἐκκαθάρατε οὖν] οὖν — E. Chryſ. X, 128. Imperite pro omiſſo οὖν laudatur etiam Clem. Alex. 471. Refert enim haec extra nexum et a principio. Ergo vel addere, vel omittere poterat. Rectius vero omiſit. Idem convenit in Chryſ. Miror, cur non etiam proximum ἐθύθη, ex Clem. p. 579. probarint. Servat οὖν Cyrill. I, a. 445. 585, III, 825. V, b. 249. Recte omittit V, b. 21.

ἐθύθη] ἐτύθη. Dum rurſus inſpicio Griesbachii editionem p. 48. invenio, ab eo in contextu ſervatum eſſe ἐθύθη. In interiore margine autem ἐτύθη oſtentat. Nonne ad manus erat Halenſis grammatica?

ἑορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν
ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ᾽ ἐν ἀζύ-
μοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας. [Ὑπέρβα.] Ὑπέρβα εἰς
ΙΕ. 9. [Ἀρχή.] ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μὴ τὴν πρὸς
γαλάτας
10. συναναμίγνυσθαι πόρνοις. καὶ οὐ πάν- ἐπιστολὴν ἐν
τως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου, ἢ τοῖς κεφαλαίῳ
πλεονέκταις, ἢ ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ς. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξη-
ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελ- γόρασεν.
11. θεῖν. νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, μὴ συνανα-
μίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος,
ἢ

V, 9. ΙΕ. τῇ θ. τῆς ζ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ.

8. ἀλλ᾽ ἐν ἀζύμοις — ἀληθείας] — E. Ut aliorum atque omnes Codices meos mittam, tuetur haec Orig. IV, 402. e 175. II, 128. III, 220. 518. a. Baſil. I, 401. v. Mill. De Praxapoſtolis, qui hic transeunt ad epiſt. ad Galatas vide priorem et hanc editionem meam.

9. ἐν τῇ ἐπιστολῇ] — E. Chryſ. X, 134. d. Habet autem cum aliis Clem Alex. 472. Baſil. II, 458. Diſerte haec interpretantur Theodoret. Theophyl. et Euthym. ita: ἐν τῇ παρούσῃ γὰρ ἐπιστολῇ πρὸ ὀλίγου ἔγραψεν, ἐξάραι τὴν παλαιὰν ζύμην, τὸν πεπορνευκότα, ὡς δεδήλωται, αἰνιττόμενος, δι᾽ οὗ ἐδηλοῦτο, τὸ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις.

συναναμίγνυσθαι] Cyrillus. etſi Paulum nominatim laudet, tamen de ſuo, aut ex *recenſione* Griesbachii Alexandrina, dedit, συναναπλέκεσθαι. I, a. 255. e.

10. ὀφείλετε] ὠφείλετε. E. Manifeſta correctio ex ratione temporum. Euthym. ita accipit: εἰ καὶ τούτους φεύγειν μέλλετε, ὀφείλετε λοιπὸν ἐκ τῆς οἰκουμένης ἐξελθεῖν. πανταχοῦ γὰρ οἱ ἄπιστοι.

ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης,
ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ· τῷ τοιού-
τῳ μηδὲ συνεσθίειν. τί γάρ μοι καὶ τοὺς 12.
ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε;
τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς * κρινεῖ. καὶ * ἐξαρεῖτε 13.
τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

Γ. περὶ τοῦ μὴ δεῖσθαι δικῶν, καὶ ταῦτα ἐπὶ ἀπίστων. ἐν ᾧ, περὶ τοῦ μὴ πορνεύειν.

Τολμᾷ τις ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν VI, 1.
ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ
ἐπὶ

11. ἢ πόρνος] ᾖ πόρνος. A. Chrys. X, 134. 135. a. Utrumque explicat Theophyl. Apud Euthym. vitiose legitur ἦν. In scholio enim est, ὑπάρχει. ἢ πόρνος habet Chrys. VII, 349. sed ter rursus ᾖ. XII, 233. b. c. ᾖ Cyrill. I, a. 422. ἢ 510. Prius ἢ seu ᾖ prorsus omittit. 505. Clem. Alex. 145. εἴ τις ἀδελφὸς λεγόμενος εὑρίσκοιτο πόρνος. Basil. II, 458. 645. 658. 666. habet ἢ, sed ᾖ. 580. v. P.

13. κρίνει] κρινεῖ. Ita magno consensu Codd. Sed Orig. II, 702. f. κρίνει.

ἐξαρεῖτε] ἐξάρατε. E. In edit. Gregor. vitiose est, ἐξαιρεῖτε. Ex Deut. 17, 7. hoc translatum censet Chrys. X, 135. e. ἐξαρεῖτε habet etiam VIII, 335. d. ἐξάρατε Cyrill. I, a. 147. 480. et Basil. II, 291. 457. Ath. I, 110.

VI, 1. τις] + ἐξ. E. De Chrys. v. P. Idem I, 607. habet: τολμᾷ τις ἐξ ὑμῶν — ἐπὶ τῶν ἀπίστων. Sed XI, 232. τολμᾷ τις ὑμῶν πρὸς τὸν ἕτερον πρᾶγμα ἔχων κρ. — ἁγίων. ἐξ cum aliis omittit Basil. II, [illegible].

2. ἐπὶ τῶν ἁγίων; οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἅγιοι
τὸν κόσμον κρινοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται
ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων;
3. οὐκ οἴδατε, ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; μήτι
4. γε βιωτικά; βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια
ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκ-
5. κλησίᾳ, τούτους καθίζετε. πρὸς ἐντρο-
πὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ * ἔνι ἐν ὑμῖν
σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ
6. μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; ἀλλὰ ἀδελ-
φὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ
7. ἀπίστων; ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα *
ὑμῖν ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ᾽ ἑαυ-
τῶν. διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διατί
8. οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ ὑμεῖς
ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ταῦτα ἀδελ-
9. φούς. ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι ἄδικοι βασιλείαν
θεοῦ

2. οὐκ οἴδατε] ἢ οὐκ οἴδατε. E. Chryſ. X, 137. Damaſc. Sed repugnant adeo Codd. Theophyl. Oecum. Euthym. Ex verſu 9. Infra etiam verſu 16. plures probi Codd. omittunt ἤ.

5. οὐκ ἔστιν] οὐκ ἔνι. Ath. III, 26. ἔστιν, omiſſo mox, οὐ δὲ εἷς, ac deinde κρῖναι.

ἀνὰ μέσον] μεταξύ. E. Chryſ. X, 138. v. P.

7. ἐν ὑμῖν ἐστιν] ἐν —.

8. ἀλλὰ ὑμεῖς] ἀλλ᾽ αὐτοί. E. v. P. Id poſtea in nullo inveni.

9. et 10. Negligenter notat Ath. II, 19. 232. 259. III, 28.

θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι; μὴ πλανᾶσθε,
οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοι-
χοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται,
* οὔτε πλεονέκται, οὔτε κλέπται, οὔτε μέ- 10.
θυσοι οὔτε λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες, βασι-
λείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι. καὶ ταῦ- 11.
τά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ
ἡγιάσθητε, ἀλλ᾽ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόμα-
τι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι
Τέλος τῆς β. τοῦ θεοῦ ἡμῶν. [Τέλος.] [Ἀρχή.] πάντα 12. ΙϚ.
μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμφέρει· πάν-
τα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθή-
σομαι ὑπό τινος. τὰ βρώματα τῇ κοι- 13.
λίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ
θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει.
τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ
κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι. ὁ δὲ 14.
θεὸς

VI, 12. ΙϚ. κυριακῇ λδ. τοῦ ἀσώτου. [ἐν ἄλλῳ, κυριακῇ πρὸ τῆς ἀπόκρεω.] ἀδελφοί, πάντα μοι ἔξεστιν.

10. οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται] οὔτε πλεονέκται, οὔτε κλέπται.

11. ἀλλ᾽ ἐδικαιώθητε] — E. v. P. Chrys. omittit etiam VII, 140. VIII, 462. Habet tamen II, 229. 462. 470. XII, 401. Omittit etiam Basil. III, 41. qui tamen ibi negligenter hoc refert. Confer ibid. 58. Servat Ath. I, 523. 536. 543. Negligenter notat II, 12. ἀλλ᾽ ἐδικ. omittit 177. Sed et alia hic turbat. Vide et 457. Hic iam quaesierim, quae tandem recensio, ex tot Alexandrinis recensionibus Athanasii, quot hic deinceps notavimus, unice vera sit Alexandrina?

θεὸς καὶ τὸν κύριον ἤγειρε, καὶ * ἡμᾶς
15. ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. οὐκ
οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη χριστοῦ
ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ χριστοῦ, ποιή-
16. σω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. * οὐκ οἴδα-
τε, ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά
ἐστιν; ἔσονται γάρ, φησιν, οἱ δύο εἰς σάρκα
17. μίαν. ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ, ἓν
18. πνεῦμά ἐστι. Φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν
ἁμάρτημα, ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς
τοῦ

14. καὶ ὑμᾶς] καὶ ἡμᾶς. Sic et Ath. II, 8. ſed Codices variant inter ἐγερεῖ et ἐξεγερεῖ.

15. ἄρας] ἄρα. E. v. P. ἄρας habet etiam Chryſ. VIII, 380. e. Cyrill. IV, 863. Attingit hunc locum, atque ita ἄρας probat Baſil. III, 137. d. Apud eundem ibid. 47. e. ſimili modo eſt φέρων Habet enim: ποῦ τοίνυν φέροντες αὐτὸ (τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον) τάξομεν; In re nota pluribus exemplis non eſt opus. Huc reſpexit etiam Orig. I, 510. ubi eſt: ἄιρειν τὰ μέλη κ. τ. λ. Schol Cod. Aug. 6. fol. ϛογ. pag. 1. οὐκ εἶπεν· ἄρας ζεύξω πόρνῃ· ἀλλ᾽, ὃ φρικωδέστερον· ἄρας τὰ τοῦ χριστοῦ μέλη ποιήσω πόρνης. Confer Oecum. I, 469. d. 472. a. Compara Chryſ. X, 152. c. Apud Euthym MS. reperio tamen: ἆρ᾽ οὖν, addita interpretatione: φοβερὸς ὁ λόγος. διὸ καὶ ταχέως ἐπήγαγε· μὴ γένοιτο.

ἢ οὐκ οἴδατε] ἢ —. Omittit etiam Cod. k Sed littera k. neglecta fuerat in priore editione mea.

18. πᾶν — ἐὰν] πᾶσα ἁμαρτία, ἣν ἂν ποιήσει. Ath. II, 238.

τοῦ σώματός ἐϛιν· ὁ δὲ πορνεύων, ἐις τὸ
ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι 19.
* τὰ σώματα ὑμῶν, ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν
ἁγίου πνεύματός ἐϛιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ,
καὶ οὐκ ἐϛὲ ἑαυτῶν; ἠγοράσθητε γὰρ 20. IZ.
τιμῆς· [Ἀρχή.] δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν
τῷ

VI, 20. IZ. τῇ γ. τῆς ζ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, δοξάσατε τὸν Θεόν.

19. Ath. II, 4. οὐκ οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα.

τὸ σῶμα] τὰ σώματα. Sic et Bafil. II. 193. 583. Octies ad h. l. notaveram Cyrillum. Sed haec lectio, vel fine Cyrillo, vel contra Cyrillum confiftit auctoritate Codd. Duobus locis defungar. V, a. 338. 356. ubi eft τὰ σώματα. Sic et Orig. II, 576. qui ibi Pf. 5, 8. 9. οἶκος et ναὸς explicat. Ergo pro more fuo fine ullo nexu congeffit locos fimiles.

20. Omiffis, ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς, habet, δοξάσατε οὖν τὸν Θεὸν ἐνοικοῦντα ἐν ὑμῖν. Ath. II, 4. Ibidem 573. ex interpretatione Vigilii Tapfenfis notatur: *glorificate ergo et portate deum in corpore veftro.* Agnofcis Latiniftam.

δοξάσατε δὴ] Latiniftae addunt: *et portate,* quod Velefius, homo in talibus fedulus fcilicet, reddidit: βαϛάσατε. Reddendum erat ἄρατε, ex verf. 15. Simili fide Erasmus Io. 9, 8. loco προσαίτης inculcavit πτωχός. Sed haec eft crifis impoftorum et furum, non virorum honeftorum et gravium. v. P. Ad priorem editionem meam hic folum addo Chryf. XI, 571. b. 573. c. d. Alter Codex Mofq. Chryf. *a.* nihil in iftis locis mutat, praeter δὴ, loco δὲ, fcilicet priore loco. Sic et ibid. Codex 9. ut iam monui. Habet praeterea
haec

τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ. [Τέλος.] Τέλος τῆς κυριακῆς:

Δ.

haec Chryſ. X, 153. d. e. 227. d. V, 288. ſine varietate, ſed terminat in πνεύματι ὑμῶν. Sic et 476. Damaſc. II, 83. 645. priore loco integrum verſum habet, poſteriore: δοξάσ. ουν κ. τ. λ. Terminat in σώματι ὑμῶν. Baſil. I, 115. exhibet: δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν. Ath. I, 890. omittit ſolum δὴ, quo ibi non erat opus.

καὶ ἐν τῷ — τοῦ Θεοῦ] — E. v. P. Nullus omnino meorum praetermittit. Recitat etiam Chryſ. X, 153. d. Sed mox ibid. e. ante haec terminat, ut in aliis locis, modo hic laudatis. Ex his terminis autem nihil effici, quilibet ipſe intelligit. Wetſtenius haec etiam a Cyrillo omiſſa notat ex Actt. Epheſinis V. Igitur Griesbachius etiam Cyrillum in partes vocat. Locus iſte legitur in Actt. Epheſ. p. 39. verſu 17 — 19. pertinet ab ἢ οὐκ οἴδατε ad σώματι ὑμῶν. At enim vero hic locus laudari quidem potuiſt contra καὶ ἄρατε, ſed non contra, καὶ ἐν τῷ κ. τ. λ. Terminum enim hic conſtituebat Cyrillus, qui ex hoc loco ſolum hoc volebat demonſtrare: ὅτι Θεὸς ὁ Χριστός. Idem locus legitur apud Cyrill. V, d. 62. in fine. Eodem iure laudari poterat Cyrill. I, a. 314. δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν. Sed hic quoque locus ſolum eſt contra, καὶ ἄρατε. Atque eam ob cauſſam credo etiam priorem locum a Wetſtenio laudatum eſſe. Sed per confuſionem typothetarum, ut alia plura, in illa editione relatus eſt ad hunc locum. Qualis miſera conditio eorum, qui alios exſcribunt atque alienis oculis malunt cernere, quam ſuis! Euthym. MS. ante ſcholia ponit: δοξάσατε ad πνεύματι ὑμῶν. His additur interpretatio: τιμήσατε, θεραπεύσατε

τὸν

Δ. περὶ γάμου καὶ χηρείας καὶ ἀγαμίας. ἐν ᾧ, περὶ τοῦ μὴ χωρίζεσθαι ἄνδρας γυναικῶν, μηδὲ εἰ ἄπιστοι εἶεν οἱ ἕτεροι. περὶ ἁγνείας καὶ διγαμίας.

Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ VII, 1.
γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι. διὰ δὲ τὰς πορ- 2.
νείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω,
καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. τῇ 3.
γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν
ἀποδι-

τὸν θεὸν ἐν σώματι καὶ ψυχῇ, μὴ μόνον πράξεων ἀπρεπῶν ἀπεχόμενοι, ἀλλὰ καὶ λογισμῶν πονηρῶν. πανταχόθεν γὰρ καθαρευόντων ὑμῶν, δοξάζεται ὁ θεός. εὐδοκίμησις γὰρ δούλου, δόξα τῷ δεσπότῃ. Deinde denuo textus: ἅτινά ἐστι τοῦ θεοῦ. Et interpretatio: τὸ σῶμα δηλονότι, καὶ ἡ ψυχή. δοῦλα γὰρ αὐτοῦ, ὡς ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντα, καὶ ὡς κτηθέντα (respicit, ἠγοράσθητε.) αὐτῷ τιμῆς. μὴ τοίνυν ὑβρίζετε τὰ τοῦ δεσπότου.

VII, 2. πορνείας] Ita cum aliis habet etiam Chrys. III, 191. I, 283. X, 159. Sed 605. b. cum praesertim ibi sermo esset, περὶ ἐπιθυμίας, ita mutavit: διὰ γὰρ τὰς ἐπιθυμίας, φησὶν, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω. Vide praeterea IX, 428. b. I, 277. 282. 287. c. 288. Damasc. II, 641.

3. τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν] τὴν ὀφειλομένην τιμὴν t τὴν ὀφειλήν. E. Vulgatum habent omnes omnino mei, ii etiam, quos novissime comparavi. Τιμὴν invexit Chrys. ex 1 Petr. III, 7. Τὴν ὀφειλὴν ex eiusdem commentario invectum. Eodem modo ex Oecum. I, 475. c. inferri poterat τὸ χρέος. Ὀφειλὴν legitur apud Chrys. X, 160. b. ubi ex hoc loco adfert, διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὀφειλὴν τὸ πρᾶγμα ἐκάλεσεν. Eodem modo ibidem ex ἀποστερεῖτε finxit ἀποστέρησιν. Nemo tamen ita ineptus fuit, ut ex his locis χρέος aut ἀποστέρησιν con-

contextui inferre voluerit. Ἡ ὀφειλὴ autem, seu, τὸ πρᾶγμα, non est, ut aliqui εἰς συνουσίαν κατωφερεῖς interpretantur, ἡ μίξις, ὁ τῶν σωμάτων πλησιασμὸς, sed τὸ εὐνοϊκῶς προσφέρεσθαι τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ. v. P. Quae enim ibi dixi, hic non repeto. At enim vero aiunt, etiam Clem. Alex. et Orig. habet ὀφειλήν. Ac si ergo id, quod Chrysostomo in mentem venit, non potuerit in mentem venire aliis duobus Graecis. Quid, si alter alterum, ut centies alibi, expressit? Quin enim Origenes Clementis, Chrysostomus vero, et Clementis, et Origenis scripta legerit, dubitari nullo modo potest. Clemens laudat p. 467. κρεῖττον γαμεῖν, ἢ πυροῦσθαι, ὅπως ὁ ἀνὴρ ἀποδιδῷ τῇ γυναικὶ τὴν ὀφειλὴν, καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. Sed haec, ni fallor, est paraphrasis loci Paullini, ex qua nihil efficitur. Et paullo post p. 472. ubi loci prioris meminit, habet: διὰ τῆς ἀποστερεῖτε λέξεως, τὸ ὀφείλημα (ergo unus idemque habet, et ὀφειλὴν, et ὀφείλημα, utrum ergo probavit?) τοῦ γάμου, τὴν παιδοποιΐαν, ἐμφαίνων. ὅπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐδήλωσεν εἰπών. (Sua superiora verba ergo pro Apostoli verbis interponit, ut Patres omnes facere solent, cum sententiam magis, quam verba spectant.) τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν (mox appellat, ἔκτισιν) ἀποδιδότω. Si ergo hic ex Clemente vel ὀφειλὴν, vel ὀφείλημα legendum: Io. 13, 4. loco λέντιον, legendum erit ex eodem (p. 161.) σάβανον, et centum alia. — Origenes I, 251. f. interpretans: καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα, pro more suo cumulat locos similes. Ergo tandem (p. 253. c.) defertur etiam ad hunc locum, laudatque: ἤδη δὲ ὁ ἀπόστολος ὀφειλήν τινα κοινὴν ὠνόμασεν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, λέγων· τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω. Quae vero, per deum! similitudo est inter ὀφειλήματα Matth. 6, 12. et inter ὀφειλὴν huius loci, si praesertim auctoritate Clementis hic περὶ μίξεως καὶ παιδοποιΐας explicetur? Qui vero Origenem legerunt,

gerunt, norunt, quam acute et ſubtiliter diſputare ſoleat. Iterum iſta repetit III, 647. a. ubi Matth. 19, 8. interpretatur. In Patres Latinos, Tertullianum etc. potuit veniſſe per ſcribas Latinos ex vulgata, ſicuti plura ex vulgata venerunt in interpretationes Latinas Irenaei et Origenis, de quo nemo dubitat. Iam ſi Codices examines, in omnibus reperies, τὴν ὀφειλομένην ἔννοιαν, praeterquam in paucis iis, qui et alibi notabiliter ex Patribus, nominatim Orig. Chryſ. Damaſc. Hilar. etc. et ex vulgata Latina corrupti ſunt. Iidem Codices, ut in his ipſis epiſtolis videbimus, vocabula etiam, quae prorſus non ſunt Graeca, ad vulgatam Latinam effinxerunt. Notabile eſt, quod apud Birchium adeo Codex Vat. 367. repugnat Vaticano 1209. Sed alibi iam monui, poſteriorem priore eſſe corruptiorem. Accedit conſenſus interpretum omnium, qui vulgatam lectionem exhibent et interpretantur, Theodoret. Theophyl. Oecum. Damaſc. Euthymii MS. poſt lectionem vulgatam addit interpretationem hanc: ὀφείλουσι γὰρ ἀλλήλοις ἔννοιαν. Longiorem locum ex hoc capite laudat Damaſcenus etiam II, 641. ubi etiam vulgatum eſt. Addo hic exempla praeter ſuperiora alia, ubi interpretes ex *verbis ſubſtantiva* huiusmodi, immo hoc ipſum ὀφειλὴν, fingunt. Oecum. II, 53. b. ad Epheſ. 5, 28. ἐκ τούτου, (id eſt, διὰ τὸ εἰπεῖν, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα ὀφείλουσιν ἀγαπᾷν,) γὰρ καὶ ὀφειλὴν τὸ πρᾶγμα (id eſt, τὴν ἀγάπην) δείκνυσι κ. τ. λ. Ad eundem locum Theophyl. οὐ χάρις ἐστὶ τὸ πρᾶγμα, ἀλλ᾽ ὀφειλὴ καὶ ἀνάγκη. σῶμα γὰρ σοῦ ἐστιν ἡ γυνή. Hic ergo eodem modo ex ὀφείλουσιν effictum eſt ὀφειλὴ et ἀνάγκη. Repetita autem haec ſunt ex Chryſ. XI, 146. e. οὕτως ὀφείλουσιν· οὐ γὰρ χάρις ἐστὶ τὸ πρᾶγμα, ἀλλ᾽ ὀφειλή. Rurſus ibidem 314. e. Chryſoſtomus interpretans Philipp. 4, 18. ex vocabulo ἀπέχω haec finxit: ἔδειξεν, ὅτι ὀφειλή ἐστι τὸ πρᾶγμα, id eſt, ἡ δόσις, τὸ δώρημα. Hanc enim

rim

vim tribuit τῷ ἀπέχω, id eſt, *tanquam mercedem, tanquam debitum accepi.* Plura ſimilia exempla memoravi in hac editione ad Rom. 13, 8. Coloſſ. 1, 6. Reſtat quaeſtio, quomodo Chryſoſtomus hunc locum alibi recitaverit? Data opera rurſus eum tractat I, 288. c. τί δὲ μετὰ ταῦτά φησιν (ὁ ἀπόστολος;) τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν ἀποδιδότω. Totidem verbis repetit ibid. 289. b. 291. d. Rurſus data opera hunc locum explicat III, 198. c. εἰπὼν γάρ· καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω, ἐπήγαγε· τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν ἀποδιδότω. — ποῖον εὐνοίας εἶδος — τὴν σωφροσύνην, τὴν σεμνότητα. Vide ibid. 199. b. 201. e. 202. c. Ubique ergo ſine omni varietate. Dixerit aliquis: atqui Paulus et verſu 1. 2. et 4. περὶ σωμάτων κοινωνίας dixit. Ergo etiam verſu 3. Ita certe argumentati ſunt Latiniſtae. Verum hoc non neceſſe eſt ſtatuere, cum εὔνοια mutua non minus ad coniugium pertineat. Ita quoque apud Petrum 1, 3, 7. συνοικοῦντες et ἀπονέμοντες τιμὴν iuncta ſunt. Accedit, quod ἀποδοῦναι τὴν ὀφειλὴν de marito et coniuge, hoc ſenſu dictum, ſupra modum eſt indecorum. Quid enim ex iſto ἀποδοῦναι τὴν τῶν σωμάτων προσπελαστικὴν καὶ συνουσιαστικὴν ὀφειλὴν aliud intelligitur, quam ἀπογυμνοῦσθαι, καὶ προτιθέναι τὰ αἰδοῖα πρὸς σύμμιξιν καὶ συγγυμνασίαν; Verum haec obſcoena ſunt. Pertinent ergo ad Griesbachii *recenſionem* obſcoenam, per Latiniſtas ex lupanaribus S. Clementis et S. Origenis, τῶν πορνοβόσκων, repetitam. Multo honeſtius idem hoc Paulus dixit verſu 4. Wetſtenius arbitratur, ὀφειλὴν huc veniſſe ex Rom. 13, 7. Scilicet, ut τιμὴν, de quo ſupra dixi, ex 1 Petr. 3, 7. Ex editoribus N. Teſtamenti nemo repertus eſt, praeter Griesbachium, qui ὀφειλὴν textui obtrudere auſus fuerit. Fecit id autem ideo, ut quorundam corruptorum Codicum auctoritatem firmaret, qui ei alibi etiam, ac plerumque ſoli, a latere

ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀν-
δρί. ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξου- 4.
σιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ
ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει,
ἀλλ' ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, 5.
εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα
σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ·
καὶ

latere sunt, cum veritatem et religionem oppugnat. De ὀφειλὴν hic non laborabat, ut nec de aliis similibus, quae propter istos Codices probavit, sed de locis gravioribus et dogmaticis. Haec est origo, hic est finis istarum Semleri et Griesbachii *recensionum*. Οἰμωζέτωσαν!

4. Vide P. Quae hic Chrysostomus, cum tamen de industria hanc epistolam interpretatur, omittit in Codd. et X, 159. ea habet VII, 117. a. etc.

ἀλλ' ἡ γυνὴ] Sic l. l. Chrysostomus, sed X, 160. a. οὐδὲ ἡ γυνή.

5. σχολάζητε] σχολάσητε. E. Vulgatum etiam Chrys. X, 160. sed σχολάσητε I, 289. a. et ibid. d. σχολάζητε. Ergo pro more suo, utrumque in eadem pagina. Cyrill. I, a. 325. d. μὴ χωρίζεσθε ἀπ' ἀλλήλων, εἰ μή τι — σχολάσητε τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα — ὑμῶν. Haud dubie, secundum Semlerum, ex recensione *occidentali*, secundum Griesbachium, ex *Alexandrina*. Repugnant enim in his sibi.

τῇ νηστείᾳ καὶ] — E. Apud Chrys. X, 160. haec unus Cod. Mosq. omittit, alter habet. Habet etiam Chrys. I, 289. et III, 314. σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ. Ac diserte V, 531. ἀεὶ τῇ νηστείᾳ καὶ τὴν προσευχὴν συνέζευξεν ἡ γραφή.

πῶς

καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε, ἵνα μὴ

πῶς καὶ πότε; μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, φησίν, εἰ — σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ. Negligentius refert IV, 301. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. Omittit ista Orig. III, 615. coll. 617. d. (ubi respicit ad Clem. Alex. Strom. III, 10. init.) Hic νηστεία prorsus non permovebat ad eius consilium. Interpretabatur enim Matth. 18, 19. ubi solum sermo est, περὶ αἰτήσεως ἤτοι προσευχῆς. Pueriliter autem, et Clem., et Orig. nugantur, ut solent, et inquirunt, qui sint isti *duo* aut *tres* apud Matthaeum? Cum dico *pueriliter*, Latine loquor. Photius multo severius de utroque iudicavit. — Vide etiam Orig. I, 198. ubi itidem non de *ieiunio*, sed de *precibus* egit. Idem valet de I, 268. e. Evanescit ergo omnis Origenis auctoritas, si res accuratius investigetur. Quid vero apud Clementem contra vulgatam lectionem inveniatur, equidem expiscari non potui, nisi quis p. 458. huc trahat: ἡ δὲ ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν σχολάζουσα τῇ προσευχῇ συζυγία, (hoc est, coniuges, seu, *coniugium de consensu ad tempus vacans precibus.*) aut p. 460. καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ γίνεσθε, διὰ τὸν σατανᾶν. Sed haec monstra sunt, non lectiones. Scilicet, rursus defendendi erant Wetst. Codd. A. C. D. E. F. Codices mei omnes ista servant. Vide Birch. ad h. l. et ad vers. 3. 5. nec non 6, 20. ac in locis similibus, ubi eadem traduntur de Codicibus 1209. 10. 34.

συνέρχεσθε] συνέρχησθε. A. Apud Theodoret. utrumque reperias. v. pag. 202. et 201. notam 3. Pro eo alii notant, ex corruptis ex Patribus et Latinistis. Codicibus, ἦτε, quod meorum nullus agnoscit. Cod. Boern. uno vocabulo exhibet αυτοητε et supra interpretatio: revertimini, aut, sitis,

μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. τοῦτο δὲ λέγω κατὰ 6.
συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. θέλω γὰρ 7.
πάν-

ſitis. Ex Auguſtino laudat Sabat. eſtote. Συνέρχεσθε fortaſſe Graecis aliquibus diſplicebat propter ambiguitatem vocabuli συνέρχεσθαι, quod non ſolum eſt convenire quacunque de cauſſa, ſed et ad mutuos complexus maris et feminae. At συνελθεῖν ἐπὶ τὸ αὐτὸ eſt etiam 1 Cor. 14, 23. In Actibus Apoſtolicis ἐπὶ τὸ αὐτο aliquoties iungitur τῷ εἶναι. Forte ergo aliquibus hoc in mentem venit.

πειράζῃ ὑμᾶς] ἐπιχαρῇ ὑμῖν. Orig. I, 198. ἐπειχειρῇ πειράζειν ὑμᾶς. Damaſc. II, 84. Sed Moſquenſis Codex Damaſceni g. vulgatum habet. Vulgatum et alibi habet Chryſ. ll. ll. et repetit I, 282. e. Originem vero iſto modo, ut notavi, legiſſe, conſtat ex addito ἐπιχαιρησίκακος, pro quo ibidem 285. editur ἐπιχαιρεσίκακος. Pertinet hoc ad *porcinas* lectiones Codicum Origenis, de quibus dixi in hac editione ad Evangelia pag. 774. Graeci dicunt ἐπιχαιρέκακος. Nam ἐπιχαιρησίκακος, (ſic enim videtur voluiſſe, ab ἐπιχαίρησις, quod tamen ipſum non eſt in uſu, non ab ἐπιχαίρεσις:) videtur excogitaſſe Clemens, ἀσκητικὸς γραμματοκύφων, cuius doctrina uſus fuerat Origenes. In proverbio eſt: κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν. v. P. Ἐπίχαρμα ſatis notum eſt, ſed nec ἐπιχαίρησις, nec ἐπιχαίρεσις.

6. Quae Chryſ. in Codd. Moſqq. omittit T. X. ea habet I, 293. ſed ſic: τοῦτο γάρ, φησι, λέγω — ἐπιταγήν. Γάρ, loco δέ, nexus ibi poſtulabat. Eodem modo repetit 353. ſed in fine aſſuit ex prioribus: διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Cyrill. I, a. 29. τοῦτο δὲ — συγγνώμην, οὐκ ἐπιταγήν. v. P.

πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν·
ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ,
8. ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως. λέγω δὲ τοῖς
ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς
9. ἐστιν, ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ. εἰ δὲ οὐκ
ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γάρ
10. ἐστι, γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι. τοῖς δὲ γεγα-
μηκόσι παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ, ἀλλ' ὁ
κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆ-
11. ναι. ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγα-
μος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα
12. γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ
ΙΗ. λέγω, οὐχ ὁ κύριος· [Ἀρχή.] εἴ τις ἀδελ-
φὸς

VII, 12. III. τῇ δ. τῆς ζ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, εἴ τις [ἀδελφὸς] γυναῖκα.

7. ὡς ἐμαυτὸν] + ἐν ἐγκρατείᾳ. E. Quae est explicatio. Ita Chrys. X, 160. e. 681. e. V, 7. 300. XII, 174. I, 270. ubi etiam est βούλομαι. 294. 296. 301. 352. Omittit XII, 163. XI, 5. Non agnoscit ista cum ceteris Cyrill. I, a. 29. sed contra habet: ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως, ut 254. 560. V, b. 26. Sic et II, 53.

8. τοῖς ἀγάμοις] ταῖς ἀγάμοις. E. Vulgatum etiam Chrys. X, 161. I, 298. VI, 161. ubi tamen vide Montf.

καλὸν αὐτοῖς] καλὸν αὐταῖς. E.

9. γαμησάτωσαν] γαμείτωσαν. E. Chrys. X, 161. Vulgatum I, 282. 298. et Basil. III, 251.

10. Quod Chrys. X, 161. c. inferre videtur, id recte excludit. I, 299. c. Ibidem etiam integrum exhibet versum 11. v. P. Basil. I, 319. deinceps iungit versum 25. et 10.

φὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνευ-
δοκεῖ οἰκεῖν μετ᾽ αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν.
Τέλος τῆς γ. [Τέλος.] καὶ γυνὴ, ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπι- 13.
στον, καὶ αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ᾽ αὐ-
τῆς, μὴ ἀφιέτω αὐτόν. ἡγίασται γὰρ ὁ 14.
ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί· καὶ ἡγίασται
ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρί· ἐπεὶ ἄρα τὰ
τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἅγιά
ἐστιν. εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωρι- 15.
ζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς, ἢ ἡ ἀδελ-
φὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν
ἡμᾶς ὁ Θεός. τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ 16.
τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ
τὴν γυναῖκα σώσεις; εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς 17.
ἐμέρι-

12. αὐτὴ συνευδοκεῖ] αὐτῇ συνευδοκεῖ. E. Vide Verſ. 13. Vulgatum Chryſ. X, 161. 653. I, 301. 604. ἄυτη συνευδοκεῖ. Cyrill. I, a. 242.

13. ἥτις] εἴ τις. E. Ex verſ. 12. Chryſ. X, 161. Ex Theodoret. p. 205. utrumque notatur. Vulgatum Cyrill l. l.

αὐτὸν] τὸν ἄνδρα. E. Cyrill. l. l. Servat etiam Chryſ. VIII, 380. ſed alia ibi mutat.

14. ἡγίασται — ἀνδρὶ] Cyrill. l. l. ſine varietate, niſi quod errore typothetae ὁ, ante ἄπιστος, videtur excidiſſe. Codices ſerquinianii poſt γυναικὶ addunt, τῇ πίστει, ac pro ἀνδρὶ, exhibent ἀδελφῷ. Priorem partem ſine varietate repetit etiam Chryſ. l. l. v. P.

16. et 17. σώσεις; εἰ μὴ] σώσεις, ἢ μή; E. v. P. et Oecum. I, 481. a. c.

17. Quae hic omittant Codd. Chryſ. et edit. X, 163. d.

ἐμέρισεν ὁ θεὸς, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ
κύριος, οὕτω περιπατείτω. καὶ οὕτως ἐν
ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.
18. περιτετμημένος τὶς ἐκλήθη; μὴ ἐπισπά-
σθω. ἐν ἀκροβυστίᾳ τὶς ἐκλήθη; μὴ περι-
19. τεμνέσθω. ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ ἡ
ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντο-
20. λῶν θεοῦ. ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει, ᾗ ἐκλήθη,
21. ἐν ταύτῃ μενέτω. δοῦλος ἐκλήθης; μή
σοι μελέτω· ἀλλ᾽ εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος
22. γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ὁ γὰρ ἐν
κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος κυρίου
ἐστίν· ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦ-
23. λός ἐστι χριστοῦ. τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ
ΙΘ. 24. γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. [Ἀρχή.] ἕκα-
στος, ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοὶ, ἐν τούτῳ με-
25. νέτω παρὰ * θεῷ. [Τέλος.] περὶ δὲ τῶν Τέλος τῆς δ.
παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην
δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς
26. εἶναι. νομίζω οὖν, τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν
διὰ

VII, 24. ΙΘ. τῇ ε. τῆς ζ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἕκαστος, ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἐν τούτῳ.

d. docui in P. Sed IX, 738. habet: καθὼς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις διατάσσομαι.

24. παρὰ τῷ θεῷ] τῷ —.

25. πιστὸς εἶναι] Ter ante haec verba abrumpit orationem Basil. I, 319. 422. III, 638. Si tamen hoc apud Patres valeret, multa excludenda essent.

διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀν-
θρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικί; 27.
μὴ ζήτει λύσιν. λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ
ζήτει γυναῖκα. ἐὰν δὲ καὶ γήμῃς, οὐχ 28.
ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ
ἥμαρτε· θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ
τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. τοῦτο δέ 29.
φημι, ἀδελφοί, * ὁ καιρὸς συνεσταλμένος
τὸ λοιπόν ἐστιν· ἵνα καὶ * οἱ ἔχοντες γυναῖ-
κας, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι. καὶ οἱ κλαίον- 30.
τες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες,
ὡς

ſent. Sic idem II, 450. 458. 461. 463. 465. 672. verſu 24. abrumpit ante παρὰ Θεῷ. πιστὸς εἶναι habet tamen III, 640.

28. καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτε] — E. v. P. Habet tamen haec Chryſ. I, 308. c. 309. a. III, 209. a. Quae ergo Chryſoſtomus, cum locum de induſtria interpretatur, ita omittit, ut etiam contra diſputet, ea tamen non continuo tollenda, ſed in aliis eius ſcriptis inveſtiganda ſunt. Baſil. III, 640. γαμήσῃς, loco γήμῃς.

29. ὅτι ὁ] ὅτι —. Mox Baſil. III, 640. συνεστ. ἐστὶ τὸ λοιπόν. Confer Theodoret. p. 209. et Iſidor. Peluſ. I, 413.

οἱ ἔχοντες] οἱ omittit edit. Gregor. contra omnes Codd. meos. De Chryſoſt. v. P. Chryſoſtomus permulta hic conſulto praetermiſit, ea vero tractat T. I. in libro de *virginitate*, nimirum *aſcetica*. Clem. Alex. 736. ex recenſione Alexandrina, ſeu, ſcurrili, ita laudat: ὁ ἀπόστολος, ὁ γαμῶν, φησὶν, ὡς μὴ γαμῶν. Clementem enim hunc locum ante oculos habuiſſe, apparet ex vocabulo ἀπερίσπαστον, quod ibi addit.

ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς
31. μὴ κατέχοντες· καὶ οἱ χρώμενοι τῷ
κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι. παρά-
γει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου.
32. θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι· ὁ ἄγαμος
μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ
33. κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ
34. κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί. μεμέρι-
σται * καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος. ἡ ἄγα-
μος

31. χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ] χρ. τὸν κόσμον t χρ. τὸν κόσμον τοῦτον. Ita ex Codd. A. B. D. F. G. notat Wetst. et Birch. Cum Codex G. ad manus sit, noto hic, et Graeca, et Latina: Και. οι χρωμενοι τον. κοσμον. τουτον. *et qui utuntur aut utentes mundum hunc.* Huiusmodi Codices Griesbachius refert partim ad Alexandrinam, partim ad occidentalem *recensionem suam*, equidem eos appello *sterquiliniarios.* Vide in hac epistola 9, 7. 13, 1. Griesbachius astute hoc grammaticum vitium silentio oppressit, ne istorum Codicum auctoritatem conculcaret. Miraculo simile est, quod isti scurriles Codices toties, etiam in vitiis grammaticis, inter se consentiunt. Casu id nullo modo accidisse potuit. Cum plures pueri, in infimis scholarum Latinarum classibus, eodem modo peccaverunt, praeceptor, prehenso baculo, terribili iudicio examinat, uter alterum exscripserit, ac plerumque auctorem erroris, eiusque imitatores deprehendit. Infimus tamen praeceptor non tam vecors est et furibundus, ut eiusmodi lectiones aut ad alexandrinam, aut ad occidentalem, aut ad constantinopolitanam *recensionem* referat.

34. μεμέρισται ἡ γυνὴ] μεμέρισται καὶ ἡ γυνή. Basil.

μος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα με-

III. 605. 640. etiam ante μεμέρισται addit καί. Item post γυνὴ, addit, ἡ γαμήσασα. Ex versu 33. 34. Clem. Alex. 467. c. ita habet: καθὼς καὶ ὁ παῦλος τοὺς περὶ γάμον ἀσχολουμένους, κόσμῳ ἀρέσκειν ἔφη. Ubi hoc dixit? In deperdita recensione Alexandrina. Apud eundem p. 488. verba Lucae 19, 8. 9. non Zacchaeo, sed Matthiae tribuuntur. Forte in eadem recensione. Ex eodem 502. c. ortam credo nugacem Origenis disputationem de Matthaeo et Levi, ut de diversis Apostolis. Num ergo Photius in bibliotheca p. 154. mentitus est, cum de Clemente diceret: συγκεχυμένως, ὥσπερ ἔμπληκτος, παράγει τὰ ῥητά; Idem ibidem p. 4. de Origine habet: πλεῖστα βλασφημεῖ — λέγει ἄλλα παραλογώτατα καὶ δυσσεβείας πλήρη — ληρωδεῖ. Homines ergo ἔμπληκτοι et παραλόγως φλυαροῦντες sunt auctores, secundum Semlerum, *recensionis* occidentalis, secundum Griesbachium, alexandrinae?

μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου] + πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ. E. v. P. Postea in uno solum hoc inveni. Illud fere exhibent Codd. Theophylacti. Sed Theophylacti Aug. 8. post κυρίου habet: πῶς ἀρέσει καὶ σώματι καὶ πνεύματι, omisso, ἵνα ᾖ ἁγία. Euthym. MS. vulgatum exhibet ac longiori scholio explicat duplici modo. Apud Chrys. X, 167. ut dixi, hic totus locus deest. Tractat autem haec I, 237. 328. II, 750. III, 326. VII, 753. Hic ergo, quarto loco, habet: τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ. Sufficit opponere primum et tertium locum, quae paullo longiora sunt, ubi est conformiter Codicibus, ἵνα ᾖ ἁγία. Mirabile autem est, ex omnibus Chrysostomi scriptis conqui-

μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ
K. 35. ἀνδρί. τοῦτο δὲ [Ἀρχή.] πρὸς τὸ ὑμῶν
αὐτῶν συμφέρον λέγω· οὐχ ἵνα βρόχον
ὑμῖν ἐπιβάλλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον
καὶ εὐπρόσεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως.
[Τέλος.]

VII, 35. K. τῇ ϛ. τῆς ζ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν.

quiſitas eſſe corruptiones a quibusdam, ut hic ex eius ad Matthaeum homiliis. Non agnoſcit iſta Baſil. III, 640. infert tamen 605. Ath. II, 85. ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος μερ. — καὶ τῷ πνεύματι. Sed in fine verſus addit: καὶ μεμέρισται.

35. βρόχον] Schol. Cod. 16. quem poſtea contuli, explicat ἀνάγκην. Chryſ. I, 329. a. μὴ γὰρ βουλομένους οὐχ ἕλκω, *neminem invitum traho.* Loco συμφέρον a Millio et Wetſtenio ex aliquibus notatur: συμφέρον. Immo σύμφορον.

εὐπρόσεδρον] εὐπάρεδρον. D. εὐπρόσδεκτον. E. προσεδρεύειν et παρεδρεύειν parum differunt, niſi, quod iſtud accommodatius eſt inferioribus ac notionem cultus habet, hoc autem fere de dignitate paribus dicitur. Sed Proverb. 8, 3. παρεδρεύειν eſt priori ſignificatione. Praxapoſtoli hunc locum bis habent, ut iam monui, atque hic etiam videre licet. Sed id ex aliorum editionibus non cognoſcas, cum nullos integros Praxapoſtolos ad manus habuerint. In meis ergo eſt bis εὐπάρεδρον. Apud Chryſ. εὐπρόσεδρον reperitur I, 332. ter. XI, 626. d. I, 275. 329. X, 167. d. 340. a. Sed εὐπάρεδρον eſt VII, 753. Cyrill. I, a. 440. e. alludit ſic: εὐπαρέδρως δὲ καὶ ἀπερισπάστως. Sic et Baſil. III, 311. et evidenter 640. ἀλλ᾽ ἀπερίσπαστοι ὄντες καὶ εὐπάρεδροι τῷ κυρίῳ. Oecum. habet εὐπρόσεδρον I, 238. c. II, 487. c. d. Utrum-

 que

Τέλος τῆς ε. [Τέλος.] εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν 36.
παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος,
καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι· ὃ θέλει ποιεί-
τω, οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν. ὃς δὲ 37.
ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων
ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου
θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρ-
δίᾳ αὐτοῦ, τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθέ-
νον, καλῶς ποιεῖ. ὥστε καὶ ὁ ἐκγαμίζων, 38.
καλῶς

que habet Theophyl. 222. 781. v. P. Latiniſtae mirabiliter hoc vocabulum vexarunt, ut ex Sabatierio diſcitur. Animadverſio Hieronymi, quae ibi memoratur, digna eſt iſto critico. Ἐυπρόσεδρος in ſuis Schreveliis iſti ſcurrae non poterant reperire. Reddi poterat, παράμονον, *aſſiduum*. *Ad decentem et aſſiduum, perpetuum, cultum dei ſine inconſtantia, ſine intermiſſione, ſine ulla mutabilitate.* In Codice Boern. eſt: *beneſtabile domino inadduc:biliter.* Forte voluit, *inabducibiliter.* Latine! Cur non adeo, *incircum abſtractibiliter?*

38. ἐκγαμίζων bis.] ἐγγαμίζων t γαμίζων. E. Aliqui priore loco addunt: τὴν ἑαυτοῦ παρθένον. E. Ita etiam editur ap. Clem. Alex. 534. quod tamen Sylburgius ibi pro gloſſemate habet. Negligenter autem haec laudat Clemens, verſum 38. et 35. invicem iungens. γαμίζειν, quod, ſicuti compoſita, apud alios ſcriptores vix occurrit, Apollonius Alex. p. 277. edit. Sylburg. explicat, γάμου τινὶ μεταδίδωμι. De ἐγγαμίζειν, quod hic ex correctione ortum credo, monet Euſtath. ad Il. p. 758. verſ. 54. edit. Rom. Chryſoſtomus X, 167. 168. cum aliis pluribus praetermittit, habet tamen I, 331. b. ἐκγαμίζων. Sic et II, 638. γαμίζων Baſil. III, 640.

καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων, κρεῖσσον
39. ποιεῖ. γυνὴ δέδεται νόμῳ, ἐφ' ὅσον χρόνον
ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ * καὶ κοιμηθῇ ὁ
ἀνὴρ, * ἐλευθέρα ἐστιν, ᾧ θέλει γαμηθῆναι·
40. μόνον ἐν κυρίῳ. μακαριωτέρα δέ ἐστιν, ἐὰν
οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ
δὲ κἀγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

Ε. περὶ ἀδιαφορίας εἰδωλοθύτων καὶ ἀποχῆς δαιμονικοῦ σεβάσματος. ἐν ᾧ, περὶ συμπεριφορᾶς. περὶ τῆς ἑαυτοῦ πολυπλόκου συμπεριφορᾶς. περὶ τοῦ μὴ κοινωνεῖν δαίμοσι. περὶ τοῦ μὴ ἀδιαφορεῖν ἐν ἀνίοις καὶ κλήσεσι.

Περὶ

39. νόμῳ] γάμῳ t —. E. Omittit Cyrill. V, a. 347. τῷ νόμῳ habet 672. Habet Damasc. II, 86. 641. Chryſ. I, 350. III, 203. 315. et alii, in primisque Codd. N. Teſt. Birchius ad hunc locum: *Punctis notatur in Vind. 34.* Ergo haud dubie deeſt in Vat. 1209. Vide ibi mox verſ. 40.

ἐὰν δὲ] + καί. Redundare videbatur. Ita quoque voluerat Cod. Boern. Sed ſcurra iſte ſcripſit: Εαν δε κεκοιμηθη. Idem mox, loco γαμηθῆναι habet γαμηθη et Latine, *nubat.* Diſerte vulgatum urget Chryſ. III, 204. c. γαμηθῆναι. οὐκ εἶπε γαμείσθω, ἵνα μὴ δόξῃ βιάζεσθαι καὶ ἀναγκάζειν. et ibid 315.

κοιμηθῇ] ἀποθάνῃ. E. Baſil. III, 296.

ὁ ἀνὴρ αὐτῆς] αὐτῆς —.

Quis hoc capite tantas turbas dedit? Fortaſſe Codices, proprie et merito ſic dicti? Neutiquam. Sed aliqui Codices iſter .iiiniarii, de induſtria ab falſariis ad fraudem, undecunque correptis mirabilibus lectionibus, compoſiti; ac deinde Patrum levitas, negligentia et incogitantia.

Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν, ὅτι πάν- VIII, 1.
τες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ
ἀγάπη οἰκοδομεῖ. εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι 2.
τί, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε, καθὼς δεῖ γνῶναι.
εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεὸν, οὗτος ἔγνωσται 3.
ὑπ' αὐτοῦ. περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν 4.
εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν, ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν
κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς ἕτερος, εἰ μὴ
εἷς. καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοὶ, 5.
εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ * γῆς· ὥσπερ εἰσὶ
θεοὶ

VIII, 2 εἰδέναι] ἐγνωκέναι. E. Habet quidem ita Damaſc. II. 87. ſed in interpretatione, εἴ τις γὰρ δοκεῖ εἰδέναι τί, φησιν, οὐδέπω ἔγνωκεν. Moſquenſis Codex Damaſceni g. antiquiſſimus, (v. Specimen in P. ad epiſtt. catholl.) vulgatum exhibet. Utrumque habet Theodoret. p. 213. Ter ἐγνωκέναι, quater ἔγνωκε, quod mox legitur, recitat Chryſ. X, 170. 171. 175 I, 461. Nam tertio loco partem tantum repetit. Sed III, 468. eſt: εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὔπω οἶδε, καθὼς δεῖ γνῶναι. Qui Graece ſciunt, faci e iſta ſynonyma confundunt, niſi accuratius attendant. v. P.

5. ἐπὶ τῆς γῆς] τῆς — A. Niſi omiſſum ſit propter, ἐν οὐρανῷ. Wetſtenius hic rurſus laudat Cyrillum ex Actt. Epheſſ. Sed apud Cyrillum V, d. 63. eſt: ἐπὶ τῆς γῆς. At Cyrillus hunc locum saepius habet. Unum notabilem hic primo addo ex recenſione Alexandrina I, 175. εἰ γὰρ καὶ λέγοιντό τινες θεοὶ καὶ κύριοι, ἔν τε τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, ἀλλ' — καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. καὶ ἓν πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ. Vide ibid. II, 539. φησὶν ὁ πάνσοφος παῦλος· κἂν εἰ πολλοί τινες εἶεν θεοὶ καὶ κύριοι ἔν τε οὐρανῷ καὶ

ἐπὶ

6. θεοὶ πολλοὶ, καὶ κύριοι πολλοί· ἀλλ'
ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα,
καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς κύριος ἰησοῦς
χριςὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι'
7. αὐτοῦ. ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις·
τινὲς

ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς καὶ πατὴρ — ἐξ αὐτοῦ, καὶ εἷς — δι' αὐτοῦ. Alio modo variat V, a. 488. 742. V, c. 117. ubi, ἐν τῇ γῇ. Sic et 148. Chryſoſtomus I, 484. vocabulum λεγόμενοι ita refert, ac ſi id ipſe interpretationis cauſſa addiderit: πολλοὶ, τουτέςι, λεγόμενοι. Vide tamen X, 172.

6. καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ] + καὶ ἓν πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ. E. Ita in duobus Codicibus, altero Monachienſi 21. fol. 106. pag. 2. verſu 7. 8. altero Auguſt. 6. reperi fol. ρογ. pag. 1. verſu a. fine 13. Huius vero Auguſtani Codicis diverſa ſcholia bis diſerte monent, nullam h. l. mentionem factam eſſe Sp. S. Etſi vero huiusmodi admonitiones ſcholiaſtarum nec hic, nec ullibi alibi contra probos Codices valeant: tamen h. l. contra iſtam appendicem ſunt Codices, et praeſtantiſſimi, et fere omnes. Immo fere omnes interpretes h. l. monent, mentionem Sp. S. praetermiſſam eſſe. Cauſſas ad o addiderunt ſatis probabiles, cur id factum ſit. Copioſe de hoc loco diſputavi in P. 204 — 210. Poſt priorem tamen editionem in Actis Conciliorum edit. Harduini T. IV. p. 253. d. inveni: ἀλλ' ἡμῖν, ὡς (ὁ) μέγας διδάσκει ἀπόςολος, εἷς θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα· καὶ εἷς κύριος ἰησοῦς χριςὸς, δι' οὗ τὰ πάντα· καὶ ἓν πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα. Habet etiam Baſil. I, 311. c. ἓν δὲ πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα. Vide tamen ibid. 315. III, 83. et rurſus III, 4. nota b. ubi etiam Codex

τινὲς δὲ τῇ συνειδήσει τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι, ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν

Codex Mosquensis, quem ego examinavi, excludit. Athanasius multoties hunc locum laudat sine ista appendice. Birchius ex solo Hau. 1. sed a manu secunda, notavit καὶ ἓν πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ. De Cyrillo modo dixi ad vers. 5 Sed is quoque hunc locum multoties habet. Ista loca hic necessario notanda sunt. I, a. 331. V, a. 28. 641. 709. 749. V, b. 58. 196 260. V. d. 47. 129. d. Sed hic addit, *tanquam de suo*: ἐν δὲ δήπου πάντως καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. (Legitur hic locus in Actt. Ephess. p 147. versu 15. Wetstenius tamen eum non reperit. Griesbachius vero pag. 55. nullam omnino animadversionem ad hunc versum dedit. Scilicet cavebant sibi a Spiritu Sancto. Quidam dogmatici ergo, dolo malo, critici, iidemque viri honesti, bona fide agant.) V, d. 144. VI, a. 54. VI, b. 268. In his ergo locis omnibus ista appendix non adiicitur. Sed nec Chrys. agnoscit X, 170. I. 481. II, 708. Origenem, qui aliquoties hunc locum absque ista appendice laudat, praetermitto. Forte tamen hic locus ex Clem. Alex. p. 145 ita legendus: ἀλλὰ μόνος ὄντως ἐστὶν εἷς ἡμῶν Θεὸς, ἐξ οὗ τὰ πάντα· καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς. Nam et alibi ineptae Clementis lectiones a quibusdam probatae sunt. Nos, ut in aliis locis, hic quoque sequimur Codices, neglectis dogmaticis disputationibus.

7. συνειδήσει] συνηθείᾳ. E. Vulgatum cum reliquis quater habet Chrys. X, 174. a. c. d. In interpretatione tamen de idolorum cultu, ut de re, a maioribus tradita, loquitur, ac similes Iudaeorum consuetudines memorat, adhibitis verbis, κατὰ ἰουδαϊκὴν συνήθειαν. Hic est fons huius cor-

αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα μολύνεται. [Τέλος.] Τέλος τῆς ς.

ΚΑ. 8. [Ἀρχή.] Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίστησι τῷ θεῷ· οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν·

VIII, 8. ΚΑ. κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω· ἀδελφοί. βρῶμα ἡμᾶς οὐ παρίστησι.

corruptionis. Vide Theophyl. Συνειδήσει Euthymius explicat: τῇ γνώσει, τῇ οἰκειώσει τοῦ εἰδώλου, ἢ τῇ προτέρᾳ διανοίᾳ, τῇ περὶ τοῦ εἰδώλου. Damaſcenus συνηθείᾳ ex Chryſoſtomo in textum recepit in Codice Pariſ. Lequien. Mei Codices nihil mutant. Sed nec Birchii, praeter Vat. 367. 1209. ſeu B. et Vind. 34. uti in locis pluribus, a manu ſecunda. Nonne vero prorſus ridiculum et ſtultum, quod quidam ſcribae, et hic, et alibi, adeo ex interpretationibus Chryſoſtomi, in contextum intulerunt corruptiones. Pro συνηθείᾳ laudantur Codd. Wetſt. A. 17. 46. Griesbachius id in interiore margine oſtentat. Ergo ipſi adeo Griesbachio hoc loco, ac multoties alibi, Chryſoſtomus, nec tamen ſua culpa, impoſuit, quod tamen pernegat, facile ſieri poſſe. In praefatione enim ad evangelia edit. 1796. pag. LXXVI. ita habet: »*caeterum nemini harum rerum perito negotium faceſſere potuerunt lectiones, in textu et interpretatione Chryſoſtomi obviae, quae e negligentia huius viri aut e conſuetudine ipſius, textum paullo liberius excitandi ſenſumque utcunque ſuis verbis exprimendi, enatae ſunt.*« *Negligentia Chryſoſtomi* duplex eſt, altera ipſius, altera eorum, qui eum non legerunt. Ad hos pertinet Griesbachius, qui, etſi eum nunquam legerit, tamen de eo, ut de reliquis, quos nunquam legit, Patribus, audacter iudicat. In Chryſoſtomo h. l. nulla culpa haeret, ſed in ſimiis criticis.

8. παρίστησι] παραστήσει. E. Ath. I. 765.

μεν· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα.
Βλέπετε δὲ, μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη 9.
πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν. ἐὰν 10.
γάρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γνῶσιν, ἐν εἰ-
δωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις
αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς
τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; καὶ ἀπολεῖ- 11.
ται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει,
δι'

9. ἀσθενοῦσι] + τῶν ἀδελφῶν t ἀσθενέσι. E. Chryſ. X, 175. aliquoties ἀσθενοῦσιν habet. Sed et ἀσθενὴς ibi volutat. Repetit vulgatum XI, 414. Cum Codicibus, a Wetſtenio hic laudatis, plerumque alibi conſentit Damaſcenus ex Cod. Pariſ. editus. Sed hic bis vulgatum habet II, 89. 686. Ergo Wetſtenius hic mentitur. Ex meis ſolus Euth. ex Chryſoſtomo arripuit: ἀσθενέσι τῶν ἀδελφῶν. Griesbachius ἀσθενέσι rurſus in interiore marg. oſtentat ex ſuis, e Chryſoſtomo corruptis Codicibus, A. D. E. F. G. Accedunt tres fortiſſimi et clariſſimi ſatellites apud Birch. Vat. 367. 1209. ſeu B. et Vind. 34. a manu ſecunda. Rectius, ut quilibet intelligit, hic dicitur ἀσθενέσιν. Ergo id Chryſoſtomus in interpretatione ſua commendare laborabat.

11. γνώσει] βρώσει. E. v. P. et Chryſ. X, 176. a. b. Nullus meorum Codicum Theophylacti βρώσει habet. Euthym. MS. τινὰ μὲν οὖν τῶν ἀντιγράφων ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει γράφουσιν· ὁ δὲ χρυσόστομος ἐπὶ τῇ σῇ βρώσει λέγει διαῤῥήδην. Ipſe Euth. exhibet γνώσει. Similem appendicem Theophylacti, editionis Lond. p. 228. nec Auguſtanus, nec Moſquenſes Theophylacti Codd. agnoſcunt. In edit. Venet. quae eſt repetitio Londinenſis, nihil hac de re monetur. Ipſe Chryſoſt. ad ſe redit IV, 441.

12. δἰ ὃν χριστὸς ἀπέθανεν. ὅυτω δὲ ἁμαρ-
τάνοντες ἐις τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τύπτον-
τες ἀυτῶν τὴν συνέιδησιν ἀσθενοῦσαν, ἐις
13. χριστὸν ἁμαρτάνετε. διόπερ ἐι βρῶμα
σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, ὀυ μὴ φά-
γω κρέα ἐις τὸν ἀιῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελ-
IX, 1. φόν μου σκανδαλίσω. Ὀυκ ἐιμὶ ἀπόστο-
λος; ὀυκ ἐιμὶ ἐλεύθερος; ὀυχὶ ἰησοῦν χρι-
στὸν τὸν κύριον ὑμῶν ἑώρακα; ὀυ τὸ ἔργον
KB. 2. μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; ἐι ἄλλοις ὀυκ
ἐιμὶ ἀπόστολος, ἀλλάγε ὑμῖν ἐιμί· [Ἀρχή.]
ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς
3. ἐστε ἐν κυρίῳ. [Τέλος.] ἡ ἐμὴ ἀπολογία Τέλος τῆς
4. τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν, ἅυτη ἐστί. μὴ ὀυκ κυριακῆς.
5. ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; μὴ
ὀυκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα πε-
ριάγειν, ὡς καὶ ὁι λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ
6. ὁι ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου, καὶ κηφᾶς; ἢ μό-
νος

IX, 2. KB. κυριακῇ ια. καὶ ἰουλίου κβ. τῆς ἁγίας μαρίας τῆς μαγδαληνῆς καὶ ἐις γυναῖκας ὁσιομάρτυρας. ἀδελφοὶ, ἡ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς.

441. et *γνώσει* exhibet. *Βρώσει* ergo eſt lectio homiletica. Diſerte etiam *γνώσει* habet Clem. Alex. 512. d. et 145. b. Sed huius auctoritate non eſt opus. Griesbachius ita ſimpliciter notat: *βρώσει Chryſ. diſerte.* Num ergo eum legit? Nonne etiam *γνώσει* habet? Nam priorem Chryſoſtomi locum ex animadverſione Millii huc transtulit. Huiuscemodi ſunt iudicia eorum, qui omnia omnium undique corripiunt et comportant, nec ipſi oculos mentemque advertunt.

νος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν
τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι; τίς στρατεύεται ἰδίοις 7.
ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ
ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς
ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος
τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; μὴ κατὰ ἄν- 8.
θρωπον ταῦτα λαλῶ; ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος
ταῦτα λέγει; ἐν γὰρ τῷ μωϋσέως νόμῳ 9.
γέγραπται· οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα.
μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ; ἢ δι' ἡμᾶς 10.
πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι
ἐπ'

IX, 7. ἐκ τοῦ καρποῦ] τὸν καρπόν. E. Ita Codd. Wetst. A. B. C. D. F. G. v. Wetst. Birch. Dimidiam partem lectionis tantum notavit Griesbachius. In Cod. G. enim legitur: τὸν καρπον αυτον ουκ αισθειει (sic.) και. πινι. (sic.) Latine: *fructum eius non manducabit aut edit et bibit.* Sic et ex D. E. F. notat Wetst. Digna profecto istis παμφάγοις καὶ οἰνόφλυξι scribis lectio. Tamen τὸν καρπὸν in interiore margine ostentat Griesb. Cur non etiam, καὶ πίνει; Nemo agricola frumenta tota solus devorat, sed de frumento commedit, nemo vinitor vino omni solus se ingurgitat, sed id degustat. Verum isti scribae secundum Horatium (epist. 1, 2, 27.) *numerus erant, fruges consumere nati.*

9. φιμώσεις] κημώσεις. E. v. P. Chrys. X, 183. c. habet quidem φιμώσεις, sed ibid. d. est κημοῦσθαι et 184. b. ἀκήμωτον. VII, 350. c. repetit φιμώσεις. Sic et Cyrill. I, a. 99. II, 430. III, 576.

τῶν βοῶν] τῶν στρουθίων. E. Cyrill. I, a. 269. Sed hoc ibi intulit ex Deut.

ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν·
καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν
11. ἐπ' ἐλπίδι. εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ
ἐσπείραμεν, μέγα, εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρ-
12. κικὰ θερίσομεν; εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας
ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ'
οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ
πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ ἐγκοπήν τινα δῶ-
μεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ. [Τέλος.] Τέλος τῆς κυριακῆς
ΚΓ. 13. [Ἀρχή.] οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργα- καὶ τῆς
ζόμενοι ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ ἁγίας.
θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντες, τῷ θυσιαστηρίῳ
14. συμμερίζονται; οὕτω καὶ ὁ κύριος διέταξε
τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ
15. τοῦ εὐαγγελίου ζῇν. ἐγὼ δὲ οὐδενὶ
ἐχρησάμην τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα,
ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι
μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου
16. ἵνα τὶς κενώσῃ. ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι,
οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι
ἐπίκειται. οὐαὶ δέ μοί ἐστιν, ἐὰν μὴ εὐαγγε-
λίζωμαι.

IX, 13. ΚΓ. τῇ β. τῆς η. ἑβδ. ἀδελφοὶ, οὐκ οἴδατέ, ὅτι οἱ.

12. ἐγκοπὴν] ἐκκοπήν. E. Vulgatum etiam Basil. II, 453. Ath. II, 379. πάλιν ὁ αὐτὸς (παῦλός) φησι· πάντα στέγω, πάντα ὑπομένω, ἵνα μή τινα ἐγκοπὴν δῶμεν.

13. προσεδρεύοντες] παρεδρεύοντες. E.

16. οὐαὶ δὲ] οὐαὶ γάρ. E. Vulgatum cum aliis Chrys.

X,

λίζωμαι. εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο ποιῶ, 17.
μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πε-
πίστευμαι. τίς οὖν μοί ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα 18.
εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγ-
γέλιον τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ καταχρή-
σασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.
Τέλος τῆς β. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ 19. ΚΔ.
πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς
πλείονας κερδήσω. καὶ ἐγενόμην τοῖς 20.
ἰουδαίοις, ὡς ἰουδαῖος, ἵνα ἰουδαίους κερδή-
σω· τοῖς ὑπὸ νόμον, ὡς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς
ὑπὸ νόμον κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις, ὡς ἄνο- 21.
μος, μὴ ὢν ἄνομος θεῷ, ἀλλ' ἔννομος
χριστῷ, ἵνα κερδήσω ἀνόμους. ἐγενόμην 22.
τοῖς

IX, 19. ΚΔ. τῇ παραμονῇ τῶν φώτων· ἀδελφοί, ἐλεύθερος ὤν.

X, 193. c. II, 322. Sed XI, 81. δὲ, nexus causſa, omittit. Nec enim ibi opus erat. Eadem de cauſſa Cyrill. I, a. 387. V, a. 383. b. in praefat. ad Ierem. infert γάρ. Centies dictum eſt, Patres iſtas particulas pro arbitrio modo omittere, modo permutare. Nullus meorum Codd. hic variat.

20. ὡς ὑπὸ νόμον] + μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον. E. Chryſoſt. X, 195. a. et Cyrill. V, a. 481. Fictum hoc ad verſum 21. μὴ ὢν ἄνομος κ. τ. λ. Nullus meorum iſta agnoſcit. Chryſ. I, 462. 631. XI, 42. negligenter laudat. Ex eo ergo nihil efficitur. Sic et Cyrill. III, 16.

21. θεῷ — χριστῷ] θεοῦ — χριστοῦ. E. Chryſ. X, 195. Vide loca Chryſ. et Cyrill. ad verſ. 20. ex quibus eorum in his inconſtantia intelligitur. Adde Cyrill. V, a. 273. V, d. 63.

τοῖς ἀσθενέσιν, ὡς ἀσθενὴς, ἵνα τοὺς ἀσθε-
νεῖς κερδήσω. τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα,
23. ἵνα πάντας τινὰς σώσω. τοῦτο δὲ ποιῶ
διὰ τὸ ἐυαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ
24. γένωμαι. οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ
τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ
λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτω τρέχετε,
25. ἵνα καταλάβητε. πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμε-
νος πάντα ἐγκρατεύεται. ἐκεῖνοι μὲν οὖν,
ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν· ἡμεῖς δὲ,
26. ἄφθαρτον. ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω, ὡς
οὐκ ἀδήλως· οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα
27. δέρων. ἀλλ' * ὑποπιάζω μου τὸ σῶμα
καὶ

22. πάντως τινὰς] πάντας τινὰς est prorsus absurda lectio. Aliud est, πᾶς τις. Chrys. X, 196. a. b. diserte πάντως. Sed IX, 328. negligenter laudat: πᾶσι πάντα γέγονα, φησιν, ἵνα πάντας κερδήσω. Ath. II, 492. πᾶσι πάντα γέγονα, ἵνα πάντας κερδανῶ. Κερδαίνειν est ex similibus locis huius capitis. v. P.

23. τοῦτο δὲ ποιῶ] πάντα δὲ ποιῶ. E. Chrys. X, 196. b.

26. δέρων] Alii δαίρων.

27. ὑπωπιάζω] ὑποπιάζω. v. P. Multoties hunc locum recitat Chrys. Modo editum est ο, modo ω. Sed eius interpretationes postulant ὑποπιάζω. Uno adhuc exemplo defungar IV, 204. Ibi editur quidem ὑπωπιάζω, sed interpretatio alterum requirit. Addit enim: ὑπωπιάζει γάρ τις, τὸ κατεξανιστάμενον. Ibidem est etiam ὑποτάττειν. Ὑποπιάζειν habet Cyrill. V, b. 62. c. 187. ὑπω-
πιάζω

Τέλος τῆς παραμονῆς, ὅτε νηστεία ἐστιν· ἐι δὲ νηστεία ὀυκ ἔστιν, ἀναγινώσκεται ἕως τῶν ἦν ὁ χριστός.

καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύ-
ξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι. [Τέλος.]
[Ἀρχή.] Ὀυ θέλω δὲ ὑμᾶς αγνοεῖν, ἀδελ- X, 1. ΚΔ
φοὶ, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν
νεφέλην ἦσαν· καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσ-
σης διῆλθον· καὶ πάντες ἐις τὸν μωσῆν 2.
ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θα-
λάσσῃ· καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα 3.
πνευ-

X, 1. ΚΔ. ἐις τὸν φωτισμόν· ἀδελφοὶ, ὀυ θέλω.

πιάζω 84. 145. 263. Euth. MS. exhibet: ὑπωπιάζω μου τὴν σάρκα, ſed addito: γρ. σῶμα. Et in ſcholio: ὑπωπιάζειν δὲ λέγεται, τὸ τύπτειν τὸ πρόσωπον. ὑποπιάζειν habet Damaſc. II, 94. 617. 634. Oecumenii interpretatio I, 508. etiam exigit ὑποπιάζω. Huc videtur etiam reſpexiſſe Gregor. Naz. contra Eunom. p. 196. ὀυ τὸ σῶμα νηστείαις ὑποπιέζομεν; Nam πιάζειν et πιέζειν idem eſt. Apud Baſil. I, 130. variant Codd. Editor ὑποπιάζειν pro vitio habet. Multo doctior et accuratior de hoc eſt diſputatio Io. Livineii, quae lectu digna eſt. v. Biblioth. Patrum. Pariſ. 1644. T. II. p 749. Conferri quoque poteſt Codex Theodori Studitae bibl. Lipſienſis Paulinae, de eodem loco, quem Livineius tractat. Eodem modo Montefalconius γένημα pro vitio habebat, quod nemo ante me editor probaverat. Ne quid tamen diſſimulem. Apud Baſil. III, 599. a. neceſſario legendum ὑπωπιάζειν. Sed ille liber non eſt Baſilii. Tamen ergo aliqui ita acceperunt. Cauſſa intelligitur ex Livineio. Πιάζειν, loco πιέζειν aliquos male habuit. Fruſtra! Mitto alios. Vide Luc. 18, 5.

X, 2. ἐβαπτίσαντο] ἐβαπτίσθησαν. E. Maximo conſenſu illud probant Codices.

4. πνευματικὸν ἔφαγον· καὶ πάντες τὸ
αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον· ἔπινον γὰρ
ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ
5. δὲ πέτρα ἦν ὁ χριςός. [Τέλος.] ἀλλ' Γέλος τῆς
ΚΕ. [Ἀρχή.] οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδό- παραμονῆς
κησεν ὁ θεός. κατεςρώθησαν γὰρ ἐν τῇ καὶ τοῦ
6. ἐρήμῳ. ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθη- φωτισμοῦ
σαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς ἤτοι τῶν
7. κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. μηδὲ φώτων, ὅτι οὐκ ἔςι
εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐ- νηςεία.
τῶν· * ὥσπερ γέγραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς
φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέςησαν παίζειν.
8. μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρ-
νευσαν, καὶ ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσι-
9. τρεῖς χιλιάδες. μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν
χριςὸν, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐπείρασαν,
10. καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο. μηδὲ
γογγύ-

X, 5. ΚΕ. τῇ γ. τῆς η. ἑβδ. ἀδελφοὶ, οὐκ ἐν τοῖς πλείοσι τῶν πατέρων εὐδόκησεν.

5. πλείοσιν] Recte interpretes ex Hebr. 3, 16. πάντες, πλὴν ἰησοῦ καὶ χαλέβ.

7. ὡς γέγραπται] ὥσπερ γέγραπται. A.

9. τὸν χριςὸν] τὸν κύριον. E. Euth. MS. post ἐξεπείρασαν, intelligit: τὸν θεόν, δηλονότι. Vulgatum cum meis Codd. omnino omnibus habet Chryf. X, 205. XI; 482. c. Tamen τὸν κύριον legitur VI, 298. a. Hunc ergo locum aliqui expifcati funt. Verfum 9. et 10. confundit Cyrill. II, 821.

γογγύζετε, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐγόγ-
γυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ.
ταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις· 11.
ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς
τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν. ὥστε 12.
[Ἀρχή.] ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω, μὴ ΚΣ.
Τέλος τῆς γ. πέσῃ. [Τέλος.] πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ 13.
εἴληφεν, εἰ μὴ ἀνθρώπινος· [Ἀρχή.] πιστὸς ΚΣ.
δὲ ὁ θεὸς, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι
ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ
πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι
ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν. διόπερ, ἀγαπητοί μου, 14.
φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. ὡς 15.
φρονί-

X, 12. ΚΣ. τῇ δ. τῆς η. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ὁ δοκῶν ἑστάναι.

X, 13. ΚΣ. ἐπὶ ἐφόδου ἐθνῶν καὶ ἐπὶ παντὸς προσδοκωμένου φόβου. ἔν τισιν· ἀδελφοὶ, πιστὸς ὁ θεός.

10. καθὼς καὶ] καὶ — E. Basil. II, 373. 460.

11. δὲ πάντα — συνέβ.] μὲν τυπικῶς συνέβαινεν. E. Basil. II, 630. Sic, sine μέν. 660.

12. Ath. II, 625. βλεπέτω ὁ ἑστηκὼς, μὴ πέσῃ.

13. δύνασθε] ὑπενεγκεῖν addit Ath. I, 879. Alibi tamen omittit.

δύνασθε ὑμᾶς] ὑμᾶς — E. Ita Chrys. X, 211. b. c. 212. a. ἡμᾶς habet I, 170. ὑμᾶς. II, 74. Sufficit. Nam haec multoties repetit. Licet interim ex tribus eligere. Prius elegerunt Cod. A. C. D. E. F. G. Saepe etiam ὑμᾶς deest apud Cyrill. Ὑμᾶς servant omnes Codices mei, praeter duo Chrysostomi, totidemque Theophylacti, Aug. 8. et Euth. 20. id tuentur. v. P.

φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς, ὅ φημι.
16. τὸ ποτήριον τῆς ἐυλογίας, ὃ ἐυλογοῦμεν,
ὀυχὶ κοινωνία τοῦ ἅιματος τοῦ χριϛοῦ ἐϛι;
τὸν ἄρτον, ὃν κλῶμεν, ὀυχὶ κοινωνία τοῦ
17. σώματος τοῦ χριϛοῦ ἐϛιν; ὅτι ἓις ἄρτος,
ἓν σῶμα, ὁι πολλόι ἐσμεν· ὁι γὰρ πάντες
18. ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. βλέπετε
τὸν ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· ὀυχὶ ὁι ἐσθίοντες
τὰς θυσίας, κοινωνοὶ τοῦ θυσιαϛηρίου ἐισί;
19. τί ὄυν φημι; ὅτι ἔιδωλόν τι ἐϛὶν, ἢ ὅτι
20. ἐιδωλόθυτόν τι ἐϛίν; ἀλλ' ὅτι, ἃ θύει
τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει, καὶ ὀυ θεῷ· ὀυ
θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γί-
21. νεσθαι. ὀυ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν
καὶ ποτήριον δαιμονίων. ὀυ δύνασθε τραπέ-
ζης κυρίου μετέχειν, καὶ τραπέζης δαιμο-
22. νίων. ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ
ΚΖ. 23. ἰσχυρότεροι ἀυτοῦ ἐσμεν; [Τέλος.] [Ἀρ- Τέλος τῆς δ.
χή] πάντα μοι ἔξεϛιν, ἀλλ' ὀυ πάντα
συμφέρει· [Τέλος.] πάντα μοι ἔξεϛιν, ἀλλ' Τέλος ἐν τισιν τῆς ὀυ ἐφόδου.

X, 23. ΚΖ. σαββάτῳ λε. ἤτοι τῆς ἀπόκρεω καὶ σαββάτῳ ις. ἀδελφοὶ, πάντα μοι ἔξεσι.

17. ἄρτου] + καὶ τοῦ ποτηρίου t καὶ τοῦ ἑνὸς ποτηρίου. E. Nullus meorum agnoſcit, nec, praeter alios, Cyrill. IV, 862.

20. ἀλλ' ὅτι, ἃ θύει] ἃ γὰρ θύει, oratione ita poſtulante, Chryſ. in Codd. Moſqq. Sed apud eundem vitioſe editum, ὃ γὰρ θύει. X, 215. a.

ὀυ πάντα ὀικοδομεῖ. μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ 24.
ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαςος.
πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, 25.
μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν.
τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα 26.
αὐτῆς. ἐι δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπι- 27.
ςων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ
παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ανα-
κρίνον-

24. ἑτέρου ἕκαςος] πλησίον ἕκαςος t ἕκαςος — E. Vulgatum Chryſ. X, 215. e. I, 671. Sed I, 77. mutata conſtructione, ut ibi poſtulabat oratio: τὸ τοῦ πλησίον ἕκαςον. VII, 748. ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ πλησίον ἕκαςος. VIII, 352. ἀλλὰ τὸ τοῦ πλησίον ἕκαςος. XII, 494. e. ζητείτω, ἵνα ἕυρῃ τὸ ἑαυτοῦ. Cyrill. I, a. 265. ὧδέ πη λέγων· μὴ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων. Hic de nullo *articulo fidei fundamentali*, ut Ciceroniani loquuntur, ſermo eſt. Licet ergo interrogare, quid Codices probent? — Vulgatum. Applicetur ergo haec criſis locis maioris momenti. Sic mox verſ. 27. Chryſ. X, 220. b. habet: ἐάν τις ὑμᾶς, φησὶ, καλῇ. Ita et Codices Chryſ. Moſqq. 2, 7. et Theodoret. alicubi. (v. ad Epiſt. Pauli p. 230. notam 7.) Atqui ἀντίγραφα, φησιν· ἐι δέ τις καλεῖ ὑμᾶς.

25. Clem. Alex. 512. d. et ſuam, et aliorum nugacem proponit lectionem huius verſus.

27. ἀπίςων] + εἰς δεῖπνον, E. Codices ſterquilinia rii. In Cod. G. eſt pro more iſtius ſcribae: Ει τις. καλι, υμας των απιςων εις. διπνον και. Θελεται πορευεσθαι. Ita nec pueri infimae claſſis ſcribunt, ſed auctores *recenſionis* occidentalis Griesbachianae. *Recenſio* enim apud Griesbachium nihil aliud eſt, quam *confuſio*.

ΚΗ. 28. κρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. [Ἀρχή.] ἐὰν
δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο εἰδωλόθυτόν ἐστι,
μὴ ἐσθίετε, δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα, καὶ
τὴν συνείδησιν. τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ
29. πλήρωμα αὐτῆς. [Τέλος.] συνείδησιν δὲ Τέλος τῶν σ-
λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ταββάτων.
ἑτέρου. ἱνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνε-
30. ται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; εἰ * ἐγὼ
χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ
31. οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε
πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν
32. θεοῦ ποιεῖτε. ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ
ἰουδαίοις καὶ ἕλλησι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ
33. θεοῦ. καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω,
μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ
XI, 1. τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι. Μιμηταί μου
γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ χριστοῦ.

Ε.

X, 28. ΚΗ. τῇ ϛ. τῆς η. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο.

28. τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς] — E. v. P. Hoc nec ſex Codices, quos poſtea conſului, omittunt. Ergo ſoli ſterquiliniarii omittunt. Addendi nulla cauſa erat.

30. εἰ δὲ ἐγὼ] δὲ —.

XI, 1. χριστοῦ] + χριστὸς δὲ θεοῦ. E. v. P. Hoc, ut equidem arbitror, ineptiſſime notatum eſt ex Clem. Alex. 420. Sic enim ex eodem 4, 8. c. Rom. 14, 17. poſt πόσις addendum eſſet: οὐδὲ μὴν ἀποχὴ οἴνου καὶ κρεῶν, et ex pag. 512. b. plura etiam, ſingulis membris, inſerenda eſſent Rom. 8, 38. 39.

3. περὶ σχήματος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐν ἐυχαῖς καὶ προφητείαις.

ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ὅτι πάντα μου 2.
μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς
παραδόσεις κατέχετε. Θέλω δὲ ὑμᾶς 3.
ἐιδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ χρι-
στός ἐστι· κεφαλὴ δὲ γυναικὸς, ὁ ἀνήρ· κεφα-
λὴ δὲ χριστοῦ, ὁ θεός. πᾶς ἀνὴρ προσ- 4.
ευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς
ἔχων, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύου- 5.
σα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καται-
σχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς· ἓν γάρ ἐστι
καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. ἐι γὰρ ὀυ 6.
κατακαλύπτεται γυνὴ, καὶ κειράσθω. ἐι
δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶ-
σθαι, κατακαλυπτέσθω. ἀνὴρ μὲν γὰρ 7.
ὀυκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφα-
λὴν, ἐικὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· γυνὴ
δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν. [Ἀρχή.] ὀυ γάρ 8. ΚΘ.
ἐστιν

XI, 8. ΚΘ. τῇ παρασκευῇ τῆς η. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ὀυκ ἔστιν ἀνὴρ ἐκ.

2. ἀδελφοὶ] Omittit Ath. I, 718. Ibid. et 581. οὕτω addit, ante κατέχετε.

7. ὑπάρχων] Huic in Cod. G. additur haec interpretatio atque haec critica animadverſio: *a principio aut per initium,* (ſic reddidit, ὑπάρχων.) *non eſt in latino interpretatum.* Sic idem mox verſ. 8. ἐξ ἀνδρος, et in Latino: *ex viro, id eſt. coſta.* — Ad ſterquilinia!

ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀν-
9. δρός. [Τέλος.] καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη Τέλος τῆς ε.
ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν
10. ἄνδρα. διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξου-
σίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διὰ τοὺς
11. ἀγγέλους. πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναι-
κὸς, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς, ἐν κυρίῳ.
12. ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρὸς, οὕτω
καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός· τὰ δὲ πάντα
13. ἐκ τοῦ θεοῦ. ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε,
πρέπον ἐστὶ γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ
14. θεῷ προσεύχεσθαι; ἢ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις
διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ,
15. ἀτιμία αὐτῷ ἐστι; γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ,
δόξα αὐτῇ ἐστιν, ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβο-
16. λαίου δέδοται. * εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνει-
κος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ
ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

Ζ. περὶ κοινωνίας θεοπρεποῦς, οὐ πλησμονικῆς.

17. τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι
οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ ἧττον
συνέρ-

8. Ath. II, 11. οὐ γέγονεν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλ' ἡ γυνὴ ἐξ ἀνδρός.

15. δέδοται αὐτῇ] αὐτῇ —.

17. παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ] παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν. E. Vulgatum et Chryſ. cum Codd. omnibus. X, 240. VI, 115. III, 246. Mox Theodoret. p. 236. ἔλαττον, loco ἧττον, quo ſirmari poterat auctoritas Codd. F. G.

συνέρχεσθε. πρῶτον μὲν γὰρ συνερχο- 18.
μένων ὑμῶν ἐν * ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσμα-
τα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν· καὶ μέρος τι πιστεύω.
δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ 19.
δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. συνερ- 20.
χομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστι
κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν. ἕκαστος γὰρ τὸ 21.
ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν,
καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. μὴ γὰρ 22.
οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν;
ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε,
καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί
ὑμῖν εἴπω; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ
ἐπαινῶ. [Ἀρχή.] ἐγὼ γὰρ παρέλαβον 23. Α.
ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν,
Τέλος τῆς σ. [Τέλος.] ὅτι ὁ κύριος ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ,
ᾗ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον· καὶ εὐχαρι- 24.
στήσας ἔκλασε, καὶ εἶπε· λάβετε, φάγετε·
τοῦτό

XI, 23. Α. τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ ε εἰς τὴν λειτουργίαν· ἀδελφοὶ, ἐγὼ παρέλαβον.

18. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ] τῇ — :

23. Basil. II, 525. ἐγὼ γὰρ παρέδωκα ὑμῖν, ὃ καὶ παρέλαβον. Vulgatum 650.

24. λάβετε, φάγετε] — E. Servant haec omnes etiam, quos postea examinari. v. P. Omittit Cyrill. VI, a. 111. Basil. II, 650. sed ibid. omittit vers. 25. ὁσάκις ἂν πίνητε. Habet Damasc. II, 101. omittit 536. Omittit etiam Chrys. III, 247. quem locum fraudi fuisse credo scribis, vel potius falsa-

τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνά-
25. μνησιν. ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ
τὸ δειπνῆσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον,
ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι.
τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἂν πίνητε, εἰς τὴν
26. ἐμὴν ἀνάμνησιν. ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε
τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο
πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλ-
27. λετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ. ὥστε ὃς ἂν
ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον, ἢ πίνῃ τὸ ποτή-
ριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ
σώματος καὶ * τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου.
28 δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕ-
τως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ
29. ποτηρίου πινέτω. ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων
ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει,
μὴ

falsariis aliquibus. Ex omnibus enim, abditis etiam, locis scriptorum Chrysostomi conquisiverunt corruptiones.

26. ἄχρις οὗ ἂν] οὗ — t ἂν — E. ἂν abest. Basil. II, 650. Ath. I, 742. Huiusmodi fortuitas et arbitrarias corruptiones plures in his ipsis vocabulis in hac et priore editione notavi.

27. καὶ αἵματος] καὶ τοῦ αἵματος. Ath. II, 83. ὃς γὰρ ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον καὶ πίῃ.

28. ἄνθρωπος] Basil. II, 654. ἕκαστος.

29. Ath. II, 242. ὁ γὰρ ἀναξίως ἐσθίων τὸν ἄρτον, καὶ πίνων τὸ αἷμα τοῦ κυρίου, κρίμα — πίνει. καὶ διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν.

μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ κυρίου. διὰ 30.
τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄῤῥωστοι,
καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. [Ἀρχή.] εἰ γὰρ 31. ΛΑ.
ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα.
κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα 32.
Τέλος τῆς μεγάλης ε. μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. [Τέλος.]
ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ 33.
φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. εἰ δέ τις 34.
πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα
συνέρ-

XI, 31. ΛΑ. τῇ β. τῆς θ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, εἰ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν.

31. διεκρίνομεν] ἐκρίνομεν. E. Ita Basil. I, 101. 411. Sed II, 399. vulgatum. Ἐκρίνομεν Chrys. X, 251. Vulgatum II, 66. Cyrill. IV, 210. 597. Scilicet, non opus erat verbo composito.

32. κρινόμενοι δὲ] Basil. II, 40. ἐλεγχόμενοι γάρ. Sine γάρ. 102. Vulgatum 399. 463. Mox, ὑπὸ τοῦ κυρίου. Ath. II, 5. 17. Cum hic locus nullis dogmaticis aut polemicis rixis obnoxius sit, liceat mihi profiteri sententiam meam. Ipse ego cum Basilio scripturus fuissem ἐλεγχόμενοι. Hoc enim sententia postulat. Verum Paulus maluit scribere κρινόμενοι, haud dubie propter proximum κατακριθῆναι. Quod cum Codices probent, stultum est, contra disputare. Paulus haec scripsit, κλητὸς ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, non Gorgias Leontinus, non Isocrates, non Xenophon. Verum huiusmodi lectiones Patrum Graecorum permultis in locis usum habent exegeticum, nec tamen criticum. Atque catenus eiusmodi discrepantes lectiones nullo modo contemnendae sunt. Modo ne contextui obtrudantur.

συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

Η. περὶ διαφορᾶς χαρισμάτων καὶ οἰκονομίας αὐτῶν. ἐν ᾧ, περὶ ἀγάπης, ὡς μεγίστου χαρίσματος. περὶ προφητείας, ὡς μείζονος γλώσσης.

XII, 1. Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ
2. θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. οἴδατε, ὅτι, * ὅτε
ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα, ὡς
3. ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι. διὸ γνωρίζω
ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς, ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν,
λέγει ἀνάθεμα ἰησοῦν, καὶ οὐδεὶς δύναται
εἰπεῖν κύριον ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι
ἁγίῳ.

XII, 2. οἴδατε, ὅτι] + ὅτε. Addit cum aliis Basil. II, 492. De hoc versu v. Cod. Boern. a me editum.

3. ἰησοῦν prius] ἰησοῦ (sic.) εἰ μὴ ἐν βεελζεβούλ. E. Ita Cyrill. IV, 2. 9. 568. Sic, sed ἰησοῦς. I, a. 261. VI, a. 244. Rursus ἰησοῦ. III, 263. 414. V, b. 289. Sic, sed ἰησοῦν. 307. VI, b. 194. Alludit sic. III, 640. V, a. 2. Omittit ista, sed habet, ἰησοῦ — κύριος ἰησοῦς. V, a. 346. Rursus omittit, sed ἰησοῦν — κύριος ἰησοῦς. V, d. 64. Versum invertit et istud addit 678. d. Sic et, sed ἰησοῦν et κύριον ἰησοῦν. V, d. 4. Atque in his locis multoties nominatim Paulo istam appendicem tribuit. Ita ergo semel in mentem induxerat. Chrys. X, 261. solum ἐν, post οὐδεὶς, omittit. II, 462. habet, ἐν τῷ πνεύματι ἁγίῳ. Sine varietate VIII, 517. XI, 394. v. P. Herculea profecto opus est patientia in expurgandis stabulis Patristicis.

ἁγίῳ. διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ 4.
δὲ αὐτὸ πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν 5.
εἰσι, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος. καὶ διαιρέσεις 6.
ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτός ἐςι θεὸς, ὁ
Τέλος τῆς β. ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. [Τέλος.]
[Ἀρχή.] ἑκάςῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις 7. ΛΒ.
τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. ᾧ μὲν 8.
γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος
σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ
τὸ αὐτὸ πνεῦμα. ἑτέρῳ δὲ πίςις, ἐν τῷ 9.
αὐτῷ πνεύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα
ἰαμάτων, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι. ἄλλῳ 10.
δὲ

XII, 7. ΛΒ. εἰς ἱεράρχας· ἐν ἄλλῳ· νοεμβρίου ιζ. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ. ἀδελφοὶ, ἑκάςῳ δίδοται.

4. Ath. I, 706. τὸ δὲ πνεῦμα τὸ αὐτό. Mox idem: καὶ αὐτὸς ὁ κύριος. Sed 542. τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. et, ὁ δὲ αὐτὸς κύριος.

5. καὶ ὁ αὐτὸς] ὁ δὲ αὐτὸς. Ath. II, 10. 482. Vulgatum 35.

6. αὐτός ἐςι θεὸς] ἐςι — E. Ath. I, 542. 705. II, 10. 35. ἐςὶ, post θεὸς habet 482. ὁ δὲ θεός ἐςιν, ὁ ἐνεργῶν. 9. ἐςι abest Chryſ. X, 262. Ut hic Chryſ. et aliqui Codd. Theophylacti omittunt ἐςιν, ita verſ. 3. prius ἐν. Contra eſt utroque loco Cod. Theophyl. Aug. 8. cum ceteris. v. P. Cyrill. V, a. 660. ὁ μακάριος ἔφη παῦλος· θεὸς δέ ἐςιν ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

7. Variarum et inutilium lectionum venatoribus commendamus Chryſ. XII, 33. ubi bis hunc verſum recitat.

δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφη-
τέια, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ
δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία
11. γλωσσῶν. πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ
ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκά-
ΑΓ. 12. στῳ καθὼς βούλεται. [Τέλος.] [Ἀρχή.] Τέλος τῶν ἁγίων.
καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστι, καὶ μέλη
ἔχει πολλὰ, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώμα-
τος τοῦ ἑνὸς, πολλὰ ὄντα, ἕν ἐστι σῶμα·
13. οὕτω καὶ ὁ χριστός. καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ
πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβα-
πτίσθημεν· εἴτε ἰουδαῖοι, εἴτε ἕλληνες, εἴτε
δοῦλοι, εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες εἰς ἓν
14. πνεῦμα ἐποτίσθημεν. καὶ γὰρ τὸ σῶμα
οὐκ

XII, 12. ΑΓ. τῇ γ. τῆς θ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, καθάπερ τὸ σῶμα ἕν ἐστι.

10. δυνάμεων· ἄλλῳ] ἑτέρῳ. folum. Ath. II, 482.

ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν] omittit. Ath. II, 482

13. καὶ πάντες εἰς ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν] εἰς — t. καὶ πάντες (εἰς) ἓν πόμα ἐποτίσθημεν (εἰς ἓν πνεῦμα) t ἐφωτίσθημεν, loco ἐποτίσθημεν. E. Duplici de cauſſa offenſum eſt in hoc loco. Nam alii eum ſimiliorem reddere volebant loco ſuperiori (10, 4.) quo haec referuntur. Ergo inculcabant πόμα. Sed Paulus hic non tam diligens fuit, ut haec duo loca ſibi invicem prorſus ſimilia reddere vellet. Alias etiam addendum fuiſſet, ἓν βρῶμα, ſeu ἕνα ἄρτον ἐσιτίσθημεν. v. Chryſ. X, 270. in fine. Secundo offendebant in conſtructione vocabuli ποτίζειν. Dicitur enim e. c. ποτίζειν τινὰ γάλα, non εἰς γάλα. Sed id nec Pau-

οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. ἐὰν 15.
εἴπῃ ὁ πούς· ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ
ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν
ἐκ τοῦ σώματος; καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· 16.
ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ
σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
σώμα-

Paulus dixit. Nec enim, ποτίζειν εἰς ἓν πνεῦμα, est, loco, ποτίζειν ἓν πνεῦμα, sed ποτίζειν sine casu rei dicitur; εἰς ἓν πνεῦμα vero notat, εἰς τὸ εἶναι ἓν πνεῦμα. Ἐφωτίσθημεν autem ex usu huius verbi ecclesiastico receptum est propter antecedens ἐβαπτίσθημεν. Nam in ecclesia Graeca φωτίζειν et βαπτίζειν prorsus sunt synonyma. Inde etiam dies festus, quo celebratur memoria baptismi Christi, τὰ (ἅγια) φῶτα appellatur. Vide initium homiliae Gregor. Naz. εἰς τὰ ἅγια φῶτα. Chrysostomus, ut fere facere solet in locis difficilioribus, haec vexat X, 270. e. 271 a. b. Primo ergo exhibet: καὶ πάντες ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. Deinde repetit: ἓν πνεῦμα ποτιζόμεθα. Denique inopinato infert: εἰς ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν, quod ipse etiam repererat in suo Codice. Basil. III, 23. haec attingit, sed duo huius versus membra miscens, exhibet: πάντες γάρ, φησιν, ἐν ἑνὶ σώματι εἰς ἓν πνεῦμα ἐβαπτίσθημεν. Opus enim ibi habebat vocabulo βαπτίζειν, non ποτίζειν. Ibid. 52. b. ita laudat: οἱ πάντες ἐν ἑνὶ σώματι εἰς ἓν πνεῦμα ἐβαπτίσθημεν. Euthym. omittit εἰς, et interpretatur, ut Chrysost. τὸ αὐτὸ ἅγιον πνεῦμα ἐπίομεν. Theodoret. vulgatum habet. Clem. Alex. qui, ut illi aiunt, vetustior est nostris Codicibus epistolarum Pauli omnibus, habet pag. 96. sine sensu: καὶ πάντες ἑνὶ πόματι ἐπίομεν. Ath. I, 554. ἐν ἑνὶ — ἐβαπτ. καὶ πάντες ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν 535. ἡμεῖς πάντες ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. v. P.

17. σώματος; εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς,
ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοὴ, ποῦ ἡ ὄσφρη-
18. σις; νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν
ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέ-
19. λησεν. εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ
20. τὸ σῶμα; νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν
21. δὲ σῶμα. οὐ δύναται δὲ * ὁ ὀφθαλμὸς
εἰπεῖν τῇ χειρί· χρείαν σου οὐκ ἔχω· ἢ
πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσί· χρείαν ὑμῶν
22. οὐκ ἔχω. ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον, τὰ
δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα
23. ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι. καὶ ἃ δοκοῦ-
μεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις
τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ
ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν
24. ἔχει. τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν, οὐ χρείαν
ἔχει. ἀλλ' ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα, τῷ
25. ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοὺς τιμήν. ἵνα
μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ
αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη.
26. καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάν-
τα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος,
συγχαί-

21. δὲ ὀφθαλμὸς] δὲ ὁ ὀφθαλμός.

25. σχίσμα] σχίσματα. D. Sic Basil. II, 216. Vulgatum Chrys. X, 279. d. e. bis. 281. a. Ex Codice Mosq. 2. tamen colligo, alterum ex Chrysostomo invectum esse.

26. συμπάσχει — συγχαίρει] συμπάσχῃ — συγχαίρῃ. D.

δοξάζεται] χαίρει. Ath. II, 402.

Τέλος τῆς γ. συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. [Τέλος.]
[Ἀρχή.] ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα χριστοῦ, καὶ 27. ΛΔ.
μέλη ἐκ μέρους. καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ 28.
θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους,
δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους,
ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμά-
των, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσ-
σῶν. μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες 29.
προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάν-
τες δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα 30.
ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάτες γλώσσαις λα-
λοῦσι; μὴ πάντες διερμηνεύουσι; ζηλοῦτε 31.
δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα. καὶ ἔτι
καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι. Ἐὰν XIII, 1.
ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ
τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα
χαλκὸς

XII, 27. ΛΔ. νοεμβρίου α. εἰς τοὺς ἁγίους ἀναργύρους· ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐστὲ σῶμα.

27. μέρους] μέλους. E. Vulgatum diserte Chrys. X, 285. d. e. Basil. I, 291. II, 216.

28. καὶ οὓς μὲν] ἄλλους μέν. Ath. II, 481.

31. ζηλοῦτε — κρείττονα] Aliqui hic signum interrogandi posuerunt. v. Theoderet Oecum. I, 547. b. 548. a.

κρείττονα] μείζονα. E. Diserte Chrys. X, 289. a. οὐκ εἶπε μείζονα, ἀλλὰ κρείττονα. Sic et alii interpretes.

XIII, 1. γέγονα] *Versio antiqua Itala*, ut vocant, quam scilicet Sabat. ex infimis Codd. D. E. restituit,

χαλκὸς ἠχῶν, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον.
2. καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ
μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ
ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθι-
στάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδέν εἰμι.
3. καὶ ἐὰν * ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά
μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα
* καυθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν
ΛΕ. 4. ὠφελοῦμαι. [Ἀρχή.] ἡ ἀγάπη μακρο-
θυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ
ἀγάπη

XIII, 4. ΛΕ. τῇ δ. τῆς θ. ἑβδ. ἀδελφοί, ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ.

tuit, habet: *in unum sum ut aeramentum sonans.* Antiquissimam esse hanc interpretationem, ex eo doceri potest, quod sensu caret. Quomodo haec Graece reddiderint D. E. F. G. vide apud Wetst. In G. est: εν. ειμι η χαλκος. In Latino: *unum sum aut ut aes.* Ex huiuscemodi Codicibus ergo argumenta critica repetuntur? Per deum immortalem! — Ab ἀγάπην ad vers. 2: γνῶσιν, in media oratione omittit Ath. II, 236. Ibidem post μεθιστάνειν transit ad 3. καὶ ἐὰν παραδῶ.

2. οὐδέν εἰμι] οὐθέν εἰμι. D.

3. ψωμίζω] ψωμίσω. v. Wetst. Clem. Alex. 142. διαδῶ, quae est elegans interpretatio. ψωμίζειν enim non est Graecum.

καυθήσωμαι] καυθήσομαι. D. καυχήσωμαι. E. v. P. Ter vulgatum Chrys. X, 291. b. c. d. Vitiosa ψωμίζω et καυχήσωμαι repudiat etiam Clem. Alex. 519. a. ψωμίσω — καυθήσωμαι, etiam καυθήσομαι. Basil. II, 529. 646. 665. καυθῇ. III, 303. καυθήσωμαι. Ath. II, 236.

ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται,
οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ 5.
παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ 6.
χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ
ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, 7.
πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. ἡ 8.
Τέλος τῶν ἁγίων. ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. [Τέλος.] εἴτε
δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε
γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταρ-
γηθήσεται. ἐκ μέρους * δὲ γινώσκομεν, 9.
καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· ὅταν δὲ 10.
ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταρ-
γηθήσεται. [Ἀρχή.] ὅτε ἤμην νήπιος, 11. ΛΞ.
ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν,
ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ,
κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν 12.
γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε
δὲ

XIII, 11. ΛΞ. τῶν ἁγίων μαρτύρων κηρύκου καὶ ἰουλίττης ἰουλίου ιε. ἀδελφοὶ, ὅτε ἤμην.

5. ἀσχημονεῖ] v. P.

9. ἐκ μέρους γὰρ] δὲ, loco γάρ.

11. Negligenter refert Ath. II, 55.

12. δι' ἐσόπτρου] ὡς δι' ἐσόπτρου + καὶ t ἐν ἐσόπτρῳ καί. E. ὡς, quod aliqui addunt, eſt explicatio. Nil enim niſi ſimilitudinem notat Paulus. ἐν eſt arguta correctio, quod proprie nemo *per* ſpeculum cernit. Notaveram mihi ex aliquo Patre Graeco, tanquam interpretationem: διὰ κατόπτρου λιθίνου ἢ κερατίνου. Sed oblitus fueram, unde? Origenes tamen IV, 229. a. κάτοπτρον habet.

δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω
ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι, καθὼς
13. καὶ ἐπεγνώσθην. νυνὶ δὲ μένει πίστις,
ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων
XIV, 1. δὲ τούτων ἡ ἀγάπη. Διώκετε τὴν
ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά· μᾶλ-
2. λον δὲ ἵνα προφητεύητε. ὁ γὰρ λαλῶν
γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ
θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λα-
3. λεῖ μυστήρια. ὁ δὲ προφητεύων, ἀνθρώ-
ποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ
4. παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσσῃ, ἑαυτὸν
οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησίαν
5. οἰκοδομεῖ. θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν
γλώσσαις, μᾶλλον δὲ, ἵνα προφητεύητε.
μείζων γὰρ ὁ προφητεύων, ἢ ὁ λαλῶν
γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ
6. ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. [Τέλος.] νυνὶ Τέλος τῆς δ. καὶ τῶν ἁγίων.
ΛΖ. δὲ, [Ἀρχή.] ἀδελφοὶ, ἐὰν ἔλθω πρὸς
ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω,
ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ
ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδαχῇ;
7. ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε
αὐλὸς,

XIV, 6. ΛΖ. τῇ ε. τῆς θ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἐὰν ἔλθω πρός.

bet. Multoties huc respicit Orig. IV, 220. b. I, 720. 731. II, 507.

XIV, 5. διερμηνεύῃ] διερμηνεύει A.

αὐλὸς, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς
φθόγγοις μὴ * διδῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ
αὐλούμενον, ἢ τὸ κιθαριζόμενον; καὶ γὰρ 8.
ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς παρα-
σκευάσεται εἰς πόλεμον; οὕτω καὶ ὑμεῖς 9.
διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον
δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον;
ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. τοσαῦ- 10.
τα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ἐστιν ἐν κόσμῳ,
καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον. ἐὰν οὖν μὴ 11.
εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ
λαλοῦντι βάρβαρος· καὶ ὁ λαλῶν, ἐν ἐμοὶ
βάρβαρος. οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλω- 12.
ταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν
τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε, ἵνα περισσεύητε.
διόπερ ὁ λαλῶν γλώσσῃ, προσευχέσθω, ἵνα 13.
διερμηνεύῃ. ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσ- 14.
σῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται· ὁ δὲ νοῦς
μου ἄκαρπός ἐστι. τί οὖν ἐστι; προσεύξο- 15.
μαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ
νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ
τῷ νοΐ. ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, 16.
ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου, πῶς
ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ, ἐπειδὴ
τί λέγεις, οὐκ οἶδε; σὺ μὲν γὰρ καλῶς 17.
εὐχαριστεῖς, ἀλλ᾽ ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται.

εὐχα-

7. μὴ δῷ] μὴ διδῷ. A.

15. ψαλῶ δὲ] δὲ omittit Ath. II, 309. III, 40.

18. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου, πάντων ὑμῶν μᾶλ-
19. λον γλώσσαις λαλῶν. ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ
θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λα-
λῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους
ΛΗ. 20. λόγους ἐν γλώσσῃ. [Τέλος.] [Ἀρχή.] Τέλος τῆς ε-
ἀδελφοὶ, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν·
ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ
21. τέλειοι γίνεσθε. ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται·
ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέ-
ροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ'
οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει κύριος.
22. ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς
πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προ-
φητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πι-
23. στεύουσιν. ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία
ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ πάντες γλώσσαις
λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται, ἢ ἄπιστοι,
24. οὐκ ἐροῦσιν, ὅτι μαίνεσθε; ἐὰν δὲ πάντες
προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος, ἢ
ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρί-
25. νεται ὑπὸ πάντων· καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ
τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται· καὶ
οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει
τῷ

XIV, 20. ΛΗ. σαββάτῳ ιζ. [καὶ ἐν τισι δεκεμβρίου ιζ. τοῦ ἁγίου προφήτου δανιήλ. καὶ ἐν ἄλλοις· εἰς προφήτας.] ἀδελφοὶ, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν.

24. Negligentius laudat Basil. I, 380. 450. III, 30. ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων omittit. Ath. II, 4. ibid. versu 25. οὕτως ὁ θεός.

τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων, ὅτι ὁ θεὸς ὄντως
Τέλος τοῦ σαββάτου. ἐν ὑμῖν ἐςι. [Τέλος.] τί οὖν ἐςὶν, 26. ΛΘ.
[Ἀρχή.] ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκα-
ςος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει,
γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, ἑρμη-
νείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν * γι-
νέσθω. εἴτε γλώσσῃ τὶς λαλεῖ, κατὰ 27.
δύο, ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος·
καὶ εἷς διερμηνευέτω. ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερ- 28.
μηνευτὴς, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ
λαλείτω καὶ τῷ θεῷ. προφῆται δὲ δύο 29.
ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρι-
νέτωσαν. ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ 30.
καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. δύνασθε 31.
γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα
πάντες μανθάνωσι, καὶ πάντες παρακα-
λῶνται. καὶ πνεύματα προφητῶν προ- 32.
φήταις ὑποτάσσεται. οὐ γάρ ἐςιν ἀκα- 33.
ταςασίας ὁ θεὸς, ἀλλ' εἰρήνης, ὡς ἐν
πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων. αἱ 34.
γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτω-
σαν· οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν,
ἀλλ'

XIV, 26. ΛΘ. τῇ παρασκευῇ τῆς θ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ὅταν συνέρχησθε.

26. γενέσθω] γινέσθω. Etiam Basil. II, 386. 488.

33. ἁγίων] + διδάσκω l διατάσσομαι. E. Ethym. explicat: γίνεται, δηλονότι, ἢ διδάσκω. Sed vitiose ibi scriptum διδασκάλῳ. Alii ἐςὶν, alii νομοθετῶ supplent. v. P.

ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος
35. λέγει. εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ
τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν. αἰσχρὸν
γάρ ἐστι γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν.
36. ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν;
37. ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; εἴ τις
δοκεῖ προφήτης εἶναι, ἢ πνευματικὸς, ἐπι-
γινωσκέτω, ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι * κυρίου εἰσὶν
38. ἐντολαί. εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω.
39. ὥστε, ἀδελφοὶ, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν,
καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε.
40. πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γι-
νέσθω. [Τέλος.] Τέλος τῆς παρασκευῆς.

Θ. περὶ ἀναστάσεως σωμάτων καθολικῆς. ἐν ᾧ, περὶ τῆς ἐν χριστῷ διορθώσεως καὶ ἀποκαταστάσεως. ὁμοίωσις τῶν ἀνισταμένων πρὸς τὰ ἀναφυόμενα σπέρματα. περὶ τῆς εἰς δόξαν καὶ δύναμιν ἀλλαγῆς.

XV, 1. ['Αρχή.] Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὸ
M. εὐαγγέλιον, ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ
2. παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε. δι' οὗ
καὶ

XV, 1. M. κυριακῇ ιβ. ἐν ἄλλοις· καὶ τῆς μεγάλης παρασκευῆς ὥρᾳ ϛ. ἀδελφοὶ, γνωρίζω ὑμῖν τὸ εὐαγγέλιόν μου.

34. ὑποτάσσεσθαι] ὑποτασσέσθωσαν. E. Codd. Vat. 367. 1209. Damasc. II, 113. sed vulgatum . Utroque tamen loco ἐπιτρέπεται. Cod. Euth . hibet ὑποτάσσεσθε. Quod ἐπιτέτραπται non debatur convenire τῷ ὑποτάσσεσθαι.

37. τοῦ κυρίου] τοῦ —.

καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην
ὑμῖν εἰ κατέχετε· ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύ-
σατε. παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, 3.
ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν
ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, κατὰ τὰς γρα-
φάς· καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερ- 4.
ται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς γρα-
φάς· καὶ ὅτι ὤφθη κηφᾷ, εἶτα τοῖς 5.
δώδεκα· ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακο- 6.
σίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους
μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθη-
σαν. ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ· εἶτα τοῖς 7.
ἀποστόλοις πᾶσιν. ἔσχατον δὲ πάντων, 8.
ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κἀμοί.
ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων· 9.
ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος,
διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.
χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμὶ, ὅ εἰμι· καὶ ἡ χάρις 10.
αὐτοῦ

XV, 5. δώδεκα] ἕνδεκα E. Δώδεκα diserte Chrys. X, 355. b. et Oecum. I, 558. (rectius, 568.) d. et Theophyl. Horum tamen rationes mihi non probantur. *Duodecim* appellari poterant, etsi unus deesset. Correctio fortasse est ex Matth. 28, 16. Vulgatum repetit etiam Chrys. IX, 2.

8. ὡσπερεὶ τῷ] ὡσπερεί τῳ (id est, τινι.) A. Ita postea in aliquot Codd. inveni. Ita quoque editum Chrys. X, 356. c. Sic Cod. Aug. exhibet apud Theophyl. ad I, 9, 1. pag. 230. vers. 10. edit. Lond. Euthym in scholio: ὡσπερεί τινι (sed vitiose τινες.) δὲ ἐκτρώματι εἶπε, ταπεινῶν ἑαυτὸν καὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ ἐξευτελίζων.

αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ, οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ
περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα· οὐκ
ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σὺν
11. ἐμοί. εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτω
κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε. [Τέλος.] Τέλος τῆς κυριακῆς.
ΜΑ. 12. [Ἀρχή.] εἰ δὲ χριστὸς κηρύσσεται, ὅτι ἐκ
νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσί τινες ἐν
ὑμῖν, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν;
13. εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐ δὲ χρι-
14. στὸς ἐγήγερται. εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερ-
ται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ
15. καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. εὑρισκόμεθα δὲ καὶ
ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ· ὅτι ἐμαρτυρήσα-
μεν κατὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι ἤγειρε τὸν χριστόν·
ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρον-
16. ται. εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐ δὲ
17. χριστὸς ἐγήγερται. εἰ δὲ χριστὸς οὐκ
ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν· ἔτι ἐστὲ
18. ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἄρα καὶ οἱ κοι-
19. μηθέντες ἐν χριστῷ, ἀπώλοντο. εἰ ἐν τῇ
ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν χριστῷ μό-
νον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.
ΜΒ. 20. [Τέλος.] νυνὶ δὲ, [Ἀρχή.] χριστὸς ἐγή- Τέλος τῆς β.
γερται

XV, 12. ΜΑ. τῇ β. τῆς ι. ἑβδ. ἀδελφοὶ, εἰ χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν.

XV, 20. ΜΒ. εἰς κοιμηθέντας. [Ἐν ἄλλοις τὸ αὐτὸ τοῦτο σημαίνεται διὰ τοῦ, Νεκρώσιμον.] ἀδελφοὶ, χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν.

14. ἄρα] + καί. D.

17. ἁμαρτίαις] ἀσθενείαις. E. Unus ex meis. k.

γερται ἐκ νεκρῶν· ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμη-
μένων ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου 21.
ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις
Τέλος ἐν νεκρῶν. [Τέλος.] ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ 22.
τισι. ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν
τῷ χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. ἕκα- 23.
στος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ χρι-
στὸς, ἔπειτα οἱ τοῦ χριστοῦ, ἐν τῇ παρου-
σίᾳ αὐτοῦ. εἶτα τὸ τέλος, ὅταν παρα- 24.
δῷ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί·
ὅταν

20. ἐγένετο] — E. Chryſ. X, 366. c. d. etiam in Codd. Moſqq. Ceteri omnes mei ſervant. Origenis loca aeque ambigua ſunt, ut Cyrill. V, b. 244. Scilicet, ἐγένετο videbatur poſt νεκρῶν poſtulare καὶ, aut, omiſſo καὶ, corrigendum credebant γενόμενος, vel γεγονώς. Uſi ergo ſunt argumento a facili, ac deleverunt ἐγένετο. Cum Chryſoſtomo hoc omittit Latina vulgata et ceteri Latiniſtae apud Sabat. Plura huiusmodi exempla in hac ipſa editione memoravi.

21. ὁ θάνατος καὶ] ὁ et καὶ omittit Ath. II, 498. ſed 499. ὥσπερ δι' ἀνθρ. ὁ θάν. οὕτω δι' ἀνθρώπου ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. Ita, ſed bis interpoſito ἑνός. 510. loco ἀνάστασις νεκρῶν, habet ἡ ζωή. III, 6. 10.

23. ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ] οἱ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ ἐλπίσαντες. E. v. Cod. Boern. Iſtas nugas non agnoſcit Cyrill. V, a. 612. Ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ omittit et habet Chryſ. X, 367. b. ibid. οἱ τοῦ χριστοῦ explicat, οἱ πιστοί. Ex hoc ortum credo Latiniſtarum: *qui — crediderunt.* Repetit ſine varietate Chryſ. V, 252.

24. παραδῷ] Ath. I, 708. παραδιδῷ — ἄχρις ἂν ad verſ.

ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν
25. ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. δεῖ γὰρ αὐτὸν
βασιλεύειν, ἄχρις οὗ ἂν θῇ πάντας τοὺς
26. ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἔσχα-
τος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος.
27. πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐ-
τοῦ· ὅταν δὲ εἴπῃ, ὅτι πάντα ὑποτέτακται,
δῆλον, ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ
28. πάντα. ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάν-
τα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται
τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ
ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. [Τέλος.] Τέλος τοῦ εἰς κοιμηθέντας.
ΜΓ. 29. ἐπεὶ [Ἀρχή.] τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμε-
νοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ
ἐγείρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν
30. νεκρῶν; τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν
ὥραν;

XV, 29. ΜΓ. τῇ γ. τῆς ι. ἑβδ. ἀδελφοί, τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι.

vers. 28. fin. Sed 950. versum 24. prorsus perverse laudat.

25.] Cum aliqua varietate, ac sibi ipse repugnans laudat Basil. I, 579. 610.

28. τὰ πάντα, tertium.] omittit, υἱὸς autem explicat: ὁ ἀναληφθεὶς ἄνθρωπος. Ath. II, 59. τὰ πάντα servat 485.

29. τῶν νεκρῶν, posterius] αὐτῶν. E. Hic Codex Mosq. Damasceni g. cum edito consentit. Accedit ex meis unus 13. v. P. Euth. haec explicat: ὑπὲρ τοῦ ἀναστῆναι τὰ νεκρὰ σώματα. et: ἐπὶ προσδοκίᾳ ἀναστάσεως.

ὥραν; καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν 31.
ὑμετέραν καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν χριστῷ ἰησοῦ,
τῷ κυρίῳ ἡμῶν. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθη- 32.
ριομάχησα ἐν ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ
νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; φάγωμεν καὶ πίω-
μεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. μὴ πλα- 33.
νᾶσθε· φθείρουσιν * χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί.
ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· 34.
ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσι. πρὸς ἐν-
τροπὴν ὑμῖν λέγω. ἀλλ' ἐρεῖ τίς· πῶς 35.
ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρ-
χονται; ἄφρον, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζωο- 36.
ποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ. καὶ ὃ σπεί- 37.
ρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις,
ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου, ἢ
τινος τῶν λοιπῶν. ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ δί- 38.
δωσι σῶμα, καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἑκάστῳ
Τέλος τῆς γ. τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα. [Τέλος.]
[Ἀρχή.] οὐ πᾶσα σὰρξ, ἡ αὐτὴ σάρξ· 39. ΜΔ.
ἀλλὰ ἄλλη μὲν * ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ
κτηνῶν,

XV, 39. ΜΔ. σαββάτῳ ιη. καὶ εἰς κοιμηθέντας. ἀδελφοὶ, οὐ πᾶσα σὰρξ, ἡ αὐτὴ σάρξ.

33. χρῆσθ'] χρηστά. Clem. Alex. 299. ex tragico haec translata esse, monet.

39. σὰρξ ἀνθρώπων] σὰρξ —.

ἔστι σῶμα ψυχ. — πνευματικὸν] εἰ ἔστι σῶμα ψυχικὸν, ἔστι καὶ πνευματικόν. E. Damascenus, contra vetustissimum Codicem Mosq. et contra reliquos meos omnes. v. P.

κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτη-
40. νῶν. καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώμα-
τα ἐπίγεια· ἀλλ᾽ ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρα-
νίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων.
41. ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης,
καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος
42. διαφέρει ἐν δόξῃ. οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις
τῶν νεκρῶν· σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται
43. ἐν ἀφθαρσίᾳ· σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ,
ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ,
44. ἐγείρεται ἐν δυνάμει. σπείρεται σῶμα
ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν.
ἔστι σῶμα ψυχικὸν, καὶ ἔστι σῶμα πνευμα-
45. τικόν. οὕτω καὶ γέγραπται· ἐγένετο ὁ
πρῶτος ἄνθρωπος ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν·
ὁ ἔσχατος ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν.
46. [Τέλος.] ἀλλ᾽ οὐ πρῶτον τὸ πνευματι- Τέλος τοῦ
κὸν, ἀλλὰ τὸ ψυχικὸν, ἔπειτα τὸ πνευ- σαββάτου.
ΜΕ. 47. ματικόν. [Ἀρχή.] ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ
γῆς, χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ κύριος
48. ἐξ οὐρανοῦ. οἷος ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι καὶ οἱ
χοϊκοί·

XV, 47. ΜΕ. εἰς κοιμηθέντας· ἀδελφοὶ, ὁ πρῶτος ἄν-
θρωπος.

47.] Hic versus sine ulla varietate legitur in Cod. Membr. Sec. XI. bibliothecae SS. Synodi Mosquensis num. XXIII. in fol. Scilicet in libello Basil. M. de Sp. S. cap. 18. extr. (v. Basil. III, 40.) Sed Erasmus in edit. principe Basileae 1532. p. 478. post ὁ δεύτερος ἄνθρωπος omisit,

ὁ

χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ
ἐπουράνιοι. καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκό- 49.
να τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ
ἐπουρανίου. τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοὶ, ὅτι 50.
σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆ-
σαι οὐ δύνανται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρ-
σίαν κληρονομεῖ. ἰδοὺ, μυστήριον ὑμῖν λέ- 51.
γω·

ὁ κύριος. Apud Weiſtenium eſt: ἐνήλλαξαν (Marcioniſtae.) τὸ ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, καὶ ἐποίησαν, ὁ δεύτερος κύριος. Ex hoc equidem colligo, Marcioniſtas non addidiſſe, ὁ κύριος, ſed omiſiſſe, ἄνθρωπος ὁ. Ὁ κύριος nullus omnino meorum omittit, v. P. Repetit et urget Chryſ. III, 114. v. Cyrill. IV, 994. I, g. 11. V, d. 92. Negligentius laudat, nec tamen ab ullo propterea pro haeretico habitus eſt. V, a. 725. 771. V, b. 228. V, c. 107. V, d. 131. VI, a. 194. De Baſilio addo hoc. Poſt verſum 47. ſine varietate laudat etiam verſ. 46. Addit autem ante verſum 46: καὶ ἐν ἄλλοις φησὶν (ὁ ἀπόστολος.) ac ſi verſus 46. in alia Pauli epiſtola, aut ſaltem in alio huius epiſtolae loco legatur. Ex huiusmodi verbis alibi alii argumenta critica repetierunt. Ath. II, 498. hunc verſum ſine varietate exhibet. In fine tamen addit, forte explicandi cauſſa: ὁ πρῶτος, ἀδάμ· ὁ δὲ ἔσχατος, χριστός. Sed ibid. 10. habet, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ; ὁ ἐπουράνιος.

49. φορέσομεν] φορέσωμεν. D. De utroque monet Oecum. I, 576. c. 577 b. Partim ex confuſione vocalium, partim homiletice ſeu aſcetice effictum arbitror φορέσωμεν. φορέσωμεν Baſil. I, 291: φορέσωμεν τὴν, omiſſo καί. Ath. II, 450.

51. μυστήριον ὑμῖν λέγω] 1. Theſſ. 4, 15. eodem ſenſu eſt: ἐν λόγῳ κυρίου λέγομεν ὑμῖν.

γω· πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάν-
52. τες δὲ ἀλλαγησόμεθα. ἐν ἀτόμῳ, ἐν
ῥιπῇ

πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα· πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα ἐν] πάντες μὲν κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα ἐν. E. Oecum. I, 579. b. κατά τινα τῶν ἀντιγράφων περιέχεται· πάντες μὲν κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα. Ἀντίγραφα intelligit veſani Origenis II, 552. et alibi. De hoc verſu extat diſſertatio Origenis IV, 692. Latine facta a divino Hieronymo. Nullus Codex, praeter ſterquiliniarios, hanc lectionem habet. Eſt vero etiam contraria ſanae rationi. Nam ἐν ἀτόμῳ κ. τ. λ. quae verſu 52. leguntur, accuratius definiunt tempus et celeritatem τῆς ἐσομένης ἀλλαγῆς. Quod Stephanus, ἐν ἱπποδρόμῳ, inter equitandum, inter ἀλλαγησόμεθα et ἐν ἀτόμῳ verſum diſtinxit, id quam vim habere poſſit, per ſe intelligitur. Ut alios mittam, Oecum. II, 174. a. recte refert, ἀλλαγησόμεθα ad ἐν ἀτόμῳ. v. P. Chryſoſtomus haec tractat X, 52. 396. XI, 287. II, 434. IX, 651. ſine diſſenſu. Iſta altera lectio reperitur tamen etiam apud Cyrill. IV, 645. c. Sed contra eſt ipſe Cyrill. III, 30. Vulgatum habet Damaſc. II, 120. 763. Iſta corruptio ex eo videtur orta, quod ἀλλάττεσθαι interpretabantur, περὶ ἀλλαγῆς εἰς κρείττονα καὶ εὐδαιμονεστέραν κατάστασιν. Iam cum id de impiis non poſſet iſto modo accipi, totum locum corrumpebant. At enim vero ἀλλαγὴ h. l. eſt ſola ea, quae ἀφθαρσίαν, ſeu ἀθανασίαν, adfert omnibus, ſive optabilem piis, ſive terribilem impiis. Verum, etiamſi concedatur, in altero membro corrigendum eſſe, πάντες δὲ οὐκ ἀλλαγησόμεθα, tamen nemo negabit, quin in priore membro propter particulam *adverſativam* δὲ ſcribendum ſit, πάντες μὲν κοιμηθησόμεθα. Atque ita etiam vere correctum eſt. Sed hoc manifeſte repugnat loco ſimili Pauli 1. Theſſ. 4, 15. 17. Qui enim hic erunt

ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γάρ· καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρ-

erunt alii, οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου, quam quos ipſe Paulus ibidem vocat οἱ ζῶντες, hoc eſt, οἱ οὐ κοιμηθέντες; Atqui, ſi tunc erunt ζῶντες et περιλειπόμενοι, ſine ullo dubio, οὐ πάντες κοιμηθήσονται, ἀλλὰ πάντες μὲν ἀλλαγήσονται, οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, ἤγουν, οἱ πιστοὶ, μόνοι ἁρπαγήσονται εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ κυρίου, αἰωνίου σωτηρίας ἐπιτευξόμενοι. Num autem homiletis licuerit pro tempore illum locum in contrarium mutare, ea iam eſt alia quaeſtio, quae exemplis fere innumerabilibus propter ſummam levitatem, licentiam et audaciam iſtorum hominum affirmari poteſt. Haec perverſa lectio autem, ut plures aliae, in certos Codices venit ex ſcholiis Graecis, quae vulgo, falſo tamen, Oecumenii nomine feruntur. Sic ex iisdem ſcholiis, ex Cyrillo, 1. Tim. 3, 16. in eosdem Codices venit ὃς, loco θεὸς, male ſcilicet intellecto illo ſcholio. Utramque lectionem pro more ſuo tractat Maximus Homologeta I, 328. 329. Illum miſerum interpretem qui vult cognoſcere, legat modo I, 250. de Iona. 302. de aſſario et 85. de illis ſeptem fratribus. Satis ei erunt haec.

οὐ κοιμηθησόμεθα] *reſurgemus.* Latina Vulgata. Aliquis interpres huic lectioni videtur occaſionem dediſſe. Certe apud Damaſc. ad 1. Theſſ. 4, 15. legitur: ἀλλαχοῦ λέγει· πάντες μὲν ἀναστησόμεθα. Chryſ. et Theophyl. ad hunc locum laudant ſolum 1. Cor. 15, 52. ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ. Ἀναστήσονται eſt etiam h. l. in ſcholio Theodoreti, ſed ut explicatio. Vide etiam P. p. 122.

52. ῥιπῇ] ῥοπῇ. F. Ita, praeter infimos aliquot Codices, etiam Gregor. Nyſſ. III, 292. c. 421. b. bis.

ἐγερθήσονται] ἀναστήσονται. E. Ita Damaſcenus. Ex

ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα.
53. δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι
ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσα-
54. σθαι ἀθανασίαν. ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν
τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν
τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσε-
ται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ
55. θάνατος εἰς νῖκος. ποῦ σου, θάνατε, τὸ
56. κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος; τὸ δὲ
κέντρον

Ex meis nullus, nisi unus Pseudo-Oecum. Aug. 6. Unde? Ex Chrysostomo, qui X, 595. vulgatum quidem habet, sed XII, 295. σαλπίσει γάρ, φησι, καὶ πάντες ἀναστησόμεθα. Sed istud genus Codicum, quod hic notatur, vel sine ulla caussa ista duo vocabula confundunt, ut pluribus exemplis in hac editione docui ad Luc. 9, 22. Vulgatum Cyrill. I, a. 617. IV, 143. V, d. 93. VI, b. 583. sed ultimo loco post νεκροὶ addit, ἐν Χριστῷ.

53. ad 55.] Sine varietate Ath. I, 52. Sed 57. transponit versu 55. νῖκος et κέντρον.

54. νῖκος] Alii νίκος. Sic et in similibus vocabulis dissentiunt Codd.

55. Mei Codd. omnes vulgatum ordinem sequuntur. Aliqui tamen κέντρον et νῖκος transponunt. Chrys. X, 397. V, 189. vulgari ordine, sed alibi transponit. v. P. Damasc. II, 120. transponit. Cyrill. saepius laudat. Sufficit IV, 114. c. ποῦ ἡ νίκη σου, θάνατε; ποῦ τὸ κέντρον σου, ᾅδη; Forte ex Ose. 13, 14. Vulgari ordine Basil. II, 637. Ath. II, solum laudat: ποῦ σου, ᾅδη, τὸ κέντρον. Vulgatum habet, sed vitiose in fine νεῖκος. 510. Sine isto vitio vulgatum. 77.

κέντρον τοῦ θανάτου, ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ
δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ὁ νόμος. τῷ δὲ 57.
θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ
Τέλος τῶν κοιμηθέντων. τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἰησοῦ χριστοῦ. [Τέλος.]
ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, [Ἀρχὴ] 58. ΜΖ.
ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύον-
τες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδό-
τες, ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν
κυρίῳ. Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς XVI, 1.
ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
γαλατίας, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε.
κατὰ μίαν σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ' 2.
ἑαυτῷ τιθέτω, θησαυρίζων ὅ, τι ἂν εὐο-
δῶται· ἵνα μὴ, ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι
γίνωνται. ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν 3.
δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω
ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς ἱερουσαλήμ.
[Τέλος.]

XV, 58. ΜΖ. σαββάτῳ ιθ. ἀδελφοὶ, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι.

57. διδόντι] δόντι. E. Vulgatum etiam Ath. I, 746.

58. ὥστε — ἑδραῖοι] Chryſ. X, 398. ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ, ἑδραῖοι.

XVI, 2. σαββάτων] σαββάτου. E. Chryſ. X, 400. κατὰ μίαν σαββάτου, τουτέστι, κυριακήν. Moſquenſes Chryſ. Codd. hic diſſentiunt. Vulgatum II, 495. XI, 664. b.

εὐοδῶται] Chryſ. vulgatum, et ſemel εὐοδωθῇ. X, 400.-402. a. b. Vulgatum XI, 664. b. εὐοδωθῇ ex meis ſolus Damaſc. g. Sic et Damaſc. II, 121.

ΜΖ. 4. [Τέλος.] ['Αρχή.] ἐὰν δὲ ᾖ ἄξιον τοῦ Τέλος τοῦ
κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. σαββάτου.
5. ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν μακεδονίαν
6. διέλθω· μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι. πρὸς
ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ παραχει-
μάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε, οὗ ἐὰν
7. πορεύωμαι. οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν
παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖ-
ναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ἐπιτρέπῃ.
8. ἐπιμενῶ δὲ ἐν ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς.
9. θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ ἐνεργὴς,
10. καὶ ἀντικείμενοι πολλοί. ἐὰν δὲ ἔλθῃ
τιμόθεος, βλέπετε, ἵνα ἀφόβως γένηται
πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται,
ὡς

XVI, 4. ΜΖ. τῇ δ. τῆς ι. ἑβδ. [ἐν τισιν, ὀκτωβρίου ιδ. τοῦ ἁγίου ναζαρίου.] ἀδελφοὶ, ἐὰν ᾖ ἄξιον τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι εἰς ἱερουσαλὴμ, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε, ἐλεύσομαι.

4. πορεύσονται] + οὓς ἐὰν δοκιμάσητε. E. v. P. et h. l. indicem lectionis ecclesiasticae. Vides ergo, hic omnes omnium silere Praxapostolos. Nam Wetstenius ex solo 1. hoc notat, sed οὗ, loco οὕς.

5. διέρχομαι] διελεύσομαι. E. v. P. et Chrys. X, 403. 417. 414. utrumque.

7. ἐλπίζω — ἐπιτρέπῃ] Chrys. X, 403. ἐλπίζω γὰρ τινα χρόνον — ἐπιτρέψῃ. Postremum habent etiam duo Codd. Theophyl. Contra est cum aliis Theophyl. Aug. 8.

8. ἐπιμενῶ] ἐπιμένω. E. Vulgatum Chrys. X, 403. 419.

ὡς καὶ ἐγώ. μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενή- 11.
σῃ· προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα
ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ
τῶν ἀδελφῶν. περὶ δὲ ἀπολλὼ, τοῦ 12.
ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν, ἵνα
ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ
πάντως οὐκ ἦν θέλημα, ἵνα νῦν ἔλθῃ·
Τέλος τῆς δ. ἐλεύσεται δὲ, ὅταν εὐκαιρήσῃ. [Τέλος.]
[Ἀρχή.] γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, 13. ΜΗ.
ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. πάντα ὑμῶν 14.
ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, 15.
ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν στεφανᾶ, ὅτι
ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς ἀχαΐας, καὶ εἰς διακο-
νίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· ἵνα καὶ 16.
ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ
παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι.
χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ στεφανᾶ καὶ 17.
φουρτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν
ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν· ἀνέπαυσαν 18.
γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγι-
νώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους. ἀσπάζονται 19.
ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς ἀσίας· ἀσπάζονται
ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ ἀκύλας καὶ πρίσκιλ-
λα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ.
ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. 20.

ἀσπά-

XVI, 13. ΜΗ. κυριακῇ ιγ. καὶ σεπτεμβρίου λ. εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα γρηγόριον τῆς μεγάλης ἀρμενίας. ἀδελφοὶ, γρηγορεῖτε, στήκετε.

17. χαίρω — οὗτοι] Chryſ. X, 409. ἐχάρην — αὐτοί.

ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.
1. [22.] ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου. εἴ
τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον ἰησοῦν χριστὸν, ἤτω
23. ἀνάθεμα, μαρὰν ἀθά. ἡ χάρις τοῦ
κυρίου * ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.
24. ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν χριστῷ
ἰησοῦ. ἀμήν. [Τέλος.] Τέλος των δύο.

Πρὸς κορινθίους πρώτη. ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων τῆς μακεδονίας διὰ στεφανᾶ, καὶ φουρτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ καὶ τιμοθέου. στίχων. ωο.

22. μαρὰν ἀθὰ] — E. Ath. I, 272.

23. του κυρίου] + ἡμῶν. Sic et Ath. l. l.

24. Solum ἀμὴν habet Ath. l. l.

Ἡ

Πρὸς Κορινθίους δευτέρα Ἐπιστολή.

A. εὐχαριστία περὶ θεοῦ βοηθείας, ᾗ πεποιθέναι φησίν.

[Ἀρχή.] Παῦλος ἀπόστολος ἰησοῦ χρι- I, 1. A.
στοῦ, διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ τιμόθεος ὁ
ἀδελφὸς, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, τῇ οὔσῃ
ἐν κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι, τοῖς οὖσιν
ἐν ὅλῃ τῇ ἀχαΐᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη 2.
ἀπὸ θεοῦ, πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ
χριστοῦ. εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ 3.
τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν
οἰκτιρμῶν, καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως·
ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει 4.
ἡμῶν,

I, 1. A. τῇ ε. τῆς ι. ἑβδ. παῦλος ἀπόστολος.

3. ὁ θεὸς] Post hoc στικτέον, ut volunt Theodoret. 289. Oecum. I, 592. Theophyl. 326. Male, ut equidem arbitror.

4. ἐπὶ πάσῃ] ἐν πάσῃ. E. Chryf. X, 417. 421. bis. 429. Omittit etiam proximum τῇ ter. Vide etiam V, 454. VII, 543.

ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν
τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλή-
σεως, ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ
5. θεοῦ. ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήμα-
τα τοῦ χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω διὰ * τοῦ
χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.
6. εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρα-
κλήσεως, καὶ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης
ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων, ὧν καὶ
ἡμεῖς πάσχομεν· * καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βε-
βαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα,
ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτη-
7. ρίας. εἰδότες, ὅτι ὥσπερ κοινωνοί ἐστε τῶν
παθημάτων, οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως.
B. 8. [Τέλος.] [Ἀρχή.] οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς Τέλος τῆς ε.
ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν,
τῆς γενομένης * ἡμῖν ἐν τῇ ἀσίᾳ, ὅτι καθ'
ὑπερ-

I, 8. B. σαββάτῳ κ. ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν.

5. οὕτω διὰ] + τοῦ.

6. εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν] Ut ego transposui ista, ita habent Codd. omnino omnes mei. v. P. Similiter quaedam transposita sunt versu 15. et 2, 1.

8. ὑπὲρ τῆς] περὶ τῆς. E. Chrys. X, 430. 465. utrumque.

γενομένης ἡμῖν] ἡμῖν — E. Versum 8. 9. cum aliqua varietate Cyrill. V, a. 273. Vide etiam V, d. 92.

ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. ἀλλὰ 9. αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ'

9. ἀπόκριμα] Latiniſtae, *reſponſum.* Auf Deutſch, Antwort. Probe! Chryſ. X, 430. e. τὴν ψῆφον, explicat, τὴν κρίσιν, τὴν προσδοκίαν. Poſtremo addit: τὴν ἀπόκρισιν. Hoc ergo, quod extra illum nexum, quo eſt apud Chryſoſtomum, ſolum per ſe, abſurdum eſt, ut alibi, ex Chryſ. arripuerunt Latiniſtae. Ἀπόκριμα h. l. eſt ἀπόβασις, τελευτὴ, καταστροφὴ τοῦ βίου. Eleganter Graece! Ita Thucyd. lib. II. pag. 49. ἀποκρίνεσθαι habet de exitu morbi, pro quo habet cap. 50. τελευτᾶν. Thucydidem imitatus eſt Cinnamus p. 120. εἰς αὐτόν τε καὶ Βακχῖνον τὰ τῆς μάχης ἀπεκρίνατο, (id eſt, ἐτελεύτησε, κατήντησε, ἀπέκλινε.) πάσης. ibid. 171. μήποτε κλέος ἡμῖν τὸ παρὸν ἐς ὄνειδος μᾶλλον ἀποκριθήσεσθαι (ἀποβήσεσθαι.) γένοιτο. Et 311. οὕτως ἐς τὸ κακοτυχὲς ἀεὶ τῷ ἀνθρώπῳ (ἐκείνῳ) τὰ πράγματα ἀπεκρίνετο, id eſt, ἐτελεύτα, ἀπέβη. Ἀπόκρισιν aſtute inculcavit Chryſoſtomus. Primo enim poſuit Demoſthenicum, (edit. Reiskii p. 9.) ἀφίει φωνὴν, deinde addit: τοιαύτην ἀπόκρισιν ἐδίδου τὰ συμβάντα. Ἀπόκριμα reddi quoque poſſit χωρισμὸς, nimirum, τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, διὰ τοῦ θανάτου. Ita Gregor. Nyſſ. III, 199. b. ἡ νοερὰ τῆς ψυχῆς φύσις, καὶ τῇ συνδρομῇ τῶν στοιχείων ἐνθεωρεῖται, καὶ διαλυθέντων οὐκ ἀποκρίνεται, id eſt, οὐ διαχωρίζεται, οὐκ ἀποχωρίζεται. Mox ibidem eſt χωρισμός. Galenus in Gloſſ. Hippocrat. p. 65. ἀποκεκριμένῃσι· κεχωρισμέναις. Herodot. II, 36. τοῖσι μὲν ἄλλοισιν ἀνθρώποις χωρὶς θηρίων δίαιτα ἀποκέκριται, id eſt, κεχώρισται. Heſychius, hunc locum reſpiciens, ex Chryſoſtomo interpretatur, κατάκριμα, ψῆφον.

ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ, τῷ ἐγείροντι
10. τοὺς νεκρούς· ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου
ἐῤῥύσατο ἡμᾶς, καὶ ῥύεται· εἰς ὃν ἠλπί-
11. καμεν, ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται. συνυπουργούν-
των καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα
ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χά-
ρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.
Γ. 12. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἡ γὰρ καύχησις Τέλος τοῦ
ἡμῶν σαββάτου.

I, 12. Γ. τῇ παρασκευῇ τῆς ι. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἡ καύ-
χησις.

10. καὶ ῥύεται] — E. v. P. Chryſ. X, 431. 432. Servat et Baſil. II, 159. variant tamen ibi libri et transponunt ῥύσεται et ῥύεται. Perverſe laudat Ath. I, 445.

11. ἐκ πολλῶν προσώπων] ἐν πολλῷ προσώπῳ. E. Chryſ. X, 393. 432. a. d. Immo adeo pro more ſuo hic interrogat: τί δέ ἐστιν, ἵνα ἐν πολλῷ προσώπῳ. Ac ſi ita in textu invenerit. Vide etiam IX, 284. XII, 762. ἐκ πολλῶν προσώπων XI, 430. διὰ πολλῶν. 534. Quid Codices omnino omnes mei? Vulgatum. Wetſtenius ex Chryſoſtomo, ſine nota loci tamen, ſolum ἐν πολλῷ προσώπῳ laudat, quod ita invenerat in Codd. F. G. Haec exſcripſit etiam Griesbachius. Tamen de Chryſoſtomo ita confidenter iudicat, tanquam eum legerit. Codex G. in Latino habet: *in multa facie.* Cod. Goetting. *ex multarum perſonis facierum.* Sabat. ex D. et E. edidit: *in multi facie.* Scilicet, a *multis, multe.* Ablativus, *multi.* — Stulti! Huiuscemodi Codices, ipſo profitente Griesbachio, eius *recenſiones*, tanquam ſerpentes ova, excluſerunt.

ὑπὲρ ἡμῶν] ὑπὲρ ὑμῶν. A. v. P. Sic poſtea etiam inveni in duobus. Ita et Oecum. I, 598. b. et Chryſ. X, 393. b. In reliquis locis vulgatum.

ἡμῶν αὕτη ἐςὶ, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδή-
σεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁπλότητι καὶ εἰλικρι-
νείᾳ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ᾽ ἐν
χάριτι θεοῦ ἀνεςράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ,
περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ 13.
ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἢ ἃ ἀναγι-
νώσκετε, ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ,
ὅτι καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε. καθὼς 14.
καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύ-
χημα ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς
ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἰησοῦ.

B. περὶ ἀγάπης τῆς πρὸς αὐτοὺς καὶ φειδοῦς εἰς τὸ μὴ λυπεῖν, εἰ καὶ λυπῶν ὠφελεῖ, ὡς ἐπὶ τοῦ διὰ πορνείαν ἐπιτιμηθέντος, ᾧ καὶ συγχωρεῖ.

καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην * 15.
ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον, ἵνα δευτέ-
ραν

12. ἁπλότητι] ἁγιότητι. E. v. P. Habet ex meis ſolus Damaſc g. Item Damaſc. editus ad h. l. et II, 569. Qui hic ex Clemente Alex. notarunt ἁγιότητι, ii reliquas eius nugas hic quoque notare debebant. Nec enim in hoc ſolo variat. Vide p. 513. 514. a. Veriſſime enim hic in eum convenit, quod de eo Photius dixit: συγκεχυμένως, ὥσπερ ἔμπληκτος, παράγει τὰ ῥητά. Plura ἁπλότητος ſynonyma habet Chryſ. X, 442. Vide hic inferius 11, 3.

15. ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον] ἐβουλόμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον. v. P.

16. ραν χάριν ἔχητε. καὶ δι᾽ ὑμῶν διελθεῖν
εἰς μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ μακεδονίας
ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν προπεμ-
17. φθῆναι εἰς τὴν ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βου-
λευόμενος, μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησά-
μην; ἢ ἃ βουλεύομαι, κατὰ σάρκα βου-
λεύομαι, ἵνα ᾖ παρ᾽ ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ, καὶ
18. τὸ οὒ οὔ; πιστὸς δὲ ὁ θεὸς, ὅτι ὁ λόγος
ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ.
19. ὁ γὰρ τοῦ θεοῦ υἱὸς ἰησοῦς χριστὸς, ὁ ἐν
ὑμῖν δι᾽ ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι᾽ ἐμοῦ καὶ σι-
λουανοῦ καὶ τιμοθέου οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ
20. οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν, ὅσαι
γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ,
καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμὴν, τῷ θεῷ πρὸς δόξαν
δι᾽

16. διελθεῖν] ἐλθεῖν t ἀπελθεῖν. E. Poſterius Damaſc. Repugnat meus g.

17. βουλευόμενος] βουλόμενος. E. Chryſ. X, 444.

18. et 19.] cum aliqua varietate Cyrill. V, a. 273. 745.

20. καὶ ἐν αὐτῷ] διὸ καὶ δι᾽ αὐτοῦ. E. Damaſc. repugnante meo Cod. g. ac ceteris omnibus. Noeſſeltius ad Theodoret. p. 294. ait: *Wetſtenius coecus ſequitur Millium.* Utrumque ſecutus eſt Griesbachius, neglecta medicina Bengelii, qui ei, ut ipſe gloriatur, oculos aperuerat. Qui vero opinantur, δι᾽ αὐτοῦ firmari auctoritate Chryſoſtomi X, 447. c. (nam ad alium locum reſpicere non potuerunt:) ii profecto inſaniunt. Diſerte ibi antea vulgatum eſt. Qui ſemel decretum habet,

Τέλος τῆς ς. δι' ἡμῶν. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ὁ δὲ βε- 21. Δ.
βαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς χριστὸν, καὶ χρί-
σας ἡμᾶς, θεός· ὁ καὶ σφραγισάμενος 22.
ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύ-
ματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. ἐγὼ δὲ 23.
μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν
ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν, οὐκέτι
ἦλθον εἰς κόρινθον· οὐχ ὅτι κυριεύομεν 24.
ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλά συνεργοί ἐσμεν
τῆς χαρᾶς ὑμῶν. τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε.
Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν II, 1.
* ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. εἰ γὰρ 2.
ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστιν ὁ εὐφραίνων
με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; καὶ 3.
ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο αὐτὸ, ἵνα μὴ ἐλθὼν
λύπην ἔχω, ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν· πε-
ποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι [Ἀρχή.] E.
ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν. ἐκ γὰρ 4.
πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας
ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ
ἵνα

I, 21. Δ. κυριακῇ ιδ. ἀδελφοὶ, ὁ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν.

II, 3. E. τῇ β. τῆς ια. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἡ ἐμὴ χαρά.

bet, nocturno tempore venatum exire, ut aliquid capiat, is feles etiam et asinos pro leporibus et cervis capit.

23. ἐμὴν ψυχὴν] ἐμαυτοῦ ψυχήν. E. Ath. I, 235.

II, 1. πάλιν ἐλθεῖν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς] πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. Sic et postea inveni in Codd.

ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα
γνῶτε, ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.
5. [Τέλος.] εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ Τέλος τῆς
λελύπηκεν, ἀλλ' ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ κυριακῆς.
6. ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς. ἱκανὸν τῷ τοιού-
τῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων.
7. ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι
καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ
8. λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. διὸ παρα-
καλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην.
9. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν
δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε.
10. ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ
ἐγὼ εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι, δι'
ὑμᾶς, ἐν προσώπῳ χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεο-
11. νεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ. οὐ γὰρ
αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

Γ. περὶ τῆς δι' αὐτοῦ θείας ὠφελείας τοῖς ἐπιτηδείοις, δι' ἧς καὶ συνίστασθαί φησιν.

12. ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέ-
λιον τοῦ χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμέ-
νης

6. ἱκανὸν] Basil. II, 347. 415. ἀρκετόν.

7. μήπως — καταποθῇ] Basil. II, 607. μὴ τῇ ὑπερβολῇ τῆς λύπης ἀπόληται. Nominatim ex hac epistola. Haud dubie ex Griesbachii *recensione* frigida Cappadocum.

10. εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ] ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι. E. Damasc. contra meum g. et contra omnes meos. Ex Chrys. X, 460. v. P.

νης ἐν κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύ-
ματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με τίτον τὸν ἀδελ-
φόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, 13.
ἐξῆλθον εἰς μακεδονίαν. τῷ δὲ [Ἀρχή.] 14. 3.
θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς
ἐν τῷ χριστῷ, καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως
αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ.
Τέλος τῆς β. ὅτι χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ [Τέλος.] 15.
ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμέ-
νοις· οἷς μὲν, ὀσμὴ θανάτου εἰς θάνατον· 16.
οἷς δὲ, ὀσμὴ ζωῆς εἰς ζωήν· καὶ πρὸς
ταῦτα τίς ἱκανός; οὐ γάρ ἐσμεν, ὡς 17.
οἱ πολλοὶ, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς
ἐκ θεοῦ, κατενώπιον τοῦ θεοῦ, ἐν χριστῷ
λαλοῦ-

II, 14. 3. τῇ γ. τῆς ια. ἑβδ. ἀδελφοί, τῷ θεῷ χάρις τῷ.

14. δι' ἡμῶν] Basil. I, 403. (ἐν) ἡμῖν. Prorsus omittit. 469.

15. τῷ θεῷ] — E. Ath. I, 765.

17. οἱ πολλοὶ] οἱ λοιποί. D. v. P. Ita Chrys. X, 468. III, 293. Λοιποὶ postea in uno tantum reperi. Vulgatum Cyrill. V, a. 274. Basil. II, 438. 514. 647.

καπηλεύοντες] Chrys. X, 468. d. explicat νοθεύοντες. Ergo Latinistae et hic, et 4, 2. *adulterantes.* Pro eo habet δολοῦντες et νοθεύοντες Chrys. X, 5[illegible]3. d. v. P.

κατενώπιον] κατέναντι. E. κατενώπιον θεοῦ. Basil. II, 505. Vulgatum editur Chrys. X, 468. 473. Tamen

III, 1. λαλοῦμεν. Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς
συνιστάνειν; εἰ μὴ χρῄζομεν, ὥς τινες, συ-
στατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν
2. συστατικῶν; ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε,
ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν,
γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάν-
3. των ἀνθρώπων· φανερούμενοι, ὅτι ἐστὲ
ἐπιστολὴ χριστοῦ, διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν,
ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι
θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις,
ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις. [Τέ- Τέλος τῆς γ
Ζ. 4. λος.] [Ἀρχή.] πεποίθησιν δὲ τοιαύτην
ἔχομεν διὰ τοῦ χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν.
5. οὐχ ὅτι ἱκανοί ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν λογί-
σασθαί τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανό-
6. της ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ· ὃς καὶ ἱκάνωσεν
ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμ-
ματος,

III, 4. Ζ. τῇ δ. τῆς ια. ἑβδ. ἀδελφοί, πεποίθησιν τοιαύτην ἔχομεν.

Tamen κατέναντι eſt ex Chryſ. ut docet Cod. Moſq. 9. v. P.

III, 1. εἰ μὴ] ἢ μή. E. Non ſemel vulgatus interpres et ſcribae offenderunt in particulis, εἰ μή. Commode interpretari poſſis per ellipſin, ut intelligatur, μηδαμῶς, *neutiquam, niſi forte.* Alibi εἰ μὴ, eſt loco πλήν. Theodoretus, ut videtur, non ſcripſit ἢ μὴ, ſed ἦ μή. In iſto enim ἢ, ἦ et ᾗ plerumque ſcribae nonnulli errant. Latinum, *aut numquid*, ineptum eſt.

ματος, ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα
ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.

Δ'. περὶ τῆς κατὰ πνεῦμα λειτουργίας, καὶ δόξης θειοτέρας τῆς κατὰ νόμον.

ἐι δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμα- 7.
σιν, ἐντετυπωμένη ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν
δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς
ὑιοὺς ἰσραὴλ ἐις τὸ πρόσωπον μωυσέως,
διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου ἀυτοῦ, τὴν
καταργουμένην· πῶς ὀυχὶ μᾶλλον ἡ 8.
διακονία τοῦ πνεύματος ἔσαι ἐν δόξῃ;
ἐι γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως, δόξα, 9.
πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς
δικαιοσύνης ἐν δόξῃ. καὶ γὰρ * ὀυ δεδό- 10.
ξασαι τὸ δεδοξασμένον, ἐν τούτῳ τῷ μέρει,
ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. ἐι γὰρ 11.
τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης· πολλῷ μᾶλ-
Τέλος τῆς δ. λον τὸ μένον, ἐν δόξῃ. [Τέλος.] [Ἀρχή.] 12. Η.
ἔχοντες ὀυν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ
παῤῥησίᾳ χρώμεθα· καὶ ὀυ καθάπερ 13.
μωυσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον
ἑαυ-

III, 12. Η. σαββάτῳ κα. ἀδελφοὶ, ἔχοντες τοιαύτην ἐλπίδα.

6. ἀποκτείνει] alii ἀποκτέννει, alii ἀποκτένει. Sic et poftea inveni. De eo iam monui. Sine varietate hunc verfum habet Ath. I, 524. II, 462.

10. ουδὲ δεδόξασται] ου δεδόξασται. Sic cum aliis Bafil. II, 632. 655.

ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς
ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου.
14. ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν· ἄχρι
γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ
τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει,
μὴ ἀνακαλυπτόμενον, * ὅτι ἐν χριστῷ
15. καταργεῖται. ἀλλ' ἕως σήμερον, ἡνίκα
ἀναγινώσκεται μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν
16. καρδίαν αὐτῶν κεῖται. ἡνίκα δ' ἂν ἐπι-
στρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμ-
17. μα. ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ
18. τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. ἡμεῖς
δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν
δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν
εἰκόνα

13. τέλος] πρόσωπον. E. Codex Wetſtenii A. ſolus. Credo, ex verſu 7. ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον. Erasmus et Millius, ex vulgata expreſſum, iudicant. Ergo ipſi fatentur, hunc Codicem ex vulgata interpolatum eſſe. Beza putat, *faciem* et *finem* confuſa eſſe a Latiniſtis. Quod ſcilicet ebrii multa in ſomno confundunt.

14. ὅ, τι] Plerique Codd. ὅτι. Pauci enim, ut nos, iſta duo ſeparant. Ὅτι Chryſ. Oecum. Theophyl. interpretati ſunt. Sic eſt etiam Baſil. III, 44.

16. ἡνίκα δ' ἂν] Baſil. III, 44. ὅταν δέ. Ath. II, 2. ὅταν. Vulgatum. 4.

17. ἐκεῖ] Baſil. I, 302. 309. omittit. Habet II, 583. III. 48.

18. κατοπτριζόμενοι] Sine varietate hunc verſum laudat Ath. II, 35. Baſil. I, 307. Elegans eſt lectio

 Wetſte-

εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς
δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.
Τέλος τοῦ σαββάτου. [Τέλος.]

Ε. περὶ θείας δόξης καὶ τοῦ ἀκολούθου βίου, ὅτι τοῖς ἁγίοις γινώσκεται.

Διὰ τοῦτο [Ἀρχή.] ἔχοντες τὴν διακονίαν IV, 1. Θ.
ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦ-
μεν. ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς 2.
αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ,
μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ
τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες
ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων,
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. εἰ δὲ καὶ ἔστι κεκα- 3.
λυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς
ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον· ἐν οἷς 4.
ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ
νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι
αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς
δόξης

IV, 1. Θ. τῇ ε. τῆς ια. ἑβδ. ἀδελφοί, ἔχοντες τὴν διακονίαν.

Wetstenii F. G. ἀποπτρειζόμενοι. Huiuscemodi ἐλεεινὰ πάμπολλα isti scribae ἀποτρείζουσι καὶ ἀπογρύζουσιν.

IV. 1. διὰ τοῦτο ἔχοντες] Chrys. X, 492. b. c. ἔχοντες οὖν. Sed hic nemo ita imperitus fuit, ut id pro diversa contextus lectione haberet. Cur ergo alibi, cum Orig. Cyrill. Chrys. etc. istas particulas orationis in principio permutant?

4. αὐγάσαι αὐτοῖς] αὐτοῖς — E. Ex meis unus Theophyl.

δόξης τοῦ χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ.
5. οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ χριστὸν
ἰησοῦν, κύριον· ἑαυτοὺς δὲ, δούλους ὑμῶν
I. 6. διὰ ἰησοῦν. ὅτι [Ἀρχή.] ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν
ἐκ σκότους φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν
ταῖς καρδίαις ἡμῶν, πρὸς φωτισμὸν τῆς
γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ
ἰησοῦ χριστοῦ. [Τέλος.] Τέλος τῆς ε.

5. περὶ τῆς κατὰ σῶμα ἀσθενείας καὶ τῆς τοῦ σώματος ἀποθέσεως καὶ ἐπαναλήψεως.

7. ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακί-
νοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνά-
8. μεως ᾖ τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. ἐν
παντὶ

IV, 6. I. κυριακῇ ιε. λέγεται καὶ εἰς τὸν πρόδρομον καὶ εἰς τὸν ἅγιον ἀθλ..... [ἐν ἄλλῳ καὶ εἰς τὴν εὕρεσιν τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ προδρόμου.] ἀδελφοὶ, ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους.

phyl. Cod. d. omittit. Pro αὐγάσαι, quod quibusdam non ſatis erat, intulerunt, διαυγάσαι et καταυγάσαι. Neutrum mei agnoſcunt Codd. Cyrill. IV, 88. διαυγάσαι τὸν φωτισμὸν ἐν αὐτοῖς τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ. 1..... αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγ. Sic, ſed τετύφλωκε. 1007. αὐγάσαι etiam V, b. 46. V, c. 190. V, d. 66. διαυγάσαι II, 722. Verſum 3. et 4. ſine ulla varietate, ſed in ſine, τῆς τοῦ χριστοῦ δόξης. VI, b. 6. De diſtinctione huius verſus v. Theodoret. p. 308.

εἰκὼν τοῦ] + ἀοράτου. E. Ex Coloſſ. 1, 15.

6. ἰησοῦ χριστοῦ] ἰησοῦ abeſt. Ath. II, 4.

παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ᾽ οὐ στενοχωρούμε-
νοι· ἀπορούμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐξαπορούμε-
νοι· διωκόμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγκαταλειπό- 9.
μενοι· καταβαλλόμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπολ-
λύμενοι. πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ κυρίου 10.
ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ
ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανε-

Τέλος ἐν τισι τῆς κυριακῆς, καὶ τῆς ἐγέρσεως.

ρωθῇ· [Τέλος.] ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶν- 11.
τες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ ἰησοῦν,
ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ
θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ὥστε ὁ μὲν θάνατος 12.
ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.

Τέλος τοῦ προσαββάτου καὶ τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου.

[Τέλος.] [Ἀρχή.] ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ 13. ΙΑ.
πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμ-
μένον· ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα· καὶ ἡμεῖς
πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν. εἰδότες, 14.
ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς
διὰ ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν
ὑμῖν. τὰ γὰρ πάντα δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἡ 15.
χάρις πλεονάσασα, διὰ τῶν πλειόνων τὴν
εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ

Τέλος ἐν τισι τῆς κυριακῆς.

θεοῦ. [Τέλος.] διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν· ἀλλ᾽ 16.
εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται,
ἀλλ᾽

IV, 13. ΙΑ. τῇ παρασκευῇ τῆς ια. ἑβδ. ἀδελφοί, ἔχοντες τὸ αὐτὸ πνεῦμα.

13.] γεγραμμένον omittit et post ἐλάλησα inculcat Rom. 10, 10. Ath. I, 955.

16. διαφθείρεται] φθείρεται. E. Ita et Basil. I, 527. mox

ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ
17. ἡμέρᾳ. τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς
θλίψεως ἡμῶν, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερ-
βολὴν, αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται
18. ἡμῖν. μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπό-
μενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα. τὰ γὰρ
βλεπόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλε-
IB. V, 1. πόμενα, αἰώνια. [Τέλος.] [Ἀρχή.] Τέλος τῆς ς.
Οἴδαμεν γὰρ, ὅτι, ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν
οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ
θεοῦ

V, 1. IB. σαββάτῳ κβ. καὶ εἰς κοιμηθέντας· ἀδελφοὶ, οἴδαμεν, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος.

mox ibid. ἔσω. 367. in φθείρ. et διαφθείρ. variant Codd. III, 76. διαφθείρεται. 167. φθείρεται et ἔσωθεν. Ἔσω habet etiam Ath. I, 983. et II, 617. ὅσῳ γὰρ ὁ ἔξωθεν ἡμῶν ἄνθρωπος φθείρεται, τοσοῦτον ὁ ἔνδον ἀνακαινοῦται. Chryf. X, 500. Sed continuo interrogat: πῶς φθείρεται; Scilicet verbo compofito in interpretatione non erat opus. Qui ergo de aliqua lectione certi eſſe volunt, ii adeant Patres. Pudet profecto centies eadem monere. Surdis fabulam narro.

17. παραυτίκα] + πρόσκαιρον καί. E. Ex verſu 18. explicandi cauſſa additum. v. P. Tractat etiam haec Chryf. II, 428. e. feqq.

θλίψεως ἡμῶν] ἡμῶν omittit. Ath. III, 28.

V, 1. οἰκία τοῦ σκήνους] περιφραστικῶς, ἡ οἰκία τοῦ σκήνους, ἀντὶ τοῦ, τὸ σκῆνος, ὅτι τὸ σκῆνος οἰκίας ἐπέχει τόπον. Σκῆνος ſic legitur apud Democr. p. 626. edit. Galei, Euſeb. P. E. 780. c. Clem. Alex. 560. a. Dorice σκᾶνος. Theophyl. Simocat. epiſt. 25. pag. 86. τὸ θνητὸν τοῦτο περισκήνιον.

θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον
ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενά- 2.
ζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ
ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, εἴγε καὶ 3.
ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα.
καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν 4.
βαρούμε-

3. ἐνδυσάμενοι] ἐκδυσάμενοι. E. Hoc nec poſtea in ullo inveni. v. P. et Chryſ. X, 506. d. c. 507. a. 509 Oecum. I, 632. a. Apud Chryſ. primo loco legendum eſt, ἐκδυσάμενοι. Addit enim: κἂν ἀποθώμεθα τὸ σῶμα. Mox tamen memorat lectionem vulgatam, ac ſubiungit: ὃ (τὸ ἐνδυσάμενοι.) καὶ μάλιστα ἐγκριτέον, id eſt, *admittendum, anteferendum.* Scribae infimi ἐκδυσάμενοι, ut multa alia, expiſcati ſunt ex Pſeudo-Oecum. Retractat haec Chryſ. II, 432. a, V, 147. b. Primum ergo ἐκδυσάμενοι, eſt ἐξάλμα ῥητορικὸν Chryſoſtomi. Qui vero eum legerit ll. ll. facile ei hoc παραπτῆσμα condonabit. Lector attentus hunc et reliquos plures locos huiuscemodi ex hac editione et ex priore mea ſibi enotabit, atque ita facile cognoſcet, partim, unde iſti Codices ſterquiliniarii compoſiti ſint, partim, quot corruptionum auctor Chryſoſtomus extiterit. Aio autem, iſtos Codices, qui principes ſunt apud Griesbachium, notabiliter corruptos eſſe ex Pſeudo-Oecumenii ſcholiis, ex Chryſoſtomo, ex Origene, ex Latinis ſic dictis *verſionibus* et ex Codice Pariſino, e quo Lequien Damaſceni interpretationem epiſtolarum Pauli edidit, niſi forte Lequien in eo edendo mala fide egerit, eumque ad *verſionem* Latinam et Codices infimos corruperit.

4.] Sine varietate Cyrill. V, a. 357. De lectionibus Chryſoſtomi V. 507. 509. quem etiam aliqui Codd.

βαρούμενοι· ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι,
ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ
5. θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ κατεργασά-
μενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, θεὸς, ὁ καὶ
δοὺς ἡμῖν τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος.
6. θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες, ὅτι
ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν
7. ἀπὸ τοῦ κυρίου. διὰ πίστεως γὰρ περι-
8. πατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους. θαῤῥοῦμεν δὲ,
καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ
σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον.
9. διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες,
εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι.
ΙΓ. 10. [Ἀρχή.] τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανε-
ρωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ
χριστοῦ, [Τέλος.] ἵνα κομίσηται ἕκαστος Τέλος τοῦ
τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, σαββάτου.
εἴτε

V, 10. ΙΓ. τῇ β. τῆς ιβ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι.

Codd. Theophyl. sequuntur, v. P. Ceterum multoties alibi haec repetit Chrys.

6. ἐκδημοῦμεν] ἀποδημοῦμεν. E. Utrumque Chrys. X, 508. Hoc ipsum quoque aliqui arripuerunt. Ergo unus etiam paullo ante ἐπιδημοῦντες. v. Wetst. Codex. Boern. utroque loco λ. loco δ. habet. v. P. ad vers. 6. 8.

8. θαῤῥοῦντες δὲ] δὲ dicit redundare Oecum. I, 633. d.

9. ἐνδημ. — ἐκδημ.] Perspicuitatis caussa addit Basil. I, 204. ἐν τῷ σώματι — ἀπὸ τοῦ σώματος.

εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν. εἰδότες οὖν 11.
τὸν φόβον τοῦ κυρίου, ἀνθρώπους πείθο-
μεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ
καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανε-
ρῶσθαι.

Z. περὶ τῆς ἑαυτοῦ φιλοθεότητος καὶ φιλαδελφίας τῆς κατὰ χριστόν.

οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, 12.
ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος
ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν
προσώπῳ καυχωμένους, καὶ οὐ καρδίᾳ.
εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, 13.
ὑμῖν.

10. κακὸν] φαῦλον. E. Eadem varietas Rom. 9, 11. Mei Codd. nihil mutant. Sine varietate totum verſum. Baſil. I, 295. ſed cum Rom. 14, 10. confundit III, 289. πεπρᾶχθαι, loco φανερωθῆναι Ath. I, 77. Ibid. omittit, τὰ διὰ τοῦ σώματος, habetque, πρὸς ἃ διὰ τοῦ σώματος ἔπραξεν — φαῦλον.

11. πείθομεν] πείθωμεν. E. v. P. Scholio recentiore caret etiam Oecum. Cod. Aug. 6. Multa enim eiusmodi recentiori tempore iſti commentario aſſuta ſunt ab Oecumenio. Nam iſte commentarius aliquot ſeculis eſt vetuſtior Oecumenio. Ergo ſubinde Pſeudo-Oecumenium appello. Ceterum, vere fuiſſe aliquem Oecumenium, pluribus nunc Codicibus et teſtimoniis perſuaſum habeo.

12. ἵνα ἔχητε] ἵνα ὑμεῖς ἔχητε καλλωπίζεσθαι (καυχᾶσθαι.) Chryſ. X, 512. e. 513. a. v. P. Refert hunc verſum Cyrill. V, a. 275. A principio nec Chryſ. nec Cyrill. opus habebat τῷ γάρ.

14. ὑμῖν. ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ χριστοῦ συνέχει
15. ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ
πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθα-
ΙΔ. νον· καὶ [Ἀρχή.] ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν,
ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ
τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.
16. [Τέλος.] ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα Τέλος τῆς β.
οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν
κατὰ σάρκα χριστὸν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γι-
17. νώσκομεν. ὥστε εἴ τις ἐν χριστῷ, καινὴ
κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε
18. καινὰ τὰ πάντα. τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ
θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ
ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακο-
19. νίαν τῆς καταλλαγῆς. ὡς ὅτι θεὸς ἦν
ἐν χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ,
μὴ

V, 15. ΙΔ. τῇ γ. τῆς ιβ. ἑβδ. [καὶ ἔν τισι δεκεμβρίου λα.] ἀδελφοὶ, χριστὸς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν.

14. χριστοῦ] θεοῦ. E. Apud Basil. II, 473. variant Codd. Sed χριστοῦ 586. 641. 650. 652. 655. Ab vers. 14. ad 15. laudat Ath. I, 44.

15. εἰ εἷς] εἰ — E. Deest Cyrill. IV, 887. Habet V, d. 67. Multoties haec laudat. Sed nolo cumulare loca v. P. ad ἄρα οἱ πάντες.

οἱ ζῶντες] ἡμεῖς. E. Ath. l. l. et mox, ζῶμεν — ὑπὲρ ὑμῶν Voluit, ἡμῶν. In fine: ἀποθ. καὶ ἀναστάντι ἐκ νεκρῶν τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἰησοῦ χριστῷ. Mox idem 176. 422. 715. versu 17. exhibet: τὰ πάντα καινά. Sic et in Codd. aliquibus inveni.

19. θεὸς ἦν] Theodoret. 517. ἐνταῦθα δεῖ στίξαι.

μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα
αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς
καταλλαγῆς. ὑπὲρ χριστοῦ οὖν πρεσ- 20.
βεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι'
ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, καταλλάγητε
τῷ θεῷ. τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, 21.
ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς
* γινώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.
Τέλος τῆς γ. [Τέλος.] [Ἀρχή.] Συνεργοῦντες δὲ καὶ VI, 1. IE.
παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ
θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς. λέγει γάρ· καιρῷ 2.
δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτη-
ρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσ-
δεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας. μηδε- 3.
μίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπὴν, ἵνα μὴ
μωμηθῇ ἡ διακονία· ἀλλ' ἐν παντὶ 4.
συνιστῶντες ἑαυτοὺς, ὡς θεοῦ διάκονοι· ἐν
ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις,
ἐν στενοχωρίαις· ἐν πληγαῖς, ἐν φυλα- 5.
καῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν
ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις· ἐν ἁγνότητι, ἐν 6.
γνώσει,

VI, 1. IE. κυριακῇ ιϛ. [ἐν ἄλλοις· καὶ εἰς τὸν ἅγιον εὐφήμιον.] ἀδελφοὶ, συνεργοῦντες παρακαλοῦμεν.

20. οὖν] omittit Ath. II, 9. Rectius enim ibi abest.

21. γινώμεθα] γενώμεθα. Sic et Basil. II, 625. 626. 635.

VI, 4. et 5.] Aliquot membra omittit Ath. II, 379. ut fere fit in huiusmodi [illegible], cum plura iunguntur.

γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν
πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ·
7. ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ, διὰ
τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ
8. ἀριστερῶν· διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ
δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι, καὶ
9. ἀληθεῖς· ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγινω-
σκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ
ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ θανατού-
10. μενοι· ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες·
ὡς πτωχοὶ, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς
μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες.
15. 11. [Τέλος.] [Ἀρχή.] τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε Τέλος τῆς
πρὸς ὑμᾶς, κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πε- κυριακῆς.
12. πλάτυνται. οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν·
στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν.
13. τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις
14. λέγω· πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. μὴ γίνε-
σθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ με-
τοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; τίς δὲ κοι-
15. νωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώ-
νησις χριστῷ πρὸς * βελίαρ; ἢ τίς μερὶς
πιστῷ

VI, 11. 15. τῇ δ. τῆς ιβ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε.

15. βελίαλ] βελίαρ. Sic et alii, et Basil. I, 221. II, 625. 660. Vide P.M ad epist. catholl p. 235. nota 1. Βελίαλ pro more suo invexit Hieron. Ex eodem est Βελίαν, nisi voluerit Βελίας. Vide eum ad Ephes. 4, 27.

πιςῷ μετὰ ἀπίςου; τίς δὲ συγκατάθε- 16. ΙΖ.
σις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; [Ἀρχή.]
ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐςε ζῶντος· καθὼς
Τέλος τῆς δ. εἶπεν ὁ θεός· [Τέλος.] ὅτι ἐνοικήσω ἐν
αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι
αὐτῶν θεὸς, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός.
διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφο- 17.
ρίσθητε, λέγει κύριος· καὶ ἀκαθάρτου
μὴ ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς.
καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς 18.
ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει
κύριος παντοκράτωρ. Ταύτας οὖν ἔχον- VII, 1.
τες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοὶ, [Ἀρχή.] ΙΗ.
καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυ-
σμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες
Τέλος τῆς κυριακῆς. ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ. [Τέλος.]

Η. ἀποδοχὴ τῆς κορινθίων ὑπακοῆς καὶ ἀγάπης ἐν-
φραινούσης αὐτόν.

χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα 2.
ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. οὐ 3.
πρὸς

VI, 16. ΙΖ. κυριακῇ ιζ. [ἐν τισιν, ὀκτωβρίου κβ.] ἀδελφοὶ, ὑμεῖς ἐςὲ ναὸς θεοῦ ζῶντος.

VII, 1. ΙΗ. τῇ ε. τῆς ιβ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, καθαρίσωμεν ἑαυτούς.

VII, 1.] Poſt hunc verſum Baſil. II, 654. ſtatim addit 6, 3. 4. Ab alio ergo tabellario, ut quidam delirant, (v. Rom. 14, 23.) videtur accepiſſe hanc epiſtolam.

πρὸς κατάκρισιν λέγω· προείρηκα γὰρ,
ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συνα-
4. ποθανεῖν καὶ συζῆν. πολλή μοι παῤῥη-
σία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις
ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει,
ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ
5. θλίψει ἡμῶν. καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν
εἰς μακεδονίαν, οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν
ἡ σάρξ ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ θλιβόμενοι·
6. ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ἀλλ᾽ ὁ
παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς, παρεκάλεσεν
ἡμᾶς ὁ θεὸς, ἐν τῇ παρουσίᾳ τίτου.
7. οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ
καὶ ἐν τῇ παρακλήσει, ᾗ παρεκλήθη ἐφ᾽
ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθη-
σιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμὸν, τὸν ὑμῶν ζῆλον
8. ὑπὲρ ἐμοῦ· ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. ὅτι
εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ
μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην. βλέπω
γὰρ, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς
9. ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς· νῦν χαίρω, οὐχ
ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ᾽ ὅτι ἐλυπήθητε εἰς
μετάνοιαν. ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεὸν,
ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν.
ΙΘ. 10. [Ἀρχή.] ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετά-
νοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατερ-
γάζε-

VII, 10. ΙΘ. τῇ ς'. τῆς ιβ. ἑβδ. ἀδελφοί, ἡ κατὰ θεὸν λύπη.

γάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον
Τέλος τῆς ε. κατεργάζεται. [Τέλος.] ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ 11.
τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς,
πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδήν; ἀλλὰ
ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ
φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον,
ἀλλ' ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυ-
τοὺς ἁγνοὺς εἶναι ἐν τῷ πράγματι. ἄρα 12.
εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ * ἕνεκεν τοῦ
ἀδικήσαντος, οὐδὲ * ἕινεκεν τοῦ ἀδικηθέν-
τος, ἀλλ' * ἕινεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν
σπουδὴν

10. ἡ δὲ τοῦ κόσμου — κατεργάζεται] Omittit, cum tamen data opera hanc epiſtolam explicet, Chryſ. X, 543. e. et eius auctoritate alii aliqui. Ipſe tamen ibid. habet, θάνατον ποιεῖ, et interrogat: τί δέ ἐστι, κατὰ κόσμον; Ita ſcilicet finxit, loco τοῦ κόσμου, ad ſimilitudinem τοῦ κατὰ θεόν. Integra haec exhibet VI, 152. Habet vero etiam ἀμετάβλητον II, 184. ut Cyrill. IV, 896. Tertium ſynonymum ſuppeditat Wetſt. 41. ἀμετανόητον. Hoc tantum ideo monui, ne alibi eiusmodi ſynonyma ex Patribus et infimis Codicibus contra meliores probentur. Mei Codd. hic nihil mutant. Ath. II, 93. ἡ λύπη γὰρ τοῦ κόσμου τούτου θάν. κατεργ. In Wetſt. 42. commoda eſt interpretatio, ἐπιφέρει, loco κατεργάζεται. Ita ipſe ſcripturus fuiſſem.

11. ὑμᾶς] Omittit Baſil. II, 520. et mox, ante ὑμῖν, addit ἐν. 416. deeſt, αὐτὸ τοῦτο et ὑμᾶς, omiſſo etiam iſto ἐν, et ἐκδίκησιν, ante ζῆλον habet. 431. deeſt ὑμᾶς, ſervato ἐν. Quid ergo? — Codices probi, et hic, et ubique audiendi.

12. ἕνεκεν] ἕινεκεν ter hoc verſu.

σπουδὴν * ὑμῶν τὴν ὑπὲρ * ἡμῶν πρὸς
13. ὑμᾶς, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. διὰ τοῦτο
παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῇ παρακλήσει ὑμῶν·
περισσοτέρως δὲ μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ
χαρᾷ τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα
14. αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν· ὅτι εἴ τι αὐτῷ
ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην·
ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν
ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ
15. τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη· καὶ τὰ
σπλάγχνα

ἡμῶν τὴν ὑπὲρ ὑμῶν] ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν. A. Ita postea in tribus inveni. v. P. Birch. Vulgatum Chryf. X, 545. e. et ceteri interpretes, Theodoret. etc.

13. παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῇ — περισσοτέρως δὲ] παρακεκλήμεθα. ἐπὶ δὲ τῇ — περισσοτέρως. A. Ita exhibet et diſtinguit Theoph. p. 381. Apud Chryſ. X, 521. d. ante homiliam legitur vulgatum. Sed ibid. e. ἐπὶ (γὰρ, hoc pro more ſuo addidit de ſuo,) τῇ παρακλήσει ὑμῶν περισσοτέρως μᾶλλον.

τὸ πνεῦμα αὐτοῦ] Chryſ. X, 552. a. bis diſerte, τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. Ex verſu 15.

14.] De diſtinctione monet Oecum. I, 655. b. Iſtud tamen ſcholium deeſt in Aug. 6.

πάντα — ἐγενήθη] Chryſ. X, 552. b. πάντοτε — γέγονε. Hoc quoque expiſcati ſunt Wetſt. F. G. Apud nullum alium id reperitur. Unde ergo hi corrupti ſunt h. l. Nonne ex Chryſoſtomo? Ita permultis in locis de illius modi Codicibus interrogare licet. Nolui his interrogationibus moleſtus eſſe lectoribus, cum ipſi poſſint id animadvertere.

σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς
ἐστὶν, ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν
ὑπακοήν· ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου
ἐδέξασθε αὐτόν. χαίρω, * ὅτι ἐν παντὶ 16.
Τέλος τῆς ς. θαῤῥῶ ἐν ὑμῖν. [Τέλος.]

Θ. προτροπὴ εἰς ἐπίδοσιν χρημάτων τοῖς ἁγίοις καὶ τιμὴν τῶν διὰ τοῦτο ἐρχομένων. ἐν ᾧ, περὶ τῆς τίτου ἀποστολῆς καὶ τῶν ἄλλων πρὸς αὐτούς.

[Ἀρχή.] Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὴν VIII. 1.
χάριν τοῦ θεοῦ, τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκ- K.
κλησίαις τῆς μακεδονίας· ὅτι ἐν πολλῇ 2.
δοκιμῇ

VIII, 1. K. σαββάτῳ κγ. ἀδελφοὶ, γνωρίζω ὑμῖν χάριν.

16. χαίρω οὖν] οὖν —. Id etiam omittunt omnes, quos postea examinavi. Chryf. X, 552. e. et Theodoret. 526. invexerunt in principio interpretationis. Uterque enim hic denuo incipit. Igitur etiam Theodoret. mox 527. omittit. Item Chrysost. 553. c. Notetur hoc ad similes particulas, quae ab interpretibus ab initio modo omittuntur, modo adduntur. In editiones N. Testamenti per Bezam venit. *Addidimus*, enim, inquit, *ex vetusto Codice.* Interrogo solum, *ex quo?* Claromontanus enim, quem ille pro vetusto habet, omittit.

VIII, 1. γνωρίζομεν] γνωρίζω. D. Ita Chryf. X, 553. b. c. e. 556. c. 570. e. III, 243. IX, 738. Theodoret. utrumque. v. 527. notam 1. Meus a. γνωρίζομεν in textu. Sed γνωρίζω in marg. in indice lectionis. Ad similitudinem lectionis XV, 1. prioris epistolae ad Corinth.

2. ἐν πολλῇ — αὐτῶν καὶ]. Omittit Chryf. III, 243. Ibid.

δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς
αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν
ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἁπλότη-
3. τος αὐτῶν· ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ,
4. καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι· μετὰ πολ-
λῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν
χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς
5. εἰς τοὺς ἁγίους. * καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσα-
μεν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ
κυρίῳ καὶ ἡμῖν, διὰ θελήματος θεοῦ.
6. [Τέλος.] εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τί- Τέλος τοῦ
τον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ σαββάτου.
ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύ-
ΚΑ. 7. την. ἀλλ' [Ἀρχή.] ὥσπερ ἐν παντὶ
περισσεύετε, πίστει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει,
καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν
ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι
8. περισσεύητε. οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω,
ἀλλὰ

VIII, 7. ΚΑ. τῇ β. τῆς ιγ. ἑβδ. ἀδελφοί, ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε.

Ibid. mox, κατὰ βάθος; quod habet etiam Theodoret. 327. idque valde probabile. Sed contra sunt Codd. Βάθους repetit etiam Chrys. X, 572. e.

4. ἁγίους δέξασθαι ἡμᾶς] δέξασθαι ἡμᾶς — v. P. Oecum. I, 658. a. supplet: εἰς τὸ δέξασθαι. Chrys. III, 243. d. post ἁγίους addit, ἐπλήρωσαν.

8.] v. P. bis et Chrys. X, 555. 556. c.

ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς, καὶ τὸ
τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων.
γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν, 9.
ἰησοῦ χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε
πλούσιος ὤν· ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ
πλουτήσητε. καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδω- 10.
μι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ
μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν
προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. νυνὶ δὲ καὶ 11.
τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε· ὅπως καθάπερ
ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπι-
τελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. εἰ γὰρ ἡ προθυ- 12.
μία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις, εὐπρόσ-
δεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ ἵνα 13.
ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλίψις· ἀλλ' ἐξ
ἰσότη-

9. δι' ὑμᾶς — ἵνα ὑμεῖς — πλουτήσητε] δι' ἡμᾶς — ἵνα ἡμεῖς — πλουτήσωμεν. E. v. P. Chrys. X, 558. 571. a. Utrumque Theodoret. Vide 329. notam 5. 6. Vulgatum Chrys. I, 537. Omitto reliqua eius et Cyrilli loca. δι' ἡμᾶς etiam Basil. II, 87. 505. In prima persona haec etiam refert Ath. I, 696. 757. De similibus confusionibus Chrysostomi in evangelio Matthaei, Joannis et epistolis Pauli satis monitum est suis locis, maxime ex Codd. Mosqq. in P. Lectores eos, qui malunt suis, quam alienis oculis cernere, humanissime rogo, ut saltem hoc caput examinent et ad Codices Chrysostomi 6. et 9. attendant. Hoc tamen monendum, typothetam Lipsiensem, me in Rossia tum absente, loco numeri 6. ubique posuisse sigma Graecum, etsi pag. 6. in indice Codd. luculenter legatur 6.

ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσ-
14. σευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑςέρημα· ἵνα καὶ
τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν
15. ὑςέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης· καθὼς
γέγραπται· ὁ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ
ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἠλαττόνησε. [Τέλος.] Τέλος τῆς β:
ΚΒ. 16. [Ἀρχή.] χάρις δὲ τῷ θεῷ, τῷ διδόντι
τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρ-
17. δίᾳ τίτου· ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν
ἐδέξατο· σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, αὐθ-
18 αίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς. συνεπέμψα-
μεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν, οὗ ὁ
ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν
19. ἐκκλησιῶν· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χειρο-
τονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος
ἡμῶν, σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ, τῇ διακονου-
μένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου
20. δόξαν καὶ προθυμίαν * ἡμῶν· ςελλόμε-
νοι

VIII, 16. ΚΒ. τῇ γ. τῆς ιγ. ἑβδ. ἀδελφοί, χάρις τῷ θεῷ τῷ διδόντι.

13.] Basil. II, 515. τὸ ὑμῶν περίσσευμα, εἰς τὸ ἐκείνων ὑςέρημα, καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα, εἰς τὸ ὑμῶν ὑςέρημα, ὅπως. Ergo negligenter.

16. διδόντι] δόντι. E. v. P. ubi quaedam in universum de his et similibus confusionibus monui.

18.] Multa hoc versu turbat Chrys. VIII, 107. c.

19. προθυμίαν ὑμῶν] προθυμίαν ἡμῶν. Id et postea inveni. v. P.

νοι τοῦτο, μήτις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ
ἁδρότητι ταύτῃ, τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽ ἡμῶν·
προνοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου, 21.
ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. συνεπέμ- 22.
ψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν
ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπου-
δαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον,
πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς· εἴτε 23.
ὑπὲρ τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς
συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι
ἐκκλησιῶν, δόξα χριστοῦ. τὴν οὖν ἔνδειξιν 24.
τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως
ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε, * εἰς
πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν. Περὶ μὲν γὰρ IX, 1.
τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισ-
σόν μοί ἐστι τὸ γράφειν ὑμῖν. οἶδα γὰρ 2.
τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶ-
μαι μακεδόσιν, ὅτι ἀχαΐα παρεσκεύασται
ἀπὸ

21. προνοούμενοι] + γάρ. E. Ex Chryſoſtomo, et γὰρ, et προνοοῦμεν venit. v. X, 566. et P. Contra ſunt mei omnino omnes. Birch. tamen notat ex Vat. 367. 1209. etc.

24. καὶ εἰς πρόσωπον] καὶ —. Καὶ intulerat Erasm. *Expunxit*, ut ipſe ait, Beza. Nullum eius veſtigium reperi in Codd. Erasmus videtur intuliſſe ex ſchol. Theophyl. Ibi: καὶ γὰρ καὶ εἰς πρόσωπον. Leue hoc, ſed uſum habet in gravioribus. Eraſmus enim haud pauca ex Theophyl. et Oecum. intulit, quae poſtea recepta ſunt. Pro omiſſo καὶ ſex ſolum Codices notat Birch. Reliqui ergo habent ʼ

ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε
3. τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελ-
φοὺς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ
ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα,
4. καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι ἦτε· μή-
πως, ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ μακεδόνες, καὶ
εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καται-
σχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς,
ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως.
5. ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς
ἀδελφοὺς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ
προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην
εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι οὕτως
ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ * ὡς πλεονεξίαν

[Τέλος.]

IX, 5. παρακαλέσαι] προπέμψαι. E. Ex Chryſ. X, 572. c. v. P. Plura huiusmodi conſulto praetermiſi, ut diſcitur ex P.

προκατηγγελμένην] Prorſus omittit unus Theophyl. et duo Codd. Chryſ. v. P. et Chryſ. X, 572. 573. Nam IX, 739. b. extremam partem ſolam huius verſus habet. προεπηγγελμένην habet ſolus Theophyl. Lond. Contra ſunt, et reliqui mei, et Theophyl. Codd. Tamen hoc habent Wetſt. C. D. E. F. G. et apud Birch. Vat. 1209. ſeu B. qui ſunt eiusdem farinae et culinae. Latiniſtae habent *repromiſſam, antepromiſſam* et *promiſſam*. Illud eſt, vorher angekündigt, quod plus eſt, hoc, vorher verſprochen. In illo eſt adeo oſtentatio. Volebant ergo hoc mitigare.

ὥσπερ] ὡς.

Τέλος τῆς γ. [Τέλος.] τοῦτο δὲ, [Ἀρχή.] ὁ σπείρων 6. ΚΓ.
φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ
σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ
θερίσει. ἕκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ 7.
καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύπης, ἢ ἐξ ἀνάγκης,
ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. δυνατὸς 8.
δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς
ὑμᾶς· ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐ-
τάρκειαν ἔχοντες, περισσεύητε εἰς πᾶν
ἔργον ἀγαθόν. καθὼς γέγραπται· ἐσκόρ- 9.
πισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη
αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ὁ δὲ ἐπιχο- 10.
ρηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον
εἰς βρῶσιν χορηγήσαι, καὶ πληθύναι τὸν
σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσαι τὰ * γενήματα
τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν. ἐν παντὶ πλουτι- 11.
ζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατερ-
γάζε-

IX, 6. ΚΓ. κυριακῇ ιη. τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ σπόρου [καὶ νοεμβρίου ιβ.] ἀδελφοὶ, ὁ σπείρων φειδομένως.

8. δυνατὸς] δυνατεῖ, Codices fabricae occidentalis D. F. et G. contra reliquos omnes. v. Wetst. Birch. Illos scurras hic ipse adeo Griesbachius contemsit. Nec enim notatu dignum iudicavit. Sine varietate cum aliis hunc versum exhibet Basil. II, 170.

10. γεννήματα] γενήματα. v. P. Ita bis ex uno Cod. notat etiam Montf. ad Chrys. III, 278. nota a.

11. ἐν παντὶ] ἵνα ἐν παντί. E. Solus Chrys. X, 578. d. Ita tamen Codd. F. G.

γάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ·
ΚΔ. 12. [Τέλος.] ὅτι [Ἀρχή.] ἡ διακονία τῆς Τέλος τῆς κυριακῆς.
λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσανα-
πληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων,
ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐ-
13. χαριστιῶν τῷ θεῷ, διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς
διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ
τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ ἁπλότητι τῆς
κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας,
14. καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν, ἐπιποθούντων
ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ
15. θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. χάρις δὲ τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ
ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

I. Διήγησις τῶν ἰδίων πόνων καὶ προθέσεως καὶ τῆς ἐπ' αὐτῷ χάριτος, πρὸς τὸ μὴ τοῖς ἐπιπλάστοις προσίθεσθαι κορινθίους. ἐν ᾧ, ἀντεξέτασις ἑαυτοῦ πρὸς ἐκείνους, ἔλεγχος ἐκείνων.

X, 1. Αὐτὸς δὲ ἐγὼ παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς
διὰ τῆς πρᾳότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ
χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς
ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαῤῥῶ εἰς ὑμᾶς.
2. δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαῤῥῆσαι τῇ πεποι-
θήσει, ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς
λογιζομένους ἡμᾶς, ὡς κατὰ σάρκα περι-
3. πατοῦντας. ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦν-
τες,

IX, 12. ΚΔ. τῇ δ. τῆς ιγ. ἑβδ. ἀδελφοί, ἡ διακονία τῆς λειτουργίας.

τες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα· τὰ 4.
γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά,
ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν
ὀχυρωμάτων· λογισμοὺς καθαιροῦντες, 5.
καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς
γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες
πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ.
καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν 6.
παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπα-
κοή. τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε· 7. KE.
[Ἀρχή.] εἴτις πέποιθεν ἑαυτῷ χριστοῦ
εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ,
ὅτι

X, 7. KE. τῇ ε. τῆς ιγ. ἑβδ. ἀδελφοί, εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ.

X, 4. τῆς στρατιᾶς] — E. Theodoret. v. 337. nota 3. Chryf. X, 584. d. e. aliquoties, cum tamen data opera ibi haec interpretetur. Habet I, 514. Omittit Cyrill. II, 54. V, b. 363. V, d. 147. Habet V, b. 200. Prorfus haec mutat V, b. 334. d. tamen addit: καθὼς ὁ μακάριος παῦλος ἐκήρυξεν. Servat Bafil. II, 200. 219. 643. v. Wetft. Griesb.

5. αἰχμαλωτίζοντες] αἰχμαλωτεύοντες. E. Vulgatum etiam Bafil. II, 219. 220. 454. 502. Ibidem vero 508. pro arbitrio haec mutat, fervato tamen hoc vocabulo.

χριστοῦ] + ἄγοντες. Codices fterquiliniarii. D. E. F. G., iique foli Wetftenius inquit: *ad verfionem Latinam.* Hoc nec in interiore margine obfervavit Griesbachius, etfi id ad eius occidentalem recenfionem pertineat. Eodem modo 8, 19. τελοῦσιν affuunt D. E.

ὅτι καθὼς αὐτὸς χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς
8. χριστοῦ. [Τέλος.] ἐάν τε γὰρ καὶ Τέλος τῆς δ.
περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξου-
σίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος ἡμῖν εἰς
οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν,
9. οὐκ αἰσχυνθήσομαι· ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν
10. ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ὅτι
αἱ μὲν ἐπιστολαὶ, φησὶ, βαρεῖαι καὶ ἰσχυ-
ραί· ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθε-
11. νὴς, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. τοῦτο
λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ
λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ
12. παρόντες τῷ ἔργῳ. οὐ γὰρ τολμῶμεν
ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι τῶν
ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυ-
τοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες
13. ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιοῦσιν. ἡμεῖς δὲ
οὐχὶ

7. ἡμεῖς χριστοῦ] χριστοῦ — E. Chryſ. X, 588. 589. et ex eo Theophyl. Theodoret. Contra ſunt mei omnes. Adeo Theophyl. Aug. 8.

9] Δὲ, poſt ἵνα, notarunt. Omiſſum, διὰ τῶν ἐπιστολῶν, non notarunt. Utrumque eſt Chryſoſtomi X, 589. e. Sed haec et ſimilia nota ſunt ex P.

12. οὐ συνιοῦσιν] — E. v. P. οὐ συνιᾶσιν, et, οὐ συνιοῦσιν. Theodoret. 339. Omnes mei vulgatum habent. Haec Chryſ. X, 590. c. d. ita vexat, ut nemo intelligat, ac ne ipſe quidem intellexerit, quid voluerit. Latiniſtae ergo, homines callidi, uſi argumento a facili, id prorſus omiſerunt.
Eodem

οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ
κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος, οὗ ἐμέρισεν
ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ
ὑμῶν. οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς 14.
ὑμᾶς, ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς· ἄχρι γὰρ
καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
τοῦ Χριστοῦ. οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώ- 15.
μενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ
ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν,
ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα
ἡμῶν

Eodem modo 1. Tim. II, 6. omiſſum τὸ μαρτύριον. Item 1. Cor. 15, 20. γενόμενος. Ergo neminem fefellit Chryſoſtomus? Dic, quaeſo, mi Griesbachi, ex animi ſententia. Nonne fefellit fabricatores tuos tam Alexandrinae, quam occidentalis *recenſionis*? Nonne adeo te ipſum multoties fefellit? Photius apud Oecum. I, 676. d. tanquam dativum a σύνειμι, ab εἰμι, explicat. Ergo συνιόντας et συνιόντων memorans, accepit pro, εἰς θέατρον καὶ ἐπίδειξιν συντρέχουσιν. In Cod. Oecum. Aug. 8. explicatur, οὐ νοοῦσιν, οὐδὲ αἰσθάνονται, πῶς εἰσὶ καταγέλαστοι. Ita fere Chryſoſt. In Cod. Perilluſtr. Langeri Guelpherbytano eſt: οὐκ αἰσθάνονται τὴν ἑαυτῶν ἀγνωσίαν καὶ πλάνην. Theodoretus de Paulo: ἀσαφῶς ἅπαν τὸ χωρίον γέγραφεν. Baſil. II, 462. attingit tantum priorem partem huius verſus. Mirabuntur non nulli, cur non plures Patres hic laudaverim. Scilicet ab talibus locis prudenter ſibi cavent. Ratione interpretationis ergo, φρόνιμοι, ὡς οἱ ὄφεις, at ratione criticae ſcientiae, ἀκέραιοι, ὡς τὰ πρόβατα.

15. κόποις] καμάτοις. E. Ath. I, 102.

16. ἡμῶν εἰς περισσείαν· εἰς τὰ ὑπερέκεινα
ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι· οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ
κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι.
17. ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω.
18. οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνος ἐστι δόκι-
μος, ἀλλὰ ὃν ὁ κύριος συνίστησιν. [Τέλος.] Τέλος τῆς ε.

ΙΑ. περὶ ἑαυτοῦ, τὸ ἐπίπονον, τὸ παρὰ θεῷ τίμιον, τὸ ὠφελίμως αὐτότροφον. παρασκευὴ πρὸς τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ παρουσίαν.

ΚΞ. XI, 1. [Ἀρχή.] Ὄφελον * ἀνείχεσθέ μου μι-
κρὸν * τῇ ἀφροσύνῃ· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ
2. μου. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλῳ. ἡρμο-
σάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν
παρα-

XI, 1. ΚΞ. σαββάτῳ κδ. ἀδελφοί, ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν.

16. ὑπερέκεινα] ὑπερκείμενα unus meorum, intellige χωρία, *in ea loca, quae trans vestram sita sunt regionem.* Per se non inepte, sed contra Codices. Apud Herodianum VIII, 2. memorantur χωρία ὑπερκείμενα. Sed ibi est, *loca edita.*

XI, 1. ὄφελον ἠνείχεσθέ μου μικρόν τι τῆς ἀφροσύνης] ὄφελον ἀνείχεσθε (ἠνείχεσθέ) μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ. In verbis, τῇ ἀφροσύνῃ, plerique Codd. consentiunt, τὶ videtur ortum, vel ex vers. 16. vel ex consusione τοῦ τὶ et τῇ. Chrys. haec tractat X, 594. 595. 599. 602. 612. 619. II, 504. III, 292. 293. bis. 294. 299. Quinque ultimis locis ita legitur, ut ego edidi. In ista homilia autem hunc versum separatim data opera tractat. Ergo eo tempore, ut credibile est, suum Codicem inspexerat.

παραστῆσαι, τῷ χριστῷ. Φοβοῦμαι δὲ 3.
μήπως ὡς ὁ ὄφις εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ
πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτω φθαρῇ τὰ νοήμα-
τα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς τὸν
χριστόν. εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον 4.
ἰησοῦν κηρύσσει, ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦ-
μα ἕτερον λαμβάνετε, ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ
εὐαγγέλιον ἕτερον, ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς
Τέλος ἔν τισι. * ἀνείχεσθε. [Τέλος.] [Ἀρχή.] λογίζο 5. ΚΖ.
μαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν
ἀποστό-

XI, 5. ΚΖ. τῇ παρασκευῇ τῆς ιγ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, λογίζομαι μηδέν.

3. μήπως] Chrys. X, 596. b. c. d. semel, μήπως, bis diserte, μήποτε. Basil. I, 560. et III, 137. μήπως.

ὄφις εὔαν] De Eua et serpente disputatio est oppido ridicula apud Clem. Alex. p. 9. d. Hunc ipsum locum laudat 466. b. cum varietate.

ἁπλότητος] + καὶ τῆς ἁγνότητος (ἁγιότητος, etiam ἁγνείας.) E. Ab iisdem supra 1, 12. confusum ἁπλότητι et ἁγιότητι. v. P. Ex meis, quos postea examinavi, solus infimus 15. addit, spiritu leni, καὶ τῆς ἀγνότητος. Propter ἁγνὴν versu 2. hic aliqui, vel legebant, vel interpretabantur, castitate. Deinde duplex lectio coaluit. Solum ἁπλότητος, ut alii. Basil. III, 637.

4. ἠνείχεσθε] ἀνείχεσθε, multi Codices, ut vers. 1. Cyrill. V, d. 120. ἀνέχεσθε. Cod. Boern. ἀνείχεσθαι Λογιζο (Hic, inter ο. et μ., sunt duo signa διαιρέσεως, similia typographicis commatibus Vide in mea editione.) μαι, et in Latino: patere-mini aut patiemini (sic.) existimo me. Λογίζο-
μαι

6. ἀποςόλων. ει δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ,
ἀλλ᾽ ου τῇ γνώσει· ἀλλ᾽ ἐν παντὶ φανε-
ρωθέντες ἐν πᾶσιν εις ὑμᾶς. [Τέλος.] Τέλος τοῦ σαββάτου.
7. ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἐμαυτὸν ταπεινῶν,
ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε; ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ
θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;
8. ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώ-
νιον, πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν· καὶ παρὼν
πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑςερηθεὶς, ου κατενάρκησα
9. ουδενός. τὸ γὰρ ὑςέρημά μου προςανε-
πλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ, ἐλθόντες ἀπὸ μα-
κεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυ-
10. τὸν ἐτήρησα, καὶ τηρήσω. ἔςιν ἀλήθεια
χριςοῦ ἐν ἐμοὶ, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη ου
φραγήσεται εις ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς
11. ἀχαΐας. διατί; ὅτι ουκ ἀγαπῶ ὑμᾶς;

ὁ

μαι ergo divulsit, et fecit λογιζο et με, propter, *existimo me*. Huiusmodi Graecitas et Latinitas saepissime in hoc Codice reperitur. Suntne ergo huiusmodi Codices *recensiones*, an sterquilinia, an utrumque? Apud Damasc. vitiose editum, ἂν εἴχεσθε.

7.] v. P.

9. προςανεπλήρωσαν] ἀνεπλήρωσαν. Ath. II, 322.

10. φραγήσεται] σφραγίσεται. E. Tropum in vocabulo φραγήσεται explicat Chrys. X, 601. d. Graeci ita non loquuntur. σφραγίζειν ex eo ortum, quod ista duo vocabula apud LXX. interdum sunt synonyma. Vulgatus accepit pro vocabulo Latino *frango*.

ὁ θεὸς οἶδεν. ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα 12.
ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορ-
μήν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσι καθὼς
καὶ ἡμεῖς. οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστο- 13.
λοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι
εἰς ἀποστόλους χριστοῦ. καὶ οὐ θαυμαστόν· 14.
αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται
εἰς ἄγγελον φωτός. οὐ μέγα οὖν, εἰ 15.
καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται,
ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται
κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. πάλιν λέγω, 16.
μή τις με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μή
γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα *
κἀγὼ μικρόν τι καυχήσωμαι. ὃ λαλῶ, 17.
οὐ λαλῶ κατὰ κύριον, ἀλλ᾽ ὡς ἐν ἀφρο-
σύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχή-
σεως. ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν 18.
σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. ἡδέως γὰρ 19.
ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες.
ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, 20.
εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις
ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει.

κατὰ

14. οὐ θαυμαστὸν] Ita Cyrill. V, a. 372. sed Chrys. X, 606. οὐδὲν θαυμαστόν.

16. ἵνα μικρόν τι κἀγὼ] ἵνα κἀγὼ μικρόν τι. Sic et postea reperi.

20. εἴ τις] ὅστις ter deinceps, omissis, εἴ τις λαμβάνει. Ath. III, 56.

ΚΗ. 21. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθε-
νήσαμεν [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἐν ᾧ δ' ἄν Τέλος τῆς ς.
τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω. τολμῶ
22. κἀγώ. ἑβραῖοί εἰσι; κἀγώ· ἰσραηλῖταί
εἰσι; κἀγώ· σπέρμα ἀβραάμ εἰσι; κἀγώ.
23. διάκονοι χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λέγω,
ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν
πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς
περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις.
24. ὑπὸ ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ
25. μίαν ἔλαβον. τρὶς ἐῤῥαβδίσθην, ἅπαξ
ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον
26. ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· ὁδοιπορίαις
πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις
λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ
ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρη-
μίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν
27. ψευδαδέλφοις· ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν
ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει,
ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνό-
28. τητι. χωρὶς τῶν παρεκτὸς, ἡ ἐπισύστα-
σίς μου ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν
τῶν

XI, 21. ΚΗ. ἰουνίου κθ. τῶν ἁγίων ἀποστόλων πέτρου καὶ παύλου· ἀδελφοὶ, ἐν ᾧ ἄν τις.

25. ἐῤῥαβδίσθην] ἐραβδίσθην alii. Vide Eustath. ad Il. pag. 118, 10. seqq. 945, 47. seqq. edit. Rom.

27. πολλάκις] Basil. II, 382. περισσοτέρως.

28. ἐπισύστασις] ἐπίστασις. E. In uno correctum inveni.

τῶν ἐκκλησιῶν. τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ 29.
ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ
πυροῦμαι; εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς 30.
ἀσθενείας μου καυχήσομαι. [Ἀρχή.] ὁ 31. ΚΘ.
θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἰησοῦ
χριστοῦ, οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶ-
νας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἐν δαμασκῷ ὁ 32.
ἐθνάρχης ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει
τὴν δαμασκηνῶν πόλιν, πιάσαι με θέλων.
καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην 33.
διὰ

XI, 31. ΚΘ. κυριακῇ ιθ. ἀδελφοί, ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου.

veni, ἐπίστασις, quod per ſe non ineptum eſt, i. e. ἡ ἐπιτεταμένη ταλαιπωρία μου χωρὶς πάσης ἀνέσεως. Vide P. p. 269. nota 23. et 24. Etymolog. M. explicat: ἡ ἐπὶ (ἐκ.) δευτέρου ἐπανόρθωσις. Graeci fere explicant. ἔφοδος, ac ſi in mente habuerint, ἐπανάστασις. Ergo μου, eſt loco κατ' ἐμοῦ. Ex hoc verſu Ath. III, 50. laudat: ἡ καθημερινὴ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν.

30. Ath. III, 50. ita: καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι. ἀλλὰ τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. Miſcuit ergo 12, 1.

31. κυρίου ἡμῶν] ἡμῶν — D.

ὁ ὢν — αἰῶνας] — E. Chryſ. X, 615. Servat cum aliis Cyrill. V, a. 503. Mirum ſane, haec praetermiſſa eſſe a Chryſoſtomo eo in loco, ubi data opera hanc epiſtolam interpretabatur. Deſunt etiam in eius Codd. Moſqq. Forte praetermiſſa, quod nulla interpretatione indigebant. Omnino autem hoc totum caput propter Chryſoſtomi παρεργάματα comparandum eſt cum P.

διὰ τοῦ τείχους, καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας
XII, 1. αὐτοῦ. Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι·
ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκα-
2. λύψεις κυρίου. οἶδα ἄνθρωπον ἐν χριστῷ
πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι,
οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ
οἶδα· ὁ θεὸς οἶδεν· ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦ-
3. τον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν
τοιοῦτον ἄνθρωπον, εἴτε ἐν σώματι, εἴτε
ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδεν·
4. ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκου-
σεν ἄῤῥητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ
5. λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσο-
μαι· ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι,
6. εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου. ἐὰν
γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι
ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ. φείδομαι δὲ,
7. μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με,
ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ. καὶ τῇ ὑπερβολῇ
τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι,
ἐδόθη

XII, 1.] v. P: Chrys. X, 617. nihil mutat. Nec Codices, quos postea examinavi.

3. εἴτε ἐν σώματι] + οὐκ οἶδα. E. Hoc nec Theophyl. Cod. Aug. 8. agnoscit. v. P.

7. ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι posterius] — E. v. P. Servant omnes, quos postea vidi. Habet ipse Chrys. XI, 451. e. I, 159. Ath. III, 50. ita: σκόλοψ τῇ σαρκὶ, (ἤγουν, ἐμπίδιον,) ἵνα μὴ ὑψαυχενῶ αἴρωμαι, ἄγγελος — κολαφίζῃ.

ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ, ἄγγελος σα-
τᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρω-
μαι. ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρε- 8.
κάλεσα, ἵνα ἀποςῇ ἀπ᾽ ἐμοῦ. καὶ εἴ- 9.
ρηκέ μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ
δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. ἥδιςα
οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις
μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ᾽ ἐμὲ ἡ δύναμις
Τέλος τῶν ἁγίων ἀποςόλων καὶ τῆς κυριακῆς. τοῦ χριςοῦ. [Τέλος.] διὸ [Ἀρχή.] εὐδο- 10. Λ.
κῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις,
ἐν διωγμοῖς, ἐν ςενοχωρίαις ὑπὲρ χριςοῦ·
ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.
γέγονα ἄφρων καυχώμενος. ὑμεῖς με ἠναγ- 11.
κάσατε· ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ᾽ ὑμῶν συ-
νίςασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑςέρησα τῶν ὑπὲρ
λίαν ἀποςόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι. τὰ 12.
μὲν

XII, 10. Λ. τῇ β. τῆς ιδ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις.

8. ἵνα ἀποςῇ ἀπ᾽ ἐμοῦ] — E. Chryſ. X, 621. 642. a. et Theodoret. ſemel. v. pag. 349. nota 4. Habet Baſil. II, 504. Chryſ. II, 10. Habet et omittit Damaſc. II, 152. 155.

10. ὅταν — δυνατός εἰμι] — E. v. Mill. P. Servat etiam Baſil. I, 141. 192. 406. II, 8. 361. Cyrill. I, a. 155.

11. καυχώμενος] — E. Servat editus Damaſc. et Baſil. II, 498. v. P. Servant omnes mei praeter f. Omittit Chryſ. II, 504. c. IX, 330. d. Hos ergo locos quidam expiſcati ſunt. Accedit altera cauſſa, quod Chryſ. X, 626. 627. hoc non diſerte interpretatur.

μὲν σημεῖα τοῦ ἀποςόλου κατειργάσθη ἐν
ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις καὶ
13. τέρασι καὶ δυνάμεσι. τί γάρ ἐςιν, ὃ
ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας,
ἐι μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ ὀυ κατενάρκησα ὑμῶν;
χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.
14. ἰδοὺ, τρίτον ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς
ὑμᾶς, καὶ ὀυ καταναρκήσω ὑμῶν· ὀυ γὰρ
ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ᾽ ὑμᾶς· ὀυ γὰρ ὀφεί-
λει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν,
15. ἀλλ᾽ ὁι γονεῖς τοῖς τέκνοις. ἐγὼ δὲ ἥδιςα
δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν
ψυχῶν ὑμῶν· ἐι καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς
16. ἀγαπῶν, ἧττον ἀγαπῶμαι. ἔςω δὲ,
ἐγὼ ὀυ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλ᾽ ὑπάρχων
17. πανοῦργος, δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. μή τινα,
ὧν ἀπέςαλκα πρὸς ὑμᾶς, δι᾽ αὐτοῦ ἐπλεο-
18. νέκτησα ὑμᾶς; παρεκάλεσα τίτον, καὶ
συναπέςειλα τὸν ἀδελφόν· μή τι ἐπλεονέ-
κτησεν ὑμᾶς τίτος; ὀυ τῷ αὐτῷ πνεύματι
περιε-

13. ἡττήθητε] Codices sterquiliniarii; ἐλαττώθητε; et, coniuncto utroque, ἡσσώθητε; nisi hoc ad formam prioris ex ἧσσον finxerit. In Latino enim est, *minus habuistis*, quod repetitum est ex interpretibus Graecis. v. Wetst. Birch. Ἐλαττώθητε legitur, ut interpretatio, in Cod. Aug. 8. Hoc est istud *recensionum* mysterium. Apud alios interpretes est solum, ἔλαττον ἔχετε.

14. τρίτον] + τοῦτο. D.

περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι;
πάλιν δοκεῖτε, ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; 19.
κατενώπιον τοῦ θεοῦ, ἐν χριστῷ λαλοῦ-
μεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοὶ, ὑπὲρ τῆς
Τέλος τῆς β. ὑμῶν οἰκοδομῆς. [Τέλος.] [Ἀρχή.] Φοβοῦ- 20. ΛΑ.
μαι γὰρ, μή πως ἐλθὼν οὐχ, οἵους θέλω,
εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν, οἷον οὐ θέ-
λετε· μή πως ἔρεις, ζῆλοι, θυμοὶ, ἐριθεῖαι,
καταλαλιαὶ, ψιθυρισμοὶ, φυσιώσεις, ἀκατ-
αστασίαι· μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπει- 21.
νώσῃ ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω
πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ
μετα-

XII, 20. ΛΑ. τῇ γ. τῆς ιε. ἑβδ. ἀδελφοὶ, φοβοῦμαι, μήπως.

19. κατενώπιον] κατέναντι. E. Ita editus Damasc. Contra est meus g. et reliqui omnes. Credebant non nulli, κατέναντι magis esse Graecum, quam κατενώπιον. In eodem genere Codicum supra etiam 12, 17. κατέναντι, loco κατενώπιον legitur. Prorsus id omittit Chrys. X, 634. Habet 473. d.

20. ἔρεις] ἔρις. D.

ἐριθεῖαι] In multis Codd. est ἐρίθειαι. Apud Suidam etiam, in editione Aldina, utroque modo legitur, qui interpretatur φιλονεικία. Eustath. ad Il. pag. 1162, 23. εἰ δὲ ἐριθεύειν λέγεται τὸ φαύλως ἐρίζειν. Eustathius ergo videtur fuisse dubius. Dubii vero etiam alii fuerunt, utrum ab ἔριθος, an ab ἐριθεύειν derivarent.

21. προημαρτηκότων] Ita et Basil. II, 480. Chrysostomus optionem dat, utrum sic, an ἡμαρτηκότων legas. v. X, 455. b. 635. d. 640, b. v. P. Hunc ver-

μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ, καὶ
πορνείᾳ, καὶ ἀσελγείᾳ, ᾗ ἔπραξαν.
XIII, 1. Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ
στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται
2. πᾶν ῥῆμα. προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς
παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὼν νῦν γράφω
τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς
πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ
ΑΒ. 3. φείσομαι· [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἐπεὶ δοκι- Τέλος τῆς γ.
μὴν

XIII, 3. ΑΒ. τῇ δ. τῆς ιδ. ἑβδ. ἀδελφοί, ἐπεὶ δοκιμήν.

versum alibi etiam laudat, ut 1, 31. μήπως ἐλθὼν πενθήσω. Vulgatum 220. 767. II, 42. 312. ἐλθόντος μου. Hoc ergo, *teste Wetstenio*, Codices sterquiliniarii arripuerunt. Nam *Griesbachius* suos suarum *recensionum* fabricatores hic rursus neglexit. Vulgatum rursus 596. III. 586. XI, 258. Unus ergo Chrysostomus omnes casus habet praeter *dativum*. Wetstenium autem non mentitum esse, cognosco ex Cod. Boern. In eo est: Μη παλιν ελθοντος μου, et in Latino: *ne iterum veniente me*. Nec praetermittendum videtur, quod Damasc. II, 154. loco ἐλθόντα habet παρελθόντα. Qui hic diversas *recensiones* discernere nequit, is coecus sit, necesse est. Vehementer ergo doleo, quod mei Codices omnes in lectione vulgata consentiunt. Sunt enim ad unum omnes, iudice Griesbachio, *Constantinopolitani*.

XIII, 2. γράφω] — E. v. P. Nullus nec ex iis, quos postea consului, hoc omittit. γράφω repetit etiam Chrys. I, 31. d.

3. ἐπεὶ] ἐπεὶ et ᾗ, et in aliis Codd. εἰ. Ath. II, 415. 473.

μὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος χριστοῦ,
ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ
ἐν ὑμῖν. καὶ γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθε- 4.
νείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ
γὰρ καὶ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ
ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς
ὑμᾶς. ἑαυτοὺς πειράζετε, εἰ ἐστὲ ἐν τῇ 5.
πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώ-
σκετε ἑαυτοὺς, ὅτι ἰησοῦς χριστὸς ἐν ὑμῖν
ἐστιν; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. ἐλπίζω δὲ, 6.
ὅτι γνώσεσθε, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκι-
μοι. εὔχομαι δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆ- 7.
σαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν· οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκι-
μοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν
ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. οὐ 8.
γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας,
ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν γὰρ, 9.
ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ
ἦτε. τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν
κατάρτισιν. διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γρά- 10.
φω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσω-
μαι, κατὰ τὴν ἐξουσίαν, ἣν ἔδωκέ μοι ὁ
κύριος εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς κα-
θαίρεσιν. λοιπὸν, ἀδελφοὶ, χαίρετε, 11.
καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ
φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς
ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι· 12.
ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

ἡ

13. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡ
ἀγάπη τοῦ θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου
πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.
[Τέλος.] Τέλος τῆς δ.

Ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ τίτου καὶ λουκᾶ. στίχων φϛ.

13. κυρίου] Basil. addit ἡμῶν. I, 304. 317. 320. III, 49. Item Ath. I. 542. omittit. 555. rursus addit. II, 10.

Ἡ

Πρὸς Γαλάτας

Ἐπιστολή.

[Ἀρχή.] Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' I, 1. A.
ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ
ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς, τοῦ ἐγείραν-
τος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ 2.
πάντες ἀδελφοὶ, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
Ὑπέρβα εἰς τὸ τῆς ς. γαλατίας· [Ὑπέρβα.] [Ἀρχή.] χάρις 3. B.
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ δόντος 4.
ἑαυτὸν * περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως
ἐξέλη-

I, 1. A. τῇ ε. τῆς ιδ. ἑβδ. παῦλος ἀπόστολος.

I, 3. B. σαββάτῳ κε. ἀδελφοὶ, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.

I, 4. ὑπὲρ] περί. Ita poſtea etiam inveni. Uſitatius eſt ὑπέρ. Saepius autem haec permutata ſunt in N. T. Vulgatum ſervat Chryſ. X, 663. bis. 665. Cyrill. V, b. 177. 347. ſed hic poſt ἡμῶν addit: κατὰ τὰς γραφάς. Baſil. I, 290. habet quidem ὑπὲρ, ſed ante id addit λύτρον ex 1. Tim. 2, 6.

ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος
πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ
5 πατρὸς ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
6. τῶν αἰώνων. ἀμήν. θαυμάζω, ὅτι οὕτω
ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαν-
τος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ, εἰς ἕτερον
7. εὐαγγέλιον· ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μή τινές
εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες
μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ.
8. ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ
εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ᾽ ὃ εὐηγγελισάμεθα
9. ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ὡς προειρήκαμεν,
καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγε-
λίζεται παρ᾽ ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα
10. ἔστω. ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω, ἢ τὸν
θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ γὰρ
ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, χριστοῦ δοῦλος οὐκ
ἂν ἤμην. [Τέλος.] Τέλος τοῦ σαββάτου. A.

7. μεταστρέψαι] ἀνατρέψαι. E. Ita Chryſ. X, 668. 669. 691. Cum Wetſtenius hoc non notarit, nec Griesb. notavit.

8. εὐαγγελίζηται] εὐαγγελίζεται. Multi Codd. Chryſ. X, 670. εὐαγγελίζηται et εὐαγγελίσηται. Politarius Cyrill. V, b. 357. Vulgatum Baſil. II, 229. ſed ibi mox variant Codd. inter εὐηγγελισάμεθα et εὐηγγελισάμην. Nihil, praeter κἂν, mutat. 523. εὐαγγελίσηται. Ath. I, 167. qui ibi et in aliis variat, ac verſum 8. et 9. transponit. Huiusmodi exempla ex Ath. plura notavi.

εὐηγγελισάμεθα] Sic, et παρελάβετε. Chryſ. X, 670. a. b.

Α. μετὰ τὸ προοίμιον, διήγησις τῆς ἑαυτοῦ μεταστάσεως ἀπὸ ἰουδαϊσμοῦ κατὰ ἀποκάλυψιν.

[Ἀρχή.] γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὸ 11. Γ.
εὐαγγέλιον, τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ᾽ ἐμοῦ,
ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον. οὐ δὲ γὰρ 12.
ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ,
οὔτε ἐδιδάχθην· ἀλλὰ δι᾽ ἀποκαλύψεως
ἰησοῦ χριστοῦ. ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν 13.
ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ ἰουδαϊσμῷ, ὅτι
καθ᾽ ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν. καὶ προέκο- 14.
πτον ἐν τῷ ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνη-
λικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως,
ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου πα-
ραδόσεων. ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ θεὸς, ὁ 15.
ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου, καὶ
καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἀποκα- 16.
λύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ, ἵνα εὐαγγε-
λίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως
οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι.
οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ 17.
ἐμοῦ ἀποστόλους· ἀλλ᾽ ἀπῆλθον εἰς ἀρα-
βίαν,

I, 11. Γ. κυριακῇ κ. καὶ κυριακῇ μετὰ τὴν χριστοῦ γέννησιν. [καὶ νοεμβρίου ιδ. καὶ μαΐου κα. ἐν ἄλλοις· καὶ εἰς τὸν ἀδελφόθεον ἰάκωβον.] ἀδελφοὶ, γνωρίζω ὑμῖν τὸ εὐαγγέλιον.

11. τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ᾽ ἐμοῦ] τοῦτο. E. Ath. I, 706. nominatim.

15. καὶ καλ. — χάρ. αὐτοῦ] omittit Ath. II, 455.

βίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς δαμασκόν·
18 ἔπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς ἱεροσό-
λυμα ἱστορῆσαι πέτρον· καὶ ἐπέμεινα πρὸς
19. αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε. ἕτερον δὲ τῶν
ἀποστόλων οὐκ εἶδον εἰ μὴ ἰάκωβον, τὸν
20. ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. [Τέλος.] [Ἄρξου.] Τέλος τῆς κυριακῆς.
ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, Ἄρξου τῆς ε.
21. ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ
κλίματα τῆς συρίας καὶ τῆς κιλικίας.
22. ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς
ἐκκλησίαις τῆς ἰουδαίας, ταῖς ἐν χριστῷ·
23. μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν· ὅτι ὁ διώκων
ἡμᾶς ποτε, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν,
24. ἥν ποτε ἐπόρθει. καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ
τὸν θεόν.

Β. περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἐπιμαρτυρήσεως εἰς τὴν ἐν πίστει ζωήν.

II, 1. Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν
ἀνέβην εἰς ἱεροσόλυμα μετὰ βαρνάβα,
2. συμπαραλαβὼν καὶ τίτον. ἀνέβην δὲ
κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς
τὸ

20. συνεσταύρωμαι] συσταυροῦμαι. E. Ath. II, 523.

21. ἔπειτα] Praxapoſtoli hic neceſſario ὅτι, loco ἔπειτα exhibent. Iidem verſ. 20. omittunt δέ. Cum nemo ante me integros Codd. huiusmodi ad manus habuerit, nihil de hoc notare potuerunt.

II, 2. ἀνεθέμην] Chryſ. III, 364. et X, 679. vulgatum,

τὸ εὐαγγέλιον, ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι·
κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσι, μήπως εἰς
κενὸν τρέχω, ἢ ἔδραμον. ἀλλ' οὐδὲ τίτος 3.
ὁ σὺν ἐμοὶ, ἕλλην ὢν, ἠναγκάσθη περιτμη-
θῆναι. διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδα- 4.
δέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆ-
σαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν, ἣν ἔχομεν ἐν χρι-
στῷ ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται.
οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, 5.
ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ
Τέλος τῆς ε. πρὸς ὑμᾶς. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἀπὸ δὲ 6. E.
τῶν δοκούντων εἶναί τι, ὁποῖοί ποτε ἦσαν,
οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον θεὸς ἀνθρώ-
που οὐ λαμβάνει. ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες,
οὐδὲν προσανέθεντο. ἀλλὰ τοὐναντίον, 7.
ἰδόντες, ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς
ἀκροβυστίας, καθὼς πέτρος τῆς περιτομῆς·
ὁ γὰρ ἐνεργήσας πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς 8.
περιτομῆς, ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη.
καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι 9.
ἰάκω-

II, 6. E. τῇ παρασκευῇ τῆς ιδ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἀπὸ τῶν δοκούντων.

tum, sed ἐκοινωσάμην. 680. Latinistae: *contuli.* Sic plerumque reddunt συμβάλλειν. Ergo Codices recensionis Occidentalis F. G. servata prima syllaba ex ἀνεθέμην, conflarunt ἀνεβαλόμην, loco συνεβ. Ne autem fraus appareret, in illis Codd. non est *contuli*, sed *exposui*, quod ex Augustino notat Sabat. Forte postea erunt, qui corrigant ἐξεθέμην.

ἰάκωβος καὶ κηφᾶς καὶ ἰωάννης, οἱ δοκοῦν-
τες στύλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ
βαρνάβᾳ κοινωνίας· ἵνα ἡμεῖς * μὲν εἰς τὰ
10. ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν. μόνον
τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν· ὃ καὶ
ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. [Τέλος.] Τέλος τῆς ς.

Γ. περὶ τῆς πρὸς κηφᾶν ἀντιρρήσεως ὑπὲρ τῆς ἐν πίστει καὶ οὐκ ἐν νόμῳ σωτηρίας.

3. 11. ['Αρχή.] ὅτε δὲ ἦλθε πέτρος εἰς ἀντιόχειαν,
κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατε-
12. γνωσμένος ἦν. πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας
ἀπὸ ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν·
ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυ-
13. τόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. καὶ
συνυπε-

II, 11. 3. τῇ β. τῆς ιε. ἑβδ. ἀδελφοί, ὅτε ἦλθε πέτρος εἰς.

9. ἰάκωβος] Chryſ. X, 685. a. b. primum vulgari ordine, ſed mox: κηφᾶς, λέγων, καὶ ἰάκωβος καὶ ἰωάννης. Mei nihil mutant.

ἵνα ἡμεῖς] + μέν. A. Habet et omittit Chryſ. X, 685. Habet Baſil. II, 672.

11. πέτρος]. κηφᾶς. E. Ex interpretatione Euſebii, qui hoc de alio aliquo Cepha explicat, in aliquos videtur veniſſe. Iſtam interpretationem notat Theophyl. 456. et Oecum. I, 731. a. Ergo etiam ex meis omnibus unus tantum Theophyl. d. exhibet κηφᾶς. Repugnat Aug. 8. Hunc locum data opera ſingulari homilia tractat etiam extra ordinem Chryſ. III, 363. b. ſeqq.

συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ ἰουδαῖοι·
ὥστε καὶ βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ
ὑποκρίσει. ἀλλ' ὅτε εἶδον, ὅτι οὐκ ὀρθο- 14.
ποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου,
εἶπον τῷ πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ
ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῇς, καὶ οὐ ἰου-
δαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν;
ἡμεῖς φύσει ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν 15.
ἁμαρτωλοί· [Ἀρχή.] εἰδότες, ὅτι οὐ δι- 16. Ζ.
καιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ
διὰ πίστεως ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς
χριστὸν ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶ-
μεν ἐκ πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων
νόμου· διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων
Τέλος τῆς β· νόμου πᾶσα σάρξ. [Τέλος.] εἰ δὲ ζητοῦν- 17.
τες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, εὑρέθημεν καὶ
αὐτοὶ ἁμαρτωλοὶ, ἆρα χριστὸς ἁμαρτίας
διάκονος; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἃ κατέλυ- 18.
σα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην
ἐμαυτὸν συνίστημι. ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου 19.
νόμῳ

II, 16. Z. κυριακῇ κα. καὶ κυριακῇ μετὰ τὴν ὕψωσιν. [καὶ ἔν τισιν· εἰς τὴν ἁγίαν ς. σύνοδον τὴν ἐν τρούλλῳ.] ἀδελφοὶ, εἰδότες.

14. ὑπάρχων] Ita ter, ſemel ὤν. Chryſ. X, 688. 689. a. b.

τί τὰ] πῶς τά. E. Ex Latino: *quomodo*.

18. συνίστημι] συνιστάνω. E. Cyrill. VI, a. 86. οἰκοδομήσω et συνιστάνω. Poſterius Griesbachius laudavit

νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. χριστῷ
συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ, οὐκέτι ἐγὼ, ζῇ δὲ
20. ἐν ἐμοὶ χριστός. ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκὶ,
ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ
ἀγαπήσαντός με, καὶ παραδόντος ἑαυτὸν
H. 21. ὑπὲρ ἐμοῦ. [Τέλος.] [Ἀρχή.] οὐκ ἀθε- Τέλος τῶν β. κυριακῶν.
τῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου
δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

Δ. ὅτι διὰ πίστεως ἁγιασμὸς καὶ οὐ διὰ νόμου.

III, 1. ὦ ἀνόητοι γαλάται, τίς ὑμᾶς * ἐβάσκανε
τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; οἷς κατ'
ὀφθαλμοὺς ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη, ἐν
2. ὑμῖν ἐσταυρωμένος. τοῦτο μόνον θέλω
μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ
πνεῦμα

II, 21. H. τῇ γ. τῆς ιε. ἑβδ. ἀδελφοὶ, οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν.

vit ex Cyrillo, prius non. Quae crisis? Wetstenium, inquit, exscribo, Patres ipse non lego. — Laudo!

III, 1. ἐβάσκανε] ἐβάσκηνε. Sic et postea inveni in Codd. Sed vulgatum Ath. II, 391. mox etiam: μὴ πείθεσθαι τῇ ἀληθείᾳ.

τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι] — E. Nullus omnino meorum omittit. Chrys. X, 694. ante homiliam omittit, nec memorat in interpretatione. Eadem verba omittit inferius 5, 7. Omittit et habet Cyrill. I, g. 429. II, 737. v. P.

ἐσταυρωμένος] καὶ τοῦτο ἐσταυρωμένος. Ath. II, 391.

2. ἀφ' ἡμῶν] Basil. II. 608. παρ' ὑμῶν, quod usitatius. Vulgatum Ath. I, 520.

πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;
οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι, 3.
νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; τοσαῦτα ἐπά- 4.
θετε εἰκῆ; εἴγε καὶ εἰκῆ. ὁ οὖν ἐπιχορη- 5.
γῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις
ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς
πίστεως; καθὼς ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ 6.
θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

Ε. ὅτι καὶ ἀβραὰμ ἐκ πίστεως ἐδικαιώθη εἰς τύπον ἡμῶν.

γινώσκετε ἄρα, ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί 7.
Τέλος τῆς γ. εἰσιν υἱοὶ ἀβραάμ. [Τέλος.] [Ἀρχή.] 8. Θ.
προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ, ὅτι ἐκ πίστεως
δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεὸς, προευηγγελίσατο
τῷ ἀβραάμ· ὅτι * ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ
πάντα τὰ ἔθνη. ὥστε οἱ ἐκ πίστεως, εὐλο- 9.
γοῦνται σὺν τῷ πιστῷ ἀβραάμ.

Ϛ. ὅτι νόμος οὐ δικαιοῖ, ἀλλ' ἐλέγχει, καὶ κατάραν ἐπιτίθησι, ἣν λύει ὁ χριστός.

ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατά- 10.
ραν εἰσί· γέγραπται γάρ· ἐπικατάρατος
πᾶς, ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμ-
μένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι
αὐτά.

III, 8. Θ. σαββάτῳ κζ. καὶ σαββάτῳ πρὸ τῆς χριστοῦ γεννήσεως· ἀδελφοὶ, προϊδοῦσα ἡ γραφή.

6.] v. P.

8. εὐλογηθήσονται] ἐνευλογηθήσονται.

11. αὐτά. ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται
παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον· ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ
12. πίστεως ζήσεται. ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ
πίστεως· ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος,
I. 13. ζήσεται ἐν αὐτοῖς. [Τέλος.] ["Αρξου.] Τέλος τῶν β σαββάτων.
χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας "Αρξου τοῦ
τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· μεγάλου
γέγραπται γάρ· ἐπικατάρατος πᾶς, ὁ σαββάτου.
14. κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου. ἵνα εἰς τὰ ἔθνη
ἡ εὐλογία τοῦ ἀβραὰμ γένηται ἐν χριστῷ
ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος
λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. [Τέλος.] Τέλος τοῦ μεγάλου σαββάτου.

Ζ. ὅτι οὐκ ἐκ νόμου, ἀλλ' ἐξ ἐπαγγελίας τὰ ἀγαθά. ὁ δὲ νόμος παρασκευαστὴς δι' ἐλέγχου.

ΙΑ. 15. ['Αρχή.] ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω·
ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐ-
δεὶς

III, 15. ΙΑ. τῇ δ. τῆς ιε. ἑβδ. ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω.

12. ἄνθρωπος] — E. Omittit Chryf. X, 699. Cyrill. I, g. 94. Nullus meorum omittit.

13. κατάρα] + ἵνα ἡμεῖς τὴν ἐξ ἀνομίας ἀρὰν διαφύγωμεν. E. Cyrill. IV, 115. fed fine varietate V, d. 99. 132. et alibi. Semel tamen etiam de fuo exhibet ἐξεπρίατο, loco ἐξηγόρ. I, a. 55. Apud Bafil. II, 641. ἐξηγ. antea tamen ibi edebatur ἠλευθέρωσε. Vulgatum Ath. I, 407. Negligenter refert II, 68. Rectius 358.

δεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. τῷ δὲ 16.
ἀβραὰμ ἐῤῥήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ
τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει· καὶ τοῖς
σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ'
ἑνός· καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι χρι-
στός. τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυ- 17.
ρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν, ὁ μετὰ
ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς
νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν
ἐπαγγελίαν. εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρο- 18.
νομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ
ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός.
τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν 19.
προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα, ᾧ
ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων, ἐν
χειρὶ μεσίτου. ὁ δὲ μεσίτης, ἑνὸς οὐκ 20.
ἔστιν·

16. οὐ λέγει] Basil. I, 395. οὐ γὰρ εἶπε, φησὶ, καὶ τοῖς — ἐπὶ ἑνός.

17. προκεκυρωμένην] κεκυρωμένην. E. v. P. Vulgatum etiam Cyrill. I, a. 54. fin.

19. προσετέθη] ἐτέθη. E. Prorsus omittit Chrys. X, 702. Vulgatum in textu, sed aliquoties ἐτέθη in schol. Theodoret. προσετέθη urget Theophyl. 466. et Oecum. I, 742. a. Vulgatum Cyrill. I, a. 54. (non, 45.) I, g. 94. V. b. 340. ἐτέθη in textu, προσετέθη in marg.

ᾧ] ὅ. E. Cyrill. I, a. 54. I, g. 94. Ex Theodoreto utrumque notatur pag. 377. ὅ Damasc. II, 166. Vulgatum Theophyl. et Oecum. Apud Orig. IV, 580. col. 1. vers. a fine 8. editur ᾧ. Chrys. X, 702. b. habet ὡς.

21. ἐστιν· ὁ δὲ θεὸς, εἷς ἐστιν. ὁ οὖν νόμος
κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γέ-
νοιτο· εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος, ὁ δυνάμενος
ζωοποιῆσαι, ὄντως ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαιο-
22. σύνη. ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ
πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία
ἐκ πίστεως ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσι.
ΙΒ. 23. [Τέλος.] [Ἀρχή.] πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν Τέλος τῆς δ.
τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, συγ-
κεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀπο-
24. καλυφθῆναι. ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς
ἡμῶν γέγονεν εἰς χριστὸν, ἵνα ἐκ πίστεως
25. δικαιωθῶμεν. ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως,
26. οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. πάντες
γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν χριστῷ
27. ἰησοῦ. ὅσοι γὰρ εἰς χριστὸν ἐβαπτίσθητε,
χριστὸν

III, 23. ΙΒ. τῇ ε. τῆς ιε. ἑβδ. καὶ εἰς τὴν ἁγίαν βαρβάραν. [ἔν τισι, σεπτεμβρίου ι. τῆς ἁγίας μηνοδώρας. καὶ ιζ. τῆς ἁγίας σοφίας καὶ ὀκτωβρίου ε. τῆς ἁγίας χαριτίνης καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας γυναῖκας μάρτυρας.] ἀδελφοὶ, πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὴν πίστιν.

23. συγκεκλεισμένοι] συγκλειόμενοι. E. Ita Damafc. Contra eft meus g. et ceteri omnes. συγκλειόμενοι Cyrill. I, a. 54. I, g. 95. V, d. 68. Vulgatum Chryf. X, 703. IX, 524. Cod. Vat. 1209. vitiofe habet συγκλεισμένοι.

27. Ath. II, 398. 616. ἐβαπτίσθησαν et ἐνεδύσαντο.

χριςὸν ἐνεδύσασθε. ὀυκ ἔνι ἰουδαῖος, ὀυδὲ 28.
ἕλλην· ὀυκ ἔνι δοῦλος, ὀυδὲ ἐλεύθερος· ὀυκ
ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· [Ἀρχή.] πάντες γὰρ ΙΒ.
ὑμεῖς ἕις ἐςε ἐν χριςῷ ἰησοῦ. ἐι δὲ 29.
ὑμεῖς χριςοῦ, ἄρα τοῦ ἁβραὰμ σπέρμα
ἐςὲ, καὶ κατ᾿ ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

Τέλος τῆς ἁγίας. [Τέλος.]

Η. ὅτι ὑπὸ κτίσιν ἦσαν ὁι ἐν νόμῳ.

Λέγω δὲ, [Ἀρχή.] ἐφ᾿ ὅσον χρόνον ὁ κλη- IV, 1. ΙΒ.
ρονόμος νήπιός ἐςιν, ὀυδὲν διαφέρει δούλου,
κύριος πάντων ὤν. ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους 2.
ἐςὶ καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας
τοῦ πατρός. ὅυτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν 3.
νήπιοι, ὑπὸ τὰ ςοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν
δεδουλωμένοι· [Ἀρχή.] ὅτε δὲ ἦλθε τὸ 4. ΙΓ.
πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέςειλεν ὁ θεὸς
τὸν υἱὸν αὐτοῦ, * γεννώμενον ἐκ γυναικὸς,
γενόμε-

III, 28. ΙΒ. προεόρτων τῶν φώτων· ἀδελφοὶ, πάντες ὑμεῖς.

IV, 1. ΙΒ. εἰς μάρτυρας. [ἐν ἄλλοις· σεπτεμβρίου γ. τῆς ἁγίας βασιλίσσης.] ἀδελφοὶ, ἐφ᾿ ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος.

IV, 4. ΙΓ. δεκεμβρίου κε. εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ χριςοῦ γέννησιν. ἀδελφοὶ, ὅτε ἦλθε.

28. ἕις ἐςε] ἓν ἐςε. E. Ath. I, 699. Vulgatum 709. II, 409. ἓν ἐσμεν. Sed alia ibi etiam mutat.

IV, 4. γενόμενον ἐκ] γεννώμενον ἐκ. A. Mirus eſt h. l. diſſenſus et Codicum et interpretum. Haec duo voca-

vocabula autem etiam in aliis scriptoribus a scribis confusa esse, cum ex aliis locis, tum ex Platonis Crit. §. 12. p. 200. satis constat. Accedit h. l. diversitas temporum. Secundum enim γενόμενον videbatur in priore membro postulare, vel γεγεννημένον, vel γεννηθέντα. Sed hoc in N. T. urgeri nequit, cum praesertim γεννώμενος, aeque ut ista, notet *natum*. Sic est etiam Luc. I, 35. τὸ γεννώμενον. Rursus γενόμενος, dignitatem Christi nullo modo potest laedere, cum de eo Rom. 1, 3. dicatur: τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος δαυίδ. Codices aeque sunt pro utroque. Certe nulla memorabilis multitudo pro alterutro definit. Videamus iam interpretes. Ex Chrys. X, 705. a b. ubi tamen legitur γενόμενον, nihil efficitur. VII, 51. editur γενόμενον et aequiparatur Matth. 1, 20. γεννηθέν. Sed hic non tam ad haec, quam ad γυνὴ respicitur. γενόμενον est etiam VI, 259. ubi temere inculcatur, τὸν μονογενῆ. II, 382. sine interpretatione est, ἔπεμψε γεννώμενον. 392. est γενόμενον. Quantum ergo scio, Chrysostomus nullibi hunc locum ita interpretatus est, ut constaret, quid legerit. Apud Clem. Alex. p. 118. edit. Pott. dissentiunt Codices. Ath. I, 891. II, 340. 354. habet γενόμενον. Sed γεννώμενον. II, 1. 27. Orig. I, 384. c. obiter laudat: ὡς γενόμενος ἐκ γυναικός. IV, 357. γενέσθαι ἐκ γυναικὸς καὶ γενέσθαι ὑπὸ τὸν νόμον. Apud Theodoret. p. 382. legitur γεννώμενον in textu, in schol. ἐκ παρθένου γεννηθείς. Et: ὂυ γὰρ ἔιπεν, ἀπέστειλεν αὐτὸν γενέσθαι ἐκ γυναικὸς — ἀλλὰ γενώμενον ἐκ γυναικός. Ergo apud eundem p. 562. eodem modo legendum videtur, etsi ibi editum sit, γενόμενον ἐκ γυναικός. καὶ ὀυκ ἔιπεν, ἀπέστειλεν αὐτὸν γενέσθαι ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γενόμενον ἐκ γυναικός. Tamen in Cod. Aug. 6. Oecumenii est etiam: ὂυ γὰρ ἔιπεν· ἀπέστειλεν αὐτὸν γενέσθαι, ἀλλὰ γενόμενον ἐκ γυναικὸς ἀπέστειλεν. Damasc. sine interpretatione γεννώμενον primo et secundo loco. v. II, 167. Haec lectio satis est notabilis. Vere enim

γενόμενον ὑπὸ νόμον· ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον 5.
ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβω-
μεν. [Τέλος.] ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστει- 6.
λεν

Τέλος τοῦ προεορτίου καὶ τῆς ε.

enim Chriſtus, ex Judaeis ortus, ἐγεννήθη ὑπὸ νόμον, ſicut Abrahamus ἐγεννήθη πρὸ νόμου. Verum hic altero loco repugnat meus Damaſc. Cod. g. ac praeterea Pariſinus, e quo editus eſt, unus eſt ex infimis. In Theophyl. editum γενόμενον. Sed Cod. Moſq. d. et Aug. 8. exhibent γεννώμενον. In ſcholiis nihil definitur. Totus autem pendet ex Chryſ. X, 705. VII, 51. Oecum. I, 748. in ſchol. repetit γενόμενον. Nec aliter eſt in textu Cod. Moſq. n. et Aug. 8. Baſil. III, 9. 402. γενόμενος. Priori loco conſentit Cod. Moſq., poſteriori Aug. vetuſtiſſimus ac praeſtantiſſimus, quos comparavimus. γενόμενον Cyrill. I, g. 253. V, a. 277. 512. V, b. 227. V, c. 13. V, d. 107. 145. VI, a. 38. 64. γεννώμενον. VI, a. 36. *nec aliter hic legi poteſt.* Utroque loco in hoc verſu γεννώμενον. V, b. 386. Duos Codd. Latinos ad manus habui. Alter Moſquenſis habet *natum*, alter Goettingenſis habet *factum*. *Factum* abſurdum eſt, etiam ſi γενόμενον legatur. Nemo apud Platonem l. l. ita ſtultus fuit, ut γενομένου redderet *facti*. Poſtremo addo, verſum 4. et 5. legi in Praxapoſtolis omnibus ter, in tribus diverſis lectionibus. Sed apud Wetſtenium et reliquos altum eſt ſilentium de huiusmodi Codicibus.

5. ἐξαγοράσῃ] Chryſ. X, 705. a. b. ἐξαγοράσητε et ἐξαγοράσῃ. Vide 3, 13. ubi Cyrill. ἐξεπρίατο interpoſuit Apud Theodoret. equidem p. 382. vulgatum video. Sed Wetſtenius, et apud Chryſ., et apud Theodoret. aliter vidit. Loca autem non indicavit, ne et alii viderent.

6. υἱοί] + θεοῦ. E. v. P.

λεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς
τὰς καρδίας ὑμῶν, κρᾶζον, ἀββᾶ, ὁ
7. πατήρ· ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος, ἀλλ' υἱός·
εἰ δὲ υἱὸς, καὶ κληρονόμος θεοῦ διὰ χρι-
ΙΔ. 8. στοῦ. [Τέλος.] ἀλλὰ [Ἀρχή.] τότε μὲν Τέλος τῆς ϛ.
οὐκ εἰδότες θεὸν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ ἐν ἄλλῳ τῆς ἑορτῆς.
9. φύσει οὖσι θεοῖς· νῦν δὲ, γνόντες θεὸν,
μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς
ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ
πτωχὰ

IV, 8. ΙΔ. τῇ ϛ. τῆς ιε. ἑβδ. ἀδελφοὶ, τότε (ὅτε.) μὲν οὐκ.

ὑμῶν] ἡμῶν. E. Ath. I, 186. 502. 552. ſed 525. 538. variant libri. Secundo loco habet etiam ἀπέστειλεν. II, 10. ἡμῶν. Sic et 184. v. P.

7. διὰ χριστοῦ] διὰ ἰησοῦ χριστοῦ t. διὰ θεοῦ t. διὰ θεόν. E. Ex meis unus Theophyl. Aug. 8. cum duobus recentioribus χ. et ψ. addunt ἰησοῦ. Reliqua nullus meorum agnoſcit. κληρονόμος διὰ θεοῦ. Cyrill. IV, 48. V, d. 151. et Baſil. III, 8. Ath. II, 11. Ibidem haec miſcet cum Rom. 8, 17. Scilicet Patres, in illa abſurdiſſima diſputatione de praepoſitionibus contra haereticos, opus habebant praepoſitione διὰ, de deo patre adhibita. Vide iſtos tres locos Cyrilli, Baſilii et Athanaſii, et quae dixi in P. Πρὸς τοὺς ἀπίστους τοίνυν ὑπὲρ τῆς πίστεως οἱ ὀρθόδοξοι ἀπίστως καὶ ἀναισχύντως διεπληκτίσαντο, μολυβδίνοις χρησάμενοι ξίφεσιν. Scribae ergo religioſi, parum ſolliciti de rixis dogmaticorum puerilibus, fideliter transcribebant, quod reperiebant.

8. μὴ φύσει] Baſil. I, 254. 287. φύσει μή. Vulgatum Ath. II, 411. ſed mox verſu 9. ὑπὸ τοῦ θεοῦ.

πτωχὰ ϛοιχεῖα, ὅις πάλιν ἄνωθεν δου-
λεύειν θέλετε; ἡμέρας παρατηρεῖσθε, 10.
καὶ μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς·
φοβοῦμαι ὑμᾶς, μή πως εἰκῆ κεκοπίακα 11.
εἰς ὑμᾶς. γίνεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι κἀγὼ ὡς 12.
ὑμεῖς· ἀδελφοὶ, δέομαι ὑμῶν· οὐδέν με ἠδι-
κήσατε. οἴδατε δὲ, ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς 13.
σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον·
καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου 14.
οὐκ ἐξουθενήσατε, οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ'
ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς χριϛὸν
ἰησοῦν. τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; 15.
μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν, ὅτι, εἰ δυνατὸν, τοὺς
ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ
μοι. ὥϛε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων 16.
ὑμῖν; ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ 17
ἐκκλεῖσαι * ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς
ζηλοῦτε.

14. μου, τὸν] ὑμῶν. E. Mei nihil mutant, nisi quod unus Theophyl. μου omittit, unus vero Oecum. id rasura amovit. Cyrill. V, a. 279. ὑμῶν τόν.

ἐξεπτύσατε] διεπτύσατε. E. Chryſ. X, 707. ter. Ita et Theophyl. edit. Lond. et unus meorum Theophyl. d. v. P. Ibidem Chryſ. omittit, ὡς χριϛὸν ἰησοῦν. Regula haec eſt: Quae non reperiuntur ibi, ubi Chryſoſtomus data opera locum interpretatur, ea apud ipſum quaerenda ſunt alibi. Refert ergo iſta VII, 545. a.

17. ἡμᾶς θέλουσιν] ὑμᾶς θέλουσιν. Ita poſtea in quinque reperi. Tot enim poſt priorem editionem

18 ζηλοῦτε. καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ
πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί
19. με πρὸς ὑμᾶς. τεκνία μου, οὓς πάλιν
ὠδίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῇ χριστὸς ἐν ὑμῖν.
20. ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ
ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου· ὅτι ἀποροῦμαι ἐν
ὑμῖν.

Θ. ὅτι ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ γυναικὶ τοῦ ἀβραὰμ καὶ τῷ γνησίῳ παιδὶ ὑποτυπωθέντας, οὓς χρὴ δουλοῦσθαι νόμῳ.

21. λέγετέ μοι οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι,
ΙΕ. 22. τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; [Τέλος.] γέγρα- Τέλος τῆς ε.
πται γὰρ, ὅτι [Ἀρχή.] ἀβραὰμ δύο υἱοὺς
ἔσχεν·

IV, 22. ΙΕ. τῶν ἁγίων καὶ δικαίων ἰωακεὶμ καὶ ἄννης. ἀδελφοὶ, ὁ ἀβραάμ.

nem in hac epistola comparavi. Haec lectio confirmatur etiam scholiis et interpretationibus interpretum omnium. v. Chrys. X, 707. e. Oecum. I, 752. a. b. ἡμᾶς Beza intulit. Si autem Birchio fides habenda, ἡμᾶς habet Vat. 1209. et alii. v. P. Paullo ante οὐκ ἀληθῶς, loco οὐ καλῶς Chrys. l. l.

ζηλοῦτε] ζηλῶτε. E. Similiter supra post ἵνα correctum φυσιῶσθε. v. 1. Cor. 4, 6. Aliqui in fine versus addunt ζηλοῦτε δὲ τὰ κρείττω χαρίσματα. E. Ex 1. Cor. 12, 31. Huiusmodi appendices nullus meorum agnoscit. Ita tamen Wetst. D. E. F. G. quos sterquiliniarios appellant.

19. ἄχρις] ἄχρις et μέχρις. Ath. I, 537. 553.

ἔσχεν· ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ
τῆς ἐλευθέρας. ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἐκ τῆς παι- 23.
δίσκης, κατὰ σάρκα γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ
τῆς ἐλευθέρας, διὰ τῆς ἐπαγγελίας.
ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γάρ εἰσιν 24.
* δύο διαθῆκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους σινᾶ,
εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν ἄγαρ.
τὸ γὰρ ἄγαρ, σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ ἀρα- 25.
βίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν ἱερουσαλὴμ, δου-
λεύει δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ἡ δὲ 26.
ἄνω ἱερουσαλὴμ, ἐλευθέρα ἐστὶν, ἥτις ἐστὶ
μήτηρ πάντων ἡμῶν. γέγραπται γάρ· 27.
εὐφράνθητι στεῖρα, ἡ οὐ τίκτουσα· ῥῆξον
καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ
τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχού-
σης

24. αἱ δύο] αἱ —.

25. δουλεύει δὲ] δουλεύει γάρ. E. γὰρ in nullo Cod. inveni. Wetst. ex Cyrill. I, g. 433. laudat γάρ. Laudo ex eodem 75. δέ. Pro γὰρ laudat etiam Wetst. Orig. ad Matth. 21, 5. hoc est, IV, 739. Sed ibi nihil reperitur in ulla editione. Origenem ad h. l. pag. 102. notat etiam Griesbachius, tametsi eum legerit. In symbolis autem T. II. p. 550. de eo silet. Ergo in eodem loco idem et vidit, et non vidit. Frustra ergo Bengelius in eo sanando operam et oleum perdidit.

26. πάντων] — E. Chrys. X, 710. e. attingit tantum priora huius versus verba, ἡ δὲ — ἐλευθ. ἐστι. Nullus meorum Codd. omittit πάντων. Servat etiam Cyrill. II, 674.

Ι5. 28. σης τὸν ἄνδρα. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἡμεῖς Τέλος τῶν
δὲ, ἀδελφοὶ, κατὰ ἰσαὰκ, ἐπαγγελίας ἁγίων.
29. τέκνα ἐσμέν. ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ
σάρκα γεννηθεὶς, ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα·
30. οὕτω καὶ νῦν. ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή;
ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς·
ου γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παι-
δίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.
31. ἄρα, ἀδελφοὶ, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα,
V, 1. ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας. Τῇ ἐλευθερίᾳ
οὖν,

IV, 28. Ι5. τῇ β. τῆς ιϛ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἡμεῖς κατὰ ἰσαὰκ ἐπαγγελίας.

30. τὴν παιδίσκην κ. τ. υ. αὐτῆς] τὸν υἱὸν τῆς παιδίσκης. E. Ita Chryſ. X. 711. e. bis. Hunc ſequuntur aliqui Codd. Theophyl. et edit. Lond.

τῆς ἐλευθέρας] μου ἰσαάκ. E. Codices Iterquiliniarii. Hoc eſt data opera fabricari varias lectiones. Codex Lat. Goetting. antea habebat *liberae*, nunc, *meo Iſaac*, A prima manu ita habet Cod. Demidou.

31. ἄρα] ἄρα οὖν t ἄρα δὲ t διὸ t ἡμεῖς δέ. E. Unus Theophyl. d. contra Chryſoſtumum et contra reliquos omnes meos habet διό. Scilicet dubitabant, utrum ἄρα eſſet ἐρωτηματικὸν, an συνακτικὸν ſeu συλλογιστικόν. ἡμεῖς δὲ eſt ex verſ. 28. Cyrill. habet διὸ et ἡμεῖς δέ. V, a. 280. I, g. 75. Ex eo ergo efficitur? — Nihil.

V, 1.] Chryſoſtomus ex ſuperioribus adhuc in mente habebat ἐξαγοράζειν. Ergo X, 712. in principio homiliae ita refert: τῇ γὰρ ἐλευθερίᾳ, φυσὶν, ᾗ χριστὸς ὑμᾶς ἐξηγόρασε, στήκετε. Probi Coces

οὖν, ᾗ χριϛὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, ϛήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.

I. ὅτι ἡ κλῆσις ἡμῶν οὐχ ὑπόκειται περιτομῇ καὶ νόμῳ, διὰ τὸ τοῦ χριϛοῦ πάθος.

ἴδε, ἐγὼ παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περι- 2.
τέμνησθε, χριϛὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει.
μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ πε- 3.
ριτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐϛὶν ὅλον τὸν
νόμον ποιῆσαι. κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ 4.
χριϛοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς
χάριτος ἐξεπέσατε. ἡμεῖς γὰρ πνεύματι 5.
ἐκ

ces hic nihil mutant. Ex meis unus addit ὁ, unus raſura excluſit ᾗ, tres habent ὑμᾶς. In his eſt unus Theophylacti, unus Oecumenii, unus cum ſcholiis mixtis. Repugnant ergo adeo ceteri Codd. Theophyl. et Oecum.

ἐνέχεσθε] ὑπέχεσθε t ἀνέχεσθε. E. Poſterius prorſus abſurdum eſt. Ita tamen in textu Oecum. editum. In ſcholiis nihil eſt. Contra ſunt mei Codd. Oecumen. Ἀνέχεσθε ortum eſt ex incogitantia, ut mox ἀνέκοψε verſ. 7. ὑπέχεσθε, quod eſt in edit. Theophyl. Lond. non animadverſum eſt, etſi per ſe non abſurdum ſit. Intelligitur enim τὸν τράχηλον. v. Zoſim. p. 602. Reliqui autem Theophyl. Codd. repugnant editioni Londinenſi et meo d. qui itidem ὑπέχεσθε habet Vulgatum Baſil. II, 641.

2. ἴδε] ἴδε. De hoc monui.

3. ποιῆσαι] πληρῶσαι. E. Ita aliquoties Chryſ. X, 713. 714. I, 603. bis. XI, 371.

ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχό-
6. μεθα. ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ οὔτε περι-
τομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ
7. πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. ἐτρέχετε
καλῶς· τίς ὑμᾶς * ἐνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ
8. μὴ πείθεσθαι; ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ
9. καλοῦντος ὑμᾶς. μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ
10. φύραμα ζυμοῖ. ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς
ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ
ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις
Ζ. 11. ἂν ᾖ. [Τέλος.] ἐγὼ δὲ [Ἀρχή.] ἀδελ- Τέλος τῆς β.
φοὶ, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώ-
κομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ
σταυροῦ.

ΙΑ. ὑπογραφὴ τῆς κατὰ πνεῦμα ἐλευθερίας.

12. ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες
ὑμᾶς.

V, 11. ΙΖ. τῇ γ. τῆς ις. ἑβδ. ἀδελφοὶ, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω.

7. ἀνέκοψε] ἐνέκοψε.
τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι] — E. Chryſ. X, 714. 715. omittit. Habet Cyrill. V, a. 369. Damaſc. II, 448.

9. ζυμοῖ] Baſil. II, 445. variant Codd. inter hoc et δολοῖ. 514. δολώσῃ, loco δολοῖ, arbitraria mutatione. Sed vulgatum 394. 527. v. 1. Cor. 5, 6.

10. ἐν κυρίῳ] Chryſ. X, 666. e. omittit 715. b. c. habet, ἐν χριστῷ, et, ἐν κυρίῳ. Plura eius loca nolo cumulare. v. P.

12. ἀποκόψονται] Mirabilem Maximi Homologetae inter-

ὑμᾶς. ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλή- 13.
θητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν
εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ, ἀλλὰ διὰ τῆς
ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ὁ γὰρ 14.
πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ·
ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν.
εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, 15.
βλέπετε, μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.
λέγω δέ· πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπι- 16.
θυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. ἡ γὰρ 17.
σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος· τὸ
δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ
ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἃ ἂν θέλητε,
ταῦτα ποιῆτε. εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, 18.
οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. Φανερὰ δέ ἐστι τὰ 19.
ἔργα τῆς σαρκός· ἅτινά ἐστι, μοιχεία, πορ-
νεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια; εἰδωλολα- 20.
τρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι,
θυμοὶ,

terpretationem I, 331. nec Hesychius, nec Phavorinus vindicat, cum hi ad alium respexerint locum.

13. ὑμεῖς γὰρ] Chrys. X, 718. a. ὑμεῖς δὲ ἀδελφοί.

ἀγάπης] + τοῦ πνεύματος. E. Basil. II, 455.

14. ὁ — πληροῦται] Sine varietate Chrys. X, 719. VI, 289.

ὡς ἑαυτὸν] ὡς σεαυτόν. A.

17.] Basil. II, 441. quaedam pro arbitrio mutat. Vulgatum 449. 625. ἀντίκεινται Ath. II, 516. 525.

θυμοὶ, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις,
21. φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ
ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς
καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσ-
σοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.
ΙΗ. 22. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Τέλος τῆς γ.
πνεύματος, ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη,
μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις,
23. πρᾳότης, ἐγκράτεια. κατὰ τῶν τοιού-
24. των οὐκ ἔστι νόμος. οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ,
τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι
25. καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. εἰ ζῶμεν πνεύματι,
26. πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. μὴ γινώμεθα
κενό-

V, 22. ΙΗ. σαββάτῳ κζ. καὶ εἰς ὁσίους. [ἐν τισὶ σεπτεμβρίου γ. τοῦ ἁγίου ἀνθίμου καὶ σεπτεμβρίου ζ. τοῦ ἁγίου στεφάνου πάπα ῥώμης. καὶ σεπτεμβρίου ι. τοῦ ἁγίου βαρσαβᾶ. καὶ ὀκτωβρίου ι. τοῦ ἁγίου εὐλαμπίου. καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους ἁγίους.] ἀδελφοὶ, ὁ καρπὸς τοῦ πνεύματος.

24. χριστοῦ] + ἰησοῦ. E. Basil. II, 640. 641. Sed 525. variant Codd. Vulgatum Ath. II, 523.

25. εἰ ζῶμεν] ζῶμεν οὖν ἐν. Chrys. X, 722. c. Sine variet. Basil. II, 644. Cyrill. V, b. 111. Sed 129. (Sic enim corrigendum.) στοιχειοῦμεν, et in marg. στοιχοῦμεν.

26. γινώμεθα] γενώμεθα. A. Basil. I, 572. Codices sunt pro priori II, 97. γενώμεθα. Variant Codd. 432. 439. 462.

κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλή-
λοις φθονοῦντες. Ἀδελφοὶ, ἐὰν καὶ VI, 1.
προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι,
ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν
τοιοῦτον ἐν πνεύματι πρᾳότητος· σκοπῶν
σεαυτὸν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. [Ἀρχή.] 2. ΙΘ.
ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως
ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ.
Τέλος τοῦ σαββάτου καὶ τῶν ὁσίων. [Τέλος.] εἰ γὰρ δοκεῖ τὶς εἶναί τι, μη- 3.
δὲν ἂν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ. τὸ δὲ ἔργον 4.
ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς
ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει, καὶ οὐκ
εἰς τὸν ἕτερον. ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορ- 5.
τίον βαστάσει. κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχού- 6.
μενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι, ἐν πᾶσιν
ἀγαθοῖς. μὴ πλανᾶσθε· θεὸς οὐ μυκτη- 7.
ρίζεται· ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο
καὶ θερίσει. ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα 8.
ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν·
ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύ-
ματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. τὸ δὲ καλὸν 9.
ποιοῦν-

VI, 2. ΙΘ. τῇ δ. τῆς ις. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἀλλήλων τὰ βάρη.

ἀλλήλοις] ἀλλήλους. A. Multi Codd. et Chrysſ. X, 723. Oecum. in textu et in ſchol. Ita quoque alter Cod. Theodoret. pag. 392.

VI, 7. οὐ μυκτηρίζεται] Theodoret. p. 393. ἐφορᾷ πάντα explicat, ac ſi μυντίζεται legerit. Non inepte! Tamen contra Codices.

ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ
10. θερίσομεν, μὴ ἐκλυόμενοι. ἄρα οὖν ὡς
καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν
πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς
οἰκείους τῆς πίστεως. [Τέλος.] Τέλος τῆς δ.

ΙΒ. ἀποτροπὴ ἀπὸ τῶν ἑλκόντων ἐπὶ τὴν περιτομὴν, καὶ προτροπὴ πρὸς νέαν ζωὴν τὴν ὑπὸ πνεῦμα.

K. 11. [Ἀρχή.] ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν
12. ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. ὅσοι θέλουσιν
εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ, οὗτοι ἀναγκάζου-
σιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ
13. σταυρῷ τοῦ χριστοῦ διώκωνται. οὐ δὲ γὰρ
οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν·
ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα
ἐν

VI, 11. K. κυριακῇ κβ· καὶ κυριακῇ πρὸ τῆς ὑψώσεως. [ἔν τισι, σεπτεμβρίου ιγ·] ἀδελφοὶ, ἴδετε, πηλίκοις.

9. ἐκκακῶμεν] ἐγκακῶμεν. Wetſt. A. Vat. 1209. ſeu B. ἐνκακῶμεν. Eiusdem D. Orthographia, ut vocant, lapidaria! Immo barbarorum Lapithaea.

10. πάντας] + μέν. E. Baſil. II, 663.

12. διώκωνται] Abſurdam lectionem διοικῶνται memorat et interpretatur Oecum. I, 767. d. Codex Aug. 6. non agnoſcit iſtud ſcholium, ſed habet ſolum: ἵνα μὴ, παραπλησίως ἡμῖν τὸν χριστὸν κηρύττοντες, αἰκίζωνται — ἵνα μὴ — ἐλαύνωνται.

13. περιτεμνόμενοι] περιτετμημένοι. A. Ita poſtea in quatuor inveni.

ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται.
Τέλος ἐν τισι. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο 14. K.
καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου
ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος
ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ. ἐν γὰρ 15.
χριστῷ ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε
ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. καὶ ὅσοι 16.
τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ'
αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ τοῦ
θεοῦ. τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς 17.
παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ

κυρίου

VI, 14. K. τῇ μεγάλῃ ϛ. ὥρᾳ α. ἐν ἄλλῳ· ὥρᾳ θ. ἀδελφοί, ἐμοὶ μὴ γένοιτο.

15. ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ οὔτε] οὔτε γάρ. Chryſ. X, 728. e.

ἰσχύει] ἐστιν. E. Latiniſtae non nulli loco *valet* habent *eſt*. Pro ἐστὶν Wetſt. laudat etiam Origenem. Eundem ex Wetſtenio laudat Griesbachius. Atqui Origenes hunc verſum non habet, ſed verſum 14. habet decies. Idem valet de Theophylacto ad Mich. VII, 14. quem uterque etiam pro ἐστὶν laudavit. Locus eſt in edit. Venet. T. V, p. 319. Sed et ibi ſolus verſus 14. ἐμοὶ — τῷ κόσμῳ recitatur. Apud Wetſtenium eſt error humanus, aut ipſius, aut typothetae, qui id non ad verſ. 14. ſed ad 15. retulerat. Griesbachium vero, cuius omnis critica ſcientia in eo continetur, ut Wetſtenium et alios exſcribat, uſu oculorum privarunt venenata exhalatione ſua Codices ſterquiliniarii A. C. D. E. F. G. Vat. 367. 1209. etc. Tam periculoſum eſt ac miſerum, alios exſcribere. Ita alibi idem Griesbachius ad Act. 14, 16. ex Sabatierio intulit *ſinivit*, ut *canivit*.

κυρίου ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.
18. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ
μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.
[Τέλος.]

Τέλος τῶν β. κυριακῶν καὶ τῆς μεγάλης ς.

Πρὸς γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ χειρὸς παύλου. ςίχων. σϛγ.

17. βαστάζω] Chryſ. X, 729. d. οὐκ εἶπεν, ἔχω, ἀλλὰ βαστάζω, ὥσπερ τις ἐπὶ τροπαίοις μέγα φρονῶν, ἢ σημείοις βασιλικοῖς. — καθάπερ οἱ σημειοφόροι τῶν στρατιωτῶν. Oratorie magis, quam vere! Hoc ſenſu tamen Griesbachius, ut modo vidimus, βαστάζει τὰ τῶν ἄλλων σφάλματα καὶ παροράματα.

Ἡ

Πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιϛολή.

A. περὶ τῆς ἐν χριϛῷ ἐκλογῆς ἡμῶν καὶ εἰσάγωγῆς καὶ τελειώσεως.

[Ἀρχή.] Παῦλος ἀπόϛολος ἰησοῦ χριϛοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, τοῖς ἁγίοις * τοῖς οὖσιν I, 1. A.

I, 1. A. τῇ ε. τῆς ις. ἑβδ. παῦλος ἀπόϛολος ἰησοῦ χριϛοῦ.

I, 1. παῦλος] Qui de Patrum auctoritate in constituendo textu ipsi incorrupte et vere statuere volunt, eos humaniter rogo, ut saltem in hac una epistola acriter attendant ad loca, ex eis a me hic deinceps ad finem epistolae notata. Recte enim examinatis omnibus, sine ullo dubio iudicabunt, se sequi oportere auctoritatem proborum Codicum N. Testamenti. — Non nulli fabulantur, Paulum hanc epistolam, pluribus exemplis scriptam, Tychico tradidisse, sine ulla ullius gentis aut civitatis compellatione, relicto nimirum spatio vacuo inter τοῖς οὖσιν et καὶ πιϛοῖς, ut ita Tychicus, ad hanc vel illam gentem aut civitatem secundis ventis delatus et appulsus, prouti ei commodum

modum et quaestuosum videretur, ipse cuiusque gentis aut civitatis nomen interponeret. Scilicet acuti isti et ingeniosi critici norant, idem fieri a mendicantibus erronibus, qui plures sibi ab infimi generis scribis eiusdem argumenti conscribendas curant epistolas, sine nominum indicibus, ut eis postea, si alicubi lucrosum videatur, addi possint nomina, ac sic homines simplices et faciles pecuniola emungantur. Mendicam ergo illi et mercenariam faciunt religionem christianam, ac Paulum cum Tychico in infimam hominum faecem immergunt. Quis enim vir honestus et prudens eiusmodi epistolas erroneas, nemini homini dicatas, scribat, et circulatoris hominis fidei et arbitrio committat? Accedit, quod Paulus ipse conqueritur, suo nomine ab aliis confictas esse epistolas. Nonne ergo ita suas ipsius ipse suspectas reddidisset? Sed ista versutia et ἀνθρωπαρεσκεία procul remota erat a Pauli fortitudine, constantia et gravitate. v. Gal. 1, 10. Quod si ergo hanc epistolam ad plures civitates perferendam decrevisset, ipse nomina earum addenda curavisset. Opinantur etiam non nulli, hanc epistolam non esse scriptam ad Ephesios, quod in fine desunt salutationes ad certos ac Paulo notos homines. Atqui salutationes desunt etiam in secunda ad Corinthios. Verum homines leves quamlibet suspicionem imaginariam arbitrantur probabilem. Ut aliorum testimonia praetermittam, in primis Codicum, Praxapostolorum, qui toties ante singulas lectiones repetunt, πρὸς ἐφεσίους, item interpretum; testantur, hanc epistolam ad Ephesios scriptam esse Clem. Alex. p. 88. c. 499 c. Orig. I, 205. 250. 458. Ath. I, 430. 406. 543. 523. II, 15. 479. 4. 6. Cyrill. V, a. 603. et, qui in primis in hac disputatione notandus est, Basil. I, 254. 480. III, 8. Reliqua horum et aliorum loca consulto praetermitto. Unum tantum addo ex Latinis, qui hanc epistolam data opera interpretatus est. Is est Ambrosius T. V. p. 346.

p. 346. Is ergo in textu exhibet: *Sanctis omnibus, qui ſunt Epheſi, et fidelibus in Chriſto Jeſu.* Et in interpretatione: *Sanctis et fidelibus in Chriſto Jeſu, qui ſunt Epheſi.* Ad quos vero hanc epiſtolam ſcriptam opinantur? Ad Laodicenos. Quibus argumentis moti? Quod ad Coloſſ. 4, 16. legitur: τὴν ἐκ λαοδικείας ἐπιςολὴν ποιήσατε, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. Ergo epiſtola, quae ἐκ ſeu ἀπὸ λαοδικείας ſcripta eſt, ſcripta eſt etiam ad (πρὸς) Laodicenos. Ingenioſe profecto! Vide ad eum locum interpretes.

τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσι] τοῖς poſterius errore typothetae abeſt in edit Gregor. Habet enim edit. Fellii. Nugatorius interpres Origenes comparabat inter ſe initia epiſtolarum Pauli. Fortaſſe in commentario ad Rom. 1, 8. Id enim *aliquo modo* licet colligere ex Rufini interpretatione. v. Orig. IV, 467. col. 2. e. *Aliquo modo* dixi, quod, et Rufinus, et Hieronymus, partim pro ſuo arbitrio, partim contra omnem fidem interpretati ſunt Origenem. Id enim diſcitur ex fragmentis Graecis, quae ad noſtra tempora pervenerunt. In iſta comparatione igitur Origenes mentionem faciebat etiam epiſtolae ad Epheſios, ut in edito l. l. Ex iſtis nugis in uno ſolum Codice Aug. 6. ad Epheſ. 1, 1. ſcholium reperi. Antecedunt autem ibi duo alia, quae hic deinceps reddenda ſunt. Iſta ſcholia autem referuntur ad vocabulum ἁγίοις. 1) ὅρα, ὅσα ἦν τότε ἀρετὴ, ὡς καὶ κοσμικοὺς ἀνθρώπους, γυναῖκας καὶ παῖδας ἔχοντας, ἁγίους ἀκούειν. 2) Ἄλλος· ὅτι ὡς πιςοὺς αὐτοὺς ἁγίους καλεῖ. 3) Ὠριγένης δὲ, ὡς ἐπὶ Ἐφεσίων (Epheſios ergo appellat, non Laodicenos.) μόνων κείμενον, (nimirum τὸ ἁγίοις.) παρέλκον οἴεται. Hic primo mentitur, cum dicit, de Epheſinis ſolis id, nimirum, *ſanctis*, dictum eſſe. Nam et de aliis piis dictum eſt, ac nominatim, ut hic, in principio epiſtolae, Philipp. 1, 1. Deinde ex eo nondum ſequitur,

ὅτι

ὅτι παρέλκει, etiamſi de his ſolis dictum fuerit. Hac Origenis, ut videtur, auctoritate motus Baſil. I, 254. e. ſine dubio excluſit, τοῖς ἁγίοις. Nam de omiſſo, ἐν ἐφέσῳ, hic prorſus non agit, ſed de ſingulari uſu verbi οὖσι. Verum locus Baſilii ita tortuoſam et obſcuram habet ſententiam, ut nullo modo excogitari poſſit, quid tandem voluerit. Habet autem ita: τοῖς ἐφεσίοις (ergo non, Laodicenis.) ἐπιστέλλων, ὡς γνησίως ἡνωμένοις τῷ ὄντι (nimirum, τῷ ἀληθινῷ θεῷ.) δι᾽ ἐπιγνώσεως, ὄντας αὐτοὺς ἰδιαζόντως (*ſingulari modo*) ὠνόμασεν, εἰπών· τοῖς ἁγίοις, τοῖς οὖσι καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ. οὕτω γὰρ οἱ πρὸ ἡμῶν (Origenes) παραδεδώκασι, καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς παλαιοῖς τῶν ἀντιγράφων (aut, nullis, aut, Origenis. Sic enim etiam Chryſoſtomus, Athanaſius, Hieronymus et alii, mendacia Origenis deinde in Codicibus a ſe inventa gloriantur. Exempla plura memoravi.) εὑρήκαμεν. Sine dubio, ut dixi, omittebat, τοῖς ἁγίοις, etſi hic a ſcribis contra mentem eius additum ſit. Fortaſſe ergo, omiſſo, τοῖς ἁγίοις, ſcripſerat: τοῖς ἐφεσίοις. τοῖς οὖσι καὶ πιστοῖς. Concedo tamen etiam, a Baſilio excluſum eſſe, ἐν ἐφέσῳ, ne eius interpretatio, ut nunc legitur, prorſus ſit abſurda et puerilis. Sed vel ſic abſurda eſt. Dicendum enim erat, τοῖς ὄντως πιστοῖς. Nemo enim unquam Chriſtianos in ὄντας et οὐκ ὄντας diſtribuit. At enim vero, dixerit quiſpiam, Baſilius illo in loco totum genus humanum in μὴ ὄντας, id eſt, *gentiles*, et ὄντας, id eſt, *Chriſtianos* diſtribuit. Verum, ſi Chriſtiani *omnes* ſunt ὄντες, Epheſii non poſſunt ἰδιαζόντως eſſe ὄντες. Ergo vel ſic haec interpretatio ſenſu caret. Sed, miſſis his argutiis, gratiſicemur cupiditati et pertinaciae quorundam hominum, dicamusque, a Baſilio omiſſum eſſe, ἐν ἐφέσῳ. Ex eo tamen nondum ſequitur, ἐν λαοδικείᾳ, interponi debere. Ut enim Baſilium defenderemus, conceſſimus excludi, ἐν ἐφέσῳ. Ita vero, ſi interponatur, ἐν λαοδικείᾳ, in

in aliam foveam incidit. Ita enim, τοῖς οὖσι non ἀπολύτως et ἰδιαζόντως seu κατ᾽ ἐξοχὴν dicitur, sed refertur ad ἐν λαοδικείᾳ, quod adeo pueris notum est. Basilium autem non legisse ἐν λαοδικείᾳ, nisi ex aliis eius locis, attamen ex hoc ipso appareret. Dicit enim: τοῖς ἐφεσίοις ἐπιστέλλων. Basilium per Origenem in fraudem pellectum esse, coniiciebam iam, antequam etiam Cod. Augustanum videram. v. Addenda ad epist. ad Thessalonicenses in priore editione mea pag. 527. Hieronymi ad h. l. animadversio, quae ipsa etiam Origenem videtur respicere, non est absurda. Habet ergo in commentario, ad verba: *sanctis omnibus, qui sunt Ephesi,* ita: *quidam curiosius, quam necesse est, putant ex eo, quod Moysi dictum sit: Haec dices filiis Israël: Qui est, misit me: etiam eos, qui Ephesi sunt sancti et fideles, essentiae vocabulo nuncupatos. — Alii vero simpliciter, non ad eos, qui sunt, sed qui Ephesi sancti et fideles sint, scriptum arbitrantur.* Origenes ergo, non ideo, quod aliter in Codicibus legebatur, sed quod apud Mosen legebatur, *qui est*, hanc interpretationem interponebat. Origenes igitur ante et post ἐν ἐφέσῳ distinxit, et ista, τοῖς οὖσι, explicavit ἀπολύτως. Nihil potest excogitari absurdius. Revertor ad primum et secundum scholium, quae paullo ante memoravi. Secundum solum probo, quod habet correctionem primi, monachici et inepti. Primi scholii vestigia sunt apud Oecum. II, pag. 2. a. Repetitum autem est ex Chrysostomo, qui ita habet statim in principio primae homiliae in epist. ad Ephesios. Suspicor autem, ipsum etiam Chrysostomum per nugas Origenis ad hanc mirabilem interpretationem deductum esse. Certe indigna erat, quae hic repeteretur a scholiorum conquisitoribus et collectoribus. De Basilio adhuc addo. Loco laudato 1. Cor. 1, 28. τὰ μὴ ὄντα explicat de gentilibus. Igitur ex opposito, οἱ ὄντες, sunt Christiani, seu, οἱ κατὰ

πίστιν.

οὖσιν ἐν ἐφέσῳ, καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ
2. ἰησοῦ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ
θεοῦ

πίστιν ἡνωμένοι τῷ ὄντι. Editor eo in loco, cum Ducaei contra Bezam retulisset disputationem, quae ibi legitur p. 702., tandem tamen ipse addit: *fatebimur nos, videri Basilium rem non satis attendisse.* Bezam, ni fallor, nemo hic reprehendere potest, qui Basilii interpretationem in suis ad h. l. animadversionibus, *argutam* esse, pronunciavit. Multa de hoc loco disputavi in dem Leipziger allgemeinen literarischen Anzeiger Num. 188. pag. 1851 — 1854. des Jahrs 1800. Vide praeterea hic infra ad Coloss. 1, 2. 1. Thess. 1, 1. Tit. 1, 4. Haec loca enim omnia ex nugaci interpretatione Origenis corrupta sunt. Tractabat initia epistolarum Pauli. Ea tamen perverse laudabat. Iste ergo totus locus ex interpretatione Rufini cognoscendus est.

ἐν ἐφέσῳ] Tanquam probabilem lectionem Wetstenius notat, ἐν λαοδικείᾳ. Ex quibus Codicibus? Ex nullis. Ex quibus metaphrastis? Ex nullis. Ex quibus interpretibus? Ex nullis. Ex quibus Patribus? Ex nullis. Unde ergo? Scilicet miser et infelix Tychicus, cum diu oppida omnia cum istis huius epistolae triginta, nomine carentibus, exemplis, quae Critici in somnio vident, peragrasset, tandem in suburbio Laodiceno, in deversorio, sub insigni *Asini viridis*, inspectantibus ὀξυωπεστέροις criticis, sua manu interposuit, ἐν λαοδικείᾳ, ut ita saltem unum exemplum extruderet. Cyrill. V, a. 280. ita laudat: παῦλος — θεοῦ τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ἐφέσῳ — χριστῷ ἰησοῦ. Πᾶσι repetitum est ex locis similibus, ut Rom. 1, 7. Philipp. 1, 1. Ista commenta omnia de omissis, τοῖς ἁγίοις, et,

ἐν

θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χρι-
στοῦ. [Ἀρχή.] εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ 3. A.
πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ
εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευμα-
τικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ· καθὼς 4.
ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς
κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους
κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ. προορίσας 5.
ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ ἰησοῦ χριστοῦ εἰς
αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος
αὐτοῦ, εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος 6.
αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ
ἠγαπημένῳ· ἐν ᾧ [Ἀρχή.] ἔχομεν τὴν 7. B.
ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν
ἄφεσιν

I, 3. A. ἔν τισιν, αὐγούστου ιϛ. ἐν ἄλλοις· εἰς σεισμόν· ἀδελφοὶ, εὐλογητός.

I, 7. B. τῇ ϛ. της ιϛ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος χριστοῦ.

ἐν ἐφέσῳ, nec non de addito, ἐν λαοδικείᾳ, ad ſimiarum criſin ludicram pertinent. Origenes, Baſilius, Marcion et Tertullianus non nullis hic expectorarunt mentem. Recte h. l. Griesbachius agit, qui λαοδικείᾳ nec interiore margine dignum iudicavit.

2. θεοῦ] + καί. E. Cyrill. I, g. 210.

4. καθὼς] + καί. E. Chryſ. XI, 4. a.

ἐν ἀγάπῃ] Plures Codd. et interpretes Graeci ad ſequentia referunt.

6. ἠγαπημένῳ] + υἱῷ αὐτοῦ. E. Omittit etiam Baſil. II, 655. qui longiorem locum ibi laudat.

ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν
8. πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ. ἧς ἐπερίσ-
σευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρο-
9. νήσει. γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ
θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν
αὐτοῦ, [Τέλος.] ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ. Τέλος τῆς ε.
10. εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν,
ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ
χριστῷ, τὰ * ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ
11. τῆς γῆς. ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθη-
μεν, προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ
τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν
12. τοῦ θελήματος αὐτοῦ. εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς
εἰς ἔπαινον * δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπι-
13. κότας ἐν τῷ χριστῷ. [Τέλος.] ἐν ᾧ καὶ Τέλος τοῦ
ὑμεῖς, σεισμοῦ.

10. τά τε ἐν] τε. —.

ἐν τοῖς] ἐπὶ τοῖς. A. Ergo ἐπὶ duplici conſtructione. Ita multi ac probi Codd. Ita Oecum. II, 6. c. Theodoret. 404. 405. Damaſc. Sed Chryſ. X, 7. 33. e. 346. e. τὰ ἐν τοῖς. Item Theophylactus, etiam in Codd. ἐν οὐρανῷ Cyrill. I, g. 3. ἐν τῷ οὐρανῷ. III, 367. τά τε ἐν τοῖς. 435. Infra 3, 15. eſt, ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς.

11. ἐν αὐτῷ] Codd. et interprett. referunt ad verſ. 10. et hic diſtinguunt. v. P.

ἐκληρώθημεν] ἐκλήθημεν. E. Nullus meorum hoc agnoſcit. Vulgatum Ath. I, 430. Chryſ. ἐκληρώθημεν diſerte XI, 9. d. e., ſed mox explicat ex Rom. 8, 30. ubi eſt καλεῖν. Item Theodoret. Oecum., etiam in Cod. Aug. 6. v. P.

12. τῆς δόξης] τῆς —. Ita poſtea in quatuor inveni.

ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀλη-
θείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν·
ἐν ᾧ καὶ πιςεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ
πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ. ὅς 14.
ἐςιν ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς
ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον
Τέλος αὐ-γούςου ις. τῆς δόξης αὐτοῦ. [Τέλος.]

Β. εὐχὴ περὶ γνώσεως τῶν ἐν χριςῷ εἰσαχθέντων ἀγαθῶν εἰς ἡμᾶς.

διὰ τοῦτο κἀγὼ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς 15.
πίςιν ἐν τῷ κυρίῳ ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην
τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, [Ἀρχή.] 16. Γ.
Τέλος ἔν τισι τῆς ϛ. οὐ παύομαι εὐχαριςῶν ὑπὲρ ὑμῶν, [Τέλος.]
μνείαν ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν
μου· ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ 17.
χριςοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν
Τέλος τῆς ϛ. πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, [Τέλος.]
Ἄλλοι δὲ ἕως· ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ. ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ· πεφωτισμένους τοὺς 18.
ὀφθαλμοὺς τῆς * καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ
εἰδέναι ὑμᾶς, τίς ἐςιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως
αὐτοῦ,

I, 16. Γ. σαββάτῳ κη. ἀδελφοὶ, οὐ παύομαι εὐχαριςῶν.

14. ὅς] ὃ et ὅς. Chryſ. XI, 9. c. 10. c. ὃ Ath. I, 705. II, 15.

18. διανοίας] καρδίας. Ita quinque, quos poſtea vidi. Habet Chryſ. XI, 16. ante homiliam, ſed ſilentio praetermittit, repetit tamen 47. e. verſ. 17—19. καρδίας etiam Cyrill. V, a. 375. Ath. I, 533.

αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς
19. κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις· καὶ τί
τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως
αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν
ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,
20. ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν
ἐκ νεκρῶν· καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ
21. ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, ὑπεράνω πάσης
ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ
κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζο-
μένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ
Δ. 22. καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. καὶ [Ἀρχή.]
πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ·
καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα
23. τῇ ἐκκλησίᾳ, ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ,
τὸ πλήρωμα τοῦ * τὰ πάντα ἐν πᾶσι
πληρουμένου. [Τέλος.] Τέλος τοῦ σαββάτου.

Γ. περὶ τῆς ἐθνῶν καὶ ἰουδαίων οἰκειώσεως πρὸς θεὸν διὰ χριστοῦ ἐπ᾽ ἐλπίδι κατὰ χάριν.

II, 1. Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι
2. καὶ ταῖς ἁμαρτίαις· ἐν αἷς ποτε περιε-
πατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου
τού-

I, 22. Δ. τῇ β. τῆς ιζ. ἑβδ. [ἐν τισι νοεμβρίου κθ.] ἀδελφοὶ, πάντα ὑπέταξεν ὁ θεὸς ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

20. αὐτὸν ἐκ] + τῶν. D.

23. πάντα] τὰ πάντα.

τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας
τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνερ-
γοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας,
ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε 3.
ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν,
ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ
τῶν διανοιῶν· καὶ ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς,
Τέλος τῆς β. ὡς καὶ οἱ λοιποί· [Τέλος.] [Ἀρχή.] ὁ δὲ 4. E.
θεὸς, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολ-
λὴν ἀγάπην αὐτοῦ, ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς,
καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώ- 5.
μασι, συνεζωοποίησε τῷ χριστῷ· χάριτί ἐστε
σεσωσμένοι· καὶ συνήγειρε, καὶ συνεκά- 6.
θισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ·
ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομέ- 7.
νοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάρι-
τος αὐτοῦ, ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν
χριστῷ ἰησοῦ· τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσω- 8.
σμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ
ὑμῶν· θεοῦ τὸ δῶρον· οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα 9.
μή τις καυχήσηται. αὐτοῦ γάρ ἐσμεν 10.
ποίημα, κτισθέντες ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἐπὶ
ἔργοις

II, 4. E. κυριακῇ κγ. [καὶ ἔν τισι, σεπτεμβρίου κς. καὶ ὀκτωβρίου κζ. καὶ αὐγούστου ζ.] ἀδελφοὶ, ὁ θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει.

II, 5.] Basil. I, 135. negligentius laudat, additque, ταῖς ἁμαρτίαις καί. Ath. II, 479. omittit, χάριτί ἐστε σεσωσμένοι.

6. ἐπουρανίοις] οὐρανοῖς. Ath. II, 479.

ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεὸς,
ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν. [Τέλος.] Τέλος τῆς κυριακῆς.
11. διὸ [Ἀρχή.] μνημονεύετε, ὅτι ὑμεῖς ποτε
τὰ ἔθνη ἐν σαρκὶ, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία
ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ
12. χειροποιήτου· ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ
ἐκείνῳ χωρὶς χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς
πολιτείας τοῦ ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῶν δια-
θηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχον-
13. τες, καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ· νυνὶ δὲ
ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες
μακρὰν, ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι
14. τοῦ χριστοῦ. [Τέλος.] αὐτὸς γάρ [Ἀρχή.] Τέλος τοῦ σαββάτου.
ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφό-
τερα ἓν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ
15. λύσας· τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ,
τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταρ-
γήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς
ἕνα

II, 11. 5. σαββάτῳ κθ. ἀδελφοὶ, μνημονεύετε, ὅτι.

II, 14. Ζ. κυριακῇ κδ. [καὶ ἔν τισι, σεπτεμβρίου ιβ. ἐν ἄλλοις· κυριακῇ μετὰ τὴν ε. ἰουλίου τῇ πρὸ τῶν προαλλακτῶν ἤτοι τῆς ἑνώσεως.] ἀδελφοὶ, χριστός ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν.

14. et 15] Laudat, multa in media oratione praetermittens Basil. I, 176 Quaedam eorum habet 191. 481. locum longiorem accuratius recitat. II, 645. et Ath. I, 414. 699.

κτίσῃ] Basil. II, 75. explicat, μετακοσμήσῃ Euseb. de eccl. theolog. 151. συναγάγῃ. Proximum

καταρ-

ἕνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, καὶ 16.
ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ
σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σαυροῦ, ἀποκτεί-
νας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. καὶ ἐλθὼν 17.
ἐυηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν,
καὶ τοῖς ἐγγύς· ὅτι δι᾿ αὐτοῦ ἔχομεν 18.
τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύ-
ματι πρὸς τὸν πατέρα. ἄρα οὖν [Ἀρχή.] 19. H.
οὐκέτι ἐσὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ
συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ
θεοῦ· ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ 20.
τῶν ἀποσόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρο-
γωνιαίου αὐτοῦ ἰησοῦ χρισοῦ· ἐν ᾧ πᾶσα 21.
* οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν
ἅγιον ἐν κυρίῳ· ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικο- 22.
δομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν
Τέλος τῆς πνεύματι. [Τέλος.]
κυριακῆς.

Δ.

II, 19. H. τῇ γ. τῆς ιζ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, οὐκέτι ἐσὲ ξένοι.

καταργήσας Max. Homolog. I, 348. haud dubie voluit interpretari, ἀφανίσας, non σαφηνίσας, quod ineptum eſt.

17. ὑμῖν, τοῖς] ἡμῖν, τοῖς. D. Ita ἡμῖν ad omnes refertur, et ad τοὺς μακρὰν, et ad τοὺς ἐγγύς. Ita Cyrill. II, 620. V, a. 295. ſed ὑμῖν 360. Baſil. II, 645. ὑμῖν, τοῖς μακρὰν, καὶ εἰρήνην τοῖς.

19. ἀλλὰ] ἀλλ᾿ ἐσέ. Baſil. II, 645.

21. πᾶσα ἡ] ἡ —. Baſil. I, 276. ἡ πᾶσα. Omittit ἡ. II, 645.

Δ. περὶ τῆς δοθείσης αὐτῷ θείας σοφίας εἰς φωτισμὸν ἐθνῶν καὶ ἔλεγχον δαιμονίων.

III, 1. Τούτου χάριν ἐγὼ παῦλος, ὁ δέσμιος τοῦ
2. χριστοῦ ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν· εἴγε
ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ
3. θεοῦ, τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς· ὅτι
κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνώρισέ μοι τὸ μυστή-
4. ριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ· πρὸς
ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνε-
σίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ χριστοῦ.
5. ὃ * ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς
υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη
τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφή-
6. ταις ἐν πνεύματι· εἶναι τὰ ἔθνη συγκλη-
ρονόμα καὶ σύσσωμα, καὶ συμμέτοχα τῆς
ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ χριστῷ, διὰ τοῦ
7. εὐαγγελίου· οὗ ἐγενόμην διάκονος κατὰ
τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, τὴν
δοθεῖσάν μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνά-
μεως

III, 1. ἐθνῶν] — t + πρεσβεύω t + κεκαύχημαι. E. ἐθνῶν pendet ex δέσμιος, ut et Oecum. monet. Nulla ergo appendice opus. v. P. Nihil addit Cyrill. V, d. 122. VI, a. 111.

3. ἐγνώρισε] ἐγνωρίσθη. E. Ita Chryſ. XI, 40. et Theodoret. Ex verſu 5. Mei omnes nihil mutant.

5. ὃ ἐν] ἐν —.

7. τὴν δοθεῖσαν] τῆς δοθείσης. E. Hoc nec poſtea in ullo reperi.

Τέλος τῆς γ. μεως αὐτοῦ. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἐμοὶ τῷ 8. Θ.
ἐλαχιστοτέρῳ πάντων * ἁγίων ἐδόθη ἡ
χάρις αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελί-
σασθαι τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον τοῦ
χριστοῦ, καὶ φωτίσαι πάντας, τίς ἡ * 9.
οἰκονομία τοῦ μυστηρίου, τοῦ ἀποκεκρυμ-
μένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ, τῷ
τὰ πάντα κτίσαντι διὰ ἰησοῦ χριστοῦ.
ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς 10.
ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, διὰ τῆς
ἐκκλησίας, ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ
θεοῦ· κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν 11.
ἐποίη-

III, 8. Θ. τῇ δ. τῆς ιζ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ.

8. πάντων τῶν] τῶν —.

9. κοινωνία] οἰκονομία. Ita cum aliis Cyrill. V, a. 361. V, d. 123. Hic Birchius etiam novem Codd. laudat. In locis tamen ſimilibus fere tantum ſex notat. Ex meis ſeptemdecim ita habent. Quinque enim lectionaria, ſeu Euchologia, hac lectione prorſus carent. Lectionaria dico, non Praxapoſtolos. Nam in his legitur.

διὰ ἰησοῦ χριστοῦ] — E. Nullus omnino meorum omittit. v. P.

11. ἣν] Theophyl. p. 527. ex Chryſ. notat etiam ὧν. Vulgatum habet Chryſ. XI, 45. c. 46. f. Verum 47. a. legitur: κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων· ἴσως τούτων, ὧν ἐποίησεν ἐν χριστῷ ἰησοῦ. Ex Hebr. 1, 2. Ergo bonus Theophylactus, quem merito in epiſtolis Pauli magni facio, hoc loco non ſatis atten-

ἐποίησεν ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν·
12. ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παῤῥησίαν καὶ τὴν
προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως
13. αὐτοῦ. διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν
ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ
δόξα ὑμῶν.

E. εὐχὴ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας εἰς δύναμιν καὶ ἀγάπην θεοῦ.

14. τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου
πρὸς τὸν πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
15. χριστοῦ, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς
καὶ

attendit. Critici ergo eſt, in eiusmodi locis eſſe attentiorem. Quid hic Wetſtenius? *Nihil* Ergo etiam Griesbachius *nihil.* Millius ita: ὧν *Chryſoſt. in Comment. quod et notat Theophyl.* Ex his Bengelius fecit: ὧν *Chryſ. ex coniectura.* Quid hoc ſibi vult, *ex coniectura?* Coniecturam apud Chryſ. non reperio. Bengelius ergo ipſe iſtam coniecturam effinxit ex male intellecto ἴσως. Verum ἴσως non ad ὧν pertinet, ſed ad locum, quem ex epiſt. ad Hebr. notavi. Quae criſis? Ergone Bengelius coecis oculos aperire potuit? De nullo *articulo,* ut vocant, *fundamentali,* h. l. diſputatur, ſed de diligentia critica.

14. τοῦ κυρίου — χριστοῦ] — E. Nullus meorum omittit. Habet Chryſ. XI, 47. II, 787. Baſil. II, 644. Abeſt Cyrill. IV, 173. 838. V, a. 281. V, d. 70. VI, c. 12. Habet V, a. 738. v. P. Weſt.

15. οὐρανοῖς] Baſil. l. l. οὐρανῷ. Mox idem verſ. 16. δῷ.

καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται· ἵνα δῴη ὑμῖν 16.
κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνά-
μει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐ-
τοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον· κατοικῆσαι τὸν 17.
χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν·
ἐν ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι· 18.
ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι
τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος, καὶ μῆκος, καὶ
βάθος, καὶ ὕψος· γνῶναί τε τὴν ὑπερ- 19.
βάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ
χριστοῦ· ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ
πλήρωμα τοῦ θεοῦ. τῷ δὲ δυναμένῳ 20.
ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ,
ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύνα-
μιν, τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἡ 21.
δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν χριστῷ ἰησοῦ, εἰς
πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων.
Τέλος τῆς δ. ἀμήν. [Τέλος.]

ε. παραίνεσις περὶ ἀγάπης ἑνωτικῆς, εἶτα καὶ τὰ χαρίσματα διήγηται πρὸς ὠφέλειαν κοινήν.

[Ἀρχή.] Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ IV, 1. I
δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς
κλήσεως, ἧς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης 2.
ταπεινο-

IV, 1. I. κυριακῇ κε. ἀδελφοί, παρακαλῶ ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος.

18. καταλαβέσθαι] Sic etiam Ath. I, 49. sed 696. καταλαβεῖν.

ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ
μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν
3. ἀγάπῃ. σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα
τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρή-
4. νης. ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς
καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλή-
5. σεως ὑμῶν. εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν
6. βάπτισμα· εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάν-
των, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων, καὶ
I. 7. ἐν πᾶσιν * ἡμῖν. [Ἀρχή.] ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ
ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς
8. δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ. [Τέλος.] διὸ λέγει· Τέλος τῆς κυριακῆς.
ἀναβὰς εἰς ὕψος, ᾐχμαλώτευσεν αἰχμα-
λωσίαν, καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώ-
9. ποις. τὸ δὲ, ἀνέβη, τί ἐστιν, εἰ μὴ, ὅτι
καὶ

IV, 7. I. κυριακῇ μετὰ τὰ φῶτα καὶ ἐν ἄλλοις, τοῦ ἁγίου γρηγορίου νύσσης. ἀδελφοὶ, ἑνὶ ἑκάστῳ.

IV, 2. ἐν ἀγάπῃ] + χριστοῦ. E. Baſil. 455. ſed in aliis locis omittit, ut 223. 374. 490. Ex pluribus Patrum locis, hic deinceps notatis, apparet, eos eſſe, ut Bengelius ait, bilingues, trilingues, multilingues.

6. πατὴρ πάντων] πάντων — E. Baſil. I, 377.

πᾶσιν ὑμῖν] ὑμῖν — E. πᾶσιν ὑμῖν. A. Chryſ. XI. 80. b. omittit ὑμῖν. 81. a. eius loco habet αὐτοὺς, ſed ibid. b. exhibet bis ὑμῖν. Omittit Baſil. I, 377. Ath. I, 541. qui ἐπὶ, διὰ et ἐν explicat. Cyrill. IV, 1000. V, a. 282. V, b. 122. V, d. 107. VI, b. 472. Plerique et praeſtantiſſimi meorum habent ἡμῖν, reliqui ὑμῖν. Omittit nullus.

καὶ κατέβη πρῶτον εἰς τὰ κατώτερα
μέρη τῆς γῆς; ὁ καταβὰς, αὐτός ἐστι 10.
καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρα-
νῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. καὶ αὐτὸς 11.
ἔδωκε, τοὺς μὲν, ἀποστόλους· τοὺς δὲ,
προφήτας· τοὺς δὲ, εὐαγγελιστάς· τοὺς δὲ,
ποιμένας καὶ διδασκάλους, πρὸς τὸν 12.
καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακο-
νίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ χρι-
στοῦ· μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς 13.
τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐπιγνώ-
σεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον,
εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ
Τέλος τῆς μετὰ τὰ φῶτα κυριακῆς. χριστοῦ· [Τέλος.] ἵνα [Ἀρχή.] μηκέτι 14. ΙΑ.
ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερό-
μενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν
τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων· ἐν πανουργίᾳ
πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης· ἀλη- 15.
θεύον-

IV, 14. ΙΑ. τῇ ε. τῆς ιζ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, μηκέτι ὦμεν νήπιοι.

9. πρῶτον] — t πρότερον. E. πρότερον magis Graecum.

10. ἀναβὰς] + ἀναστάς. E. Ath. I, 353. ubi per interpretationem aliter legi nequit. Sed vulgatum 707. 113. ibi tamen mox deest πάντων, et verſ. 11. τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς. Idem verſum 9. et 10. miſcet ibid. 9.

11.] cum 1. Cor. 12, 28. miſcet Ath. II, 160.

12. ἁγίων] λαῶν. E. Ath. II, 160.

θεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσωμεν εἰς
αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ὁ
16. χριστός· ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολο-
γούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης
ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν
μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους τὴν αὔξησιν τοῦ
σώματος ποιεῖται, εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν
ἀγάπῃ.

Ζ. περὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης, ποιούσης ἡμᾶς θεοειδεῖς.

ΙΒ. 17. [Ἀρχή.] τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι
ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς
καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ, ἐν ματαιό-
18. τητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, [Τέλος.] ἐσκοτι- Τέλος τῆς ε.
σμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι
τῆς

IV, 17. ΙΒ. τῇ ς. τῆς ιζ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, τοῦτο λέγω καί.

15. ὁ χριστὸς] ὁ — E. Basil. III, 8. Semel Ath. II, 11. omittit, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ ὁ χριστός.

17. λοιπὰ] — E. Omittit Cyrill. V, b. 280. exhibet vero etiam διαμαρτύρομαι, ut Theophyl. alicubi. v. 426. Non miror, cum libentius Graeci dicant διαμαρτ. v. P. et Chrys. I, 767. X, 125. Permutabant, aut, ut Chrys. I, 766., comparabant 1. Thess. 4, 5. Igitur omittebant πολλά.

18. ἐσκοτισμένοι] ἐσκοτωμένοι. E. Ath. I, 959. Mox vitiose edit. Gregor. omittit ἐν, post οὖσαν. Habet edit. Fellii, unde expressa est. Item Codices et aliae editt.

τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν, τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν· οἵτινες ἀπηλγηκότες 19
ἑαυ-

19. ἀπηλγηκότες] ἀπηλπικότες. E. v. P. Post istud vocabulum Theodoret. 427. ἐνταῦθα δεῖ στίξαι. Ad istum locum Noesseltius coniicit, ἀνηλγηκότες. Mihi non persuadet. ἀναλγεῖν non est in usu, tametsi derivata sint in usu. Accedit, quod in compositis non nullis ἀπὸ eandem vim habet, quam habet *privativum ἀ*. Sic ἀρέσκειν, ἀπαρέσκειν, νοεῖν, ἀπονοεῖν. Inde ἀπονοηθέντες, *desperati*, apud Xenoph. pag. 599. a. 643. d. edit. Leuncl. Praeter loca laudata addo solum Chrys. I, 258. a. σφόδρα νοσοῦσα καὶ ἀπηλγημένη ψυχή. VIII, 325. a. et d. ubi oppositum est συναλγεῖν. Ἀπαλγεῖν et ἀπελπίζειν interdum iunguntur. Ita Heliodor. p. 14. τὸ γὰρ ἀπελπισθὲν ἅπαξ, ἐξήρηται τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ μηδαμόθεν ἔτι προσδοκώμενον, ἀπαλγεῖν παρασκευάζει τοὺς κάμνοντας. Ἀπαλγεῖν proprie est *cessare, recuperare se a dolore*, deinde est omnino *sensum* cuiusvis generis *deponere et amittere*. Vulgata et sic dicta Itala habet *desperantes*. Ita eaedem habent 1. Cor. 13, 5. *non est ambitiosa*. 2. Cor. 2, 17. *adulterantes*. Nonne haec secundum Griesbachium *graecum textum ponunt toto suo habitu, universoque colore diversum?* Atqui nemo ita stultus fuit, qui haec probarit, aut in interiori margine ostenderit. De pluribus huiusmodi exemplis sparsim a me monitum est. Verum tamen huiusmodi discrepantes lectiones *recensionum* nomine a quibusdam celebrantur. Apage istas *recensiones!* De *recensionum Griesbachianarum* auctoribus monui in P. Duo ergo ex eis subiecerunt ἀπηλπικότες, duo adeo ἀφηλκικότες, vocabulum apud solos occidentales scurras usitatum.

ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ, εἰς ἐργα-
σίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ.
20. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν χριστόν·
21. εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε, καὶ ἐν αὐτῷ ἐδι-
δάχθητε, καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ
22. ἰησοῦ· ἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν προ-
τέραν ἀναστροφὴν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον,
τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς
23. ἀπάτης· ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι
24. τοῦ νοὸς ὑμῶν, καὶ ἐνδύσασθαι τὸν και-
νὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα
ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀλη-
ΙΓ. 25. θείας. [Τέλος.] διὸ [Ἀρχή.] ἀποθέ- Τέλος ἔν τισι
μενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν, τῆς ς.
[Τέλος.] ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐ- Τέλος τῆς ς.
26. τοῦ· ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. ὀργί- Ἐν ἄλλοις,
ζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἕως· πλησίον αὐτοῦ.
ἐπι-

IV, 25. ΙΓ. τῇ β. τῆς ιη. ἑβδ. [καὶ ἔν τισι σεπτεμβρίου κει καὶ εἰς λιτανίαν.] ἀδελφοὶ, ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος.

23. ἀνανεοῦσθαι] ἀνανεοῦσθε. E. Partim ex confuſione vocalium, partim ex Chryſ. XI, 97. d. Idem valet de ἐνδύσασθε Chryſoſtomo, qui antea hunc locum recte laudaverat pag. 96. f., mutanda erat conſtructio, quod poſuerat ἀποθέμενοι. Ut autem nemo probabit ἀποθέμενοι, ita nec haec. ἀνανεοῦσθε eſt etiam in edit. Lond. Theophyl. Contra ſunt mei Theophyl. Codd. omnes. Verſum 22. et 23. ſuis interpretationibus interpolavit Clem. Alex. 224. a.

ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν. μήτε 27.
δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ὁ κλέπτων 28.
μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω,
ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσὶν, ἵνα
ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. πᾶς 29.
λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ
ἐκπορευέσθω· ἀλλ᾽ ἔι τις ἀγαθὸς πρὸς
οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς
ἀκούουσι. καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ 30.
ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε ἐις
ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. πᾶσα πικρία, 31.
καὶ θυμὸς, καὶ ὀργὴ, καὶ κραυγὴ, καὶ
βλασφη-

27. μήτε] μηδέ. D. Bafil. I, 132. Sic et alibi correctum.

28. ὁ κλέπτων] ὁ κλέπτης. E. Κλέψας aut κλέπτης dicendum erat. Hinc correctio.

29. σαπρὸς] σκληρός. E. Damafc. II, 188. fed vulg. 379. Ath. II, 62. πᾶν ψεῦδος, loco πᾶς λόγος σαπρός.

χρείας] πίστεως. E. Ita Bafil. II, 423. 485. v. Wetft. P. πίστεως in nullo inveni. Sed nec a Birchio notatur. Cum aliis vulgatum Damafc. ll. ll. Chryf. XI, 106. fed χρείας prorfus omittit 281. c. Vulgatum diferte interpretatur Theophyl. Oecum. Theodoret. Equidem interpretor: πρὸς ὠφέλειαν καὶ διδαχὴν ἐν χρειώδεσι πράγμασιν.

30. τοῦ Θεοῦ] — E. Ath. I, 553. Servat 523. 707.

31. καὶ κραυγὴ] — E. Diferte explicat Chryf. VIII, 152. c. d. XI, 112. 114. et alibi. Habet etiam Bafil.

βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ
32. κακίᾳ. γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοὶ,
εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς
καὶ ὁ θεὸς ἐν χριστῷ ἐχαρίσατο * ἡμῖν.
Δ. V, 1. [Τέλος.] [Ἀρχή.] Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ Τέλος τῆς β.
2. τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά· καὶ περι-
πατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς
ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν
ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ,
3. εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. πορνεία δὲ καὶ πᾶσα
ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω
ἐν

V, 1. ΙΔ. σαββάτῳ λ. [καὶ ἔν τισι σαββάτῳ λδ.] ἀδελφοὶ, γίνεσθε μιμηταὶ τοῦ θεοῦ.

Basil. I, 484. (Sed hic addit, καὶ θόρυβος.) II, 83. 497. 658. καὶ ὀργὴ, ante καὶ θυμὸς, habet Ath. II, 323.

32. ὑμῖν] ἡμῖν. A. Ἐν χριστῷ Chrys. omittit et habet. XI, 116. a. 121. a. e. ἐν χριστῷ, et ὑμῖν abest. Damasc. II, 188. sed 329. καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἐχαρίσατο ἡμῖν. 353. καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐχαρίσατο ἡμῖν. Cyril. V, b. 154. καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐχαρίσατο ἡμῖν ἐν χριστῷ. Addit praeterea: τί δὲ ἡμῖν ἐν χριστῷ κεχάρισται ὁ θεός; Basil. II, 97. ὡς καὶ ὁ θεὸς ἐχαρίσατο ἡμῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

V, 2. καὶ περιπατ. ἐν ἀγάπῃ] Ita Basil. II, 474. 512. sed 626. ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

3. ἢ πλεονεξία] Basil. I, 594. ἢ ἀσέλγεια, omisso πᾶσα et III, 250. καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα, omissis ἢ πλεονεξία. Ἀσέλγεια magis videbatur convenire

τῷ

ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις· καὶ 4.
αἰσχρότης, καὶ μωρολογία, ἢ εὐτραπελία,
τὰ οὐκ ἀνήκοντα, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαρι-
στία. τοῦτο γάρ ἐστε γινώσκοντες, ὅτι 5.
πᾶς πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης,
ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ χριστοῦ καὶ θεοῦ.
μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ 6.
ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ
τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.

H. περὶ τοῦ ζῆν ἀξίως τοῦ ἁγιασμοῦ, ἔργοις τὴν κακίαν ἐλέγχοντας, μὴ λόγοις, πνεύματι πληρουμένους διὰ ψαλμῶν, μὴ οἴνῳ.

μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. ἦτε 7. [8.]
γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ·
[Τέλος.]

τῷ πορνεία. At enim vero 1. Theff. 4, 6. de re eadem: τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν κ. τ. λ.

5. ἐστε] ἴστε. E. Hoc ex meis habet unus Cod. Chryf. unus Theophyl. et duo Oecum. Atque ita Chryf. XI, 126. d. 127. a. Vulgatum Cyrill. V, a. 283. V, c. 7. ἴστε. V, a. 581. 611. Pluribus Graecis in mentem venire poterat ἴστε.

τοῦ χριστοῦ καὶ θεοῦ] χριστοῦ θεοῦ t χριστοῦ τοῦ θεοῦ. E. Vulgatum Cyrill. locis laudatis, nisi quod alicubi τοῦ omittit. Meorum Codd. nullus id agnofcit.

ΙΕ. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ὡς τέκνα φωτὸς περι- Τέλος τοῦ σαββάτου.
9. πατεῖτε· ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος
ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ
10. ἀληθείᾳ· δοκιμάζοντες, τί ἐστιν εὐάρεστον
11. τῷ κυρίῳ· καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς
ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλ-
12. λον δὲ καὶ ἐλέγχετε. τὰ γὰρ κρυφῇ
γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν ἐστι καὶ
13. λέγειν. τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα, ὑπὸ
τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανε-
14. ρούμενον, φῶς ἐστι. διὸ λέγει· ἔγειραι ὁ
καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ
ἐπι-

V, 8. ΙΕ. κυριακῇ κϛ. καὶ τῇ β. τοῦ ἁγίου πνεύματος· ἤτοι τῇ ἐπαύριον μετὰ τὴν πεντηκοστήν. [καὶ ἐν τισι σεπτεμβρίου ια. καὶ ὀκτωβρίου η. τῆς ἁγίας πελαγίας, καὶ ἐν ἄλλῳ· εἰς ὁσίους.] ἀδελφοί, ὡς τέκνα φωτός.

9. πνεύματος] φωτός. E. Huius nec in Codd. Theophyl. vestigium inveni. Eadem auctoritate nititur, ut 4, 29. πίστεως et hic versu 10. τῷ θεῷ. v. P. Vulgatum etiam Cyrill. V, a. 368.

10. τῷ κυρίῳ] τῷ θεῷ. E.

11. σκότους] + τούτου. E. Basil. II, 668.

13. πᾶν — φῶς ἐστι] Multoties haec, ut per se nota, praetermittit Chrys. XI, inde a pag. 127. tandem addit 133. a.

14. ἔγειραι] ἔγειρε, de quo saepe monui.

ἐπιφαύσει σοι ὁ χριστός. [Ἀρχή.] βλέπε- 15. 15.
τε οὖν, πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε· μὴ ὡς
ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί· ἐξαγοραζόμενοι 16.

τὸν

V, 15. 15. ἐν τισιν, εἰς τὰς ιβ· (ἡμέρας.) τοῦ ἰαννουαρίου· ἀδελφοὶ, βλέπετε, πῶς. (Scilicet duodecim celebrantur dies partim μεθεόρτια τῆς τοῦ χριστοῦ γεννήσεως, partim προεόρτια τῶν φώτων. Hac de re monuit etiam Aſſemanus in Kalend. eccl. univerſ. T. VI. pag. 575.)

ἐπιφαύσει σοι ὁ χριστὸς] Ita primo recitat Chryſ. XI, 128. b. c. deinde addit: οἱ μὲν ἐπιψαύσεις, φασὶ, τὸν χριστόν· οἱ δὲ ἐπιφαύσει σοι ὁ χριστός· μᾶλλον δὲ τοῦτό ἐστιν, nimirum ἀληθές. Haec, ut credibile eſt, propter ſummam Chryſoſtomi auctoritatem repetita ſunt a pluribus. Exinde ἀντίγραφα memorat Theodoret. 432. probat autem vulgatum. Theodoretum tamen credo ex Origene legiſſe, ἐπιψαύσει σοι, quod ipſe etiam notavi ex Cod. Moſq. Chryſ. v. P. Mei Codices omnes omnino vulgatum habent. Gregor. Naz. pag. 241. edit. Baſil. 1550. καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ χριστὸς, continuo ſubiungens: λύων τὴν νύκτα τῆς ἁμαρτίας, quae vindicant τὸ ἐπιφαύσει. Vulgatum etiam exhibet Cyrill. II, 710. e. 718. b. III, 607. 678. V, a. 283. V, b. 28. Ath. I, 472.

15.] In praxapoſtolis omnibus duae ſunt lectiones eccleſiaſticae 5, 8—19. et 5, 20—25. Praeter eas autem eſt lectio ſingularis 5, 15. 21. copulata cum verſibus 25—27. Huius indicem Cod. a. 5. fol. 159. ad XIII. Januar. explicat. Etenim ab Decembr. XXVIII. duodecim diebus celebrantur μεθεόρτια τῆς τοῦ χριστοῦ γεννήσεως et προεόρτια τῶν φώτων. Hanc igitur lectionem in ſolo Cod. a. inveni fol. 186. Fuit autem iſte Codex ſub Im-

Im-

τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι.
17. διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ
18 συνιέντες, τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. καὶ Rom.12,2. 1 Thess. 4,3.
μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία,
19. ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι. λαλοῦν-
τες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς
πνευματικαῖς· ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν
τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ· [Τέλος.] Τέλος τῆς κυριακῆς. καὶ τῆς β.
15. 20. [Ἀρχή.] εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάν-
των, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
χριστοῦ,

V, 20. 15. τῇ γ. τῆς ιη. ἑβδ. ἀδελφοὶ, εὐχαριστεῖτε πάντοτε.

Imperatoribus Chriſtianis Conſtantinopoli in uſu eccleſiae in templo S Sophiae. In eo ergo etiam liturgia, ſeu *officia eccleſiae magnae*, ut vocant, explicantur.

17. συνιέντες] συνίετε. E. Unus meorum, qui ſcholia addita habet. Vulgatum etiam Baſil. II, 488. Chryſ. XI, 133. 134. Damaſc. II, 189. ſed hic etiam συνίετε. 563. 656. Arbitraria eſt correctio, ut verſ. 5. ἴστε. v. Wetſt.

18.] Baſil. II, 126. vitioſe, μεθύσκετε. Sic et Ath. III, 41. editum. Ex barbarorum lexicis, ut φιλοτιμεῖν, ἰᾶν et alia ſimilia, quae ad *recenſiones* Griesbachianas pertinent.

19. τῇ καρδίᾳ] Ita primo recitat Chryſ. XI, 135. e. ſed mox ibidem f. τί ἐστιν, ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ κυρίῳ; Omnes mei vulgatum habent. Ταῖς καρδίαις Baſil. II, 464.

χριστοῦ, τῷ θεῷ καὶ πατρί. ὑποτασσό- 21.
μενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ θεοῦ. [Ὑπέρβα.]

Ὑπέρβα τῶν ιβ.

Θ. Διάταξις οἰκειακῶν καθηκόντων ἀρχομένοις καὶ ἄρχουσι κατὰ χριστόν.

αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσ- 22.
σεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ· ὅτι * ἀνήρ ἐστι 23.
κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ χριστὸς
κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας· καὶ αὐτός ἐστι
σωτὴρ τοῦ σώματος. ἀλλ᾽ ὥσπερ ἡ 24.
ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ χριστῷ, οὕτω
καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν
παντί. [Ἀρχή.] οἱ ἄνδρες [Ἄρξου.] 25. IZ.
ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς
καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ
ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς. [Τέλος.]
ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ 26.
τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι· ἵνα παραστήσῃ 27.
αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον, τὴν ἐκκλησίαν μὴ
ἔχου-

Ἄρξου τῶν ιβ. ἀγαπᾶτε οὖν ἀλλήλους, καθώς. Τέλος τῆς γ. Ἐν ἄλλῳ, ἕως, ἁγιάσῃ.

V, 25. IZ. τῇ δ. τῆς ιη. ἑβδ. ἀδελφοί, οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε.

21. θεοῦ] χριστοῦ. D. Ita Basil. II, 415. Postea in nullo ita inveni. v. P.

22. ὑποτάσσεσθε] ὑποτασσέσθωσαν. E.

23. ὁ ἀνὴρ] ὁ —.

27. αὐτὴν] αὐτός. E. Ita Basil. II, 631. Ita ex meis habet unus cum schol. Oecum. et unus Theophyl. Ceteri

ἔχουσαν σπῖλον, ἢ ῥυτίδα, ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος.
28. [Τέλος.] οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες Τέλος τῶν ιβ.
ἀγαπᾷν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ
29. γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν. ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν, καθὼς καὶ
30. ὁ κύριος τὴν ἐκκλησίαν· ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,
31. καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. ἀντὶ τούτου κατα-

Ceteri omnes contra ſunt, adeo reliqui Codd. Oecum. et Theophyl. Negligenter laudat Cyrill. III, 615. Ath. II, 375. αὐτὴν ἑ. ἐνδ. ἐκκλ. μηκέτι ἔχουσαν — ῥυτίδα ἢ ἄλλο τι τῶν προλεχθέντων περὶ αὐτῆς, ἀλλ' ἵνα ᾖ — ἄμωμος τῷ χριστῷ.

28. ὁ ἀγαπῶν — ἀγαπᾷ] Haec diſerte excludit Chryſ. XI, 146. e. Habet enim: εἰπὼν, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα· ἐπήγαγεν· οὐδεὶς γάρ ποτε. Atqui data opera ibi hunc locum interpretatur. Servat iſta cum aliis Damaſc. II, 190. 641.

29. ὁ κύριος] ὁ χριστός. E. Scilicet Chryſ. XI, 146. f. poſt θάλπει αὐτὴν, iterum defertur ad verſ. 25. καθὼς — ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν. Hinc χριστὸς, quod ex meis unus ſolum Theophyl. d. habet cum edit. Lond. Eodem modo erravit Theodoret. Damaſc. II, 190 vulgatum, ſed 641. χριστός.

31. ἀντὶ τούτου] + γάρ. E. Ita Theodoret. 435 denuo hic incipiens. Saepius dixi, interpretes iſtas particulas in principio modo addere, modo omittere, modo permutare, ac in his ubique conſu-

 len-

καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ
καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται
πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ
δύο εἰς σάρκα μίαν. τὸ μυστήριον τοῦτο 32.
μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν, καὶ
εἰς τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ 33.
καθ' ἕνα, [Ἀρχή.] ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ IH.
γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω, ὡς ἑαυτόν·
Τέλος τῆς δ. Ἐν ἄλλοις ἕως· τὸν ἄνδρα. [Τέλος.] ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν
ἄνδρα. Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦ- VI, 1.
σιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον.

τίμα

V, 33. IH. τῇ ε. τῆς ιη. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα.

lendos esse accuratiores textus perpetui Codices. Tamen editores nonnulli, invitis Codicibus, huiusmodi addiderunt, omiserunt, permutarunt. Hoc loco ne notarunt quidem. Propter neglectum γὰρ quodammodo excusari possint. Sed mox iidem 6, 1. ex Theodoret. 436. non notarunt, τοῦτο γὰρ εὐάρεστον καὶ δίκαιον. Meum profecto non erat, ista in hac editione notare, cum adeo plura, in priore editione mea notata, consulto in hac praetermiserim.

32. ἐγὼ δὲ λέγω] Basil. III, 634. λέγω δέ.

VI, 1. ἐν κυρίῳ] — E. Chrys. XI, 158. f. ἐν κυρίῳ, τουτέστι, κατὰ κύριον. Sed Chrys. ibid. in interpretatione omittit: τοῦτο γὰρ — μητέρα, et continuo addit: αὕτη γάρ ἐστιν ἐντολή. Ipse tamen 159. a. ἥτις ἐστὶν ἐντολή. Quid hic Codices mutant? Nihil. Nam sterquiliniarios non curo. Ex Birchianis solus Vat. 1209. seu B. omittit, ἐν κυρίῳ.

2. τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα·
ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ·
3. ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος
4. ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ οἱ πατέρες μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε
αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου.
5. οἱ δοῦλοι ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ
σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ χριστῷ·
6. μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς,
7. μετ' εὐνοίας δουλεύοντες, * ὡς τῷ κυρίῳ,
8. καὶ οὐκ ἀνθρώποις· εἰδότες, ὅτι ὃ ἐάν
τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθὸν, τοῦτο κομιεῖται
παρὰ τοῦ κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύ-
9. θερος. καὶ οἱ κύριοι τὰ αὐτὰ ποιεῖτε
πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες, ὅτι καὶ ὑμῶν αὐτῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν
οὐρα-

4. πατέρες] Basil. I, 84. γονεῖς. Per se recte. Vulgatum II, 518.

5. χριστῷ] χριστῷ et κυρίῳ. Chrys. XI, 165. e. 166. a.

6. κατ' ὀφθαλμοδουλείαν] Basil. II, 432. ἐν ὀφθαλμοδουλείᾳ. v. Colass. 3, 22.

7. εὐνοίας] εὐμενείας. E. Per se non male.

δουλεύοντες] + ὡς.

9. καὶ ὑμῶν αὐτῶν] καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν. t. καὶ ὑμῶν καὶ αὐτῶν. E.

ὀυρανοῖς, καὶ προσωποληψία ὀυκ ἔστι παρ᾽
Τέλος τῆς ε· αὐτῷ. [Τέλος.]

I. ἐν σχήματι ὁπλίσεως περὶ τῆς κατὰ χριστὸν δυνάμεως.

τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, [Ἀρχή.] ἐνδυνα- 10. ΙΘ.
μοῦσθε ἐν κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς
ἰσχύος αὐτοῦ. ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν 11.
τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι
πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου. ὅτι 12.
ὀυκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ
σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς
ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ
σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευ-
ματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.
διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ 13.
θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῇ

VI, 10. ΙΘ. κυριακῇ κζ. καὶ εἰς μάρτυρας. [ἔν τισι, σεπτεμβρίου ς. τοῦ ἁγίου ἐνδοξίου.] καὶ σεπτεμβρίου κ. τοῦ ἁγίου ἐυσταθίου καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους ἁγίους. Ἐν ἄλλῳ· καὶ σαββάτῳ μετὰ τὰ φῶτα καὶ εἰς σχῆμα μοναχοῦ καὶ εἰς μάρτυρας.

11. τὴν] οὖν τήν. E. Ath. II, 73.

πρὸς — στῆναι] Ath. II, 73. ἵνα δυνηθῆτε, et στῆναι, post διαβόλου.

12.] Membratim laudat Basil. II, 82. negligenter etiam 622. ubi ἀγὼν, loco πάλη. Accuratius notat Ath. 397. 523.

13.] Versum 13. et 16. miscet Basil. I, 364.

τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι
14. στῆναι. στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν
ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν
15. θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὑποδυσά-
μενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγε-
16. λίου τῆς εἰρήνης· ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόν-
τες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνή-
σεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ
17. πεπυρωμένα σβέσαι, καὶ τὴν περικε-
φαλαίαν τοῦ σωτηρίου * δέξασθαι, καὶ
τὴν

15.] Chryſ. VI, 406. c. τοὺς γὰρ πόδας ὑμῶν, φησὶ, παρασκευάσατε ἐν ἑτοιμασίᾳ — εἰρήνης. In eodem verſu vitioſe in nonnullis Codd apud Wetſt. legitur. ὑποδυσάμενοι, loco ὑποδησάμενοι, uti etiam Cyrill. III, 449. exhibet. Sed vitioſe per υ. apud eundem V, b. 260. Utroque loco, poſt εἰρήνης, addit: τουτέστι, τοῦ χριστοῦ. Iterum vitioſe ὑποδυσάμενοι. VI, d. 21. v. P.

16.] Laudat Baſil. II, 560.

17. δέξασθε] δέξασθαι. Ita poſtea quoque in quatuor inveni. Birch. in tribus. Sic cum aliis Oecum. II, 58. b. 59. c. Ex confuſione vocalium in tot Codicibus ortum eſſe nequit. Mei ſoli ita exhibent ſemel ac vicies. Apud Chryſ. XI, 179. c. 180. c. et 182. e. legitur quidem δέξασθε, quae correctio facilis et in promtu erat. Sed Moſquenſis Cod. Chryſ. β. ter in iſtis locis habet δέξασθαι. Accedunt, ita, ut δέξασθαι exhibeant, Theophyl. d. et Aug. 8. Primus Chryſoſtomi locus nude legitur ante homiliam. Secundo loco per interpretationem utrumque licet legere. Tertio loco ſine ullo dubio probavit δέξασθαι. Addit enim: τουτέστιν, ἐν ἀσφαλείᾳ (ergo non, ἐν ἀγῶνι.)
λοιπὸν

τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα
Τέλος τῆς κυριακῆς. Θεοῦ· [Τέλος.] [Ἀρχή.] διὰ πάσης 18. K.
προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν
παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ
τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτε-
ρήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων,
καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι * δοθῇ λόγος ἐν 19.
ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παῤῥησίᾳ,
γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου,
ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ 20.
παῤῥη-

VI, 18. K. τῇ ϛ. τῆς ιη. ἑβδ. ἀδελφοὶ, διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσεύχεσθε.

λοιπὸν γενέσθαι διὰ ταύτης (τῆς περικεφαλαίας) δυνήσεσθε (id est ex vers. 16.) καὶ πάντα κίνδυνον ἐκφυγεῖν. Ergo ipse etiam Chrysostomus probavit δέξασθαι, intellecto ex vers. 16. δυνήσεσθε. Omnino autem tota haec πανοπλία καὶ καθόπλισις, non est examinanda στρατηγικῶς, ἀλλὰ πνευματικῶς· οὐ γὰρ στρατιωτική, ἀλλὰ πνευματική.

καὶ τὴν — Θεοῦ] Lectu digna sunt Orig. III, 347. c. φησὶ γὰρ ὁ παῦλος καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ, (Hic iam sunt arrigendae aures!) ὑφ' οὗ φησιν ἡ νύμφη· (Cant. 2, 5.) τετρωμένη ἀγάπης εἰμὶ ἐγώ. Qualis criticus, talis etiam interpres est Origenes. Solchen unsinnigen Witz findet man kaum bey Marktschreiern. Beym Origene aber, auch außer Jahrmarkts Zeit, σωρηδόν.

18. προσκαρτερήσει] καρτερήσει. E. Damasc. II, 192. sed vulgatum 465.

19. δοθείη] δοθῇ. Chrys. XI, 2. 180. VI, 187. et alii.

21. παῤῥησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. ἵνα
δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ᾽ ἐμὲ, τί
πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει τυχικὸς ὁ
ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιςὸς διάκονος ἐν
22. κυρίῳ· ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ
τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ
23. παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. εἰρήνη
τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίςεως
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἰησοῦ χριςοῦ.
24. ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων
τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριςὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.
ἀμήν. [Τέλος.] Τέλος τῆς ϛ.

Πρὸς ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ
τυχικοῦ. ςίχων τιβ.

Ἡ

Πρὸς Φιλιππησίους Ἐπιςολή.

['Αρχή.] Παῦλος καὶ τιμόθεος, δοῦλοι I, 1. A.
ἰησοῦ χριςοῦ, πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν χριςῷ
ἰησοῦ, τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκό-
ποις καὶ διακόνοις. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη 2.
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ
χριςοῦ.

A.

I, 1. A. τῇ β. τῆς ιθ. ἑβδ. παῦλος καὶ τιμόθεος.

I, 1. σὺν ἐπισκόποις] συνεπισκόποις. E. Chryf. XI, 194. f. 195. c. nullo modo probat compofitum vocabulum, etfi ita editum fit. Primo autem docet, primis temporibus nullum difcrimen fuiffe inter epifcopos, presbyteros et diaconos. Deinde addit, multos fuae aetatis epifcopos in epiftolis fcripfiffe ad presbyteros et diaconos, nimirum per modeftiam, συμπρεσβυτέρῳ, συνδιακόνῳ. v. 195. b. ὅθεν καὶ νῦν.

Α. ἐυχαριστία ὑπὲρ τῆς Φιλιππησίων ἀρετῆς καὶ ἐυχὴ τελειώσεως.

3. ἐυχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ
4. ὑμῶν, πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ
πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν
5. ποιούμενος, ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν ἐις τὸ
ἐυαγγέλιον, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ
6 νῦν· πεποιθὼς ἀυτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρ-
ξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν, ἐπιτελέσει
7. ἄχρις ἡμέρας ἰησοῦ χριστοῦ. καθώς ἐστι
δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων
ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ
ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου, καὶ ἐν τῇ
ἀπολογίᾳ, καὶ βεβαιώσει τοῦ ἐυαγγελίου,
συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος πάντας
Β. 8. ὑμᾶς ὄντας. [Τέλος.] [Ἀρχή.] μάρτυς Τέλος τῆς β.
γάρ μου ἐστὶν ὁ θεὸς, ὡς ἐπιποθῶ πάν-
τας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις ἰησοῦ χριστοῦ.
9. καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη
ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσέυῃ
10. ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αισθήσει. ἐις τὸ
δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε
ἐιλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι ἐις ἡμέραν χρι-
11. στοῦ· πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης
τῶν

I, 8. Β. τῇ γ. τῆς ιθ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, μάρτυς μου ἐστὶν ὁ θεός.

11. καρπῶν] καρπόν. E. Ex confusione vocalium in aliis, in aliis ex Latina vulgata. Ita vero etiam in

τῶν διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

B. διήγησις τῆς ἑαυτοῦ διαγωγῆς ἀγωνιστικῆς καὶ τῆς προθυμίας.

[Ἀρχή.] γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, 12. Γ.
ἀδελφοὶ, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς
προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν· ὥστε 13.
τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς
λοιποῖς πᾶσι. καὶ τοὺς πλείονας τῶν 14.
ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφό-
Τέλος τῆς γ. βως, τὸν λόγον λαλεῖν. [Τέλος.] τινὲς 15.
μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν· τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν χριστὸν κηρύσσουσιν.

οἱ

I. 12. Γ. τῇ δ. τῆς ιβ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, γινώσκειν ὑμᾶς βούλομαι.

in fchol. Oecum. II, 69. d. 70. a. Scilicet Theodoret. et Oecum. explicabant hoc vocabulum numero fingulari, quod cuilibet interpreti licet, etiamfi καρπῶν legerit. Similiter licet *nominativum* aut *infinitivum* explicare, etfi in contextu vel *dativus* vel *verbum finitum* occurrat. Hoc eft difcrepantes lectiones data opera fingere.

14. ἐν κυρίῳ] Diferte Chryf. XI, 204. e. F. v. P.

τὸν λόγον] + τοῦ θεοῦ. E. v. P. Chryf. XI, 204. 205. omittit. Etiam I, 577. II, 165. Sed utroque loco eft, ὥστε, ante τοὺς πλείονας.

16. οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλ-
λουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλίψιν ἐπιφέ-
17. ρειν τοῖς δεσμοῖς μου. οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης,
εἰδότες, ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου
18. κεῖμαι. τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ,
εἴτε προφάσει, εἴτε ἀληθείᾳ, χριστὸς
κατ-

16. 17.] Propter Codices ſterquiliniarios Griesbachius verſum 17. poſuit ante 16. Ita ſcilicet transponit Latina vulgata. Sed ea etiam alia transponit in epiſtolis Pauli, quae tamen nec Griesbachio probata ſunt. Vulgarem ordinem firmat verſus 15. et omnes omnino mei, tam textus perpetui, quam praxapoſtoli, tam Codices cum ſcholiis, quam ſine ſcholiis.

16. ἐπιφέρειν] ἐγείρειν. E. Codices ſterquiliniarii iidem, quos tamen hic repudiat Griesb. Vulgatum habet etiam Baſil. II, 647. Vulgata latina habet, *ſuſcitare.* Pro ἐγείρειν laudatur etiam Damaſc. At is II, 195. habet vulgatum, ut meis oculis cerno. Pro ἐγείρειν ex Graecis, praeter Damaſcenum, laudat ſolum Antiochum Wetſtenius, et ex eo, ut ſemper, Griesbachius etiam, homilia 56. Legi totum locum in bibliotheca Patrum Pariſ. 1644. T. XII. p. 103. 104. Reperi autem — nihil. Haec eſt fides critica! Hoc eſt illud, quod ad evangelia in hac editione pag. 773. dixeram: Ein Kritiker kann nicht genug auf ſeiner Hut ſeyn, da er mit Riemenſtechern umgeben iſt.

18. πλὴν] + ὅτι. E. v. P. Baſil. II, 476. Ath. I, 523. Cyrill. V, d. 123. Addunt hoc ex iis, quos poſtea examinavi, unus Theophyl. et unus Oecum. Recte hoc Griesbachius nec interiore margine dignum iudicavit. Eſt enim contrarium probis N. T. Codicibus.

καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω,
ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. οἶδα γάρ, ὅτι 19.
τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ
τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ
πνεύματος ἰησοῦ χριστοῦ· κατὰ τὴν ἀπο- 20. Δ.
Τέλος τῆς δ. καραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, [Τέλος.] ὅτι
[Ἀρχή.] ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ'
ἐν πάσῃ παῤῥησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν
μεγα-

I, 20. Δ. τῇ ε. τῆς ιθ. ἑβδ. [ἐν τισι σεπτεμβρίου ιθ. του ἁγίου τροφίμου.] καὶ εἰς ἄλλους ἁγίους. ἀδελφοί, ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι.

καταγγέλλεται] Oecum. II, 72. c. haereticis tribuit καταγγελέσθω. Vide tamen Theodoret. 449. Chryſ. XI, 206. a. ubi totam hanc epiſtolam deinceps per partes interpretatur. Singulari quoque homilia hunc locum expoſuit Chryſ. III, 300. ſeqq. quae etiam propter verſ. 15. 16. 17. lectu digna eſt.

19. σωτηρίαν] + τὴν μέλλουσαν. E. Chryſ. XI, 211. f. Omittit tamen ibid. paullo ante, et 430. Item Ath. I, 523. qui nihil hic mutat. Sed 544. et 555. exhibet: κατὰ τὴν ἐπιχορηγίαν τοῦ πνεύματος ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ἐμέ. Inſanus fuerit, qui haec contra Codices probos defendere in animum induxerit. Tamen huiusmodi mirabiles lectiones a quibusdam probatae ſunt.

20. ἀποκαραδοκίαν] καραδοκίαν. E. Oecum. II, 73. b. utrumque, qui ibi argutatur in etymologia huius vocis. Sic et Cod. Oecum n. in textu exhibet καραδοκίαν. Contra Cod. Oec. Aug. 6. in textu vulgatum, in ſcholio καραδ. Scilicet interpretes non *verbum compoſitum*, ſed *ſimplex* etymologice interpretabantur. Ἀπὸ per ſe notum erat.

μεγαλυνθήσεται χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου,
21. ἔιτε διὰ ζωῆς, ἔιτε διὰ θανάτου. ἐμοὶ
γὰρ τὸ ζῆν, χριστός· καὶ τὸ ἀποθανεῖν,
22. κέρδος. ἐι δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, τοῦτό
μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι, ὀυ
23. γνωρίζω. συνέχομαι * δὲ ἐκ τῶν δύο,
τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων ἐις τὸ ἀναλῦσαι, καὶ
σὺν χριστῷ ἐιναι· πολλῷ * μᾶλλον κρεῖσ-
24. σον. τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ, ἀναγ-
καιότε-

22. καρπὸς ἔργου] + ἐστιν. E. Unus meorum verſ. 21. poſt κέρδος explicandi cauſſa ſupplet δοκεῖ. Nihil nec Cyrill. addit I, a. 76. I, g. 241. 330. 427. IV, 887. In his locis omnibus eſt etiam χριστὸς, non χρηστὸν, verſu 21. Quomodo Griesbachio in mentem venire potuerit, ut χρηστὸν ad interiorem marginem eveheret, equidem non video.

γνωρίζω] Sic, ſed alibi γινώσκω. Theodoret. 450. ad epiſt. Pauli.

23. συνέχομαι γὰρ] δὲ, loco γάρ. Γὰρ in principio addit Chryſ. XI, 216. b. Ibidem rurſus in princip. poſt ἀναλῦσαι addit γὰρ, quod poſterius ita fere exhibet etiam Cyrill locum tamen negligenter laudans III, 520. IV, 982. 1004. v. P. Wetſt.

πολλῷ γὰρ] γὰρ —. Omittit etiam Baſil. II, 337. Pro omiſſo γὰρ, quod tamen Beza intulit, duos tantum laudat Codd. Birch. Miror. Ego poſt priorem edit. in quinque non inveni Sed in iisdem paullo ante δὲ, loco γὰρ reperi, pro quo quatuor notat Birch. Plura huiusmodi monere poſſim.

24. ἐν τῇ σαρκὶ] ἐν — E. Omittit Chryſ. XI, 216. c. με τῇ I, 134. παραμένειν τῇ. XI, 55. Ἐν abeſſe pote-

καιότερον δι' ὑμᾶς. καὶ τοῦτο πεποιθὼς 25.
οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ συμπαραμενῶ πᾶσιν
ὑμῖν, εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν
τῆς πίστεως, ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν 26.
περισσεύῃ ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ, διὰ τῆς
ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

Γ. παραίνεσις τῆς κατὰ θεὸν ὁμονοίας καὶ τῆς ἐνθέου ζωῆς.

μόνον [Ἀρχή.] ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ 27. Ε.
Τέλος τῆς ε. χριστοῦ πολιτεύεσθε, [Τέλος.] ἵνα εἴτε
ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν, ἀκούσω
τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι,
μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ
εὐαγγελίου· καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ 28.
ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις αὐτοῖς μέν
ἐστιν ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας·
καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ. ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη 29.
τὸ ὑπὲρ χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν
πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ
πάσχειν·

I, 27. Ε. τῇ ϛ. τῆς ιθ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου.

poterat. Ergo cum Chryſoſtomo aliqui Codd. Oecum. et Theophyl. omittunt.

25. μενῶ καὶ συμπαραμενῶ] Chryſ. XI, 190. μένω καὶ συμπαραμενῶ. Sed 213. μενῶ. 221. c. e. μενῶ et diſerte bis παραμενῶ urget. v. P.

27. συναθλ. — 29. πάσχειν] Laudat Cyrill. V. d. 123.

30. πάσχειν· τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες, οἷον
* εἴδετε ἐν ἐμοὶ, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.
II, 1. Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ * τις
παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ * τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοὶ,
πληρώ-

30. ἴδετε] εἴδετε.

καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοὶ] — E. v. P. et Chryſ. XI, 223. d. Loco, καὶ νῦν ἀκ. habet: καὶ ἠκούσατε IX, 242.

II, 1. εἴ τι παραμύθιον] εἴ τις παραμύθιον. Chryſ. XI, 227. 228. callide ſe ſubduxit Tantum enim laudat, εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, et, εἴ τινα σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί. Τινὰ eſt ex ipſius fabrica. I, 435. εἴ τις παράκλ. — εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τινα σπλάγχνα. III, 503. d. ſic, ſed interpoſito, εἴ τις κοινωνία πνεύματος. Ergo lectio, ante nos vulgata, eſt Chryſoſtomi h. l., niſi quod οὖν deeſt. Eadem legitur etiam ſervato οὖν ante homiliam. XI, 227. c. Eadem editur apud Clem. Alex. 510. d.

εἴ τινα σπλάγχνα] εἴ τις σπλάγχνα, maximo Codd. conſenſu. Sic etiam reperi poſtea in tribus. Nam in reliquis duobus eſt. εἴ τι (non τινα) σπλάγχνα. Illud ſigma excluſum eſſe poteſt propter proximum ſigma. Elliptica ergo eſt oratio. Similis eſt oratio, ſed plena et perfecta, Act. 13, 15. Vide etiam Rom. 12, 6. 7. 8. et in hac editione mea Apocal. 13, 10. Meus Codex a. has ellipſes hoc loco omnes ſupplet, addendo in margine: λείπει, βούλεται ἡμῖν γενέσθαι. Nimirum: εἴ τις βούλεται κ. τ. λ. v. P. Baſil. III, 182. b. hunc locum in praeſtantiſſimo ac vetuſtiſſimo Codice Auguſtano ita exhibet: εἴ τι οὖν παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύμα-

πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ 2.
φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες,
σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες· μηδὲν 3.
κατὰ ἐριθείαν, ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ
ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέ-
χοντας ἑαυτῶν. μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος 4.
σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστος.
Τέλος τῆς ς. [Τέλος.] [Ἀρχή.] τοῦτο γὰρ φρονείσθω 5. 3.
ἐν

II, 5. 3. εἰς τὰς ἑορτὰς [ἐν ἄλλοις· εἰς τὴν γέννησιν καὶ εἰς τὴν κοίμησιν] τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου· ἀδελφοὶ, τοῦτο φρονείσθω.

πνεύματος, εἴ τι σπλάγχνα. Sed alius eiusd. Cod. locus addendus. Ergo ibid. 153. d. ita legitur: εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν χριστῷ, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα. Ergo priori loco ſigma ante ſigma excidit. Origenes et Cyrillus ſilent. Nam in eiusmodi locis impeditioribus plerumque ſuga ſe expediunt, aut pro tempore aliam lectionem ſingunt.

2.] Chryſ. XI, 228. d. ſemel poſt ἔχοντες inculcat: ἐν ᾗ ἤρξασθε. Ibidem vero urget, τὸ αὐτὸ, et ἕν.

3. ἐρίθειαν] alii, ἐριθείαν, de quo iam monui.

ἢ κενοδ.] μηδὲ (κατὰ) κενοδοξίαν. E.

4. σκοπεῖτε] σκοπείτω t σκοποῦντες. E. Baſil. II, 380. laudans verſ. 2—4. prius ἕκαστος omittit, pro poſteriori habet ἕκαστοι. Prius tamen ibi addit Codd.

5. φρονείσθω] φρονείτω. E. Cyrill. IV, 119. 121. 185. 287. 721. τοῦτο φρονείτω ἕκαστος. IV, 959. τοῦτο γὰρ φρονείτω ἕκαστος ὑμῶν. V, a. 194. ἕκαστοι τοῦτο φρονεῖτε ἐν. Sic et 371. (non, 375.) τοῦτο φρονεῖτε

6. ἐν ὑμῖν, ὃ καὶ ἐν χριστῷ ἰησοῦ· ὃς ἐν
μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν
7. ἡγήσατο τὸ εἶναι ἶσα θεῷ· ἀλλ' ἑαυτὸν
ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώ-
8. ματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι
εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυ-
τὸν, γενόμενος ὑπήκοος, μέχρι θανάτου,
9. θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ καὶ ὁ θεὸς
αὐτὸν ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ
10. ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· ἵνα ἐν τῷ
ὀνόματι ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρα-
11. νίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων· καὶ
πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται, ὅτι κύριος
ἰησοῦς

φρονεῖτε ἕκαστος ἐν. 404. 718. 769 τοῦτο φρονείσθω ἐν. 546. V, c. 26. ἕκαστος τοῦτο φρονείσθω ἐν. V, d. 108. τοῦτο φρονείτω ἕκαστος. 141. τοῦτο φρονείσθω ἐν ὑμῖν. VI, a. 165. Ex tribus ergo eligere licet. Chryf. vulgatum XI, 233. 234. 75. I, 537. III, 503. VI, 259. Item Bafil. II, 455. Athanafius longiorem locum nominatim recitans, nihil mutat I, 350. Nullus meorum Codd. quicquam mutat. v. Griesb.

7. ἐκένωσε] Ex Theodoret. 454. laudatur etiam ἐταπείνωσεν. Ita hoc explicant fcholia Cod. Aug. 6.

8. γενόμενος ὑπήκοος] omittit Ath. II, 68. coll. I, 353. 820 Habet. 951. II, 485.

10. ἰησοῦ] Bafil. I, 167. addit χριστοῦ, et alia pro arbitrio mutat. Omittit II, 148.

11. ἐξομολογήσηται] ἐξομολογήσεται. D. Sic, fed mutata tota conftructione. Bafil. III, 15.

κύριος] ὁ addit Ath. II, 444.

ἰησοῦς χϱιϛὸς, ἐις δόξαν θεοῦ πατϱός.
Τέλος τῆς θεοτόκου. [Τέλος.] ὥϛε, ἀγαπητοὶ μου, [Αϱχή.] 12. Z.
καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν
τῇ παϱουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ
μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου
καὶ τϱόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηϱίαν κατεϱ-
γάζεσθε. ὁ θεὸς γάϱ ἐϛιν ὁ ἐνεϱγῶν ἐν 13.
ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεϱγεῖν, ὑπὲϱ
τῆς εὐδοκίας. πάντα ποιεῖτε χωϱὶς γογ- 14.
γυσμῶν καὶ διαλογισμῶν. ἵνα γένησθε 15.
ἄμεμπτοι καὶ ἀκέϱαιοι, τέκνα θεοῦ ἀμώ-
μητα ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διε-
ϛϱαμμένης· ἐν ὅις φαίνεσθε ὡς φωϛῆϱες
ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς ἐπέχοντες ἐις καύ- 16.
Τέλος τῆς β. χημα ἐμοὶ ἐις ἡμέϱαν χϱιϛοῦ, [Τέλος.]
ὅτι [Αϱχή.] ὀυκ ἐις κενὸν ἔδϱαμον, ὀυδὲ H.
ἐις κενὸν ἐκοπίασα, ἀλλ' ἐι καὶ σπέν- 17.
δομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουϱγίᾳ τῆς
πίϛεως

II, 12. Z. τῇ β. τῆς κ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, καθὼς πάντοτε.

II, 16. H. τῇ γ. τῆς κ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ὀυκ ἐις κενόν.

13. ὑμῖν] Basil. II, 159. ἡμῖν.

15. ἐν μέσῳ] μέσον. E. Nullus meorum. Apud Birch. solus Vat. 1209. Utroque modo dici poterat. Vulgatum Chrys. XI, 259. Basil. II, 649. Orig. III, 428. c. ἐν μέσῳ γενεᾶς. Sed hic Origenis locus in indice ibi non reperitur. Ergo legendus erat Origenes.

πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν
18.ὑμῖν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε, καὶ
συγχαίρετέ μοι.

Δ. περὶ τιμοθέου καὶ ἐπαφροδίτου, οὓς ἀπέστειλε πρὸς αὐτούς.

19.ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ ἰησοῦ, τιμόθεον ταχέως
πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς
20.τὰ περὶ ὑμῶν. οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυ-
χον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνή-
21.σει. οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦ-
22.σιν, οὐ τὰ * χριστοῦ ἰησοῦ. τὴν δὲ δοκι-
μὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον,
σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν, εἰς τὸ εὐαγγέλιον.
23.τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν
ἀπίδω τὰ περὶ ἐμὲ, ἐξαυτῆς. [Τέλος.] Τέλος τῆς γ.
[Ἀρχή.]

21. τὰ τοῦ χριστοῦ] τοῦ —.

23. πέμψαι] ἐκπέμψαι. E.

ἀπίδω] ἐπίδω. E. Ad Wetstenium noto, G. quoque habere ἀφίδω. Ita enim hic et alibi exhibent Codices isti sterquiliniarii. A. D. F. Sic et apud Birch. in textu B. seu, 1209. Scriptio est vetusta, lapidaria. Eiusmodi ulcera, qua est humanitate, *pallio amoris Christiani*, ut aiunt, obtegit Griesbachius, quem vide pag. 122. Hoc pallio debebat etiam contegere versu 30. παραβολευσάμενος. Verum ibi istos Codices prodidit.

['Αρχή.] πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ, ὅτι καὶ 24. Θ.
αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. ἀναγκαῖον δὲ 25.
ἡγησάμην ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ
συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ
ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου,
πέμψαι πρὸς ὑμᾶς. ἐπειδὴ ἐπιποθῶν 26.
ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι
ἠκούσατε, ὅτι ἠσθένησε. καὶ γὰρ ἠσθένησε 27.
παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸν
ἠλέησεν· οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ
ἐμὲ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπῃ σχῶ.
σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν, ἵνα 28.
ἰδόντες αὐτὸν πάλιν, χαρῆτε, κἀγὼ ἀλυ-
πότε-

Π, 24. Θ. τῇ δ. τῆς κ. ἑβδ.' ἀδελφοὶ, πέποιθα ἐν κυρίῳ.

24. ἐλεύσομαι] ἐλεύσεται t + πρὸς ὑμᾶς. E. Posterius Chryſ. XI, 265. b. 190. d. Ita ergo etiam habet Theophyl. edit. Lond. et Cod. d. Contra ſunt reliqui Codd. Theophyl.

26. ὑμᾶς] + ἰδεῖν. E.

27. ἐπὶ λύπῃ] ἐπὶ λύπης t ἐπὶ λύπην. E. Vulgatum Chryſ. XI, 265. f. 266. f. ubi etiam explicat: τὴν ἀπὸ τῆς τελευτῆς ἐπὶ τῇ διὰ τὴν ἀῤῥωστίαν γινομένῃ. Contra Oecum. II, 89. d. 90. a. λύπην legit et explicat, iisdem tamen verbis, ut Chryſ. ſolum dativum in accuſativum mutans. Saepe in eiusmodi locis in N. Teſt. eſt accuſativus. Sed hic contra ſunt Codices. Nam ſterquiliniarii expreſſerunt Latiniſtarum *ſuper triſtitiam.* Iidem vero etiam ſaepius corrupti ſunt ex ſcholiis Pſeudo-Oecumenii.

29. πότερος ὦ. προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν
κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς
30. τοιούτους ἐντίμους ἔχετε· ὅτι διὰ τὸ
ἔργον τοῦ Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισε,
παραβουλευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀνα-
πληρώσῃ

30. παραβουλευσάμενος] Latiniltae non nulli reddiderunt: *parabolatus.* v. Sabat. et Cod. Boern. Παραβουλέυεσθαι, quod alibi poteſt eſſe, *temerarium consilium capere*, hoc loco in bonam partem dicitur de homine forti et ῥιψοκινδύνῳ, ac nihil aliud eſt, quam κακῶς, id eſt, ἐπικινδύνως ἑαυτῷ βουλέυεσθαι. Sic eſt apud Iſocratem p. 8. κακῶς ἐπιστάμενος et p 110. κακῶς ἐιδότες. Hanc enim vim habet praepoſitio παρὰ in compoſitis. Patribus Graecis hic opportune verbum elegans in mentem veniebat παραβάλλεσθαι, quod eſt, ἐις προφανῆ κύνδυνον ῥίπτειν ἑαυτόν. Ergo παραβουλέυεσθαι h. l. ita interpretabantur. Graecos interpretes autem, ut alibi, ſecuti Latiniſtae, ex παραβάλλεσθαι fecerunt *parabolari*, ut ex πλάττειν, *plasmare*, ex ἀκηδιάζειν, *accediari*, et alia. Ergo hic reddiderunt *parabolatus*. Ut ergo ſcribae Codicum ſterquiliniariorum Graecum, ut alibi, Latino conformarent, loco παραβολευσάμενος, ἐκ βολεώνων eruerunt, παραβολευσάμενος. In Latino enim non erat *bu* ſeu βου, ſed *bo*, ſeu βο. Heſychius fruſtra huc trahitur. Jam enim in edit. Hagenoënſi 1521. legitur: παραβουλευσάμενος· ἐις θάνατον ἑαυτὸν ἐκδούς. Nec apud Heſychium ullo modo litterarum ordo contra eſt. Quid? quod eius interpretatio, ut aliae plures, ſumta eſt ex Chryſoſtomo XI, 268. b. qui παραβουλευσάμενος, non παραβολευσάμενος, interpretatur, ἐις θάνατον ἑαυτὸν ἐξέδωκε. Solum hoc ἐξέδωκε mutavit Heſychius, ut aequale redderet

τῷ

πληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με
Τέλος τῆς δ. λειτουργίας. [Τέλος.]

E.

τῷ παραβουλευσάμενος. Idem verbum eſt in Gloſſis Paulinis, quas Moſquae edidi: παραβουλευσάμενος· εἰς κίνδυνον ῥίψας. παραβουλευσάμενος τῇ ψυχῇ. Eadem haec interpretatio legitur apud Oecum. II, 91. a. —. Ecce vero inſtat Wetſtenius, qui παραβολευσάμενος etiam laudat ex Damaſceno. κ. ι. hoc eſt, ex littera κ. titulo 10. ibi pag. 567. nihil reperio. Sed locus iſte legitur littera κ. tit. α. ſeu 1. pag. 561. At ibi luculentis litteris eſt παραβουλεύσηται. Locus eſt ex Euſebio. Certe ei ibi tribuitur. Apud Damaſcenum ipſum II, 200. eſt παραβουλευσάμενος. Examinemus loca cetera a Wetſtenio prolata. Pro παραβολεύεσθαι laudat etiam Euthym. Zigab. contra Mahomedum. Locus iſte legitur in bibl. Patr. Pariſ. 1644. T. XII. p. 545. e. at ibi eſt, ut meis oculis video: ἔγνω γὰρ ὁ Θεὸς, ὅτι παραβουλεύεσθε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐν τῇ νηστείᾳ, καὶ ἵλεως ὑμῖν γίνεται. In partes vocat etiam Baſilium M. Reg. b. 199. Citatio eſt, et deſperatiſſima, et mendoſiſſima. Nam T. II, p. 482 a. in *indice*, (non in *textu*,) lectionis 199. legitur: πῶς ἄν τις προθυμηθείη καὶ πρὸς κινδύνους ὑπὲρ τῆς ἐντολῆς τοῦ κυρίου παραβουλεύεσθαι, et in aliis libris, παραβουλεύσασθαι. Hic addit Wetſtenius: „προμηθεῖν et παραβουλεύεσθαι *eſſet repugnantia iungere*“ Atqui hic non iungitur προμηθεῖν, (rectius, προμηθεῖσθαι,) ſed προθυμεῖσθαι, quod hic prorſus eſt ſynonymum τῷ παραβουλεύεσθαι. Quod autem Wetſtenius credidit, προμηθεῖν (προμηθεῖσθαι) et παραβολεύεσθαι, ſiquidem id verbum uſpiam legitur, inter ſe non repugnare, quodque fortaſſe adeo pro ſynonymis habuit,

Ε. περὶ πνευματικοῦ βίου τοῦ μὴ ὡς ἐν σαρκὶ, ὅ ἐστι μίμησις θανάτου χριστοῦ.

I. III, 1. Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, [Ἀρχή.] χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ

III, 1. I. τῇ ε. τῆς κ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, χαίρετε ἐν κυρίῳ.

habuit, id fane eft ridiculum. Nam πρεμηθεῖσθαι aeque repugnat τῷ παραβουλεύεσθαι, ut illi ficto παραβολεύεσθαι. Cum ergo Wetftenius illis locis omnibus lectores fefellerit, hoc vocabulum nulla auctoritate nititur, nec unquam idonea auctoritate firmabitur. Meos Codices omnino omnes habere vulgatum, per fe intelligitur. Nec enim a barbaris aut fcurris fcripti funt. Παραβολευσάμενος tamen notatur ex Wetft. A. D. E. F. G. Accedit, quod providebam, apud Birchium folus Vat. 1209. feu B. Vide P. — Non alienum videtur, hic quaedam loca addere. παραβουλευσάμενος, et alia tempora et perfonae ex παραβουλεύεσθαι, habet Chryf. XI, 267. d. 268. b. c. παρεβουλεύσατο — παραβουλευόμεθα. Hic enim hunc locum data opera interpretatur. Addo III, 188. c. ubi etiam eft παραβουλευσάμενος. Sic et 305. b. Aliquoties alibi etiam hoc refpicit, ut II, 549. o. παρεβουλεύσαντο. X, 192. c. εἰ ἐκινδυνεύσαμεν, ἢ παρεβουλευσάμεθα. XII, 670. d. παραβουλευσάμενος. VII, 569. a. παρεβουλεύετο, ubi vide Montf. XI, 736. a. hic ipfe locus recitatur, habetque παραβουλευσάμενος. Sic et 674. a. 487. c. παραβουλευσάμενος. Repetit in fchol. Oecum. II, 91. a. παρεβουλεύσατο. Theophyl. ad h. l. p. 602. παρεβουλεύσατο et παραβουλευόμεθα. Exempla autem τοῦ παραβάλλεσθαι, non παραβολεύεσθαι, ut fcriptores Graecos praetermittam, habet Chryf. XI, 674. e. ὁ κινδύνοις παραβάλλων. Theophyl. in

ὀυκ ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ * τὸ ἀσφαλές.
βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κα- 2.
κοὺς

in epiſt. Paul. p. 807. Clem. Alex. p. 678. a. τὸ ζῆν παρεβάλοντο. παραβάλλεσθαι eſt etiam Maccab. 2, 14, 38. καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν ὑπὲρ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ παραβεβλημένος, loco παραβαλόμενος. Wetſtenius in animadverſionibus ex Theophyl. Euthym. Baſil. Damaſc. Euſeb. et Chryſ. laudat παραβολένεσθαι. Verum mentitur, ut docui. Reliqua autem loca, quae ibi notavit, referenda ſunt omnino omnia, ut quivis Graece vel mediocriter doctus intelligit, ad παραβάλλεσθαι et ad παράβολος, de quibus nemo unquam dubitavit. Ergo Wetſtenius non quidem hic de *anima*, ſed de Graecitate ſua ac de fide ſua, quae anima et vita longe eſt ſuperior, *parabolatus eſt*, pro barbarorum atque abiectiſſimorum hominum ſtultitia et fraude. Nam Latiniſtae ſtulte interpretati ſunt *parabolatus:* ſcribae vero fraudulenti id mutarunt in παραβολευσάμενος. Si Graeci fuiſſent, ſcripſiſſent ſaltem παραβαλόμενος. Griesbachii fors eſt fortunatior, quam Wetſtenii. Nam eius Graecitas et fides in diſcrimen hoc loco adduci nequit. Fideliter enim exſcribit Wetſtenium. Argumentabatur autem ſic: Wetſtenius multo, quam ego, Graece eſt doctior. Sed is probavit παραβολευσάμενος. Ergo et mihi licet probare. Eodem modo de Bentleio ratiocinatus eſt Apocal. 12, 10. in vocabulo κατήγωρ. Vide huius editionis meae Vol. I. ſeu, evangelia pag. 686. nota 3.

III, 1. ὑμῖν δὲ] + τό. Τὸ omittit Baſil. II, 639. Habet cum aliis Damaſc. Id et poſtea inveni in Codd. Omittit Chryſ. XI, 274. e. 275. b. In uno eius Codice deeſt etiam prius ὑμῖν, et loco

γρ.' φειν

κοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν.
I. 3. [᾿Αρχή.] ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομὴ, οἱ
πνεύματι * θεοῦ λατρεύοντες, καὶ καυ-
χώμενοι ἐν χριστῷ ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ
4. πεποιθότες· καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποί-
θησιν

III, 3. 1. προσέρτιον τῶν Φώτων· ἀδελφοὶ, ἡμεῖς ἐσμὲν ἡ περιτομὴ, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες.

γράφειν, est λέγειν. v. P. Repetit Chryſ. VIII, 103. ubi deeſt ὑμῖν et τό. 189 ταῦτα γὰρ λέγειν ἐμοὶ — δὲ ἀσφ. 303. ſic, ſed τὰ αὐτὰ λέγειν. Cyrill. eodem modo II, 570. III, 1. 285. 381. IV, 128. 352. 508. 902. ταῦτα λέγειν. V, b. 166. Sed III, 633. γράφειν ὑμῖν. Λέγειν prorſus non notavit Wetſt. Ergo nec Griesb.

2. τὴν κατατομὴν] Ath. III, 27. τοὺς χοίρους, idque ibi etiam interpretatur. Ex Matth. 7, 6. hoc ibi aſſumſit.

3. θεῷ] θεοῦ. v. P. Birch. Sic et Ath. I, 523. Theodoret. 461. qui tamen alibi θεῷ habet, de quo vide Noeſſelt. Apud Chryſ. XI, 274. e. 276. a. c. ter editur θεῷ· ſed uterque Cod. Moſq. ter habent θεοῦ. v. VIII, 79. c. Praxapoſtoli hunc locum bis habent. Ergo bis θεοῦ. Wetſtenii, ergo etiam Griesbachii, Praxapoſtoli ſilent. Item alii aliorum omnium. Cyrill. V, b. 72. θεῷ. Θεοῦ poſtea etiam in pluribus Codd. inveni, θεῷ in nullo. Θεῷ ex proximo λατρεύειν ortum, per ſomnolentiam ſcribarum et negligentiam interpretum. Πνεῦμα θεοῦ opponitur τῇ τῆς σαρκὸς περιτομῇ, ἥτις καὶ αὐτὴ λατρεία ἦν ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ, μηδαμῶς δὲ ἐν τῇ νέᾳ. In Moſquenſi Cod. d. eſt θείῳ, ex qua interpretatione poſtea emergebat θεῷ. Propter quosdam Codices vide ſupra 2, 30.

θησιν καὶ ἐν σαρκί. εἴ τις δοκεῖ ἄλλος
πεποιθέναι ἐν σαρκὶ, ἐγὼ μᾶλλον· περι- 5.
τομὴ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς
Βενιαμὶν, ἑβραῖος ἐξ ἑβραίων, κατὰ νόμον
φαρισαῖος, κατὰ ζῆλον διώκων τὴν 6.
ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ
γενόμενος ἄμεμπτος. ἀλλ᾽ ἅτινα ἦν 7.
μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν χριστὸν
ζημίαν. ἀλλὰ * μενοῦν καὶ ἡγοῦμαι 8.
πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς
γνώσεως χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, δι᾽
ὃν [Ἀρχή.] τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ IA.
ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα χριστὸν κερδήσω,
Τέλος τῆς ε. [Τέλος.] καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων 9.
ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν
Τέλος τῶν φώτων. διὰ πίστεως χριστοῦ, [Τέλος.] τὴν ἐκ θεοῦ
δικαιο-

III, 8. IA. τῇ ϛ. τῆς κ. ἑβδ. [καὶ ἔν τισι φεβρουαρίου ι.] ἀδελφοὶ, τὰ πάντα ἐζημιώθην.

4. ἄλλος] — E. Basil. II, 349.

5. γένους] Theodoret. 461. habet etiam σπέρματος.

8. μενοῦν γε] μενοῦν καί. Ita postea in quinque reperi. Birch. in tribus. Sic et Chrys. XI, 284. e. 285. a. b. sed semel ἥγημαι. Negligenter notat Ath. II, 83. et 520. Basil. II, 349. μὲν οὖν καὶ — κυρίου ἡμῶν, δι᾽. Μὲν οὖν καὶ etiam 638. (ubi tamen in media oratione quaedam omittit.) 643. mox, τὰ πάντα, sed mox μου. 664. μὲν οὖν καὶ — τὰ πάντα.

9. πίστεως] + ἰησοῦ. E. Basil. II, 638. 664. χριστοῦ ἰησοῦ. 643.

10. δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει· τοῦ γνῶναι
αὐτὸν, καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως
αὐτοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημά-
των αὐτοῦ, συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ
11. αὐτοῦ· εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν
12. ἐξανάστασιν τῶν νεκρῶν. οὐχ ὅτι ἤδη
ἔλαβον,

10. τοῦ γνῶναι αὐτὸν] ad antecedentia refert Chryſ. XI, 285. e. I, 460. b. Sic et Codices aliqui.

συμμορφούμενος] συμμορφαζόμενος. E. Omnes mei, quinque etiam, quos poſtea vidi, vulgatum. Ita etiam Orig. I, 438. Baſil. II, 638. III, 28. ſed II, 159. συμμορφιζόμενος, ut apud Origenem variant Codices. Codices ſterquiliniarii A. D. B. συμμορφιζόμενος. De μορφίζω prorſus dubito. v. P. Elegantius etiam alterum genus Codicum φορτικῶν, ſcilicet F. G., exhibet συνφορτιζόμενος. G. quem ad manum habeo, habet: συνφορτειζομενος, et in Latino: co oneratus. Sic, duobus vocabulis. Nam Latiniſtae non nulli habent, *cooneratus*. Ergo ab *onus*, ſeu φορτίον, finxerunt verbum φορτίζω. Latiniſtae volebant fortaſſe, *coornatus*, quod apud iſtos ſcriptores occurrit. Niſi adeo voluerint, *cohonoratus*. Nam in Codd. Latinis ſaepe *h*. omittitur, ut contra falſo etiam additur. Inde etiam in N. Teſt. ab illis barbaris confuſa ſunt, *onere* et *honore*. Huc reſpiciens Cyrill. I, a. 403. habet συμμορφούμεθα. Vide etiam Orig. I, 438. nota e.

11. τῶν νεκρῶν] τὴν ἐκ νεκρῶν. E. Eleganter quidem. Ex meis tamen nullus. Ita tamen Codd. Chryſ. et editio XI, 287. a. b. d. v. P. Hoc cuilibet Graeco in mentem venire poterat. Vulgatum tamen Baſil. II, 638. ſed III, 28. τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν.

ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι· διώκω δὲ, εἰ
καὶ καταλάβω, ἐφ᾽ ᾧ καὶ κατελήφθην
ὑπὸ τοῦ χριστοῦ ἰησοῦ. ἀδελφοὶ, ἐγὼ 13.
ἐμαυτὸν * οὔπω λογίζομαι κατειληφέναι·
ἓν δὲ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς 14.
δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν
διώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως
τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ὅσοι οὖν 15.
τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως
φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκα-
λύψει. πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ 16.
αὐτῷ

12. ἔλαβον] + ἢ ἤδη δεδικαίωμαι. Wetstenii D. E. Elegantius etiam F. G. ἢ ἤδη δικαίωμαι. Ergone Graecum quoque est δικαίωμαι, loco δεδικαίωμαι; Ex dialecto mea. hoc est, Aeolica, inquit Griesbachius. Audio. Contra sunt mei omnes omnino Codices, ut credibile est. Mox Basil. II, 159. omittit τοῦ et ἰησοῦ.

13. ἐμαυτὸν οὐ] ἐμαυτὸν οὔπω. Sic et Basil. I, 372. II, 457. Saepius haec repetit Chrys. XI, 290. d. f. 291. aliquoties. I, 459. 461. Modo vero habet οὐ, modo οὔπω. Semel explicat οὐδέπω. οὔπω, praeter alios, Damasc. II, 201. 634. Scio tamen, alio in loco temere correctum esse οὔπω, loco οὐ, de quo suo loco monui.

14. τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλ.] Ita et Basil. II, 457. sed III, 125. τῶν ὄπισθεν ἐπιλ. Paulus modo cum genitivo, modo cum accusativo habet hoc verbum. Codices hic definiunt. Ath. I, 638. τῶν ὄπισθεν. 796. τοῖς μὲν ὄπισθεν — τοῖς δὲ ἔμπροσθεν. Attingit II, 620. Idem III, 37. exhibet: εἰς τὸ βραβεῖον.

αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.
17. συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοὶ, καὶ
σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς
18. ἔχετε τύπον ἡμᾶς. πολλοὶ γὰρ περι-
πατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν
δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ
19. σταυροῦ τοῦ χριστοῦ. ὧν τὸ τέλος ἀπώ-
λεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα
ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρο-
ΙΒ. 20. νοῦντες. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἡμῶν γὰρ Τέλος τῆς
τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ
καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον ἰησοῦν
21. χριστόν· ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα
τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι
αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης
αὐτοῦ,

III, 20. ΙΒ. τῶν ἁγίων ἱερομαρτύρων κλήμεντος ῥώμης καὶ πέτρου ἀλεξανδρείας· ἀδελφοὶ, ἡμῶν τὸ πολίτευμα.

16. κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν] — E. Ex meis nullus omittit. Ex Birchianis Vat. 1209. In alio Vat. tranſpoſita ſunt. Scilicet primo, ob ὁμοιοτέλευτα omiſſa, deinde alieno loco inſerta. Huc reſpicere videtur Baſil. II, 229. b. v. P.

19.] Sine varietate, ſed verſ. 18. negligenter refert Ath. II, 90.

20. οὐρανοῖς] οὐρανῷ. E. Baſil. II, 163. omiſſo, κύριον ἰησοῦν. Sed οὐρανοῖς 342. 350. 639. ubi et cetera habet. 640. 644. Attingit Ath. II, 57. ubi οὐρανῷ, ſed 90. οὐρανοῖς.

21. εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ] — E. Omittunt A. B. D. F. G. Habent omnes mei. Recitat Baſil. II, 639. Chryſ.

αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι
αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἑαυτῷ τὰ πάντα.

3. παραινέσεις ἰδίαι τινῶν καὶ κοιναὶ πάντων.

Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπό- IV, 1.
θητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτω
στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί. εὐοδίαν 2.
παρακαλῶ, καὶ συντύχην παρακαλῶ τὸ
αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ· * ναὶ ἐρωτῶ καὶ 3.
σε σύζυγε γνήσιε, συλλαμβάνου αὐταῖς,
αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι,
μετὰ καὶ κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνερ-
γῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς·
Τέλος τῶν ἁγίων. [Τέλος.] [Ἀρχή.] χαίρετε ἐν κυρίῳ 4. ΙΓ.
πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. τὸ ἐπιει- 5.
κὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις· ὁ
κύριος ἐγγύς. μηδὲν μεριμνᾶτε· ἀλλ' ἐν 6.
παντὶ

IV, 4. ΙΓ. τῇ κυριακῇ τῶν βαΐων, [ἐν ἄλλοις, τῆς βαϊαφόρου.] ἀδελφοί, χαίρετε ἐν κυρίῳ.

Chryf. XI, 297. c. 299. f. X, 370. d. 386. IX, 584. Omittit Cyrill. V, a. 284. V, b. 137. III, 346. IV, 819. Habet V, b. 369. Apud Ath. I, 742. variant Codd. deeft 818. Sed hic eft etiam σχῆμα, loco σῶμα.

ἑαυτῷ] αὐτῷ. A.

IV, 2. εὐοδίαν] Alii εὐωδίαν. Utraque forma Graeca. Εὐοδίαν et ipfe probo, propter Codices.

3. καὶ ἐρωτῶ] ναὶ ἐρωτῶ. v. P.

παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ
εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω
7. πρὸς τὸν Θεόν. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ,
ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς
καρδίας

7. ὑπερέχουσα] Ita etiam Basil. I, 396. Chrys. XI, 304. 305. 316. Sed II, 250. c. ἀλλαχοῦ δὲ (παῦλος λέγει,) καὶ τὸν νοῦν ἡμῶν ὑπερβαίνειν, οὑτωσὶ λέγων· (ergo ipsissima verba Pauli.) ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερβαίνουσα πάντα νοῦν. Jam si quis ita argumentari velit: Si Patrum auctoritas ullo in loco contra probos Codices potest valere, valere certe debet, cum locum de industria interpretantur, cum inde argumentantur, cum contra haereticos disputant, cum nominatim Evangelistam aut Apostolum indicant, cum bis, ter ac pluries eodem modo recitant, cum plures eundem locum eodem modo referunt, cum diserte Codices N. Test. depravatos esse, monent etc. Atqui ab exemplis contrariis vel ex hac editione doceri potest, eos nec in his valere. Quid ergo valebunt, cum memoriter, cum obiter ac negligenter, cum, ut Photius de Clemente Alexandrino et Origene dicit, συγκεχυμένως, ὥσπερ ἔμπληκτοι, καὶ παραλογώτατα loca litterum sacrarum referunt? Res ergo semper redit, non ad scripta Patrum, nec ad Caii et Titii theologiam dogmaticam, moralem, exegeticam, mysticam, apocalypticam, novam, mirabilem atque inauditam, verum ad Codices N. Test., sed ad probos, non ad sterquiliniarios, non ad interpolatos ex sic dictis *versionibus*, iisque puerilibus, non, ad data opera, ad fraudem compositos, non ad lucrandae pecuniolae caussa ab impostoribus scriptos, non ad eos, quos homines Graecarum litterarum prorsus ignari exararunt, adeoque in-

numera-

καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν χριστῷ ἰησοῦ. τὸ λοιπὸν, ἀδελφοὶ, ὅσα 8.
ἐστὶν

numerabilibus vitiis inquinarunt. Qui vero ſunt iſti Codices probi? Scilicet, qui nec ex interpretibus, nec ex ſcholiis et ſic dictis catenis, nec denique ex lectionariis interpolati ſunt. Eius generis Codex nullibi, ne unus quidem, ſicuti nec homo perfectiſſima corporis ſanitate praeditus, reperitur. Meliores tamen atque optimi facile dignoſcuntur, interpretibus et lectionariis cum ceteris perpetui textus Codicibus comparandis. Quin etiam diſſenſus eiusdem generis Codicum inter ſeſe, falſum et verum arguit. Ergo attendendum, qui ſint, exempli cauſſa, Codices Chryſoſtomi, qui Theophylacti, qui Euthymii, qui Oecumenii, qui Damaſceni, qui cuiusvis generis catenarum, qui ſcholiorum, qui diverſi generis lectionariorum etc. Itaque etiam ab editoribus omnibus accurate notandum erat, e quo genere eſſent Codices ſinguli, quod tamen, et rariſſime, et a paucis factum eſt. Non propter criticos, nec propter ceteros viros eruditos, ſed propter iuvenes, qui aliquando gruis ad exemplum gulae cenſorum, tanquam luporum, colli longitudinem credere ac N. Teſtamento periculoſam medicinam facere voluerint, moneo, ne iſtam medicinam iuſto difficiliorem et periculoſiorem arbitrentur. Sola opus eſt attentione ea, de qua modo dixi. Etenim ne duos quidem eiusdem generis Codices inveni, qui ubique eodem modo corrupti eſſent. Ergo alter alterum erroris arguit. Comparandis vero diverſi generis Codicibus pluribus patet, uter eorum in errore verſetur. Difficultas ergo haud ita magna eſt. Sed nec periculum viro conſtanti admodum metuendum. Tuto enim retrahere collum licet. Nam lupi illi, hoc eſt, iracundi et
rabidi

ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα
ἁγνὰ, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ
τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα
9. λογίζεσθε. ἃ καὶ ἐμάθετε, καὶ παρελά-
βετε, καὶ ἠκούσατε, καὶ εἴδετε ἐν ἐμοὶ,
ταῦτα πράσσετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης
ἔσαι μεθ' ὑμῶν. [Τέλος.] Τέλος τῶν βαίων.

Ζ. ἀποδοχὴ τῆς ἀποσαλείσης αὐτῷ διακονίας.

ΙΔ. 10. [Ἀρχή.] ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως,
ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ
φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε
11. δέ. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ
γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης εἶναι.
12. οἶδα * καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισ-
σεύειν·

IV, 10. ΙΔ. τῇ β. τῆς κα. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἐχάρην ἐν κυρίῳ.

rabidi librorum cenſores, ſemel aperto rictu dentes rurſus occludere nequeunt. Fruſtra ergo atque inaniter hiant, ac tandem ipſi infames fama pereunt.

νοήματα] Theodoretus et hoc, et ὀνόματα. v. 467. Ex Wetſt. F. et G. notatur σώματα. Atque ita profecto eſt in G. et in Latino eius, *corpora*. Huiusmodi varietates nullus meorum Codicum agnoſcit.

12. οἶδα δὲ] οἶδα καί. Ita poſtea in quinque inveni. Credo, δὲ clam illatum eſſe a Beza. Pro καὶ quatuor notat Birch. Miror Damaſc. καὶ non ſolum II, 204. ſed et 364. quanquam hic ἐγὼ interponit.

σεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι
καὶ χορτάζεσθαι, καὶ πεινᾷν, καὶ περισ-
σεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. πάντα ἰσχύω ἐν 13.
τῷ ἐνδυναμοῦντί με χριστῷ. πλὴν καλῶς 14.
ἐποιήσατε, συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλί-
ψει. οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, 15.
ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον
ἀπὸ μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία
ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως,
εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι· ὅτι καὶ ἐν θεσσαλο- 16.
νίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι
ἐπέμψατε. οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, 17.
ἀλλ'

13. χριστῷ] — E. Habent mei omnes, ac praeter alios Baſil. I, 171. 368. 448. II, 498. 633. Ath. III, 37. Damaſc. utroque loco. Cyrill. I, a. 140. 148. II, 142. 683. III, 577. V, b. 35. ἰησοῦ χριστοῦ. Ath. II, 68.

15. ὅτε ἐξῆλθον] Ath. II, 322. ἐξελθόντος μου, ubi alia etiam mutat.

16. εἰς τὴν χρείαν] εἰς in textu deeſt, ſed eſt in ſchol. Oecum. II, 110. εἰς cum meis omnibus ſervant etiam Codd. Oecum. Τὰς χρείας habet Chryſ. XI, 314. a. b. idque adeo urget. Sic ergo etiam ſemel in ſcholio Oecum. l. l. d. Contra ſunt ceteri Codd. ac mei omnes. Ergo etiam ipſe Chryſ. vulgatum habet XI, 191. f. 673. e. Pagina ergo 314. concionabatur Chryſoſtomus, pagina 191. 673. inſpiciebat epiſtolam Pauli, aut ſaltem non opus habebat numero plurali. Conſulto id hic monui, quod hic de nullo dogmate ſermo eſt. Tamen Chryſoſtomus priore loco data opera haec interpretabatur.

ἀλλ᾽ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν, τὸν πλεονάζοντα
18. εἰς λόγον ὑμῶν. ἀπέχω δὲ πάντα, καὶ
περισσεύω· πεπλήρωμαι, δεξάμενος παρὰ
ἐπαφροδίτου τὰ παρ᾽ ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας,
19. θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ θεῷ. ὁ δὲ
θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν
κατὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, ἐν δόξῃ, ἐν
20. χριστῷ ἰησοῦ. τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ
ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
21. ἀμήν. ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν
χριστῷ ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν
22. ἐμοὶ ἀδελφοί. ἀσπάζονται ὑμᾶς πάν-
τες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς καίσα-
23. ρος οἰκίας. ἡ χάρις τοῦ κυρίου * ἰησοῦ
χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. [Τέλος.] Τέλος τῆς β.

Πρὸς Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης δι᾽ ἐπαφροδίτου. στίχων σῃ.

19. πληρώσει] πληρώσαι. E.

χρείαν] Hic adeo etiam Criticum agit Chryſoſtomus. Triplicem ergo lectionem memorat, χάριν, χαρὰν, χρείαν, quod poſtremum probat. XI, 315. d. Hanc criſin eſſe homileticam et temporariam, ſciebant reliqui interpretes. Ergo nec memorarunt. In meis Codd nullum eſt veſtigium vocabuli χάριν et χαράν. χρείαν etiam Cyrill. V, a. 375.

23. κυρίου ἡμῶν] ἡμῶν — A.

πάντων] τοῦ πνεύματος. E. Ἀμὴν ſilentio tranſit Chryſ. XI, 316. e. quod nulla interpretatione indigebat.

Η

Πρὸς Κολασσαεῖς

Ἐπιστολή.

['Αρχή.] Παῦλος ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ I. 1. A.
διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ τιμόθεος ὁ ἀδελ-
φὸς, τοῖς ἐν * κολασσαῖς ἁγίοις καὶ 2.
πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ. ['Αρχή.] χάρις B.
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ, πατρὸς ἡμῶν, καὶ
Ὑπέρβα τῆς γ· κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. [Ὑπέρβα.]

A.

I, 1. A. τῇ γ. τῆς κα. ἑβδ. ἐν ἄλλῳ σαββάτῳ λα. παῦλος ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ.

I, 2. B. σαββάτῳ λα. ἀδελφοὶ, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ.

I, 2. κολασσαῖς] Maximo confenfu mei Codices, et in indicibus, et hic, κολασσαῖς exhibent. In aliis tamen fcriptoribus legitur κολοσσαὶ et κολοσαί. v. Wetft. Hanc urbem poftea dictam effe χῶναι, ad h. l. monent recentiores Graeci interpretes. Iidem affirmant, et hanc, et eam, quae eft ad Ephefios, eodem tempore miffam effe per Tychicum, ac maximam effe inter utramque fimilitudinem.

καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ] — E. Ex quinque Co-
dici-

Α. ἐυχαριστία ὑπὲρ κολασσαέων οἰκειωθέντων θεῷ ἐπ' ἐλπίδι.

3. ἐυχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν

dicibus, quos poſtea conſului, nullus omittit, quod eo notabilius eſt, cum inter eos ſit Cod. Theophyl. Oecum. et tertius cum ſcholiis, ex Chryſ. Theophyl. et Oecum. excerptis. Ex XI. Codd. prioris editionis meae, qui hunc totum locum exhibent: nec enim haec pars in omnis generis lectionariis legitur: omittunt ſoli tres, nominatim 1. Chryſoſtomi, d. Theophylacti et g. Damaſceni. Cur hi tres haec omittant, intelligitur ex Chryſ. v. P. Codici d. et editioni Theophyl. Lond. repugnat Cod. Aug. 8. ac rurſus Cod. g. repugnat edit. Damaſc. II, 205. Reliqui ergo Codices omnes, tam textus perpetui, cum et ſine ſcholiis, quam Praxapoſtoli haec ſervant. In Cod. Oecum. Aug. 8. non ad verſum ſecundum, ſed ad verſum tertium, (τῷ θεῷ καὶ πατρὶ,) legitur ſcholium, quod cum in edito, (II, 117. c.) tam in Graeco, quam in Latino corruptum ſit, ex Codice iſto hic reddidi: ἐμοὶ δοκεῖ πάντα ἐπὶ τὸν πατέρα ἀνατιθέναι, ὡς μὴ εὐθέως αὐτοῖς προςῆναι, (Voluit προσστῆναι. Sed ſaepe in his omittitur σ, ut in προσσχών. Λόγος autem dicitur προσίστασθαι ταῖς ἀκοαῖς, τοῖς ἀκούουσι, *qui moleſte ad aures accedit.*) τὸν λόγον, νηπίοις οὖσι, διὰ δὲ τῆς συνεχείας τῆς προσευχῆς, τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην δηλοῖ. Ita Cod. fol. σοη. pag. 1. Hoc vero ipſo ſcholio poterat aliquis abuti, ut tolleret iſta. Sed tam in Cod. quam in edit., refertur ad verſum 3. quod ſatis quoque docet vocabulum προσευχῆς. Vide etiam Chryſ. XI, 324. b. ubi tamen προστιθέναι ſenſu caret. Oportet eſſe προσστῆναι, aut προσίστασθαι. Idem, qui auctor fuit, ut Epheſ. 1, 1. dubitaretur de τοῖς

ἁγίοις

ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι· ἀκούσαντες τὴν πίστιν 4. ὑμῶν

ἁγίοις. (Vide ad h. l. meam animadversionem:) is etiam auctor fuit, ut de his dubitaretur, scilicet Origenes, eo in loco, ubi sine ullo consilio initia epistolarum Pauli memoriter recitat et inter se comparat. Vide in interpretatione Rufini IV, 467. col. 2. E. Eum ergo h. l. temere secutus est Chrysostomus Theodoretus, et Origenem, et Chrysostomum legerat, quos ipse appellat pag. 1. 2. τοὺς τῆς οἰκουμένης φωστῆρας. Tamen eorum auctoritate hic non est motus v. pag. 473. et ad istum locum Noesseltium. Ex mente Origenis l. l. tollenda quoque sunt: 1. Thess. 1, 1. ἀπὸ θεοῦ — χριστοῦ, et Tit. 1, 4. ἔλεος et κυρίου, ante ἰησοῦ. Ipse Origenes sensit praestantiam animadversionis suae. Addit enim ibid. 468. col. 1. a. haec: *quamvis curiosior* (περιεργοτέρα.) *videatur huiusmodi animadversio* etc. Hanc Origenis *curiositatem*, περιεργίαν, hoc est, ut ego interpretor, ἐμβροντησίαν, ipse adeo Hieronymus reprehendit ad Ephes. 1, 1. *Quidam curiosius* etc. Cum mei Praxapostoli b. et e. hunc versum bis habeant, in duabus diversis lectionibus, ego autem nullum defectum notarim, per se intelligitur, eos haec verba bis habere. Examinemus iam omnes omnium editorum Praxapostolos seu Apostolos. Apud neminem quicquam reperias, nisi apud Wetst. qui habet: *Apost.* 2. hoc est, *Lectionarium Cottonianum.* Wetstenius ergo, uti per totum novum testamentum, ita etiam hic, lectores dubios relinquit, utrum *semel*, an *bis* omittat. Nullibi enim apud eum reperitur in talibus *bis, ter, quater.* Eadem negligentia Bengelius examinavit Evangeliarium Augustanum. Erant ergo editores non minus *curiosi*, vel potius, *negligen-*

ὑμῶν ἐν χριςῷ ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην,
5. τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, διὰ τὴν
ἐλπίδα, τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς
6. ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, τοῦ παρόντος
εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ·
καὶ ἔςι καρποφορούμενον, καθὼς καὶ ἐν
ὑμῖν,

negligentes et *temerarii*, quam divinus Origenes. Ego, modo Wittenbergae degens, ſcio, quo folio iſtae duae lectiones Moſquae in Codd. b. et e. legantur. Sciunt vero etiam omnes, qui intuentur editionem priorem meam pag. XIX.

4. Aliqui, omiſſo τὴν, poſt ἀγάπην, aliqui poſt ἁγίους, addunt: ἣν ἔχετε. E.

6. καρποφορούμενον] + καὶ αὐξανόμενον. E. Chryſ. XI, 325. a. id non ſolum invexit ex verſ. 10. verum etiam interpretatus eſt. Eum alii ſecuti ſunt. Sunt vero adeo Codices, qui καὶ αὐξανόμενον in textu omittant, cum tamen Chryſoſtomi ſcholium adjectum habeant, ut Aug. 6. ubi ita eſt: ἔςι, φησὶ, καρποφορούμενον, τοῖς ἔργοις· αὐξανόμενον δὲ, ἐκ τοῦ πολλοὺς προσιέναι. τοῦτο γὰρ καρπὸς καὶ αὔξησις εὐαγγελίου, τὸ πολλοὺς ποιεῖν μαθητάς. Καρπὸς et αὔξησις eſt ex καρποφορούμενον et αὐξανόμενον, ut ὀφειλὴ, ex ὀφειλομένην 1. Cor. 7, 3. Hic tamen nemo ita ſtultus fuit, ut καρπὸς et αὔξησις, ut in loco ad Corinthios, in textum recipere voluerit. Chryſ. VII, 724. d. rurſus addens, καὶ αὐξανόμενον, copulat hunc verſum cum verſu 23. addens: ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Item IX, 738. b. κολασσαεῦσιν ἔλεγεν· ὅτι ἐςὶ καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν παντὶ κόσμῳ. et X,

344.

Ἀρξου τῆς γ. ὑμῖν, [Ἀρξου.] ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠκούσατε
καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀλη-
Τέλος τοῦ σαββάτου. θείᾳ· [Τέλος.] καθὼς καὶ ἐμάθετε 7.
ἀπὸ ἐπαφρᾶ, τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου
ἡμῶν, ὅς ἐϛι πιϛὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος
τοῦ χριϛοῦ· ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν 8.
ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

B. εὐχὴ περὶ αὐτῶν εἰς σοφίαν πρακτικὴν, εἰς δύναμιν ὑπομονῆς, σὺν εὐχαριϛίᾳ τῆς οἰκειώσεως τῆς ἐν καθάρσει.

διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠκού- 9.
σαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχό-
μενοι, καὶ αἰτούμενοι, ἵνα πληρωθῆτε τὴν
ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ
σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ· περιπα- 10.
τῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν
ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρπο-
φοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνω-
σιν τοῦ θεοῦ, ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμού- 11.
μενοι

344. d. κολασσαεῦσι γράφων ἔλεγε· καθώς ἐϛι καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, περὶ τοῦ εὐαγγελίου λέγων. v. P.

καὶ ἐπέγνωτε] errore typothetae abſunt in edit. Gregor.

10. εἰς τὴν ἐπίγνωσιν] ἐν τῇ ἐπιγνώσει. E. Ita Chryſ. XI, 333. b. 334. a. 335. c. d. bis. Ergo quinquies, cum locum de induſtria interpretatur. Atque ita ſolus habet meus Cod. Moſq. Chryſ. ι. Cyrill. V, a. 286. τῇ ἐπιγνώσει.

μενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ,
εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ
Γ. 12. χαρᾶς. [Τέλος.] [Ἀρχή.] εὐχαριστοῦντες Τέλος τῆς γ.
τῷ πατρὶ, τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν
μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί·
13. ὃς ἐῤῥύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ
σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν
τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ·

Γ.

I, 12. Γ. κυριακῇ κη. ἀδελφοὶ, εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τῷ.

12. τῷ πατρὶ] τῷ θεῷ. E. τῷ θεῷ καὶ πατρὶ. C. v. P. Τῷ θεῷ· καὶ πατρὶ, *in principio, perſpicuitatis cauſſa*, Ath. I, 175. qui haec ad fin. verſ. 17. ſine varietate notat, omiſſis tamen verſu 14. διὰ τοῦ αἵμ. αὐτοῦ, quae nos excluſimus. Τῷ θεῷ ſolum habet Chryſ. XI, 335. e. f. Quid hic de Praxapoſtolis editores omnes ante me? — Nihil. Vide hic indicem lectionis. Τῷ θεῷ καὶ πατρί. Cyrill, V, a. 286. 371. (non, 375.) Idem habet εὐχαριστοῦμεν, ut Praxapoſtoli. Τῷ θεῷ καὶ πατρί. 708, ubi usque ad fin. verſ. 20, recitat. V, d. 36. ad fin, verſ. 20. II, 699. Τῷ πατρί ſolum V, a. 368. ſed, ἐν τῷ κλήρῳ ἐν τῷ φωτί. Τῷ πατρί. V, d. 109. (non, 209) ubi ad fin. verſ. 20. recitat. 142. Sic etiam VI, a. 137. 197. Baſil. I, 17. τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, et mox, ἐν τῇ μερίδι. Sed II, 471. ubi longiorem locum accuratius recitat, nulla eſt varietas.

ἱκανώσαντι] καλέσαντι. E. Ita infimi Codices apud Wetſt. et Birch.

13.] Cyrill. V, a. 387. ἐξείλετο γὰρ ἡμᾶς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ, ὥς γοῦν ὁ θεσπέσιος ἔφη παῦλος, ἐκ τῆς ἐξουσίας — βασιλείαν τῆς ἀγάπης τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ φωτί. In aliis locis, hic laudatis, vulgatum habet. Etiam III, 435. V, a. 381.

Γ. περὶ τῆς ἐν χριςῷ κτίσεως καὶ ἀνακτίσεως τῆς κατὰ συνάφειαν Θεοῦ.

ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, * τὴν ἄφε- 14.
σιν τῶν ἁμαρτιῶν· ὅς ἐςιν εἰκὼν τοῦ 15.
Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης
κτίσεως· ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, 16.
τὰ

14. *ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ*] *ἀπολύτρωσιν.* Cyrill. V, a. 286. *ἀπολύτρωσιν καὶ.* Omiſſo *καὶ.* 371. 708. V, d. 36. 109. 143. VI, a. 137. ſed 197. omittit etiam, *τὴν ἄφεσιν.* Rurſus ſolum *ἀπολύτρωσιν*, ſervato *τὴν ἄφεσιν.* V, a. 381. V, b. 103. Baſil. II, 648. *ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων.* *Διὰ τοῦ αἵματος*, omittit etiam Chryſ. XI, 337. e. f. Theodoretus ſolum *αὐτοῦ* omittit. 476. Iſta repetita videntur, aut ex verſ. 20. aut ex Epheſ. 1, 7. Omittit, praeter alios Codices, etiam Aug. 6. in textu. Tamen in ſcholio habet: *τῷ αἵματι αὐτοῦ ἄφεσιν ἐργασάμενος.* v. P. *Patres*, (ut ex pluribus vel huius ſolius capitis locis cognovimus,) *tanquam critici*, ſimiles ſunt *perductoribus Plautinis.* Recte ergo ille apud Plautum in Moſtell. verſ. 161. *intro eo* (non, *ad aedes*, ſed *ad Codices*,) *ſine perductore.*

15. *ὅς ἐςι* ad verſ. 17. *πρὸ πάντων*] Sine varietate Ath. I, 406. Idem hunc locum ſaepius habet, et ubique, *τοῦ Θεοῦ.* Sed I, 558. deliberato exhibet, *εἰκὼν τοῦ πατρὸς*, oratione ita ibi poſtulante. Huiuscemodi loca notanda ſunt. In Athanaſio, Cyrillo, Chryſoſtomo haec facile corriguntur ex aliis eorundem locis, in aliis, quorum pauciora ſcripta habemus, haec corrigenda ſunt ex probatis N. Teſtamenti Codicibus. Idem Ath. II, 487. Paulo tribuit, *τὰ πάντα ἐν αὐτῷ ἔκτισαι.*

16.] Baſil. I, 5. *τὰ πάντα, εἴτε ὁρατὰ, εἴτε ἀόρατα* — ἐξου-

τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς,
τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι,
εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαὶ, εἴτε ἐξουσίαι·
τὰ πάντα διʼ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται·
17. καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν
Δ. 18. αὐτῷ συνέστηκε· [Τέλος.] καὶ αὐτός [Ἀρχή.] Τέλος ἔν
ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, τισι.
ὅς ἐστιν ἀρχὴ, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν,
ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων.
19. [Τέλος.] ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ Τέλος τῆς
πλήρωμα κυριακῆς

I, 18. Δ. τῇ δ. τῆς κα. ἑβδ. καὶ προεόρτιον τῶν φώτων. ἀδελφοὶ, χριστός ἐστιν ἡ κεφαλή.

ἐξουσίαι, εἴτε δυνάμεις, εἴτε ἀγγέλων στρατιαὶ, εἴτε ἀρχαγγέλων ἐπιστασίαι. Ex *recensione Postillali!* Ex hoc versu laudat Ath. III, 10. ἐν ᾧ τὰ πάντα ἐκτίσθησαν.

17.] De versu 15. ad 17. disputat Basil. I, 292. diserto hoc versu notans ἐστι.

18. ἀρχὴ] ἀπαρχή. E. Ex 1. Cor. 15, 20. v. P. et Chrys. XI, 345. e. f. 346. a. ubi ἀπαρχὴ interpretatur et urget. ἀρχὴ et ἀπαρχὴ in schol. Oecum. II, 122. a. Cyrillus locis laudatis aliquoties vulgatum habet, sed V, b. 160. ἀπαρχὴ, quasi de suo. Ibid. 244. V, c. 187. ἀπαρχὴ, sed ex 1. Cor. 15, 20. Additur enim, τῶν κεκοιμημένων. Praeterea ἀρχὴ habet V, a. 765. sed ἐν ἀρχῇ. V, b. 103. Ἀρχὴ servat etiam Ath I, 422. Solum, ἐν ἀρχῇ, ex Cyrillo, sine nota voluminis et paginae, notavit Griesbachius pag. 128. Hoc ergo est, ut ipse ait, *ad fidem Patrum emendare* N. Testamentum! Indignor! Vide mox.

πλήρωμα κατοικῆσαι· καὶ δι᾽ αὐτοῦ 20.
ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτὸν,
εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σαυροῦ
αὐτοῦ, δι᾽ αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε
τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Δ. περὶ ἐθνῶν προσαγωγῆς τῆς ἐν σώματι χριστοῦ καὶ πάθει διὰ πίστεως.

καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους 21.
καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις
τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν,
ἐν

19. πλήρωμα] + δι᾽ αὐτοῦ. E. Cyrill. V, a. 709. omittit V, d. 36. 109. 143. ſed VI, a. 197. πλήρωμα τῆς θεότητος κατοικῆσαι σωματικῶς. Quid hic ex Cyrillo Griesbachius? — Nihil. Verum ſatius eſt, huiuscemodi Criticum ſilentio praetermittere.

20. ἀποκαταλλάξαι] καταλλάξαι. E. Cyrill. V, d. 36. alibi vulgatum. Ath. I, 544. ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα ἐν αὐτῷ, εἰρηνοποιήσας τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Vide ibid. 915.

δι᾽ αὐτοῦ poſterius] — E. Cyrill. V, a. 709. V, d. 109. 143. VI, a. 197. αἵματος τοῦ διὰ σαυροῦ αὐτοῦ, εἴτε. V, d. 36. Chryſoſtomus habet iſtud et omittit. XI, 345. f. 346. aliquoties. Baſil. I, 175. haec attingens, habet: τὸν εἰρηνοποιήσαντα τὰ πάντα διὰ τοῦ σαυροῦ, εἴτε τὰ ἐπί. Rurſus attingit 191.

21.] v. P. et Chryſ. XI, 350. c. d. Cum Epheſ. 2, 16. confundit II, 395. Vocabulum ἀποκατήλλαξε mirabiliter ſcribae aliqui vexarunt. Ἀπήλλαξεν eſt ex Chryſ. l. l. qui tamen vulgatum habet 351. b. v. Wetſt. Birch.

22. ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, διὰ
τοῦ θανάτου, παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους
καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον
23. αὐτοῦ. [Τέλος.] εἴγε ἐπιμένετε τῇ πίστει Τέλος τῶν φώτων.
τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετα-
κινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου,
οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ
κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν· οὗ ἐγενόμην
ἐγὼ παῦλος διάκονος. [Τέλος.] Τέλος τῆς δ.

Ε. περὶ τῆς διὰ τῶν πόνων αὐτοῦ διδαχῆς ἀνακτικῆς εἰς παράστασιν θεοῦ.

Ε. 24. [Ἀρχή.] νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου
ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερή-
ματα τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ
σαρκί μου, ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν
ἡ

I, 24. Ε. τῇ ε. τῆς κα. ἑβδ. [ἔν τισι, σεπτεμβρίου ιβ. τοῦ ἁγίου αὐτονόμου καὶ εἰς ἄλλους ἁγίους.] ἀδελφοὶ, νῦν χαίρω ἐν τοῖς.

23.] Aliqui Codd. Wetſt. in diverſis locis, quod ipſum corruptionem arguit, hic addunt, κῆρυξ, κῆρυξ καὶ ἀπόστολος, κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καί. Ab illis appendicibus liberi ſunt mei omnes. v. Wetſt. Mill.

24. παθήμασί μου] μου — A. Multoties haec laudat Chryſoſtomus, ſed loca cumulare nolui. Μου ſervat Cyrill. V, d. 71. qui hic usque ad verſ. 28. laudat.

ὅ ἐστιν] ὅς ἐστιν. E. Wetſt. Codd. C. D. E. 1. etc. Sic contra verſu 27. loco ὅς, habent ὅ. A. F. G. v. P. Ex huiusmodi Codicibus ſterquiliniariis ergo iudicare licet de lectionibus ὅς et ὅ,

ἡ ἐκκλησία· ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος 25.
κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ, τὴν δοθεῖ-
σάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ· τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμ- 26.
μένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν,
νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ·
οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι, * τί τὸ 27.
πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν
τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς
τῆς δόξης· ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, 28.
νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδά-
σκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ,
ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον
ἐν

26. ἐφανερώθη] Dicendum erat, φανερωθέν. Vulgatum tamen cum Chrys. XI, 358. et aliis habet Cyrill. l. l. Cod. Aug. 6. in textu etiam vulgatum, tamen in scholio Pseudo-Oecum. fol. σπα. pag. 2. φανερωθὲν, unde venit, ut alia plura, in Wetst. Codd. D. E. Quomodo ergo huiuscemodi Codices aut hic, aut ullo alio in loco valere possunt contra incorruptos?

27. τίς ὁ πλοῦτος] τί τὸ πλοῦτος. Vulg. Cyrill. V, d. 71.

τούτου] αὐτοῦ. E. Cyrill. l. l. τοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅ ἐστιν ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπὶς, ἡ εἰς χριστόν. Clem. Alex. 577. Quis sanae mentis homo hoc probavit? Immo Griesbachius, *recensionis* Alexandrinae auctor, ne quidem memoravit p. 128.

ἐν ὑμῖν] ἐν ἡμῖν. E. Cyrill. l. l.

28. πάντα ἄνθρωπον secundum] — E. Ex meis solus Oecum. Aug. 6. omittit. Sic rursus Wetst. D. E. F. G.

29. ἐν χριστῷ ἰησοῦ· εἰς ὃ καὶ κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ, τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

ϛ. περὶ τοῦ μὴ ὑπάγεσθαι ἀνθρωπίνῃ σοφίᾳ ἀπατηλῇ. τοὺς ἐν χριστῷ τὴν σοφίαν ἔχοντας.

ϛ II, 1. [Ἀρχή.] Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι, ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ ὑμῶν, [Τέλος.] καὶ τῶν Τέλος τῆς ϛ.
ἐν λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ ἑωράκασι τὸ πρόσω-

II, 1. ϛ. τῇ ϛ'. τῆς κα. ἑβδ. ἀδελφοὶ, θέλω ὑμᾶς.

F. G. Poterat ſane abeſſe ſecundo ac tertio loco. Sed Paulus conſulto διισχυριζόμενος ita dixit. Totum hoc, καὶ διδάσκ. πάντα ἄνθρωπον omittit Clem. Alex. 577. Mox idem, ἐν πάσῃ σοφίᾳ. Ergo: *in omnibus ſapientia.*

ἰησοῦ] — E. Ex meis unus, et ex Birchianis unus omittit. Meus fortaſſe caſu, reliqui, nimirum A. B. C. D. E. F. G. qui ſunt ſterquiliniarii, propter S. Hilarium, qui criticorum occidentalium princeps fuit. Omittit etiam Clem. Alex. 277. 577. Servat cum aliis Baſil. II, 421.

29. ἀγωνιζόμενος] + μετὰ πολλῆς τῆς σπουδῆς. E. Chryſ. XI, 360. a. ubi hunc locum de induſtria interpretatur. Quin etiam explicat: τουτέστι, μετὰ πολλῆς τῆς ἀγρυπνίας. Tam ſedulus ergo eſt interpres Chryſoſtomus, ut non ſolum Pauli, ſed et ſua verba interpretetur, idque non ſolum hic ſed in locis pluribus, aliis, uti propemodum ad faſtidium lectorum monuimus.

II, 1. ἔχω — καὶ ὅσοι] ἔχων — καὶ πάντων ὅσοι. E. Cyrill. V, a. 287.

ἑωράκασι] Weſt. C. D. E. ἑορακασι. Eiusdem Codd.

πρόσωπόν μου ἐν σαρκί· ἵνα παρακλη- 2.
θῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντων
ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς πάντα πλοῦτον τῆς
πληροφορίας τῆς συνέσεως εἰς ἐπίγνωσιν
τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ
τοῦ

Codd. A. B. D. ἑώρακαν. v. Birch. Posterius semel etiam notatur ex Theodoret. 483.

2. παρακληθῶσιν] πληρωθῶσιν. E. Damasc. Contra sunt reliqui omnes et meus Damasceni g.

συμβιβασθέντων] συμβιβασθέντες. E. Ita Cyrill. l. l. Ex meis solus f. Chrysost. XI, 360. c. e. Idem approbat schol. Oecum. II, 128. b. c. Nec dissentit Cod. Aug. 6. fol. σπβ. pag. 1. Mosquensis tamen Oecum. Cod. n. quod isti scholiastae, ut interpreti, licebat, explicat per *nominativum*, οἷον ἑνωθέντες. Chrys. XI, 360. d. ἵνα ἑνωθῶσι. v. P. Hesychii glossa non spectat hunc locum, quod ex interpretatione apparet. Explicat enim, διδαχθέντες, διαλεχθέντες, quae adeo inter se sunt dissimilia, cum prius *passive*, posterius *active* dicatur. Forte ergo scripserat διελεγχθέντες.

καὶ εἰς πάντα πλοῦτον] εἰς πᾶν τὸ πλῆθος. E. Cyrill. l. l.

καὶ πατρὸς] — E. Cyrill. l. l. et mox, καὶ χριστοῦ. Καὶ πατρὸς καὶ τοῦ χριστοῦ, ex meis omnibus unus tantum omittit. Forte quia supra 1, 2. Origenes, seu Rufinus, et Chrysostomus ista iusserant omitti. Cod. Aug. 6. hic in scholio interrogat: τί δὲ πατρὸς καὶ υἱοῦ μυστήριον; Καὶ solum, ante πατρὸς, omittit Chrys. XI, 360. c. 361. a. ubi diserte est: καὶ τοῦ χριστοῦ.

3. τοῦ χριστοῦ· ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυ-
ροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυ-
4. φοι. τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μή τις ὑμᾶς
5. παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. εἰ γὰρ
καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι
σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν
τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς χρι-
6. στὸν πίστεως ὑμῶν. ὡς οὖν παρελάβετε
τὸν χριστὸν ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περι-
7. πατεῖτε· ἐῤῥιζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμε-
νοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει,
καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ
Ζ. 8. ἐν εὐχαριστίᾳ. [Τέλος.] [Ἀρχή.] βλέπετε, Τέλος τῆς ς.
μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς
φιλοσο-

II, 8. Ζ. σαββάτῳ λβ. καὶ ἰαννουαρίου α. ἡ περιτομὴ τοῦ χριστοῦ καὶ μνήμη τοῦ ἁγίου βασιλείου· ἀδελφοί, βλέπετε, μή τις ὑμᾶς.

3. εἰσὶ] Theodoretus alicubi (v. pag. 484.) ἀπόκεινται. Eleganter! Id tamen cuique Graece docto poterat venire in mentem. Etſi ergo apud alios plures id reperiatur, tamen non eſt varia lectio, ſed arbitraria ſynonymi vocabuli permutatio. Huiusmodi ſynonyma plura plures Patres interpoſuerunt.

καὶ τῆς] τῆς — E. Cyrill. l. l.

5. στερέωμα] Codd. D. E. in Latino: *ut in* (loco, *et id*) *quod deeſt neceſſitatibus fidei veſtrae.* Similiter et alii Latiniſtae. v. Sabat. Stulte! Cod. Aug. 6. στερέωμα — τὸ βέβαιον καὶ σαθηρόν.

φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ χριστόν. ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα 9. τῆς θεότητος σωματικῶς· καί ἐστε ἐν 10. αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας.

ζ. ὅτι ἡ πρὸς θεὸν συνάφεια καὶ τὰ τοῦ νόμου περιέχει πνευματικῶς, εἰς τὸ συζῆν χριστῷ.

ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειρο- 11. ποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ

8. κενῆς] Propter Oecum. II, 129. κενὴν δέ φησι, τὴν ματαίαν, ἢ τὴν νεώτερά τινα καὶ ἀπᾴδοντα διδάσκουσαν, credidit Millius, Oecumenium probaſſe καινῆς. Ac ſi νεώτερα καὶ ἀπᾴδοντα nequeant dici κενά. Hoc eſt varias lectiones enixe et violenter exprimere et extorquere. Verum Millius in conquirendis et colligendis lectionibus diſcrepantibus ita cupidus et rapax erat, ut adeo ex canticis eccleſiaſticis Graecorum varias lectiones notarit.

10. ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ] Apud Latiniſſimos aliquos eſt *quod eſt caput.* Vide Sabat. Quomodo ergo exhibere debent Codices ſcurriles? Nimirum, ὅ ἐστιν. Atqui ita habent Wetſt. D. E. F. G. et apud Birchium divinus B. ſeu Vat. 1209. Compara 1. Tim. 3, 16. Coloſſ. 1, 24. 1. Tim. 4, 1. etc.

11. τῶν ἁμαρτιῶν] — E. v. P. Sine varietate exhibet Baſil. II, 652. ſed III, 29. deeſt τῶν ἁμαρτιῶν.

12. τομῇ τοῦ χριστοῦ· συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ, τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ * νεκρῶν. [Τέλος.] Τέλος τῆς
H. 13. καὶ [Ἀρχή.] ὑμᾶς, νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς περιτομῆς
παραπτώμασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς καὶ τοῦ ἁγίου.
σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησε σὺν αὐτῷ, χαρι-

II, 13. H. τῇ β. τῆς κβ. ἑβδ. [καὶ ἔν τισι, σεπτεμβρίου. ιγ.] ἀδελφοὶ, χριστὸς ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας.

τιῶν. Sic et Ath. II, 44. Plures *genitivi*, quos frequenter iungit Paulus, fecerunt, ut alii σαρκὸς, alii ἁμαρτιῶν omitterent. Chrys. XI, 367. c. οὐ γὰρ σάρκα, (ὡς ἰουδαῖοι,) ἀλλὰ ἁμαρτήματα ἀπεξεδύσασθε. Ideo fortasse aliqui etiam σαρκὸς omiserunt. Repetit hunc locum II, 228. ubi tamen est ὑπεκδύσει. IV, 403. bis, ubi bis deest, τοῦ σώματος. Cyrill. I, a. 513. habet solum, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τῆς σαρκός. Orig. III, 595. confusius etiam: ὁ ἀπόστολος ἔλεγε περιτομὴν τοῦ χριστοῦ, οὐκ ἐν τῇ ἀπεκδύσει τῆς σαρκὸς ἡμῶν.

12. βαπτίσματι] + εἰς τὸν ᾅδην. E. Ath. II, 44.

τῶν νεκρῶν] τῶν —.

13. καὶ ὑμᾶς] καὶ ἡμᾶς. E. Chrys. XI, 367. e. καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας νεκροὺς τοῖς. Diserte etiam ὑμᾶς explicat, ἐκεῖ, ὅτε, ἀπεθάνετε. Mox exhibet. χαρισάμενος ἡμῖν. Attamen non antecedit ἡμῖν, sed ἦσαν. Totus ergo locus cognoscendus. v. P.

ἐν τοῖς] ἐν — E. Ita Basil. III, 58.

συνεζωοποίησε] + ὑμᾶς t ἡμᾶς. D. Chrys. l. l. solum, συνεζωοποίησε.

χαρισάμενος ὑμῖν πάντα τὰ παραπτώ-
ματα, ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρό- 14.
γραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον
ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου,
προσηλώσας αὐτὸ τῷ σαυρῷ, ἀπεκδυσά- 15.
μενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγ-
μάτισεν ἐν παῤῥησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς
ἐν αὐτῷ.

II. ὅτι οἱ τοῦ σαρκικοῦ νόμου τύποι, σαρκικοῖς χρήσιμοι, οὐ πνευματικοῖς, τοῖς ἐν δυνάμει χριστοῦ ζῶσιν.

μὴ οὖν τίς ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει, ἢ ἐν 16.
πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νουμηνίας, ἢ
σαββά-

χαρισάμενος ὑμῖν] χαρ. ἡμῖν. Magno Codd. conſenſu. Ita et Chryſ. Theodoretus pag. 487. habet quidem hic etiam ὑμῖν. Sed eius interpretatio per totum verſum primam perſonam poſtulat. Dubium profecto eſt, ubi Paulus a ſecunda ad tertiam perſonam tranſierit, utrum ab, καὶ ἡμᾶς, (loco ὑμᾶς,) νεκροὺς — σαρκὸς ἡμῶν, (loco ὑμῶν;) συνεζωοποίησεν ἡμᾶς σὺν, an demum ab χαρισάμενος ἡμῖν. Prius magis eſt, et expeditum, et perſpicuum. Poſterius in interpretatione ſequitur Oecumenius. Patres, praeter interpretes, ut in locis ſimilibus, hic ſe occultant. Continuo autem verſu 14. ex carceribus erumpunt.

14. ἦρκεν] ἦρεν. E. Iſtud editum etiam apud Chryſ. XI, 367. ſed ἦρεν eſt II, 467. V, 194. VII, 409. v. P. Multoties Cyrill. et alii laudant, ſed loca cumulare nolui.

15.] ἐξουσίας ἐθριάμβευσεν ἐν τῷ σαυρῷ. Ath. I, 70.

17. σαββάτων· ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων,
18. τὸ δὲ σῶμα * χριστοῦ. μηδεὶς ὑμᾶς
καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ
καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώρα-
κεν ἐμβατεύων, εἰκῆ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ
19. νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατῶν
τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ
τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον
καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν
Θ. 20. τοῦ θεοῦ. [Ἀρχή.] εἰ οὖν ἀπεθάνετε
σὺν * χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου,
τί

II, 20. Θ. τῇ γ. τῆς κβ. ἑβδ. ἀδελφοί, εἰ ἀπεθάνετε σὺν χριστῷ.

17. σῶμα τοῦ] τοῦ —. v. P. et Oecum. II, 134. d.

19. καὶ συμβιβαζόμενον] — E. Baſil. III, 8. Paullo ante: καὶ τῶν συνδέσμων. Ath. II, 11.

20. οὖν] — E. v. P. Habet et omittit Chryſ. XI, 372. c. d. Abeſt I, 330. ſed hic abeſſe poterat. Igitur IX, 426. ejus loco eſt γάρ. Idem valet de Cyrill. I, a. 625. I, g. 139. ubi deeſt. Ergo etiam IV, 1059. id ſervat. Si poſtea apud alium reperietur, poſtulante oratione, δέ, id idem valebit.

σὺν τῷ] τῷ —. In huiusmodi locis Wetſtenius plerumque addere ſolet: *Codices plurimi, teſte Millio.* Sic hic et verſ. 17. Quinque, quos poſt priorem editionem examinavi, omittunt τῷ. In priore editione vero id omiſſum notaveram tredecim locis in Codicibus. Praxapoſtoli hunc quoque verſum bis habent, in ſine et in principio diverſarum lectionum. Quid autem Wetſtenius et ceteri de ſuis Apoſtolis hic notarunt? — Nihil

τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε;
[Τέλος.] μὴ ἅψῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ 21.
θίγῃς· ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ 22.
ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ
διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων· ἅ τινά 23.
ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελο-
θρησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ
σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμο-
νὴν τῆς σαρκός. Εἰ οὖν συνηγέρθητε III, 1.
τῷ

Nihil. Birchii Haunienſis 3. ergo in fine et in principio lectionis habet οὖν; Sed nec apud Henslerum hic aliquid reperio. Etſi igitur nunquam viderim Hau. 3. tamen intelligo, non eſſe, Praxapoſtolum, nec Evangeliarium, ſed Euchologium, ut mei ξ. χ. ψ. ω. et 19. Huiusmodi Codices utraque lectione carent. Habent autem ex hoc capite Coloſſ. 2, 8—12. ἀδελφοί, βλέπετε — νεκρῶν, poſt quam lectionem legitur Luc. II, 20—52. omiſſis verſibus 22—39. τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὑπέστρεψαν — ἀνθρώποις. Nam Luc. 2, 22—40. eſt alia lectio. Quae vero in Haunienſi lectiones contineantur, nec ex Henslero, nec ex Birchio diſcas. Leue hoc eſt, inquiunt. Ac ſi etiam diligentia levis ſit.

22. ἀνθρώπων] Damaſc. II, 211. in ſcholio addit: τοῦτο γὰρ δηλοῖ τό· ὂν κατὰ θεόν. Ac ſi poſt ἀνθρώπων id in textu legerit.

23. ἀφειδίᾳ] Eleganter Cod Boern. αφιδια et in Latino: *abundantia.* Ergo ἀφειδίᾳ, pro ἀφθονίᾳ, accepit. His oculis iſti barbari intuentur Schrevelios ſuos!

τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ χριστός
2. ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος. τὰ
ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς.
3. ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν
κέκρυπται σὺν τῷ χριστῷ ἐν τῷ θεῷ.
[Τέλος.] Τέλος τῆς γ.

Θ. παραινέσεις καθάρσεως, ἁγιασμοῦ, φιλανθρωπίας, φιλαθεότητος, φιλομαθίας, ψαλμῳδίας εὐφήμου, εἰς θεὸν διαγωγῆς, εὐχαριστίας.

I. 4. [Ἀρχή.] ὅταν ὁ χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ
ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερω-
5. θήσεσθε ἐν δόξῃ. νεκρώσατε οὖν τὰ
μέλη

III, 4. I. κυριακῇ κθ. καὶ κυριακῇ τῶν ἁγίων προπατόρων. ἀδελφοί, ὅταν ὁ χριστός.

III, 1. οὗ] In Latino, *ubi.* Hoc interpretatur Schrevelius, ποῦ. Ex eo ergo Codd. Wetſt. F. G. ita exhibent. Nemo, niſi mente captus, huiuscemodi probare poteſt Codices.

2. μὴ] καὶ μή. E. Baſil. II, 642. ſed 649. καὶ abeſt.

3.] Baſil. I, 152. arbitraria mutatione: νῦν γάρ, φησιν, ἀποθνήσκετε. Vulgatum. II, 494. 649.

4. ἡμῶν] ὑμῶν. E. Ita Chryſ. XI, 373. c. quem aliqui ſequuntur. Sic idem 373. c. d. ex verſu 3. κέκρυπται et κέκρυπται ἀφ' ὑμῶν exhibet. Item hoc verſu habet et omittit, ἐν δόξῃ. 373. c. d. f. Ipſe vero h. l. ἡμῶν habet I, 656. c. Similiter Cyrill. ſaepe habet ὑμῶν, tamen ἡμῶν eſt I, a. 367. 625. ἡμῶν. Baſil. I, 152. II, 649. Codices ſunt pro ἡμῶν.

μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν,
ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν,
καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολα-
τρεία· δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ 6.
ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. ἐν οἷς 7.
καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε
ἐν αὐτοῖς. νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς 8.
τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφη-
μίαν, αἰσχρολογίαν, ἐκ τοῦ στόματος
ὑμῶν. μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκ- 9.
δυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς
πράξεσιν αὐτοῦ· καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν 10.
νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν
κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν. ὅπου 11.
οὐκ ἔνι ἕλλην καὶ ἰουδαῖος· περιτομὴ καὶ
ἀκροβυστία· βάρβαρος, σκύθης· δοῦλος,
ἐλεύθε-

5. γῆς] Post hoc Latinistae aliqui apud Sabat. addunt: *exponentes, deponentes.* Unde vero hoc ἀποθέμενοι venit? Scilicet ex Chrysostomi homilia VIII. in hanc epistolam. Etenim in principio huius homiliae hunc versum interpretans, volutat, ἀποτίθεσθαι, ἀπεθέσθαι et ἀπόθεσθε. Nimirum hoc praecepit ex vers. 8. Recte quaeras, num satis sani fuerint isti falsarii? Immo vero, et insani, et insanabiles. Attingit hunc versum Basil. I, 405. Accurate recitat. II, 519. 525. 640. 666.

9. ἀπεκδυσάμενοι] ἐκδυσάμενοι. E. Basil. I, 168. omissis, σὺν — αὐτοῦ, et vers. 10. αὐτόν. Accurate utrumque versum laudat II, 634. 648.

ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι
ΙΑ. 12. χριστός. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἐνδύσασθε Τέλος τῶν β. κυριακῶν.
οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ, τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ
ἠγαπημένοι, σπλάγχα * οἰκτιρμοῦ, χρη-
στότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μα-
13. κροθυμίαν· ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ
χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα
ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἐχαρί-
14. σατο ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς. ἐπὶ πᾶσι
δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος
τῆς

III, 12. ΙΑ. κυριακῇ λ. καὶ τῇ α. σεπτεμβρίου. [ἐν ἄλλῳ· καὶ εἰς ὁσίους.] ἀδελφοὶ, ἐνδύσασθε ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ.

11.] Basil. II, 645. καὶ ἐλεύθερος, ἀλλὰ πάντα. Ath. II, 9. τὰ omittit.

12. οἰκτιρμῶν] οἰκτιρμοῦ. Clem. Alex. 500. ἐνδυσάμενοι σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ. Sed 496. vulgatum quidem, at οἰκτιρμῶν. Basil. I, 168. plerique Codd. οἰκτιρμοῦ. Sic et 334.

13. ἔχῃ] ἔχει. D. Vulgatum Basil. II, 527.

καὶ ὑμεῖς] καὶ ἡμεῖς. E. Clem. l. l.

14. ἥτις] ὃ τ ὅς. E. Nullus meorum ista agnoscit. Vulgatum Chrys. XI, 382. e. Ridicule a Wetstenio, igitur etiam a Griesbachio, ex Chrysostomo etiam laudatur ὅ. Locus est X, 408. b. Sed ibi explicat 1. Cor. 16, 14. πάντα ὑμῖν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω, nec ullo modo ad hunc locum respicit. Legitur ibi: ὅπερ σύνδεσμός ἐστι τελειότητος καὶ ῥίζα καὶ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν. At enim vero ὅπερ, nec ad ἀγάπη, nec ad σύνδεσμος refertur.

τῆς τελειότητος· καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ 15.
βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν
καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι, καὶ εὐχάρι-
στοι γίνεσθε.

I. τὰ πρὸς οἰκείους ὁμονοητικῶς· ἐν ᾧ, τὰ πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους ἐμφρόνως, οἰκονομικῶς.

ὁ λόγος τοῦ χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλου- 16.
σίως,

tur. Id enim ſtultum fuiſſet, ſed ad antecedens τό. Antecedit enim: τὸ μὲν — τὸ δὲ — τὸ δὲ — τὸ πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω, ὅπερ, (nimirum, τὸ πάντα ἐν ἀγάπῃ γίνεσθαι,) σύνδεσμος κ. τ. λ. Eodem modo ex Ariſtophanis quocunque loco ὅπερ ad hunc locum poterat laudari. Iſtud ὃ autem conquiſiverunt h. l. propter Codd. A. C. F. G. Damaſcenus cum aliis vulgatum. II, 213. ſed 354. ἐπὶ πᾶσι τὴν ἀγάπην διώκετε, ὅτι ἐστὶ σύνδεσμος. Hoc ad verbum expreſſit vulgata: *caritatem ſectamini*, (Sic enim Cod. Demidov. non, *habete.*) *quod*, (id eſt, ὅτι,) *eſt*. Ergo fruſtra iſti ex *quod eſt*, fecerunt, ὅ ἐστιν. ὃ in Clem. Alex. et Antioch. oriri potuit ex ſigla, qua ὅτι in Codd. notatur. Vide Villoiſonum ad Apoll. Lexicon Tabula III. in littera O. Codex Boern. αγαπὴν O εστιν, et in Latino: *caritatem quae aut quod eſt vinculum.* In Latino *quod* ſine vitio refertur etiam ad *vinculum.* Clem. Alex. l. l. τούτοις ἡ ἀγάπη, ἅ ἐστι. Sic, ſed τὴν ἀγάπην. 496.

15. τοῦ θεοῦ] τοῦ χριστοῦ. E. Nullus meorum hic variat. Bis ita habet Damaſc. ll. ll. Chryſ. XI, 383. b. et alii. χριστοῦ eſt ex verſ. 16. ut contra in aliquibus θεοῦ verſu 16. ex verſu 15.

16. χριστοῦ] θεοῦ. E. Iſtud diſerte repetit et explicat Chryſ.

σίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ
νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις,
καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν χάριτι ᾄδον-
τες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ.
ΙΒ. 17. [Τέλος.] καὶ [Ἀρχή.] πᾶν, ὅ, τι ἂν Τέλος τῆς
ποιῆτε, ἐν λόγῳ, ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν κυριακῆς.
ὀνόματι κυρίου ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ
18 θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ. αἱ γυναῖκες,
ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς
19. ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε
τὰς

III, 17. ΙΒ. τῇ δ. τῆς κβ. ἑβδ. ἀδελφοί, πᾶν, ὅ, τι ἂν ποιῆτε.

Chryſ. XI, 390. I, 413. VIII, 102. d. v. P. Θεοῦ editum quidem apud Theodoret. p. 495. ſed repugnat interpretatio: τὴν τοῦ χριστοῦ διδασκαλίαν κ. τ. λ. uti etiam Chryſ. XI, 390. c. explicat.

κυρίῳ] θεῷ. E. Utrumque Chryſ. XI, 390. a. 393. e. bis. Ibi habet etiam, ταῖς καρδίαις. Contra ſunt adeo mei Codd. Theophyl. Oecum. Damaſc.

17. κυρίου ἰησοῦ] κυρίου — 1 τοῦ κυρίου (ἡμῶν) ἰησοῦ (χριστοῦ.) E.

18. ἰδίοις] — D. Omittit Chryſ. XI, 395. b. 396. a. Pro eo aliqui poſt ἀνδράσιν addunt ὑμῶν, quod nullus meorum agnoſcit, immo nec Theophylacti Aug. 8. Tamen in edit. Lond. et Veneta, quae eſt illius repetitio, eaque minus probabilis, eſt ὑμῶν. Sed in Veneta ex Cod. bibl. S. Marci notatur ἰδίοις.

ἀνῆκεν] ἀνῆκει. E. Clem. Alex. p. 499.

τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς
αὐτάς. τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦ- 20.
σι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον
* ἐν κυρίῳ. οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε 21.
τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. οἱ 22.
δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ
σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις ὡς
ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρ-
δίας, φοβούμενοι τὸν θεόν. καὶ πᾶν ὅ, 23.
τι

20. τῷ κυρίῳ] ἐν κυρίῳ. A. Chryſ. XI, 395. c. 396. e. ſolum κυρίῳ, ἐν κυρίῳ et τῷ κυρίῳ. Per eum ergo ex tribus licet eligere. Data opera autem ibi interpretatur hunc locum. Clem. Alex. l. l. τῷ κυρίῳ.

21. ἐρεθίζετε] ὀργίζεσθε t παροργίζετε. E. Ex Epheſ. 6, 4. Quinque etiam, quos poſtea conſului, vulgatum habent. Vulgatum etiam Clem. l. l.

22. θεὸν] κύριον. E. Nullus meorum κύριον exhibet. Θεὸν habet Chryſ. XI, 395. c. 397. e. aliquoties. Contra Chryſoſtomum ergo mentiti ſunt Wetſtenius, et ad eius exemplum Griesbachius. Apud Theophyl. edit. Lond. (ergo etiam Venet.) eſt κύριον, ſed contra meos Codices. Θεὸν Oecum. II. 142. b. Theodoret. p. 496. Damaſc. II, 213. Hic tamen p. 447. habet κύριον. Κύριον Clem. l. l. Pro τὸν κύριον tandem etiam Griesbachius laudat Antonium. Sumſit hoc, ut cetera ſua, ex Wetſtenio, qui habet: *Antonius* 118. Intelligit *Antonium Meliſſam*, (rectius *Fucum*,) de quo dixit Prolegg. T. I. p. 78. In mea edit. p. 98. Tigur. 1546. eſt, omiſſis κατὰ πάντα, τὸν κύριον. Cur vero Wetſtenius oblitus eſt Antiochi, quem
alibi

τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς
24. τῷ κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώποις. εἰδότες,
ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήψεσθε τὴν ἀνταπό-
δοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ γὰρ κυρίῳ Χριστῷ
25. δουλεύετε. ὁ δὲ ἀδικῶν κομιεῖται, ὃ
ἠδίκησε· καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία.
IV, 1. Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα
τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες, ὅτι καὶ
ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανοῖς. [Τέλος.] Τέλος τῆς δ
ΙΓ. 2. [Ἀρχή.] τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε,
γρηγο-

IV, 2. ΙΓ. τῇ ε. τῆς κβ. ἑβδ. ἀδελφοί, τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε.

alibi laudat? Is Hom. 39. p. 79. habet: οἱ δοῦλοι ὑπακ. τοῖς — κυρίοις ὑμῶν, μὴ κατ᾽ ὀφθαλμοδουλείας, ὡς ἀνθρ. ἀλλ᾽ ἐν φόβῳ θεοῦ. v. Ephes. 6, 5. 6.

23. κυρίῳ] + δουλεύοντες. E. Clem. l. l.

24. ἀπολήψεσθε] λήψεσθε. E. παρὰ et ἀπὸ κυρίου λήψεσθε. Chryf. XI, 395. d. 398. a. Ἀπὸ et ἀπολήψεσθε molesta erant.

25. δὲ ἀδικῶν κομιεῖται] γὰρ ἄδικος κομίσεται. E. Clem. l. l. Vide mox.

προσωποληψία] + παρὰ τῷ θεῷ. E. Habet et omittit Chryf. XI, 395. d. 398. b. c. v. P. Idem Chryf. ibid. 395. d. 398. a. habet et κομιεῖται, et κομίσεται.

IV, 1. οὐρανοῖς] οὐρανῷ, ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην κ. τ. λ. Ex 3, 11. E. Clem. l. l. Pudet sane, ex ἐμπλήκτου hominis, ut eum Photius appellat, scriptis notare discrepantes lectiones. Nec enim lectiones sunt, sed, ut divus Paulus appellat, μωρολογίαι.

γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.
προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ 3.
θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆ-
σαι τὸ μυστήριον τοῦ χριστοῦ, δι᾽ ὃ καὶ δέ-
δεμαι· ἵνα φανερώσω αὐτὸ, ὡς δεῖ με 4.
λαλῆσαι. [Ἀρχή·] ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε 5. ΙΓ.
πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζό-
μενοι. ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, 6.
ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι, πῶς δεῖ ὑμᾶς
ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι. τὰ κατ᾽ ἐμὲ 7.
πάντα γνωρίσει ὑμῖν τυχικὸς, ὁ ἀγαπητὸς
ἀδελφὸς, καὶ πιστὸς διάκονος, καὶ σύνδου-
λος ἐν κυρίῳ· ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς 8.
εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν,
καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. σὺν 9.
ὀνησίμῳ, τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ,

ὅς

IV, 5. ΙΓ. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου λευκᾶ, ὀκτωβρίου ιη. ἀδελφοὶ, ἐν σοφίᾳ.

6.] Laudat Basil. II, 225. 506. 526. ubi semel addit a principio, ἔσω, ac semel omittit, ὑμᾶς. Ath. II. 502. ἡμᾶς, loco ὑμᾶς.

7.] Attingit Basil. I, 144.

8. γνῷ — ὑμῶν] γνῶτε — ἡμῶν. E. Ex Ephes. 6, 22. Cum enim inter utramque epistolam maxima sit similitudo, ex altera in alteram haud pauca translata sunt. Theodoret. 498. γνῶτε — ἡμῶν, sed vulgatum 715. Apud Damasc. II, 213. est: γνῷ-τε τὰ περὶ ὑμῶν καί. Contra Damascenum ergo menti sunt. Mei omnes habent vulgatum, praeter Cod. f.

ὅς ἐςιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριοῦσι
ΙΔ. 10. τὰ ὧδε. [Τέλος.] [Ὑπέρβα.] [Ἀρχή.] Τέλος τῆς ε. Ὑπέρβα τοῦ ἀποςόλου.
ἀσπάζεται ὑμᾶς ἀρίςαρχος, ὁ συναιχμά-
λωτός μου, καὶ μάρκος, ὁ ἀνεψιὸς βαρ-
νάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς· ἐὰν ἔλθῃ
11. πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν· καὶ ἰησοῦς,
ὁ λεγόμενος ἰοῦςος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς·
οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία.
12. ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐπαφρᾶς, ὁ ἐξ ὑμῶν δοῦ-
λος χριςοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ
ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα ςῆτε τέλειοι
καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ
θεοῦ

IV, 10. ΙΔ. τῇ ς. τῆς κβ. ἑβδ. [ἐν τισι, σεπτεμβρίου κβ. τοῦ ἁγίου προφήτου ἰωνᾶ.] ἀδελφοὶ, ἀσπάζεται ὑμᾶς.

9.] γνωριοῦσι] γνωρίσουσι. E. Damaſc. Utrumque Theodoret. v. pag. 499. 715. Vide etiam 3, 25.

10. δέξασθε] δέξασθαι. E. Ita ex meis unus Theophyl. Aug. 8.

12. πεπληρωμένοι] πεπληροφορημένοι. E. Nullus ita ex meis. Vulgatum bis etiam Chryſ. XI, 412. a. e. ubi etiam repetit. Sed iſte locus hic reddendus eſt: ὁ πεπληρωμένος οὐκ ἀφίησιν ἄλλο θέλημα εἶναι ἐν αὐτῷ, ἐπεὶ οὐ πεπληροφόρηται, (nimirum, εἰ ἄλλο ἀφίησι θέλημα εἶναι ἐν αὐτῷ, ἤγουν, ἐν ἑαυτῷ. Nam αὐτῷ eſt etiam ἑαυτῷ.) Ex hoc loco ergo Wetſt. et poſt eum Griesb. tribuerunt Chryſoſtomo πεπληροφορημένοι. Scilicet mentiti ſunt, et hic, et alibi, in gratiam Codicum ſterquiliniariorum A, C. D. F. G. etc. quan-

Ἄρξου τοῦ ἀποστόλου.

Ὑπέρβα τοῦ ἀποστόλου.

θεοῦ. μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ, ὅτι ἔχει 13.
ζῆλον πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τῶν ἐν
λαοδικείᾳ, καὶ τῶν ἐν ἱεραπόλει. [Ἄρξου.] 14.
ἀσπάζεταί ὑμᾶς λουκᾶς, ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγα-
πητὸς, καὶ δημᾶς. [Ὑπέρβα.] ἀσπά- 15.
σασθε τοὺς ἐν λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς, καὶ
νυμφᾶν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλη-
σίαν. καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν 16.
ἡ ἐπιστολὴ, ποιήσατε, ἵνα καὶ ἐν τῇ λαοδι-
κέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ· καὶ τὴν ἐκ
λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. καὶ 17.
εἴπατε

quanquam non nego, ab istis scribis, ut alia plura, ita hoc quoque, per stultitiam ex Chrysostomo translata esse. Theophyl. et Oecum. manifeste explicant vulgatum per πεπληρῶσθαι et per contrarium ἀπληρώτους.

13. ζῆλον πολὺν] Ita omnes omnino mei. Mirabiliter scurrae haec vexarunt. Ergo D. F. G. πολὺν κόπον. Alii apud Wetst. πόθον πολὺν et πολὺν πόθον. Item, ἀγῶνα πολύν et πολὺν πόνον, denique πολὺν ζῆλον. Apud Birch. Vat. 367. 1209. πολὺν πόνον, alius πολὺν πόθον, alius πολὺν ἀγῶνα. Chrysost. vulgatum habet, sed et omittit semel πολὺν, quod tamen mox habet et urget. XI, 412. a. c. bis. e. bis. In vulgata est *laborem*. Id ergo alii reddiderunt κόπον, alii πόνον, unde fraus apparet. Falsarii enim inciderunt, ut alibi, in diversa lexica. Exempla enim similia memoravi, quae oculati lectores facile reperient. Coecos a nativitate, nec alii, nec ego curare possumus.

16. καὶ τὴν ἐκ λαοδικείας] Nullus meorum hic variat, sed nec aliorum ullus, praeter unum Wetst. 37. qui-

εἴπατε ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν, ἣν
παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληρεῖς.
18. ["Αρξου.] ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύ- "Αρξου τοῦ ἀποςόλου.
λου· μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν· ἡ χάρις
μεθ' ὑμῶν. ἀμήν. [Τέλος.] Τέλος τῆς ς. καὶ τοῦ ἀποςόλου.

Πρὸς κολασσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ τυχικοῦ καὶ ὀνησίμου. ςίχων σῃ.

qui haec omittit. De his agit Chryf. XI, 413. b. 779. d. Theodoret. 501. ubi etiam fictae ad Laodicenos epiftolae meminit. Alii explicant de prima ad Timotheum epiftola, ut Damafc. Theophyl. Igitur etiam hic in marginibus non nullorum Codd. legitur: τὴν πρὸς τιμόθεον λέγει α. ἐπιςολήν. v. P. pag. 173. fcholia Codicis a.

Ἡ

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Ἐπιστολὴ πρώτη.

Α. ἔπαινος Θεσσαλονικέων ἐπὶ τοῖς ἀξίοις τῶν ἀποστόλων ἀγῶσι.

[Ἀρχή.] Παῦλος καὶ σιλουανὸς καὶ τιμό- I, 1. A.
θεος τῇ ἐκκλησίᾳ θεσσαλονικέων, ἐν θεῷ
πατρὶ, καὶ κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ, χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν,
καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστοῦμεν 2.
τῷ

I, 1. A. τῇ β. τῆς κγ. ἑβδ. παῦλος καὶ σιλουανός.

I, 1. ἀπὸ θεοῦ — ἰησοῦ χριστοῦ] — E. Ex meis ſolus Theophyl. d. ex Birchianis ſolus Vat. 1209. iſta omittit. Origenes, qui auctor fuit, ut turbarentur principia epiſtolarum ad Epheſ. et Coloſſ. idem etiam auctor fuit, ut haec a non nullis omitterentur. Poenitet, piget, pudet contra eum disputare. Verum nec graeca eius verba extant, ſed ſola interpretatio Rufini. v. P.

τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν,
μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν
3. ἡμῶν· ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν
τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς
ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος
τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἔμπροσθεν
4. τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν. εἰδότες,
ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι, ὑπὸ θεοῦ τὴν ἐκλο-
5. γὴν ὑμῶν· ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ
ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ
καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ,
καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ· καθὼς οἴδατε,
οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. [Τέλος.] Τέλος τῆς β.
B. 6. καὶ [Ἀρχή.] ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενή-
θητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον
ἐν θλίψει πολλῇ, μετὰ χαρᾶς πνεύμα-
7. τος ἁγίου. ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους
πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ μακεδονίᾳ καὶ
8. τῇ ἀχαΐᾳ. ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ
λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ μακεδο-
νίᾳ καὶ * ἐν τῇ ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν
παντὶ

1, 6. B. τῇ γ. τῆς κγ. ἑβδ. ἀδελφοί, ὑμεῖς μιμηταί ἡμῶν.

5. εἰς ὑμᾶς] πρὸς ὑμᾶς. E. Chryſ. XI, 427, e. et unus Theophyl. d. Repugnat Aug. 8.

8. καὶ ἀχαΐᾳ] καὶ ἐν τῇ ἀχαΐᾳ. Id poſtea in tribus reperi, in quarto, καὶ τῇ ἀχαΐᾳ. Sic et Cyrill.

παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν, ἡ πρὸς τὸν
θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἡμᾶς
ἔχειν λαλεῖν τι· αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν 9.
ἀπαγγέλλουσιν, ὁποίαν εἴσοδον * ἔσχομεν
πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς
τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν
θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ· καὶ ἀναμένειν 10.
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν
ἐκ * τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς
τέλος τῆς γ. ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης. [Τέλος.]
Αὐτοὶ γὰρ [Ἀρχή.] οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν II, 1. Γ.
εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ
γέγονεν· ἀλλὰ * προπαθόντες καὶ ὑβρι- 2.
σθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις,
ἐπαῤῥησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆ-
σαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ
ἐν

II, 1. Γ. τῇ δ. τῆς κγ. ἑβδ. ἀδελφοί, οἴδατε τὴν εἴσοδον.

V, a. 288. Ἐν τῇ omittit Chryf. XI, 432. bis. Multoties alibi haec laudat. Nolo cumulare loca.

9. ἔχομεν] ἔσχομεν. Ita in quinque poftea inveni. Cyrill. V, a. 288. ἔχομεν et ἐπαγγέλλουσι. fed 528. ἀπαγγελοῦσιν et ἐσχήκαμεν. Chryf. XI, 432. c. ἔχομεν. fed 433. c. e. et 516. e. 223. e. ἔσχομεν.

10. ἤγειρεν ἐκ] + τῶν. Sic etiam omnes quinque, quos poftea vidi.

II, 2. ἀλλὰ καὶ] καὶ —.

3. ἐν πολλῷ ἀγῶνι. ἡ γὰρ παράκλησις
ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρ-
4. σίας, οὔτε ἐν δόλῳ. ἀλλὰ καθὼς δεδο-
κιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ
εὐαγγέλιον, οὕτω λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀν-
θρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ θεῷ, τῷ
5. δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. οὔτε
γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν,
καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονε-
6. ξίας· θεὸς μάρτυς. οὔτε ζητοῦντες ἐξ
ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ᾿ ὑμῶν, οὔτε
ἀπ᾿ ἄλλων· δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς

Χριστοῦ

4. δεδοκιμάσμεθα] δεδοκιμασμένοι Wetſt. F. G. *Ad verſionem Latinam*, inquit Wetſt. v. P. Τῷ, ante θεῷ omittit Baſil. II, 477. 514.

5. ἐγενήθημεν] Baſil. II, 515. addunt aliqui Codd. ὑμῖν. Forte voluerant, ἐν ὑμῖν. Ibid. mox. οὔτε προφάσει. 570. unus Cod. ἐγενήθημεν πρὸς ὑμᾶς, ſed mox ἐν ſervatur. Vulgatum 438. ſed 647. addit, πρὸς ὑμᾶς et omittit, ἐν, ante προφάσει. Baſilius M. vetuſtior eſt, ut aiunt, noſtris Codicibus N. Teſtamenti omnibus. Ex hoc aſceta ergo, et ex divinis Codicibus eius, ac reliquorum ſanctorum *Confratrum* eius, contra omnes omnino Codices N. Teſtamenti definiendum eſt, quid in contextu litterarum ſacrarum legendum ſit. — Haec eſt illa nova et inaudita quorundam Teutonorum ſpuriorum, non germanorum, criſis! Ad ſterquilinia!

6. βάρει] Sic cum aliis Baſil. II, 647. Latiniſtae aliqui, *honore*. Codex Boern. ſeu G. βαρι, et in

Latino,

χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι 7. ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς.

Latino, *honori*, ac ſupra ſcripto, *aut o*, id eſt, *honori*. Millius credit, haec hauſta eſſe ex Oecum. II, 157. c. Ibi enim eſt: ἢ ἐν τιμῇ καὶ δόξῃ, ἢ ἐν βάρει, τουτέστι, (τοῦ) λαμβάνειν καὶ τρέφεσθαι. Ita ergo iſti ſcurrae interpretationem, loco contextus, arripuiſſent, quod ſane in locis permultis fecerunt. Notabiliter vero etiam ex Pſeudo-Oecumenio pluribus in locis furati ſunt ſuam *occidentalem* ſapientiam. Humanitatis vero eſt et mei erga eos favoris, eos h. l. excuſare. Nam, *honore*, loco *onere*, ſcriptum eſſe, arbitror, v. P. Locus ſimilis eſt 2. Cor. 11, 9. ἀβαρῆ. Notum praeterea ἐπιβαρῆσαι, ex his ipſis epiſtolis.

7. ἤπιοι] Latiniſtae et ſcribae non nulli h. l. facti ſunt νήπιοι, ſeu, *parvuli*. Haud dubie, propter *regnum caelorum*. Credebant enim, ſibi ſolis ſcriptum eſſe: ἐὰν μὴ στραφῆτε, καὶ γένησθε, ὡς τὰ παιδία. Ergo etiam Latiniſtae plerumque, ſicuti *parvuli*, ex Spieſero et Lindnero et Schrevelio interpretati ſunt Graeca. Scribae Graeci fortaſſe ex proximo ἐγενήθημεν per incogitantiam repetierunt litteram ν. ἤπιοι, de quo iam monueram, poſtea reperi etiam in Cod. Aug. 6. in textu et in ſcholio. v. P. 2. Tim. 2, 24. nulla eſt varietas, niſi in infimis Codd. quod ipſum etiam confuſionem ſimilem hic arguit. Νήπιον autem ibi aeque abſurdum eſt, ut hic. Ἤπιοι bis habet, atque etiam ita explicat, ut ſic legiſſe videatur, Chryſ. XI, 436. d. Eodem modo interpretatur Oecum. II, 157. De Theophylacto iam monui. Νήπιοι abſurdum eſſe, ex ipſo Paulo diſcitur. Explicat enim; ὡς ἂν τροφός. Atqui τροφὸς, non eſt νήπιον, ſed ἠπίως προσφέρεται τοῖς νηπίοις.

Νήπιοι

Νήπιοι tamen editum apud Cyrill. V, a. 289. At enim vero, Divinus Origenes etiam, interpretans Matth. 18, 10. habet III, 609. b. γινόμενος νήπιος ἐν μέσῳ. Quin etiam huius loci meminit ad Matth. 19, 13. ibid. 658. d. Immo diserte ex hoc loco ibid. 662. b. ἐγένετο νήπιος. Attamen 724. saltem editur ἤπιοι. Nihilo minus tamen haeret in Origene suspicio, ac si non nulli ἐκ τῶν νηπιωδῶν καὶ παιδαριωδῶν ἐξηγήσεων αὐτοῦ hanc lectionem protraxerint. Ita etiam, monentibus editoribus, sensus exigit apud Clem. Alex. edit. Pott. p. 109. Tota enim ista disputatio ducta est ex Ephes. 4, 14. Nec aliter ibi exhibent Codd. In alio tamen loco p. 319. ibid. editur ἤπιος. In istas nugaces interpretationes inciderunt Clem. et Orig., quod plerumque interpretantur ex sic dictis *Concordantiis*. Loca ergo similia *sine sensu*, (Photius dicit, ἐμπλήκτως et παραλογώτατα,) cumulant, ac si similia non inveniant, similia pro tempore fingunt. Vulgatum exhibet Basil. II, 370. Cum hic nec de deo, nec de Christo, nec de spiritu sancto sermo sit, sine ulla orthodoxiae meae, ut vocant, infamia, cuius nuperrime rursus me accusarunt non nulli mercenarii theologi, licebit monere de crisi Griesbachii, critici παραδόξου καὶ νεωτεροποιοῦ. Ipso ergo profitente, *parvula occidentalis recensio eius universa* consentienter h. l. exhibet *parvuli*. Accedit eiusdem *recensio Alexandrina*, scilicet Clemens Alexandrinus, Origenes Alexandrinus, Cyrillus Alexandrinus. In partes etiam vocat Damascenum, post illum occidentalem Luciferum splendidissimum. *Alexandrinae recensionis* φωστῆρα, item, Theophylactum. Oecumenii oblitus est, qui bis νήπιοι exhibet, tam in textu, quam in scholiis II, 156. c. 157. Cum his duabus, ab ipso excogitatis, *recensionibus* principibus consentiunt principes Codices eius C. D. F. G. 23. 31. 37. 39. ac praeterea 5. 26. et Vat. 1210. Item sic dictae *versiones*, Coptica et Aethiopica. Quale ergo

ἑαυτῆς τέκνα· οὕτως * ὁμειρόμενοι ὑμῶν, 8. εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέ-

ergo fatum apud eum hoc loco habuerunt Alexandrini νήπιοι, et occidentales *parvuli?* Num eos, tanquam *alumna*, blande et mite tractavit? Immo, ut noverca, cum clamore et ſtrepitu crudeliter eos cubiculo ac domo foras propulit, eosque nec in interiore margine *recenſionis ſuae* oſtentavit. Atqui aliis in locis, his, quos modo nominavi, etiam diſſentientibus, ſi modo pauci eorum opinionibus ipſius faverent, quasvis ineptiſſimas ac ſtultiſſimas probavit lectiones. Ergo ei non tam veritas, quam fraus cordi fuit. Obiter adhuc noto, apud Oecumenium bis temere ad Latinum *parvuli*, quod ibi adiectum eſt, editum eſſe νήπιοι. Contra enim ſunt mei Codd. n. et Aug. 6. Accedit, quod interpretatio contraria eſt. Ea enim habet: οὐδὲν βαρὺ, (ex proximo, ἐν βάρει.) οὐδὲ φορτικὸν, οὐδένα κόμπον ἔχοντες.

8. ἱμειρόμενοι] ὁμειρόμενοι. Alii exhibent ὁμηρόμενοι, quod deberet eſſe ὁμηρούμενοι, ab ὁμηρέω· alii ὁμυρόμενοι, quod nihil notat: alii ſpiritu leni ἰμειρόμενοι. Ex his duo priora probant ſaltem litteram ο. in prima ſyllaba. ἱμείρειν et ἱμείρεσθαι ſatis nota ſunt, fere tamen ut poëtica. De ὁμειρόμενοι v. P. Loco ἱμείρεται reperitur etiam ὁμείρεται apud Symmach. Pſ. 62, 2. Οἱ ὁμείροντες τοῦ θανάτου, exhibet Codex praeſtantiſſimus Monachienſis num. 148., quem ipſe conſului, Job. 3, 21. In bibliotheca academica Lipſiae eſt Codex membranaceus Theodori Studitae. In eo fol. 87. pag. 2. hunc locum reſpiciens Theodorus habet: ὁμειρόμενος ὑμῶν καὶ τὰ ψυχικὰ, καὶ τὰ σωματικά. Apud Chryſ. XI, 436. d. e. 437. b. eſt ἱμειρόμενοι, addita duplici interpretatione, ἐπιθυ-

εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν γεγέ-

ἐπιθυμοῦντες, quod eſt ἱμειρόμενοι· (ita ſcilicet pro tempore coniiciebat, ut ſupra Coloſſ. 4, 12, πεπληροφορημένοι· et, προσδεδόμεθα, προσεδέθημεν, quod eſt, ὁμειρόμενοι. Hunc locum etiam attingit IX, 336. e. ὁμειρόμεθα οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς δοῦναι ὑμῖν. De ſimplici εἴρω et εἰρόμενος hic non eſt dicendi locus. Nota ſunt ex rhetoricis εἰρομένη λέξις, αἰτία, λόγος εἰρόμενος. Etſi autem ſine ullo dubio probandum eſt ὁμειρόμενοι, tamen in ſcriptore Graeco vix probaturus eſſem, ὁμείρεσθαί τινος, quod iſta compoſita non genitivum, ſed dativum habere ſolent. Aliud eſt, ἐξείρεσθαί τινος. Miror, nemini viro docto in mentem veniſſe: οὕτως ὁμειρομένων ἡμῶν, i. e. οὕτω τῇ ἀγάπῃ, οἷον συνδεδημένων ἡμῶν, ἐμοῦ τε καὶ ὑμῶν. οὕτως, i. e. ὡς ἡ τροφὸς καὶ τὰ τέκνα τὰ νήπια. Verum in N. Teſtamento, in tanta Codicum praeſtantiſſimorum copia, abſtinendum arbitror a coniecturis, etſi vel mediocriter graece doctus facile centum quinquaginta expromere poſſit. Atque hic locus etiam defendi poteſt aliter, ſi ante ὑμῶν intelligatur ἐξ. ὁμειρόμενοι ὑμῶν, i. e. ἀπαιωρούμενοι ὑμῶν. Vulgatum Baſil. II, 477. ſed 570. ex Cod. Voſſ. et Colb. notatur ὁμειρόμενοι. Rurſus ἱμειρόμενοι 371. 478. 673. Obiter autem intelligitur, qui Codices hoc loco in ἱμειρόμενοι, et Coloſſ. 4, 12. in πεπληροφορημένοι corrupti ſint ex Chryſoſtomo. Ad haec attendent lectores acutiores ipſi. Mihi enim taedioſum fuit centies huiuscemodi monere. Tamen Griesbachius in praef ad evangelia p. LXXVI. edit. 1796. affirmat: *nemini harum rerum perito negotium faceſſere potuerunt lectiones in textu et interpretatione Chryſoſtomi obviae.*

τέλος τῆς δ. γεγένησθε. [Τέλος.] ['Αρχή.] μνημο- 9. Δ.
νεύετε γὰρ, ἀδελφοὶ, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ
τὸν μόχθον· νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας
ἐργα-

II, 9. Δ. τῇ ε. τῆς κγ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, μνημονεύετε τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον. [τῶν κόπων ἡμῶν καὶ τῶν μόχθων.]

obviae. Atqui Chryſoſtomus multoties fefellit non ſolum ſcribas Graecos, ſed et interpretem vulgatum Latinum, atque adeo ipſum Griesbachium, *harum rerum peritum* ſcilicet. Aliter graculi olent, aliter critici.

γεγένησθε] ἐγενήθητε. E. Ita Baſil. II, 478. ſed 673. variant Codd. in διότι et ὅτι, in γεγένησθε et ἐγενήθητε, ac denique in χριστοῦ et θεοῦ, quod poſtremum tamen in ceteris locis habet. Chryſoſtomus pro more ſuo utrumque, γεγένησθε et ἐγενήθητε, habet. XI, 436. d. 437. b. Poſterius variarum lectionum fabricatores amplexi ſunt et Codices aliqui, qui Chryſoſtomum ſequuntur, ut Teophyl. d. Oecum. h. Contra ſunt Aug. 6. 8. et Moſquenſes n. g. 'Εγενήθητε Griesbachius propter Wetſtenianos A. C. D. E. F. G. 17. 23. 31. 37. etc. ſolum in interiore margine oſtentat. Tantum ergo ipſe tribuit ſuis principibus Codicibus! Apud Birch. Vat. 367. exhibet ἐγενήθητε. Divinus vero B ſeu Vat. 1209. adeo ἐγενήθη (Sic.) ſuppeditat. Laudo!

9. τὸν κόπον — τὸν μόχθον] τῶν κόπων — τῶν μόχθων. E. De *accuſativo* iam alibi monui.

νυκτὸς γὰρ] γὰρ — E. Quia Chryſoſtomus XI, 440. c. omittit. Sed is eius loco addit οὕτως ante ἐκηρύξαμεν, ut ita nectatur oratio. Paulo ante ibid. a. habet γάρ, γὰρ hic rurſus omittit Cod.

ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα
ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον
10. τοῦ Θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ Θεὸς,
ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν
11. τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν. καθάπερ
οἴδατε, ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ
τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ
12. παραμυθούμενοι, καὶ * μαρτυρόμενοι, εἰς
τὸ

Cod. d. h. Repugnant ceteri huius eiusdem generis Codices cum maximo numero aliorum. γὰρ omittit etiam Cyrill. V, a. 289. in reliquis vulgatum habet hoc versu. De istis particulis centies monui. Vide mox. Griesbachius istud γὰρ expulit propter suos A. D. F. G. 23. Sed Cyrillum et Chrysostomum tunc temporis non habuit ad manus. Jacebant enim et dormiebant apud Wetstenium. Ex his locis, quae nullum dogma theologicum continent, iudicare oportet de crisi Griesbachii.

10. ὑμεῖς] + γάρ. E. Postulante nexu, semel addit Chrys. XI, 440. f. Vide 440. b. 441. a. Quia in vulgata Latina et apud Hilarium est: *testes estis*, Codices Wetst. D. E. F. G. addiderunt ἐστε. Hoc ne notavit quidem Griesbachius.

ὡς] Ex F. Wetstenius notat πῶς. Atqui G. etiam voci ως inscriptum habet π. Sic supra Colass. 3, 1. iidem scurrae, loco οὗ, dederunt ποῦ, quod in Latino reperiebant, *ubi*. O Sancte Schreveli! De aliis interpolationibus vide P.

12. μαρτυρούμενοι] μαρτυρόμενοι. A. Ita postea in quatuor etiam inveni. Ita et Chrys. XI, 440. b. 441. b. mox idem ibid. καλέσαντος et καλοῦντος.

τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ,
τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασι-
λείαν καὶ δόξαν. διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς 13.
εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι
παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν
τοῦ θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων,
ἀλλὰ, καθώς ἐστιν ἀληθῶς, λόγον θεοῦ,
ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν.
[Ἀρχή.] ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, 14. E.
ἀδελφοὶ, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ, τῶν
οὐσῶν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἐν χριστῷ ἰησοῦ,
τέλος τῆς ς. [Τέλος.] ὅτι * τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ
ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς
καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν ἰουδαίων· τῶν καὶ 15.
τὸν κύριον ἀποκτεινάντων ἰησοῦν καὶ τοὺς
ἰδίους προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων,
καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀν-
θρώποις ἐναντίων· κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς 16.
ἔθνεσι λαλῆσαι, ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀνα-
πληρῶσαι

II, 14. E. τῇ ς. τῆς κγ. ἑβδ. [καὶ ἔν τινι, δεκεμβρίου ις. τοῦ ἁγίου προφήτου ἀγγαίου.] ἀδελφοὶ, ὑμεῖς μιμηταὶ ἐγενήθητε.

τοῦ θεοῦ] τοῦ χριστοῦ. E. Ita duo Praxapostoli mei et alius generis tres Codd. apud Wetst,

14. ταὐτὰ] τὰ αὐτά,

15. ἰδίους] — E. Quinque servant etiam, quos postea vidi v. P. Habet et repetit Chrys. XI, 441. 442. VII, 191. 680. Sed II, 377. τὸν κύριον ἀπέκτειναν καὶ τοὺς προφήτας ἐδίωξαν.

πληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε· ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

Β. πόθος αὐτῶν καὶ χαρὰ ἐπ' αὐτοῖς, καὶ μέριμνα, ὡς ἂν τελειωθῶσιν.

17. ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ.
18. διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν παῦλος, καὶ ἅπαξ καὶ δὶς καὶ ἐνέ-
19. κοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς, ἢ χαρὰ, ἢ στέφανος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ;

18. διὸ] διότι. E. Latiniſtae aliqui, loco *quoniam* habent *propter quod.* Ridicule ergo mutarunt διότι A. B. D. F. G. v. Wetſt. Birch. Cogitabant ergo ſibi, δι' ὅ, τι. Diſſentiunt mei omnes, ut credibile eſt. Mox rurſus ſoli F. G. ἀνέκοψεν. Baſil. II, 511. pro arbitrio ſuo: προεθέμην ἐλθεῖν. Ex Rom. I, 13.

19. καυχήσεως] ἀγαλλιάσεως. E. v. P. Codex Oecum. Aug. 6. cum edito II, 163. b. habet καυχήσεως. Sed in utroque eſt ἀγάλλεσθαι. Ex interpretatione ergo cuſa eſt lectio textus. καυχήσεως multoties Chryſ. ac diſerte XI, 444. b. Sed apud eundem ibid. eſt ἀγάλλομαι et ἀγάλλοιτο. Vide etiam 222. a.

σίᾳ; ['Αρχή.] ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα 20. ξ.
Τέλος τῆς ξ. ἡμῶν καὶ ἡ χαρά. [Τέλος.] Διὸ μηκέτι III, 1.
στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν
ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμψαμεν τιμόθεον, 2.
τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ
καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
χριστοῦ,

II, 20. ξ. τῇ β. τῆς κδ. ἑβδ. ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐστὲ ἡ δόξα ἡμῶν.

III, 2. *καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν*] Strenue rem suam hic gesserunt scribae insimi. F. G. omittunt prius *καί*. *καὶ διάκονον* excludit D. *καὶ συνεργὸν τοῦ θεοῦ*, loco *τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν* exhibent. D. E. F. G. *καὶ συνεργὸν ἡμῶν* omittit. A. quem ipse evolui in edit. Woidii. Wetstenius enim dubium me reddiderat. Teste Millio, *καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ* omittunt. D. E. Ea omittit etiam B. apud Birch. Fraudi fuerunt istis scribis, ut alibi, duo membra orationis aequalia:

καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ
καὶ συνεργὸν ἡμῶν.

Ac rursus duo *ὁμοιοτέλευτα*

ἀδελφὸν ἡμῶν
συνεργὸν ἡμῶν
ἐν τῷ εὐαγγελίῳ

Ex meis nullus quicquam mutat aut omittit, nisi quod Theophylacti Aug. 8. omittit totum illud ab *τὸν ἀδελφὸν* ad *συνεργὸν ἡμῶν*, qui est error manifestus. Ergo hic nullo modo valere potest contra ceteros Codd. Theophylacti, qui omnes omnino ista exhibent. Quid? quod huius ipsius scholia repugnant, cum diserte repetat, *τὸν συνεργόν*. Tanta vero quempiam esse posse impudentia, audacia et vecordia, ut propter Codices ster-
qui-

χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρα-
καλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν,
3.* τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι
ταύ-

quiliniarios, contra omnes Codices et contra interpretes hic aliquid excludat, id equidem comprehendere non possum. Ut Theodoretum et alios mittam, habet haec et interpretatur Chrys. XI, 444. c. ubi hanc epistolam data opera explicat. Nisi tamen ipse Chrysostomus quibusdam, sed profecto furibundis, occasionem dederit horum excludendorum. Cum defectibus enim laudat XI, 405. III, 507. 551. X, 428 Sed ista loca inter se comparanda sunt, attendendum vero etiam ad Chrysostomi consilium. Cod. Boern. ita: *τον αδελφον ημων διακονον και συνεργον του Θυ* (cum linea) *εν*, et in Latino: *fratrem nostrum diaconum et cooperatorem aut adiutorem dei in.*

ὑμᾶς περὶ] solum ὑπὲρ Chrys. XI, 444. d. f. Hic rursus Chrysostomum secuti sunt A. D. F. G. E. B. v. Weiss. Birch. Editus Damasc. περὶ, omisso ὑμᾶς. Mosq. Cod. Damasc. g. ὑμᾶς ὑπέρ. Theodoretus sibi ipse repugnat. v. p. 512. Theophyl. et Oecum. nihil mutant.

3. τῷ μηδένα] τὸ, loco τῷ. Ita postea in tribus reperi. Habet editus, et Damasc., et Oecum., etiam in scholiis. Ita quoque reperi in Cod. Chrys. quanquam XI, 444. d. f. est τῷ. Sed apud Chrysostomum vix poterat aliter esse, quod extra nexum laudabat. Plures, qui Codices examinarunt, hoc, ut manifestum vitium, videntur neglexisse. Pauci aliqui eius loco τοῦ inculcarunt, quod τὸ inusitatum eis videbatur. Apparet ergo duplex correctio τῷ et τοῦ. Neutrum vero horum quispiam correxisset, eorum loco interponendo

ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ὅτι εἰς τοῦτο
κείμεθα. καὶ γὰρ, ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, 4.
προελέ-

tiendo τό. Probo ergo τὸ, et ex verſ. 2. ἀπὸ κοινοῦ intelligo εἰς. Similis eſt ſyntaxis 4, 6. τὸ μὴ ὑπερβαίνειν, in quo nemo offendit. Sed ibi τὸ pendet ex verſ. 3. τοῦτό ἐστι θέλημα, — τὸ μὴ ὑπερβαίνειν. Qui Thucydidem et Demoſthenem legerit, in his non admodum offendet. Codices Wetſt. F. G. habent: ἵνα μηδένα σαίνεσθαι. Sed hoc nec ex Thucydide defendi poteſt. Wetſtenius ergo, *ad verſionem*, ait, *Latinam*. In Cod. G. ita eſt: Ἵνα μηδεν ασι ενεσθαι, et in Latino: *ut nemo moveatur aut terreatur*. Cur non iſti duo ſcurrae, ſi ſemel decretum habebant, Latinum *ut* exprimere, adierunt potius Chryſ. XI, 47. b. ubi eſt: ὥστε (non ἵνα, nam id ſtultum.) μηδένα σαίνεσθαι; Nonne vero hic aperte fraus apparet in ἵνα, quod ex Schrevelio hauſerunt?

σαίνεσθαι] Bentleius, quem merito, nec tamen, ut editorem N. Teſtamenti, magni aeſtimo, coniecit, σαλεύεσθαι. Utinam accederent Codices. Sed iſtud σαλεύεσθαι, veruntamen, ut explicatio vocabuli σαίνεσθαι, minus eo ſenſu uſitati, occurrit iam in argumento huius epiſtolae. v. P. pag. 4. nota 2. Miror, neminem conieciſſe, σίνεσθαι, uno ſolo α. ſublato. Verum iſtis coniecturis in N. Teſtamento non habemus opus. Σαίνειν h. l. haud dubie Apoſtolus accepit pro uſitatiori σείειν. De σαίνειν et eius etymologia monet Euſtath. ad Hom. edit. Rom. p. 1603. v. 12. 1655, 38. 39. 1792, 1. Vide etiam Orig. IV, 65. nota d. et ibid. 111, c. ubi de hoc vocabulo diſputatur et exempla proponuntur ex Origene. Prima notio verbi eſt *movere*, ſecunda, ab animalibus quibusdam, ut canibus, leonibus, repetita, *blandiri, adulari*.

προελέγομεν ὑμῖν, ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι,
5. καθὼς καὶ ἐγένετο, καὶ οἴδατε. διὰ
τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς
τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν· μήπως ἐπείρα-
σεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένη-
6. ται ὁ κόπος ἡμῶν. ἄρτι δὲ ἐλθόντος
τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφʼ ὑμῶν, καὶ εὐαγ-
γελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγά-
πην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν
ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν,
7. καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς· διὰ τοῦτο
παρεκλήθημεν, ἀδελφοὶ, ἐφʼ ὑμῖν, ἐπὶ
πάσῃ τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν, διὰ
8. τῆς ὑμῶν πίστεως· ὅτι νῦν ζῶμεν,
Z. [Ἀρχή.] ἐὰν ὑμεῖς στήκητε ἐν κυρίῳ.
9. [Τέλος.] τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα Τέλος τῆς β.
τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ
πάσῃ τῇ χαρᾷ, ᾗ χαίρομεν διʼ ὑμᾶς
10. ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ
ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν
ὑμῶν

III, 8. Z. τῇ γ. τῆς κδ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἐὰν ὑμεῖς στήκετε [στήκητε.] ἐν κυρίῳ, τίνα εὐχαριστίαν.

adulari, quod ista animalia commovenda cauda blandiuntur. Interpretes non nulli ingeniosiores hoc inverterunt. Argumentabantur ergo sic: Quia canis, cum blanditur domino, caudam agitat, σαίνειν non solum est *blandiri*, sed et *agitare*, adeoque *concutere*. Sed ista canina interpretatione non est opus.

ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ
ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

Γ. ἐυχὴ πρὸς θεὸν κατὰ χριστὸν περὶ ἀφίξεως καὶ βεβαιώσεως Θεσσαλονικέων, ἕως τῆς παρουσίας χριστοῦ.

αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ 11.
κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστὸς κατευθύναι τὴν
ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς. ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος 12.
πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ ἐις
ἀλλήλους καὶ ἐις πάντας, καθάπερ καὶ
ἡμεῖς ἐις ὑμᾶς· ἐις τὸ στηρίξαι ὑμῶν 13.
τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ,
ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν
τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρι-
στοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.
Τέλος τῆς γ. [Τέλος.]

Δ. παραίνεσις σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ὡς ἐπὶ κρίσει, φιλαδελφίας, ἐργασίας ἰδιοπράγμονος.

Τὸ λοιπὸν ὄυν, [Ἀρχή.] ἀδελφοὶ, ἐρωτῶ- IV, 1. H.
μεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ
ἰησοῦ,

IV, 1. H. τῇ δ. τῆς κδ. ἑβδ. [καὶ ἔν τισιν ἰαννουαρίου ἡ. μεθέορτον.] ἀδελφοὶ, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς.

11. κύριος ἡμῶν] ἡμῶν — F. Ath. I, 444.

12. et 13.] Sine varietate Basil. III, 44.

12.] Ath. II, 4. πλεονάση καὶ περισσεύση — ἀγάπῃ τῇ ἐις — καθάπερ ἡμεῖς.

IV, 1. τὸ λοιπὸν ὄυν] τὸ — t ὄυν — E. Τὸ λοιπὸν diserte repetit Chrys. XI, 459. d. sed ὄυν omittit.

Praxapo-

ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ
πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν
2. θεῷ, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. οἴδατε
γὰρ, τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν
3. διὰ τοῦ κυρίου ἰησοῦ. τοῦτο γάρ ἐστι
θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν,
ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας·
εἰδέναι

Praxapostoli ista in principio lectionis prorsus omittunt. Hinc corruptiones in aliquibus Codicibus.

θεῷ] + καθὼς καὶ περιπατεῖτε. E. v. Wetst. Birch. P. Haec sine ulla dubitatione et deliberatione probanda erant Griesbachio. Ita enim Codices sterquiliniarii A. B. D. E. F. G. 17. etc. Sed is ista nec in interiore margine ostentavit, uti alia huiuscemodi monstra. Notetur hoc ad loca similia, ubi, etsi nec hi Codices inter se consentiant omnes, Griesbachius tamen unice veram lectionem, aut in dubium vocavit, propter aliquos istorum, aut adeo prorsus vel mutavit, vel exclusit. Loca nota sunt oculorum usu nondum privatis.

3. ἀπὸ τῆς] ἀπὸ πάσης. E. Ex τῆς Chrys. fecit πάσης, idque adeo urget. Scilicet uberiorem copiam iactandae eloquentiae Asiaticae suae ipsi suppeditabat. Sic et in locis similibus fecit. v. XI, 460. d. e. Chrysostomum sequitur et ad verbum exprimit h. l. Theodoret. p. 516. Sic et Oecum. II, 169. d. ac Theophyl. Est ergo haec homiletica lectio. Reddo hic scholium Cod. Aug. 6. ἀπέχεσθαι, φησιν, ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, (quae est lectio proborum Codicum. Deinde

εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος 4.
κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ. μὴ ἐν 5.
πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη,
τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν. τὸ μὴ ὑπερ- 6.
βαίνειν

addit:) γεγράφεται, (nimirum apud Chrysostomum, et in Codicibus ex eo corruptis.) καὶ, ἀπὸ πάσης. (Jam vero etiam interpretatione opus erat.) πολλὰ γὰρ ἀκολασίας εἴδη, ἃ τοῖς εἰδόσι καταλιμπάνομεν, nimirum ἐννοεῖν. Nisi enim hoc intelligatur, totum scholium absurdum et obscoenum est. Ita iste Codex fol. σϟϛ (id est, 296.) pag. 1. Tales critici sunt SS. Patres!

4. ἕκαστον] Praetermitto, quod A. et G., Codices principes Griesbachii, hic exhibent ἕκαστος. Nam istis scribis nulla cura fuit, utrum *nominativum*, an *accusativum* scriberent. Unde vero iste *nominativus*? Boernerianus ergo habet ita: ἰδεναι εκαστος, et in Latino: *ut sciat unus quisque*. Nominativus ἕκαστος ergo ex Latino *quisque* ortus. Unde vero *unus* venit in interpretationem scurrilem? Scilicet, ut alia permulta eius generis, ex Chrys. XI, 460. e. bis. Ibi: εἰδέναι, φησίν, (quis? Utrum Paulus, an Chrysostomus?) ἕνα ἕκαστον, et paullo ante: εἰδέναι ἕνα ἕκαστον. Nec aliter ego reperi in Cod. Mosq. α. Innumerabilia huiuscemodi silentio transii, ut parcerem chartis. De Theodoreto ad hunc et ad quintum versum vide Noesseltium p. 516. Attingit Basil. III, 251.

6. τὸ μὴ] v. vers. 3. Hunc versum Chrysostomus non solum interpretatur suo loco, sed et IX, 449. a.

ὑπερβαίνειν] nimirum, τὰ τοῦ σώφρονος γάμου τέρματα.

βαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδικος ὁ κύριος
περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπα-
7. μεν ὑμῖν, καὶ διεμαρτυράμεθα. οὐ γὰρ
ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ,
8. ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν,
οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεὸν,
τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον
9. εἰς ὑμᾶς. περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ
χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ
ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾷν
10. ἀλλήλους. καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς
πάντας τοὺς ἀδελφοὺς, τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ
μακεδονίᾳ· παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελ-
φοί.

ἐν τῷ πράγματι] τῷ, loco, ἐν τούτῳ τῷ πράγματι, ἤγουν, ἐν τῇ πρὸς ἀλλοτρίας γυναῖκας παρανόμῳ ὁμιλίᾳ.

προείπαμεν] προείπομεν. Wetstenius: *Codices plurimi, teste Millio.* Addo: *Codices plerique, testibus meis oculis.* Nam et postea in quatuor reperi.

8. εἰς ἡμᾶς] εἰς ὑμᾶς. Maximo Codd. consensu. Tamen ἡμᾶς Chrys. XI, 461. e. quod saepe Paulus in his prima persona utitur. Apud Chrys. h. l. miror additum esse, ὕπανδρον οὖσαν. Ergone ἀπειρογάμους licebat διαφθείρειν; Ath. I, 523. τὸν διδόντα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ εἰς ὑμᾶς.

9. ἔχετε] ἔχομεν. E. Ex Chrys. XI, 466. a. b. c.

10. μακεδονίᾳ] post hoc addit Chrys. 466. d., ac si Pauli sit: καὶ εἰς τοὺς ἄλλους πάντας, φησί.

Variat

φοὶ, περισσεύειν μᾶλλον καὶ φιλοτι- 11.
μεῖσθαι, ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ
ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν
ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν· ἵνα 12.
περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω,
Τέλος τῆς δ. καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε. [Τέλος.]

Ε. διδασκαλία περὶ τῆς τοῦ θανάτου καταλύσεως ἐπὶ ζώντων καὶ νεκρῶν, ἐν ἐπιφανείᾳ χριστοῦ.

[Ἀρχή.] οὐ * θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, 13. Θ.
ἀδελφοὶ, περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ
λυπῆσθε, καθὼς, καὶ οἱ λοιποὶ, οἱ μὴ
ἔχοντες ἐλπίδα. εἰ γὰρ πιστεύομεν, ὅτι 14.
ἰησοῦς

IV, 13. Θ. εἰς κοιμηθέντας· ἐν ἄλλῳ· νεκρώσιμον. ἀδελφοί, οὐ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν.

Variat etiam Theodoret. εἰς π. ἁ. καὶ τοὺς ἐν, et, καὶ εἰς τούς. v. 517.

11. καὶ φιλοτιμεῖσθαι] Haec coniungenda ſunt cum περισσεύειν μᾶλλον. Ergo ita diſtinxi.

ταῖς ἰδίαις] ἰδίαις — E. Chryſ. XI, 466. e. 467. a. Accedit ex meis ſolus Theophyl. d. Omittit etiam Baſil. II, 546. Ἰδίους ita ſupra etiam 2, 15. a non nullis excluſum eſt. Temere!

13. θέλω] θέλομεν. Utrumque Chryſ. XI, 467. c. e. 472. d. bis. Item Theodoret. 518. v. P. Damaſc. II. 219. θέλωμεν — κοιμωμένων, ſed 347. θέλω — κεκοιμημένων. Multoties haec tractat Chryſ. ut I, 763. bis. 765. 767. III, 46. bis. VI, 27. XII, 46.

ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ
θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ ἰησοῦ ἄξει
15. σὺν αὐτῷ· τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν
λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περι-
λειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου,
16. οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. ὅτι
αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ
ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ κατα-
βήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν
17. χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον· ἔπειτα ἡμεῖς
οἱ

14. ἀνέστη] + καὶ ἔζησε. E. Ita Chryf. XI, 472. f. Ex Rom. 14, 9.

15.] Bafil. II, 639. ἐν τῇ παρουσίᾳ — φθάσομεν.

16. καὶ ἐν] + τῇ ἐσχάτῃ. E. v. P. Omittit cum aliis Bafil II, 639. Ἐσχάτῃ tamen urget Chryf. XI, 478. d. τί ἐστιν· ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι; Sic et VII, 752. a. V, 226. b. Ex 1. Cor. 15, 52. Omnia confundit, et καὶ ἐν σάλπιγγι prorfus omittit. II, 455. c.

ἀναστήσονται πρῶτον] ἐγερθήσονται πρῶτοι, fed altera lectio ibi ex duobus Codd. notatur. Bafil. II, 639.

πρῶτον] πρῶτοι in nullo Cod. Theophyl. reperi, folum in marg. edit. Lond. Sed nec in ullo alio Codice. Wetftenius volebat defendere Codices D. F. G. qui id ex vulgata Latina exprefferunt. Griesbachius eadem de cauffa addidit: *Cyrill.* Utinam Vir Eruditiffimus, qui per totam vitam fuam, ficuti incubus, cum fuo Schrevelio incubuit Patribus Graecis, dixiffet, *ubi*. Plura enim funt, ac fatis craffa, volumina Cyrilli. Habet ergo III, 241.

οἱ ζῶντες, οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτω πάν-

24I. χριστῷ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι. Hic prorſus deeſt πρῶτον. Πρῶτον habet IV, 765. ubi a verſ. 15. ad ſin. 17. laudat. Πρῶτοι, quod quilibet Graecus hic inferre poterat, habet 815. Confundit cum I. Cor. 15, 52. Ergo abeſt πρῶτον. Vide I, a. 617. VI, b. 383. Ex Cyrillo ergo, ratione vocabuli πρῶτοι, efficitur? — Nihil. Simul vero intelligitur, iſta nomina, Cyrill., Chryſ. etc. ad fraudem credulorum et ſimplicium interpoſita eſſe. Cui placet caecutire, is caecutiat. Quid vero ex his Cyrilli locis efficitur propter reliqua huius verſus? Scilicet, ad auctoritatem Codicum hic accedit etiam Cyrilli, ut contra Chryſoſtomum excludamus, τῇ ἐσχάτῃ. Hoc enim Cyrill. l. l. omittit.

17. ἀπάντησιν] ὑπάντησιν. E. v. P. Nullus meorum. Vulgatum etiam Ath. I, 856. Chryſ. XI, 478. Praeter loca ſupra laudata v. Cyrill. IV, 143. ibi ἀπάντησιν. Item 293. 466. 1004. Ceterum ἀπάντησις et ὑπάντησις eſt ex eis vocabulis, quae falſarii ſeu variarum lectionum fabricatores plerumque permutant. Diſci id poteſt a quovis, adhibita aliqua *Concordantia* et editione Wetſtenii. Vide, quae ſupra in hac editione dixi ad Luc. 9, 22. In promtu hic eſt aliud eiusmodi exemplum in vocabulis κειμωμένων, κεκοιμημένων et κοιμηθέντων, quae hic aliqui permutarunt. v. Wetſt. Birch. verſ 13. 14. Codices D. E. F. G. hic rurſus ſoli cum Vulgata habent, εἰς ὑπάντησιν τῷ χριστῷ. Eleganter quoque Cod. B. apud Birch. loco περιλειπόμενοι, habet περιλείμενοι. Hi ſunt ergo illi Codices principes, a barbaris in occidente ſcripti.

πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. [Τέλος.] Τέλος τοῦ εἰς κοιμηθέντας.
I. 18. ὥστε [Ἀρχή.] παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

5. περὶ τοῦ αἰφνιδίως ἥξειν χριστὸν, ὥστε δεῖν ἐντρεπίζεσθαι σπουδῇ, πίστει, ἐλπίδι, ἀγάπῃ, τιμῇ, εἰρήνῃ, μακροθυμίᾳ, φιλομαθίᾳ.

V, 1. Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοὶ, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι·
2. αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡ ἡμέρα κυρίου, ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ, οὕτως ἔρχε-
3. ται. ὅταν γὰρ λέγωσιν· εἰρήνη καὶ ἀσφά-

IV, 18. I. τῇ ε. τῆς κδ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τοῦ πνεύματος, περὶ.

18. τούτοις] + τοῦ πνεύματος. E. v. P. Ex iis, quos postea comparavi, habet solus Oecum. Aug. 6. Igitur non miror, hoc ab Erasmo etiam notatum esse, qui in multis locis ex Oecumenii scholiis pendet. Contra est Oecum. Mosq. n. Unde illatum sit, docui. Quid hic editores omnino omnes de Praxapostolis? — Nihil. Chrysostomus illud cum aliis omittit non solum XI, 478. ubi hunc locum data opera interpretatur, sed et XII, 34. 281.

V, 1. χρείαν ἔχετε] χρεία ἐστί. E. v. P. Vulgatum ad h. l. et II, 347. Damascenus etiam, qui ibi laudat ad fin. vers. 3.

3. γὰρ] — t. δέ. E. v. P. Nullus meorum variat. Chrysostomus haec praeterea laudat II, 266. ubi est δὲ, et, εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν. VII, 742. 743. ubi nec δὲ, nec γάρ. Ibi ad priorem locum v. Montf. VIII, 200. 268. δέ.

ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίςαται
ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαςρὶ ἐχούσῃ·
καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, 4.
οὐκ ἐςὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς, ὡς
κλέπτης, καταλάβῃ. πάντες ὑμεῖς υἱοὶ 5.
φωτός

ἐφίςαται] Latinifta, *apparebit.* Ergo Wetft. F. G. φανήσεται. Contra omnium Codicum fidem. Codex Vat. 1209. feu B. eleganter rurfus, ἐπίςαται, et verfu 4. πλέπτας, loco κλέπτης. Sed Codex Wetft. A. hic tamen faltem κλέπτας exhibet. Miraculo fimile, quomodo iftud Codicum genus etiam in manifeftis ac prorfus fingularibus vitiis confentiat.

ἐκφύγωσιν] Latiniftae, *effugient.* Ergo ἐκφεύξονται. Wetft. D. E. G. Contra omnium Codicum fidem.

4. ὑμεῖς δὲ] δὲ habet et omittit Chryf. XI, 488. 502.

κλέπτης] Vide paullo ante. Vocabulum κλέπτης Chryfoftomo etiam offenfioni fuit. Nam XI, 488. a. ex Matth. 24, 42. legit, ὁ κλέπτης, loco ὁ κύριος ὑμῶν. Ingeniofe!

5. πάντες] + γάρ. E. Chryf. XI, 489. a. De Wetft. D. F. G. item de addito καὶ, poft ἡμέρας, nec non de ingeniofiffima Origenis interpretatione, quam legiffe neminem poenitebit, v. P. Negligenter hunc verfum laudans Cyrillus, quater eodem modo invertit. I, a. 354. I, g. 169. 320. III, 69. Quae ergo Cyrillus quater eodem modo recitat, ea haud dubie ita in vetufta illa *recenfione* Alexandrina invenit. Unde enim effet ifta conftantia? Scilicet, femel in mentem induxerat, hunc locum ita laudare. Similia, et huius, et aliorum Patrum loca in hac editione licet reperire. Negligenter etiam notat Ath. II, 16.

φωτός ἐστε, καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν
6. νυκτὸς, οὐδὲ σκότους. ἄρα οὖν μὴ καθεύ-
δωμεν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν
7. καὶ νήφωμεν. οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς
καθεύδουσι· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς
8. μεθύουσιν. ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες, νήφω-
μεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγά-
πης, καὶ περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτη-
ΙΑ 9. ρίας. ὅτι [Ἀρχή.] οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ
θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ᾽ εἰς περιποίησιν σωτη-
ρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ,
10. τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν· ἵνα εἴτε
γρηγορῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν
11. αὐτῷ ζήσωμεν. [Τέλος.] διὸ παρακα- Τέλος τῆς ..
λεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν
12. ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε. ἐρωτῶμεν δὲ
ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν
ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ,
13. καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς· καὶ ἡγεῖσθαι
αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ, διὰ
τὸ

V, 9. ΙΑ. τῇ ς. τῆς κδ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, οὐκ ἔθετο ὑμᾶς.

10. γρηγορῶμεν — καθεύδωμεν] γρηγοροῦμεν — καθεύδομεν. D. Id poſtea in tribus etiam reperi. Ita et Chryſ. XI, 491. a.

11. εἷς] Vulgatum etiam Chryſ. XI, 491. a. ſed 543. d. ἀλλήλους habet ante εἷς, omiſſo priori membro. Baſil. II, 672. vulgatum.

τὸ ἔργον αὐτῶν· εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς.
Ὑπέρβα τῆς ς. [Ὑπέρβα.] [Ἀρχή.] παρακαλοῦμεν δὲ 14. ΙΒ
ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους,
παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέ-
χεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς
πάντας. ὁρᾶτε, μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ 15.
τινὶ ἀποδῷ· ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν
διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας.
πάντοτε χαίρετε. ἀδιαλείπτως προσεύ- 16. [17.]
χεσθε. ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ 18.
θέλημα θεοῦ ἐν χριστῷ ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.
τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε. προφητείας μὴ 19. [20.]
ἐξουθε-

V, 14. ΙΒ. σαββάτῳ λβ. ἀδελφοί, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, νουθετεῖτε.

13. ἑαυτοῖς] αὐτοῖς. E. αὐτοῖς habet unus, isque infimus meorum. 13. Chryſ. XI, 494. e. 496. b. d. ter αὐτοῖς. Propoſitum erat Chryſoſtomo h. l. praedicare laudes ſacerdotum et doctorum. Ergo hoc quoque ad eos retulit. v. 496. b. c. Eſt ergo lectio homiletica. Codex Chryſ. Moſq. α. bis αὐτοῖς, ſemel ἑαυτοῖς. Theodoret. 523. bis αὐτοῖς, ac ſic etiam interpretatur. Chryſoſtomi auctoritate motus etiam Theophyl. 709. ita habet: γέγραφεται καὶ, ἐν αὐτοῖς, τουτέστι, τοῖς διδασκάλοις. Tamen Griesbachius contra me affirmat, neminem facile a Chryſoſtomo falli poſſe. Clem. Alex. εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς laudat, et ad ſequentia refert 263.

18. ἐν χριστῷ — ὑμᾶς] Omittit Chryſ. XI, 497. Ita et Cod. Moſq. α. Refert iſta Ath. I, 483. coll. 487.

19. σβέννυτε] Ex D. et F. Wetſt. laudat ζβέννυτε. In Cod.

21. ἐξουθενεῖτε. πάντα * δὲ δοκιμάζετε τὸ
22. καλὸν κατέχετε. ἀπὸ παντὸς εἴδους
πονηροῦ ἀπέχεσθε.

Z. εὐχὴ περὶ ἁγιασμοῦ πνεύματος καὶ ψυχῆς καὶ σώματος.

23. αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς
ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα,
καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν
τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ
τηρη-

Cod. G. seu Boern. duobus vocabulis est ita: μηζ (quid. quaeso notat μηζ. quid vero est, βεννυται;) βεννυται, et in Latino: *nolite extinguere.* Sunt haec *recensionis* occidentalis. Quomodo vero plures eodem modo ita monstrose errare potuerunt? Pallio critico suo haec obtexit Griesbachius, ut ille apud Phaedrum (5, 5, 30.) porcellum. Porcinae enim hae sunt lectiones.

21. πάντα] + δέ.

δοκιμάζετε] δοκιμάζοντες. A. Apud Chrys. XI, 502. editur: πάντα δὲ δοκιμάζετε, et, πάντα δοκιμάζετε; item, τὸ καλὸν, et, τὸ δὲ καλόν. Sed X, 264. πάντα δὲ δοκιμάζοντες, τὸ καλὸν κατέχετε. Cyrill. I, a. 568. δοκιμάζοντες, τὸ καλόν. II, 56. et VI, a. 2. δοκιμάζετε, τό. Damasc. II, 221. δὲ δοκιμάζετε, τό. sed 627. δοκιμάσαντες, τό. Negligenter laudat Orig. III, 815. sed IV, 289. δοκιμάζετε, τό. Basil. II, 454. πάντα δὲ δοκιμάζοντες. Sed 523. πάντα δοκιμάζετε. Clem. Alex. 264. 296. δὲ δοκιμάζετε, καὶ τό. v. Matth. 25, 27. in secunda editione mea.

22. εἴδους] Basil. II, 454. variant Codd. inter hoc at ἔργου. Sed εἴδους. 523.

Τέλος τοῦ σαββάτου. Ἄρξου τῆς ς.

τηρηθείη. [Τέλος.] [Ἄρξου.] πιστὸς ὁ 24.
καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει. ἀδελφοὶ, 25.
προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. ἀσπάσασθε 26.
τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ.
ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι 27.
τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς.
ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' 28.
Τέλος τῆς ς. ὑμῶν. ἀμήν. [Τέλος.]

Πρὸς θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν. στίχων ρϟγ.

23. τηρηθείη] Apud Bafil. II, 229. variant Codd. inter hoc et εὑρεθῇ et εὑρεθείη. Vulgatum nominatim Ath. I, 524. Idem II, 21. ὁ θεὸς ἁγιάσῃ — τηρηθείη. Attingit 456.

27. ἁγίοις ἀδελφοῖς] ἁγίοις — t ἀδελφοῖς — E. v. P. Damafc. cum aliis utrumque fervat II, 221,

Ἡ

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς

Ἐπιςολὴ

δευτέρα.

Α. Ι. 1. [Ἀρχή.] Παῦλος καὶ σιλουανὸς καὶ τιμό-
θεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων, ἐν Θεῷ,
πατρὶ ἡμῶν, καὶ κυρίῳ ἰησοῦ χριςῷ.
2. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριςοῦ.

Α. εὐχαριςία ὑπὲρ τῆς Θεσσαλονικέων πίςεως καὶ ἀγάπης καὶ ὑπομονῆς, ἐπὶ τιμῇ αὐτῶν καὶ κολάσει τῶν θλιβόντων; καὶ εὐχὴ ὑπὲρ τελειώσεως αὐτῶν ἐν δόξῃ ἐπὶ δόξῃ χριςοῦ.

3. εὐχαριςεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ
ὑμῶν, ἀδελφοὶ, καθὼς ἄξιόν ἐςιν, ὅτι
ὑπεραυξάνει ἡ πίςις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει

ἡ

I, 1. A. τῇ β. τῆς κε. ἰβδ. παῦλος καὶ σιλουανὸς καὶ τιμόθεος.

ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς
ἀλλήλους· ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν 4.
καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ,
ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ἡμῶν, καὶ πίστεως ἐν
πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν, καὶ ταῖς θλίψε-
σιν, αἷς ἀνέχεσθε. ἔνδειγμα τῆς δικαίας 5.
κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι
ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς
καὶ πάσχετε. εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ, 6.
ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν·
καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' 7.
ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου ἰησοῦ
ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐ-
τοῦ, ἐν πυρὶ φλογὸς, διδόντος ἐκδίκησιν 8.
τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπα-
κούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ. οἵτινες δίκην τίσουσιν, 9.
ὄλεθρον αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ
κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος
αὐτοῦ· ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς 10.

I, 4. καυχᾶσθαι] ἐγκαυχᾶσθαι. E. Ita Wetst. A. et Birch. B. Sic iidem mirabiliter consentiunt contra reliquos omnes 1. Thess. 5, 4. in κλέπτας. ἐγκαυχᾶσθαι in uno solum Cod. Chrys. α. inveni. v. P.

7.] Apud Basil. III, 24. ita variant Codd. ἰησοῦ (χριστοῦ) ἀπ' οὐρανοῦ (οὐρανῶν.)

8. πυρὶ φλογὸς] φλογὶ πυρός. E. Illud est etiam Exod. 3, 2.

ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι
B. τοῖς * πιστεύσασιν, ὅτι [Ἀρχή.] ἐπιστεύθη
τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ
11. ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. [Τέλος.] εἰς ὃ καὶ προσευ- Τέλος τῆς β.
χόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς
ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ
πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης, καὶ
12. ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει. ὅπως ἐνδοξασθῇ
τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ὑμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἐν
ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν
τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

B. περὶ τέλους, ὅτε μετὰ ἀντίχριστον πεμπόμενον ἐπὶ ἐλέγχῳ ἰουδαίων τῶν ἀπιστησάντων χριστῷ.

II, 1. Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς
παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ,
2. καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν, εἰς
τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ
νοὸς,

I, 10. B. τῇ γ. τῆς κε. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον [τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐπιστεύθη.]

II, 1. Γ. τῇ δ. τῆς κε. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς.

10. πιστεύουσιν] πιστεύσασιν. Sic et postea in quatuor inveni.

12. χριστοῦ prius] — D.

II, 1.] Locum longiorem ad verf. 12. laudat Damafc. II, 347. Priores fex verfus refert Orig. I, 668.

νοὸς, μήτε θροεῖσθαι μήτε διὰ πνεύματος,
μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐπιςολῆς ὡς δι'
ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέςηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ χριςοῦ.
Τέλος τῆς γ. [Τέλος.] μήτις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ 3.
μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀπο-
ςασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄν-
θρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπω-
λείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος 4.
ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα,
ὥςε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ὡς θεὸν
καθίσαι, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν, ὅτι ἐςὶ
θεός. οὐ μνημονεύετε, ὅτι ἔτι ὢν πρὸς 5.
ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ 6.
κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι
αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ· τὸ γὰρ 7.
μυςήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον

ὁ

2. τοῦ χριςοῦ] τοῦ κυρίου. E. Chryſ. XI, 524. et Codd. aliqui, qui eum ſequuntur. Item Orig. l. l.

3. ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας] Baſil. I, 98. ita variant Codd. ὁ ἄνομος, et, ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας. Confuſio ex verſ. 8.

4. ὑπεραιρόμενος] ἐπαιρόμενος. E. Orig. I, 668. 424. ὑπεραιρόμενος. III, 315. 765. 485. 628. IV, 321. ἐπαιρόμενος. Licet ergo eligere.

ὡς θεὸν] — E. Nullus meorum omittit. v. P.

ὅτι ἐςὶ θεὸς] Semel ſic, ſemel θεόν. Chryſ. XI, 525. b. d. ubi eſt: ἀποδεικνύντα, φησὶν, ἑαυτὸν θεόν. οὐκ εἶπε, λέγοντα, ἀλλὰ, πειρώμενον ἀποδεικνύναι. VIII, 244. eſt: ὅτι αὐτός ἐςιν ὁ θεός.

ὁ κατέχων ἄρτι, ἕως ἐκ μέσου γένηται·
8. καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν
ὁ κύριος ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος
αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ
9. τῆς παρουσίας αὐτοῦ· οὗ ἐστιν ἡ παρου-
σία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ
δυνάμει, καὶ σημείοις, καὶ τέρασι ψεύδους,
10. καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς
ἀπολλυμένοις· ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς
ἀλη-

7. ἕως] ἂν addunt aliqui Codd. apud Basil. II, 215.

8. ὁ κύριος] + ἰησοῦς. E. v. P. Chrysſ. XI. 529. b. 530 b. Accedit ex meis omnibus unus Theophyl. d. et edit. Lond. A ſe diſſentit Theodoret. v. 535. Etiam Chryſ. Nam V, 166. eſt: ὃν ὁ κύριος ἀναλώσει. Ex X, 468. b. nihil efficitur. Negligentius enim laudat. Cyrill III, 770. ἀνελεῖ γὰρ αὐτὸν ὁ κύριος τῷ κ. τ. λ. Orig. I, 668. diſſentiunt Codd. ſed ἀναλώσει editum. Solum attingit IV, 57. Ergo ἀναλοῖ — καταργεῖ. 520. ὁ κύριος γὰρ ἰησοῦς ἀναλοῖ — καταργεῖ. Ἰησοῦς perſpicuitatis cauſſa aliqui addebant, ne de deo patre, praeſertim extra nexum, acciperetur. Baſil. I, 423. Codices ita variant: κύριος ἰησοῦς ἀναλώσει, ἀνελεῖ, ἀνέλοι. II, 613. κύριος ἰησοῦς ἀνελεῖ. Ath. I, 523. κύριος ἰησοῦς ἀνελεῖ. Vide ad h. l. notam editoris

ἀναλώσει] ἀνελεῖ. E. Vulg. Chryſ. XI. 529. 530. ſed in Cod. Moſq. α. bis ἀνελεῖ. Ἀναιρεῖν uſitatius, quam ἀναλίσκειν hoc ſenſu. Hinc correctum, Habet tamen et alibi Paulus.

9.] Attingit, ac pro arbitrio immutat Cyrill. III, 979.

ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι
αὐτούς· καὶ διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς 11.
ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι
αὐτοὺς τῷ ψεύδει. ἵνα κριθῶσι πάντες 12.
οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ'
Τέλος τῆς δ. εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ. [Τέλος.]

Γ. εὐχαριστία τῆς κλήσεως. ἐν ᾧ, προτροπὴ ἐπιμονῆς, εὐχὴ πρὸς θεὸν καὶ χριστὸν περὶ στηριγμοῦ αὐτῶν.

ἡμεῖς δὲ [Ἀρχή.] ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ 13. Δ.
θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπη-
μένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ θεὸς
ἀπ'

II, 13. Δ. τῇ ε. τῆς κε. ἑβδ. [ἔν τισιν, ὀκτωβρίου κβ.] ἀδελφοί, [ἡμεῖς] ὀφείλομεν [ἡμεῖς] εὐχαριστεῖν.

11. πέμψει] πέμπει. E. In meis Codd. nullum eſt veſtigium huius lectionis. Tamen Boern. Cod. habet: πεμπει, ſed in Latino, *mittet*. Πέμψει habet cum aliis Chryſ. non ſolum XI, 531. ſed et VIII, 244. Cyrill. II, 811. e. III, 769. IV, 262. V, a. 370.

13. εἵλετο] εἵλατο. E. Contra omnes omnino meos. Εἵλατο eſt quidem ex Simonide apud Diodor. Sic. Vol. II, p. 160. edit. Eichſtaedt. Ac de eo monuit etiam Dorvill. ad Charit. p. 334. Heſychius vero fruſtra, ut arbitror, huc trahitur. Neque enim interpretaturus fuiſſet, ἔλαβεν, ἠγάπησεν, ἠθέλησεν, ſed haud dubie ἐξελέξατο, aut ſimili modo. Apud [illegible] Codicibus ſui generis ſolus accedit B. Millius ſuos *plurimos* Codices debebat appellare. In Boern eſt ειλατο. Millius adibat Heſychium in gratiam ſuorum Alex. et Clar. Codicum.

ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύ-
14. ματος, καὶ πίστει ἀληθείας· εἰς ὃ ἐκάλε-
σεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς
περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
15. χριστοῦ. ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ, στήκετε, καὶ
κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε
εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.
16. αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστὸς, καὶ
ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας
ἡμᾶς, καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ
17. ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι. παρακαλέσαι
ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι ὑμᾶς ἐν
παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

Δ. παράκλησις εὐχῆς ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ ὑπὲρ αὐτῶν εἰς ἀγάπην θεοῦ.

III, 1. Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοὶ, περὶ
ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ, καὶ
δοξάζη-

ἀπ' ἀρχῆς] ἀπαρχήν. E. v. P. Junctim ἀπαρχῆς legitur etiam in Aug. 6. atque ita editum apud Oecum. II, 198. d. Scilicet, ut saepius monui, scribae non nulli praepositiones modo temere iungunt, modo disiungunt. Boern. Cod. habet quidem απαρχην, sed in Latino: *ab initio.* Nec aliter edidit Sabat. ex D. E. Apud Damasc. II, 224. equidem certe lego, ἀπ' ἀρχῆς. Contrarium notat Wetstenius. Ergo etiam Griesbachius, sectator eius.

15. ἐδιδάχθητε] παρελάβετε. E. Basil. III, 60. Ex 2. Thess. 3, 6.

δοξάζηται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς· καὶ 2.
ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονη-
ρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις.
πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς 3.
καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. πεποίθα- 4.
μεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγ-
γέλλομεν ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε·
ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας 5.
εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς * τὴν
τέλος τῆς ε. ὑπομονὴν τοῦ χριστοῦ. [Τέλος.]

Ε. προτροπὴ ἐργασίας καὶ παραιτήσεως τῶν ἀργῶν καὶ περιέργων.

[Ἀρχή.] παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, 6. Ε.
ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ,
στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ
ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ
τὴν παράδοσιν, ἣν * παρέλαβον παρ'
ἡμῶν.

III, 6. Ε. τῇ ς. τῆς κε. ἑβδ. ἀδελφοὶ, παραγγέλλομεν ὑμῖν ἐν.

III, 1. καθὼς] Ita bis Chryſ. XI, 532. f. 533. a. tamen continuo addit: καθάπερ, φησὶ, καὶ πρὸς ὑμᾶς.

5. καὶ εἰς] + τήν. Paullo ante κατευθύνοι. Ath. II, 4. Vulgatum. 179.

τοῦ χριστοῦ] + ὑπὲρ τῶν θλίψεων. Ε. Baſil. III, 41. idque adeo mox repetit.

6. παρέλαβε] παρ' [illegible]. Ita etiam poſtea in quinque Codd. reperi. Damaſc. et II, 225. et 690. Sic et Ath.

7. ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, πῶς δεῖ μι-
μεῖσθαι ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν
8. ὑμῖν. οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά
τινος· ἀλλ᾽ ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα
καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπι-
9. βαρῆσαί τινα ὑμῶν. οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν
ἐξουσίαν, ἀλλ᾽ ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν
10. ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. καὶ γὰρ
ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλο-
μεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι,
11. μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν γάρ τινας περι-
πατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργα-
12. ζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. τοῖς
δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν, καὶ παρακα-
λοῦμεν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ,
ἵνα

Ath. II, 327. Basil. II, 229. Sed in Cod. Voss. παρελάβοσαν. 417. παρέλαβον, παρελάβετε, παρελάβοσαν. 421. παρέλαβον et παρελάβοσαν. 639. παρελάβοσαν et παρέλαβε. 666. παρέλαβον et παρελάβοσαν.

8. ἐφάγομεν] ἐλάβομεν. E. Hoc est honestius. Vulgatum Chrys. XI, 538. c. diserte 542. c. et Basil. II, 382. Mox, νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Sed 383. 389. νύκτα καὶ ἡμέραν. 545. ἐφάγομεν — νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Ath. II, 327. νυκτὸς καὶ ἡμέρας.

11.] Cyrill. VI, b. 365. ἀκούω γὰρ ἐν ὑμῖν τινὰς περιπατεῖν μηδὲν ἐργ.

12. τοῖς δὲ] τοῖς οὖν. E. Basil. II, 389.

διὰ τοῦ — χριστοῦ] ἐν (τῷ) κυρίῳ ἰησοῦ χριστοῦ. E. Nullus meorum ita. Nec aliter legi apud Damasc.

ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυ-
τῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, 13.
μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. εἰ δέ τις 14.
οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς
ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε· καὶ μὴ συνα-
ναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ. καὶ μὴ 15.
ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς
ἀδελφόν.

5. εὐχὴ περὶ εἰρήνης τῆς παρὰ θεοῦ.

αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ ὑμῖν τὴν 16.
εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ· ὁ
κύριος

Damasc. II, 224. sed 606. est: ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ. Basil. II, 388. 545. omittit, μετὰ ἡσυχίας, 389. habet, sed desunt, διὰ — χριστοῦ. Ath. II, 327. παρακαλοῦμεν ἐν ἡσυχίᾳ ἐργαζομένους — ἐσθίειν.

13. καλοποιοῦντες] τὸ καλὸν ποιοῦντες. E. Utrumque Chrys. XI, 539. a. c. d. f. Vulgatum cum aliis Damasc. II, 225. 475. Basil. 497. δὲ μὴ ἐκκακεῖτε καλοποιοῦντες.

16. τρόπῳ] τόπῳ. E. Chrys. XI, 540. e. ubi vide Montf., quem tamen nemo probabit. 541. a. Quoniam hic in interpretatione est, πανταχόθεν — μηδαμόθεν, probarunt τόπῳ, contra Codices. Erat id sane ambigue dictum. Interpretes reliqui omnes hic dissentiunt a Chrysostomo. Oecumenius vero, loco μηδαμόθεν, dedit μηδεμίαν. Atque ita est etiam in Cod. Aug. 6. v. P. In non nullis Codicibus post hanc epistolam continuo sequitur epistola ad Hebraeos, quod et haec non ad unum hominem, uti reliquae, sed ad universam gentem scripta est, ut superiores.

17 κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν. ὁ ἀσπασμὸς
τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου, ὅ ἐστι σημεῖον ἐν
18. πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω. ἡ χάρις
τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων
ὑμῶν. ἀμήν. [Τέλος.] Τέλος τῆς ϛ.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν στίχων ρϛ.

Ἡ

Η

Πρὸς Τιμόθεον Ἐπιςολὴ πρώτη.

['Αρχή.] Παῦλος ἀπόςολος ἰησοῦ χριςοῦ I, 1. A.
κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ, σωτῆρος ἡμῶν, καὶ
κυρίου ἰησοῦ χριςοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν,
τιμοθέῳ, γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίςει, χάρις, 2.
ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ
χριςοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

A.

I, 1. A. τῇ β. τῆς κϛ. ἑβδ. παῦλος ἀπόςολος ἰησοῦ χριςοῦ.

I, 1. καὶ κυρίου ἰησοῦ χριςοῦ] Ita omnes omnino mei. Sic et Chryf. XI, 548. d. Sed 549. c. καὶ κυρίου χριςοῦ ἰησοῦ. Solus Theophyl. d. cum edit. Lond. omittit χριςοῦ. Cyrill. V, a. 294. omittit prius χριςοῦ, et fic exhibet: καὶ χριςοῦ ἰησοῦ τῆς. V, d. 75. prius χριςοῦ fervat, totum autem, καὶ κυρίου ad ἐλπίδος ἡμῶν omittit. Epiftolas ad Timotheum repudiari ab haereticis, tradit Clem. Alex. 383. c.

2. καὶ χριςοῦ — ἡμῶν] καὶ κυρίου ἰησοῦ χριςοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν. E. v. P.

Α. περὶ τῆς εἰς ἀγάπην θεοῦ ὁδηγίας, τὴν ἀπροσδεῆ νομικῆς ἀνάγκης.

3. καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν ἐφέσῳ
πορευόμενος εἰς μακεδονίαν, ἵνα παραγγεί-
4. λῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν· μηδὲ
προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράν-
τοις, αἵτινες ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον
5. ἢ * οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. τὸ δὲ
τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ
καθαρᾶς καρδίας, καὶ συνειδήσεως ἀγα-
6. θῆς, καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου. ὧν τινες
ἀστοχήσαντες, ἐξετράπησαν εἰς ματαιολο-
γίαν·

4. οἰκοδομίαν] οἰκονομίαν. Ita omnes omnino mei, ac ii quidem, qui ſcholia habent, etiam in ſcholiis, uti quoque interpretes editi. οἰκοδομίαν nihil niſi error eſt typothetarum Erasmi, δ cum ν. confuſo, niſi Erasmus deliberato ita correxerit ad Latinum *aedificationem.* Lectu dignum eſt iudicium Sabatierii de interprete Irenaei ad hunc locum. Apud Damaſc. contra meum Cod. g. II, 259. editur quidem οἰκοδομίαν, ſed ibi diſerte in ſchol. eſt οἰκονομίαν. Editor ergo huius erroris culpam ſuſtinet, qui vulgares editiones expreſſit. Propter ſolum Codicem D. qui, quia in Latino habet *aedificationem,* οἰκοδομὴν exhibet, Griesbachius in textu vocabulo οἰκονομίαν, οἰκοδομὴν impoſuit, ut ita imponeret lectoribus. Infra 3. 1. idem Cod. D. ex quibusdam Latiniſtis loco πιστὸς, habet ἀνθρώπινος. v. hic ad verſ. 15. P. Latiniſtis difficile erat, reddere οἰκονομίαν h. l. Dabant ergo quidlibet pro quolibet. Latiniſta tamen unus apud Sabat. reddidit, *veram rationem dei,* quod ſane obſcurum eſt.

γίαν· θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ 7.
νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων
Τέλος τῆς β. διαβεβαιοῦνται. [Τέλος.] [Ἀρχή.] οἴδα- 8. B.
μεν δὲ, ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ
νομίμως χρῆται· εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ 9.
νόμος ου κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυπο-
τάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις
καὶ βεβήλοις, πατραλοίαις καὶ μητραλοίαις
ἀνδροφόνοις. πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀν- 10.
δραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι
ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκει-
ται. κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ 11.
μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.

B. περὶ τῆς ἑαυτοῦ ἐκλογῆς εἰς εὐαγγελιστὴν ἐκ διώκτου κατὰ χάριν θεοῦ.

καὶ [Ἀρχή.] χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί 12. B.
με

I, 8. B. τῇ γ. τῆς κς. ἑβδ. τέκνον τιμόθεε, οἴδαμεν ὅτι.

I, 12. B. ὀκτωβρίου β. τῶν ἁγίων κυπριανοῦ καὶ ἰουστίνης· τέκνον τιμόθεε, χάριν ἔχω.

7. περὶ τίνων] περὶ ὧν Ath. II, 33. Ibid. III, 9. οὐκ εἰδότες, οὔτε ἃ λέγουσιν, οὔτε περὶ τίνων διαβ. Et, 25. μὴ εἰδότες, τί λέγουσιν, ἢ περὶ ὧν διαβ. De Athanasio altum est silentium apud Wetstenium. Ergo etiam apud Griesbachium. Neque enim eum unquam legit. Ab eo tamen refertur ad *recensionem Alexandrino-Jenensem.* Ut ergo Jenenses et Alexandrini hanc *recensionem* cognoscerent, et haec, ut alia plura hic notavi.

9. πατραλῴαις καὶ μητραλῴαις] Alii, πατραλοίαις καὶ μητραλοίαις, alii, πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις.

με χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν
13. με ἡγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν· τὸν
πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην
καὶ ὑβριστήν· ἀλλ' ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν
14. ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ· ὑπερεπλεόνασε δὲ
ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως
καὶ ἀγάπης τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ. [Τέλος.] Τέλος τῆς γ.
Γ. 15. [Ἀρχή.] πιστὸς ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀπο-
δοχῆς ἄξιος, ὅτι χριστὸς ἰησοῦς ἦλθεν εἰς
τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός
16. εἰμι ἐγώ. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα
ἐν

I, 15. Γ. κυριακῇ λα. τέκνον τιμόθεε, πιστὸς ὁ λόγος.

13. τὸν πρότερον] τὸ πρότερον. E. Hoc in nullo meorum inveni, nisi in uno Chrysostomi α. qui fortasse voluit, τὸν τὸ πρότερον. Dicitur enim, πρότερον et τὸ πρότερον. Duos Codd. Mosqq. Chrysostomi in hac epistola adhibui. α. et 9. Alter dissentit. Apud Chrys. in tertia homilia ad hanc epistolam aliquoties editum est τόν. Sic et I, 151. (ubi tamen itidem unus Codex vitiose habet τό.) et III, 295. VI, 195. Τὸν πρότερον ὄντα etiam Cyrill. I. a. 254. Negligentius laudat I, g. 243. καίτοι πρότερον ὤν. Sed, τὸ πρότερον. V, a. 295.

14. κυρίου] modo θεοῦ, modo κυρίου Chrys. XI, 561. c. 564. c.

15. πιστὸς] Ita hic et 3, 1. omnes omnino mei. v. P. Laudat Ath. II, 220. Chrys. XI, 567. 568. Cyrill. V, a. 295. V, d. 124.

χριστὸς ἰησοῦς] Basil. II, 606. ἰησοῦς χριστός.

ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται ἰησοῦς χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων 17.
ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ θεῷ τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
ἀμήν. [Τέλος.]

Τέλος τῆς κυριακῆς καὶ τῶν ἁγίων.

Γ.

16. πρώτῳ] πρῶτον. E.

ἰησοῦς] — E. Cyrill. V, a. 295. mox ibid. ἅπασαν, et, εἰς ὑποτύπ. Sed V, d. 124. χριστὸς ἰησοῦς τὴν ἅπασαν — πρὸς ὑποτύπ. — εἰς αὐτὸν εἰς. Chryſ. XI, 567. c. 569. a. e. πᾶσαν et ἅπασαν, item, εἰς αὐτὸν et ἐπ' αὐτῷ.

μακροθυμίαν] Semel Chryſ. VIII, 58. c. addit: καὶ τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χρηστότητος πρὸς ὑποτ.

17. σοφῷ] — E. v. Wetſt. P. De Theodoreto, qui ter laudat, et in uno loco ἀοράτῳ et σοφῷ omittit, v. Noſſelt. p. 644. Idem poſterius, τῶν αἰώνων omittit. Ἀοράτῳ omittit etiam Damaſc. II, 260. In eiusmodi locis plerumque ſcribae alii aliud omittunt. Loco ἀφθάρτῳ Cod. D. habet ἀθανάτῳ. Id pro ἀοράτῳ habent F. G. Meorum nullus hic quicquam mutat. Vulgatum habet et repetit Chryſ. XI, 569. 570. Item I, 464. c. V, 393. e. Ath. II, 425 433. Attamen σοφῷ abeſt apud Cyrill V, a. 295. haud dubie caſu ac per errorem. Ex omnibus omnino Codicibus omittunt ſoli A. D. F. G. 37. qui ex Wetſtenio et meis editionibus noti ſunt. Diſſentiunt adeo apud Birch. Neapol. reg. Vat. 367. Vind. Koll. 19. Vind. 34.

καὶ δόξα] καὶ — E.

Γ. παραγγελία περὶ πίστης καὶ ἐυσυνειδήτου διακονίας, ἧς ἄνευ κίνδυνος.

Δ. 18. [Ἀρχή.] ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπί σε προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν,
19. ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες ἀπωσάμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγη-
20. σαν· ὧν ἐστιν ὑμέναιος καὶ ἀλέξανδρος· οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν. [Ὑπέρβα.] Ὑπέρβα τῆς δ.

Δ.

I, 18. Δ. τῇ δ. τῆς κσ. ἑβδ. τέκνον τιμόθεε, ταύτην τὴν παραγγελίαν.

18. παραγγελίαν] ἀπαγγελίαν soli Wetst. F. G. Tamen G. in Latino habet, *praeceptum*, quod est, παραγγελία, non ἀπαγγελία.

19. ἐναυάγησαν] ἐναυγάγησαν ex recensione Alexandrina solus Wetst. A. v. P. et Wetst., qui illud vocabulum recentioribus, immo adeo *hodiernis* Graecis tribuit. Ita hodierni Graeci dicunt etiam ἐπηρειάζειν, loco ἐπηρεάζειν. v. Griesb. ad Hebr. 11, 37. p. 185. et P. ad illum locum. Cyrillus est Graecus vetus. Ergo servat ἐναυάγησαν. V. b. 260. VI, b. 377. Posteriori tamen loco assuit: λέγοντες, ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι. Vel ex recensione Alexandrina, vel ex 2. Tim. 2, 18. Sine varietate Basil. II, 112.

20. ὑμέναιος καὶ ἀλέξανδρος] Orig. III, 257. c. φύγελλος καὶ ἑρμογένης. Ita olim Alexandriae legebatur.

Δ. περὶ εὐχῆς, ὅτι ὑπὲρ πάντων, ὅτι πανταχοῦ, ἀκάκως, ἀταράχως, σεμνῶς.

['Αρχή.] Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων II, 1. E.
ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις,
εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων· ὑπὲρ 2.
βασιλέων, καὶ πάντων, τῶν ἐν ὑπεροχῇ
ὄντων· ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν
ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.
τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον 3.
τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ· ὃς πάντας 4.
ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν
ἀληθείας ἐλθεῖν. εἷς γὰρ θεὸς, εἷς 5.
καὶ

II, 1. E. μηνὸς σεπτεμβρίου α. εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἰνδίκτου· τέκνον τιμόθεε, παρακαλῶ.

II, 1. παρακαλῶ] Latiniſtae aliqui, *exhortare*, *hortare*, *obſecra*. Ergo D. F. G. ſoli, παρακάλει. Ita Wetſtenius notavit. At enim vero Cod. Boern. fol. 87. p. 1. verſ. 1. habet: Ταρακαλει, (Sic.) et in Latino, *hortare*. Idem praeſtantiſſimus Codex in eadem pagina verſu 8. loco βούλομαι habet Θυλομαι. (Sic) Haec eſt illa recentior Graecitas, de qua monuit Wetſt. ad 1. Tim. 1, 19. Sine varietate cum aliis hunc verſum laudat Orig. I, 220. 797. ubi tamen ὑμᾶς, poſt οὖν, addit, et πάντων omittit. II, 636. deeſt οὖν. Nihil omnino mutat Chryſ. XI, 578 579. X, 305. Damaſc. II, 397. ὑμᾶς, loco οὖν. 465. παρακαλῶ πρὸς (Forte voluit, πρό.) πάντων.

2. ὑπεροχῇ] Semel, τῇ ὑπεροχῇ καὶ ἐξουσίᾳ. Theodoret. v. pag. 647.

καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος
6. χριστὸς ἰησοῦς· ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον
ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις.

εἰς

5. ἀνθρώπων] + θεός. E. Ita ſemel Theodoret. v. p. 648. Mox, ἰησοῦς χριστός. Ath. II, 498.

6. πάντων] ἡμῶν, ac continuo addit ex Rom. 9, 5. ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς κ. τ. λ. Ath. I, 742. ἡμῶν ſervat. 743. 751. 757. ὑπὲρ ἡμῶν. III, 6. ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τῶν ἁμαρτιῶν. 10. v. P.

τὸ μαρτ. καιροῖς ἰδίοις] οὗ τὸ μαρτ. καιρ. ἰδ. (ἐδόθη.) t μυστήριον, loco μαρτύριον. E. οὗ ſolum addit unus meorum Theophyl. d. contra reliquos Codd. Theophyl. Id addit etiam unus apud Birch. et Wetſt. D. F. G. Sed ita Colaſſ. 1, 24. D. E. F. G. addunt etiam ὅς, ante νῦν, quod in Latino eſt, *qui.* Eodem modo D. 1. Tim. 4, 3. poſt ἀλήθειαν, ſolus addit αὐτοῦ, quod aliquis Latiniſta addit *eius.* Μαρτύριον diſerte cum aliis explicat et repetit Theodoret. poſtremo tamen ſubiicit μυστηρίου. Neſcio, utrum id per errorem acciderit, an ita, tanquam interpres, ſcripſerit. In textum recipi nequit, ut nec ex eodem κεχειροτόνημαι, loco ἐτέθην. v. pag. 648. 649. Chryſoſtomus cum ceteris interpretibus omnibus hic clam ſe ſubduxit. Solum habet: μαρτύριον, τὸ πάθος φησίν. ἦλθε γὰρ μαρτυρήσων κ. τ. λ. et μέχρι θανάτου ἐμαρτύρησε. Multoties hunc verſum laudat Cyrillus, ſed poſt ὑπὲρ πάντων terminat. Ἐδόθη apud Graecos non reperio. Eſt ergo culinae Latinae. Latiniſtae enim aliqui addunt, *datum eſt.* Ergo ita exhibent Wetſtenii coqui Latini D. F. G. Codex Latinus, quondam Caeſaris de Miſſy, nunc Goettingenſis, quem examinavi, explicandi cauſſa ante *teſtimo-*

εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, 7.
ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,
διδάσκα-

nium in marg. addit, *cuius*, poſt *temporibus ſuis* autem addit itidem in marg. *confirmatum eſt.* In huiusmodi Codicem incidit Veleſius, qui id ex Schrevelio reddidit, ἐβεβαιώθη. Contra huiusmodi ſcurras ergo et homines nequam diſputandum eſt. Ex Act. 4, 33. 17, 31. non inepte hic intelligi poterat, ἀπέδωκα, παρέσχον. Totum locum, ὡς ἐν παρενθέσει, ita interpretor: τούτων δὲ τὸ μαρτύριον, ὡς οἶσθα· (πρὸς γὰρ τὸν πρότερον μὲν ἑαυτοῦ μαθητήν, νῦν δὲ διδάσκαλον, ἐπιτομώτερον, ὡς πρὸς εἰδότα, διαλέγεται·) ἐν ἄλλῳ ἐπιτηδειοτέρῳ καιρῷ παρεσχόμην· καὶ τούτου τοῦ μαρτυρίου ἐγὼ ἀπεδείχθην κῆρυξ πρός τε τοὺς ἄλλους, καὶ ἐξαιρέτως πρὸς τοὺς ἐξ ἐθνῶν. Nemini ignota elliptica oratio: μαρτύριον δέ. Qui autem μαρτύριον de cruce et ſupplicio Chriſti h. l. interpretantur, ii, ut equidem arbitror, procul a vero aberrant. Iſta enim huius vocis notio multo eſt recentior. Conferri h. l. poſſunt loca ſimilia 1. Cor. 1, 6. 2, 1. 2. Theſſ. 1, 10. Alibi loco μαρτύριον dicitur εὐαγγέλιον 1. Tim. 1, 11. 2. Tim. 1, 11. λόγος et κήρυγμα Tit. 1, 3.

7. ἐν χριστῷ] — E. v. P. Omittit Chryſ. XI, 586. f. Ath. II, 62. Ex quinque, quos poſtea examinavi, omittit ſolus Theophyl. Aug. 8. cui repugnat meus d. Contra eſt etiam Oecum. Aug. 6. qui in textu habet, in ſcholio tamen non repetit. Ex Birchianis omittit ſolus Hau. 3. Eſt vero hic, et recens, et euchologium, ut meus ψ. Adhuc maneo in ea ſententia, ut credam, ab Praxapoſtolis et Euchologiis excluſum eſſe in fine lectionis. Lectio enim eſt, ut hic cernitur, II, 1—7. ac terminat in, ἐν ἀληθείᾳ. Tamen unum ex meis euchologiis χ. ſervat, ἐν χριστῷ. Editores ante me

διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.
8.[Τέλος.] [Ἄρξου.] Βούλομαι οὖν προσ-
εύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ,
ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ
9. διαλογισμοῦ. ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖ-
κας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς
καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτὰς, μὴ ἐν
πλέγμασιν, ἢ χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ
10. ἱματισμῷ πολυτελεῖ· ἀλλ', ὃ πρέπει
γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι'
ἔργων ἀγαθῶν.

Τέλος τῆς ἰνδίκτου. Ἄρξου τῆς δ.

Ε. περὶ διδασκάλων, ὅτι ἄνδρας χρὴ καὶ οὐ γυναῖκας εἶναι, διὰ τὴν φύσιν καὶ τὸ πάθος τὸ ἐξ ἀπάτης, ὃ λύει γέννησις ἡ χριστοῦ, καὶ πίστις αὐτῶν καὶ βίος.

11. γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑπο-
ταγῇ·

me hunc defectum ex nullo Praxapoſtolo notarunt, quod nullum integrum ad manus habuerant. Illa ipſa autem fragmenta, quae ad manus erant, negligenter tractabant.

8. ὁσίους] ὁσίας. E.

διαλογισμοῦ] διαλογισμῶν. E. Baſil. II, 482. Rectius *pluralis* adhibetur. Theodoret. utrumque v. p. 649. Vide mox. Huiusmodi lectiones plerumque placent Viris Graece doctis. Verum in N. Teſtamento contraria ferenda eſt ſententia. Igitur nec Bentleius, nec Tupius, nec Valckenarius, nec alii, Summi Viri, audiendi ſunt in eiusmodi locis.

9. χρυσῷ] χρυσίῳ. E. Ita fere Graeci dicunt.

ταγῇ· γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, 12.
οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρὸς, ἀλλ' εἶναι ἐν
ἡσυχίᾳ. ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, 13.
εἶτα εὖα. καὶ ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη· ἡ δὲ 14.
γυνὴ ἀπατηθεῖσα, ἐν παραβάσει γέγονε·
σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν 15.
μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ
Τέλος τῆς δ. μετὰ σωφροσύνης. [Τέλος.]

5. περὶ ἀρετῆς ἐπισκόπου. ἐν ᾧ, περὶ διακόνων, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν.

['Αρχή.]

12. οὐκ ἐπιτρέπω — ἀλλ' εἶναι] Simile eſt 1. Cor. 14, 34. οὐκ ἐπιτέτραπται — ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι.

14. ἀπατηθεῖσα] ἐξαπατηθεῖσα. E. Eſt haec haud dubie lectio Chryſoſtomica, quanquam apud hunc XI, 594 et I, 305. vulgatum editur. Ita enim habet meus κ. qui Chryſoſtomum interdum ſequitur ac praeterea Theophyl. Cod. Aug. 8. Idem ex Vat. 367. qui ipſe etiam ſaepius ex Chryſoſtomo interpolatus eſt, notat Birch. Nam B. h. l. ſilet. Nulla animadverſione hoc dignum cenſuit Griesbachius, etſi in principibus Codicibus, nimirum A. D. F. G. 17. etc. ita legatur.

15. δὲ] Baſil. I, 593. γὰρ, loco δὲ, in principio. Ita centies iſtae particulae ab aliis etiam Patribus, praeſerim in principio, pro arbitrio mutantur. Sic mox Baſil. II, 390. laudans 3, 10. καὶ οὗτοι γάρ, φησι, δοκιμαζέσθωσαν. Ibid. 372. laudans 5, 20. τοὺς δὲ ἁμαρτάνοντας, φησὶν ὁ ἀπόστολος. I, 510. laudans 6, 10. ὅτι ῥίζα πάντων. In gratiam iuniorum haec monui, ne huiuscemodi varietates pro diverſis lectionibus habeant, aut adeo in contextum recipiendas credant.

Z. III, 1. [Ἀρχή.] Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς
2. ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ οὖν
τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς
γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα,
3. κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν· μὴ
πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ·
ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον·
4. τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα
ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότη-
τος·

III, 1. Z. τῇ ε. τῆς κϛ. ἑβδ. τέκνον τιμόθεε, πιστὸς ὁ λόγος.

III, 1. πιστὸς ὁ λόγος] Haec ad ſuperiora refert Chryſ. XI, 596. c. Theophyl. Oecum. Ad ſequentia refert Theodoret. v. P. Ἀνθρώπινος, loco πιστὸς, habet ſolus D. Id ergo Griesbachius imponere debebat, ut 1, 4. οἰκοδομήν. Scilicet Latiniſtae non nulli habent *humanus*. Cod. Boern. πιστὸς, ſed in Latino, *humanus aut fidelis*. Lectio *humanus* vetuſtior eſt Hieronymo. v. Sabat. ad 1, 15. Quod ſi vero vetuſtior Hieronymo, vetuſtior quoque eſt noſtris Codicibus omnibus. Nemo tamen ita temerarius fuit, ut eam probaret.

2. νηφάλεον] Alii νηφάλιον, quod frequentius occurrit, alii νηφάλαιον. v. P. Sic et verſ. 11.

3. μὴ αἰσχροκερδῆ] — E. Ex iis, quos poſtea adhibui, nullus omittit. v. P. Legitur id quidem apud Chryſ. XI, 598. 599. ſed uterque Codex Moſqenſis omittit. Omittitur etiam II, 594. c. Damaſc. habet II, 262. omittit 511. Videtur id etiam excluſiſſe Theodoret. v. pag. 654. Chryſoſtomi ergo auctoritate a non nullis excluſum. Ergo etiam excludit Vat. 367.

τος· εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προςῆναι 5.
οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελή-
σεται; μὴ νεόφυτον· ἵνα μὴ τυφωθεὶς, 6.
εἰς κρῖμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. δεῖ δὲ 7.
αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ
τῶν ἔξωθεν· ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ
καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. διακόνους 8.
ὡσαύτως σεμνοὺς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ
πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς.
ἔχοντας τὸ μυςήριον τῆς πίςεως ἐν καθαρᾷ 9.
συνειδήσει. καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν 10.
πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν, ἀνέγκλητοι
ὄντες. γυναῖκας ὡσαύτως σεμνὰς, μὴ 11.
διαβόλους, νηφαλίους, πιςὰς ἐν πᾶσι.
διάκονοι ἔςωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, 12.
τέκνων καλῶς προϊςάμενοι καὶ τῶν ἰδίων
οἴκων· [Ἀρχή.] οἱ γὰρ καλῶς διακονή- 13. H.
σαν-

III, 13. H. σαββάτῳ [ἐν ἄλλῳ πρόσκειται· μ. καὶ σαββάτῳ] πρὸ τῶν φώτων· τέκνον τιμόθεε, οἱ καλῶς διακον.

10. ὄντες] Wetstenius ita: ὂν ἔχοντες. F. G. *ad versionem Latinam*, inquit. Ea nimirum reddidit: *nullum crimen habentes.* In Graeco Codicis Boerneriani ita legitur: Ανεν3 κλητοιον εχοντες. Ergo ανεν est *nullum* et κλητοιον est substantivum generis neutrius, notans *crimen.* Eodem modo Codices Wetst. D. E. F. G. 2. Cor. 10, 5. propter versionis Latinae *perducentes*, addunt, ἄγοντες. Exhibent enim: αἰχμαλωτίζοντες ἄγοντες, propter Latinum, *captiuantes perducentes.* Interrogo iam Griesbachium, utrum haec sint *recensionis occidentalis, an porcinae?*

σαντες, βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦν-
ται, καὶ πολλὴν παῤῥησίαν ἐν πίστει τῇ
14. ἐν χριστῷ ἰησοῦ. [Τέλος.] ταῦτά σοι Τέλος τῆς ε.
γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός σε τάχιον·
15. ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ
θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία
θεοῦ ζῶντος, στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς
ἀληθείας.

Ζ. περὶ θείας σαρκώσεως. ἐν ᾧ, περὶ τῶν ἐσομένων δαιμονικῶν αἱρέσεων.

16. καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσε-
βείας μυστήριον· θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ,
ἐδι-

15.] Ath. I, 903. exponens Pſ. 74, 3. ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς, addit: στύλοι τῆς ἱερουσαλὴμ οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι. (Demonſtratio:) κατὰ τὸ εἰρημένον· στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας. Huiusmodi *concordantiales* interpretationes σωρηδὸν reperias etiam apud Clem. Alex. Orig. et alios. Habeant ſibi. Haud invideo.

16. μυστήριον· θεὸς] *ſacramentum, quod.* Latina vulgata. Latiniſtae alii, *myſterium, quod.* Ad hoc *quod,* ut alibi, Cod. Wetſt. D. quidem conformavit ὃ, loco θεός. Sed Codices F. et G. fere duplicem lectionem exhibent. Habent enim ΟΣ. cum lineola ea, quae ſolent eſſe in ΘΣ. cum notat θεός. Utrumque ſcribam vero voluiſſe ὃς, ex eo ſit probabile, quod in Latino habent *quod.* Poſſit ſane aliquis ex eo, quod iſtam lineolam habent, ac non ὃ, ſed ὃς exhibent, ſuſpicari, lineolam in medio Ο per incogitantiam omiſſam eſſe.

ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνε-

eſſe. Etſi vero ab incogitantia et ſtultitia iſti ſcribae non ſint liberi, ac praeterea etiam ipſe Codex E., qui tamen hic a principio epiſtolae ad 6, 15. deficit, teſte Leſſio apud Michaëlem (Theolog. Bibl. Theil 9. S. 149.) Rom. 11, 25. 1. Cor. 10, 6. in vocabulis εἰσέλΘῃ et ἐπιΘυμητὰς iſtam lineolam in Θ omittat: tamen hic conſulto, ut dixi, praetermiſſam arbitror, quod non *deus*, ſed *quod* reperiebant, ὃς autem poſt μυστήριον exhibebant, parum ſolliciti, cuius generis ſit μυστήριον, cum alibi etiam ad Latinum non τὸ, ſed ὁ πνεῦμα exhibuerint. Ita enim hic ſtatim in vicino eſt etiam 1. Tim. 4, 1. ubi Cod. Boern. fol. 88. pag. 1. verſ. 15. exhibet Ο δὲ πνα, cum lineola in πνα. Diſcas id etiam ex tabula aenea, de qua mox dico. Praeterea Codex certe Boernerianus, quem ipſe tractavi, alibi etiam in littera Ο ſine cauſſa iſtam lineolam habet, quae tamen apud Graecos ſcribas tribus de cauſſis tantum additur, cum vel in medio vocabulo aliquot litterae deſunt, ut in οὐρανὸς, ἄνθρωπος etc. vel in nominibus propriis, quod tamen in paucis obtinet, etſi id Stephanus quoque ſecutus ſit in editionibus pluribus, vel denique, cum in fine verſus deeſt ſpacium, vel etiam in non nullis, in medio verſu, ita ſignant litteram ν. Hunc locum totum ex Cod. Boern. aere exprimendum curavi in P. ad evangelium Matthaei. De Codice Alexandrino diſputatur, utrum Ο an Θ habúerit. Noviſſime de hoc monuit Woidius in praefat. §. 87. pag. XXX. De C. ſeu Ephremi reſcripto etiam diſſenſus eſt inter viros doctos. B. et E. hoc loco carent. Cod. Wetſt. 17. qui eſt perpetuus aſſecla iſtorum ex Latina vulgata corruptorum Codicum, habet

habet ὃς. Illud in hac diſputatione mihi mirabile viſum eſt, quod viri docti inter ſe rixati ſunt de O et Θ in Codd. A. C. de Σ. autem, quod, ipſis fatentibus, luculenter ibi apparet, nihil omnino monuerint. Nemo tamen ſanae mentis homo in Graeco poſt μυςήριον probare poterit ὃς, loco ὃ, quod nec in Apocalypſi probabile videtur, nedum apud Paulum. Quod enim aliqui dicunt, fieri hic relationem ad Chriſtum, id, ſi ita eſt, vel ſic fieri poterat, ſine tam puerili vitio grammatico. Praeter Codices modo notatos unus apud Birch. Neapol. reg., qui infimi generis eſt, habet ὁ θεὸς, loco θεός. Ceteri apud Birchium omnes, quos nominatim appellat, habent θεὸς, in his adeo Vat. 367. et alii inferiores etiam, qui tamen ſaepius ex Latino corrupti ſunt. Birchius vero multo plures Codd. propter hunc locum ac propter aliquot locos ſimiles conſuluit, quos in reliquis non potuerat examinare. Meos omnes, qui maximo conſenſu θεὸς habent, ipſe etiam nominavi in P. p. 89. Poſt priorem editionem quinque in hac epiſtola conſului, quos alibi appello 6. 8. 13. 15. 16. Ii itidem habent θεός. Scholium autem Cod. 16. hoc eſt: τί ἐςι, θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί; ὅτι ἀόρατος ὢν, δῆλος ἐνανθρωπήσας ἐγένετο. Unde autem in iſtos Codices venit ὅς; Id ut doceam, nemo a me exigere poteſt, uti nec, quomodo in eosdem Codices venerit ἐυρακύλων, κατήγωρ, πρειζότης, παράπτεσι, ταραχωλεῖν, ἐπιλήψῃ, θεοςυπῖς, πατριάρχης, ἱππανισχίλιοι, γόητας, ἀλαζόντες et innumerabilia, non ῥήματα, ſed θαύματα, ut Aeſchines ait. Qui iſtud ὃς ex Latiniſtis repetendum cenſent, eis non repugnabo. Mille enim ac pluribus etiam exemplis docere poſſunt, iſtos Codices ex Latiniſtis corruptos eſſe. In promtu hic ſunt duo exempla ad verſ. 10. Quoniam tamen illi Codices ſaepiſſime ex Chryſoſtomo, Damaſceno, ac huius in primis eo genere Codicis, quo in Paulinis epiſtolis uſus eſt Lequien, nec non ex Oecumenii cer-

certis Codicibus corrupti ſunt, arbitror, hanc quoque corruptionem veniſſe ex Oecumenio, nominatimque ex ſcholio Cyrilli, male tamen intellecto. Nam iſtud ſcholium non propter ὃς laudabatur, ſed propter additam Cyrilli interpretationem. Iſtud ſcholium reperitur in edit. Oecum II, 228. b. Abeſt autem ab Auguſtano 6. Legitur tamen in Moſquenſi n. et h. De reliquis ad hunc locum ſcholiis, ac de hoc quoque dixi in P. in praefat. ad epiſt. catholl. p. XLI. ſeqq. Vide inprimis p. XLVIII. ubi docui, Codicem h. iſtum indicem: ὁ ἐν — φησὶν, exhibere minio ſcriptum, vocem autem ὃς, quae continuo ſequitur, ſcriptam eſſe ſic Ὃς, atque ita quidem, ut ς cum ſpiritu aſpero et accentu a prima manu atramento, O vero paullo poſt ſcriptum ſit minio, ſed ab eadem etiam manu. Ergo ſcriba ille, qui unus idemque fuit, ſine ullo dubio conſulto ac de induſtria voluit exhibere ὅς. Tamen non negaverim, hoc modo in aliis Codicibus eiusdem generis O loco Θ per errorem ſcribi potuiſſe, ſi ſcilicet Θ ſeu O alio colore atque alio tempore iſti ante ſcripto ς, adderetur. Graeca Cyrilli, de quibus hic diſputo, interciderunt. Eorum autem interpretatio Latina legitur V, a. 785. col. 1. littera D. et in Actt. Epheſin. p. 277. ita: *nullo enim modo noſtris videtur infirmitatibus contineri* etc. Ex iſto loco nihil efficitur, niſi forte inde aliquis colligere velit, Cyrillum hic legiſſe, θεὸς λόγος, loco θεός. Cum vero ita Cyrillus, ut mihi videtur, ſed ſine ulla culpa ſua, lectioni ὃς occaſionem dediſſe videatur, alia eius loca, minimeque dubia hic referamus, unde apparet, quid probaverit. Ergo V, a. 680. μὴ εἰδότες — τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον, τουτέστι, χριστὸν, ὃς ἐφανερώθη. Ita etiam V, d. 6. d. et ibid. e. ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος, ὃς ἐφανερώθη. In his ergo locis negligenter haec laudavit ac pro arbitrio ſuo propter nexum orationis mutavit. Ex huiusmodi locis ergo nemo, niſi mente captus, in contextu ſacro pre-

probabit ὅς. Accurate ac ſecundum ordinem librorum N. Teſtamenti refert V, d. 124. c. μυςήριον, θεὸς ἐφανερώθη. Hunc locum Euthymius Zigabenus retulit in Panopliam ſuam fol. ρκγ. pag. 2. col. 1. edit. Tergobyſt. 1710. fol. Eundem locum cum tribus Codd. Euthymii Moſquenſibus comparatum exhibui in praefat. ad epiſt. catholl. in P. pag. XLI. Hic locus relatus eſt etiam in Acta Concil. Epheſ. pag. 67. Vide ibi etiam pag. 158. edit. Commelin. 1591. Rurſus Cyrill. V, d. 153. d. μυςήριον, θεός. Confer ibid. 153. d. 170. d. e. Denique habet VI, a. 148. b. μυςήριον, θεός. Ut mittam reliquos Patres et interpretes, tractat haec, et θεὸς laudat, Chryſ. XI, 605. f. 606. a. I, 497. e. VIII, 86. Origenes I, 467. ſolum attingit et ἀνελαμβάνεσθαι ἐν δόξῃ de Jeſu explicat. Bene quidem fecit Birchius, quod Codices, in quibus iſtud ſcholium legitur, notavit. Sic enim fortuito diſcimus, qui Codices eius habeant ſcholia Pſeudo-Oecumenii, quae noſſe multum intereſt Criticorum. Nullus enim Codex hoc ſcholium habet, praeter ſic dictos Oecumenii, ac ne hi quidem omnes, ut modo dixi. Pſeudo-Oecumenium autem appello, quod iſta ſcholia multo vetuſtiora ſunt Oecumenio. Etenim in vetuſtioribus Codicibus horum ſcholiorum, non tantum deſunt ineptiſſima Oecumenii, ſed et recentioris cuiusdam Photii longa quidem, ſed plerumque abſurda ſcholia, quae tamen leguntur in editis Oecumenii ex Codice haud adeo probabili et recentiore. In eo vero Birchianos Codd. miror, quod iſtud ſcholium ita ibi legitur: ὁ ἐν ἁγίοις κύριλλος, ἐν τῷ δωδεκάτῳ τῷ κεφαλαίῳ τῶν σχολίων φησί· Ὃς ἐφανερώθη. Quomodo in edito et apud me in P. l. l. legatur, quivis legere poteſt. Atque ita iam legebatur anno 1631. et 1782. cum tamen Birchii libellus prodierit demum 1798. Si iſte locus in omnibus Codicibus Birchii ita vitioſe et abrupte legitur, dolendus eſt ſane propter ſuos Codices: ſin iſtud ſcho-

ſcholium accuratius et plenius in eis legitur, ita ſane referendum erat. Quilibet enim, qui iſtud ſcholium vel in Oecumenii, vel in mea editione legit, intelligit, id non additum eſſe propter lectionem ὃς, ſed propter interpretationem Cyrilli, quam adiecit vocabulis ἐν σαρκὶ et ὤφθη ἀγγέλοις. Nec aliter iudicarunt ſcribae Codicum Birchianorum. Illi enim ipſi ſcribae, teſte Birchio, ſicuti mei n. et 6. in textu exhibent θεός. Wetſtenius dicit, locum Cyrilli VI, a. 148. nunc in editis corrupte legi, integriorem autem eſſe in iſto ſcholio. Atqui iſtud ſcholium non ex iſto loco relatum eſt in ſcholia, ſed, ut aperte docet index, qui eſt in iſtis ſcholiis, ex duodecimo capite ſcholiorum. Nec vero index id ſolum docet, ſed verba ipſa, quae in utroque loco ſunt diverſiſſima. Ubi enim in iſtis Anathem. VI, a. 148. legitur: κατ' οὐδένα γὰρ τρόπον, et, οὐ γὰρ ἠγνόησαν; Bonus Wetſtenius de hoc loco dubitabat dogmatice. Non reprehendo. Eius enim perſuaſio, et eius conſcientia, neminis alius, de hoc iudicare debuit. Quod vero critice de eo dubitavit, id ſane reprehendo, cum praeſertim in aliis plerumque acutiſſime et veriſſime iudicaverit. Propter Codices, qui hic ὃς aut ὃ vel vere habent, vel habere dicuntur, vide 2. Tim. 4, 17. ἀκούσῃ, in hac editione. Item 1. Cor. 7, 31. οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον τοῦτον. 9, 7. καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει. 13, 1. ἓν εἰμι ἤ, loco γέγονα. 1. Tim. 2, 6. ἐδόθη, et locis centum aliis. 1. Cor. 7, 31. conſentiunt A. (B. ſeu Vat. 1209. apud Birch.) D. F. G in οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον (τοῦτον.) Cur ergo id, ut occidentaliſſimum, non probatum eſt? Hic nulla dubitatio erat de litteris O et Θ et Σ. Philem. 18. ἐλλόγα, loco ἐλλόγει, habent A. C. D. F. G. 17. 31. Cur nec hoc probatum? Eſſe eos Codices ſterquiliniarios iam ipſe agnoſco, reſpondet Griesbachius. Tandem addo: ex Ath. I, 564. nihil pro θεὸς effici poteſt, cum iſte locus, notante editore in

uno

IV, 1. ἀνελήφθη ἐν δόξῃ. Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες

uno solum Codice in margine legatur. Sed Athanasii auctoritate non est opus. Ipse tamen hoc ab ὁμολογ. ad ἐν δόξῃ sine varietate exhibet II, 26. Ernestius, Vir Summus, credebat, (Siehe Neuste Theolog. Bibl. IV. Band 107 S.) θεὸς ἐφανερώθη ita quoque defendi posse. Si enim ad μυστήριον referatur, ac ὃ ἐφανερώθη legatur, id grammatice vitiosum censebat, cum deberet esse, μυστήριον τὸ φανερωθέν. Nihil oppositurus essem, si hoc loco sermo esset de scriptore Graeco, sed Paulus haec scripsit. Atqui Paulus adeo post τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον habet continuo, νυνὶ δὲ ἐφανερώθη, quod nullo modo graecum est. Vide Colass. 1, 26.

IV, 1. τὸ δὲ πνεῦμα] Paullo ante ex Cod. Boern. notavi: ὁ δὲ πνεῦμα. Homines ergo ingeniosi et graece docti istud ὁ, loco ὃ accipient, ut ita hunc occidentalissimum Codicem defendant. At enim vero, in eiusdem Codicis interpretatione Latina est solum: *spiritus autem.* Praeterea, si ὃ legatur, requiritur: ὃ δὲ τὸ πνεῦμα. Ac, si hoc quoque addatur, tamen deest ἀπόδοσις. Corrigere ergo debent: ὃ δὲ τὸ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, τοῦτό ἐστιν· ὅτι ἐν ὑστέροις. Verum apud hos scurriles scribas πνεῦμα est masculinum, ut *spiritus.* Sic Marc. 13, 14. βδέλυγμα est femininum, ut *abominatio*, et 14. 3. ἀλάβαστρον est etiam femininum, ut *ampulla.* Haec est ista occidentalis *recensio!* Immo, ut ego arbitror, *infernalis.* Nemo enim in universo occidente ita in graecis delirare potest, praeter unum ac fortasse alterum. Tamen hanc recensionem Griesbachius lectoribus et fautoribus suis, tanquam maleficis et perditissimis hominibus, impressit et inussit.

ἐν ὑστέροις] Ex hoc loco et ex Tit. 1, 14. Ath. I, 250.

τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις, καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων. ἐν 2.
ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων 3.
τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν

εἰς

230. Fabricavit: ἐν ἐσχάτοις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς ὑγιαινούσης πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνης καὶ διδασκαλίαις δαιμόνων, ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. Similiter fere exhibet 316. Vide etiam 325. Paullulum ad ſe redit 544. Eiusmodi milturae apud Clementem Alexandrinum pene innumerabiles reperiuntur.

πλάνοις] πλάνης. E. Apud Chryſ. XI, 609. d. 610. a. b. d. 613. utrumque licet reperire. Sic et apud Cyrill. I, a. 416. 426. I, g. 40. III, 152. V, b. 260. Πλάνης, ut Hebraismus, probabile videri poſſit. Sed contra ſunt Codices. Commendat id etiam aequalitas membrorum. Codex Aug. Oecum. 6. in textu πλάνοις. Tamen in ſcholio, πνεύματα δὲ πλάνης καὶ διδασκαλίας δαιμονίων.

δαιμονίων] δαιμόνων. E. Utrumque Chryſ. XI, 609. d. 610. d. 613. a.

2. ἰδίαν] ἑαυτῶν. E. v. P.

3. ἀπέχεσθαι] κελευόντων ἀπέχεσθαι. E. Κελευόντων, ex κωλυόντων, intelligendum potius, quam addendum. v. P. Saepius ab aliis etiam ſcriptoribus unum verbum pluribus inter ſe diſſimilibus iungitur, ubi per ſyneſin, ut vocant, aliud intelligendum eſt, quod rectius conveniat diſſimilibus. Similia ſunt 1. Cor. 14, 34. οὐ γὰρ ἐπιτέτρ. λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι. 1. Tim. 2, 12. οὐκ ἐπιτρέπω διδάσκειν, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Lectio

vulgata

εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς
πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν.
4. Θ. ὅτι [Ἀρχή.] πᾶν κτίσμα θεοῦ καλὸν,
καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας
5. λαμβανόμενον· ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου
6. θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. [Τέλος.] ταῦτα Τέλος τοῦ
ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς ἔσῃ σαββάτου.
διάκονος ἰησοῦ χριστοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς
λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς
7. διδασκαλίας, ᾗ παρηκολούθηκας. τοὺς
δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ.

Η. περὶ ἀγῶνος εὐσεβείας ἐπ' ἐλπίδι.

γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν.
8. ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον
ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα
ὠφέλιμός ἐστιν, * ἐπαγγελίας ἔχουσα ζωῆς
τῆς

IV, 4. Θ. τῇ ς. τῆς κς. ἑβδ. τέκνον τιμόθεε, πᾶν κτίσμα θεοῦ.

vulgata defenditur in ſchol. Oecum. II, 230. et fere eodem modo, ut ab Wetſtenio. v. Cyrill. I, a. 166. ex quo intelligi poſſit, διδασκόντων. Vulgatum exhibet cum aliis Orig. etiam III, 656.

4. κτίσμα] βρῶμα. E. Cyrill. IV, 282. nominatim. VI, b. 242. Vulgatum V, a. 367. Baſil. II, 447. 670. Ath. I, 406.

8. ἐπαγγελίαν] ἐπαγγελίας. Ita quoque poſtea in quatuor inveni. v. Wetſt. Birchius ex uno notat. Miror. De utraque ſigla ας et αν. v. P.

Ὑπέρβα τῆς ϛ. τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. [Ὑπέρβα.]
[Ἀρχή.] πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδο- 9. I.
χῆς ἄξιος. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν 10.
καὶ ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ
ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων,
μάλιστα πιστῶν.

Θ. περὶ ἐπιμελείας αὐτοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας.

παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. μηδείς 11. [12.]
σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ
τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν
ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, * ἐν πνεύματι,
ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. ἕως ἔρχομαι 13.
πρόσεχε

IV, 9. I. κυριακῇ λβ. καὶ τοῦ ἁγίου προκοπίου. τέκνον τιμόθεε, πιστὸς ὁ λόγος.

10. ὀνειδιζόμεθα] ἀγωνιζόμεθα ex meis omnibus habet solus Damasc. g. Contra est editus Damasc. nisi hic fortasse ab editore correctus sit. v. P. Chrys. XI, 612. d. et 614. a. interpretatur ὀνειδίζειν. Vide etiam 549. c. Ἀγωνιζ. laudat Wetst. ex A. C. F. G. qui saepius ex Damasceno et Chrysostomo interpolati sunt. De scribis Codicum Chrysostomi non sine caussa conqueritur Montf. ad XI, 643. nota a. In G. in Latino est: *exprobramur aut maledicimur.* Apud Sabat. ex D. et E. est, *improperamur.* Cyrill. V, a. 297. ἀγωνιζόμεθα. v. Birch.

12. ἐν ἀγάπῃ] + ἐν πνεύματι. Ita postea in quinque reperi. Omittit Chrys. XI, 617. b. f. 618. a. Diserte explicat Theophyl. Duo infimi solum omittunt apud Birch.

πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει,
14. τῇ διδασκαλίᾳ. μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ
χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ διὰ προφητείας,
μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτε-
15. ρίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι·
ἵνα σοῦ ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν.
16. [Τέλος.] [Ἄρξου.] ἔπεχε σεαυτῷ, καὶ Τέλος τῆς κυριακῆς.
τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς. τοῦτο γὰρ Ἄρξου
ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούον- τῆς ϛ.
τάς σου. [Τέλος.] Τέλος τῆς ϛ.

ι. περὶ τοῦ ἁρμοζόντως ἑκάστῳ προσφέρεσθαι.

ΙΑ. V, 1. [Ἀρχή.] Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ
παρακάλει, ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς
2. ἀδελφούς· πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας·
νεωτέρας, ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.

ΙΑ.

V, 1. ΙΑ. τῇ β. τῆς κζ. ἑβδ. τέκνον τιμόθεε, πρεσβυτέρῳ.

13. παρακλήσει] Semel etiam παραινέσει. Chryſ. XI, 617. b. 618. a. 636. 5.

14. διὰ προφητείας] — E. Ath. I, 247.

15. ἐν πᾶσιν] ἐν — E. Ἐν nullus meorum omittit. Chryſ XI, 618. haec in interpretatione ſilentio tranſit Cyrill. V, c. 29. b. φανερὰ ᾖ πᾶσι καὶ πρὸς πάντας, καθὰ ὁ παῦλος φησι. Ergo certi ſumus, quid Paulus vere dixerit.

16. ἔπεχε] πρόσεχε. E. Ita ad exemplum Chryſ. XI, 618. c. alii etiam interpretantur, ut eſt etiam in ſchol. Codd. 6. 16. quos poſtea contuli.

ΙΑ. περὶ χηρῶν ἡλικίας, καὶ τρόπου, καὶ διοικήσεως.

χήρας τίμα, τὰς ὄντως χήρας. εἰ δέ 3. [4.]
τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθα-
νέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν,
καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις·
τοῦτο γάρ ἐστιν * ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ. ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη 5.
ἤλπικεν ἐπὶ τὸν θεὸν, καὶ προσμένει ταῖς
δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ
ἡμέρας. ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθ- 6.
νηκε. καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα 7.
ἀνε-

V, 3.] Ath. II, 88. τίμα χήρας, τὰς ὄντως χήρας. Continuo tranſit ad verſ. 5. omiſſo quarto. Ita ſaepius Patres in media oratione quaedam praetermittunt. Ex huiusmodi locis incredibilem laetitiam capiebat Semlerus. Vide eius Hermenevtiſche Vorbereitungen Stück 4. Seite 253. Ich habe die Freude etc.

4. ἐστι καλὸν καὶ] καλὸν καὶ —. E. Ex 2, 3. Apud Birch. ſolum duo Codd. omittunt. Miror. Supra 2, 3. idem ex Hau. 3. notavit ἐναπόδεκτον. Haud dubie voluit, εὐαπόδεκτον.

5. ἐπὶ τὸν θεὸν] ἐπὶ κύριον. E. Vulgatum Chryſ. XI, 629. ſed ἐπὶ κύριον VII, 364. a. Etiam hoc olfactu et pedibus eruit Wetſt. D. Dieſer Schreiber hätte ſich beſſer zu einem Trüffel-Hunde geſchickt, als zu einem treuen Kopiſten des N. Teſtaments. Er hat doch alle Triften, der Griesbachiſchen occidentaliſchen Recenſion wegen, ausgeſpührt und durchwühlt.

6. ζῶσα] Abeſt apud Ath. II, 88. et poſt τέθνηκε tranſit ad verſ. 9. Vide hic verſum 3.

8. ἀνεπίληπτοι ὦσιν. εἰ δέ τις τῶν ἰδίων
καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν
πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων.
9. χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν
10. ἑξήκοντα, γεγονυῖα ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή· ἐν
ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνο-
τρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας
ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ
ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησε. [Τέλος.] Τέλος τῆς β.
IB. 11. [Ἀρχή.] νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ·
ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ χριστοῦ,
12. γαμεῖν θέλουσιν· ἔχουσαι κρῖμα, ὅτι
13. τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. ἅμα δὲ
καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς
οἰκίας·

V, 11. IB. τῇ γ. τῆς κζ. ἑβδ. τέκνον τιμόθεε, νεω-
τέρας χήρας.

10.] Ath. II, 88. ἐν ἔργ. καλ. μαρτ. omittit, ac proxima transponit.

13. μανθάνουσι] Hoc ex meis unus d. omittit, quod difficultatem omnem facillime expedit. In eodem tamen eſt in ſcholio. Alius meorum exhibet μανθάνουσαι. Chryſoſtomus hunc locum multoties refert, ita tamen, ut neſcias, quo modo acceperit. Sed nec reliqui interpretes Graeci hic probabiles ſunt. Baſil. III, 607. ἀργαὶ γὰρ μανθάνουσι περιερχ. Latiniſtae reddunt: *otioſae diſcunt circuire domus.* In priore editione μανθάνουσι interpretatus fueram per μαθητιῶσιν. Eius interpretationis me nondum poenitet. Poſſit tamen etiam coniungi cum τὰς οἰκίας, et accipi, loco κατα-

 μαν-

οἰκίας· οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ καὶ
φλύαροι, καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ
δέοντα. Βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, 14.
τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορ-
μὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν.
ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ 15.
σατανᾶ. εἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, 16.
ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ
ἐκκλη-

μανθάνουσι, *oberrando speculantur aliorum rem familiarem et domesticam*, ut ille apud Horat. Sat. II, 3, 19. qui *excussus propriis, aliena negotia curabat.* Hoc sensu apud LXX. occurrit καταμανθάνειν. Ita Genes. 34, 1. καταμαθεῖν τὰς θυγατέρας τῶν ἐγχωρίων. Syr. 9, 5. 8. καταμανθάνειν παρθένον, κάλλος ἀλλότριον. Et Lev. 14, 37. καταμαθεῖν τὴν οἰκίαν, ubi tamen in bonam partem dicitur.

14. νεωτέρας] + χήρας. E. Interpretes, ac ceteri, qui haec verba denuo ab βούλομαι recitabant, necessario perspicuitatis caussa id cogebantur addere. Vide Theodoret. ad h. l. Theophyl. pag. 782. id quidem non addidit, cogebatur tamen id addere pag. 975. edit. Lond. Damasc. II, 552. 614. id adeo in principio omisit, τὰς tamen, loco οὖν, interposuit. Varie haec, addendo, omittendoque, vexat Chrys. XI, 633. e. 634. e. f. 635. b. Modo enim omittit τεκνογονεῖν, modo contra addit οἰκουρεῖν, modo denique mutat, μηδὲ λαβὴν τινα.

16. εἴ τις — χήρας] Ath. I, 374. εἴ τις ἐστὶ πιστὴ χήρας ἔχουσα. v. P. Quis iam hic dubitare possit de quorundam Codicum *recensione Alexandrino-Jenensi?*

ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρ-
κέσῃ.

ΙΒ. περὶ πρεσβυτέρων τιμῆς.

17. οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς
τιμῆς ἀξιούσθωσαν· μάλιστα οἱ κοπιῶντες
18. ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. λέγει γὰρ ἡ
γραφή· βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις. καὶ·
ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.
19. κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παρα-
δέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρ-
20. τύρων. τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἐνώπιον πάν-
των ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον
21. ἔχωσι. διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ τῶν ἐκλεκτῶν
ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς
προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ * πρόσκλη-
σιν. [Τέλος.] Τέλος τῆς γ.

ΙΓ.

17. τῷ λόγῳ] τῷ — E. Basil. II, 472.

21. διαμαρτύρομαι] + σοι. E. Basil. III, 24. mox ibid. καὶ χριστοῦ ἰησοῦ — ἐκλεκτῶν αὐτοῦ ἀγγ.

πρόσκλισιν]. πρόσκλησιν. A. Difficulter definiri potest, quid probandum sit. Nam et apud eos, qui πρόσκλισιν interpretantur, legitur πρόσκλησιν. et contra. πρόσκλισις explicanda erat προσπάθεια. παρέγκλισις, ῥοπὴ ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος, aut, ut Chryſ. habet XI, 105. b. ἐπιῤῥέπεια· πρόσκλησις vero, προτροπή, ἱκετηρία, προσοικείωσις, προσαγωγή, δέησις, quod postremum hoc sensu habet Aeschines in principio orationis contra Ctesiph.

Πρόσκλι-

ΙΓ. περὶ χειροτονίας ἀσφαλοῦς.

[Ἀρχή.] χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, 22. ΙΓ.
μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις· σεαυ-
τὸν ἁγνὸν τήρει. μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ' 23.
οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχόν σου, καὶ
τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας.

ΙΔ. ὅτι οὐδὲν ἔργον λανθάνει.

τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί 24.
εἰσι, προάγουσαι εἰς κρίσιν· τισὶ δὲ καὶ
ἐπακολουθοῦσιν· ὡσαύτως καὶ τὰ καλὰ 25.
ἔργα πρόδηλά ἐστι· καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα,
κρυβῆναι οὐ δύναται.

ΙΕ.

V, 22. ΙΓ. τῇ δ. τῆς κζ. ἑβδ. τέκνον τιμόθεε, χεῖρας ταχέως.

Πρόσκλισις et προσπάθεια, ut Synonyma, habet Sextus Empir. p. 61. edit. Fabric. Sed p. 206. Stephanus notat, ibi quoque πρόσκλισιν et πρόσκλησιν confusa esse, tametsi πρόσκλησις nullo modo conveniat illi loco. De elegantia vocabuli πρόσκλισις nemo dubitat, convenit id etiam magis τῷ, χωρὶς προκρίματος. Πρόσκλησιν tamen h. l. magna pars Codd. tuetur, idque mihi in N. Test. probandum videtur. Vide supra ad Act. 5, 36. coll. 13, 2. Apud Chryf. XI, 642. 644. utrumque reperitur. Attingit etiam 659. b. et 105. b. Apud Basil. II, 377. πρόσκλισιν. Id ibi requiritur propter addita: προσπαθείας ἢ προσκλίσεως, quanquam utroque loco Codd. per η. habent. Ath. I, 527. πρόσκλησιν. Sed ibi quoque, notante editore, πρόσκλισιν.

ΙΕ. περὶ δούλων ὑπακοῆς.

VI, 1. Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους
δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν·
ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκα-
2. λία βλασφημῆται. οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες
δεσπότας, μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελ-
φοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν,
ὅτι πιστοί εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ, οἱ τῆς εὐερ-
γεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. ταῦτα δίδασκε,
καὶ παρακάλει.

ΙϚ. κατὰ τῶν φιλοκέρδων διδασκάλων.

3. εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται
ὑγιαίνουσι λόγοις, τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν
4. διδασκαλίᾳ, τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμε-
νος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογο-
μαχίας· ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις,
5. βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραὶ, * δια-
παρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν
νοῦν,

VI, 2.] De distinctione huius versus v. Theophyl. et Oecum. II, 244. 245.

5. παραδιατριβαὶ] Codices maximo consensu probant διαπαρατριβαί. Aliqui exhibent παρατριβαὶ, διατριβαὶ, in uno inveni, δι' ἃ παρατριβαὶ, quod praeferrem, si per Codices liceret. Ac fortasse licet, cum istius modi in vetustis Codd. modo temere iungantur, modo disiungantur. Chrys. XI, 648. c. διαπαρατριβὴ duplici modo explicat, σχολὴ

νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν· ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων. ἔστι δὲ 6. πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας.

σχολὴ ἢ διατριβὴ, nimirum ματαία, et, καθάπερ τὰ ψωραλέα τῶν προβάτων παρατριβόμενα, νόσου καὶ τὰ ὑγιαίνοντα ἐμπίμπλησιν. Ergo intelligitur παράτριψις, νόσου μετάδοσις. Prior interpretatio mihi non probatur, cum praesertim ita debeat esse παραδιατριβαί. In διαπαρατριβαὶ, διὰ notat *vim* et *diuturnitatem* mali, παρὰ vero *vitiositatem* et *contagium* morbi.

ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων] Haec omittunt Wetst. A. D. F. G. 17. et apud Birch. Neapol. reg. Vind. 34. Nam B et E hic deficiunt. Accedunt Latinistae, praeter sic dictum Ambrosiastrum, qui habet: *discede ab huiusmodi.* Cur vero haec Griesbachius cum Millio non exclusit, cum id et Latinistae, et principes Codices eius iubeant? Atqui hic nulla est dubitatio de O et Θ, ut 1. Tim. 3, 16. Magno enim consensu ista excludunt. Tam mutabilia et incerta sunt eorum decreta et iudicia, qui nullis certis; sed levibus, aut nullis omnino rationibus et argumentis moventur. — Servant ista mei omnino omnes. Diserte habet Basil. II, 523. Chrys. XI, 648. d. ἀπὸ τούτων ἀφίστασο. Cum interpretatione huius consentiunt Theophyl. et Oecum. etiam in Codd. d. et August. 6. 8.

6. εὐσέβεια] Wetst. F. et G. addunt θεοῦ. In G. est, ευσεβια θυ, cum lineola, et in Latino, *pietas dei.* Hoc ne notavit quidem Griesbachius. Recte! Etenim Codicum sterquiliniariorum nulla est auctoritas, nisi in locis dogmaticis et grammaticis, veluti in ὃς ἐφανερώθη et παραβολευσάμενος.

7. κείας. οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν
κόσμον, δῆλον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι
8. δυνάμεθα. ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ
σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα.
9. οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς
πειρασμὸν καὶ παγίδα, καὶ ἐπιθυμίας
πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβερὰς, αἵτινες
βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ
ἀπώ-

7. δῆλον] — Wetst. A. F. G. Eius loco ἀληθὲς habet D. v. P. Nullus Codex Graecus hic quicquam mutat. Basil. II, 167. ante δῆλον addit τοῦτον.

9. ἀνοήτους] Latinistae, *inutilia*, hoc est, ἀνονήτους. v. P. Chrys. XI, 649. b. e. diserte f. Unde autem Latinistae expiscati sunt ἀνονήτους; Scilicet ex Chrys. XI, 649. e. f. 650. a. Ecce ista loca: τί ἀνόνητα κάμνεις; — πάντα ταῦτα ἀνόνητα καὶ περιττὰ, οὐδὲν ἀναγκαῖον, οὐδὲν χρήσιμον. — ὄντως ὁ τοιοῦτος κάμνει εἰς ἀνόνητα, μᾶλλον δὲ καὶ βλαβερά. Ἀνοήτους est etiam apud Cyrill. III, 405. 424. 608. ἀνοήτους V, b. 148. Damasc. II, 484. Chrys. VII, 720. XI, 146. 271. 759. Oecum. II, 247. A. explicat ἀτόπους. Ergo ἀνοήτους. Ἀνοήτους repetit etiam Theophyl. Chrysostomo magis inter se convenire videbantur ἀνόνητα et βλαβερά. Ergo id ita interpretando clam inferebat. Loca Chrysostomi similia plura a me notata sunt. Ergo tamen non nulli a Chrysostomo decepti sunt. Verum Griesbachii diligentiam, oculorum aciem et vigilantiam latere nullibi potuit. Codex Boern. habet quidem ανοητους, sed supra in Latino, *inutilia*. Quem Schrevelium hic ad manus habuerint Latinistae, nescio. Haud dubie Schrevelium Chrysostomi.

ἀπώλειαν. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν 10.
ἐστιν ἡ φιλαργυρία· ἧς τινες ὀρεγόμενοι
ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ
ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.
σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ταῦτα 11.
Τέλος τῆς δ. φεῦγε· [Τέλος.] [Ἀρχή.] δίωκε δὲ δικαιο- ΙΔ.
σύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομο-
νὴν, πραότητα. ἀγωνίζου τὸν καλὸν 12.
ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου
ζωῆς, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθης, καὶ ὡμολόγη-
σας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν
μαρτύρων.

ΙΖ. παραγγελία φοβερὰ περὶ καθαρᾶς ὑπακοῆς ἄχρι τέλους.

[Ἀρχή.] παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ 13. ΙΔ.
θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τὰ πάντα, καὶ
χριστοῦ

VI, 11. ΙΔ. σαββάτῳ μετὰ τὴν χριστοῦ γέννησιν· τέκνον τιμόθεε, δίωκε δικαιοσύνην.

VI, 13. ΙΔ. ὥρα θ. τῆς μεγάλης ς. τέκνον τιμόθεε, παραγγέλλω σοι. Ἐν ἄλλοις δὲ, πρὸς ἑβραίους, κεφάλαιον κς.

11. πραότητα] πραΰτητα t πραϋπάθειαν. E. Neutrum in ullo Cod. inveni. Hesychius inepte huc etiam trahitur. v. P. Apud Theophyl. ad 1. Tim. 2, 2. pag. 756. Codices variant inter πραϋθυμίας et πραϋπαθείας. Neque tamen ibi hic locus respicitur.

12. εἰς ἣν καὶ] καὶ — D.

13. ζωοποιοῦντος] ζωογονοῦντος. E. v. P. Ath. I, 529. Hoc

χριστοῦ ἰησοῦ, τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ πον-
τίου πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν·
14. τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπί-
ληπτον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου
15. ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· ἣν καιροῖς ἰδίοις
δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ
βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ κύριος
16. τῶν κυριευόντων, ὁ μόνος ἔχων ἀθανα-
σίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς
ἀνθρώ-

Hoc nec poſtea in ullo Cod. reperi. Chryſ. XI, 653. b. d. e. bis vulgatum, ſed tertio ζωογονεῖν, ut interpretatio. Vulgatum etiam 715. b. Chryſoſtomi interpretationem ceteri etiam ſecuti ſunt, qui tamen vulgatum habent. v. Oecum. II, 248. c. In Cod. Aug. 6. ita legitur: τὸ δὲ, τοῦ ζωοποιοῦντος, καὶ παράκλησίς ἐστι πρὸς τοὺς κινδύνους, καὶ τῆς ἀναστάσεως ὑπόμνησις. εἰ γὰρ τὰ πάντα ζωογονεῖ, τί πεφρίκαμεν τοὺς ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγῶνας; Vulgatum cum aliis etiam Theodoret. 671. ſed ibid. 166. valde variat, hunc locum cum 2. Tim. 4. 1. miſcens. Theophyl. etiam in Codd. ſervat vulgatum, in textu quidem. Sic et Baſil. I, 276. ſuis et apoſtoli verbis diſerte. Sed II, 584. ζωογονεῖ. Vulgatum Damaſc. in edito et in Codd. ζωογονοῦντος Cyrill. V, a. 297. 655. 662. (non, 648.) 668. ζωογονεῖν frequentius eſt apud Graecos, notatque proprie, *vitalem edere partum.* Tamen Diog. Laert. in Pythagora p. 318. ταύτην δὲ τὴν ἀκτῖνα (τοῦ ἡλίου) καὶ εἰς τὰ βάθη δύεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο ζωοποιεῖν πάντα.

16. ὁ — ἔχων] Ath. II, 478. ὁ — ἔχει. Sed ita deberet eſſe ὅς.

ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ
Τέλος τοῦ σαββάτου καὶ τῆς ὥρας. καὶ κράτος αἰώνιον. ἀμήν. [Τέλος.]

III. πλουσίων ὁδηγία ἐπὶ τὴν ὄντως ζωήν.

[Ἀρχή.] τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι 17. ΙΕ.
παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπι-
κέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐν τῷ
θεῷ * τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν *
πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν. ἀγαθοερ- 18.
γεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμετα-
δότους εἶναι, κοινωνικούς· ἀποθησαυρίζον- 19.
τας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλ-
λον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς.

ᾧ

VI, 17. ΙΕ. τῇ ε. τῆς κζ. ἑβδ. τέκνον τιμόθεε, τοῖς πλουσίοις.

17. ἐν τῷ θεῷ ζῶντι] ἐν τῷ θεῷ τῷ ζῶντι. Secundum τῷ vitioſe abeſt in edit. Fell. et Gregor. Ἐπὶ invexit Chryſ. XI, 655. a. Hunc ſequitur Oecum. et Theophyl. in meis d. h. et Auguſt. 6. 8. Reliqui, ut edidi, praeter k.

πλουσίως πάντα] πάντα πλουσίως.

19. αἰωνίου] ὄντως. E. Baſil. II, 267. Ita ex meis omnibus ſolus f. et apud Birch. ſolus Vind. Koll. 10. Scilicet ita eſt in indice Euthalii. Vide hic ante verſum 17. Saepe vero etiam Patres τὴν ὄντως ζωὴν opponunt τῇ ἐνταῦθα. Loca, quae Wetſtenius, et ex eo, ut ſemper, Griesbachius, pro ὄντως laudarunt, evoluenda ſunt. Locus Origenis latine legitur II, 154. *veram vitam*, ut vulgata.

20. ὦ τιμόθεε, τὴν * παραθήκην φύλαξον, ἐντρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας, καὶ
21. ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως. ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. ἡ χάρις μετὰ σοῦ. ἀμήν. [Τέλος.] Τέλος τῆς α.

Πρὸς τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις φρυγίας τῆς πακατιανῆς. στίχων σλ.

20. παρακαταθήκην] παραθήκην. Ita postea in quatuor reperi atque etiam in duorum scholiis. Similis varietas 2. Tim. 1, 12. 14.

κενοφωνίας] Oecumenius II, 251. Joanni, id est, Chrysostomo, tribuit καινοφωνίας, quod tamen apud Chrys. XI, 655. non reperio. Intelligit ergo XI, 687. e. ubi 2. Tim. II, 16. explicat.

Ἡ

Πρὸς Τιμόθεον

δευτέρα Ἐπιστολή.

['Αρχή.] Παῦλος ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ I, 1. Λ.
διὰ θελήματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν
ζωῆς τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ, τιμοθέῳ, 2.
ἀγαπητῷ τέκνῳ, χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ
θεοῦ πατρὸς, καὶ χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου
Ὑπέρβα τῆς ς. ἡμῶν. [Ὑπέρβα.]

Α. ἔπαινος τῆς τιμοθέου πίστεως, καὶ προτροπὴ ὑπομονῆς κατὰ τὸ πρέπον τῇ χάριτι, ἐν ᾗ καὶ αὐτός, φησι, διακαρτερεῖ πάσχων.

['Αρχή.] χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω 3. Λ.
ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς
ἀδιά-

I, 1. Λ. τῇ ς. τῆς κζ. ἑβδ. παῦλος ἀπόστολος.

I, 3. Λ. εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον τιμόθεον [ἐν ἄλλοις· κυριακῇ λγ.] τέκνον τιμόθεε, χάριν ἔχω.

I, 1. ἰησοῦ χριστοῦ] χριστοῦ ἰησοῦ. Α.

ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν
4. ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας. ἐπι-
ποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν
5. δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ· ὑπόμνη-
σιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου
πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ
σου λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου εὐνίκῃ·
6. πέπεισμαι δὲ, ὅτι καὶ ἐν σοί. δι' ἣν
A. αἰτίαν [Ἀρχή.] ἀναμιμνήσκω σε ἀναζω-
πυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν
σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου.
7. οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας,
ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρο-
A. 8. νισμοῦ. [Ἄρξου.] [Ἀρχή.] μὴ οὖν Ἄρξου
ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου τῆς ς.
ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ
συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ
δύναμιν

I, 6. A. κυριακῇ μετὰ τὰ φῶτα· τέκνον τιμόθεε, ἀνα-
μιμνήσκω σε.

I, 8. A. εἰς τὸν ἅγιον ἄνθιμον· [ἐν ἄλλοις· ὀκτωβρίου ιε. τοῦ ἁγίου λουκιανοῦ. καὶ εἰς ἄλλους ἁγίους.] τέκνον τιμόθεε, μὴ ἐπαισχυνθῇς.

4. ἐπιποθῶν] Sic, verum etiam ἐπιποθῶ. Chryſ. XI, 660. b. c.

5. λαμβάνων] λαβών. E. Ita nullus meorum. Sed nec apud Birch. reperitur. Vulgatum etiam Chryſ. XI, 660. ſed V, 315. ἔχων.

εὐνίκῃ] εὐνείκῃ. Ita fere eſt apud Chryſ. locis pluribus. Atque ita poſtea in tribus etiam reperi.

δύναμιν θεοῦ· τοῦ σώσαντος ἡμᾶς, 9.
Τέλος τοῦ ἀποστόλου καὶ τῆς κυριακῆς. [Τέλος.] καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ·
οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ᾽ ἰδίαν
πρόθεσιν, καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν
ἐν χριστῷ ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων·
φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας 10.
Τέλος ἐν τισὶ τῶν φώτων. τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, [Τέλος.]
καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαν-
τος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ
εὐαγγελίου. εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ 11.
ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν· δι᾽ ἣν 12.
αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω· ἀλλ᾽ οὐκ
ἐπαισχύνομαι. οἶδα γὰρ, ᾧ πεπίστευκα, καὶ
πέπεισμαι, ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παραθήκην
μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.
ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν 13.
παρ᾽

10. δὲ ζωὴν] Ath. I, 430. laudans haec a verſu 8. poſt, δὲ τὴν ζωὴν abrumpit. Sed ex hoc nihil efficitur, cum Athanaſius et alii Patres ſaepius in media ſententia orationem abrumpant.

13. ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων] Lectionem Cod. Boern. ſeu *recenſionis occidentalis*, hic praetermittere non poſſum, propter duo exquiſitiſſima vocabula graeca, quibus adhuc carent Lexica omnia, ut quidem ego ſuſpicor. Habet enim: Πετυπουσιν εχαι ᾽υγεισεμνον, ultimae ον, inſcriptum ω.) et in Latino: *formam habeto ſanorum aut ſanam.* Suntne haec ῥήματα, ἢ σκύβαλα; Indignor profecto, iſtiusmodi ſterquilinia a quibusdam in numero Codicum haberi atque

παρ᾽ ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ
14. τῇ ἐν χριστῷ ἰησοῦ. τὴν καλὴν * παρα-
θήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου, τοῦ
ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. [Τέλος.] Τέλος τῆς μετὰ τὰ φῶτα κυριακῆς.

Β. περὶ τῆς ἁρμοζούσης μεταδόσεως τῶν θείων διδαγμάτων.

15. οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες
οἱ ἐν τῇ ἀσίᾳ, ὧν ἐστι φύγελλος καὶ
16. ἑρμογένης. δῴη ἔλεος ὁ κύριος τῷ ὀνησι-
φόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε,
καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπησχύνθη·
17. ἀλλὰ γενόμενος ἐν ῥώμῃ, σπουδαιότερον
18. ἐζήτησέ με, καὶ εὗρε. δῴη αὐτῷ ὁ κύριος
εὑρεῖν

atque adeo ex eis hauriri iſtas ſic dictas *recenſiones, infernales.* Griesbachius audacter Codicem G. appellat apographum Codicis F. Neutrum vidit. Wetſtenius, qui utrumque comparavit, dubius erat, uter alterius eſſet apographum. Vide utriusque Codicis notitiam, ab eo traditam. Bengelius G. ſeu Boern. antiquiorem etiam aeſtimabat Codice Claromontano. v. in varr. lectt. ad Rom. p. 641. edit. Tubing. 1734. 4. Quot capita, tot ſenſus. Τύχῃ τὰ θνητὰ, οὐκ εὐβουλίᾳ.!

14. παρακαταθήκην] παραθήκην. Ita et Baſil. III, 9. ſed παρακαταθήκην. 53. v. 1. Tim. 6, 20.

15. φύγελλος] Alii φύγελος, pauci φρύγελλος aut φρύγελος. Chryſ. XI, 672. c. φίλητος, ſed 673. c. φύγελλος. φίλητος eſt ex 2, 17.

18. δῴη] Apud Baſil. I, 315. variant Codd. inter hoc et δώσει. Vide hic 2. 7. 4, 14. Apocal. 22, 18.

εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ· καὶ ὅσα ἐν ἐφέσῳ διηκόνησε,
Τέλος τῆς ε. καὶ τοῦ ἁγίου. βέλτιον σὺ γινώσκεις. [Τέλος.] Σὺ οὖν, II, 1.
τέκνον μου, [Ἀρχή.] ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ B.
χάριτι τῇ ἐν χριστῷ ἰησοῦ. καὶ ἃ ἤκου- 2.
σας παρ᾽ ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων,
ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες
ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι.

Γ. περὶ τῆς ἀφρόντιδος ἐν τῷ νῦν βίῳ πολιτείας, ἐπὶ ταῖς ἀπόνοις τροφαῖς.

σὺ οὖν κακοπάθησον, ὡς καλὸς στρατιώ- 3.
της ἰησοῦ χριστοῦ· οὐδεὶς στρατευόμενος 4.
ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις,
ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. ἐὰν δὲ 5.
καὶ ἀθλῇ τίς, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ
νομίμως ἀθλήσῃ. τὸν κοπιῶντα γεωργὸν 6.
δεῖ

II, 1. B. ὀκτωβρίου κϛ. εἰς τὸν ἅγιον δημήτριον καὶ εἰς ἑτέρους μάρτυρας [ἔν τισι σεπτεμβρίου θ. τοῦ ἁγίου σεννηριανοῦ.] τέκνον τιμόθεε, ἐνδυναμοῦ.

II, 2. ἤκουσας — διὰ] Basil. III, 24. ὡς καὶ αὐτὸς οὗτός φησι (παῦλος) τιμοθέῳ. (addit ergo ipsissima verba ex recensione Cappadoca.) ἃ παρέλαβες παρ᾽ ἐμοῦ ἐπὶ πολλῶν. Scilicet paullo ante suis verbis dixerat Basilius: ἔθος — ἐπὶ μαρτύρων διδόναι. Hinc ἐπί.

3. σὺ οὖν κακοπάθησον] συγκακοπάθησον. E. Ex 1. Tim. 1, 8. Chrys. XI, 678. 679. vulgatum in edito. Sed in eius Cod. Mosq. α. semel deest, σὺ οὖν.

δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν.
7. νόει, ἃ λέγω· δώη γάρ σοι ὁ κύριος σύνε-
8. σιν ἐν πᾶσι. μνημόνευε ἰησοῦν χριστὸν,
ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος δαυὶδ,
9. κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· ἐν ᾧ κακο-
παθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ'
10. ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ου δέδεται. διὰ τοῦτο
πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἵνα
καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν χριστῷ
ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου. [Τέλος.] Τέλος τοῦ ἁγίου.

Δ. περὶ τῆς εἰς χριστὸν πίστεως καὶ ὑπομονῆς, ἐλπίδι τιμῆς δικαίας.

Γ. 11. [Ἀρχή.] πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπε-
12. θάνομεν, καὶ συζήσομεν· εἰ ὑπομένο-
μεν,

II, 11. Γ. σαββάτῳ λγ. πρὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου· [ἐν ἄλλῳ· καὶ εἰς τὸν ἄσωτον.] τέκνον τιμόθεε, πιστὸς ὁ λόγος.

7. ἃ] ἃ et ὃ Chryf. XI, 678. 680.

δώη] δώσει. E. Ita Damafc. quod tamen nullus meorum agnofcit. In uno eft vitiofe δώει. Sed nec apud Birch. reperitur δώσει.

8.] Ath. I, 742. χριστὸν ἰησοῦν — δαβίδ. 751. ἰησοῦν χριστὸν — δαβὶδ κατὰ σάρκα. Sic et III, 7. 14.

10. ὑπομένω — αἰωνίου] Chryf. XI, 681. c. 682. b. 684. c. 685. b. c. f. primo habet πάσχω, mox vero ὑπομένω, tanquam de fuo. αἰωνίου habet quidem, fed ita explicat, ac fi οὐρανίου maluerit. Vide etiam ibid. 428. a. v. Wetft.

12. 13.] v. P. et Chryf. XI, 685. d. 686. c.

μεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα,
κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· εἰ ἀπιστοῦμεν, 13.
ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ
δύναται. ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρ- 14.
τυρόμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου μὴ λογομα-
χεῖν, εἰς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ
τῶν ἀκουόντων. σπούδασον σεαυτὸν δόκι- 15.
μον παραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνε-
παίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς
ἀληθείας. τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας 16.
περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν
ἀσεβείας.

13. ἀπιστοῦμεν] Ath. I, 377. ex epist. ad Hebr. hoc laudat, habetque ἀπιστήσομεν. Manifeste ergo errat.

14. κυρίου] θεοῦ. E. Ita Basil. II, 623. Vulgatum etiam Chrys. XI, 685. 687. Ita etiam in schol. Oecum., sed mox θεῷ II, 267. c. d. In uno solum Cod. Theophyl. Aug. 8. reperi θεοῦ. Contra sunt editio Lond. et ceteri Codd.

λογομαχεῖν εἰς] λογομάχει ἐπ'. E. Ἐπὶ occupatum est ex proximo. Cyrill. I, a. 259. μὴ λογομαχεῖν ἐπ' οὐδενὶ χρησίμῳ ἢ ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. II, 493. μὴ — χρησίμῳ. Damasc. ὡς, loco εἰς.

15. θεῷ] χριστῷ. E. Ita Damasc. II, 267. sed 521. vulgatum.

16. κενοφωνίας] καινοφωνίας. E. Chrys. XI, 687. e. Igitur meis Theophyl. Codd. d. 8. inscripta syllaba αι. Ita paullatim existunt corruptiones.

17. ἀσεβείας. καὶ ὁ λόγος αὐτῶν, ὡς
γάγγραινα, νομὴν ἕξει· ὧν ἐστιν ὑμέναιος
18. καὶ Φιλητός· οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν
ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη
γεγονέναι· καὶ ἀνατρέπουσι τήν τινων
19. πίστιν. ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ
ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην· ἔγνω
κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ· καὶ· ἀποστήτω
ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα *
Δ. 20. κυρίου. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἐν μεγάλῃ Τέλος τοῦ σαββάτου.
δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ
ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα·
καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν.
21. ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων,
ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον καὶ
εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγα-
θὸν ἡτοιμασμένον.

E.

II, 20. Δ. τῇ β. τῆς κη. ἑβδ. τέκνον τιμόθεε, ἐν μεγάλῃ οἰκίᾳ.

ἀσεβείας] Ex D. Wetst. laudat ἀσεβείᾳ et ἀσεβεῖς. Posterius habet meus Damasc. g. Contra est editum II, 268. Vulgatum Chrys. XI, 687. 708. c.

19. ἔγνω] Basil. II, 610. οἶδε.

χριστοῦ] κυρίου.

21. καὶ εὔχρηστον] καὶ — E. Omittit Chrys. XI, 691. e. 693. a. Oecum. in edito et in Cod. Aug. 6. Habet et omittit Theodoret. 686.

ἀπὸ τούτων] ἀπὸ πάντων t — E. v. P.

E. περὶ ὀρθῆς διδασκαλίας καὶ βίου καθαροῦ, εἰρηνικοῦ, καὶ κατὰ τῶν ἐναντίων.

τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε 22.
δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην
μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ
καθαρᾶς καρδίας. τὰς δὲ μωρὰς καὶ 23.
ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς, ὅτι
γεννῶσι μάχας· δοῦλον δὲ κυρίου οὐ 24.
δεῖ μάχεσθαι. ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς
πάντας, διδακτικὸν, ἀνεξίκακον· ἐν 25.
πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους·

22. μετὰ] + πάντων. E. Ex Chryſ. XI, 693. b. c. Ibidem primo habet ἐπιθυμίας, idque etiam interpretatur, deinde tamen infert φαντασίας. Secundo exhibet, εἰρήνην μετὰ πάντων τῶν, mox πραότητα, loco εἰρήνην, et: τί ἐστι, μετὰ τῶν ἐπικαλ. Ergo rurſus deeſt, πάντων τῶν. Apud Chryſoſtomum, atque apud alios etiam vocabula illa, τί ἐστι, verba textus notant, quorum ſubiicitur interpretatio. Exempla peti poſſunt ex hac ipſa editione et ex priore.

24. ἤπιον] Inepte rurſus νήπιον Wetſt. D. F. G. Vide 1. Theſſ. 2, 7. Supra dixeram de ἤπιος, ſpiritu aſpero. Ita in edito etiam Damaſc. II, 571.

25. ἐν πραότητι] τῇ, loco ἐν. Ath. II, 492.

πραότητι] πραΰτητι. E. Cod. Boern. πειχότητι. Inauditum vocabulum! Hoc Wetſtenius tamen nec ex F. nec ex G. notavit. Non reprehendo. Vocabula enim notantur, non monſtra.

ἀντιδιατιθεμένους] ἀντικειμένους. E. Vulgatum cum aliis etiam Chryſ. XI, 694. 729. d. Baſil. II, 395.

νους· μή ποτε δῷ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν
26. εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας· καὶ ἀνανήψωσιν
ἐκ

395. Primo legebatur ἀντικειμένους in margine Cod. Wetst. E. Ergo fortasse etiam in D. Deinde relatum est in contextum Codd. F. G. v. Wetst.

δῷ] δώῃ. E. v. P.

μετάνοιαν κ. τ. λ.] v. P. Chrys. X, 729. omittit, μετάνοιαν εἰς. Multoties praeterea versum 24. et 25. habet, ut I, 413. 451. 712. 375. 694. II, 488. X, 305. XII, 110. et VII, 346. Item Cyrill. I, a. 368. ubi διδάσκοντα, loco παιδ. I, g. 160. IV, 463. ubi παιδεύ.

εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας] εἰς σωτηρίαν. E. Theodoret. 687. tamen ἀληθείας est in scholio.

26. ἀνανήψωσιν] Wetst. notat ἀνανήψουσιν. C. ἀναλήμψωσιν. D. Sic enim isti barbari A. D. E. etc. plerumque scribunt. Oblitus est Wetstenius Codicis Boern. Is ergo habet: ανανηψωσειν, et supra scriptum Latine: *respiciant* (Sic.) *aut infinitivus.* Nempe terminationem ειν, pro infinitivo habuit. Quot ergo vocabula, tot vitia. Sic idem scurra 1. Tim. 2, 10. ex γυναιξὶν fecit infinitivum γυναιξειν. Scilicet a γυναίκω, γυναίξω, γυναίξειν. Ex huiuscemodi sive Codicibus, sive sterquiliniis suas *infernales recensiones* ad lucem protraxit adiuvante S. Lucifero Griesbachius. Tamen idem ille Griesbachius alicubi dixit, Codices a me tractatos esse *manu sedula,* a se vero *intenta mentis acie.* Vide eius Particulam I. comment. crit. pag. 31. nota **. Tam impudentem et impotentem hominem equidem sexagenarius per totam vitam meam nusquam unquam vidi. Ceterum in ἀναλήψωσιν agnosco haud inelegantem correctionem Graeci cuiusdam. Eleganter enim dici-

ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

Τέλος τῆς β. [Τέλος.]

3. προῤῥησις περὶ κακίας ἀνθρώπων πλεοναζούσης, ἀπατηλῆς, ἐλεγχομένης.

Τοῦτο δὲ [Ἀρχή.] γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχά- III, 1. E.
ταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί·
ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάρ- 2.
γυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι,
γονεῦ-

III, 1. E. σαββάτῳ λδ. πρὸ τοῦ ἀσώτου· τέκνον τιμόθεε, [τοῦτο] γίνωσκε, ὅτι.

dicitur, ἀναλαμβάνειν ἑαυτὸν, veluti ἐκ νόσου etc. Philo p. 707. d. τοῖς ἐκ νόσου μακρᾶς ἀρχομένοις ἀναλαμβάνειν. Et in loco huic ſimillimo p. 849. c. τοῦ μὲν γὰρ κέχυται ἡ κακία, τοῦ δὲ συνέσταλται. διὸ καὶ ἀνανήφει, τοῦτο δ᾽ ἐστι, μετανοεῖ, καὶ ὥσπερ ἐκ νόσου ἀναλαμβάνει.

ἐζωγρημένοι] Ita quidem, ſed et ζωγρηθέντες. Chryſ. XI, 694. f. ubi addit: καλῶς εἶπεν, ἐζωγρημένοι. καὶ ζωγρηθέντες, φησί. Duas ergo hic *recenſiones* vocabulis εἶπεν et φησὶ notare voluit, ut alibi. v. verſ. 2. Apud Wetſtenium altum eſt ſilentium de his duabus recenſionibus. Ergo etiam, ut quilibet praevidere poterat, apud Griesbachium, qui nihil, niſi Wetſtenium exſcribere ſolet. Ita oculorum uſu nondum privatis cernere licet in locis innumerabilibus.

III, 1. γίνωσκε] γινώσκετε. E. Ita Chryſ. VI, 281.

ἐσχάταις] Ter etiam, ἐν ὑστέροις καιροῖς. Chryſ. XI, 699 b. d. e. 707. e. Sic et IX, 403. Manifeſte ex 1. Tim. 4, 1.

γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι,
3. ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς,
4. ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον
5. ἢ φιλόθεοι· ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ τού-
6. τους ἀποτρέπου. ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτεύοντες * γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις·
7. πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα.
8. ὃν τρόπον δὲ ἰαννῆς καὶ ἰαμβρῆς ἀντέστησαν

5. τούτους] τοὺς τοιούτους. E. Chryſ. VII, 288.

6. αἰχμαλωτεύοντες] αἰχμαλωτίζοντες. E. Chryſ. XI, 699. c. 707. e. f. V, 352. In contrarium 2. Cor. 10, 5. variarum lectionum fabricatores intulerunt αἰχμαλωτεύοντες. Ita lectiones de loco in locum transportant.

τὰ γυναικάρια] τὰ —.

ἐπιθυμίαις] + καὶ ἡδοναῖς. E. Chryſ. XI, 699. c. omittit tamen 707. e. 708. a. Habet et omittit Theodoret. 688. Ex meis Codd. nullus agnoſcit.

8. ἰαμβρῆς] Ita omnes omnino mei. Pro more ſuo hoc videtur mutaſſe Origenes in μαμβρῆς. Multoties iam enim a me monitum eſt, eum plerumque, partim propter ineptas allegorias, partim propter ineptas etymologias ſuas, pervertere nomina propria. Eum ſequitur Hieronymus, imitator eius, ut verbis Horatii utar, *ſervum pecus*. Ἰαννῆς et ἰαμβρῆς appellantur etiam ab Euſeb. Praepar. Evang. p. 411. d. ex Numenio.

σαν μωυσεῖ, οὕτω καὶ οὗτοι ἀνθίσανται
τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν
νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ἀλλ' οὐ 9.
προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια
αὐτῶν ἔκδηλος ἔσαι πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ
Τέλος τοῦ σαββάτου. ἐκείνων ἐγένετο. [Τέλος.]

Ζ. προτροπὴ τῆς ἑαυτοῦ μιμήσεως ἐξ ἐναντίου τοῖς φαύλοις, ἐν ὑπακοῇ θεοῦ.

σὺ δὲ [Ἀρχή.] παρηκολούθηκάς μου τῇ 10. ʒ.
διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ
πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ
ὑπομονῇ, τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμα- 11.
σιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν ἀντιοχείᾳ, ἐν
ἰκονίῳ, ἐν λύστροις· οἵους διωγμοὺς ὑπή-
νεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐῤῥύσατο ὁ
κύριος.

III, 10. ʒ. *κυριακῇ λγ. τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου. λέγεται καὶ εἰς τὴν ἁγίαν θέκλην· τέκνον τιμόθεε, παρηκολούθηκάς μου.*

ἀνθίσανται] Ita, sed et *ἀντισήσονται*. Chrys. XI, 708. c. *ἀντισήσονται* etiam III, 508.

11. *ὑπήνεγκα*] *ὑπέμεινα*. E. Chrys. XI, 709. c. bis. 721. d. Vulgatum habet quidem Ath. I, 263. sed post *κύριος* addit: *καὶ ῥύσεται*. Ut ergo ex innumerabilibus exemplis, in hac ipsa editione notatis, dicitur, Patres inter se contendunt, quis sit falsariorum princeps. Atque ita ego censeo, qui Patres *diurna nocturnaque versari manu*. Si quis tamen in mentem induxerit, *οὐκ ἀπὸ φαντα-*

σίας,

12. κύριος. καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσε-
βῶς ζῆν ἐν χριστῷ ἰησοῦ, διωχθήσονται.
13. πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψου-
σιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώ-
14. μενοι. σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες, καὶ
ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες·
καὶ

σίας; ſed ex lectione Patrum contra diſputare, is ſciat, me in theſauris meis ultra mille argumenta habere in promtu. Vide mox.

12. ἰησοῦ] — E. Habet Chryſ. XI, 709. c. I, 184. 745. IX, 196. XII, 58. Damaſc. II, 268. 430. εὐσεβῶς et ἰησοῦ omittit Cyrill. I, a. 80. Omiſſo ἰησοῦ, habet εὐσεβῶς. 164. II, 709. b. 712. a. III, 782. 792. Utrumque ſervat I, g. 108. II, 559. ὅσοι μὲν θέλουσιν εὐσεβῶς ζῆν ἐν χριστῷ διωχθ. Ath. I, 230. Sic, omiſſo μὲν, 788. Sic, ſed ζῆν εὐσ. 263.

13. γόητες] Wetſt. ex D. laudat γόηται. Ex G. poterat laudare, γοηταις προκοψουσιν, et ex Latino eiusdem: *seductores proficient.* Utroque vocabulo Graeco locupletari poteſt Schrevelius *recenſionis occidentalis Griesbachianus.* Mox, ἐπὶ χεῖρον. Ath. II, 492.

14. ἐπιστώθης] Unus meorum ἐπιστεύθης, isque recentior. Sic accepit interpres Latinus. Atque ita eſt Chryſ. I, 413. c. Eleganter quidem, ſed contra Codices. Accedit, quod vel ἐπιστώθης ita accipi poteſt, id eſt, ἐν οἷς πιστὸς εὑρέθης. Chryſ. XI, 710. a. ἐπιστώθης, τουτέστιν, ἐπίστευσας. Accepit ergo pro ἐπείσθης. Rurſus ἐπιστώθης. IX, 403. Rectius Theophyl. μετὰ πληροφορίας ἔμαθες, et Theodoret. ὧν τὴν ἀλήθειαν τῇ πείρᾳ μεμάθηκας, id eſt, *de quibus tibi firmiter perſuaſum eſt.*

τίνος] τίνων. E. Schol. Cod. Aug. 6. ὃν παρὰ
τοῦ

καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα 15.
οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτη-
ρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ.
Τέλος τῆς [Τέλος.] [Ἀρχή.] πᾶσα γραφὴ θεό- 16. Z.
κυριακῆς πνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν,
καὶ τῆς πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς
ἁγίας. παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· ἵνα ἄρτιος 17.
ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον
ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος. Διαμαρτύρομαι IV, 1.
οὖν

III, 16. Z. τῇ γ. τῆς κη. ἑβδ. καὶ σεπτεμβρίου δ. καὶ κα. τέκνον τιμόθεε, πᾶσα γραφή.

τοῦ τυχόντος ἔμαθες, ἀλλ' ὑπὸ παύλου. Ergo, τίνος.

16. ἔλεγχον] ἐλεγμόν. E. Vulgatum Chryſ. non ſolum XI, 714 ſed et I, 413 V, 454. VIII, 241. Etiam Damaſc. II, 269. ſed 534. ἐλεγμόν. v. P.

17. ἄρτιος] In vulg. Lat. *perfectus*. Inde Wetſt. D. E. τέλειος. Schol. Cod. Aug. 6. ἄρτιος δὲ, ὁ ἀεὶ ἴσος, καὶ μήτε τοῖς ταπεινοῖς κλονούμενος, μήτε τοῖς χρηστοῖς ἐπαιρόμενος καὶ φυσώμενος, ἀλλ' ὡσαύτως ἔχων. Divine Gellertus noſter: im Glücke Demuth, Muth in Noth. Ea ſigna ſunt ſummi viri.

ἐξηρτισμένος] Varie vexatum hoc vocabulum. Alii ἐξηρτημένος, alii ἐξηρτυμένος, alii ἀπηρτισμένος. Ex Theodoret. p. 691. notatur etiam κατηρτισμένος. Vulgatum conſtanter Chryſ. XI, 714. 715. III, 275. e. Cyrill. I, a. 283. ἐξηρτημένος. 413. ἐξηρτυμένος. 497. Uſitatiora ſunt ἀπαρτίζω et καταρτίζω, quam ἐξαρτίζω. Hinc correctiones et errores ſcribarum.

οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ κυρίου
ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας
καὶ νεκροὺς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ
2. καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· κήρυξον τὸν
λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως· ἔλεγ-
ξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον ἐν πάσῃ
μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ.

Η. περὶ τῶν καινοτομησάντων, εἰς ἀντιτάττει τὸν τιμόθεον.

3. ἔσται γὰρ καιρὸς, ὅτε τῆς ὑγιαινούσης
διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται· ἀλλὰ κατὰ
τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισω-
ρεύσουσι διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν
4. ἀκοήν· καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν
ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους
Η. 5. ἐκτραπήσονται. [Τέλος.] σὺ δὲ [Ἀρχή.] Τέλος τῆς γ.
νῆφε

IV, 5. Η. κυριακῇ πρὸ τῶν φώτων ἤτοι τῶν ἁγίων θεοφανίων, καὶ αὐγούστου ιϛ. εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ ἁγίου μανδυλίου· τέκνον τιμόθεε, νῆφε ἐν πᾶσιν.

IV, 1. καὶ τοῦ κυρίου] τοῦ — t τοῦ κυρίου — E. v. P. Cyrill. V, a. 381. διαμαρτ. ἐνώπιον — καὶ χριστοῦ ἰησοῦ — κρῖναι — νεκροὺς καὶ τήν. Vide Chryſ. XI, 714. a. b.

3. κνηθόμενοι] τερποθόμενοι. Cod. Vind. 34. apud Birch. Vocabulum *recenſionis* Alexandrinae exquiſitiſſimum et rariſſimum. Scilicet interpretes Graeci explicant τερπόμενοι. Ergo ſcurra iſte ex duobus vocabulis unum fecit. Plura huiusmodi exempla in hac ipſa editione memoravi. v. Theodoret. 692. Theophyl. 828.

νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον
εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληρο-
φόρησον.

Θ. περὶ τῆς ἑαυτοῦ μελλούσης ἀναλύσεως ἐν δόξῃ αἰωνίᾳ.

ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς 6.
ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε. τὸν ἀγῶνα 7.
τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα,
τὴν πίστιν τετήρηκα. λοιπὸν, ἀπόκειταί 8.
μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀπο-
δώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ
δίκαιος κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ
καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν
Τέλος τῆς κυριακῆς. αὐτοῦ. [Τέλος.] [Ἀρχή.] σπούδασον 9. Θ.
ἐλθεῖν πρός με ταχέως· Δημᾶς γάρ 10.
με

IV, 9. Θ. τῇ δ. τῆς κη. ἑβδ. τέκνον τιμόθεε, σπούδασον ἐλθεῖν.

5. πληροφόρησον] Chryſ. XI, 716. d. explicat, πλήρωσον. Sic et ſchol. Cod. Aug. 6. πλήρωσον, ὃ ἐνήρξω. In contrariam partem Pauli graecitas vexata eſt Coloſſ. 4, 12.

6. ἐμῆς ἀναλύσεως] ἀναλύσεώς μου. E. Ath. I, 262.

7.] Ath. II, 62. τὸν καλὸν ἀγῶνα.

8. ὁ κύριος — ἡμέρᾳ] Abſunt Ath. II, 62. Idem 458. οὐκ ἐμοὶ δὲ μόνῳ — ἐπιφάνειαν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ.

με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα,
καὶ ἐπορεύθη εἰς θεσσαλονίκην· κρήσκης
εἰς γαλατίαν, τίτος εἰς δαλματίαν·
11. λουκᾶς ἐστι μόνος μετ' ἐμοῦ. μάρκον ἀνα-
λαβὼν, ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι γάρ μοι
12. εὔχρηστος εἰς διακονίαν. τυχικὸν δὲ ἀπέ-
13. στειλα εἰς ἔφεσον. τὸν φελόνην, ὃν ἀπέ-
λιπον ἐν τρωάδι παρὰ κάρπῳ, ἐρχόμενος
φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμ-
14. βράνας. ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά
μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδῴη αὐτῷ ὁ
κύριος

10. νῦν] Ita bis, ſed ſemel παρόντα. Chryſ. XI, 720. a. c. d.

κρήσκης] Alii κρίσκης. Vulgatum l. l. Chryſ. ſed IX, 2. ἑρμογένης.

13. φελόνην] Varie hoc vocabulum vexarunt. Ergo φαιλόνην, φελώνην, φαιλώνην. Scribendum videtur φαινόλην, *paenulam*, quanquam credibile eſt, aliquos ita transpoſuiſſe litteras. Grammaticus, quem laudavi in P. interpretatur χιτών. In Cod. Aug. 6. exponitur ἔνδυμα, diſputatur autem contra eos, qui de libris acceperunt. v. Chryſ. XI, 721. a. Sabat. ex Hieron. laudat *lucernam*, quod oppido ridiculum eſt. Pauli temporibus nondum inveſtigabant et conquirebant *recenſiones* Griesbachianas. Ergo nec *lucernis* opus erat. Quid? quod nunc etiam, intempeſta nocte, ſine lucernis et oculis, conquiruntur. Scribendum erat, *lacernam*, quanquam id ipſum etiam ineptum eſt. Lacerna eſt ῥάκος. Fortaſſe *paenula* h. l. idem fere notat, quod apud Aeſchinem p. 273. edit. Reisk. στρωματόδεσμον.

14. ἀποδῴη] ἀποδώσει. E. v. P. Chryſoſtomus primo vulga

κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὃν καὶ 15.
σὺ φυλάσσου· λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοῖς
ἡμετέροις λόγοις. ἐν τῇ πρώτῃ μου 16.
ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ
πάντες

vulgatum, deinde in explicatione, ἀποδώσει. XI, 721. c. d. ἀποδῴη etiam I, 220. Theodoretus, qui tamen ἀποδῴη habet, addit: προῤῥησίς ἐστιν, οὐκ ἀρά. Scilicet quorundam *theologia ethica*, quae tamen in ſcientia Critica in nullo numero eſt, uti nec *dogmatica*, non nullos impellebat, ut partim aliam interpretationem, partim adeo aliam lectionem ſubiicerent. Theophyl. ἀποδῴη, ἀντὶ τοῦ ἀποδώσει. Damaſc. II, 270. ἀποδῴη. 351. ἀποδώσει. Ἀποδῴη Oecum. II, 281 b. c. Ἀποδώσει orthodoxus theologus, nec tamen criticus orthodoxus, Athanaſius III, 25. Deus poſtea iſtam perfidam et diabolicam orthodoxiam moralem, dogmaticam et polemicam, tanquam peſtem, avertat a religione chriſtiana, libris ſacris et ſcientia critica. Critica orthodoxia in eo cernitur, ut ſis diligens, verax et nullarum partium. Praeclare in hanc rem Lucceius, Vir Summus, apud Ciceronem (Epiſt. ad div. 5, 12.) aiebat, *a gratia*, (igitur etiam a mendacio,) *ſe non magis affici poſſe, quam Herculem Xenophontium a voluptate.*

15. ἀνθέστηκε] ἀντέστη ſoli A. C. D. F. G. Vulgatum cum reliquis Chryſ. XI, 721. VII, 288.

16. συμπαρεγένετο] παρεγένετο. E. Vulgatum praeter alios Chryſ. XI, 658. c. 721. f. 190. b bis. 196. b. 212. b. XII, 2. e. Damaſc. II, 270. ſed 199. παρέστη, ex verſ. 17. v. Wetſt. Griesb. Scilicet, Codices ſterquiliniarii A. C. F. G. 17. 39. defendendi erant. Iſti vero ita exhibebant, quod in Latino

πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογι-
17. σθείη· ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη, καὶ
ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα
πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ πάντα τὰ
ἔθνη· καὶ ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος λέοντος.
καὶ

Latino est *affuit*, non vero ex istorum opinione et Latinitate, *coaffuit* Recte vero redditum erat, *affuit*, nimirum, *in iudicio*.

17. πληροφορηθῇ] πληρωθῇ. E. v. vers. 5. Ita rursus interpretatur Chrys. XI, 722. b. πρηροφορηθῇ, τουτέστι, πληρωθῇ. Coeci sunt, qui corruptiones quoruudam Codicum ex Chrysostomo non cernunt. Eos ergo nec *lucerna* (v. vers. 13.) S. Hieronymi adiuvare potest. Πληρωθῇ exhibent F. G. 19. apud Wetst. Apud Wetstenium altum quoque hic silentium est de Chrysostomo Item apud Griesbachium quod minime miror. Chrysostomum enim legere non solet, nisi ἐν τῇ κυριακῇ τοῦ τυφλοῦ, septimana sexta a Paschate.

ἀκούσῃ] ἀκούσωσι. E. Alii fortuito, alii ad Lat. *audiant*, seu, *audirent*. Posterioris generis sunt sterquiliniarii A C D. E. F. G. 17. etc. Sine ullo dubio ergo hoc probandum erat. Nam nec hic est ulla dubitatio de littera Θ et O. Nec unus, aut tres istorum Codd. ita habent, sed maximo convicio ad unum omnes. Etenim iste B., ut aiunt, hic *hiat*. Accedit Vulgata, Itala, Hieronymus, Ambrosiaster etc. Verum Griesbachius p. 161. ne memoratu quidem dignum iudicavit. Cur vero? Quia isti Codices, eo iudice, non nisi in locis dogmaticis auctoritatem habent.

ἐῤῥύσθη] ἐῤῥύσατό με. E. Chrys. VII, 383. b. XI, 722. c. d. ἐῤῥύσθην. 225.

καὶ ῥύσεταί με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου 18.
πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. ἄσπασαι 19.
πρίσκαν καὶ ἀκύλαν, καὶ τὸν ὀνησιφόρου
οἶκον. ἔραστος ἔμεινεν ἐν κορίνθῳ· τρόφι- 20.
μον δὲ ἀπέλιπον ἐν μιλήτῳ ἀσθενοῦντα.
σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. ἀσπάζεταί 21.
σε εὔβουλος, καὶ πούδης, καὶ λῖνος, καὶ
κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ὁ κύριος 22.
ἰησοῦς χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ
χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν. [Τέλος.]

Πρὸς τιμόθεον δευτέρα τῆς ἐφεσίων ἐκκλησίας ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη παῦλος τῷ καίσαρι ῥώμης νέρωνι. στίχων ρϛβ.

18. ῥύσεται] ἐῤῥύσατο. E. Soli F. G. Fortasse a Latinistis, aut a Chrys. decepti, vers. 17. Sed nec hoc notavit Griesbachius. Quemlibet ita contemnere posse *recensiones*, a semet ipso inventas! v. P.

ἐπουράνιον] Oecum. II, 281. c. 282. c. αἰώνιον.

19. πρίσκαν] πρίσκιλλαν. E. Ita Chrys. XI, 722, f. 723. a.

Ἡ

Πρὸς Τῖτον

Ἐπιστολή.

A. I. 1. [Ἀρχή.] Παῦλος δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος
δὲ ἰησοῦ χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ,
καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέ-
2. βειαν· ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν
ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων
3. αἰωνίων, ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις
τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι, ὃ ἐπιστεύ-
θην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν
4. θεοῦ· τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν
πίστιν· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
πατρὸς,

I, 1. A. αὐγούστου κε. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου τίτου· παῦλος δοῦλος θεοῦ.

I, 4. ἔλεος] καὶ ι ἔλεος καί. E. Ἔλεος nullus meorum omittit, nec ex quinque iis, quos postea consului. Puerilis ista animadversio Origenis, ex interpretatione Rufini, IV, 468. in caussa est, cur

πατρὸς, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

Α. περὶ διδασκάλων ἐπιτηδείων εἰς διακονίαν καὶ ἔλεγχον ἀπειθῶν.

τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν κρήτῃ, ἵνα 5.
τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ [Ἀρχή.] Β.

κατα-

I, 5. Β. τῇ ε. τῆς κη. ἑβδ. τέκνον τίτε, κατάστησον κατὰ πόλιν.

ἔλεος ſublatum ſit. Ibi enim eſt: *gratia et pax.* Haec animadverſio, vel rectius, παράλογος εὑρεσιλογία καὶ ἀκριτομυθία, hanc quoque vim apud inſanos variarum lectionum fabricatores habuit, ut plurium epiſtolarum Pauli initia temere corrumperentur. Ex iſta anili garrulitate ſluxerunt etiam ſimiles Chryſoſtomi errores. Nam XI, 550. d. ad Tim. 1, 2. diſerte habet: διατί τῶν ἄλλων ἐπιστολῶν οὐδαμοῦ τὸν ἔλεον προέταξεν, ἀλλ' ἐνταῦθα; Repetit haec ad h. l. Damaſc. II, 258. Theophyl. 742. Oecum. II, 210. a. Negat ergo, in ulla alia epiſtola a principio legi ἔλεος, niſi in prima ad Timoth. Atqui legitur etiam 2. Tim. 1, 2. Chryſoſtomus ergo exhibet XI, 729. b. 733. d. χάρις καὶ εἰρήνη. Origeni et Chryſoſtomo non ſolum repugnant Codices omnino omnes, praeter ſterquiliniarios C. D. E. F. 17. ſed et ceteri interpretes omnes Damaſc. II, 271. Theodoret. 699. Theophyl. 842. et Oecum. II, 288. d. qui diſerte ἔλεος explicant. Apud Birch. ne unus quidem Codex pro omiſſo ἔλεος notatur. Καί, loco ἔλεος, ex illis principibus Codicibus ſuis in margine interiore oſtentat Griesbachius.

5. τούτου χάριν] Alibi Theodoret. διὰ τοῦτο. Idem in ſcholio habet ἐλλείποιτα. v. pag. 700. Pro eo

apud

κατασήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς
6. ἐγώ σοι διεταξάμην· [Ὑπέρβα.] εἴ τις Ὑπέρβα τοῦ ἀποσόλου.
ἐσὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα
ἔχων πισὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ
7. ἀνυπότακτα. δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον
ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον, μὴ
αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ
8. πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ· ἀλλὰ φιλό-
ξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον,
9. ἐγκρατῆ· ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν
διδαχὴν πισοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ῇ
καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ
ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας
ἐλέγχειν.

B. κατὰ τῶν σαρκικὰς καθάρσεις πρεσβευόντων, καὶ ὑπὲρ πνευματικῆς ἀρετῆς.

10. εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιο-
λόγοι καὶ φρεναπάται, μάλισα οἱ ἐκ
11. περιτομῆς· οὓς δεῖ ἐπισομίζειν· οἵτινες
ὅλους

apud Oecum. in ſchol. eſt ἐλλειφθέντα II, 289. c. Orig. III, 645. τοῦτο (vitioſe.) χάριν ἀπέλιπον ad ἔχων πισά.

πρεσβυτέρους] Sic, ſed alibi πρεσβυτέριον. Theodoret. 700.

9. καὶ παρακαλεῖν] Ita Codd. apud Baſil. II, 376. In edit. abeſt καί. Mox ibi, ἐν τῇ ὑγιαιν. διδασκ.

10. πολλοὶ καὶ] καὶ — A. Aliqui iſtud καὶ poſt ἀνυπότακτοι habent.

ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες, ἃ
μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. εἶπέ τις 12.
ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης· Κρῆτες
ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.
ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι' ἣν 13.
αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα
ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει· μὴ προσέχον- 14.
τες ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀν-
θρώπων, ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν.
[Ἀρχή.] πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθα- 15. Γ.
ροῖς· τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις
οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν
καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. Θεὸν ὁμολο- 16.
γοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται,
βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς, καὶ πρὸς
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

Γ. παραινέσεις, ἃς δεῖ παραινεῖν καθ' ἡλικίαν ἑκάστοις.

Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ II, 1.
Τέλος τῆς ε. διδασκαλίᾳ· [Τέλος.] πρεσβύτας νηφα- 2.
λίους εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνον-
τας

I, 15. Γ. τῇ ε. τῆς κη. ἑβδ. τέκνον Τίτε, πάντα καθαρά.

15. μεμιασμένοις] Codices permulti, μεμιαμμένοις. Sic etiam editum apud Chryf. XI, 746. e. 747. c. ut φαίνω, πέφασμαι. Videtur autem in hoc verbo utrumque obtinuisse, cum utrumque in Codd. reperiatur. De Codice a. vide P.

II, 2. νηφαλίους] Alii νηφαλέους, alii νηφαλαίους, ut 1. Tim. 3, 2. 11.

τας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ.
3. πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱερο-
πρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνῳ πολλῷ
4. δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ἵνα
σωφρονίζωσι τὰς νέας, φιλάνδρους εἶναι,
5. φιλοτέκνους, σώφρονας, ἁγνὰς, οἰκου-
ροὺς, ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις
ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ
βλασφη-

5. οἰκουροὺς] Vitioſe et inepte exhibent οἰκουργούς. A. C. D. E. F. G. Id ergo Griesbachius, Vir Graece Doctiſſimus, probavit, ſolum tamen in interiore margine, tametſi iſti ſex Codices, qui apud eum principes ſunt, in hoc conſentiant, ſine ulla litterarum vel confuſione, vel dubitatione. Birch. in nullo invenit. Ego in uno Monachienſi 21. qui in epiſtolis Paulinis in aliis etiam vocabulis ſimiliter aberrat. Scribae iſtorum ſex Codicum barbari erant, quibus ignotum erat οἰκουρός. οἰκουρὸς et οἰκουρεῖν memorantur, ut propriae honeſtarum feminarum, matronarumque virtutes. In Lexico inedito, praeter gloſſam, iam in P. memoratam, eſt etiam: οἰκουρός· ὁ φροντίζων (rectius, ἡ φροντίζουσα.) τοῦ οἴκου. Hoc expreſſit interpres Lat. *domus curam habentes.* Ceteri Latiniſtae apud Sabat. reddunt: *domum cuſtodientes, habentes domus diligentiam, domum curantes,* quae omnia exprimunt οἰκουρὸς, non οἰκουργός. Chryſoſtomus non ſolum interpretatur XI, 751. d. coll. 763. c. ſed et, ut virtutem muliebrem, laudat οἰκουρίαν. I, 258. d. XII, 350. e. Huc etiam videtur reſpicere Clem. Alex. 448. c. Ut praetermittam ſcriptores Graecos alios, Aelian. Hiſt. Anim. I, 15. haud inficete de merulis feminis ita habet: μένουσιν ἔνδον, καὶ τὸ τῆς οἰκουρίας φυλάττουσι σχῆμα.

βλασφημῆται. τοὺς νεωτέρους ὡσαύ- 6.
τως παρακάλει σωφρονεῖν, περὶ πάν- 7.
τα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν
ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀδιαφθορίαν,
σεμνότητα, * ἀφθαρσίαν, λόγον ὑγιῆ, 8.
ἀκα-

7. ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα] + ἀφθαρσίαν. Ita postea etiam in quinque reperi, in uno tamen deest littera ultima ν. Haec est etiam lectio plurimorum apud Wetst. et duorum apud Birch. Sed vocabulum ἀδιαφθορίαν tam scribae, quam interpretes mire vexarunt. Eius rei caussam arbitror esse similitudinem vocabulorum ἀδιαφθορίας et ἀφθαρσίας, quam nolebant ferre. Nam ἄφθορος et ἄφθαρτος sunt similia. Duplicem ergo medelam adhibebant. Alii ἀφθαρσίαν prorsus excludebant. Alii, hoc servato, mutabant ἀδιαφθορίαν. Igitur alii exhibent ἀφθορίαν, quod tamen eodem redit. Ἁγνείαν paucorum est, huc translatum ex 1. Tim. 4, 12. Alii ἀδιαφορίαν, alii ἀφθονίαν exhibent. Ex his duobus prius videtur firmare ἀδιαφθορίαν, posterius ἀφθορίαν. Certe enim ex ἀφθορία facillime fit ἀφθονία, quod ν. et ρ. in Codicibus propter similitudinem formae saepissime confunduntur. Chrys. XI, 752. c sine interpretatione recitat, ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, omisso ἀφθαρσίαν. Sed Codex Mosq. 6 (non σ.) exhibet etiam ἀφθαρσίαν In eodem volumine Chrys. 185 f. 186 a. vehementer se torquet in interpretando Ephes. 6, 24. ἐν ἀφθαρσίᾳ. Ergo hic quoque clam se subtraxit. In ista interpretatione autem est: ἐν ἀφθαρσίᾳ, ἤτοι ἐν κοσμιότητι, ἢ ὑπὲρ τῶν ἀφθάρτων· οἷον, μὴ ἐν πλούτῳ, μηδὲ ἐν δόξῃ, ἀλλ' ἐν ἐκείνοις τοῖς ἀφθάρτοις. Τὸ ἐν, διά ἐστι. διὰ ἀφθαρσίας, φησὶ, τουτέστι, δι' ἀρετῆς. πᾶσα γὰρ ἁμαρτία, φθορά. καὶ καθάπερ
τὴν

τὴν παρθένον φθείρεσθαι λέγομεν, οὕτω καὶ τὴν ψυχήν. διὰ τοῦτο παῦλος ἔλεγε· μήπως φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν. καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ· ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀδιαφθορίαν, φησίν. Ergo probat ἀδιαφθορίαν hoc loco. Tota vero haec interpretatio homiletica est et indigna Chrysostomo. Miretur vero aliquis, cur non ex hoc loco repetierit potius ἀφθαρσίαν. Forte ergo ita hic exclusit ἀφθαρσίαν; Neutiquam, sed nolebat idem per idem, nec obscurum per aeque obscurum interpretari. Cum hic locus unus sit ex impeditissimis, operae pretium videtur, examinare interpretes, si quid expediant. Auctore ergo Chrysostomo l. l. ἀδιαφθορία et ἀφθαρσία sunt synonyma. Ita ergo excludendum esset ἀφθαρσία. Ex Theodoreto nihil proficimus. Sine interpretatione enim ista ἀδιαφθ. σεμ. et ἀφθαρ. recitat. Ex uno tamen Cod. eius notatur pro primo vocabulo ἀδιαφορίαν. Damasc. in edito sine explicatione exhibet, ἀφθορίαν, σεμνότητα. Contra est Damasc. Cod. Mosq. qui istis addit ἀφθαρσίαν. Ἀφθορίαν autem in neutro probandum videtur, quod Chrys. diserte habet ἀδιαφθορίαν. Accedit Theophyl. qui sine ullo dubio explicat ἀδιαφθορίαν. Consentiunt in hoc vocabulo omnes eius Codices, praeter d. qui ἀδιαφθορίαν σεμνότητος habet. Ergo saltem prius per eum consistit. De interpretatione τοῦ σεμνότητα non est, quod quaeramus. ἀφθαρσίαν in interpretatione prorsus omittit, nec nisi in Aug. 8. hoc reperitur. Oecumenius editus h. l. in textu non potest corruptus esse ... Erasmo. Habet enim: ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν. Posteriorum editiones Erasmi non agnoscunt, tametsi ipse dicat: *Graeci* (qui? Haud dubie Cod. Oecum.) *sic habent:* ἀδιαφθ. σεμν. ἀφθαρσίαν. Idem, quod obiter noto, ait: *in non nullis codicibus* (quibus?) *additur* ἀδιαφθαρσίαν, *cum praecesserit* ἀδιαφθορίαν. Nimirum, loco ἀφθαρσίαν. Lectionem editam Oecumenii firmant etiam mei Oecum. Codd.

Codd. n. et Aug. 6. Sed fcholia eius videamus. In his praeter σεμνότητα habet folum: ἀφθορίαν, τουτέστι, κοινότητα καὶ οἷον ἀτυφότητα. Sed haec interpretatio nullo modo convenit τῷ ἀφθορίαν, nec τῷ ἀδιαφθορίαν. In Codice igitur Augult. elt duplex fcholium. Alterum: τὴν μὲν ἀδιαφθορίαν, ἐπὶ τοῦ νοῦ ἔλαβε· (id elt, *de mente, de fententia doctrinae accepit.*) τὸ δὲ τῆς σεμνότητος, ἐπὶ τοῦ ἔργου. Alterum: ἢ ἀπὸ κοινοῦ, τὸ π α ρ ε χ ό μ ε ν ο ς· ἐν τῇ διδασκαλίᾳ π α ρ ε χ ό μ ε ν ο ς (Hoc ergo ex primo membro repetit.) ἀφθονίαν, (Sic.) ἤτοι κοινότητα, καὶ οἷον ἀτυφότητα. Ἀφθονίαν explicari poffe κοινότητα, nemo dubitat. Qui enim fua cum aliis ἀφθόνως communicat, is recte dicitur κοινὸς, κοινωνικός. Ἄτυφος quoque dici poffit, quatenus humiliores etiam liberaliter docet. Id tamen paullo altius repetitum videtur. Addo ergo fcholium Cod. a. ad ἀδιαφθορίαν· γράφεται καὶ, ἀδιαφορίαν, τουτέστιν, ἀτυφίαν, ἵνα μὴ ἀρχοντικῶς, ὡς ὑποτελέσι διαλέγηται, ἀλλ' ἠπίως, ὡς τέκνοις. Verum haec quoque interpretatio tortuofa et violenta videtur, cum ἀδιαφορία hoc loco fit potius, ἰσότης, ἁπλότης, ταυτότης καὶ τὸ παντὶ καιρῷ ἁπανταχοῦ πάντας ἀδιαφόρως καὶ ὁμοίως καὶ συμφώνως διδάσκειν. Sed unde ἀφθονία; Haud dubie, ut dixi, ex confufione cum ἀφθορία. Quid vero eveniet τῷ ἀφθαρσίαν; Scilicet auctoritate Codd. confiftet, tametfi interpretes, qui, quomodo explicarent, non inveniebant, id excluferint. Chryfoftomi in eo interpretando tergiverfationem fupra vidimus. Huius ergo exemplo ceteri cavebant fibi. Audiamus recentiores criticos. Erasmi lepida animadverfio haec elt: ἀδιαφθορίαν Hieronymus *t o r q u e t ad virginitatem.* Hieronymi verba funt: *incorruptio proprie virginitatem f o n a t.* In mentem veniebat illa de Polyphemo Virgil. Aen. 3, 669. *ad f o n i t u m vocis veftigia t o r f i t S. Hieronymus. Virginitas*, venit ex fuperiori fcholio Chryfoftomi, ex

voca-

ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ,

vocabulo τὴν παρθένον. Ita enim alter alterum imitatur et exſcribit. Beza: *in veteribus aliquibus* (quot? quibus?) *graecis codicibus additur, ἀφθαρσίαν, quod mihi videtur redundare, et ex margine irrepſiſſe, quum illic* (Ergone in margine legebatur, et adſcriptum erat in tuis Codicibus vocabulo ἀδιαφθορίας;) *eſſet annotatum pro ἀδιαφθορίαν. Pro quo non nulli* (qui?) *rurſus legerunt, δι' ἀφθορίαν, per integritatem.* Stephanus in edit. maiori 1550. edidit: ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν, ſine ulla varietatis nota. Lirchium ergo, qui tamen hanc editionem cum Codd. contulit, nec hic, nec in aliis locis pluribus intelligere potui. Nam et hic ita habet: *Addit ἀφθαρσίαν.* Vat. 1210. Haun. 1. Atqui id in textu Stephani legitur pag. 119. Nec aliter reperio in edit. Steph. 1546. pag. 211. Griesbachius pag. 163. nota *ſ.* = id eſt, *omittunt Patres Graeci et Latini.* Interrogo, *qui?* Reſpondebit Lucifer, Hieron. Hilar. Auguſtin. Ambroſiaſter, Chromat. Gildas. Addere licebit Irenaeum et omnino omnes, qui hunc totum locum prorſus non recitant. Vulgata et ſic dicta Itala haud dubie, ut in aliis locis, omiſerunt, quod Chryſoſtomus id aut prorſus omiſit, aut certe non interpretatus eſt. Ex Vulgata pendent A. C. D. F. G. Codex G. habet: Αφθονιαν· Σεμνοτητα, et in Latino: *integritatem aut integritate caſtitatem aut caſtitate.* Ergo huius Latina repugnant Graecis. Paullus pro more ſuo plura hic invicem iunxit. Ergo etiam ſimilia ἀδιαφθορίαν, ἀφθαρσίαν. Quid? quod nec λόγον ὑγιῆ ab illis differt. Reddo interim: *doctrinam profitere ſinceram, cum gravitate et incorrupta* (integritate) *conſtantia, ut ſana ſit et irreprehenſa, ut eam ipſi adverſarii vereantur, cum nihil in ea offendant, quod poſſint vertere crimini.*

τραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ * ἡμῶν λέγειν φαῦλον.

Δ. περὶ δούλων, ὡς ἂν καὶ αὐτοὶ τῆς χριστοῦ χάριτος ἀξίως δουλεύοιεν.

δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, 9.
ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγον-
τας· μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν 10.
πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν· ἵνα τὴν
διδασκαλίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ
Τέλος τῆς ς. κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. [Τέλος.] [Ἀρχή.] 11. Δ.
ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος
πᾶσιν ἀνθρώποις· παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα 12.
ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμι-
κὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ
εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι. προσ- 13.
δεχόμε-

II, 11. Δ. ἰαννουαρίου ς. τὰ ἅγια θεοφάνια. τέκνον τίτε, ἐπεφάνη ἡ χάρις.

8. περὶ ὑμῶν] περὶ ἡμῶν. Ita poſtea in quinque reperi. Habent tamen alii ante, alii poſt λέγειν.

11.] Hunc locum non ſolum tractat Chryſ. XI, 757. ſeqq. ſed et I, 483. 518. 648. II, 369. III, 774. V, 327. VII, 575. VIII, 30. XI, 235. et Cyrill. V, a. 298. 745. V, c. 186. V, d. 75. bis. Clem. Alex. pag. 6. Theodoret. tum alibi, tum ad epiſt. ad Corinth. p. 215. a. verſ. 11. ad fin. 13. habet etiam Ath. II, 353. ſine varietate. Verſum 13. et partem 14. refert ibid. 13. v. P.

δεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπι-
φάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ
14. σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ· ὃς ἔδωκεν
ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς
ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυ-
τῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.
[Ὑπέρβα.] Ὑπέρβα τῶν φώτων.

Ε. περὶ ἀρχόντων ὑπακοῆς πρεπούσης τῇ ἐπιεικείᾳ τοῦ χριστοῦ.

15. ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε
μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. [Ἄρξου.] μηδείς Ἄρξου τοῦ ἀποστόλου.
III, 1. σου περιφρονείτω. Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς
ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι,
πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
2. ἑτοίμους εἶναι· μηδένα βλασφημεῖν,
ἀμάχους

13.] Attingit Baſil. I, 92. 294. Semel ergo habet κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ſemel ἀπεκδεχόμεθα. Sine varietate Ath. I, 730.

14. ζηλωτὴν] καὶ ζηλωτήν. E. Ath. I, 731.

15. περιφρονείτω] καταφρονείτω. E. Ita illud explicat Chryſ. in Cod. Moſq. XI, 760. repetit ibid. 693. f. ubi tamen ipſe καταφρονείτω habet. Sic etiam explicant Theodoret. Oecum. Theophyl. Damaſcenus vulgatum habet etiam II, 272. 511. 650. v. P.

III, 1. ὑπομίμνησκε] Chryſ. XI, 760. b. ἀλλὰ ὑπεμίμνησκε.

ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυ-
μένους πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους.
Ὑπέρβα τοῦ ἀποςόλου. ['Υπέρβα.] ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς 3.
ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύον-
τες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν
κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, ςυγητοὶ,
Ἄρξου τῶν φώτων. μισοῦντες ἀλλήλους· [Ἄρξου.] ὅτε δὲ 4.
ἡ χρηςότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη
τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων 5.
τῶν ἐν δικαιοσύνῃ, ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς,
ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς,
διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας, καὶ ἀνακαι-
νώσεως πνεύματος ἁγίου· οὗ ἐξέχεεν ἐφ' 6.
ἡμᾶς πλουσίως, διὰ ἰησοῦ χριςοῦ, τοῦ
σωτῆρος ἡμῶν· ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκεί- 7.
νου

2. ἐνδεικνυμένους] ἐπιδεικνυμένους. E. Oecum. II, 297. a.

4.] Ath. II, 479. ὅτε δὲ ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ οὐκ ἐξ. — τὸ αὐτοῦ ἔλεος — verſ. 6. χριςοῦ τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν. Idem ibid. 443. ὅτε γὰρ ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ θεοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων, ὧν ἐποι. ἡμεῖς ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς διὰ λουτροῦ — διὰ ἰησοῦ χριςοῦ. Et, 451. τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ ἀναγεννήσας ἡμᾶς διὰ λουτροῦ — ἀνακαινίσεως. Clem. Alex. p. 3. a. verſ. 3. ad 5 ita: ἦμεν γὰρ, ἡμέν ποτε — ἡδοναῖς καὶ ἐπιθυμίαις — ἃ ἐποιήσαμεν — τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμας.

5. τὸν — ἔλεον] τὸ — ἔλεος. E. Ath. I, 536.

νου χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα κατ᾽
E. 8.ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. [Τέλος.] [Ἀρχή.] Τέλος τῶν φώτων.
πιστὸς ὁ λόγος· καὶ περὶ τούτων βούλομαί
σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν
ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ θεῷ·
ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς
9.ἀνθρώποις. μωρὰς δὲ ζητήσεις, καὶ
γενεαλογίας καὶ ἔρεις, καὶ μάχας νομι-
κὰς περιΐστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ
μάταιοι.

3. παραίνεσις περὶ τοῦ ἐκκλίνειν τοὺς ἐριστικοὺς ζητητάς.

10.αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέ-
11.ραν νουθεσίαν παραιτοῦ· εἰδὼς, ὅτι
[illegible] ἐξέστρα-

III, 8. E. εἰς τὴν ἁγίαν ε. σύνοδον· [ἐν ἄλλῳ· κυριακῇ τῶν ἀλλακτῶν τῆς. ε. συνόδου. ἐν ἄλλοις· κυριακῇ γ. μετὰ τὴν ε. ἰουλίου. καὶ εἰς τὸν ἅγιον ἀθανάσιον καὶ κύριλλον.] τέκνον τίτε, πιστὸς ὁ λόγος.

7. γενώμεθα] Chryſ. XI, 761. c. 763. e. γενηθῶμεν. Ath. I, 536. κατ᾽ ἐλπίδα γενηθῶμεν. Codices Theodoreti inter γινώμεθα et γενώμεθα diſſentiunt. γενηθῶμεν in nullo reperi, nec Birch. Tamen id ex Chryſoſtomo explicati ſunt A. C. F. G. 17. 31.

10. μετὰ — παραιτοῦ] Chryſ. XI, 765. 766. a. μετὰ μίαν νουθεσίαν καὶ δευτέραν παραιτοῦ. X, 717. a. μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ. Vulgatum VII, 288. XI, 648. μετὰ μίαν ἢ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ. Vulgatum Cyrill. I, a. 486. II, 493. Ath. I, 728. 733.

ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει, ὢν
Ἄρξου τοῦ ἀποστόλου. αὐτοκατάκριτος. [Ἄρξου.] ὅταν πέμψω 12.
ἀρτεμᾶν πρός σε ἢ τυχικὸν, σπούδασον
ἐλθεῖν πρός με εἰς νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ
κέκρικα παραχειμάσαι. ζηνᾶν τὸν νομι- 13.
κὸν καὶ ἀπολλὼ σπουδαίως πρόπεμψον,
Ὑπέρβα ἔν τισιν. ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. [Ὑπέρβα.]
μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν 14.
ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας
χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. ἀσπάζον- 15.
Ἄρξου ἐν τισιν. ταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. [Ἄρξου.]
ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.
Τέλος τοῦ ἀποστόλου καὶ τῆς συνόδου. ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. [Τέλος.]

Πρὸς τίτον τῆς κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ νικοπόλεως τῆς μακεδονίας. στίχων ϟζ.

Ἡ

Πρὸς Φιλήμονα
Ἐπιστολή.

A. 1. [Ἀρχή.] Παῦλος, δέσμιος χριστοῦ ἰησοῦ,
καὶ τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, φιλήμονι, τῷ
2. ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, καὶ
ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ, καὶ ἀρχίππῳ, τῷ
συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' ὄικόν σου
ἐκκλη-

1. A. νοεμβρίου κβ. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φιλήμονος· [ἐν ἄλλοις· Φεβρουαρίου ιε. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ὀνησίμου. Ἔτι δέ, ἐν ἄλλοις ὅλη ἡ ἐπιστολὴ ἀναγινώσκεται, ἐν ἄλλοις διακόπτεται, ὡς ἐνταῦθα ἐσημειωσάμεθα. ἐν μὲν ὄυν τοῖς ἀκριβεστέροις ἐις τὸν Φιλήμονα ὅλη ἀναγινώσεται· ἐις δὲ τὸν ὀνήσιμον διακόπτεται.] παῦλος δέσμιος.

1. χριστοῦ ἰησοῦ] ἰησοῦ χριστοῦ. A. Sic et Chryſ. II, 163. XI, 774. c. ſed e. ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ.

2. ἀγαπητῇ] ἀδελφῇ. E. In nullo reperi. Sed nec Birch. Meus tamen a. in marg. notat. Credo, ita lectum eſſe in Chryſ. Contra tamen eſt XI, 774. et 775. et duo Codd. Chryſ. Moſqq. α. β.

ἐκκλησίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ 3.
θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.
Ὑπέρβα. [Ὑπέρβα.]

A. ἔπαινος Φιλήμονος καὶ εὐχαριστία περὶ αὐτοῦ.

εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου, πάντοτε μνείαν 4.
σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου,
ἀκούων σου τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν, 5.
ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον ἰησοῦν καὶ εἰς
πάντας τοὺς ἁγίους· ὅπως ἡ κοινωνία 6.
τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπι-
γνώσει παντὸς ἀγαθοῦ, τοῦ ἐν * ἡμῖν εἰς
χριστὸν ἰησοῦν. χάριν γὰρ ἔχομεν πολ- 7.
λὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου,
ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυ-
ται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. διὸ πολλὴν ἐν 8.
χριστῷ παῤῥησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ
ἀνῆκον· διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρα- 9.
καλῶ, τοιοῦτος ὤν, ὡς παῦλος πρεσβύτης,
νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος ἰησοῦ χριστοῦ.

B.

9. ἐν ὑμῖν] ἐν ἡμῖν. Chryſ. XI, 779. a. e. ὑμῖν, ex quo invectum arbitror. Poſtea in quatuor inveni ἡμῖν. Ex quatuor notat etiam Birch. ἡμῖν Theodoret. 713. Item Damaſc. Oecum. II, 305. bis ἡμῖν ſemel vitioſe ὑμῖν. Theophyl. in textu et in ſchol. ὑμῖν.

παντὸς] + ἔργου. E.

7. χάριν] χαράν. E. v. P. Ex quinque, quos poſtea vidi, unus ſolum habet χαράν.

ἔχομεν] ἔσχον. E. Theodoret.

Β. σύστασις Ὀνησίμου φυγάδος οἰκέτου, καὶ παράκλησις ὑπὲρ αὐτοῦ, σωθέντος διὰ πίστεως.

10. [Ἄρξου.] παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ Ἄρξου.
τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου,
11. Ὀνήσιμον· τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ
δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ὃν ἀνέπεμψα·
12. σὺ δὲ αὐτὸν, τουτέστι, τὰ ἐμὰ σπλάγχνα,
13. προσλαβοῦ· ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς
ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονῇ
μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου·
14. χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα
ποιῆσαι· ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ
ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον.
15. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς
16. ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς· οὐκέτι
ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν
ἀγαπητὸν, μάλιστα ἐμοὶ, πόσῳ δὲ μᾶλλόν
17. σοι καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ; εἰ οὖν
ἐμὲ ἔχεις κοινωνὸν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς
18. ἐμέ. εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε, ἢ ὀφείλει,
19. τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει. [Ὑπέρβα] ἐγὼ Ὑπέρβα.
παῦλος

11. ἀνέπεμψα] Chryſ. XI, 781. c. ἔπεμψα. Ita ex meis duo Codd. Chryſ. et Oecum. Aug. 6.

17. ἐμὲ] με.

18. ἐλλόγει] Id eſt, λογίζου. Codices ſterquiliniarii, teſte Wetſtenio, magno convicio, ἐνλόγα, nominatim A. C. D. F. G. 17. 31. qui ſunt antesignani *recenſionis* Alexandrinae et occidentalis.

παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀπο-
τίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι, ὅτι καὶ σεαυτόν
μοι προσοφείλεις. ναὶ, ἀδελφὲ, ἐγώ 20.
σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ
σπλάγχνα ἐν κυρίῳ. πεποιθὼς τῇ ὑπα- 21.
κοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς, ὅτι καὶ ὑπὲρ,
ὃ λέγω, ποιήσεις. ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ 22.
μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ, ὅτι διὰ τῶν προσ-
ευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν. ἀσπά- 23.
ζονταί σε ἐπαφρᾶς, ὁ συναιχμάλωτός μου
ἐν

Ego id, ut credibile est, in nullo meorum reperi. Quin immo nec Birch. Cum vero evoluo Alexandr. et Boern. in Woidii et mea editione, reperio ελλογα, quod tamen aeque stultum est. Scilicet, quod in Vulgata Latina non est *impute* aut *imputi* per e aut i. sed imputa, per litteram a. In aliis fortasse erit etiam *inputa*, per n. Miraculo autem simile est, quod isti Codices toties, etiam in vitiis grammaticis, consentiunt. Griesbachius hoc loco, ut ipse loqui solet, *hiat* pag. 166. Tantum ergo ipse tribuit suis suarum *recensionum* propugnatoribus. Oportebat eum hoc sine ulla dubitatione et deliberatione probare, uti supra Philipp. 2, 3. παραβολευσάμενος. pag. 122. Ex eodem enim fonte utrumque promanavit. Reperiebant enim barbarum illud *parabOlatus est.* Ergo scribebant barbarum ac prorsus inusitatum illud παραβΟλευσάμενος. Pudet contra tot pueriles errores disputare.

20. κυρίῳ posterius] χριστῷ. E. Ex Chrys. XI, 787. a.

23. ἀσπάζονται] ἀσπάζεται. E. Ex Chrys. XI, 787. d. Post finem huius epistolae in Cod. Boerner. fol.

24. ἐν χριστῷ ἰησοῦ, μάρκος, ἀρίσαρχος,
25. δημᾶς, λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. ["Αρξου.] "Αρξου.
ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ
τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν. [Τέλος.] Τέλος τοῦ ἀποστόλου.

Πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ ὀνησίμου οἰκέτου. σίχων λζ.

99. pag. 2. hic index legitur: Προς λοουδακησας αρχεται επισολη, et in Latino: ad laudicenſes incipit epiſtola. Sed iſta ad Laudicenſes epiſtola ibi non eſt addita, quod vehementer dolendum.

Ἡ

Πρὸς Ἑβραίους

Ἐπιστολή.

Ex Codice Perilluſtris E. Th. Langeri quaternione κε. fol. β.

Κλήμης δὲ ἐν ταῖς ὑποτυπώσεσιν οὕτω λέγει· ἤδη δὲ ὡς ὁ μακάριος ἔλεγε πρεσβύτερος· ἐπεὶ ὁ κύριος, ἀπόςολος ὢν τοῦ παντοκράτορος, ἀπεςάλη πρὸς ἑβραίους· διὰ μετριότητα ὁ παῦλος, ὡς ἂν εἰς τὰ ἔθνη ἀπεςαλμένος, οὐκ ἐγγράφει ἑαυτὸν ἑβραίων ἀπόςολον, διὰ τὴν πρὸς κύριον τιμήν· ἐπειδὴ δὲ κατηχήθησαν, ὡς ἀποςασίαν διδάσκει, εἰκότως, ἕνεκα τοῦ γνωρίσαι τὴν συμφωνίαν, γράφει κἀκείνοις ἐκ περιουσίας, ὥσπερεὶ διακαιόμενος (ſic) καὶ φροντίζων ὑπὲρ αὐτῶν. v. Mill. pag. 514. Clem. Alex. p. 1016.

Ἡ

Πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολή.

A. Θεολογία χριστοῦ ἐν δόξῃ πατρὸς, καὶ ἐξουσίᾳ τῶν πάντων, μετὰ τῆς καθάρσεως τῶν ἐπὶ γῆς, ἀφ' ἧς ἀνέβη ἐις τὴν ἐπουράνιον δόξαν.

A I, 1. [Ἀρχή.] Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν

I, 1. A. σαββάτῳ α. τῶν νηστειῶν καὶ τῇ παραμονῇ τῆς χριστοῦ γεννήσεως. Ἐι δὲ οὐκ ἔστι νηστεία, ἐις τὴν παραμονὴν ἀναγινώσκεται πρὸς γαλάτας κεφ. ια. πολυμερῶς.

I, 1. Clementis Alex. de hac epiſtola iudicium breviter complexus eſt ſcholiaſta Cod. a. v. P. p. 135. Conſulto hic praetermitto permulta Patrum loca, Criticis ſatis nota, pauca tantum hic repeto. Theodoretus ergo p. 542. inter alia lectu digna, haec habet: ἔδει δὲ ἀυτοὺς, (τοὺς ἀρειανούς.) ἐι καὶ μηδὲν ἕτερον, τοῦ χρόνου γοῦν αἰδεσθῆναι τὸ μῆκος, ἐν ᾧ τήνδε τὴν ἐπιστολὴν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀναγινώσκοντες διετέλεσαν τῆς ἐκκλησίας οἱ τρόφιμοι κ. τ. λ. Ath. II, 411. eam diſerte vindi-

ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' * ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ,
ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ 2.
τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν. ὃς, ὢν ἀπαύγασμα 3.
τῆς δόξης, καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν

vindicat Paulo. Quae Eusebius ex Origene repetiit, praetermitto. Ipse Orig. I, 20. a. ita habet: πρὸς ὃν (ἀθετοῦντα ταύτην τὴν ἐπιστολήν.) ἄλλων λόγων κατ' ἰδίαν χρήζομεν εἰς ἀπόδειξιν τοῦ εἶναι παύλου τὴν ἐπιστολήν. Origenes ergo sibi persuasum habebat, hanc epistolam a Paulo scriptam esse, idque alio in loco argumentis demonstrare volebat. Igitur etiam III, 350. diserte habet: λέγει γὰρ ἐν τῇ πρὸς ἑβραίους ὁ παῦλος· πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως — ἐν υἱῷ. IV, 60. καὶ ἐν τῇ πρὸς ἑβραίους ὁ αὐτὸς παῦλός φησιν· ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν — δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησε· διδάσκων ἡμᾶς, ὅτι ὁ θεὸς τοὺς αἰῶνας πεποίηκε διὰ τοῦ υἱοῦ κ. τ. λ. Infinitum fuerit, vel unius Chrysostomi et Cyrilli loca, in quibus tres priores versus recitant, quaeque exemplo meae editionis adscripsi, hic referre.

ἐσχάτων] ἐσχάτου. Sic et postea in quinque Codd. inveni. Ita cum aliis exhibet etiam Ath. sed II, 16. ἐσχάτων, omisso etiam τούτων. Ibid. 411. πατράσιν ἡμῶν ἐν — ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἐλάλ.

3. φέρων] φανερῶν solus Wetst. B. Inepte! Basil. I, 87. ὃς φέρει τὰ σύμπαντα. Pro arbitrio. Vulgatum ibid. 304. II, 90. ὁ φέρων τὰ σύμπαντα τῷ ῥήματι. Alii Codd. ibi, τῷ νεύματι.

δι' ἑαυτοῦ] Theodoret. p. 549. legit αὐτοῦ. Ergo ad-

ρισμὸν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν,
ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν
4. ὑψηλοῖς· τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν
ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς
κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

B. ὅτι οὐ λειτουργικὴ ἡ δόξα χριστοῦ, ἀλλὰ θεϊκὴ καὶ ποιητική. διὸ οὐκ ἐπὶ τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἐν ᾧ οἱ λειτουργοὶ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς μελλούσης οἰκουμένης.

5. τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων· υἱός
μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ
πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ
6. αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; ὅταν δὲ πάλιν
εἰσαγάγῃ

addit: τὸ δι' αὐτοῦ δασέως ἀναγινώσκειν προσήκει, ἀντὶ τοῦ, δι' ἑαυτοῦ.

δεξιᾷ] + τοῦ θρόνου. E. Ex 8, 1. Chryſoſtomus hunc locum non ſolum tractat XII, 7. 8. ſed et 383. Theophanes Cerameus p. 229. memoriter: δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης τοῦ θεοῦ. Sed Codex Lipſienſis habet: ἐν ὑψηλοῖς, ſupra tamen ſcripto τοῦ θεοῦ.

5. τῶν ἀγγέλων] Ath. I, 759. ex alio loco hic addit: κάθου ἐκ δεξιῶν μου. Jam cum hic contra Apolinarium diſputet, dubitari nullo modo licet, quin ita in ſua Alexandrina *recenſione* invenerit. Sed 364. tuetur vulgatum, poſt γεγέννηκά σε, omiſſis mediis, tranſiens ad verſ. 7. Ibidem in media oratione omittit verſum 9. cum parte octavi. Ex his efficitur, ut ex locis Patrum ſimilibus — nihil.

6. πάλιν] — E. Ath. I, 421. Rectius hic abeſt. Ergo haec non erat varia lectio, ſed arbitraria mutatio, ut in centum locis ſimilibus.

εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμέ-
νην, λέγει· καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ
πάντες ἄγγελοι θεοῦ. καὶ πρὸς μὲν 7.
τοὺς ἀγγέλους λέγει· ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέ-
λους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουρ-
γοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα. πρὸς δὲ τὸν 8.
υἱόν· ὁ θρόνος σου, ὁ θεὸς, εἰς τὸν αἰῶνα
τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος
τῆς βασιλείας σου. ἠγάπησας δικαιο- 9.
σύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο
ἔχρισέ σε, ὁ θεὸς, ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλ-
λιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. καί· 10.
σὺ [Ἀρχή.] κατ᾽ ἀρχὰς, κύριε, τὴν γῆν B.
ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου
εἰσὶν οἱ οὐρανοί. αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ 11.
δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον
παλαιω-

I, 10. B. κυριακῇ β. τῶν νηστειῶν· κατ᾽ ἀρχὰς, [ἀρχὴν] κύριε, τὴν γῆν.

9. ἀνομίαν] Chryſ. in tribus Codd. Moſqq. 1. 4. 5. ἀδικίαν. v. P. Sic et Cyrill. V, d. 73. ſed ἀνομίαν. V, a. 378.

διὰ τοῦτο] Aliter haec Theophyl. 883. aliter Oecum. II, 323. c. ex Symmacho laudat. Oecumenius, ut ipſe fatetur, ex Euſebio pendet.

11. διαμένεις] διαμενεῖς. E. Nullus meorum ita habet. Codices Athan. I, 564. in hoc variant, etſi, ut novi Critici perhibent, Athanaſius vetuſtior ſit Codicibus N. Teſtamenti omnibus. Ita enim argumentantur: Athanaſius, Alexandriae quondam epiſco-

12. παλαιωθήσονται· καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον
ἑλίξεις αὐτοὺς, καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ
ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι.
13. [Τέλος.] πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων Τέλος τοῦ σαββάτου καὶ τῆς χριστοῦ γεννήσεως.
εἴρηκέ ποτε· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν
θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
14. σου; οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύ-
ματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ
τοὺς

episcopus, vetustior est nostris N. Testamenti Codicibus omnibus: Ergo Athanasius, (hoc est, eius Codices.) maiorem auctoritatem habent nostris N. Testamenti Codicibus omnibus. — Secundum logicam beati Zopfii!

12. ἑλίξεις] Permulti Codd. spiritu leni exhibent. Cod. Aug. 6. in scholio: διὰ δὲ τοῦ ἑλίξεις, τὴν εὐκολίαν τῆς ἐναλλαγῆς αὐτῶν ἐσήμανεν. ἀλλὰ πάντα μὲν ἀλλάξεις κ. τ. λ. Verum ἀλλάξεις non est textus, sed interpretatio τοῦ ἀλλαγήσονται. In edito Oecum. II, 323. d. est ἐναλλάξεις. Tamen ἀλλάξεις aliqui Codd. in textum retulerunt: meorum tamen nullus. Scilicet Chrysostomus XII, 27. a. in culpa est, qui ἑλίξεις et ἀλλαγήσονται simul interpretans, habet: ὥσπερ ἄν τις περιβόλαιον ἑλίξῃ, οὕτως αὐτὸς τὸν κόσμον καὶ ἑλίξει καὶ ἀλλάξει.

αὐτοὺς] + ὡς (ὡσεὶ) ἱμάτιον. E. Codices infimi A. B. D. E. Igitur nec in margine interiore hoc ostentavit Griesbachius. Laudo! Quis enim sanae mentis homo istiusmodi Codices sequatur?

14. διακονίαν] Sic, sed et λειτουργίαν. Ath. I, 527. 839. In sua *recensione* Alexandrina hoc non reperierat Griesbachius, quod Athanasium, uti neque

ceteros

τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;
Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν II, 1.
τοῖς ἀκουσθεῖσι, μή ποτε παραῤῥυῶμεν.
[Ἀρχή.] εἰ γὰρ ὁ δι᾽ ἀγγέλων λαληθεὶς 2. Γ.
λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παρά-
βασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθα-
ποδοσίαν· πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλι- 3.
καύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν
λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ
τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη.
Τέλος τῆς κυριακῆς. [Τέλος.] συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ 4.
σημείοις τε καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις
δυνάμεσι, καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς,
κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν. οὐ γὰρ ἀγγέ- 5.
λοις

II, 2. Γ. *μηνὸς σεπτεμβρίου ϛ. καὶ νοεμβρίου η. τῶν τιμίων ἀσωμάτων· ἀδελφοὶ, εἰ ὁ δι᾽ ἀγγέλων.*

ceteros Patres, quos tamen ſingulos ad certas *recenſiones* refert, omnino non legit. Ergo numine quopiam afflatus, Pythiae fortaſſe, ita cenſuit.

II, 1. *ἀκουσθεῖσι*] *λαληθεῖσι* nec poſtea in textu apud Theophyl. reperi. Vulgatum cum reliquis habet etiam Chryſ. XII, 4. 29. Ath. I, 365. v. P.

παραῤῥυῶμεν] Aliqui Codd. *παραρυῶμεν*, de quo iam monui. Clem Alex. 246 b hoc imitatus eſt: *μὴ παραῤῥυῶσι τῆς ἀληθείας διὰ χαυνότητα.*

2. *λόγος*] Theodoret. alicubi *νόμος*. v. pag. 554. Sed Chryſ. XII, 29. b. c. diſerte negat, *νόμον* ſcriptum eſſe. Item Theophyl. Totum locum laudat Cyrill. V, a. 206. 290. 438. Ath. I, 365.

λοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλου-
6. σαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. διεμαρτύρατο
δέ που τὶς, λέγων· τί ἐστιν ἄνθρωπος,
ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ· ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι
7. ἐπισκέπτῃ αὐτόν; ἠλάττωσας αὐτὸν
βραχύ τι παρ᾽ ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ
8. ἐστεφάνωσας αὐτόν. * πάντα ὑπέταξας
ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν γὰρ τῷ
ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν
αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν
αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα.

Γ. ὅτι ἐσαρκώθη κατὰ διάθεσιν καὶ συμπάθειαν καὶ οἰκειότητα τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐπὶ σωτηρίᾳ ἀνθρώπων τῇ ἐκ θανάτου διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειώσεως.

9. τὸν δὲ βραχύ τι παρ᾽ ἀγγέλους ἠλαττω-
μένον βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα
τοῦ θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον·
ὅπως

7. ἐστεφάνωσας αὐτὸν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου] ab καὶ κατέσ. ad σου —. Quinque, quos poſtea conſului, iſta etiam omittunt. Omittit adeo B. apud Birch. Servat A. cum aliis. Similiter 12, 20. aſſutum: ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται.

8. ὁρῶμεν] Ath. III, 13. βλέπωμεν. Voluit, βλέπομεν.

9.] Plus quam vicies hunc verſum laudat Cyrillus.

δόξῃ — ἐστεφ.] Haec equidem ita accipio. Primaria enunciatio haec eſt: τὸν ἠλαττωμένον βλέπομεν

ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται
θανάτου.

μεν ἐστεφανωμένον. Secundariae enunciationes autem ita inſerendae videntur: τὸν δὲ ἰησοῦν βραχύ τι παρ᾽ ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν, ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου et: διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον βλέπομεν. ὁ γὰρ ἀπόστολος τὰ διὰ τοῦ προφήτου ῥηθέντα προσαρμόζει τῷ χριστῷ. τρία δὲ ταῦτα ἦν τὰ προειρημένα περὶ αὐτοῦ, τὸ ἐλαττωθῆναι, τὸ στεφανωθῆναι καὶ τὸ πάντα αὐτῷ ὑποταχθῆναι. κἂν μὲν οὖν, φησὶν, οὔπω ὁρῶμεν χριστῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα, ἀλλ᾽ οὖν γε τὸν βραχύ τι ἐλαττωμένον, ἔτι δὲ καὶ τὸν δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον βλέπομεν.

χάριτι θεοῦ] Ita mei omnino omnes. Χωρὶς, loco χάριτι, Wetſt. laudat ex uno Cod. 53. Is eſt Uffenbach. 2. cuius accuratiſſimam et criticam notitiam debemus S. R. Henke, quem vide pag. 14 — 20. Helmſtadii. 1800. Praeterea Birch. *a correctore*, ut ait, in marg. Cod. Vind. 34. notat χωρίς. Vide Alterum in variis lectionibus T. II, p. 519. Equidem de hoc loco ita cenſeo. Veſanus Origenes, ut demonſtrare poſſet, Chriſtum pro omnibus omnino, adeoque etiam pro ſideribus, tanquam animalibus intelligentibus, *excepto ſolo deo*, mortis ſupplicium ſubiiſſe, ut alias lectiones, ita quoque hanc, ex verbis ὑπὲρ παντὸς, fingebat: χωρὶς θεοῦ vero interpretabatur, ἐκτὸς τοῦ θεοῦ, *excepto ſolo deo*. Huius lectionis meminit IV, 41. e. 42. ita tamen, ut χάριτι etiam laudet et interpretetur. Ex lectione χωρὶς autem colligit, Chriſtum mortuum eſſe, οὐχ ὑπὲρ ἀνθρώπων μόνον, ἀλλὰ καὶ παντὸς λογικοῦ. Eſſe haec deliria hominis furibundi, quilibet mentis compos per ſe intelligit. Quin immo addit etiam: ἄτοπον (quae audacia! quae veſania!) γὰρ

ὑπὲρ

ὑπὲρ ἀνθρωπίνων μὲν αὐτὸν φάσκειν ἁμαρτιμάτων γεύσασθαι θανάτου, οὐκέτι δὲ καὶ ὑπὲρ ἄλλου τινὸς — ἴσον ὑπὲρ ἄστρων· (Rurſus dico: ins Tollhaus!) οὐδὲ τῶν ἄστρων πάντως καθαρῶν ὄντων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, (Demonſtratio!) ὡς ἐν τῷ ἰὼβ (25, 5.) ἀνέγνωμεν· ἄστρα δὲ οὐ καθαρὰ (nimirum, ut Origenes accipit, ἁμαρτημάτων. (ἐνώπιον αὐτοῦ κ. τ. λ. Rurſus 392. b. utrumque habet: ὅπως χάριτι, ἢ, χωρὶς θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. 393. c. μόνου ἰησοῦ τὸ πάντων τῆς ἁμαρτίας φορτίον ἐν τῷ ὑπὲρ τῶν ὅλων χωρὶς θεοῦ σταυρῷ ἀναλαβεῖν εἰς ἑαυτόν. Hanc, ad ſtabiliendam opinionem ſuam, ab Origene, tanquam orthodoxo, fictam, et interpretatione eius corroboratam lectionem, arripiebant Neſtoriani, et ex ea κατ' ἄνθρωπον diſputabant, eamque defendebant contra orthodoxos. Id clariſſime apparet ex ſcholiis editis Pſeudo-Oecum. II, 328. d. 329. a. b. Quomodo iſte locus in edito legatur, quisque ipſe poteſt cognoſcere. Reddo hic illum locum ex Cod. Aug. 6. qui poſt interpretationem verborum, χάριτι θεοῦ, ita pergit: ἰστέον δὲ, ὡς οἱ νεστοριανοὶ παραποιοῦσι (*corrumpunt, depravant.* Birch. παραπαίουσιν. Inepte! Atqui non Neſtoriani, ſed Origenes hunc locum ita corruperat.) τὴν γραφὴν (lectionem proborum Codicum.) καὶ λέγουσιν· ὅπως χωρὶς θεοῦ· τοῦτο κατασκευάζοντες, ὅτι ἐνοίκησιν ἔσχεν ὁ χριστὸς τοῦ θεοῦ λόγου (etenim χριστὸς, et, ὁ θεὸς λόγος, ut duo diverſa accipiebantur.) οὐχ ἕνωσιν, ὅτι σταυρουμένῳ οὐ συνῆν ἡ θεότης. (Hoc ergo ex iſtorum mente eſt χωρὶς θεοῦ, i. e. χωρὶς τῆς θείας φύσεως.) εἴρηται γάρ. (Ita nimirum Neſtoriani auctoritate Origenis dicebant.) ὅτι χωρὶς θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου· ἀλλ' ὁ ὀρθόδοξος κ. τ. λ. Continuo ibi primum urgetur, ὅτι κεῖται (id eſt, in Codicibus *ſcriptum legitur.*) χάριτι θεοῦ. Deinde vero συγχωρητικῶς καὶ ὑποτεθικῶς altera, ficta et falſa lectio, ὀρθοδόξως, ut ſcilicet auctori iſti videbatur, explicatur. Partem

tem huius ſcholii, ſed corrupte, exhibuit etiam Birch. ex Cod. Laur. 7. Verum iſta lectio, χωρὶς θεοῦ, tamen etiam aliquibus orthodoxis, ut vocant, probata eſt, in his Theodoreto, qui, ut ipſe in praefatione profitetur, tam Origenis, quam Chryſoſtomi, interpretationes ante oculos habuit. Is ergo p. 557. et 404. ita exhibet, ac plane, uti Origenes, interpretatur, ad defenſionem huius interpretationis etiam adhibitis locis Rom. 8, 21. et Luc. 15, 7. Vulgatum urget Chryſ. XII, 41. c. 42. a. Priores editores Baſilii exhibuerunt πάντων, loco παντός. Forte ex mente Baſilii, qui ſaepius Origenem temere ſecutus eſt. Sed in edit. Garn. III, 401. nota a. ex Codd. defenditur παντὸς, uti ipſe etiam in illo loco inveni in vetuſtiſſimo ac praeſtantiſſimo Codice Baſilii Auguſtano. Quid, ſi ita poſtea ex Codd. N. Teſtamenti correctum ſit? Mirabar, cur non etiam Origenes invexiſſet πάντων, cum id optime conveniat opinioni ſuae. Ac profecto IV, 42. a. etſi ſaepius, (ut hoc loco, et 71. b. 392. b.) παντὸς, habet, tamen auctor huius quoque lectionis videtur extitiſſe. Ibi enim eſt: ὑπὲρ πάντων χωρὶς θεοῦ ἀπέθανε. πάντων fortaſſe arripuit ex verſ. 8. ubi ſaepius eſt τὰ πάντα. Qui poſtea defenſuri ſunt χωρὶς θεοῦ, ita, ut interpretentur, *excepto deo*. eis ſuadeo, ut ante θεοῦ addant etiam τοῦ. Aliud enim eſt, χωρὶς ἐγκεφάλου, χωρὶς διαλογισμοῦ, aliud, χωρὶς θεοῦ, *hoc quidem ſenſu*. Nemo graece ſciens eo *ſenſu* h. l. ſcripſerit, χωρὶς ἀγγέλων, ſed χωρὶς τῶν ἀγγέλων. Euripidis Hecub. 2. χωρὶς ᾤκισται, ut fortaſſe Weſſtenius credebat, hunc locum non defendit. Vide Harpocrat. p. 172. Etenim, excluſo τοῦ, hic locus aliter explicari non poteſt, quam explicatus eſt a Neſtorianis, *ſine natura divina*, aut a me, in editione priore, *ſine deo*. id eſt, οἷον χωρισθεὶς τοῦ θεοῦ καὶ ἐγκαταλειφθεὶς παρ' αὐτοῦ. v. Matth. 27, 46. Theophylactus p. 891. totam illam cum Neſtorianis diſputationem appellat χλευασμόν.

Vulga-

Vulgatam lectionem firmant etiam loca similia Ephes. 2, 5. 8. Ad vocabulum αὐτῷ, versu 10., nemo videtur attendisse. Consensum in vitiosis lectionibus sic dictarum *versionum*, Latinae et Syrae, nemo mirabitur, qui accuratius non ad hunc solum locum, sed ad plures, praesertim in Actibus, ac in his ipsis epistolis, attenderit. Mirabile tamen uni et item alteri videbitur, cur saepe etiam Chrysostomus sit ab illarum *versionum* partibus. Cur ego non mirer, hic non est dicendi locus. Addo postremo loca Ath. I, 44. et Cyrilli, in quibus constanter legitur, χάριτι θεοῦ. II, 369. c. V, b. 285. V, c. 24. 72. bis. 126. 187. V, d. 132. VI, a. 89. 92. 126. 138. 225. et (in Anathem. contra Theodoret.) 239. (Sed V, a. 763. in media oratione desunt quidem, ὅπως — θανάτου, sed ex hoc nihil efficitur, cum in reliquis locis nominatim haec tribuat Paulo. Frustra ergo de hoc solo loco Semlerus (Hermenevtische Vorbereitung Stück IV. S. 253.) gavisus est. Cyrillo enim uti ceteris Patribus, in usu est, saepius verba maxime notabilia in media oratione omittere. Vide hic Hebr. 4, 12. 5, 1. 6, 4. 7. 19. In gratiam Semleri autem, ut etiam post mortem voluptatem ex Cyrillo, quem non nisi ex indicibus norat, capiat, noto hic alia etiam loca, ubi haec attingit, sine istis verbis, I, g. 12. III, 554. IV, 971. V, a. 624. 697. V, d. 24. De Origene ad superiora hic solum addo Photii iudicium bibl. p. 4. edit. Hoeschelii: ληρωδεῖ καὶ ἐμψύχους τοὺς ἀστέρας. Vide mox.

ὑπὲρ παντὸς] Quivis sanae mentis compos, praeter Origenem et eius asseclas, intelligit, explicandum esse, ὑπὲρ παντὸς ἀνθρώπου. Sed Origenes παντὸς accipiebat loco, ὑπὲρ παντὸς ζώου λογικοῦ. Inter ζῶα λογικὰ numerabat etiam τὰ ἄστρα. Unde vero ὑπὲρ παντὸς ζώου λογικοῦ in hunc locum venerit, nemo facile explicabit. Videtur ergo πᾶν, neutro genere explicasse de *hoc universo*

θανάτου. ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ 10.
πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτη-

verſo mundo, ac de rebus conditis omnino omnibus. Verum ita dicendum fuiſſet, ὑπὲρ τοῦ παντός. *Univerſum* enim Graece, nec πᾶς, nec πᾶν appellatur, ſed τὸ πᾶν. Veruntamen de hominis furibundi ſomniis omnis vana eſt diſputatio.

10. ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ] nimirum, τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, οὗ τῇ χάριτι χριστὸς ὑπὲρ παντὸς ἐγεύσατο θανάτου. Hunc locum ita refert Cyrill. I, a. 595. ἔδει γὰρ, ἔδει, φησὶ, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. V, a. 762. ἔπρεπε τελειῶσαι, ſine varietate. V, b. 220. attingit, et ζωῆς, loco σωτηρίας habet, *nec aliter ibi legi poteſt.* V, d. 150. ἔπρεπε γὰρ αὐτὸν (in marg. αὐτῷ.) — ἀγαγόντα (in marg. ἀγαγόντι.) ad fin. verſus 12. Sine varietate habet Ath. I, 44. Theodoret. 558. ἔπρεπε γὰρ αὐτόν. Αὐτὸν refert ad Chriſtum, ſeu, ad τὸν θεὸν λόγον· ἀρχηγὸν explicat de humana Chriſti natura, περὶ τῆς ληφθείσης (ἀναληφθείσης.) φύσεως. Vix fidem habeo oculis meis, Theodoretum in primis magni faciens.

αὐτῷ] Baſil. I, 541. interpretans Jeſ. 8, 18. ἰδοὺ ἐγὼ κ. τ. λ. docet ex hoc loco, Chriſtum iſta apud Jeſaiam ſermocinari. Ergo ibi omittit hoc αὐτῷ, quod tamen ſine ullo dubio de deo patre accipiendum eſt. Ibidem abeſt αὐτῶν, poſt σωτηρίας. III, 17. transponit δι' οὗ — δι' ὅν. Quibus ſemel decretum eſt, omnia in litteris ſacris N. Teſtamenti confundere et pervertere, ii adeant Patres, Codices ſterquiliniarios et iſtas ſcurriles *verſiones.*

πολλοὺς υἱοὺς] nimirum, *homines.* Sed ſecundum

σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι.
Δ. 11. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ὅ, τε γὰρ ἁγιάζων καὶ Τέλος τῶν ἀσωμάτων.
οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν
οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν,
12. λέγων· ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελ-
φοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε.
13. καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ·
καὶ πάλιν· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία, ἅ μοι
ἔδωκεν

II, 11. Δ. τῇ μεγάλῃ ς. ὥρα ς. καὶ εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν καὶ τῇ ἐπαύριον τῆς χριστοῦ γεννήσεως· [καὶ ἔν τισι· σαββάτῳ ε. τῶν νηστειῶν. καὶ τῇ α. σεπτεμβρίου.] ἀδελφοὶ, ὁ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι.

dum Origenem ἄστρα quoque sunt υἱοί. Constructio paullo turbatior est. Igitur ita ordinanda: ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ (τῷ θεῷ.) τὸν ἀρχηγὸν — δι' ὃν τὰ πάντα — ἀγαγόντα — τελειῶσαι. Ἔπρεπε γὰρ αὐτὸν et τελειῶσαι consistere nequeunt. Deberet enim esse τελειωθῆναι, nimirum, ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ πατρός. Atque ita quoque αὐτὸν molestum est, loco τόν, aut αὖ τόν. Codices coniecturas omnes vanas arguunt.

11. δι' ἣν — λέγων] Suis verbis refert Ath. II, 557.

12. ἐν μέσῳ — σε] — E. Basil. l. l. Neque enim pertinebat ad eius consilium. Ergo in media oratione omisit. Ergo etiam de hoc gaudere poterat Semlerus, ut de mille locis Patrum similibus. Ath. II, 557. in fine versus assuit: καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου.

13. καὶ πάλιν· ἐγὼ — αὐτῷ] — E. Basil. l. l.

ἔδωκεν ὁ θεός. ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία 14.
κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς
παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα
διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ
κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι τὸν
διάβολον· καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι 15.
φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι
ἦσαν δουλείας. οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων 16.
ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος ἀβραὰμ
ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὤφειλε κατὰ 17.
πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεή-
μων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς
τὸν θεὸν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρ-
τίας τοῦ λαοῦ. ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν 18.
αὐτὸς πειρασθεὶς, δύναται τοῖς πειραζο-
Τέλος τῶν γ. μένοις βοηθῆσαι. [Τέλος.]

Δ. ὅτι πιστευτέον χριστῷ, ὡς μωυσεῖ ἐπιστεύσαν, καὶ ὑπεροχὴν δὲ τὴν θεοῦ πρὸς ἄνθρωπον. ἐν ᾧ, ὅτι φοβητέον τῶν πάλαι τὴν ἔκπτωσιν.

Ὅθεν

14.] Ath. I, 44. 376. 413. 755. II, 18. ἅιματος καὶ σαρκός. Semel habet etiam II, 465. ἵνα ἐν τῷ θανάτῳ τὸν — τοῦ θανάτου καταργήσῃ.

16. ἐπιλαμβάνεται] Cyrill. IV, 343. ἐπιδεξάμενος, ſed 240. et alibi vulgatum. Simili modo mox Mill. ex Epiphan. ἐίξατε, loco κατανοήσατε, laudat. Hae non ſunt variae lectiones, ſed arbitrariae mutationes. Ath. I, 376. totum locum laudat a verſ. 14. ad 3, 2. ποιήσαντι αὐτόν. Vide etiam 722.

Ε. III, 1. Ὅθεν [Ἀρχή.] ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως
ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπό-
στολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν,
2.* ἰησοῦν χριστόν· πιστὸν ὄντα τῷ ποιή-
σαντι αὐτὸν, ὡς καὶ μωυσῆς ἐν ὅλῳ τῷ
3. οἴκῳ αὐτοῦ. πλείονος γὰρ δόξης οὗτος
παρὰ μωυσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα
τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας
4. αὐτόν· πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται
ὑπό τινος· ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας,
5. 5. θεός. [Τέλος.] καὶ [Ἀρχή.] μωυσῆς μὲν Τέλος τῶν
πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων, ἐγκαινίων.
εἰς

III, 1. Ε. εἰς ἐγκαίνια ναοῦ· [ἐν τισι δεκεμβρίου κγ. ἐν ἄλλῳ σεπτεμβρίου ιγ. εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς ἁγίας χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως.] ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως.

III, 5. 5. τῇ β. τῆς κθ. ἑβδ. ἀδελφοί, μωυσῆς μὲν ἐστὶ πιστός.

III. 1. ἐπουρανίου] Ex uno Cod. Theodoret. p. 561. notatur ἐπουρανίων

χριστὸν ἰησοῦν] ἰησοῦν χριστόν. Cum 4, 14. confundit Orig. IV, 431. etsi nominatim laudet. Ath. I, 361. 370. 375. 376. III, 7. 10. 11. omittit χριστόν.

3. πλείονος] μείζονος. E. Basil. 1, 428. Mox omittit οὗτος, et habet rursus μείζονα. μείζονος etiam Chrys. XII, 55. a. Vulgatum VII, 416. e. Neque huiusmodi synonyma pro variis lectionibus habenda sunt, si praesertim sint probabiliora.

4. πᾶς — ὑπό τινος] — E. Chrys. XII, 55. v. P. Mox Basil. III, 88. ὁ γὰρ πάντα κατασκ.

εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων· χριστὸς 6.
δὲ, ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὗ οἶκός
ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ τὴν παῤῥησίαν καὶ
τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους
βεβαίαν κατάσχωμεν. διὸ, καθὼς λέγει 7.
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· σήμερον, ἐὰν τῆς
φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε 8.
τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπι-
κρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ
ἐν τῇ ἐρήμῳ· οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέ- 9.
ρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με, καὶ εἶδον τὰ

ἔργα

6. οὗ] ὅς t + c. E. Apud Ath. I, 509. variant Codices inter οὗ et ὅς. v. P.

μέχρι τελ. βεβ.] — E. Nullus meorum omittit. Chryſ. XII, 55. d. 57. a. urget adeo τέλους, ſed aſſuit: τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν, quod tamen pro interpretatione habeo.

9.] Ἐν δοκιμασίᾳ nullus meorum agnoſcit. Tamen ita, loco ἐδοκίμασάν με, notatur ex A. B. C. D. E. et 53. 17. Vulgatum cum reliquis habet Chryſ. XII, 61. 67. Cyrill. I, g. 393. qui plura ibi ex hoc capite laudat. Scilicet Clem. Alex. p. 45. c. temere non ſolum Pſ. 94, 9. loco ἐδοκίμασαν, legit ἐν δοκιμασίᾳ, ſed id ibi adeo urget: ἡ δὲ δοκιμασία τίς ἐςι; Ut ergo tamen aliquid Griesbachius videretur tribuere iſtis Codicibus et Clementi, ἐν δοκιμασίᾳ oſtentat in interiore margine. Cur ergo ſupra 1. Cor. 7, 3. propter iſtos Codices ſcurriles ὀφειλὴν adeo in textum recipit, excluſa unice vera lectione, τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν; Forte, quod ibi Latina vulgata accedit? Tanquam

10. ἔργα μου τεσσαράκοντα ἔτη. διὸ
προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, καὶ εἶπον·
ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ
11. ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου. ὡς ὤμοσα ἐν
τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατά-
Ζ. 12. παυσίν μου. [Ὑπέρβα.] [Ἀρχή.] βλέπε- Ὑπέρβα τῆς β.
τε, ἀδελφοί, μή ποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν
καρδία πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι
13. ἀπὸ θεοῦ ζῶντος· ἀλλὰ παρακαλεῖτε
ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ
τὸ σήμερον καλεῖται· ἵνα μὴ σκληρυνθῇ
τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας.
14. μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ, ἐάνπερ
τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους
βεβαίαν

III, 12. Ζ. σαββάτῳ β. τῶν νηστειῶν· ἀδελφοί, βλέπετε μή ποτε ἔσται.

quam ea cum reliquis eius generis *verſionibus* non ſolum e textu, ſed et ex interpretationibus Chryſoſtomi peſſime corrupta ſit.

10. διὸ] — E. v. P. Ex iis, quos poſtea conſului, omittunt etiam Oecum. Aug. 6. et Theophyl. 8. Chryſoſtomus XII, 61. cum reliquis ſervat. Excludit etiam Cyrill. l. l.

ἐκείνῃ] ταύτῃ. E. Ad Latinum, *huic*. In meis nullum eſt veſtigium huius lectionis.

12. ἀδελφοὶ] — E. Baſil. III, 130. mox deeſt ἀπιστίας, deinde eſt: εἰς τὸ ἀποστῆναι.

13. τις ἐξ ὑμῶν] ἐξ ὑμῶν τις. Sic et poſtea inveni. Primo vulgatum, deinde ſic. Chryſ. XII, 63. 67.

14. ἀρχὴν] Theodoret. alicubi ἀπαρχήν. v. p. 565.

βεβαίαν κατάσχωμεν· ἐν τῷ λέγεσθαι· 15.
σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν
τῷ παραπικρασμῷ. τινὲς γὰρ ἀκούσαν- 16.
τες παρεπίκραναν, ἀλλ' ου πάντες οἱ
ἐξελ-

15.] v. P. et Chryſ. XII, 64. c. Oecum. II, 338. b. 339. c. Chryſoſtomus agnoſcit quidem vulgarem ordinem, attamen poſt ſinem verſus 14. ſtatim in interpretatione tranſit ad 4, 1.

16. τινὲς] Alii, ut Theodoret. p. 565. τίνες legunt, et κατ' ἐρώτησιν explicant, τίνες — παρεπίκραναν; Reliqua, ἀλλ' — μωυσέως, idem οὐκ ἀποφαντικῶς, ἀλλὰ καθ' ὑπόκρισιν accipit. Quam ὑπόκρισιν hic intelligat, nou perſpicio. Καθ' ὑπόκρισιν dicunt grammatici, cum ῥῆσις aliqua certa pronunciatione et quodam geſtu corporis referenda eſt. Si priora κατ' ἐρώτησιν explicantur, loco ἀλλ' ου, ſine dubio, aut ἆρ' ου cum interrogatione, aut ἀλλ' οὖν, ſine interrogatione, legendum. Atqui neutram correctionem Codices permittunt. Totum ergo verſum equidem κατ' εἰρωνείαν interpretor. Forte ipſe Theodoretus ὑπόκρισιν, loco εἰρωνείας, accepit. Multi Codices hoc verſu nullam interrogationem habent, ſed demum verſu 17. τίσι δέ. Sic nominatim eſt in Cod. Aug. 6. in textu et in ſcholiis. Τινὲς γὰρ ironice explico: *pauci enim aliqui.* Ἀλλ' ου πάντες, *ſed non omnes.* Atqui omues peccarunt, praeter Joſuam et Chaleb. Ergo hoc ironicum. Sic et 1. Cor. 10, 5. πλείονες, loco πλεῖστοι, ſeu πάντες, dixit. Chryſoſtomus data opera hic ſumum fecit, ut ſic ſe clam ſubducere poſſet. v. P. Loci Chryſ. Theodoret. et Theophyl. toti legendi, ac Theophylactus quidem etiam pag. 900. edit. Lond. ubi eſt: πάντες ἀπώλοντο πλὴν χαλὲβ καὶ ἰησοῦ.

ἐξελθόντες ἐξ αἰγύπτου διὰ μωυσέως.
17. [Τέλος.] [Ἄρξου.] τίσι δὲ προσώχθισε Τέλος τοῦ σαββάτου.
τεσσαράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, Ἄρξου
18. ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; τίσι τῆς β.
δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατά-
παυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασι;
19. καὶ βλέπομεν, ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελ-
θεῖν δι' ἀπιςίαν. [Τέλος.] Τέλος τῆς β.

Ε. προτροπὴ σπουδάσαι εἰς προδηλουμένην κατά-
παυσιν.

Θ. IV, 1. [Ἀρχή.] Φοβηθῶμεν οὖν, μή ποτε κατα-
λειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν
κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν
2. ὑςερηκέναι. καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμέ-
νοι, καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν
ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ * συγκε-
κραμένους τῇ πίςει τοῖς ἀκούσασιν.
εἰσερ-

IV, 1. Θ. τῇ γ. τῆς κθ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, φοβηθῶμεν, μήποτε, καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν τοῦ θεοῦ, δοκῇ.

17. ἔπεσεν] ἔπεσον t ἔπεσαν. E. ἔπεσον Chryf. XII, 64. d. et Cyrill. I, a. 227. e. qui ibi laudat ad verf. 1. cap. 4. ac denuo verf. 9. Bafil. II, 8. τίνων ἔπεσε τὰ κῶλα;

IV, 2. συγκεκραμένος] συγκεκραμένους. Ita poftea etiam in quinque reperi. Chryf. XII, 64. c. συγκεκραμένης. Forte per errorem. (Tres enim
Codd.

εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ 3.
πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν· ὡς ὤμοσα
ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν
κατάπαυσίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ
καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. εἴρηκε 4.
γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτω· καὶ
κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ
ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. καὶ ἐν 5.
τούτῳ

Codd. Mosqq. Chrysostomi consentiunt in συγκεκραμένους, nec aliter est in Damasc. edito et in Cod. Mosq. g. Consentiunt etiam Codd. Mosqq. Oecum. n. et Theophyl. d.) Mox idem 65. hoc vocabulum explicat de Josua et Chaleb. Cyrill. I, g. 394. συγκεκραμένους ἐν πίστει, quod eodem redit. Sed VI, a. 15. συγκεκραμένους τῇ πίστει, ubi monet, propter hoc ipsum vocabulum: τὴν θεόπνευστον γραφὴν οὐ σφόδρα τὴν λέξιν ἐκβασανίζουσαν, recte vero explicat ἑνωθέντας. Οἱ ἀκούσαντες h. l. non sunt, qui simpliciter audiverunt: omnes enim audiverant et ad omnes pervenerat λόγος ἀκοῆς, seu auditio: sed ἀκούσαντες sunt, qui ita audiverant, ut etiam obedirent. Mox est, πιστεύσαντες. Ii autem erant Josua et Chaleb. De reliquis dicitur, eos non esse συγκεκραμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασι, h. e. *non coniunctos cum obedientibus per fidem*, quam fidem scilicet isti duo obedientes praestiterant. Συγκεκραμένους interpretor, συζευχθέντας, οἰκειωθέντας, ἑνωθέντας, οἱονεὶ εἰς ἓν κρᾶμα καὶ ἓν σῶμα. Schol. Cod. Aug. 6. explicat: μὴ ἀνακεκραμένους τῇ πίστει τῶν πιστευσάντων, ἤτοι τῶν περὶ χάλεβ. ἐκείνους γὰρ λέγει, ἀκούσαντας (h. e. πιστεύσαντας.) v. P.

3. γὰρ] δὴ οὖν. E. Cyrill. I, a. 228.

τούτῳ πάλιν· ἐι ἐισελεύσονται ἐις τὴν
6. κατάπαυσίν μου. ἐπεὶ ὖυν ἀπολείπεταί
τινας ἐισελθεῖν ἐις ἀυτὴν, καὶ ὁι πρότερον
ἐυαγγελισθέντες ὀυκ ἐισῆλθον δὶ ἀπείθειαν·
7. πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, σύμερον, ἐν
δαυὶδ λέγων, μετὰ τοσοῦτον χρόνον· καθὼς
ἔιρηται, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς ἀυτοῦ
ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας
8. ὑμῶν. ἐι γὰρ ἀυτοὺς ἰησοῦς κατέπαυσεν,
ὀυκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα
9. ἡμέρας· ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς
10. τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ ἐισελθὼν ἐις
τὴν κατάπαυσιν ἀυτοῦ, καὶ ἀυτὸς κατέ-
παυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων ἀυτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ
τῶν ἰδίων ὁ θεός.

5. τὸ φοβερὸν τῆς κρίσεως παρὰ τοῦ λόγου διὰ πάντων, καὶ τὸ χρηστὸν τῆς χάριτος τῆς ἱερατικῆς παρὰ τῷ ὁμοιοπαθήσαντι ἡμῖν ἀνθρωπίνως.

11. σπουδάσωμεν ὖυν ἐισελθεῖν ἐις ἐκείνην τὴν
κατάπαυσιν· ἵνα μὴ ἐν τῷ ἀυτῷ τις
ὑπο-

6. ἀπείθειαν] ἀπιστίαν Cyrill. IV, 425. Ex 3, 19. quod paullo ante ibi laudat.

7. ἔιρηται] προείρηται. E. Hoc nec poſtea in ullo reperi. Chryſoſtomus invexit XII, 65. d. Item alii graeci, ut Cyrill. IV, 425. Theodorét. ad h. l. Cyrillus in fine verſus aſſuit etiam, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. Idem addunt Chryſ. XII, 65. d. et Theodoret. 567.

ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. ζῶν 12.
γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐνεργὴς, καὶ
τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον,
καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε
καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν,
καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρ-
δίας· καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον 13.
αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχη-
λισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν
ἡμῖν

12. γὰρ] Ath. I, 398. eius loco in principio ἐστι. Nec haec est varia lectio.

ψυχῆς τε] τε — E. Habet et omittit Chryſ. tam in Codd. quam XII, 66. 70. 71. b. d. Servat Baſil. I, 163. Omittit Ath. I, 398. nihil praeterea mutans verſu 12. et 13. Sic et 427.

πνεύματος] Apud Baſil. III, 400. d. in melioribus Codicibus, ergo etiam in Auguſtano, eſt σώματος, atque haec eſt vera lectio apud Baſilium, non item hoc loco. Contra ſunt mei omnino omnes. Habet πνεύματος Damaſc. II, 301. Propter omiſſa 2, 9. ὅπως — θανάτου primum laudo Cyrill. V, a. 169. Nam et hic in media oratione omittit, καὶ διϊκν. — καρδίας. Fortaſſe ergo tollenda? Servat, et πνεύματος habet 292. IV, 145. 615. 871. I, a. 99. 300. 561. II, 532. III, 678. Sed σώματος. III, 778. V, a. 398. V, b. 275. ubi tamen in margine, πνεύματος.

13. τετραχηλισμένα] Interpretantur Chryſ. XII, 72. b. Theodoret. 569. Theophyl. 909. Oecum. 345. a. Theophylacti locus in primis lectu dignus, qui ad veram notionem ducit. Equidem interpretor *proſtrata*, hoc eſt, ἐδαφισμένα, καταβληθέντα, ταπει-

I. 14. ἡμῖν ὁ λόγος. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἔχοντες Τέλος τῆς γ.
οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς
οὐρανοὺς, ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρα-
15. τῶμεν τῆς ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν
ἀρχιερέα, μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς
ἀσθενείαις ἡμῶν, * πεπειραμένον δὲ κατὰ
πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας.
16. προσερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ
θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον,
καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.
V, 1. Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων
λαμβα-

IV, 14. I. κυριακῇ γ. τῶν νηστειῶν καὶ τοῦ ἁγίου ἰγνατίου· [ἔν τισι, σεπτεμβρίου ιη. τοῦ ἁγίου ἰυμενείου. Ἔτι καὶ, εἰς ἱεράρχας.] ἀδελφοὶ, ἔχοντες ἀρχιερέα μέγαν.

ταπεινωθέντα, κατακαμφθέντα, εἰς θέαν προκείμενα, adeoque per consequens, *oculis subiecta, conspicua*, φανερά. Alii propter addita ἀφανὴς et γυμνὸς interpretati sunt, ἀνακεκαλυμμένα. Eos secutus est interpres vulgat. Lat. Quaestio erat: num τραχηλίζειν notare possit, *corium detrahere*? Atqui hoc nemo serio affirmabit. In schol. Cod. 16. quem postea consului, est: ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν προβάτων, τῶν ἐκ τραχήλου ἠρτυμένων, καὶ τῆς δορᾶς γυμνουμένων. Ridebunt laniatores. Nostri certe oves, ut vidi, ex pedibus posterioribus suspendunt, non ex cervicibus, nec ex collo.

15. πεπειρασμένον] πεπειραμένον.

κατὰ πάντα] Ath. I, 753. 762. habet post καθ' ὁμοιότητα.

λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται
τὰ πρὸς τὸν θεὸν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε
καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. μετριοπαθεῖν 2.
δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις·
ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν· καὶ 3.
διὰ ταύτην ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ,
οὕτω καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ
ἁμαρτιῶν. καὶ [Ἀρχή.] οὐχ ἑαυτῷ τις 4. I.
λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ * καλούμενος
ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθάπερ καὶ * ἀαρών·
οὕτω

V, 4. I. ἰουνίου ιδ. τοῦ ἁγίου μεθοδίου κωνσταντινουπόλεως· ἀδελφοὶ, οὐχ ἑαυτῷ τίς.

V, 1. λαμβανόμενος] Damasc. ἀναλαμβανόμενος. Contra est Cod. Mosq. Damasc. g. Hau. 3. apud Birch. adeo καταλαμβανόμενος, ac si capiendi sint, cum tamen multi suspenso gradu et incurvato dorso ultro arrepant et istos honores ambiant. Λαμβανόμενος est loco αἱρεθεὶς, χειροτονηθεὶς, ἀναδειχθείς.

ἁμαρτιῶν] τοῦ λαοῦ. E. Utrumque Chrys. XII, 81. a. 82. a. Totum locum cum varietate repetit 325. etc. Plura deinceps recitat Cyrill. VI, a. 230. et 235. ubi rursus in media oratione omittit, ἵνα — ἁμαρτιῶν.

3. διὰ ταύτην] Codd. Chrys. διὰ ταύτης. διὰ ταύτην et δι᾽ αὐτήν. Postremum etiam alicubi Theodoret. v. pag. 572. v. P.

ὑπὲρ] περί. E. Sic et Theodoret. alicubi, et Cyrill. bis. Vide l. l. et P.

4. ἀλλὰ ὁ] — ὁ. Sic et infra 11, 8. aliqui temere inculcarunt ὁ.

ὁ ἀαρὼν] ὁ —.

5. οὕτω καὶ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε
γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς
αὐτόν· υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέν-
6. νηκά σε. καθὼς καὶ * ἐν ἑτέρῳ λέγει·
σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν
7. μελχισεδέκ. [Τέλος.] ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις Τέλος ἐν τισι τῆς κυριακῆς.
τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετη-
ρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ
θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ
δακρύων προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς
8. ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, καίπερ ὢν υἱός,
9. ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν· καὶ
τελειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ
10. πᾶσιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου· προσ-
αγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ
τὴν τάξιν μελχισεδέκ. [Τέλος.] Τέλος τῆς κυριακῆς καὶ τοῦ ἁγίου.

Z. ἐπιτίμησις ὡς ἔτι δεομένοις εἰσαγωγῆς. ἐν ᾧ, προτροπὴ εἰς ἐπίδοσιν, ὡς οὐκ οὔσης δευτέρας ἀρχῆς. παράκλησις σὺν ἐπαίνῳ.

ΙΑ. 11. [Ἀρχή.] περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ
δυσερμήνευτος λέγειν· ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε
ταῖς

V, 11. ΙΑ. τῇ δ. τῆς κθ. ἑβδ. ἀδελφοί, περὶ τοῦ μελχισεδὲκ πολύς.

9. καὶ τελειωθεὶς] Sic et Chryſ. XII, 84. ſed in eadem pagina: καὶ τελειωθεὶς διὰ τῶν παθημάτων φησί· τοῦτό ἐστιν ἄρα τελείωσις κ. τ. λ. Ergo et hoc loco ſua ipſius, non Apoſtoli verba explicat.

ταῖς ἀκοαῖς. καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι 12.
διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν
ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα
τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ· καὶ
γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, καὶ
οὐ στερεᾶς τροφῆς. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων 13.
γάλακτος, ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης·
νήπιος γάρ ἐστι. τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ 14.
τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια
γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ
τε καὶ κακοῦ. Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς VI, 1.
ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα
φερώμεθα· μὴ πάλιν θεμέλιον
καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν
ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, βαπτισμῶν 2.
διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς
τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. καὶ 3.
τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ θεός.
ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, 4.
γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου
καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου,
καὶ

VI, 4. φωτισθέντας] πεφωτισμένους. E. Cyrill. I, a. 176. et continuo: καὶ καλὸν γευσ. Ergo hic rursus in media oratione aliquid ad beati Semleri laetitiam praetermisit. Vide etiam P. propter 1. Cor. 12, 13.

γενηθέντας πνεύματος ἁγίου] πνεύματος ἁγίου γενομένους. Ath. I, 540. Sed vulgatum 536. bis.

5. καὶ καλὸν γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα, δυνά-
6. μεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ παρα-
πεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν,
ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ
7. καὶ παραδειγματίζοντας. γῆ γὰρ ἡ
πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον
ὑετὸν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκεί-
νοις, δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει
8. εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· ἐκφέρουσα δὲ
ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ
κατάρας ἐγγὺς, ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.
IB. 9. [Τέλος.] [Ἀρχή.] πεπείσμεθα δὲ περὶ Τέλος τῆς δ.
ὑμῶν, ἀγαπητοὶ, τὰ κρείττονα καὶ ἐχό-
μενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτω λαλοῦμεν.
οὐ

VI, 9. IB. σαββάτῳ δ. τῶν νηστειῶν· ἀδελφοὶ, πεπείσμεθα περὶ ὑμῶν τὰ κρείττονα.

5. δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος] v. P. Ita cum aliis etiam Ath. I, 561. Chryſ. XII, 96. tamen 97. d. paullulum transponit, et 98. a. addit τοῦ, ante μέλλοντος. Cyrill. vulgatum l. l. et Damaſc. II, 387. ſicuti alii.

6. ἀνακαινίζειν] ἀνακαινίζεσθαι. E. Ita Damaſc. editus ad h. l. ſed l. l. vulgatum, ſicuti Moſq. Damaſc. Cod. g. Habet quidem vulgatum Chryſ. XII, 96. init. ſed ſaepe ibid. in interpretatione volutat ἀνακαινισθῆναι. Vulgatum etiam Ath. I, 561.

7. et 8.] Cum levi varietate Cyrill. II, 80. ſine varietate. 130.

ὀυ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ 10.
ἔργου ὑμῶν, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης,
ἧς ἐνεδείξασθε ἐις τὸ ὄνομα ἀυτοῦ, δια-
κονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες.
ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν ἀυτὴν 11.
ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν
τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους· ἵνα μὴ νωθροὶ 12.
γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ
μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγε-
Τέλος τοῦ σαββάτου. λίας. [Τέλος.]

Η. ὅτι βεβαία ἡ ἐπαγγελία τοῦ θεοῦ, καὶ ταῦτα σὺν ὅρκῳ.

[Ἀρχή.] τῷ γὰρ ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος 13. ΙΓ.
ὁ θεὸς, ἐπεὶ κατ' ὀυδενὸς εἶχε μείζονος
ὀμόσαι, ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ, λέγων· ἦ 14.
μὴν ἐυλογῶν ἐυλογήσω σε, καὶ πληθύνων
πληθυνῶ

VI, 13. ΙΓ. κυριακῇ δ. τῶν νηστειῶν· ἀδελφοὶ, τῷ ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος.

10. τοῦ κόπου] — E. Nullus meorum praetermittit, praeter Theophyl. d. Contra ſunt reliqui Codd. Theophyl. et edit. Lond. Chryſoſtomus haec tractat XII, 105. b. 106. a. 107. d. Vide, quae de hoc loco diſputavi in P. Varia hic cumulantur ſubſtantiva. Ergo, ut in locis ſimilibus, alius aliud omiſit, quod vel ex Cyrill. I, a. 133. apparet. Habet enim, τοῦ κόπου ὑμῶν, καὶ τῆς ἀγ., omiſſis τοῦ ἔργου ὑμῶν καί. Auctor omittendi τοῦ κόπου fuit Chryſoſtomus. Eum hic quoque ſecuta eſt vulgata et Codices ſcurriles A. C. D. 31. etc. Ergo Griesbachius excluſit.

15. πληθυνῶ σε. καὶ οὕτω μακροθυμήσας
16. ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. ἄνθρωποι μὲν
γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσι, καὶ
πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βε-
17. βαίωσιν ὁ ὅρκος. ἐν ᾧ περισσότερον βου-
λόμενος ὁ Θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις
τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βου-
18. λῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ· ἵνα διὰ
δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνα-
τον ψεύσασθαι Θεὸν, ἰσχυρὰν παράκλησιν
ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς
19. προκειμένης ἐλπίδος· ἣν ὡς ἄγκυραν
ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ
βεβαίαν,

17. ἐμεσίτευσεν] ἐβεβαίωσεν meus Theophyl. d. et edit. Lond. In marg. tamen eadem vulgatum notat, addito γρ. Contra ἐβεβαίωσε ſunt reliqui Codices Theophyl. ac ceteri omnes. Ex verſ. 16. εἰς βεβαίωσιν repetitum videtur.

18. ἰσχυρὰν] Sic et Chryſ. XII, 113. et XI, 11. Tamen duo eius Codd. Moſqq. exhibent, ἰσχυροτέραν. Τὸν, ante Θεὸν, addit XII, 112. omittit XI, 11.

καταφυγόντες] καταφεύγοντες. E. Theodoret. utrumque v. pag. 582.

19. ψυχῆς] ἐλπίδος. E. Cum aliis vulgatum Chryſ. XII, 113. II, 359. III, 262. Cyrill. V, c. 96. b. VI, a. 21. 89. Ex Codd. Wetſt. A. C. D. ad Lexica Schreveliana notari poteſt ἀσφαλὴν, ab ἀσφαλὸς, ἀσφαλὴ, ἀσφαλόν. Ita ergo iſti Codices ſterquiliniarii, in huiusmodi vitiis grammaticis etiam,

βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον
τοῦ καταπετάσματος· ὅπου πρόδρομος 20.
ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν ἰησοῦς, κατὰ τὴν
τάξιν μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς
Τέλος τῆς κεφαλῆς. τὸν αἰῶνα. [Τέλος.]

Θ. περὶ μελχισεδὲκ τοῦ εἰς χριστὸν τύπου κατὰ τὸ ὄνομα, καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὴν ζωὴν, καὶ τὴν ἱερωσύνην, ἐν ᾧ, ὅτι καὶ τοῦ ἀβραὰμ προετιμήθη.

VII, 1. Οὗτος γὰρ [Ἀρχή.] ὁ μελχισεδὲκ, βασιλεὺς ΙΔ.

VII, 1. ΙΔ. τῇ ε. τῆς κθ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, ὁ μελχισεδὲκ, βασιλεὺς σαλήμ.

etiam, plerumque consentiunt. F. et G. hac epistola carent. Scilicet Vulgata Latina habet *tutam*. Desinit ergo in *am*, ut *animam*, ψυχήν. Ergo fecerunt ἀσφαλήν. Callide hoc silentio praetermisit, ut alia huiusmodi innumerabilia, Griesbachius pag. 174. Ne scilicet lectores eius ipsi de praestantia horum Codicum iudicare possent. Novit enim, Wetstenii editionem in paucorum manibus esse, in aliorum vero bibliothecis eam sub pulvere et araneis delitescere. Ergo furtim et impune licet ludificari lectores simplices. Miseret me durae et fatalis conditionis eorum, quod criticam scientiam suam coguntur sub pallio tenebricoso Griesbachiano absconditam circumferre. Quod autem aliqui eorum, ut ille apud Phaedrum, (lib. 5. fab. 5.) in sinum pallii demittunt capita, ac sic dictas degrunniunt recensiones, vel potius convicia, id non tam misericordiam, quam risum movet.

20, ὅπου] Ath. I, 551. ἔνθα. Iungit autem 9, 24. οὐκ εἰς ἀντίτυπα — ὑπὲρ ἡμῶν.

λεὺς σαλὴμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ * τοῦ ὑψίστου,
ὁ συναντήσας ἀβραὰμ, ὑποστρέφοντι ἀπὸ
τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας
2. αὐτόν· ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων
ἐμέρισεν ἀβραάμ· πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμε-
νος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ
βασιλεὺς σαλὴμ, ὅ ἐστι βασιλεὺς εἰρήνης·
3. ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος· μήτε
ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων·
ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει
4. ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. θεωρεῖτε δὲ πηλί-
κος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην ἀβραὰμ ἔδωκεν
5. ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. καὶ
οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν λευὶ τὴν ἱερατείαν
λαμβάνοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν
τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι, τοὺς
ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ
6. τῆς ὀσφύος ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ γενεαλο-
γούμενος ἐξ αὐτῶν, δεδεκάτωκε τὸν
ἀβραὰμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγε-
IE. 7. λίας εὐλόγηκε. [Τέλος.] [Ἀρχή.] χωρὶς Τέλος τῆς
δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ
8. τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. καὶ ὧδε μὲν
δεκάτας

VII. 7. IE. μηνὸς Φεβρουαρίου β. εἰς τὴν ὑπαπαντήν· ἀδελφοί· χωρὶς πάσης.

VII, 1. τοῦ θεοῦ] + τοῦ.

συναντήσας] Semel Chryſ. XII, 120. d. ὑπήντησε, quod Oecum. II, 365. d, etiam in ſcholio habet.

δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβά-
νουσι· ἐκεῖ δὲ, μαρτυρούμενος, ὅτι ζῇ.
καὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διὰ ἀβραὰμ καὶ 9.
λευῒ, ὁ δεκάτας λαμβάνων, δεδεκάτωται.
ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε 10.
συνήντησεν αὐτῷ ὁ μελχισεδέκ.

I. ὅτι παύσεται τοῦ ἀαρὼν ἡ ἱερωσύνη ἡ ἐπὶ γῆς οὖσα· ἵσταται δὲ ἡ ἐπουράνιος, ἡ χριστοῦ ἐξ ἑτέρου γένους, οὐ κατὰ σάρκα, οὐ διὰ νόμου σαρκίνου.

εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς λευϊτικῆς 11.
ἱερωσύνης ἦν· ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ νενο-
μοθέτητο. τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν
μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ
οὐ κατὰ τὴν τάξιν ἀαρὼν λέγεσθαι;
μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ 12.
ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται.
ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας 13.
μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ
θυσια-

10. πατρὸς] + αὐτοῦ. E. Basil. I, 604. mox deest etiam ἐ.

13. προσέσχηκε] προσέσχεν t προσέστηκε. E. Posterius notatur etiam ex uno libro apud Theodoret. 588. Neutram varietatem in meis reperio Codd. Chrysostomus vulgatum XII, 128. 130. I, 671. Inepte ista translata sunt ex interpretatione in textum. Oecum. II, 369. d. τὸ γὰρ, προσέσχηκεν, ἢ προέστη νοήσεις, ἢ προσέσχεν. Ibidem est παρέστη. Προέστη vitiosum est. Dici-

tur

14. θυσιαστηρίῳ. πρόδηλον γὰρ, ὅτι ἐξ ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν· εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης μωυσῆς ἐλάλησε. καὶ

tur enim, προεστάναι τινὸς, non τινί. Ergo haud dubie in aliis Codd. Oecum. reperietur, προσέστηκε, aut προσέστη, ut habet Theophyl. ad hunc locum. Quid hic criticorum princeps et tyrannus Griesbachius? Ex A. C. 19. 20. et Oecum. in interiorem marginem recepit προσέσχεν. Ex *editione* (qua? Nimirum Erasmi, qui ita in Oecum. repererat.) autem notavit προεστήκεν, quod etiam ex Vulgatae et Italae, *praesto fuit*, firmavit. Nonne vero προσέσχηκεν et προσέσχεν etiam reddi potest, *praesto fuit?* Nonne denique apud Oecumenium ista: τὸ γὰρ, et, νοήσεις, textum ab interpretatione sine ulla dubitatione disiungunt. Pueriles hi errores sunt.

14. οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης] περὶ ἱερέων οὐδέν. E. Chrys. XII, 128. b. οὐδὲν περὶ ἱερέων, sed 130. b. περὶ ἱερωσύνης οὐδέν. I, 671. οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης. Apud Cyrill. I, g. 64. haec verba non comparent. Wetstenius tamen dixit, Cyrillum ibi habere, περὶ ἱερέων οὐδέν. Attingit rursus I, g. 197. sed ista verba non habet, verum loco ἀνατέταλκεν interponit de suo ἀνέφυ. Ἀνατέταλκε tamen habet V, a. 199. Ita ergo lectores a Wetstenio, ac simul quoque ab Griesbachio, amanuensi eius, decipiuntur. Verum Griesbachius in recentiore editione sua ex interiore margine amovebit, περὶ ἱερέων οὐδέν. Nullus meorum Codd. hic variat. Corruptio est ex uno loco Chrysostomi, data opera illata ab interprete Latino et Codicibus sterquiliniariis A. C. D. E. Accedit per Birchium etiam B. isque solus. Qui ex utraque editione mea nondum potuerunt discere, unde isti Codices recen-

καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ 15.
κατὰ τὴν ὁμοιότητα μελχισεδὲκ ἀνίσταται
ἱερεὺς ἕτερος, ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς 16.
σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν
ζωῆς ἀκαταλύτου. μαρτυρεῖ γάρ· ὅτι 17.
σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν
Τέλος τῆς ὑπαπαντῆς. μελχισεδέκ. [Τέλος.] ['Αρχή.] ἀθέτη- 18. IF.
σις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς,
διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές·
οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ 19.
δὲ

VII, 18. IF. τῇ ϛ. τῆς κθ. ἑβδ. ἀδελφοί, ἀθέτησις γίνεται.

recenfionis Alexandrinae et occidentalis corrupti fint, ii profecto ex utero matris prodierunt coeci, adeoque, et infani, et infanabiles funt. Bengelius certe oculos eis aperire nequit, cum praefertim alii iam antea fruftra medicinam fuam adhibuerint.

16. σαρκικῆς] σαρκίνης. E. Ex Chryf. utrumque licet adoptare. Habet is praeterea verfum 16. ante 15. v. XII, 150. 151. b. 180. v. P. Griesbachius, Vir Summus, exhibet hic quoque σαρκίνης, loco σαρκίνης. De utroque fupra monui. Cyrill. I, g. 64. σαρκίνης. Item VI, a. 75. V, d. 160. quem poftremum locum Wetft. non animadvertat.

17. μαρτυρεῖ] μαρτυρεῖται. F. Chryf. XII, 131. Ergo ex meis Codicibus foli Theophyl. d. et fcholiorum Oecumen. h. Ita tamen etiam Cyrill. I, g. 64.

19. οὐδὲν] οὐδένα. E. Difrte [illegible], fed explicat οὐδένα Chryf. XII, 171. c. Vulgatum etiam Ath. I, 366. Sed 605. Ἑβραίοις δὲ ἔγραφεν· ὁ νόμος οὐδένα

δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ
20. θεῷ. καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμο-
21. σίας, οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας
εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες· ὁ δὲ μετὰ ὁρκωμο-
σίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· ὤμοσε
κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ ἱερεὺς
εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχισε-
22. δέκ. κατὰ τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης
23. γέγονεν ἔγγυος ἰησοῦς. καὶ οἱ μὲν πλείο-
νες εἰσὶ γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ
24. κωλύεσθαι παραμένειν· ὁ δὲ, διὰ τὸ
μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον
25. ἔχει τὴν ἱερωσύνην· ὅθεν καὶ σώζειν εἰς
τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους
δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς
τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. [Τέλος.] Τέλος τῆς ς.
IZ. 26. [Ἀρχή.] τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιε-
ρεύς,

VII, 26. IZ. νοεμβρίου ιγ. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου τοῦ χρυσοστόμου· [καὶ ἔν τισι, σεπτεμβρίου β. τοῦ ἁγίου παύλου τοῦ νέου. ἐν ἄλλῳ· σεπτεμβρίου δ. τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος βαβύλα. καὶ εἰς ἱεράρχας.] ἀδελφοὶ, τοιοῦτος ἡμῖν.

οὐδένα τετελείωκε. Rurſus 749. ὁ νόμος οὐδὲν ἐτελείωσε. Vulgatum Cyrill. I, a. 3. I, g. 46. Sed V, b. 52. rurſus in media oratione omittit, διὰ τὸ — ὁ νόμος. 139. τετελείωκε μὲν γὰρ ὁ νόμος οὐδέν. 272. accurate laudat. I, a. 337. τετελείωκεν ὁ νόμος οὐδέν. Sic et IV, 880. 894.

ἐπεισαγωγὴ ἡ] ἐπεισαγωγῇ inveni in Codd. Chryſ. Moſq. 1. 4. 5. Forte voluerunt, ἐπ' εἰσαγωγῇ. Sed Chryſ. XII, 132. vulgatum laudat et interpretatum. Vulgatum etiam Ath. I, 366.

23. καὶ οἱ] — μέν.

ρεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμέ-
νος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος
τῶν οὐρανῶν γενόμενος· ὃς οὐκ ἔχει καθ' 27.
ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς,
πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας
ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο
γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν ἀνενέγκας.
ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιε- 28.
ρεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς
ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς
τὸν αἰῶνα τετελειωμένον. Κεφάλαιον VIII, 1.
δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις [Ἀρχή.] τοιοῦτον ΙΗ.
ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ
τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς, τῶν ἁγίων λειτουργὸς, καὶ τῆς 2.
σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος,
καὶ

VIII, 1. ΙΗ. νοεμβρίου ϛ. τοῦ ἁγίου παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ· ἀδελφοὶ, τοιοῦτον ἔχομεν.

26. καὶ ὑψηλ. — γενόμενος] Omittit Chryſ. in Codd. et in edito XII, 133. 134. Vulgatum habet in, κεχωρ. — ἁμαρτ. 133. d. 134. b. ſed 150. d. κεχωρ. τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Servat iſta cum aliis Cyrill. I, a. 342. V, c. 184. VI, a. 93. Baſil. I, 181. Saepius autem Chryſoſtomus verba ſatis notabilia omittit in interpretatione. v. 10, 29. Ath. II, 358. propter Semlerum, poſt ἀρχιερεὺς ſtatim tranſit ad verſ. 27.

27. θυσίας ἀναφέρειν] προσφέρειν θυσίας. E. Baſil. l. l. et mox, λαοῦ ἀγνοημάτων.

ΙΗ. 5. καὶ οὐκ ἄνθρωπος. [Τέλος.] [Ἀρχή.] Τέλος τοῦ
πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν χρυσοςό-
δῶρά τε καὶ θυσίας καθίςαται· ὅθεν μου. Ἀρχὴ ἐν
ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσ- τισι.
4. ενέγκη. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ'
ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφε-
5. ρόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα· οἵτινες
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν
ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτιςαι μωυσῆς,
μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν· ὅρα γὰρ,
φησὶ, * ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον,
6. τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει. νυνὶ δὲ
διαφορωτέρας τέτευχε λειτουργίας, ὅσῳ
καὶ κρείττονός ἐςι διαθήκης μεσίτης, ἥτις
ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.
[Τέλος.] Τέλος τοῦ ἁγίου παύλου.

ΙΑ. ὑπεροχὴ τῆς δευτέρας διαθήκης παρὰ τὴν προτέραν ἐν ἱλασμῷ καὶ ἁγιασμῷ.

[Ἀρχή.]

VIII, 3. ΙΗ. Ἔν τισιν, νοεμβρίου ς. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ· ἀδελφοί, πᾶς ἀρχιερεύς.

VIII, 5. ποιήσῃς] ποιήσεις. Maximo consensu Codd. Postea sic in quatuor etiam inveni. Sic et Chrys. XII, 141. d. et ceteri interpretes.

6. τέτευχε] τέτυχε 1 τετύχηκε. E. Ita Chrys. XII, 142. a. Ath. I, 367. v. P. Job. 7, 2. est, τετευχὼς σκιᾶς, ubi Cod. Alex. etiam corrupit τετυχηκώς. 3. Maccab. 3, 35. βοηθείας τετευχότες. Galeus in Opusc. Myth. p. 665. ταῦτα δὲ καὶ τὰς ἐκ θεῶν ἐπικουρήσιος τέτευχε.

[Ἀρχή.] εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμ- 7. ΙΘ.
πτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος·
μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει· ἰδοὺ, ἡμέραι 8.
ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ
τὸν οἶκον ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα
διαθήκην καινήν· οὐ κατὰ τὴν διαθήκην, 9.
ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ἐν ἡμέρᾳ
ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν,
ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου. ὅτι
αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου,
κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. ὅτι 10.
αὕτη ἡ διαθήκη, ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ
ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει
κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν
αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω
αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν, καὶ
αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. καὶ οὐ μὴ 11.

διδάξω-

VIII, 7. ΙΘ. τῇ β. τῆς λ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, εἰ ἡ πρώτη διαθήκη ἦν ἄμεμπτος.

7. ἐκείνη] σκηνή. E. Theodoret. 595. Vulgatum Chryſ. XII, 142. ſed VI, 412. a. haec cum aliis miſcet. Ergo ἱερωσύνη addit. Vulgatum etiam Cyrill. I, a. 3. I, g. 46. tamen, ἡ πρώτη omittit. V, b. 59.

8.] Hunc Jeremiae locum Chryſ. non ſolum tractat XII, 142. ſed et 398. a. ſeqq.

9. ἐποίησα] διεθέμην. E. Chryſ. in Codd. et XII, 142. d. 143. b. bis, et d. Theodoret. Theophyl. Ex LXX.

διδάξωσιν ἕκαστος τὸν * πολίτην αὐτοῦ, καὶ
ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· γνῶθι
τὸν κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με, ἀπὸ
12. μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν· ὅτι
ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ
τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν
13. αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ἐν τῷ λέγειν
καινὴν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ
παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφα-
K. IX, 1. νισμοῦ. [Τέλος.] [Ἀρχή.] Εἶχε μὲν Τέλος τῆς β.
οὖν

IX, 1. K. νοεμβρίου κα. εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου· [καὶ ἐν τισὶ, τῇ δ. μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων πάντων, ἐν ᾗ τελεῖται σύναξις τῆς παναγίας θεοτόκου. καὶ σαββάτῳ ε. τῶν νηστειῶν. καὶ ὀκτωβρίου ια. εἰς τὴν ἁγίαν ζ. σύνοδον. καὶ σεπτεμβρίου θ. τῶν ἁγίων ἰωακεὶμ καὶ ἄννης. ἀδελφοὶ, εἶχεν ἡ πρώτη [σκηνὴ] διαθήκη δικαιώματα.

11. πλησίον] πολίτην. Chryſ. totum hoc immutat XII, 144. a. Vide autem ibid. 145. a. 399. a. VI, 22. Utrumque ergo habet. v. P.

μικροῦ αὐτῶν] αὐτῶν — E. Bis omittit Chryſ. XII, 144. a. etiam in Codd. Moſqq. Eum ſequitur meus Damaſc. g. Contra ſunt Codices Theophylacti.

12. καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν] — E. Chryſ. XII, 144. a. haec tantum transponit. Ita etiam transponit meus Theophyl. Aug. 8. Contra ſunt reliqui Codd. Theophyl. et ceteri mei omnes.

13. πεπαλαίωκε] Eleganter Wetſt. D. πελέωκε. Eiusmodi monſtra plura prodibunt, ſi iſte Codex aliquando editus fuerit. Illud enim Codicum genus univerſum a nebulonibus et ſtultis conſcriptum eſt. Damaſc. II, 244. πεπαλαίωσε et γεγηρασμένον

οὖν καὶ ἡ πρώτη * δικαιώματα λατρείας,
τό, τε ἅγιον κοσμικόν. σκηνὴ γὰρ κατε- 2.
σκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥτε λυχνία καὶ
ἡ τράπεζα, καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων,
ἥτις λέγεται ἁγία. μετὰ δὲ τὸ δεύτε- 3.
ρον καταπέτασμα σκηνή, ἡ λεγομένη
ἅγια ἁγίων, χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατή- 4.
ριον, καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περι-
κεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ· ἐν ᾗ
στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ
ῥάβδος ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ
πλάκες τῆς διαθήκης· ὑπεράνω δὲ αὐτῆς 5.
χερουβὶμ δόξης, κατασκιάζοντα τὸ ἱλα-
στήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ
μέρος. τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, 6.
εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσία-
σιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες.
εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ 7.
μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ
προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ

ἀγνοη-

IX, 1. πρώτη σκηνὴ] σκηνὴ —. v. P. Recte διαθήκη non addit, sed intelligit Chrys. XII, 149. a. Vide etiam Oecum. II, 379. b. Tamen Chrys. II, 359. c. addit σκηνή. Item Theodoret. Recte cum reliquis omittit Cyrill. I, a. 338. Damasc.

2. ἅγια] Theodoret. 598. προπαροξυτόνως ἀναγνωτέον, τὰ ἅγια.

5. κατασκιάζοντα] Theodoret. l. l. ἐπισκιάζοντα.

ΚΑ. 8. ἀγνοημάτων. [Τέλος.] [Ἀρχή.] τοῦτο Τέλος τῆς θεοτόκου.
δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω
πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν, ἔτι
9. τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν. ἥτις
παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα,
καθ᾽ ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται,
μὴ

IX, 8. ΚΑ. τῇ γ. τῆς λ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, τοῦτο δηλοῦντός ἐστι τοῦ πνεύματος.

9. ἐνεστηκότα] + καθέστηκε. E. Codices Chryſ. 1. 4. 5. nec non Theophyl. d. In edito Chryſ. XII, 151. a. non reperitur. Καθέστηκε in marg. etiam exhibet edit. Lond. Verſus 8. 9. et 10. in media oratione omittit Ath. II, 401. Dolendum eſt, hoc latuiſſe Semlerum, qui Athanaſium non legerat. Exultaſſet enim prae laetitia. v. ſupra ad 2, 9.

καθ᾽ ὃν] καθ᾽ ἥν. E. Ita in textu et in ſchol. Oecum. II, 386 a. καθ᾽ ἣν παραβολήν. In Cod. Aug. 6. in textu eſt, καθ᾽ ὃν, ſed in ſchol fol. ϛξγ. pag. 2. καθ᾽ ὃυς (Ita. Mox τύπους habet.) δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται, καθ᾽ ἣν παραβολὴν, καθ᾽ ὃυς τύπους αἱ προσφοραὶ τῶν δώρων καὶ τῶν θυσιῶν ἐγένοντο. Priori loco haud dubie voluit ſcribere καθ᾽ ὃν, ſed ὃυς occupavit ex proximo. Damaſc. II, 245. in textu habet, καθ᾽ ὄν. In ſcholio: τουτέστιν, ὁ τύπος γέγονε, καθ᾽ ὃν δῶρα κ. τ. λ. Vulgatum cum meis omnibus Cyrill. I, a. 347. V, b. 343. Auctor confuſionis et corruptionis eſt Chryſ. XII, 151. Derepente enim ibi et inopinato infert τύπος, ac continuo verba textus addit: καθ᾽ ὃν δῶρα. Cum ergo alii poſt eum τύπος in textu non reperirent, καθ᾽ ἣν mutabant, idque ad παραβολὴν referebant. Locus Chryſoſtomi ita implicatus, vel etiam corruptus eſt, ut, ſicuti nunc legitur, intelligi nequeat.

μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι
τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώμασι 10.
καὶ πόμασι, καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς,
καὶ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι καιροῦ
Ὑπέρβα τῆς γ. διορθώσεως ἐπικείμενα. [Ὑπέρβα.]

IB.

Coniecturae vero et correctionis hic non eſt locus. Senſum verborum Chryſoſtomi magis perſpicue exhibet Theophylactus p. 959. Cum haec ſcribebam, amplius non erant ad manus Codd. Chryſ. Moſqq. 1. 4. 5.

δυνάμεναι] δυνάμενα. E.

10. καὶ δικαιώμασι] δικαιώματα. E. v. P. Nullum huius veſtigium in meis Codd. Vulgatum etiam cum aliis Chryſ. XII, 151. Tamen δικαιώματα Cyrill. I, a. 347. III, 829. Scilicet conſtructio durior videbatur: δῶρά τε καὶ θυσίαι — δυνάμεναι — ἐπικείμενα. Ergo alii corrigebant δυνάμενα, alii ἐπικείμεναι, alii, omiſſo καὶ, ſcribebant δικαιώματα ἐπικείμενα. Καὶ δικαιώματα, quod Birg. ex B. laudat, prorſus abſurdum eſt, arguit tamen temerariam correctionem. Δικαιώματα, omiſſo καὶ, ἐπικείμενα, per *appoſitionem*, ut vocant, dicitur. Nulla vero cauſſa corrigendi erat. Cum enim antecederet, δῶρα καὶ θυσίαι, pluribus interpoſitis, iſta omnia neutro genere complecti poterat Paulus per ἐπικείμενα. Plura loca ſimilia apud Thucydidem reperias. Wetſtenii animadverſio ſpeciem praebet, ac ſi, ſervato καὶ, legatur δικαιώματα, quod ſaltem nec in Cod. Alex., nec in Cyrill. conveuit, quanquam poſterior Cyrilli locus omnino urgeri nequit, ut nec I, a. 273. III, 51. et IV, 835. ubi haec attingit. Ceterum, tertium καὶ abeſſe a non nullis, ipſe etiam Wetſtenius monuit. Uti vero paullo ante Chryſoſtomus

ΙΒ. περὶ τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ. ἐν ᾧ ἡ νέα διαθήκη. ὅτι τοῦτο ἀληθὲς καθάρσιον εἰσαεὶ, οὐ τὰ ἐν αἵμασι ζώων τοῖς πολλάκις προσαγομένοις.

ΚΒ. 11. [Ἀρχή.] χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς

IX, 11. ΚΒ. κυριακῇ ε. τῶν νηστειῶν [καὶ τοῦ ἁγίου συμεὼν τοῦ θεοδόχου· [καὶ ἐν τισι, σεπτεμβρίου ε.] ἀδελφοὶ, χριστὸς παραγενόμενος ἀρχιερεύς.

mus inopinato intulit vocabulum τύπος, ita idem vocabulum in his locis volutat Cyrillus, adeo, ut hic loco ultimo exhibeat, τύπον μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενον. Tota ergo haec confusio et corruptio ab interpretibus orta est. In usu enim est Patribus Graecis, ut alter alterum exscribat. Inde etiam evenit, ut unus idemque locus, una eademque interpretatio et dubitatio, vel Irenaei, vel Clem. Alexandrini, vel Origenis, vel Chrysostomi, vel Cyrilli, vel Eusebii, per plura plurium ora, aliis additis, aliis demtis, aliis mutatis, volitaret. Quoties ergo Chrysostomus, Basilius, Athanasius Origenem, Theodoretus, Theophylactus, Damascenus Chrysostomum, Oecumenius Clementem, Origenem, Cyrillum, Chrysostomum, Gregorius Nyssenus Basilium Magnum, Origenem exprimunt? Ea de re nemo, qui ipse Patres, itemque interpretes, scholia et catenas tractavit, dubitat. Qui ergo in huiusmodi locis ex unius vel opinione, vel testimonio plura faciunt testimonia, ii aut per inscitiam, aut ex pertinacia procul a vero aberrant. Quid enim, ut hoc exemplo utar, iste index in catenis, et scholiis, ἐκ διαφόρων, aliud notat, quam interpretationem ex plurium sententiis similibus ab uno recentiore pro ipsius arbitrio conflatam? Etsi ergo huiuscemodi apud Origenem, Chrysostomum, Basilium et alios reperiantur, tamen pro uno teste ac testi-

ρευς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζο-

monio habenda ſunt. Cavendum hic maxime in iis locis, ubi Codices, nec tamen certo nomine et indicio, ſed pro more Patrum ἀνωνύμως et ἀτεκμάρτως, notantur. Hic ſaepe reperi, de una eademque lectione, a primo *unum* Codicem notatum, deinde ab huius ſucceſſore *multos*, denique rurſus ab alio, *plurimos* ac *praeſtantiſſimos*, cum tamen omnes ex unius teſtimonio penderent, ac nullos ipſi poſtea Codices examinaſſent. Eiusmodi exemplum notavi in primo huius editionis volumine p. 770. 773. 774. Alia plura in utraque editione ſparſim reperiuntur.

11. μελλόντων] Chryſ. XII, 151. 152. et παραγενόμενος, et μελλόντων, recitat et urget, ac diſerte contra γενόμενος diſputat. Sed hoc γενόμενος refertur ibi ad παραγενόμενος, non ad μελλόντων. Nihilo minus tamen in Cod. Moſq. Chryſ. 4. loco μελλόντων, legitur γενομένων in raſura quidem, ſed a prima manu. Ac, ſi quis ad interpretationem Chryſoſtomi (XII, 151. a.) in vocabulo ἐνεστηκότα, attendere velit, γενομένων haud ineptum ei videbitur. Igitur etiam Theophylactus ad h. l. in fine ſcholii, Chryſoſtomum in utroque vocabulo, ἐνεστηκότα et μελλόντων, videtur voluiſſe, vel excuſare, vel defendere. Γενομένων certe contrarium eſt meis Codd. omnibus. Id tamen habent B. et D. Wetſtenii. pro γενομένων Mill. laudat etiam MS. Chryſ. Id ergo Wetſtenius ex eo repetiit. Nam in editis nihil reperio. Μελλόντων cum reliquis exhibet Cyrill. I, a. 310. V, a. 403. V, b. 343. V, d. 166. Mirabile autem eſt, quod in his locis, in latina interpretatione Cyrilli, iſtud abſurdum *aſſiſtens* receptum eſt. Sed ſic in aliis etiam locis, et apud alios Patres Graecos, factum eſt, ubi graeca aperte Latiniſtarum barbariae repugnant. Immo apud ipſum Chryſ. h. l. eſt etiam *aſſiſtens*

μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειρο-
ποιήτου, τουτέστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως,
12. οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ
δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ
εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμε-
13. νος. εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ
τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα
τοὺς κεκοινωμένους, ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς
14. σαρκὸς καθαρότητα· πόσῳ μᾶλλον τὸ
αἷμα τοῦ χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰω-
νίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ,
καθαριεῖ

μείζονος] κρείττονος. E. Sic supra 3, 3. πλείονος et μείζονος confusa. Vulgatum diserte Chrys. XII, 151. c.

12. τράγων καὶ μόσχων] Ath. II, 401. ταύρων καὶ τράγων. Ex vers. 13.

εὑράμενος] εὑρόμενος. E. Apud Chrys. XII, 152. editur quidem vulgatum, vide tamen. P. Ceterum, exceptis Codd. Chrysostomi, ex meis solus Aug. 6. habet εὑρόμενος. v. Oecum. II, 385. a. Cyrill. I, a. 527. λύτρωσιν ἡμῖν ἁγίαν (Vide mox vers. 14.) εὑράμενος, sed I, g. 372. αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος. Sic et III, 677. V, a. 403. V, b. 543. V, d. 166. etc.

14. αἰωνίου] ἁγίου. E. Chrys. XII, 152. c. et d. bis. Ergo ter diserte. Accedunt Codd. Chrys. Mosqq. 1. 4. 5. Repetit etiam ἁγίου. I, 667. Ita quoque Theophyl. Cod. d. nec non. 8. 13. f. Item Cyrill. V, d. 73. v. P. Theodoret. 601. diserte αἰωνίου. Quid? quod ad 1. Tim. 1, 17. pag. 644. argumentatur ex vocabulo αἰωνίου. Cod. Aug. 6. habet

Τέλος τῆς κυριακῆς. Ἄρξου τῆς γ. οὕτω· χριστὸς δὲ διὰ τοῦτο.

καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν
ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι;
[Τέλος.] καὶ [Ἄρξου.] διὰ τοῦτο δια- 15.
θήκης καινῆς μεσίτης ἐστὶν, ὅπως θανάτου
γενομένου, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ
πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγγε-
λίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τοῖς αἰωνίου
κληρονο-

habet quidem in textu ἁγίου, ſed in ſchol. αἰωνίου δὲ εἶπε· τὸ γὰρ αἰώνιον ὂν κτιστόν. οὐ γὰρ χρονικὴν ἀρχὴν ἔχει τοῦ εἶναι. Quotquot ex meis Codd ἁγίου habent, ſuſpecti ſunt, ut ex Chryſoſtomo h. l. corrupti. Ceteri omnes contra ſunt, adeo Damaſc. g. et Oecum. n. Scribis uſitatius erat πνεύματος ἁγίου, quam πνεύματος αἰωνίου. Ita manifeſte hic peccavit ſcriba Cod. Aug. 6. Nam ſcholium contrarium eſt. Αἰωνίου habet etiam Ath. I, 523. v. P.

καθαριεῖ] καθαρίσει. E. Theodoret. 600. Ath. I, 523 ubi etiam Codd. mox variant in ἡμῶν et ὑμῶν.

ζῶντι] + καὶ ἀληθινῷ. E. Chryſ. XII, 152. c. primo exhibet ſolum ζῶντι, ſecundo vero 153. a. εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντί, φησι, καὶ ἀληθινῷ. Quid? quod etiam interpretatur. Addit enim: ἀληθινῷ δὲ καὶ ζῶντι θεῷ εἰκότως εἶπε, δηλῶν ἐντεῦθεν — ζῶντα καὶ ἀληθινὰ κ. τ. λ. Qui Codices hic ex Chryſoſtomo interpolati ſunt? Ex meis ſolus Theophyl. Aug. 8. et edit. Lond. Contra eſt Theophyl. d. Oecum. n. Damaſc. g. cum ceteris meis omnibus.

15. καὶ διὰ] Ante hoc in aliquibus additur: χριστὸς δέ. v. P. et hic lectionem eccleſiaſticam. Vulgatum etiam Cyrill. V, a. 549. b.

16. κληρονομίας. ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνα-
τον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου.
17. διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ
μή ποτε ἰσχύει, ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος.
18. ὅθεν οὐδ᾽ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκε-
19. καίνισται. λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς
κατὰ νόμον ὑπὸ μωυσέως παντὶ τῷ λαῷ,
λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τράγων
μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώ-
που, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν
20. λαὸν ἐῤῥάντισε, λέγων· τοῦτο τὸ αἷμα
τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς
ὁ

17. ἐπεὶ μή ποτε] Theophyl. 964. ἐρωτηματικῶς τοῦτο, καὶ ἀνάγνωθι, καὶ νόησον. Sic et Oecum. II, 387. a. Mihi non perſuadent. Iſidorus Peluſ. lib. 4. epiſt. 113. loco ποτε, ſcribendum arbitratur τότε, addens: οὕτω γὰρ εὗρον καὶ ἐν παλαιοῖς ἀντιγράφοις. Scilicet infimus iſte interpres offendebat in proximo ὅτε, apud Chryſ. autem XII, 157. c. reperiebat: τότε βέβαιοί εἰσιν αἱ διαθῆκαι. Hinc iſta eius ſapientia et vetuſti eius Codices. Ipſe Chryſoſtomus nihil mutat, nec aliter haec laudat. X, 700. b. nec Cyrill. l. l. Hic tamen habet: ἕως ἂν ζῇ ὁ διατιθέμενος. Μή ποτε eſt, loco μὴ, et ποτέ. Iſidori locus corruptus eſt. Credo autem, eum ita quoque voluiſſe. Certe μηδαμῶς interpretatur. Unus locus nunc ſuccurrit Sophoclis in Oedip. Tyr. p. 206. ἵνα μή ποτ᾽ εἰσόψεσθ᾽ ἔτι. Ibi ſcholiaſta: ἀντὶ τοῦ, μηκέτι ποτὲ, ἤγουν μηδαμῶς εἰς τὸ ἑξῆς ποτ᾽ ὄψεσθε.

19.] Chryſ. XII, 159. omittit, καὶ τράγων, et mox ex Graecismo habet ἐῤῥάντιζε. De Codicibus Chryſ. v. P. ad verſ. 19. 21.

ὁ θεός. καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα 21.
τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι
ὁμοίως ἐῤῥάντισε. καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι 22.
πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ
χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις.
ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν 23.
τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι· αὐτὰ
δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ
Τέλος τῆς γ. ταύτας. [Τέλος.] [Ἀρχή.] οὐ γὰρ εἰς 24. ΚΔ.
χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθεν ὁ χριστὸς, ἀν-
τίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν
οὐρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ
τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· οὐδ' ἵνα πολλάκις 25.
προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρ-
χεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι
ἀλλοτρίῳ. ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις 26.
παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νῦν δὲ
ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς
ἀθέτησιν ἁμαρτίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ
πεφα-

IX, 24. ΚΔ. σαββάτῳ ε. τῶν νηστειῶν· ἀδελφοὶ, οὐκ εἰς χειροποίητα.

23. παρὰ ταύτας] Ita bis Chryſ. XII, 160. c. d. In Codicibus tamen eius reperio veſtigia τοῦ, παρὰ ταῦτα. Sic et Cod. d. et edit. Lond. Theophylacti. παρὰ ταῦτα etiam Cyrill. V, a. 762. qui recitat ad fin. verſ. 26. ibique τῆς, ante ἁμαρτίας, addit. Ταύτας ſervat Orig. IV, 151. Apud Ath. I, 366. Codices variant inter ταύτας et ταῦτα.

24. Sine ulla varietate notat Ath. II, 401.

27. πεφανέρωται. καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται
τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ
28. τοῦτο κρίσις· οὕτω * καὶ ὁ Χριστὸς ἅπαξ
προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν
ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας
ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς
KE. X, 1. σωτηρίαν. [Τέλος.] [Ἀρχή.] Σκιὰν γὰρ Τέλος τοῦ σαββάτου.
ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν,
οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων,
κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις, ἃς
προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκές, οὐδέποτε
δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι.
ἐπεὶ

X, 1. KE. τῇ δ. τῆς λ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, σκιὰν ἔχων ὁ νόμος.

27.] Negligenter notat Ath. I, 270.

28. οὕτως ὁ] οὕτω καὶ ὁ.

ἀπεκδεχομένοις] + διὰ πίστεως. E. Alii ista addunt post σωτηρίαν. Chrys. XII, 166. nihil mutat. Nec II, 404. a. VIII, 225. e. v. P.

X, 1. σκιὰν γὰρ] + ἦν. E. v. P.

ἃς προσφέρουσιν] αἷς προσφέρουσιν. E. Sic Theodoret. 604.

δύναται] δύνανται. E. Apud Chrys. XII, 167. editur quidem δύναται, sed contra sunt Codd. Mosqq. 1. 4. 5. De utroque monet Theophyl. 972. immo δύνανται interpretatur etiam: οἱ προσφέροντες δηλαδὴ οὐ δύνανται τελειῶσαι τοὺς προσερχομένους. Intelligit autem hic quoque ἀντίγραφα Chrysostomi. Mirari satis neque Viros Doctos, immo adeo Criti-

ἐπεὶ * ὀυκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, 2.
διὰ

Criticos, et editores N. Teſtamenti, praeſtantiores etiam, quod ἀντιγράφων vocabulum plerumque acceperunt de Codicibus N. Teſtamenti, cum hoc vocabulum apud Graecos multo latioris ſit ſignificationis, ac de quovis cuiusvis interpretis, dogmatici, homiletae etc. dicatur libris ſcriptis. Inventa arte typographica, multi eius aetatis editores, libros editos etiam, modo Codices, modo exemplaria appellabant. Critico ergo haec accuratius diſtinguenda ſunt. Haec obiter. In textu Aug. 6. eſt quidem δύνανται. Sed in ſchol. ὀυ δύναται. τίς; τουτέστιν, ὁ νόμος. In Aug. 8. eſt δύνανται, et in marg. γράφεται καὶ, δύναται. Huiusmodi notam Theophylactus l. l. haud inepte appellat, παραγραφήν. In meo 16. eſt etiam δύνανται, ſed repugnat ſcholium: πολλὰς γάρ, φησι, θυσίας προσάγουσα (Sic. Ergo non ad νόμος, ſed ad διαθήκη παλαιὰ videtur retuliſſe.) κατ' ἐνιαυτὸν (addo, καὶ) τὰς αὐτὰς, ὀυκ ἴσχυσε τελειῶσαι τοὺς πολιτευομένους τῷ νόμῳ. (Hoc eſt, *qui ſub lege Moſaica vivebat, qui legi Moſaicae obnoxii et adſtricti erant.* Repetit Chryſ. I, 665. e. αἷς προσφέρουσιν — δύνανται. Poſt verſum 1. autem continuo addit quintum. Ergo Chryſoſtomus quoque, ut alibi, ita hic quoque multa in media oratione ad laetitiam Semleri omiſit. Idem XI, 354. e. γὰρ ἦν ἔχων.

2. ἐπεὶ] + ὀυκ. Mei Codices omnino omnes addunt ὀυκ, praeter 13. qui ſolus id omittit, et 6. qui ita habet: ἐπεὶ κἂν ἐπαύσαντο, et in ſchol. εἰ γὰρ ἔπαυον, φησιν, ἁμαρτίας ἐκεῖναι αἱ θυσίαι, πάντως ἂν καὶ ἐπαύσαντο προσφερόμεναι. Codex 16. qui cum ceteris exhibet, ἐπεὶ ὀυκ ἂν ἐπαύσαντο, in ſcholio tamen ita habet, ut 6. Apud Oecum.

Oecum. II, 392. a. conieceram loco περιλῆφθαι, legendum esse, περιλελεῖφθαι. Atque ita postea inveni in Aug. 6. Valde impeditus et ambiguus est hic locus. Ut ergo recte accipiatur, attendendum est ad ἀπόδοσιν, quae est a versu 6—8. in quibus docetur, *sacrificia, lege Mosaica constituta, sublata esse.* Ergo per oppositum hic legendum: *non cessavissent, non sublata essent.* Qui accurate vult iudicare de hoc loco, is attente legere debet a cap. 7. vers. 11. In his sententia haec est: *Non cessavisset* ἡ προτέρα διαθήκη, οὐδὲ αἱ ἐκ ταύτης θυσίαι, *si perfecissent cultores suos. Atqui neminem perfecerunt. Ergo cessarunt. Cum vero Christus uno sacrificio nos perfecerit, ideo eius quoque sacrificium cessavit.* Utraque ergo sacrificia cessarunt. Illa, V. Testamenti, διὰ τὸ ἀτελὲς, δι᾽ ὃ καὶ πολλάκις, καὶ διὰ μακροῦ χρόνου διετέλεσαν προσφερόμενα· Christi sacrificium cessavit, διὰ τὸ τῆς μιᾶς προσφορᾶς παντέλειον. Videamus iam interpretes. Chrysostomus ergo, princeps omnium ac ceterorum dictator, XII, 161. pro more suo, ut alibi in eiusmodi locis, ita hic quoque, fumum fecit. Ex meo sensu, testantibus praesertim tribus eius Codd. Mosqq. 1. 4. 5. et in editione ipsa 161. b. videtur invenisse, οὐκ ἄν. Ipse vero videtur maluisse omittere οὐκ, tametsi 168. a. οὐκ ἂν, alio tamen modo, repetat. Eundem locum vexat 173. b. c. Hic vero locus ita perplexus est, ut utramque lectionem ex eo possis defendere. Primo, tanquam obiectionem, ponit, πῶς οὐκ ἐπαύσαντο, οὐδὲ ὑπεχώρησαν, (Loco ὑπεχώρησαν, ut arbitror, uti poterat alio vocabulo, magis idoneo.) ἀλλ᾽ ἐπιτελοῦνται; Hoc tollit οὐκ. Deinde addit: οὐκέτι τελοῦνται, οὐδὲ ὡς τύπος. οὐ γὰρ αὐτὰς προσίεται ὁ θεός. Hoc rursus firmat οὐκ.. Vult ergo hoc: οὐκ ἐπαύσαντο, διὰ τὸ ἔτι ἐπιτελεῖσθαι παρὰ τῶν ἰουδαίων ἐν τῷ τότε καιρῷ· ἐπαύσαντο δὲ, τῇ προρρήσει καὶ τῷ προορισμῷ τοῦ θεοῦ, καὶ τῇ τοῦ χριστοῦ παρουσίᾳ, καὶ τῷ

οὐκ

διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρ-
τιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρ-
μένους· ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρ- 3.

τιῶν

αὐτοῦ πάθει. Theodoretus 604. habet οὐκ, nec eius interpretatio adverſatur. In textu eſt: *non ceſſaſſent.* In ſcholio: *atqui ceſſarunt, cum non poſſent puros reddere.* Millius et Noeſſeltius contrarium colligunt ex ſcholio Theodoreti. Damaſcenus ſine interpretatione habet, ἐπεὶ οὐκ ἄν. Conſentit meus Damaſc. g. Hic ergo ſibi callide cavebat a cavillationibus Chryſoſtomi. Theophyl. ad verſum primum, pag. 971. verſ. 13—17. probat, ἐπαύσαντο ἄν, atque haec verba etiam ibi refert. Sed ad verſ. 2. legit: οὐκ ἂν ἐπαύσαντο, aitque: κατ' ἐρώτησιν ἀνάγνωθι. οὐκ ἂν ergo accepit pro *nonne.* Ergo etiam repetit: οὐ μὴ ἐπαύσαντο; Hoc ergo ſaltem docet, eum inveniſſe οὐκ. Plura ab eo non requiro. In Oecumenio etiam editur, οὐκ ἄν. II, 390. ſed 392. in ſcholio, poſt ἐπεὶ οὐκ ἂν, ipſe etiam addit: κατ' ἐρώτησιν ἀνάγνωθι. Chryſoſtomus ergo aliquibus, ut videtur, expectoravit mentem. Simili modo, et alibi, et 2. Cor. 10, 12. in οὐ συνιοῦσι, dubios fecit lectores. Maneo in ea ſententia, quam propoſui in priore editione, atque iſtam interrogationem reiicio. Vere enim per iſtam appendicem, διὰ τὸ — κεκαθαρμένους, iſta interrogatio, ut Virgilius ait, *longam trahit ingloria caudam.* Ex Clem. Orig. Cyrill. nihil expiſcari potui. Tutius eis erat hic ſilere et intra clauſtra ſua occultos ſe continere.

ἔχειν ἔτι συνείδησιν] συνείδησιν ἔχειν. E. Chryſ. XII, 167. b.

κεκαθαρμένους] κεκαθαρισμένους. E. Ex meo g. coniicio, ita lectum eſſe in aliquibus Codd. Chryſoſtomi.

4. τιῶν κατ᾽ ἐνιαυτόν. ἀδύνατον γὰρ ἆιμα
ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας.

ΙΓ. μαρτυρίαι περὶ τῆς μόνης καθάρσεως καὶ προσαγωγῆς πρὸς θεόν. ἐν ᾧ, προτροπὴ τῆς ἐν πίστει προσόδου.

5. διὸ ἐισερχόμενος ἐις τὸν κόσμον, λέγει·
θυσίαν καὶ προσφορὰν ὀυκ ἠθέλησας,
6. σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι. ὁλοκαυτώματα
7. καὶ περὶ ἁμαρτίας ὀυκ ἐυδόκησας. τότε
ἆιπον· ἰδοὺ ἥκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου
γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι, ὁ
8. θεὸς, τὸ θέλημά σου. ἀνώτερον λέγων·
ὅτι θυσίαν καὶ προσφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας ὀυκ ἠθέλησας, ὀυδὲ ἐυδόκησας· ἅιτινες κατὰ τὸν νόμον προσ-

ſoſtomi. Wetſtenii A. C. amice conſpirant in κεκαθεριςμένους, quo augeri poteſt Schrevelius Griesbachii. Sic in eodem A. paullo ante eſt δύναντε, loco δύνανται, cuiusmodi errores ne pueri quidem committunt. Wetſtenius ex eo notaverat δύνανται. Vide ergo edit. Woidii in varr. lectt. p. 74. col. 2.

8. θυσίαν καὶ προσφορὰν] θυσίας καὶ προσφορὰς. E. Rectius quidem in his adhibetur *pluralis*. Nullus tamen meorum Codd. id agnoſcit, tametſi plerique ſcribae Codd. meorum, et Graeci, et docti erant. Vulgatum etiam Chryſ. XII, 167. 173. Ita tamen Cyrill. I, a. 348. qui ad ſin. verſ. 14. haec recitat.

κατὰ τὸν νόμον] Ita legitima ratio poſtulabat. Supra

προσφέρονται· τότε εἴρηκεν· ἰδοὺ ἥκω 9.
τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεὸς, τὸ θέλημά σου·
ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ.
ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν * οἱ διὰ 10.
τῆς

Supra tamen, 9, 19. est κατὰ νόμον. Ergo utroque loco variant Codd.

9. ὁ θεὸς] — E. Chrys. XII, 167. c. 173. a. 174. b. Bis ergo habet, semel omittit. v. P. Post ἥκω, ex superioribus Theodoret. 605. repetit, ἐν κεφαλίδι περὶ ἐμοῦ. Ὁ θεὸς ex meis omittunt Damasc. g. et Oecum. 6. Repugnant ceteri eiusdem generis Codices, ac reliqui mei omnes. Prioribus N. Testamenti, ac ceteris variarum lectionum editoribus, vix, ut equidem arbitror, condonandum videtur, quod usque ad Birchium non satis accurate notarunt, cuiusmodi Codices ad manus habuerint, utrum Damasceni, an Oecumenii, an Theophylacti, an alios cuiusvis catenis aut scholiis instructos. Solus Alterus in eo fuit diligentior. Multum vero interest Criticorum, haec habere cognita. Per eorum ergo negligentiam accidit, ut in re critica essent πανθ' ὁμοῦ. His erroribus equidem, statim in prima editione, cavi. Nihilo minus tamen Griesbachius, in aliqua *recensione*, ut vocant, scribebat, me nihil, nisi externam formam Codicum notasse. Quae ipse hac de re notaverit, patet ex ultima editione eius. Nihil enim, nisi alios exscripsit, atque adeo memet ipsum, sed sine sensu et cerebro, ne quis de meis Codd. iudicare posset.

10. ἐσμὲν] + οἱ. Οἱ omittit Chrys. XII, 173. a. 175. a. Prorsus haec invertit I, 667. d. Ἐστὶ, loco ἐσμέν. Oecum. II, 594. c. Οἱ exclusum videtur, quod ita aliquid desideratur, veluti κεκαθαρμένοι, καθαρι-

τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος * ἰησοῦ χρι-
11. στοῦ ἐφάπαξ. καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκε
καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς
πολλάκις προσφέρων θυσίας, ἅιτινες ὀυδέ-
12. ποτε δύναιται περιελεῖν ἁμαρτίας. αὐτὸς
δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας
θυσίαν, ἐις τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ
13. τοῦ θεοῦ· τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως
τεθῶσιν ὁι ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν
14. ποδῶν αὐτοῦ. μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετε-
λείωκεν ἐις τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.
15. μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον·
16. μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι· ἅυτη ἡ δια-
θήκη

καθαρισθέντες etc. Verum ita, praeter Codices, exhibent Damasc. Oecum. et Theophyl. qui pag. 976. addit: ἔξωθεν προσυπακουστέον, ἁγιασθέντες. Hoc quivis animadvertit, neminem contra Codices additurum fuisse ὁι, immo contra, plures hoc invitis Codicibus fuisse exclusuros.

τοῦ ἰησοῦ] τοῦ —.

11. ἱερεὺς] ἀρχιερεύς. E.

12. αὐτὸς] ὁυτος. E. Ita Chrysf. XII, 173. b. 175. a Apud Cyrill. l. l. vitiose legitur. ὀυδεμίαν, loco αὐτὸς δὲ μίαν. Videtur voluisse, ὁ δὲ μίαν.

ἐν δεξιᾷ] Ath. III, 11. ἐκ δεξιῶν.

14. Cyrill. III, 677. b. semel: τελειώσας ἐις τὸ διηνεκὲς κατὰ συνείδησιν τοὺς ἁγιαζομένους. Sed vulgatum V, d. 136. et alibi.

15. προειρηκέναι] ἐιρηκέναι. E. Ita Chrysf. XII, 175. b.
quem

θήκη, ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ
τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς
νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ
τῶν διανοιῶν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς·
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν 17.
αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ὅπου δὲ ἄφε- 18.
σις τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρ-
τέλος τῆς δ. τίας. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἔχοντες οὖν, 19. ΚΞ.
ἀδελφοὶ, παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν
ἁγίων ἐν τῷ αἵματι ἰησοῦ. ἣν ἐνεκαίνι- 20.
σεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ
τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι, τῆς σαρ-
κὸς αὐτοῦ· καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν 21.
οἶκον τοῦ θεοῦ· προσερχώμεθα μετὰ 22.
ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως,
ἐῤῥαντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως
πονηρᾶς· καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι 23.
καθαρῷ,

X, 19. ΚΞ. τῇ μεγάλῃ ϛ. ὥρᾳ θ. καὶ τῇ κυριακῇ πρὸ τῆς ϛ. νοεμβρίου, ὅτε καὶ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ λαζάρου λέγεται. ἀδελφοὶ, ἔχοντες παῤῥησίαν.

quem ex meis hic ſequuntur Theophyl. d. et Oecum. 6. Reliqui omnes diſſentiunt. Etiam Theophyl. Aug. 8.

17. καὶ τῶν] ὕστερον λέγει· καὶ τῶν. Omittit ſcilicet Chryſ. XII, 175. b. Moſquenſis quidem Oecum. Cod. n. haec omittit, ut dixi, ex ſcholiis autem coniiciebam; ea temere omiſſa eſſe. Habet ergo Oecum. Aug. 6. cum ſcholio: προστίθησι γάρ, φησι· καὶ τῶν ἁμαρτιῶν κ. τ. λ. v. P.

καθαρῷ, κατέχομεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος.

ΙΔ. προτροπὴ σπουδῆς κατὰ φόβον τῆς ἐγγιζούσης κρίσεως.

24. καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν
25. ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων· μὴ ἐγκατα-
λείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς
ἔθος τισὶν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες· καὶ
τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν
26. τὴν ἡμέραν. [Τέλος.] ἑκουσίως γὰρ ἁμαρ- Τέλος τῆς
τανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν μεγάλης ς.
ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρ-
27. τιῶν ἀπολείπεται θυσία· φοβερὰ δέ τις
ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος, ἐσθίειν
28. μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. ἀθετήσας
τις νόμον μωυσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ
δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει·
29. πόσῳ, δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμω-
ρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας,
καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησά-
μενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς
χάριτος

27. ἐσθίειν μέλλοντος] Basil. II, 58. ἐσθίειν μέλλον.

29. ἐν ᾧ ἡγιάσθη] — E. v. P. Servat cum aliis Ath. I, 523. Omittit scilicet Chrys. XII, 187. d. 188. a. Habet tamen VII, 730. d. Ibi vero est, τὴν χάριν τοῦ πνεύματος. Ibid. 789. negligenter lau-

 daus

χάριτος ἐνυβρίσας; οἴδαμεν γὰρ τὸν 30.
εἰπόντα· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω,
λέγει κύριος. καὶ πάλιν· κύριος κρινεῖ τὸν
λαὸν αὐτοῦ. Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς 31.
Τέλος τῆς κυριακῆς. χεῖρας θεοῦ ζῶντος. [Τέλος.]

IE.

dans, habet etiam, τοῦ πνεύματος τὴν χάριν, omiſſis ἐν ᾧ ἡγιάσθη. Rurſus, τὴν χάριν τοῦ πνεύματος, illis omiſſis. VIII, 159. ſed 274. d. ſine varietate laudat, ὁ τὸν υἱὸν ad ἡγιάσθη. Atque h. l. conſentiunt Codices Moſquenſes Chryſoſtomi ε. ζ. λ. μ. θ. 7. niſi, quod verſu 28. μωυσέως habent. Apud eundem IX, 11. rurſus abeſt, ἐν ᾧ ἡγιάσθη. 537. priora tantum verba attingit. Cyrillus negligenter haec laudat. Ergo poſt ἐνυβρίσας addit, ἐν ᾧ ἡγιάσθησαν. I. a. 176. Idem V, a. 765. exhibet, καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας, ἐν ᾧ ἡγιάσθη; omiſſis reliquis. Servat iſta, ſed poſt ἐνυβρίσας (in marg. eſt, ἀτιμάσας.) addit. V, d. 74. Denique ſine ulla varietate recitat verſ. 28. et 29. VI, a. 112. ἡγιάσθητε Damaſc. II, 249. Ἐν ᾧ ἡγιάσθη ſervat Orig. III, 206. f. I, 749. e. Τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος nihil aliud eſt, quam τὴν χάριν τὴν πνευματικήν. Ergo, τὴν χάριν τοῦ πνεύματος, quod quidem per ſe multo probabilius eſt, haud abſurda eſt, vel interpretatio, vel correctio, lectionis vulgatae.

30. οἴδαμεν — εἰπόντα] Rurſus Chryſ. XII, 188. b. γέγραπται γάρ. Nec aliter inveni in eius tribus Codd. Moſqq. Idem ibidem verſum 31. ante verſum 30. interpretatur. Atqui Chryſoſtomus h. l. data opera explicat hanc epiſtolam. Si ergo ullibi eius auctoritas contra Codices valet, valere debebit, et hic, et in mille locis aliis, ubi de induſtria interpretem egit. Atqui nec hic valere poteſt. Plura loca notavi in P. veluti ſtatim hic, verſu 32.

ΙΕ. περὶ τοῦ καλὴν ἀρχὴν εἰς καλὸν τέλος προαγαγεῖν.

ΚΖ. 32. [Ἀρχή.] ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον
ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες, πολλὴν ἄθλη-
33. σιν ὑπεμείνατε παθημάτων· τοῦτο μὲν,
ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι·
τοῦτο δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομέ-
34. νων γενηθέντες. καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς
μου συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν
ὑπαρ-

X, 32. ΚΖ. σαββάτῳ γ. τῶν νηστειῶν· [ἐν τισι, νοεμβρίου ε. τοῦ ἁγίου γαλακτίωνος. ἐν ἄλλω· καὶ εἰς ὁσίους μάρτυρας. ἀδελφοὶ, ἀναμιμνήσκεσθε τὰς πρότερον.

32. ἀναμιμνήσκεσθε] Ita Chryſ. XII, 193. b. d. ἀναμνήσθητε. 72. d. μέμνησθε. II, 495 d. Per Chryſoſtomum ergo ex his tribus licet eligere.

33. ἀναστρεφομένων] nimirum, ἐν ὀνειδισμοῖς καὶ θλίψεσι καὶ δεσμοῖς.

34. δεσμοῖς μου] δεσμίοις. E. Forte ex 13, 3. ut 11, 4. λαλεῖ, ex 12, 24. Ita enim variarum lectionum fabricatores loca diverſa transportare ſolent. Δεσμίοις. Chryſ XII, 193. b. et diſerte 194. c. d. Nec aliter inveni in eius Codd. Moſq. 1. 5. Nam 4. hic deficit. Eodem modo Chryſ. XII, 360. b. Forte, ut dixi, ortum ex 13, 3. aut ex eo, quod derepente ſit tranſitus ἀπὸ προσώπων (ἀναστρεφομένων) ἐπὶ πρᾶγμα (δεσμά.) Ex meis Codd. omnibus unus ſolus k. qui alibi etiam interdum ſequitur Chryſoſtomum, ita habet. Repugnant ergo adeo mei Theophyl. Oecum, et Damaſc. Codices. Apud Birchium ſilent Codices omnino omnes pro δεσμοῖς μου. Nam ita habet edit.

ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε,

Steph. maior, quam Birch. adhibuit. Repetit hunc locum Chryſ. aliquoties, fere tamen ab his verbis prudenter ſe abſtinuit. Immo II, 495. d. et III, 251. e. prorſus in media oratione excludit: καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε. Tamen τοῖς δεσμοῖς μου refert ibid. 424. d. Vulgata lectio reperitur etiam in pluribus praefationibus et argumentis, huic epiſtolae praefixis. Velui in P. pag. VIII. μαρτυρεῖται δὲ καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς ἡ ἐπιστολὴ ὑπάρχουσα παύλου, τῷ γράφειν· ὅτι καὶ τοῖς δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε. Accedit Clem Alex. 514. Nec aliter legitur apud Theodoret. 611. qui, notante Noeſſeltio, hunc locum aliquoties eodem modo laudat. Accedit Damaſc. II, 249. Theophyl. 985. Oecum. II, 401. c. Ex ſcholiis quorundam Codicum, quae, cum contraria ſint textui, quod, uti verba ipſa docent, temere excerpta ſunt ex laudato Chryſoſtomi loco, nihil omnino efficitur. Accedit, quod aliqua eorum non tam verba, δεσμοῖς μου, ſed verba verſus 33. κοινωνοὶ οὕτως ἀναστρ. ſpectant. Orig. I, 303. b habet, τοῖς δεσμοῖς, omiſſo μου, et in interpretatione Latina, *vinculis*. Ex vulgata Latina hoc non potuit addi, cum ea exhibeat, *vinctis*. Quod vero Wetſtenius opinatur, συμπαθεῖν τοῖς δεσμοῖς τινος, Graece non poſſe dici, id prorſus vanum eſt, niſi forte hoc unum ſubſtantivum cum iſto verbo copulari nequeat. Qui ergo δεσμίοις probarunt, a quo decepti ſunt? Nonne rurſus, ut in mille locis, a Chryſoſtomo? Atqui Griesbachius, qui tamen Chryſoſtomum nunquam legit, contra me, qui legi, affirmat, *neminem harum rerum peritum falli poſſe a Chryſoſtomo*. Ita ſcilicet coeci, ut eſt in proverbio, de coloribus iudicant. Qui vero ſunt iſti *harum rerum periti?* Nimirum ipſe Griesbachius et aſſeclae eius, qui

ex

ξασθε, γινώσκοντες ἔχειν * ἑαυτοῖς κρείττονα * ὕπαρξιν * ἐν οὐρανοῖς καὶ μένου-
ΚΗ. 35. σαν. ['Αρχή.] μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν
παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν
36. μεγάλην. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν·
ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες,
37. κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν. ἔτι γὰρ
μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ
38. χρονιεῖ. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.
[Τέλος.] καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ Τέλος τοῦ
39. ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. ἡμεῖς δὲ οὐκ σαββάτου.
ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ
πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

15. περὶ πίστεως τῆς καὶ τοὺς πάλαι δοξασάσης.

Ἔστι

X, 35. ΚΗ. τῇ ε. τῆς λ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, μὴ ἀποβάλητε τὴν παῤῥησίαν.

ex paludum secretis latibulis, ut illi apud Phaedrum et Aristophanem, conviciantur mihi.

Οἰμώζετ'· οὐ γάρ μοι μέλει.
Ἀλλὰ μὴν κεκραξόμεσθα
Γ', ὁπόσον κ. τ. λ. κἂν διαῤῥαγῶμεν.

γινώσκοντες ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς] Chrys. II, 581. προσδοκῶντες ἔχειν κρείττ. IX, 528. e. γινώσκοντες κρειττ. ἔχ. ὕπ. Orig. I, 303. γινώσκοντες, ὅτι κρείττονα ἔχετε ὕπαρξιν.

ἔχειν ἐν] ἐν —. v. P. Chrys. XII, 193. b. κρείσσ. ὕπ. ἑαυτοῖς. Vulgatum sine ἐν. 195. c. Sic et Damasc. Theodoret. etc. ac praeterea quatuor Codices, quos postea comparavi.

Ἔστι δὲ πίστις, ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγ- XI, 1.
μάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν ταύτῃ 2.
γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. πίστει 3.
νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι
θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπό-
μενα γεγονέναι. πίστει πλείονα θυσίαν 4.
ἄβελ παρὰ κάϊν προσήνεγκε τῷ θεῷ, δι'
ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος
ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ· καὶ δι'
αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται. πίστει 5.
ἐνὼχ

XI, 3. τὰ βλεπόμενα] τὸ βλεπόμενον. E. Vulgatum Ath. I, 40. Sed 176 τὸ βλεπόμενον, ubi etiam Codd. variant inter μὴ ἐκ et ἐκ μή. Vulgatum etiam Chryſ. XII, 201. b. 202. b. At enim vero Codd. Moſqq. Chryſ. 1. 5. priori loco, τὸ βλεπόμενον, ſecundo vulgatum. Tertius Cod. 4. deficit a verſu 32. cap. 10. ad verſ. 5. huius capitis. Ergo haec quoque eſt corruptio Chryſoſtomi. Vulgatum tamen habet etiam VI, 279. Vulgatum tuentur omnes omnino mei. Item Birchiani omnes. Sed et Cyrill. V, a. 293. habet τὸ βλεπόμενον. Item Clem. Alex. 364. qui ibi mox etiam λαλεῖ habet.

4. λαλεῖται] λαλεῖ. E. Ex 12, 24. vel ex Geneſ. 4, 10. βοᾷ. Ita Codd. Moſqq. Chryſ. 1. et 5. ſed in hoc, in quo aliquis notavit lectiones N. Teſtamenti, ſup. a additum ται. Chryſoſtomum ſequuntur mei Codd. Theophyl. d. et 8. In meo Oecum. n. ſyllaba ται raſura ſublata. Sed Oecum. Aug. 6. λαλεῖται exhibet, et in ſcholio: ἀοίδιμός ἐστι καὶ — ᾄδεται. Chryſ. laudat XII, 201. b. 203. d. 204. b. bis. c. aliquoties. 211. d. 294. c. IV, 169. Non dubito, quin Chryſ. ſcripſerit λαλεῖ.

ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον· καὶ
οὐχ εὑρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ
θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ
6. μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ θεῷ. χωρὶς
δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι
γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ, ὅτι

ἐστὶ

λαλεῖ, etſi primo loco editum ſit λαλεῖται. Apud Theodoret. p, 614. legitur λαλεῖ in textu et in ſcholio. Sed ſcholium poſtulat λαλεῖται. Explicat enim: ἀοίδιμός ἐστι — καὶ πολυθρύλλητος — καὶ εὐφημεῖται. Theophyl. 989. λαλεῖ habet, et, uti Chryſ., explicat. Codices tamen notat, quae λαλεῖται exhibent, addens: ὃν καλῶς, οἶμαι, hoc eſt, me iudice, non recte. Ita etiam repetit 994. init. et 1019. init. Sed Theophyl. totus in his pendet ex Chryſ. ut comparandis utriusque locis apparet. Apud Oecum. II, 404. a. b. 407. e. 426. c. utrumque reperias. Sed huius quoque loci, in quibus eſt λαλεῖ, propter interpretationem comparandi ſunt cum Chryſ. et Theophyl. Λαλεῖ cum ſcholio Chryſoſtomi habet etiam Damaſc. II, 250. Ex Orig. II, 814. nihil efficitur. Reſpicit enim Geneſ. 4, 10. βοᾷ. Ath. II, 393. καὶ ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ. His ibi continuo ſine ſenſu nectit 11, 19. ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Immo addit etiam interpretationem hanc: παραβολὴν, τὴν ὁμοιότητα λέγων. φέρει γὰρ μίμησιν τῆς τοῦ χριστοῦ δίκης; ἡ τοῦ ἄβελ ἀναίρεσις. διὰ τοῦτο καὶ μετὰ θάνατον φθέγγεται, καὶ κατηγορεῖ τοῦ φονεύσαντος. Confuſe et humiletice!

6. δεῖ] + πρῶτον. E. Ex Chryſ. XII, 204. e., qui tamen id omittit 205. c. Deeſt etiam I, 487. VI, 421. Sic et Cyrill. V, b. 169. qui tamen τῷ

omit

ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαπο-
δότης γίνεται. πίστει χρηματισθεὶς νῶε 7.
περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς
κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ
οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον,
καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο
Τέλος τῆς ϛ. κληρονόμος. [Τέλος.] [Ἀρχή.] πίστει 8. ΚΘ.
καλούμενος ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν
εἰς τὸν τόπον, ὃν ἤμελλε λαμβάνειν εἰς
κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθε, μὴ ἐπιστάμενος,
Ὑπέρβα τῆς ϛ. ποῦ ἔρχεται. [Ὑπέρβα.] [Ἀρχή.] πίστει 9. Λ.
παρῴκη-

XI, 8. ΚΘ. τῇ ϛ. τῆς λ. ἑβδ. ἀδελφοὶ, πίστει καλού-
μενος.

XI, 9. Λ. κυριακῇ πρὸ τῆς χριστοῦ γεννήσεως· ἀδελφοὶ,
πίστει παρῴκησεν.

omittit. Nec Damasc. II, 250. 633. πρῶτον habet. Habet Basil. I, 227. omissis, τὸν — θεῷ, mox, ὅτι ἔστι θεός. Vulgatum habet 313. et 372. δεῖ, φησὶν, ὅτι ἐστὶ θεός. Ath. I, 533. δεῖ πρῶτον θεῷ, ὅτι.

8. πίστει] + ὁ. E. Theodoret. 615. Repetit etiam in scholio et inepte explicat: τὸ, ὁ καλούμενος ἀβραὰμ, διὰ τὴν τοῦ ὀνόματος ἐναλλαγὴν εἴρηκεν. Admiserunt id etiam Latinistae. Igitur legitur etiam in Wetst. A. D. Vide supra 5, 4. Unus meorum Theophyl. Aug. 8. exhibet κελευόμενος, quae est interpretatio haud inepta. Atque ita legitur etiam in interpretatione Theophyl.

μὴ ἐπιστάμενος] Sic, sed et, μὴ εἰδώς. Chrys. XII, 211. a. b. Idem homilia XXIII. interpretatur versum 13. inter versus 9. et 10.

παρῴκησεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας,
ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας
μετὰ ἰσαὰκ καὶ ἰακὼβ τῶν συγκληρονό-
10. μων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· ἐξεδέ-
χετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν
πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός.
11. [Ὑπέρβα.] [Ἄρξου.] πίστει, καὶ αὐτὴ Ὑπέρβα τῆς κυριακῆς. Ἄρξου τῆς ϛ.
σάῤῥα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος
ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν,
ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον.
12. διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν καὶ ταῦτα
νενεκρω-

11. σάῤῥα] Chryſ. XII, 213. d. de ſuo addit: ἡ νενεκρωμένη, ἡ στεῖρα. atque etiam interpretatur. v. P. στεῖρα ſolum eſt in ſcholio Cod. Aug. 6. Addit autem: τὸ καὶ (quod ſcilicet dixit, καὶ αὐτή. Quid? ſi hoc ideo dixit, quod Sarra *mulier* erat? Ergo καὶ αὐτὴ explicari etiam poteſt, γυνὴ οὖσα.) ἐνταῦθα τοῦτο (τὸ, ἡ στεῖρα.) βούλεται. οὐ μόνον, φησὶν, ὅτι στεῖρα ἦν, ἀλλ' ὅτι καὶ παρὰ καιρὸν, τουτέστιν, ἐν ἐσχάτῳ γήρᾳ. Sumta ſunt haec ex Chryſ. l. l.

ἔλαβε] + εἰς τὸ τεκνῶσαι. E.

ἔτεκεν] — E. Ex meis nullus omittit, praeter unum Cod. Chryſ. 4. ex quo recte colligitur, id abfuiſſe ab aliquibus Codd. Chryſoſtomi. In edito legitur XII, 213. d. Sed mox ibi abſunt, ἐπεὶ — ἐπαγγειλάμενον, quod unus Cod. Chryſ. 5. in marg. adiectum habet.

12. διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς] Chryſ. XII, 213. d. 214. a. ὅθεν καὶ ἐξ ἑνός. Nec aliter Codd. Moſqq. 1. 4. 5. qui etiam conſentiunt in, ἐγεννήθησαν οἱ πάντες,

γενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ * ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.
κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ 13.
λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόῤῥωθεν αὐτὰς ἰδόντες, * καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ

...τες, nisi quod ἐγενήθησαν exhibent, quod bis habet 214. a. Ibidem est ὡς, loco καθώς. Deinde duo Codd. Chrys. omittunt, τῷ πλήθει.

ὡσεὶ ἄμμος] ὡς ἡ ἄμμος.

13.] Multa hic miscet Chrys. XII, 211. c. d. bis. 212. a. c. coll. 111. Ex eo ergo est κομισάμενοι, loco λαβόντες. Nec accuratior est V, 296. a. 363. VII, 136. b. Versum 13. et 39. miscet etiam Oecum. II, 361. a.

ἰδόντες καὶ πεισθέντες] καὶ πεισθέντες —. Fabrica horum verborum est apud Chrys. XII, 212. Ibi sane primo recte omittit ista c. d. sed addit: ἀσπασάμενοι, φησι, καὶ ἡσθέντες. οὕτω πεπεισμένοι ἦσαν περὶ αὐτῶν, ὡς καὶ ἀσπάσασθαι αὐτάς. ἀσπασάμενοι ergo explicat, ἡσθέντες. Si quid ergo textui inferendum erat, hoc inferendum erat. Verum ex proximo πεπεισμένοι intulerunt ista. Ipse Chrysostomus nullum horum agnoscit, nec l. l. l. l. nec II, 672. IV, 629. 682. Immo nec Theodoret. nec Oecum. nec Theophyl. nec Damasc. Verum Oecum. II, 408. b. ita explicat ἀσπασάμενοι, πεισθέντες. Debebat ex Chrys. scribere ἡσθέντες, nisi ita fecerit ex πεπεισμένοι. Apud Theophyl. 994. ἀσπασαμένους, τουτέστιν, ἡσθέντας. Sed id vitiosum. Rectius ergo Cod. Aug. 8. ἡσθέντας. Erasmus ad vers. 13. ita: *invenio in Graecis Cod.* (i. e. Codd.) καὶ πεισθέντες.

καὶ ὁμολογήσαντες, ὅτι ξένοι καὶ παρεπί-
14. δημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. οἱ γὰρ τοιαῦτα
λέγον-

τες. Interrogo ſemper, *in quibus?* Scilicet in uno Oecumenii. Hoc ergo Erasmo ſatis fuit, ut id hic inferret. Beza de divinis Codicibus ſuis h. l. nullum verbum, ſed tacite probavit, καὶ πεισθέντες. Stephanus in editione maiore, καὶ πεισθέντες, ſine ulla admonitione. Atqui editio Complutenſis ea carebat appendice, quam tamen Stephanus comparavit. De Chryſoſtomo addo: cum is toties habeat κομισάμενοι, quomodo XII, 213. a. inferre potuit, ἔλαβον; Verum id non eſt mirabile. Conſopito enim impetu orationis, ibid. 218. c. totum hunc verſum ita recitat, uti ego hic edidi. Sine ulla varietate hic verſus recitatur etiam a Damaſc. II, 371. omiſſo, quod per ſe intelligitur, Erasmico, καὶ πεισθέντες. Pro iſtis omiſſis a Birchio laudantur ſex tantum Codices. Tot fere enim in huiusmodi locis laudare ſolet. Omittunt mei omnino omnes numero XIX. Nam reliqua lectionaria, praeter b. et e., hunc locum in media lectione omittunt, in qua excluduntur verſus ab 11. ad 31. Permultae enim in hoc capite ὑπερβάσεις ſunt in Praxapoſtolis, ut iam in priore editione docui. Ex hoc ſimul intelligitur, cur Birchii Haun. 3. hic non potuerit laudari. Indicandum tamen erat, iſtum Codicem hoc verſu carere. Sic enim multi opinantur, καὶ πεισθέντες legi in Haun. 3. Haunienſes ergo hic iſtum Codicem poſſunt evoluere. Lectio incipit: ἀδελφοὶ, πίστει παρῴκησεν — τελειωθῶσιν. In aliquibus eius generis Codd. iſta lectio prorſus non reperitur, quod tamen non convenit in Haun. 3. qui verſu 33. et 37. miror, quod et verſu 26. laudatur.

ὁμολογήσαντες — εἰσιν] Ath. I, 961. εἰδότες — ησαν.

λέγοντες, ἐμφανίζουσιν, ὅτι πατρίδα ἐπι-
ζητοῦσι. καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον, 15.
ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνα-
κάμψαι. νυνὶ δὲ κρείττονος ὀρέγονται, 16.
τουτέστιν, ἐπουρανίου· διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται

αὐτοὺς

15. ἐμνημόνευον] μνημονεύουσιν. E. Sic alicubi Theodoret. v. p. 618. ἐμέμνηντο Chryſ. IV, 736.

ἐξῆλθον] ἐξέβησαν. E. Ita Ath. II, 57. et Damaſc. II, 371. ſed 251. vulgatum. Alius ἐξεβλήθησαν. Oecum. II, 408. c. in ſcholio: ἐξ ἧς ἐξέβαλεν αὐτοὺς ὁ Θεός. Mei nihil mutant. Vulgatum etiam Chryſ. XII, 218. IV, 694. 736. Graeci, parum ſolliciti, quid legeretur, ſynonyma ponebant h. l.

16. νυνὶ] νῦν.

ἐπουρανίου] Cyrill. IV, 736. addit: ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός.

διὸ] Chryſ. XII, 218. d. IV, 736. διὰ τοῦτο. Priori loco, etiam in Codd. 1. 4. 5. Sed V, 296. a. διὸ καὶ ἐπήγαγε· (nimirum Paulus.) δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχ. 331. e. τοῦτο καὶ παῦλος δηλῶν ἔλεγε γράφων· διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχ. Rurſus διό. XII, 222. b. ſed mox, καλεῖσθαι, uti V, 332. a. 296. a. IV, 736 Καλεῖσθαι, ſine αὐτούς. Orig. IV, 70. Licet ergo eligere. Mei omnes probant διό. Non ſine cauſſa attentiores lectores mirabuntur, quomodo acciderit, ut prior editio mea, ac mei Codices, certe potiores, omnes relati ſint a Griesbachio ad ſic dictam *recenſionem* Conſtantinopolitanam, ad quam ab eodem Chryſoſtomus etiam relatus eſt. Atqui hoc minime obſcurum, neminem editorem ante me diligentius examinaſſe Chryſoſtomum, adhibitis

etiam

αὐτοὺς ὁ θεὸς, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν·
ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. [Τέλος.] Τέλος τῆς ς.
ΛΒ. 17. [Ἀρχή.] πίστει προσενήνοχεν ἀβραὰμ τὸν
ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ
προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμε-
18. νος. πρὸς ὃν ἐλαλήθη· ὅτι ἐν ἰσαὰκ
19. κληθήσεταί σοι σπέρμα· λογισάμενος,
ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός·
ὅθεν

XI, 17. ΛΒ. τῇ β. τῆς λα. ἑβδ. ἀδελφοὶ, πίστει προσενήνοχεν.

etiam Codicibus eius, et multis, et praestantissimis. Tamen nemo editor, ac nullius editoris Codices magis repugnant Chrysostomo, quam ego et mei Codices. Ut autem scirent, qui priore editione mea carent, quot Codicibus Mosquensibus Chrysostomi usus fuerim breviter id hic notavi. In evangelio Matthaei ergo XII. Joannis X. ad Rom. II. 1. Cor. II. 2. Cor. II. Ephes. I. Philipp. II. Colass. I. 1. Thess. I. 2. Thess. I. 1. Timoth. II. 2. Timoth. I. Tit. I. Philem. II. Hebr. III. Capita inserenda sunt, et Codicibus, et ceteris libris. Reliquae disputationes et cavillationes vanae et ludicrae sunt. Ab luxuriante enim ac delirante ingenio proveniunt, ac, tanquam σεσηπότος ἐγκεφάλου ψωρικὰ ἐξανθήματα, ex furiosorum frontibus erumpunt. Sophisticas *possibilitates* et *probabilitates*, ut vocant, quivis scurra ebrius et somnolentus facili negotio excogitare potest.

17. ἀναδεξάμενος] Ex Cod. Chrys. 4. intelligo, cum mei d. et g. habeant, δεξάμενος. Vulgatum habet etiam Cyrill. I, g. 87. qui haec ad fin. vers. 19 laudat

ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο.
πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν ἰσαὰκ 20.
τὸν ἰακὼβ καὶ τὸν ἠσαῦ. πίστει 21.
ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν
ἰωσὴφ εὐλόγησε· καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ
ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. πίστει ἰωσὴφ 22.
τελευτῶν, περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν ἰσραὴλ
ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ
ἐνετείλατο. πίστει μωυσῆς γεννηθεὶς 23.
ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ,
διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον· καὶ οὐκ ἐφο-
βήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. 24. ΛΓ.
Ὑπέρβα τῆς β. [Ὑπέρβα.] [Ἀρχὴ] πίστει μωυσῆς
μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς
θυγατρὸς φαραώ· μᾶλλον ἑλόμενος 25.
συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ, ἢ
πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν·
μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν * αἰγύ- 26.
πτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ·
ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν.
[Ὑπέρβα.]

XI, 24. ΛΓ. κυριακῇ α. τῶν νηστειῶν· ἐν ἄλλῳ· ἤτοι τῆς ὀρθοδοξίας. ἀδελφοί, πίστει μωυσῆς.

19. ἐν παραβολῇ] Interpretor, ἐν ἀκμῇ κινδύνου, ἐν τῷ ὀξυτάτῳ τοῦ κινδύνου καιρῷ. Vide Genes. 22, 10. Chrysostomi interpretatio nec XII, 229. a., nec IV, 491. d. placet. Vide supra vers. 4.

20. πίστει] + καί. E. Ex Chrys., qui id tamen, uti Codd. 1. 5. mox omittit. v. XII, 235. a. 236. a.

26. ἐν αἰγύπτῳ] αἰγύπτου.

27. [Ὑπέρβα.] [Ἄρξου.] πίστει κατέλιπεν Ὑπέρβα τῆς κυριακῆς. Ἄρξου τῆς β.
αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ
βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον, ὡς ὁρῶν,
28. ἐκαρτέρησε. πίστει πεποίηκε τὸ πάσχα
καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ
ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν.
29. πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, ὡς
διὰ ξηρᾶς· ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ αἰγύ-
30. πτιοι κατεπόθησαν. πίστει τὰ τείχη
ἱεριχὼ ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέ-
ρας.

29. ξηρᾶς] + γῆς. E. Chryſ. XII, 245. a. d. 246. a. etiam in Codd. 1. 4. 5. Nullus meorum habet. Uti autem verſ. 20. addunt καὶ, ita et hic γῆς, Wetſt. Codd. A. D. 17. etc. Verum exemplis innumerabilibus doceri poteſt, iſtos Codices et Vulgatam Latinam cum aſſeclis pertinere ad Griesbachii *recenſionem* Conſtantinopolitanam, ſi quidem ab inconſtantia et negligentia Chryſoſtomi eiusmodi *recenſio* proficiſci potuerit. Quod enim illi *recenſionem* appellant, id equidem *corruptionem* voco.

κατεπόθησαν] Vulgatum quidem editum eſt apud Chryſ. ll. ll. Sed Codd. 1. 4. 5. ſemel κατεποντίσθησαν, ſemel vulgatum habent. Nullus meorum Codd. id admiſit, ſed Theodoret. p. 620. Quomodo Wetſtenius Heſychium pro hoc laudare potuerit, equidem non intelligo. Heſychius habet: κατεπόθησαν· Interpretatus autem eſt: κατεποντίσθησαν, et, κατέπεσον. Ergo etiam κατέπεσον, ut diverſa lectio, notari poterat. Hoc ſcilicet eſt, alieno loco oſtentare eruditionem, eamque vanam.

30. ἔπεσε] ἔπεσον et ἔπεσαν Codd. Chryſ. Unus meorum Oecum. n. κατέπεσε. v. P.

ρας. πίστει ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώ- 31.
λετο τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς
Τέλος τῆς β. κατασκόπους μετ' εἰρήνης. [Τέλος.]
Ἄρξου τῆς κυριακῆς τῆς πρὸ τοῦ χριστοῦ γεννήσεως καὶ τῆς κυριακῆς α. τῶν νηστειῶν. [Ἄρξου.] καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει 32.
γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ γεδεὼν,
βαράκ τε καὶ σαμψὼν, καὶ ἰεφθάε, δαυΐδ
τε καὶ σαμουὴλ, καὶ τῶν προφητῶν.
οἳ [Ἀρχή.] διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο 33. ΛΔ.
βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυ-
χον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόν-
των, ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἔφυ- 34.
γον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθη-
σαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ
ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλο-
τρίων· ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως 35.
τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπα-
νίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύ-
τρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχω-
σιν· ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων 36.

πεῖραν

XI, 33. ΛΔ. κυριακῇ α. μετὰ τὴν πεντηκοστὴν, τῶν ἁγίων πάντων· καὶ πρὸ τῆς χριστοῦ γεννήσεως καὶ τῆς ὀρθοδοξίας. [ἔν τισιν, ὀκτωβρίου ιζ. τοῦ δικαίου λαζάρου.] ἀδελφοὶ, οἱ ἅγιοι πάντες διὰ πίστεως.

31. δεξαμένη] Ita, sed et, ὑποδεξαμένη. Codd. Chrys. Vulgatum Chrys. XII, 238. a. sed II, 334. confundit cum Jacob. 2, 25. Laudat etiam. IX, 446. e.

32. περὶ γεδεὼν] Quae hic deinceps leguntur, laudat Cyrill. VI, b. 189.

πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλα-
37 κῆς. ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπει-
ράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον·
περιῆλ-

37. Hunc locum repetit Chryſ. I, 210. 686. 750. II, 702. III, 51. 164.

ἐπειράσθησαν] Ita Chryſ. XII, 248. d. et Codices omnes, praeter paucos, qui ſimilitudine vocis ἐπρίσθησαν decepti, id omiſerunt. Sic deeſt etiam apud Orig. I, 19. qui ſcilicet cum omnibus Codicibus ſuis vetuſtior et praeſtantior eſt, ut ſcurrae perhibent, Codicibus N. Teſtamenti omnibus. Habet tamen 699. (ubi temere appoſita eſt coniectura, ἐπειράσθησαν.) III, 218. 465. et IV, 268. Viri docti tamen, cum hoc inter atrociſſima ſupplicia memoraretur, id in dubium vocarunt. Adierunt ergo omnes veteres et recentiores carnifices et tortores, ſi ab eis vocabulum idoneum exprimere et extorquere poſſent. Ac profecto magnam copiam eiusmodi vocabulorum congeſſerunt et cumularunt. Interrogo ſolum, quomodo, ἔλαβον ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν, quod tamen beneficium eſt, coniungi potuerit cum ἐτυμπανίσθησαν; et, rurſus, quomodo, περιελθεῖν ἐν μηλωταῖς, quod noſtri ruſtici maximam partem anni imitantur, ſimile ſit τῷ ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν; Paulus ſaepius huiusmodi, etiam diſſimilia, cumulat, ut ſe eius menti offerebant. Quod vero aliquis vir doctus credidit, in priore editione mea ſerio a me, tanquam coniecturam, propoſitum fuiſſe, ἐταριχεύθησαν, id mihi ſane viſum eſt ridiculum. Ni fallor, ipſa verba docebant, id a me iocoſe contra iſtas coniecturas dictum eſſe. De terribili diſcrimine, quod adeunt ii, qui tentantur, exemplo Abrahami et Jobi ſatis docuit Chryſoſtomus, cum alibi, tum IV, 474.

περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμα-
σιν· ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχού-
μενοι· ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐν 38.
ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπη-
λαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. καὶ 39.
οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς
πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν·
τοῦ

ſeqq. XII, 340. ſeqq. In eiusmodi πειρασμὸν incidebat etiam Origenes, *recenſionis*, ſecundum Semlerum, *occidentalis*, ſecundum Griesbachium, *Alexandrinae* auctor. Vide Nemeſium p. 268. edit. Halenſis. In ſimilem πειρασμὸν incidit h. l. etiam ipſe Griesbachius pag. 185. nota m. qui contra Halenſem grammaticam graecam et contra S. Schrevelium ſuum, ἐπηρειάσθησαν coniecit, quod inauditum eſt Graecis auribus.

περιῆλθον] Ante hoc refert Baſil. I, 405. ea, quae verſu 38. leguntur: ὧν — κόσμος. Sic et II, 7. Περιερχόμενοι, loco περιῆλθον. Ath. I, 261. Ibidem abeſt θλιβόμενοι.

38. ἐν ἐρημίαις] ἐπ᾽ ἐρημίαις. E. Vulgatum etiam Orig. I, 699. 707. Sed ἐπ᾽ ἐρημίας. III, 218. Omiſſis, ὧν οὐκ — κόσμος, habet, ἐπὶ ἐρημίαις. Ath. I, 261. Ibidem deeſt, καὶ ὄρεσι, legitur autem, καὶ ἐν σπηλαίοις. Denique poſt γῆς, additur κρυπτόμενοι. Die heiligen Väter ſind wie die Kaufleute, welche auf die Leipziger Oſter-Meſſe ziehen. Man kann bey ihnen nach allen Sorten Varianten fragen. Sie führen alle nur mögliche in Compagnie, Alexandriniſche, Conſtantinopolitaniſche, orientaliſche, occidentaliſche, und aus allen übrigen Fabriquen.

39. τὴν ἐπαγγελίαν] τὰς ἐπαγγελίας. E. Ex verſu 13.

40. τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι. [Τέλος.]

Τέλος τῆς πρὸ τῆς χριστοῦ γεννήσεως κυριακῆς καὶ τῆς α. κυριακῆς τῶν νηστειῶν.

ΙΖ. περὶ ὑπομονῆς τῆς ἐν ἀκολουθήσει χριστοῦ.

XII, 1. Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς [Ἀρχή.] τοσοῦτον
ΛΕ. ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον

XII, 1. ΛΕ. μηνὸς μαρτίου θ. εἰς τοὺς ἁγίους μ. μάρτυρας· τοὺς ἐν σεβαστείᾳ· ἀδελφοί, τοσοῦτον ἔχοντες.

13. Versum 13. et 39. cum alii miscent, tum Cyrill. I, a. 126. Accurate vers. 39. et 40. laudat. I, g. 204. Sed IV, 200. habet τελειωθέντες, loco μαρτυρηθέντες. Vulgatum utroque versu Orig. II, 387. III, 709.

40. θεοῦ] Semel κυρίου. Chrys. XI, 479.

XII, 1. περικείμενον] Nullam caussam video, cur Theodoretus p. 624. credatur legisse προκείμενον, etsi in scholio sit, πρόκειται. Verba sunt: πάντοθεν ἡμῖν τὰ τῆς εὐσεβείας ἀρχέτυπα πρόκειται. Nam istud πάντοθεν satis vindicat περικείμενον. Solche Varianten-Jäger kommen mir vor, wie gewisse Bürger, welche die Jagd haben. Am ersten September gehen sie also aus und legen auf Alle an, was nur das geringste Geräusch macht. So wäre ich bald einmal im Voigtlande zwischen Kauschwitz und Plauen erschossen worden. Diserte περικείμενον habet Chrys. XII, 256. c. et alii. Clem. Alex. p. 515. habet: περικείμενον ἡμῖν νέφος ἅγιον καὶ διειδὲς μαρτύρων. Ex recensione Alexandrina ἀειδεῖ καὶ δυσειδεῖ. Laudo!

ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα, καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχομεν τὸν

ὄγκον] De Chrysostomo, qui omnia hic miscuit, v. P. Idem alibi hunc locum laudat, ut I, 686. ubi solum, καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, sed in medio contextu, omittit. Ad νέφος μαρτύρων solum habet III, 505. εὐπερίστατος ἁμαρτία est VI, 198. a. Attingit Cyrill. V, b. 287. ab ὄγκον — ἀγῶνα. 536. Accuratius recitat, addens tamen vers. 2. χριστὸν, post, ἰησοῦν, et, καὶ ἐν δεξιᾷ τοῦ — κεκάθικεν. V, d. 111. Quomodo alicui ὄκνον, loco ὄγκον, in mentem venire potuerit, non video, cum ὄγκος aeque atque ὄκνος currentem impediat. Huiusmodi coniecturae a pruritu scabiosi ingenii oriuntur. Aliae oriuntur a scabiosa grammatica, ut illa Griesbachii Act. 14, 16. ubi pag. 117. nota i. loco *sanavit*, coniecit, *finivit*.

εὐπερίστατον] Sensu rhetorico, caussa εὐπερίστατος est ea, quae multas περιστάσεις habet. Ei opponitur ἀπερίστατος. Sed ista non sunt huius loci. Graecorum scholia, quae notavi in P. pag. 158. probare non possum. Igitur aliam ibi interpretationem dedi. Paulus ad *constantiam* hic hortatur, cui contraria est *mutabilitas*, quod Graecis est, τὸ εὐπερίστατον. Id quia pro peccato habetur, addidit vocabulum ἁμαρτίας. εὐπερίστατος ergo ἁμαρτία, seu, ἁμαρτία εὐπεριστασίας, (ut ἀποστασία) dicitur ea, quae cernitur, ἐν τῷ εὐπεριστάτῳ, *in mutabilitate mentis*. Εὐπερίστατον commode explicari potest, εὐπερίτρεπτον, quo utuntur Basil, III, 103. e. Chrys. II, 379. b. IV, 58. b. Si quis tamen malit exponere, τὴν εὐκόλως, (hoc enim est istud εὖ in huiusmodi compositis,) περιϊσταμένην, καὶ οἷον περιφυομένην, καὶ οὕτω τὸν δρόμον κωλύουσαν, non repugnabo. Nam hoc quoque, et Graecitas, et sensus loci admittit.

τρέχομεν] τρέχωμεν. E.

2. τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα· ἀφορῶντες
εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν
Ἰησοῦν, [Τέλος.] ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης Τέλος τῆς κυριακῆς τῶν ἁγίων πάντων.
αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνης
καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου
3. τοῦ θεοῦ * κεκάθικεν. ἀναλογίσασθε γὰρ
τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν
ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογίαν. ἵνα μὴ
κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.
4. οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε, πρὸς
5. τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι· καὶ
ἐκλέλησθε

2. ἐκάθισεν] κεκάθικεν. Sic cum aliis Chryſ. XII, 257. d. 259. b. Lectionaria verſum 1. et 2. alia bis, alia ter habent, ut conſtat ex indice lectionum eccleſiaſticarum. v. P. pag. XVII. Pro κεκάθικε Wetſtenius Cyrillum ſemel, Chryſoſtomum bis laudat. Miror. Multoties enim hunc locum referunt. Ἐκάθισεν Orig. I, 298.

3. εἰς αὐτὸν] εἰς αὐτούς. E. Theodoret. in textu et in ſchol. p. 624. 625. Refert autem, εἰς ἑαυτοὺς, ad ἀναλογίσασθε, nimirum παρ᾽ ἑαυτοῖς, παρ᾽ ὑμῖν. Ordo verborum repugnat, et Codices, mei quidem, omnes. Ceterorum etiam, praeter Wetſt. D. E. Horum eorundem Codicum *verſio Itala* ſcilicet, habet: *recogitate igitur talem vos portaſſe a peccatoribus* (MS. *pectoribus.*) *in vobis adverſitatem.* Ad ſterquilinia!

4. ἀντικατέστητε] ἀντέστητε. E. ἀντεκατέστητε. D. (De ἀπεκατεστάθη, quod quoad formam ſimile eſt τῷ ἀντεκατέστητε, alibi monui.) Utrumque Damaſc. II, 229. 254. Vulgatum Baſil. II, 577. Ἀντέστητε per ſe non ineptum.

ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν
ὡς υἱοῖς διαλέγεται· [Ἀρχή.] υἱέ μου, μὴ ΛΕ.
ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ᾽
αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· [Ἀρχή.] ὃν γὰρ 6. ΛΞ.
ἀγαπᾷ κύριος, παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα
υἱὸν

XII, 5. ΛΕ. ἐν τισιν· εἰς σεισμόν· υἱὲ μὴ ὀλιγώρει.

XII, 6. ΛΞ. εἰς μνήμην [φόβον] σεισμοῦ· [ἐν ἄλλῳ πρόσκειται· εἰς τὴν κε. σεπτεμβρίου, καὶ εἰς τὴν κς. ὀκτωβρίου. καὶ εἰς σεισμόν. ἀδελφοί, ὃν ἀγαπᾷ κύριος, παιδεύει.

5. ἐκλέλησθε] ἐκλέλυσθε. E. Apud Chryſ. XII, 270. b. d. 271. b. ter editur vulgatum. Sed tertius locus, ubi interpretationem addit, poſtulat ἐκλέλυσθε; v. P. Apud Damaſc. II, 254. editur quidem ἐκλέλησθε; ſed contra meum Damaſc. Cod. g. Immo ibid. 229. editum eſt ἐκλέλυσθε. Miror, hanc varietatem a nemine animadverſam eſſe. Scilicet viri graece docti, fortaſſe propter additum *genitivum*, hoc pro manifeſto vitio habebant. Propter Chryſoſtomum nullum dubium eſt, quin et in aliis Codicibus legatur, certe Damaſceni, Theophylacti atque, ut ſuſpicor, Theodoreti etiam.

υἱέ μου] μου —. In aliquibus lectionariis hic incipit lectio, εἰς σεισμόν. Ea a principio omittunt μου. Μου omittit etiam Damaſcenus, non pag. 254. ſed 673. et Cyrill. II, 266. quem tamen ſi ſequi deberemus, eo auctore υἱὲ μὴ — παραδέχεται, εὐθύς, (ita enim ait;) addendum eſſet verſu 6. poſt πατήρ. Sic enim diſerte ordinat, addens; εὐθὺς ἐπιφέρει. Relinquo hoc examini Griesbachii. Forte enim hic veſtigia latent alicuius nondum repertae *recenſionis* Alexandrino-Jenenſis.

7. υἱόν, ὃν παραδέχεται. * εἰς παιδείαν ὑπο-
μένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός·
τίς

7. εἰ παιδείαν] εἰς παιδείαν. v. P. Ita magno consensu Codicum meorum. Ac Praxapostoli quidem alii ter, alii bis ita habent. Duplex enim hic est lectio, ut ex hac editione discitur. Utraque vero in non nullis bis legitur. Vulgatam lectionem videtur invexisse, plerorumque corruptionum ἀρχηγὸς καὶ διασπορεὺς, Chrysostomus XII, 270. b. 271. d. Apud Theodoret. p. 625. ita est: εἰ παιδείαν ὑπομένετε, et scholium: εἰ φέρετε γενναίως τὰς ἐπιφερομένας παιδείας. Sed, notante Noesseltio, in altero Codice in scholio a principio deest εἰ. Hoc ergo defendit lectionem textus εἰς. Apud Oecum. II, 420. a. est quidem: εἰς παιδείαν καλεῖ ὁ θεὸς, οὐκ εἰς κόλασιν. Sed id non urgeo. Ex scholiis Theophyl. et Damasc. nihil prorsus efficitur. Sed Damasc. II, 254. non solum habet εἰς, sed et 673. Miror, a quibusdam ardentissimis et flagrantissimis amatoribus Latinistarum Latinistas esse neglectos. Nam Vulgata habet, *in disciplina*. Ergo εἰς, loco ἐν accepit. Sed alii apud Sabat. habent etiam, *in disciplinam*. ὑπομένειν ἔις τι, nec per se absurdum est, nec exemplis caret τῶν ό. Jerem. 14, 19. ἱνατί ἔπαισας ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἴασις; ὑπεμείναμεν εἰς εἰρήνην, καὶ οὐκ ἦν ἀγαθὰ, εἰς καιρὸν (ὑπεμείναμεν) ἰάσεως, καὶ ἰδοὺ ταραχή. Thren. 3, 26. ὑπομενεῖ καὶ ἡσυχάσει εἰς τὸ σωτήριον κυρίου. Neque tamen nego, ὑπομένειν in his esse potius προσδοκᾷν, quam ἀνέχεσθαι, καρτερεῖν. Illud εἰς παιδείαν autem non referendum esse ad παραδέχεται, sed ad ὑπομένετε, ex eo apparet, quod Codices post παραδέχεται, punctum habent, quod non additur in isto loco apud LXX. et quod multi Patres, hunc locum

τίς γάρ ἐστιν υἱὸς, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ;
εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γε- 8.
γόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ
υἱοί. * εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν 9.
πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς, καὶ ἐνετρεπό-
μεθα· οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα
τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν;
οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας, κατὰ 10.
τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ
συμφέ-

locum recitantes, post παραδέχεται terminant. Sufficit Origenem evoluere; qui versum 6. aliquoties, versum 7. semel, sed abrupte habet. Post παραδέχεται terminat etiam Basil. I, 144. 370. Gregor. Nyss. III, 315. b. qui tamen versu 6. πάντα omittit. Consulamus iam Chrys. et Cyrill. Chrysostomus ergo ad παραδέχεται habet. I, 685. 724. II, 14. VIII, 206. Pro εἰς ergo ex eo nihil efficitur, uti nec ex Clem. Alex., nec ex Orig. Nam III, 555. *in disciplina*, est ex interpretatione Latina. Cyrill. II, 266. a. a principio recitat: εἰ παιδείαν — πατήρ; 494. est tantum versus sextus. III, 38. est, εἰ παιδείαν. Sic et 77. 202. IV, 868. 869. V, b. 298. Solus versus 6. est VI, b. 162.

ἐστιν] — E. Basil. II, 102. Mox ibid. variant Codd. inter παιδεύει et παιδεύσει. Ὁ, ante πατὴρ, addit. Ath. II, 634.

8. χωρὶς] Apud Chrys. XII, 3. e. 272. b. et I, 227. bis est ἐκτὸς, semel χωρίς.

9. εἰ δὲ] Ita ex edit. Oxon. hoc est, Fellii, notat Wetst. Codices maximo consensu, εἶτα. Sic quoque postea in quinque inveni. Ita et Cyrill. V, b. 298. Chrys. XII, 272. c.

συμφέρον, ἐις τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότη-
11. τος αὐτοῦ. [Τέλος.] πᾶσα δὲ παιδεία Τέλος τῶν
πρὸς μὲν τὸ παρὸν ὀυ δοκεῖ χαρᾶς ἐιναι, ἁγίων. μ. καὶ ἐν
ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν ἐιρηνικὸν τινι τοῦ
τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι σεισμοῦ
δικαιοσύνης.

ΙΗ. περὶ σωφροσύνης ἕως καιρὸς κατορθώσεως, μὴ ἀποτύχωμεν αὐτῆς, ὡς ἠσαῦ, μὴ ἐυρὼν τόπον μετανοίας.

12. διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παρα-
13. λελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε· καὶ τρο-
χιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα
μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.
ΛΖ. 14. [Τέλος.] [Ἀρχή.] ἐιρήνην διώκετε μετὰ Τέλος τοῦ
πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, ὂυ χωρὶς σεισμοῦ
15. ὀυδεὶς ὄψεται τὸν κύριον· ἐπισκοποῦντες,
μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ·
μὴ

XII, 14. ΛΖ. μηνὸς ἰουνίου κε. τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Φεβρωνίας καὶ ἐις γυναῖκας ὁσιομάρτυρας· καὶ ἐις ἐμπρησμόν. [ἐν ἄλλῳ, ἐις πυρκαϊάν.] ἀδελφοὶ, ἐιρήνην διώκετε.

11. Chryſ. XII, 278. b. vulgatum, ſed 279. b. diſerte, καρποὺς ἐιρηνικούς. Habet enim: ὀυ καρπὸν, ἀλλὰ καρποὺς ἐιπεν. Atqui, teſtibus Codicibus, ὀυ καρποὺς, ἀλλὰ καρπὸν ἐιπεν. Homiletice, non critice! Baſil. II, 101. etiam καρπὸν ἐιρηνικόν Sed ibid. eſt, ἐις σωτηρίαν, loco δικαιοσύνης.

13. μὴ τὸ χωλὸν] Ath. II, 492. τὸ χωλὸν μή.

μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ,
καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσι πολλοί. μή τις 16.
Ἐντεῦθέν τινα ὑπερβαίνει εἰς τό· οὐ γὰρ προσελ. πόρνος, ἢ βέβηλος, ὡς Ἠσαῦ, [῾Υπέρβα.]
ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδετο τὰ πρωτο-
τόκια αὐτοῦ. ἴστε γὰρ, ὅτι καὶ μετέπειτα 17.
θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδο-
κιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρε,
καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

ΙΘ. ὅτι φοβερώτερα τῶν ἐπὶ μωυσέως τὰ μέλλοντα καὶ πλείονος ἄξια σπουδῆς τὰ νῦν.

Ἄρξου. [Ἄρξου.] οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλα- 18.
φωμένῳ ὄρει, καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ, καὶ
γνόφῳ, καὶ σκότῳ, καὶ θυέλλῃ, καὶ 19.
σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς

οἱ

15. ἄνω φύουσα] ἀναφύουσα. E.

ἐνοχλῇ] ἐν χολῇ. E. v. Wetſt. P. Ex meis nullus habet. Sed nec apud Birchium reperi. Vulgatum cum aliis habet Cyrill. IV, 596. V, b. 163.

18. κεκαυμένῳ] Ath. II, 57. κεκαλυμμένῳ. Poſt πυρὶ ſtatim tranſit ad verſ. 22. Vulgatum exhibet III, 80. Sed hic quoque verſu 19. poſt ῥημάτων tranſit ad verſ. 22. Huiusmodi ergo loca, auctore Semlero, excludenda ſunt. Ultra centum eiusmodi loca notavi.

σκότῳ] ζόφῳ. E. Nullus meorum agnoſcit. Vulgatum bis Chryſ. XII, 293. a. c. ſed 295. d. omittit ab καὶ γνόφῳ ad θυέλλῃ. Ὁ σκότος, τοῦ σκότου habet etiam Euripid. Hecuba verſ. 1. de quo ibi monet ſcholiaſta.

οἱ ἀκούσαντες παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι
20. αὐτοῖς λόγον· οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ δια-
στελλόμενον· κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους,
21. λιθοβοληθήσεται. * καὶ οὕτω φοβερὸν
ἦν τὸ φανταζόμενον, μωσῆς εἶπεν· ἔκφο-
22. βός εἰμι καὶ ἔντρομος. ἀλλὰ προσελη-
λύθατε σιὼν ὄρει, καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος,
ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέ-
23. λων, πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτο-
τόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων, καὶ
κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύματι δικαίων
24. τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ
ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ, * κρεῖττον
λαλοῦντι

20. λιθοβοληθήσεται ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται] ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται. —.

21. ἔκφοβος] ἔμφοβος. E. Chryſ. XII, 294. a. bis. 293. a. utrumque habet.

22. καὶ μυριάσιν ἀγγέλων] In media oratione omittit, ac mox exhibet: ἐν ᾗ πανήγυρις ἀγγέλων καὶ ἐκκλησία πρωτ. ἀπογεγρ. ἐν οὐρανοῖς. Baſil. I, 353. Ex *recenſione* Cappadoca.

23. πανηγύρει] Ath. II, 57. refert ad μυριάσιν ἀγγέλων. Ita poſt μυριάσιν oportet eſſe comma, et ἀγγέλων πανηγύρει per *appoſitionem* explicandum. Vide Latiniſtas apud Sabat. Ex eis non nulli acceperunt pro μυριάδων. Vide mox 13, 2. Quis vero ex barbarorum interpretationibus de lectione graeca coniecturam capere poſſit?

24. κρείττονα] κρεῖττον. Ita cum aliis Cyrill. I, a. 528. I, g. 21. Theodoretus tamen vulgatum.

Τέλος ἔν τισι τῶν ἁγίων. λαλοῦντι παρὰ τὸν ἄβελ. [Τέλος.]
[Ἀρχή.] βλέπετε, μὴ παραιτήσησθε τὸν 25. ΑΖ.
Τέλος τῆς ἁγίας. λαλοῦντα. [Τέλος.] εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ
ἔφυγον, τὸν ἐπὶ * γῆς παραιτησάμενοι
χρηματίζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ
τὸν ἀπ᾽ οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι, οὗ ἡ 26.
φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε· νῦν δὲ
ἐπήγγελται, λέγων· ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω
οὐ

XII, 25. ΑΖ. τῇ γ. τῆς λα. ἑβδ. ἀδελφοὶ, βλέπετε, μὴ παραιτήσησθε.

παρὰ τὸν] παρὰ τό. E. Non inepte quidem. Vulgatum editur apud Chryſ. XII, 293. b 294. b. c. In Codd. Moſqq. Chryſ. reperi tamen, παρὰ τὸ, et, παρὰ τοῦ. Τὸ poſtulat Chryſoſtomi interpretatio: τὸ γὰρ τοῦ ἄβελ ἐλάλησε, nimirum αἷμα. Et paullo poſt: ὡς τὸ τοῦ χριστοῦ, nimirum αἷμα. Sic et in ſchol. Oecum. explicatur. Item apud Theophyl. et Theodoret. Omnes enim hic ex Chryſoſtomo pendent. Igitur τὸ habet etiam meus Theophyl. Aug. 8. Repugnantibus autem ceteris omnibus meis, ut ex Chryſoſtomo invectum, repudio. Utroque loco Cyrill. retinet τόν. Κρεῖττον et τὸν adeo etiam eſt in Chryſ. IX, 408. c.

25. ἔφυγον] ἐξέφυγον. E. Ex Chryſ. XII, 294. d. 296. d. 297. a. Ita et Cyrill. V, d. 74. ſed hic et alia mutat: ἐξέφυγον ἐπὶ τῆς γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματ.

ἐπὶ τῆς] τῆς —. Addit et omittit ll. ll. Chryſ. Sic idem quoque, οὐρανοῦ et οὐρανῶν, exhibet.

26. ἔτι] Cyrill. V, d. 74. ὅτι, ſed in marg. ἔτι. Mox idem, σείσω.

οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.
27. τὸ δὲ, ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ τῶν σαλευομένων
τὴν μετάθεσιν, ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ
28. τὰ μὴ σαλευόμενα. [Ὑπέρβα.] διὸ Ὑπέρβα τῆς γ.
ΛΗ. [Ἀρχή.] βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμ-
βάνοντες, ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς * λατρεύο-
μεν εὐαρέστως τῷ θεῷ, μετὰ αἰδοῦς καὶ
29. εὐλαβείας. καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ
καταναλίσκον.

K.

XII, 28. ΛΗ. τῷ σαββάτῳ τῆς βαϊφόρου, ἤτοι τοῦ ἁγίου λαζάρου· ἀδελφοὶ, βασιλείαν ἀσάλευτον.

27. ὡς πεποιημένων] — E. Ath. I, 526.

28. ἔχωμεν — λατρεύωμεν] ἔχομεν — λατρεύομεν. D ἔχωμεν — λατρεύομεν. A. Chryſ. XII, 294. d. 301. b. bis. ἔχομεν — λατρεύωμεν, et, ἔχωμεν — λατρεύωμεν bis. Poſterius videtur probaſſe. Cyrill. V, a. 610. ἔχομεν — λατρεύωμεν. Ath. I, 526. ἔχομεν — λατρεύομεν. In huiuscemodi locis, quae tamen non ſunt magni momenti, impedita et difficilis eſt criſis.

μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας] μετὰ εὐλαβείας καὶ αἰδοῦς t μετὰ δέους καὶ εὐλαβείας t μετὰ εὐλαβείας καὶ φόβου t μετὰ εὐλαβείας καὶ δέους. E. v. P. Chryſ. vulgatum. XII, 295. a. 301. b. c. 302. a. Atque ita videtur voluiſſe, uti ex interpretatione colligo, quam etiam Theophyl. repetiit. Tamen unus Cod. Chryſ. ſemel habet δέους. Ita quoque unus Cod. Theophyl. Igitur etiam edit. Lond. in marg. exhibet δέους. Sed interpretatio ad hunc verſum et ad 29. poſtulat, ut dixi, αἰδοῦς. Nihil mutat Theodoret. 631. Nam φόβῳ, quod eſt in ſcholio, ſpectat verba proxi-

Κ. περὶ φιλαδελφίας καὶ φιλοξενίας. ἐν ᾧ, περὶ σωφροσύνης, περὶ αὐταρκίας, περὶ μιμήσεως πατέρων.

Ἡ φιλαδελφία μενέτω· τῆς φιλοξενίας XIII, 1.
μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλα- [2.]
θόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. μιμνή- 3.
σκεσθε

ma, πῦρ ἀναλίσκον. Vulgatum ſervat etiam Damaſc. editus, uti Cod. Moſq. g. Diſerte etiam utrumque explicat Oecum. II, 429. conſentientibus meis n. et Aug. 6.

XIII, 2. διὰ ταύτης] Sic, ſed et, δι᾽ αὐτῆς. Chryſ. XII, 302. a, 305. c.

ἔλαθον] Id eſt, ipſi ignorantes, ſeu, *inſcii hoſpitio exceperunt.* Quid hic *recenſio* occidentalis Griesbachii, ſeu, barbari iſti Latiniſtae? *Didicerunt.* Scriba ergo, vel interpres ſomnolentus legebat, ἔμαθον, loco ἔλαθον. Etenim λ. in multis Codd. ſimile eſt ſiniſtrae ac dimidae parti litterae μ. duplex vero λλ. ab μ. in iisdem non niſi ſecunda lineola, in ima parte addita, differt. Alii *placuerunt.* Ergo Veleſius ex lexico ſuo ſuppedidavit, ἤρεσαν. Ego contra puto, aliquem per errorem ſcripſiſſe, διέλαθον. Hoc reddebat interpres ingenioſus, *perlatuerunt.* Sed iſtud *per* ex ſigla ſcribebatur cum lineola in media parte p. et omiſſis litteris e. et r. Neglecta ergo iſta lineola, legebatur, *platuerunt.* Exinde alius fingebat, *placuerunt.* Illato vero *placuerunt*, inferebatur quoque *deo*, ſeu, *placuerunt quidam deo angelis hoſpicio exceptis.* Ita inveni in Codice quondam Baueri, nunc Aſsmanni, Collegae mei, Viri Eruditiſſimi et Amiciſſimi. De hoc Codice vide Repertorium für bibliſche und morgenländiſche Literatur. Theil XI. Latiniſtae ergo, fabricatores

σκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι· τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν
4. σώματι. τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ
κοίτη

tores *recensionum Semlero - Griesbachianarum*, alter post alterum, ficuti canes, pedem levant, ac novas, inauditasque *recensiones* ad parietes mingunt, quas Criticorum sagaciorum genus quoddam Cynicum, adbuc calidas et madidas, odora canum vi odoratur, ac sublato pede, denuo calido lotio consperſas, affeclis suis propinant. Non minus inepte in Latina vulgata legitur: *latuerunt quidam angelis hospitio receptis*. Vide Vol. I. pag. 692. et 781. huius editionis. Si saltem scripſiſſent: *latuerunt quosdam angeli hospitio recepti*. Adeo ergo ſtulti erant iſti barbari et Afri interpretes, ut nec ἔλαθον cum *participio* Latine reddere poſſent. Graeci explicant: οὐκ εἰδότες, seu, ἀγνοοῦντες ἐξένιζον. v. Chryſ. XII, 302. Idem vir divinus oratorie haec tractat I, 734. IV, 415. v. P.

3. δεσμίων] Wetſt. D. δεδεμένων. Supra 10, 34. idem cum ſociis, δεσμίοις, loco δεσμοῖς μου. Sed hic videtur iſte D. pendere ex Latiniſtarum *vinctorum*. Hoc eſt fabricari lectiones, ſicuti Veleſius v. 2. ἤρεσαν, loco ἔλαθον, fecit.

κακουχουμένων] κακοχουμένων aliqui exhibent. Sic et 11, 37. Nam 11, 25. nullam varietatem reperi in συγκακουχεῖσθαι. Κακὸν, κακουχεῖσθαι, πηδάλιον, πηδαλιουχεῖν, ἡνία, ἡνιοχεῖν. Κακουχία frequenter occurrit, ut apud Platon. p. 470. Aeſchyl. 178. Max. Tyr. 190. In opuſculis Myth. Galei. 747. Zoſim. 531. etc.

4. ἐν πᾶσι] — E. Ath. I, 766. Servat Chryſ. XII, 302. c. omittit I, 38. XI, 420. VII, 527. Habet

et

κοίτη ἀμίαντος· πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς
κρινεῖ ὁ θεός. ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· 5.
ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρη-
κεν· οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ᾽ οὐ μή σε ἐγκατα-
λίπω· ὥστε θαῤῥοῦντας ἡμᾶς λέγειν· 6.
κύριος ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ οὐ φοβηθήσομαι,
τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος. [Ἀρχή.] 7. ΛΘ.
μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες
ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ὧν
ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστρο-
φῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. ἰησοῦς χριστὸς 8.
χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας. [Τέλος.]

Τέλος τοῦ ἁγίου λαζάρου.

KA.

XIII, 7. ΛΘ. εἰς τὴν ἁγίαν γ. καὶ δ. καὶ ζ. σύνοδον καὶ ἐν ἄλλοις. κυριακῇ β. μετὰ τὴν ε. ἰουλίου, ἐν ᾗ καὶ τὰ προάλλακτα τελεῖται. καὶ σεπτεμβρίου γ. τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος ἀνθίμου. καὶ μηνὸς ἰαννουαρίου ιη. τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν ἀθανασίου καὶ κυρίλλου· ἀδελφοὶ, μνημονεύετε.

et omittit: (hoc enim est Patristicum:) Theodoret. v. pag. 632. Habet Damasc. II, 256. 641. Omittit Cyrill. III, 16. habet V, a. 724. Diserte explicat Theophyl.

δὲ] γάρ. E. Ita Wetst. A. D. ad Latinistarum *enim*.

5. *αὐτὸς — ἐγκαταλ.*] Ita Chrys. XII, 303. a. sed 305. in fine, cum varietate et appendice.

8.] Hunc versum Ath. I, 315. 347. 547. III, 8. sine varietate laudat. Sed II, 24. omittit *χριστὸς*, et 464. *καὶ παῦλος·* (nimirum, ait:) *ἄνθρωπος ἰησοῦς χριστὸς χθές.* Necessario autem hic locus requi-

ΚΑ. περὶ τοῦ μὴ σωματικῶς ζῆν κατὰ νόμον, ἀλλὰ πνευματικῶς, κατὰ χριστὸν ἐν ἀρετῇ.

9. διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ * παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελή-

requirit vocabulum ἄνθρωπος. Addit enim: καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον ψηλαφήσας ὁ Θωμᾶς λέγει· ὁ κύριός μου, καὶ ὁ θεός μου. Harum confusionum nemo rationem reddere potest, nisi qui initiatus est recensionum mysteriis per aliquem recentiorem ἱεροφάντην.

9. περιφέρεσθε] παραφέρεσθε. Chrysostomi Codices utrumque habent. Sed in edit. παραφέρεσθε, etsi primo quidem loco ipse de suo habeat περιφερομένους. v. XII, 88. d. 303. c. 304. a. 306. d. Oecum. II, 431. d. 434. d. diserte παραφ. Theophyl. 1024. in textu et in schol. vulgatum. Sic et 1028. παραφέρεσθε. Damasc. II, 356. 435. Theodoret. Etsi Paulus Ephes. 4, 14. habeat περιφέρεσθαι, tamen hic Codices alterum probant. Apud Basil. III, 403. b. oratione ibi ita postulante, est παραφέρεσθαι. Παρὰ et περὶ tam per se, quam in compositis facile permutantur. Hoc ipso loco in Cod. Aug. est sigla, quae tamen παρὰ notat. Scilicet, quando litterae π. impositum est ε. notat περί. Istud ε. vero plerumque refert formam semicirculi cum virgula in medio, ut in multis Codd. occurrit. Quando vero παρὰ notat, ista quidem sigla ipsa etiam refert semicirculum, plerumque tamen cum virgula longiore, quam in ε. Ista vero prior sigla recta forma est super π. posterior vero, reclinata ad latus sinistrum, incubat, ut virgula versus dextram sursum ascendat. Utriusque specimen in Apollonii edit. Villoisoni conspicitur tabula III.

ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες. ἔχομεν 10.
θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν
ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ὧν 11.
γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρ-
τίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως,
τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς
παρεμβολῆς. διὸ καὶ ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ 12.
διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαὸν, ἔξω τῆς
πύλης ἔπαθε. τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς 13.
αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν
αὐτοῦ φέροντες. οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε 14.
μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπι-
ζητοῦμεν. δι᾽ αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν 15.
θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ θεῷ, τουτέστι
καρπὸν χειλέων, ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι
αὐτοῦ. τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ 16.
ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις
Τέλος τῶν ἁγίων. εὐαρεστεῖται ὁ θεός. [Τέλος.] [Ἀρχή.] 17. M.
πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπεί-
κετε·

XIII, 17. M. μηνὸς δεκεμβρίου ϛ. τοῦ ἁγίου νικολάου· καὶ τοῦ ὁσίου ἀντωνίου, μηνὸς ἰαννουαρίου ιζ. ἀδελφοὶ, πείθεσθε.

12. διὰ τοῦ ἰδίου αἵμ.] Cyrill. V, c. 126. ſemel, τῷ ἰδίῳ αἵματι, ſed alibi vulgatum.

13. παρεμβολῆς] πύλης. E. Cyrill. I, a. 528.

14. ἐπιζητοῦμεν] + ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. E. Cyrill. I, g. 23. 155. 174. 259. IV, 890. Sed omittit III, 574.

15. ἀναφέρωμεν] ἀναφέρομεν. A. Cyrill. I, a. 60.

17.] Baſil. II, 570. ſine varietate.

κετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν
ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα
μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ
στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.
18. προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πεποίθαμεν γὰρ,
ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι
19. καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι· περισσο-
τέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα
τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

ΚΒ. ἐυχὴ πρὸς θεὸν περὶ τῆς εἰς ἀρετὴν ἀγωγῆς καὶ οἰκονομίας.

20. ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ
νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν
μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν
21. κύριον ἡμῶν ἰησοῦν, καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν
παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ
θέλημα

18. πεποίθαμεν] πειθόμεθα. E. Huius nullum vestigium inveni in meis. Chryf. XII, 313. 314. aliquoties, ac diserte vulgatum habet. Immo, Vulgata adeo, *confidimus*.

20. νεκρῶν] τῆς γῆς. E. Chryf. XII, 314. c. addens: περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦτο εἴρηται. Hoc non opus erat addere, si νεκρῶν retinuisset. Ita legunt non nulli Jes. 63, 11. loco τῆς θαλάσσης. Chryf. ibid. addit χριστὸν, post ἰησοῦν, ut Theodoret.

21. ἔργῳ ἀγαθῷ] Sic et Chryf. XII, 314. d. 315. b. sed continuo posteriori loco ita: εἰπὼν δὲ, ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ, ἔδειξεν, ὅτι καὶ βίον ὀρθὸν ἔχειν δεῖ, καὶ δόγματα. Ex 2. Thess. 2, 17.

θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον
ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ ἰησοῦ χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα
Τέλος τοῦ ἁγίου. εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. [Τέλος.]
Ἄρξου τῆς γ. [Ἄρξου.] παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, 22.
ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ
γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. γινώ- 23.
σκετε τὸν ἀδελφὸν τιμόθεον ἀπολελυμένον,
μεθ᾽ οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς,
ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν 24.
καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς
οἱ ἀπὸ τῆς ἰταλίας. ἡ χάρις μετὰ πάν- 25.
Τέλος τῆς γ. των ὑμῶν. ἀμήν. [Τέλος.]

Πρὸς ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς ἰταλίας
διὰ τιμοθέου. στίχων ψγ.

ἐν ὑμῖν] ἐν ἡμῖν. D.

τῶν αἰώνων] — D.

22. ἀνέχεσθε] ἀνέχεσθαι. E.

23.] Ath. II, 411. ἀδελφὸν ἡμῶν τιμ. Ex hoc loco autem hanc epiſtolam vindicat Paulo.

24. πάντας prius] Semel omittit Chryſ. v. XII, 315. b. d.

οἱ ἀπὸ] Sic Chryſ. l. l. 315. b. ſed 316. A. οἱ ἐκ

Divina

Divina favente gratia totius N. Testamenti iteratam recensionem hic absolui medio meridie die XXIX. Januarii 1803. *Te vero in fine laborum meorum appello,* παντόπτα καὶ παντεπίσκοπε Θεὲ καὶ ἀπαραλόγιστε κριτὰ, *si usquam in hoc opere sciens fefelli, aut, si quid dolo malo dissimulavi, aut, si ullas ullius religionis aut sectae partes contra argumenta critica ac meam ex eis persuasionem temere secutus sum, aut, si non omnem, quae potest cadere in hominem, curam et diligentiam adhibui: sin alia omnia, complectere me, meosque tutela tua.*
